

İZMİR
KÂTİP ÇELEBİ
ÜNİVERSİTESİ
2010

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

SBFD

Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi

Cilt 6 | Sayı 1 | Ocak 2021 | Ek Sayı 2 | ISSN 2458-9799

Cilt 6 | Sayı 1 | Ocak 2021 | Ek Sayı 2 | ISSN 2458-9799

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi

İzmir Kâtip Çelebi University
Faculty of Health Science
Department of Internal Medicine Nursing

2nd INTERNATIONAL INTERNAL MEDICINE NURSING CONGRESS

Abstracts Book

www.ichastaliklarihemsireligi2020.com

17-19 December 2020

FERHAT EBRET
ferhat@dalyatur.com

Tel: +90 232 464 88 30
Fax: +90 232 464 88 31

**ONLINE
CONGRESS**

EDİTÖRDEN

Değerli Bilim İnsanları,

Çok disiplinli yaklaşımı ile alanında önemli bir etkinlik haline dönüşen “2.Uluslararası İç Hastalıkları Hemşireliği Kongresi” 17-19 Aralık 2020 tarihlerinde çevrimiçi e-kongre olarak gerçekleştirilmiştir. Kongrede, “Kronik Hastalıklar Yönetimi”, “Akut Durumlarda Hemşirelik”, “Yoğun Bakımda İzlem”, “Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp”, “Hemşirelikte Yasal Düzenlemeler ve Sorunlar”, “Tıbbi Sorunlarda Öz Yönetim ve Öz Etkililik” konuları detaylı olarak tartışılmıştır.

Zengin bir içerikle hazırlanan kongrede, değerli bilgi ve deneyimlerini paylaşmak üzere davetli olarak İngiltere, Avustralya, Yunanistan, İran, Suudi Arabistan ve Güney Kıbrıs olmak üzere 6 farklı ülkeden 7 yabancı konuşmacı katılmıştır. İç hastalıkları hemşireliğinin güncel konuları, konferans, panel, forum, karşıt görüş, sözlü ve poster bildiri sunumları ile farklı oturumlarda tartışılmıştır. Çok sayıda bilim insanı, uygulayıcı ve sektör temsilcilerinin katılımıyla başlayan kongremiz kapsamında, 6 kurs, 3 konferans, 14 panel, 1 forum, 1 karşıt görüş ve 11 sözel bildiri oturumu yer almıştır.

1929B021901127 kodu ile TÜBİTAK ve 2020-BET-SABF-001 kodu ile İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından desteklenen kongrede, ulusal ve uluslararası alanda akademik katkıları bulunan alanında uzman 300’den fazla katılımcı yer almıştır. Gelen bildiri sayısı 192’dir. Bilimsel kalitesi yüksek olan bu kongreye gönderilen konuşma metinleri, özet ve tam metin bildirileri İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi Ocak 2021 ek-2 sayısında yayınlanmak üzere derlenmiştir. Bu kapsamda 150 adet özet sözel bildiri, 7 adet tam metin sözel bildiri, 4 adet özet poster bildiri, 35 adet tam metin poster bildiri değerli bilim camiası ile paylaşılmıştır.

Değerli çalışmaları ile kongreye katılan tüm bilim insanlarını tebrik ediyor, büyük bir emek ile sürdürülen ve dergimiz aracılığıyla paylaşılan akademik çalışmaların yeni işbirlikleri ve makalelere ilham verebilmesini diliyorum.

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Editör

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN	2
DAVET YAZISI.....	122
BİLİMSEL KOMİTE	155
BİLİMSEL PROGRAM.....	199
SÖZEL BİLDİRİLER LİSTESİ.....	255
POSTER BİLDİRİLER LİSTESİ	30
SEÇİLMİŞ RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALAR.....	31
SÖZEL BİLDİRİLER	61
POSTER BİLDİRİLER	3083
KONUŞMACI ÖZETLERİ	356

SEÇİLMİŞ RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALAR.....	31
EFFECTS OF LAVENDER OIL INTERVENTION TO PATIENTS BEFORE ERCP ON VITAL SIGNS, PAIN AND ANXIETY: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY	32
COMPARISON OF THE EFFECT OF MUSIC AND GIVING INFORMATION ON ANXIETY LEVEL AND VITAL SIGNS IN THE CARE OF PATIENTS WHO UNDERGOING CORONARY ANGIOGRAPHY	33
THE PRELIMINARY EFFECTS OF HENNA ON CHEMOTHERAPY-INDUCED PERIPHERAL NEUROPATHY IN WOMEN RECEIVING OXALIPLATIN-BASED TREATMENT: A PARALLEL-GROUP, RANDOMIZED, CONTROLLED PILOT TRIAL	35
CAN ONCOLOGY NURSING EDUCATION CHANGE THE ATTITUDE OF NURSING STUDENTS TOWARD CANCER (CANCER STIGMA)? A QUASI-EXPERIMENTAL STUDY	38
THE EFFECT OF BRIGHT WHITE LIGHT APPLICATION ON FATIGUE LEVELS AND SLEEP QUALITY IN CANCER PATIENTS RECEIVING PALLIATIVE CARE	41
THE EFFECT OF THE MASSAGE APPLIED WITH LAVENDER OIL ON THE SEVERITY OF RESTLESS LEG SYNDROME AND QUALITY OF LIFE IN INDIVIDUALS UNDERGOING HEMODIALYSIS THERAPY (RESEARCH).....	42
THE EFFECT OF LAVENDER OIL ON ANXIETY RELATED TO ENDOSCOPIC PROCEDURES: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL.....	44
THE INFLUENCE OF FOOT AND BACK MASSAGE ON BLOOD PRESSURE AND SLEEP QUALITY IN FEMALES WITH ESSENTIAL HYPERTENSION: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY	45
THE EFFECT OF EDUCATION TO INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES ON SELF EFFICACY	46
THE EFFECT OF ASSERTIVENESS TRAINING ON TEAM MANAGEMENT DURING EPILEPTIC SEIZURE SIMULATION: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY	48
THE EFFECT OF TELEPHONE SYMPTOM TRIAGE PROTOCOLS ON SYMPTOM MANAGEMENT, QUALITY OF LIFE AND SELF-CARE AGENCY IN PATIENTS WITH CANCER WHO APPLIED SYSTEMIC TREATMENT.....	49
THE EFFECT OF AROMATHERAPY AND HAND MASSAGE ON PAIN AND STRESS LEVELS BEFORE ARTERIOVENOUS FISTULAL CANNULATION	51
THE EFFECTS OF HYPOGLYCEMIA EDUCATION PROGRAMME IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS USING INSULIN: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL.....	52
THE EFFECT OF EDUCATION GIVEN ON DISEASE MANAGEMENT TO WOMEN WITH RHEUMATOID ARTHRITIS ON THE QUALITY OF LIFE AND ANXIETY DEPRESSION	60
SÖZEL BİLDİRİLER	611
EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN HEALTH LITERACY, SELF-EFFICACY AND HEALTH OUTCOMES IN PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS.....	62
THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON ANXIETY AND PHYSIOLOGICAL PARAMETERS OF PATIENTS WITH IMPLANTABLE CARDIOVERTER DEFIBRILLATOR (ICD)	64
DETERMINATION OF SALT RESTRICTION AND DIETARY COMPLIANCE IN INDIVIDUALS WITH HEART FAILURE	68
THE EFFECT OF MUSIC ON DECREASING OF ADAPTATION DIFFICULTY IN THE PATIENTS WITH ALZHEIMER.....	70
OBEZİTE MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARIN TANIMLAYICI ÖZELLİKLERİ VE KLİNİK DENEYİMLERİMİZ.....	71
EFFECT OF AN EDUCATIONAL INTERVENTION BASED ON BANDURA'S THEORY ON FOOT CARE SELF-EFFICACY IN DIABETES: A PROSPECTIVE QUASI-EXPERIMENTAL STUDY	76
THE EFFECT OF MOBILE APPLICATION ON ANTI-TNF DRUG ADHERENCE OF ANKYLOSING SPONDYLITIS PATIENTS: PILOT STUDY.....	77
DETERMINATION OF ANXIETY AND HOPELESSNESS LEVELS OF PARENTS WITH MENTALLY DISABLED CHILDREN.....	78
ADAPTATION OF THE MULTIPLE SCLEROSIS SELF-MANAGEMENT SCALE INTO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY.....	80

THE RELATIONSHIP BETWEEN FRAILTY AND SARCOPENIA IN ELDERLY ONCOLOGIC PATIENTS	81
SUNDOWNING SYNDROME IN ELDERLY AND DEMENTED INDIVIDUALS: A SYSTEMATIC REVIEW	82
THE EFFECT OF SELF MAINTENANCE POWER ON LIFE QUALITY IN MULTIPLE SCLEROSIS PATIENTS.....	83
THE EFFECT OF BENSON RELAXATION TECHNIQUE COMBINED WITH MUSIC THERAPY ON FATIGUE, PRURITUS, ANXIETY AND DEPRESSION IN HEMODIALYSIS PATIENTS: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL (RESEARCH)	85
EVALUATION OF SYMPTOM SEVERITY AND LIFE QUALITY OF CANCER PATIENTS IN PALLIATIVE CARE UNIT (ORIGINAL RESEARCH).....	87
INNOVATION LEFT ATRIAL APPENDIX CLOSURE IN CARDIOLOGY: NURSING CARE-CASE REPORT	91
DETERMINING THE EFFECT OF PERCEIVED SOCIAL SUPPORT ON DISEASE ACCEPTANCE LEVEL IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES	92
PREVENTING REFEEDING SYNDROME IN PARENTERAL NUTRITION AND NURSING CARE.....	93
THE EFFECT OF HEAD POSITION ON THE PREVENTION OF MECHANICAL VENTILATOR-ASSOCIATED PNEUMONIA.....	94
EFFECTS OF LAUGHTER YOGA ON HEMODIALYSIS PATIENTS' PLASMA-BETA ENDORPHIN LEVELS, PAIN LEVELS AND SLEEP QUALITY: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL (RESEARCH)	95
RELATIONSHIP BETWEEN SYMPTOM BURDEN, MEDICATION ADHERENCE, AND SPIRITUAL WELL-BEING IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	97
HEMODİYALİZ HASTALARININ DİYALİZ SIRASINDA BESİN TÜKETİMİNİN KAN BASINCINA ETKİSİ.....	100
THE EFFECT OF SELF EFFICACY LEVEL ON THE QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH TYPE-2 DIABETES	101
THE RELATIONSHIP BETWEEN DISABILITY AND HOPELESSNESS IN PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS	102
SELF-TRANSCENDENCE AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS RECEIVING HEMODIALYSIS THERAPY	103
THE EFFECTS OF COMPLEMENTARY ALTERNATIVE METHODS USED BY NURSING STUDENTS ON COPING WITH STRESS	104
COMPARISON OF SIMULATION AND TRADITIONAL EDUCATION METHODS TO DETERMINE THE PATHOLOGICAL LUNG SOUNDS OF STUDENTS AND DETERMINE NURSING INITIATIVES.....	105
THE EFFECT OF HEALTH LITERACY LEVEL ON DIABETES SELF-CARE IN TYPE 2 DIABETES PATIENTS: A CLINICAL BASED STUDY (RESEARCH).....	106
EVALUATION OF POST-GRADUATE AND DOCTORATE THESIS IN WHICH EXPERIMENTAL ANIMALS WERE USED IN THE FIELD OF NURSING IN TURKEY	108
RETROSPECTIVE EVALUATIONS OF COPD PATIENTS, WHO WERE TREATED IN HOSPITAL WITH ACUTE EXACERBATIONS	109
ADHERENCE TO TREATMENT AND FEARS OF HYPOGLYCAEMIA IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES (ORIGINAL ARTICLE).....	110
INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF INHALER DRUG TRAINING SKILLS ON INHALED DRUG USE FOR THROUGH DIFFERENT METHODS FOR CHRONIC OBSTRUCTIVE LUNG PATIENTS.....	112
DETERMINATION OF ELECTROCARDIOGRAPHY READING LEVEL OF EMERGENCY SERVICE HEALTH EMPLOYEES	113
USE OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE THERAPIES AMONG BREAST CANCER PATIENTS IN THE WORLD AND TURKEY	114

COMPLEMENTARY AND SUPPORTIVE TREATMENT APPLICATIONS IN BURN PATIENTS: SYSTEMATIC REVIEW	115
INVESTIGATION OF FUNCTIONAL INDEPENDENCE AND COMFORT IN NEUROLOGY PATIENTS	116
SLEEP HYGIENES AND HAPPINESS LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS WHO HAS TRAINING IN THE FIELD OF HEALTH.....	117
AN EVALUATION OF KNOWLEDGE AND PRACTICES OF NURSING STUDENTS ON NOSOCOMIAL INFECTION	118
SKLERODERMALİ BİR OLGUNUN HENDERSON HEMŞİRELİK MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU	120
JOB SATISFACTION LEVELS OF NURSES WORKING IN A UNIVERSITY HOSPITAL AND RELATIONSHIP WITH QUALITY OF LIFE.....	121
THE EFFECT OF PERSONALITY TRAITS ON ILLNESS PERCEPTION AND TREATMENT COMPLIANCE IN INDIVIDUALS DIAGNOSED WITH HYPERTENSION	123
SYMPTOMS IN CANCER PATIENTS RECEIVING CHEMOTHERAPY AND COMPLEMENTARY THERAPY APPLICATIONS	124
TRUST IS GOOD OR BAD?: HEALTH LITERACY OF PATIENTS WITH CARDIAC IMPLANTABLE ELECTRONIC DEVICES	125
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE STROKE SURVIVORS' FUNCTIONAL STATUS AND THEIR INFORMAL CAREGIVERS' BURDEN AND QUALITY OF LIFE.....	126
THE EVALUATION OF THE NUTRITIONAL STATUS OF PATIENTS WITH CANCER OF CHEMORADYOTHERAPY.....	127
MICROBIOTA AND DIABETES.....	128
ANALYSING THE EFFICIENCY OF DISTANCE LEARNING VIA VIDEOS THROUGH MOBILE PHONES IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES.....	129
TURKISH VALIDITY AND RELIABILITY OF TYPE-1 DIABETES STIGMA ASSESSMENT SCALE ...	131
EXAMINING THE PROFILES OF THE PATIENTS APPLYING TO ALGOLOGY	132
UNIT	132
VALIDATION AND RELIABILITY OF “ADHERENCE BARRIERS QUESTIONNAIRE” ON PATIENTS WITH ATRIAL FIBRILLATION	133
INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ROY ADAPTATION MODEL ON PATIENT ADAPTATION IN HYPERTENSION PATIENTS.....	134
HİPERTANSİYON TANISI OLAN YETİŞKİNLERDE HASTALIĞA PSİKOSOSYAL UYUM VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER	135
EVALUATION OF REASON FOR USE OF THE 112 EMERGENCY SERVICE BY ELDERLY PEOPLE: A RETROSPECTIVE STUDY.....	139
UZAMIŞ GÜNDÜZ UYKU SÜRESİ VE HİPERTANSİYON	140
EVALUATION OF FRAGILITY AND FUNCTIONAL CONDITION IN ELDERLY INDIVIDUALS IN THE HOSPITAL	145
EVALUATION OF DAILY LIFE ACTIVITIES AND MALNUTRITION STATUS IN ELDERLY INDIVIDUALS.....	146
EVALUATION OF NURSES' ATTITUDES AND BEHAVIORS AGAINST BLOOD DONATION.....	147
THE EFFECT OF ACUPRESSURE APPLIED TO PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS ON FATIGUE	148
EVALUATION OF NURSE’S KNOWLEDGE OF EVIDENCE BASED ACUTE STROKE	149
THE RELIABILITY AND VALIDITY OF HYPOGLYCEMIC CONFIDENCE SCALE	150
THE EVALUATION OF HEALTHCARE PROFESIONALS’ ATTITUDES TOWARDS SAFE USE OF NEEDLE-STICK AND SHARP MEDICAL INSTRUMENTS IN A PUBLIC HOSPITAL.....	151

INVESTIGATING THE AWARENESS OF NURSES WHO CARE FOR BEDRIDDEN PATIENTS REGARDING THE DISTINCTION BETWEEN INCONTINENCE ASSOCIATED DERMATITIS AND PRESSURE INJURY.....	152
EFFECT OF BED BATH ON PATIENT COMFORT IN BEDRIDDEN PATIENTS	153
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE COMPETENCE TENSION AND ETHICAL SENSITIVITY OF INTENSIVE CARE NURSES.....	154
CAUSES OF VIOLENCE TOWARDS HEALTH PROFESSIONALS FROM THE PERSPECTIVE OF PATIENT/PATIENT RELATIVES (Research)	155
COGNITIVE IMPAIRMENT IN MULTIPLE SCLEROSIS (Review)	156
EVALUATION OF THE QUALITY OF LIFE OF CANCER PATIENTS AND CAREGIVERS OF CANCER PATIENTS (Original Research)	158
EVALUATION OF NURSES WORKING IN HAEMATOLOGY SERVICE ON DEATH: A QUALITATIVE STUDY	159
THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON PAIN AND SATISFACTION LEVEL DURING BONE MARROW ASPIRATION AND BIOPSY	160
INTERVENTIONS THAT INCREASE PATIENT ACTIVATION IN SELF-MANAGEMENT OF TYPE 2 DIABETES	161
THE RELATIONSHIP BETWEEN FRAILTY AND FATIGUE IN ELDERLY CANCER PATIENTS	162
OLDER PATIENTS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES ABOUT ACUTE CORONARY SYNDROME (Original).....	163
EVALUATION OF STUDENTS' VIEWS ON THE "DIABETES ESCAPE ROOM" GAME AS A TEACHING TECHNIQUE.....	164
THIRST IN PATIENTS WITH HEART FAILURE	165
A TECHNOLOGICAL STEP IN INTERNAL MEDICINE NURSING PRACTICES: BIOSENSORS	166
THE EFFECT OF HEALTH CARE PERCEPTION ON CERVICAL CANCER AWARENESS (Araştırma). 167	
BLOOD DONATION AND AFFECTING FACTORS FROM THE PERSPECTIVE OF THE SOCIETY	169
RELATIONSHIP BETWEEN IMMUNOSUPPRESSIVE TREATMENT COMPLIANCE AND RELIGIOUS ATTITUDE OF PATIENTS WITH RENAL TRANSPLANTATION (Research)	171
AWARENESS ABOUT CARDIOVASCULAR DISEASE RISK FACTORS OF ACADEMIC STAFF	173
INVESTIGATION OF THE AWARENESS ABOUT DELIRIUM AND DELIRIUM MANAGEMENT OF INTENSIVE CARE NURSES.....	174
EVIDENCE-BASED APPROACHES AND NURSING MANAGEMENT IN THERAPEUTIC ADHESION APPLICATIONS	175
CAREGIVER SUPPORT IN THE SELF-MANAGEMENT OF CHRONIC DISEASES.....	176
EXAMINATION OF NURSING STUDENTS' PAIN BELIEFS AND THEIR PREFERENCES RELATED TO PAIN MANAGEMENT (Research article)	178
NURSES' ATTITUDES TOWARDS CARE OF THE DYING INDIVIDUAL AND AFFECTING FACTORS	179
EFFECTS OF THE SIMULATION BASED TRAINING PROGRAM ON ATTITUDES OF NURSES TOWARDS OLDER PEOPLE (EXCLUSIVE RESEARCH).....	180
INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SELF-CARE MANAGEMENT AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS IN INDIVIDUALS WITH CHRONIC DISEASE	181
ATTITUDES TOWARDS COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE OF NURSING STUDENTS.....	183
PUBLICATION RATES OF MASTER THESES IN INTERNAL MEDICINE NURSING.....	184
RELATIONSHIP BETWEEN MOBBING EXPOSURE AND ANXIETY LEVEL IN NURSING STUDENTS IN CLINICAL PRACTICE.....	186

THE EFFECT OF SPIRITUAL WELL-BEING ON ILLNESS PERCEPTION OF LUNG CANCER PATIENTS	187
INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION LEVELS AND QUALITY OF LIFE IN CELIAC PATIENTS	188
THE EFFECT OF LAVENDER OIL ON WOUND HEALING IN RATS WITH EXPERIMENTAL DIABETES MODEL	189
EVALUATION OF SEXUAL DYSFUNCTION IN PATIENTS UNDERGOING HEMODIALYSIS TREATMENT	190
A NOVAL METHOD FOR PATIENT EDUCATION; DIGITAL STORYTELLING (Review).....	192
CLINICAL COMPETENCE SCALE RELATED TO EYE CARE OF NURSES IN INTENSIVE CARE PATIENTS: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF TURKISH VERSION.....	194
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KOLTUKALTI KOZMETİK ÜRÜN KULLANIMI İLE MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ KONUSUNDA BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI (ARAŞTIRMA)	195
YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE HASTA YAKINLARI GEREKSİNİM ÖLÇEĞİNİN UYGULANMASI ...	196
PLANNING THE CARE OF ROHHAD SYNDROME ACCORDING TO THE KING MODEL	203
INVESTIGATION OF ALOE VERA USE IN PREVENTING ORAL MUCOSITIS: SYSTEMATIC REVIEW(SYSTEMATIC REVIEW)	204
RELATIONSHIP OF CHRONOTYPE AND SLEEP QUALITY IN HYPERTENSIVE PATIENTS	205
THE IMPACT OF BLADDER DISTENSION INDUCED BY FLUID LOADING ON BLOOD PRESSURE IN THE HEALTY SUBJECTS (RESEARCH).....	206
A METHODOLOGICAL STUDY: DEVELOPMENT OF THE RATIONAL DRUG USE SCALE	207
FACTORS AFFECTING SATISFACTION LEVELS OF PATIENT’S RELATIVES IN INTENSIVE CARE UNITS (RESEARCH)	208
CARE BURDEN AND SOCIAL SUPPORT LEVELS OF FAMILY MEMBERS OF INDIVIDUALS AGED 65 YEARS AND OVER RECEIVING TREATMENT IN THE PALLIATIVE CARE UNIT.....	210
GERIATRIC TUBERCULOSIS AND THE ROLE OF NURSING IN ADAPTATION TO TREATMENT ...	211
AN IMPORTANT RESPONSIBILITY IN HEALTH CARE;COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE THERAPIES	212
THE EFFECT OF FOOT REFLEXOLOGY PRACTICE IN HEMODIALYSIS PATIENTS ON CONSTIPATION.....	213
COMPLEMENTARY AND HOLISTIC CARE PRACTICES USED IN THE TREATMENT OF INDIVIDUALS WITH DIABETES: REVIEW.....	215
EFFECT OF PROBIOTICS ON GLUCOSE METABOLISM IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS	216
FRAILITY and PSYCHOSOCIAL ADJUSTMENT in OLDER COPD PATIENTS (Original Research)	217
EVALUATION OF DYSPNEA SYMPTOM IN INDIVIDUALS WITH CARDIOVASCULAR DISEASE (Original Research)	224
BULLOUS PEMFIGGOID IN GERIATRICRY: CASE REPORT	225
AWARENESS OF HEALTH WORKERS ABOUT HYPERTENSION AND RISK FACTORS.....	227
COMPARISON OF NURSE COMPETENCY ASSESSMENT OF SERVICE NURSES AND EXECUTIVE NURSES WORKING IN ONCOLOGY.....	229
DETERMINATION OF HEALTH IMPROVEMENT BEHAVIORS OF PATIENTS WHO RECOGNIZED TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....	231
CARE NEEDS AND QUALITY OF LIFE IN MULTIPLE MYELOMA PATIENTS	233
A SYSTEMATIC REVIEW OF ADVANCES IN DIABETIC FOOT CARE TECHNOLOGIES	235
PULMONARY ARTERIAL HYPERTENSION BE RELATED TO MICROBIOTA, IS IT POSSIBLE?	237
TÜRKİYE’DE ONKOLOJİ HASTALARINDA KULLANILAN REFLEKSOLOJİNİN ETKİNLİĞİ	239

-SİSTEMATİK DERLEME-	239
NURSING CARE OF A PATIENT WITH PLASMACYTOMA / MULTIPLE MYELOMA ACCORDING TO OREM SELF CARE DEFICIENCY NURSING THEORY: CASE REPORT	247
LUNG CANCER CASE ACCORDING TO WATSON HUMAN CARE MODEL	248
ANALYSIS OF RELATIONSHIP BETWEEN PERCEPTION OF OBSTACLES AND PSYCHOSOCIAL SELFSUFFICIENCY IN TYPE 2 DIABETIC PATIENTS	249
YAŞLILARDA AROMATERAPİ MASAJININ UYKU KALİTESİ VE UYKULULUK DÜZEYİNE ETKİSİ	250
DOES NURSING EDUCATION IN TURKEY AFFECT THE ATTITUDES TOWARD AGING AND ELDERLINESS?	252
KANSERLİ HASTALARIN MANEVİ BAKIM GEREKSİNİMLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	253
KANSERLİ HASTALARDA HASTALIK ALGISI ve YAŞAM KALİTESİ	255
EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-TRANSCENDENCE AND VULNERABILITY IN GERIATRIC PATIENTS	257
EVALUATION OF KNOWLEDGE AND PRACTICES REGARDING THE PRESENCE OF POLYPHARMACY AND DRUG USE IN GERIATRIC PATIENTS	258
THE PLACE OF NURSING THEORIES IN CASE REPORTS: A SYSTEMATIC REVIEW	259
NURSING APPROACH IN STOMACH CANCER: SYSTEMATIC REVIEW	260
VALUES AND BEHAVIORS FOR END OF LIFE CARE AND ATTITUDES TOWARDS DEATH OF SENIOR NURSING STUDENTS	261
ATTITUDES AND BEHAVIORS FOR END-OF-LIFE CARE AND DEATH OF CRITICAL CARE NURSES	262
REFLECTION OF FALLING RISK FACTORS IN DIABETIC ELDERLY TO DAILY LIFE ACTIVITIES (RESEARCH)	264
THE EFFECT OF DISEASE ADHERENCE ON DISEASE PERCEPTION IN PATIENTS WITH END-STAGE RENAL DISEASE	266
HEPATITIS – B MYSTERY IN PREVALANCE HEPATITIS – B AND PREGNANCY	267
DETERMINATION OF DISASTER PREPAREDNESS OF NURSING STUDENTS STAYING IN STUDENT DORMITORIES	269
UNMET NEEDS, CARE BURDEN, ANXIETY, DEPRESSION LEVELS OF CAREGIVERS THAT GİVE CARE TO PATIENTS WHO TAKE CHEMOTHERAPY	270
THINKING MEDICAL SOCIAL WORK PRACTICES IN CHRONIC DISEASES THROUGH AN ECOLOGICAL APPROACH	272
EVALUATION OF FATIGUE AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH GASTROINTESTINAL SYSTEM CANCER	274
POSTER BİLDİRİLER	2833
PREVENTIVE TREATMENT IN CONTACT WITH TUBERCULOSIS: WHAT HAPPENS WHEN THE PROPHYLAXIS IS NOT TAKEN?	284
THE DETERMINATION OF LIFE QUALITY AND HOPELESSNESS LEVELS IN PATIENTS WITH HEART FAILURE	285
METABOLIC SYNDROME AND ACUPRESS	286
DYSPNEA SEVERITY AND INFLUENCING FACTORS IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	287
THE EFFECT OF MUSIC THERAPY APPLIED DURING RADIATION THERAPY ON THE ANXIETY AND COMFORT LEVEL IN WOMEN WITH EARLY-STAGE BREAST CANCER: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY	290
HEALTH RELATED TO LUNG CANCER AND ITS SCREENINGS DEVELOPMENT STUDY OF HEALTH BELIEF MODEL SCALE	291

THE IMPORTANCE OF PALLIATIVE CARE IN CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE (COLLECTION).....	293
ACİL SERVİSTE YATAN HASTALARIN DÜŞME RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ	295
DETERMINATION OF NURSING STUDENTS 'LEVEL OF SPİRITUAL CARE AND ANXIETY	304
COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE TREATMENT METHODS USED IN THE TREATMENT OF UREMIC PRURITIC IN HEMODIALYSIS PATIENTS (REVIEW)	306
SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS AND NURSING MANAGEMENT	308
COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TYPE 2 DIABETES EDUCATION: DISTANCE EDUCATION	309
NURSING CARE ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL OF A PATIENT WITH MORE THAN ONE CHRONIC DISEASE: A CASE REPORT	314
A FALL CASE EXAMINED BY KOLCABA'S COMFORT THEORY (CASE REPORT).....	315
PATIENT CARE IN POSTPARTUM ATYPICAL HEMOLYTIC UREMIC SYNDROME: A CASE REPORT	317
THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL ADJUSTMENT, SELF-ESTEEM AND SUCCESS LEVELS OF NURSING STUDENTS.....	318
NURSING CARE OF THE COPD PATIENT ACCORDING TO OREM'S THEORY OF SELF-CARE DEFICIENCY: CASE REPORT	319
IS ACUPRESSURE ADMINISTRATION AN EFFECTIVE METHOD IN DIABETES MANAGEMENT? .	320
THE EFFECTS OF SELF EFFICACY AND SELF-CARE ON METABOLIC CONTROL INDICATORS IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS PATIENTS	321
USING THE ART THERAPY WITH CANCER PATIENTS	322
HEALTH PERCEPTIONS AND OBESITY AWARENESS OF NURSING STUDENTS.....	323
A THERAPEUTIC VACCINE: HOPE THERAPY	324
PARKINSON AND RHEUMATOID ARTHRITIS CASE REPORT WITH IN NEUMAN'S SYSTEMS MODEL (CASE REPORT)	326
NURSING CARE FOR STIFF PERSON SYNDROME PATIENT ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL	327
MULTIPLE SCLEROSIS AND SELF-MANAGEMENT	329
EXAMINATION OF NURSING DIAGNOSES OF SECOND YEAR NURSING STUDENTS FOR ONCOLOGY PATIENTS IN CLINICAL PRACTICES	332
CRYOTHERAPY INTERVENTIONS TO REDUCE NAIL CHANGES FROM TAXANE-BASED CHEMOTHERAPY.....	334
DETERMINATION OF THE EFFECTS OF NUTRITION LITERACY ON FUNCTIONAL FOOD CONSUMPTION IN NURSING STUDENTS.....	336
EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BLOOD GLUCOSE LEVELS AND MORTALITY IN PATIENTS WITH OVER 65 YEARS-OLD TYPE 2 DIABETES MELLITUS FOLLOWED IN INTENSIVE CARE UNIT	339
EVALUATE THE EFFECTS OF EDUCATION GIVEN BY NURSES ON RATIONAL DRUG USE AND HEALTH LITERACY OF PATIENTS RECEIVING HYPERTENSION TREATMENT.....	342
MASKED HYPERTENSION AND THE ROLE OF THE NURSE	342
COMPLEMENTARY THERAPIES IN RHEUMATOLOGICAL DISEASES	345
USE OF A NURSING CARE MODEL IN PALLIATIVE CARE: HUMAN CARE MODEL (REVIEW)	346
MALNUTRITION AND NURSING APPROACH IN INDIVIDUALS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE.....	347
EVALUATION OF PHYSICAL ACTIVITY EFFECTIVENESS IN INDIVIDUALS WITH OBESE TYPE 2 DIABETES: A SYSTEMATIC REVIEW OF RANDOMIZED CONTROLLED TRIALS (SYSTEMATIC REVIEW).....	348

NURSING CARE OF ORAL MUCOSITIS IN A PATIENT WITH THE DIAGNOSIS OF COLON CARCINOMA: (CASE REPORT).....	350
NURSING STUDENTS'KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARDS PRESSURE INJURY PREVENTION.....	351
NURSING CARE ACCORDING TO GORDON FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL OF AML PATIENT FOLLOWED IN ANESTHESIA INTENSIVE CARE UNIT: A CASE STUDY	353
NURSING CARE PLAN FOR THE PATIENT WITH CONGESTIVE HEART FAILURE ACCORDING TO DOROTHEA ELIZABETH OREM' S SELF-CARE DEFICIT THEORY	354
KONUŞMACI ÖZETLERİ.....	356
WEARABLE ELECTRONICS.....	357

DAVET YAZISI

Değerli meslektaşlarımız;

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı ev sahipliğinde düzenlenecek olan 2.Uluslararası İç Hastalıkları Hemşireliği Kongresi'nin 17 - 19 Aralık 2020 tarihleri arasında online olarak düzenlenecek olmasını bildirmekten mutluluk duymaktayız.

Kongremizin ana konularını Kronik Hastalıklar Yönetimi, Akut Durumlarda Hemşirelik, Yoğun Bakımda İzlem, Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp, Hemşirelikte Yasal Düzenlemeler ve Sorunlar, Tıbbi Sorunlarda Öz Yönetim ve Öz Etkililik oluşturması planlanmaktadır.

Alanında uzman, bilimin ışığında çok değerli bilgi aktarımlarıyla ufukumuzu genişletmeyi ve farklı bir bakış açısı yaratacak ulusal ve uluslararası konuşmacıların katılımıyla da zengin bir içeriğe sahip olmasını planladığımız kongremizde İç Hastalıkları Hemşireliğinin tüm alanlarıyla ilgili konularda bildirilere yer verilecektir. Bildiri kabulü hakem değerlendirmesi sonucuna göre yapılacak ve bildiri kabul süreci "hakem değerlendirmesi " sonucunda tamamlanacaktır. Kongremiz kapsamında iç hastalıkları hemşireliğinin güncel konuları konferans, panel, sempozyum, sözlü ve poster bildiri sunumları ile farklı oturumlarda tartışılacaktır. Ayrıca meslektaşlarımızın ilgi duyabilecekleri bazı özel alanlara yönelik kurslar da düzenlenecektir.

Katılımlarınızla zenginleşecek olan 2. Uluslararası İç Hastalığı Hemşireliği kongremizde sizleri aramızda görmeyi umuyor, değerli katkı ve katılımlarınız için şimdiden teşekkür ediyoruz.

INVITATION

Dear colleagues;

We are pleased to announce you that İzmir Kâtip Çelebi University Faculty of Health Sciences Department of Internal Medicine Nursing Department will host the 2nd International Internal Medicine Nursing Congress which is going to be held on online between 17 and 19 December 2020.

The main topics of our congress are planned to be Chronic Disease Management, Nursing in Acute Conditions, Monitoring in Intensive Care, Complementary and Alternative Medicine, Legal Regulations and Problems in Nursing, Self Management and Self Efficacy in Medical Problems.

In the 2nd International Internal Medicine Nursing Congress, where we plan to expand our horizons with invaluable knowledge transfers in the light of science and to have a rich content with the participation of national and international speakers who will create a different perspective, the congress will include notifications about all areas of Internal Medicine Nursing. Acceptance of papers will be made according to the results of the referee evaluation and acceptance process will be completed as a result of "referee evaluation". Within the scope of the congress, current issues of internal medicine nursing will be discussed in different sessions with conference, panel, symposium, oral and poster presentations. In addition, courses will be organized for some special areas of interest to our colleagues.

We hope to see you in our 2nd International Internal Medicine Nursing Congress which will be enriched with your participation and thank you in advance for your valuable contributions.

Best Regards,

ONURSAL BAŞKANLAR / HONORARY PRESIDENTS

Prof. Dr. Saffet KÖSE

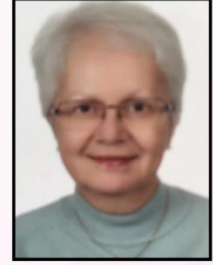
Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Prof. Dr. Nuran AKDEMİR

Prof. Dr. Çiçek FADİLOĞLU

Prof. Dr. Gülümser ARGON

KONGRE BAŞKANLARI / PRESIDENTS OF THE CONGRESS

Prof. Dr. Yasemin TOKEM

Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL

DÜZENLEME KURULU / ORGANIZING COMMITTEE

Dr. Öğr. Üyesi Berna Nilgün
ÖZGÜR SOY URAN

Dr. Öğr. Üyesi Dr. Fatma İLTUŞ

Uzm. Hemş. Gizem ARSLAN

Uzm. Hemş. Gökşen POLAT

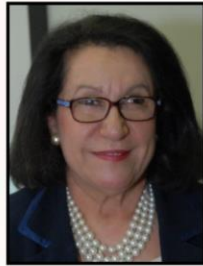

Uzm. Hemş. Nur BAŞAK

YABANCI KONUŞMACILAR / FOREIGN SPEAKERS

Prof. Dr.
Ala ELCİRCEVI

Prof. Dr.
Despina Sapountzi-KREPIA

Prof. Dr.
Reza NEGARANDEH

Prof. Dr.
Annie YOUNG

Prof. Dr.
Dimitris THEOFANIDIS

Prof. Dr.
Roger WATSON

Uzm. Sağlık Psk.
Ozan BAHÇIVAN

BİLİMSEL KOMİTE

ONURSAL BAŞKANLAR

Prof. Dr. Saffet KÖSE
Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA
Prof. Dr. Nuran AKDEMİR
Prof. Dr. Çiçek FADİLOĞLU
Prof. Dr. Gülümser ARGON

KONGRE BAŞKANLARI

Prof. Dr. Yasemin TOKEM
Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL

DÜZENLEME KURULU

Dr. Öğr. Üyesi Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN
Dr. Öğr. Üyesi Dr. Fatma İLTUŞ
Uzm. Hemş. Gizem ARSLAN (PhD cont.)
Uzm. Hemş. Gökşen POLAT (PhD cont.)
Uzm. Hemş. Nur BAŞAK

BİLİMSEL SEKRETERYA

Arş.Gör. Funda SOFULU

ULUSLARARASI BİLİMSEL KURUL ÜYELERİ

*soy isme göre sıralanmıştır.

JOAO LUÍS BELO
EMÍLIA DUARTE
ALA ELCIRCEVI
KARÍMA ELSHAMY
PETRA HARTMANN

FETİJE HURUGLICA
ZAMZALÍZA ABDUL MULUD
DESPÍNA SAPOUNZI
ROGER WATSON

ULUSAL BİLİMSEL KURUL ÜYELERİ

*unvan ve soy isme göre sıralanmıştır.

- Prof. Dr. Yeliz AKKUŞ
Prof. Dr. Asiyе DURMAZ AKYOL
Prof. Dr. Güler BALCI ALPARSLAN
Prof. Dr. Gülten KAPTAN
Prof. Dr. Hatice TEL AYDIN
Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR
Prof. Dr. Hicran AYDIN BEKTAŞ
Prof. Dr. Tülin BEDÜK
Prof. Dr. Hatice BOSTANOĞLU
Prof. Dr. Sakine BOYRAZ
Prof. Dr. Rukiye PINAR BÖLÜKBAŞ
Prof. Dr. Zehra DURNA
Prof. Dr. Nuray ENÇ
Prof. Dr. Feray GÖKDOĞAN
Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU
Prof. Dr. Elanur YILMAZ KARABULUTLU
Prof. Dr. Sultan KAV
Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN
Prof. Dr. Emine KIYAK
Prof. Dr. Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ
Prof. Dr. Hatice MERT
Prof. Dr. Mukadder MOLLAOĞLU
Prof. Dr. Nesrin NURAL
Prof. Dr. Sıdıka OĞUZ
Prof. Dr. Nermin OLGUN
Prof. Dr. Nimet OVAYOLU
Prof. Dr. Özlem OVAYOLU
Prof. Dr. Şeyda ÖZCAN
Prof. Dr. Fügen ÖZCANARSLAN
Prof. Dr. Leyla ÖZDEMİR
Prof. Dr. Zeynep CANLI ÖZER
Prof. Dr. Sezgi ÇINAR PAKYÜZ
- Prof. Dr. Mehtap TAN
Prof. Dr. Sultan TAŞCI
Prof. Dr. Nuran TOSUN
Prof. Dr. Aynur TÜREYEN
Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM
Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM USTA
Prof. Dr. Birsен YÜRÜGEN
Prof. Dr. Serap ÜNSAR
Prof. Dr. Vesile ÜNVER
Prof. Dr. Sabire YURTSEVER
Prof. Dr. Rahşan ÇEVİK AKYIL
Prof. Dr. Öznur USTA YEŞİLBALKAN
Doç. Dr. İmatullah AKYAR
Doç. Dr. Dilek Büyükkaya BESEN
Doç. Dr. Meral ALTIOK
Doç. Dr. Gülsüm Nihal ÇÜRÜK
Doç. Dr. Sevilay HİNDİSTAN
Doç. Dr. Zöhre IRMAK
Doç. Dr. Mehtap KAVURMACI
Doç. Dr. Serap PARLAR KILIÇ
Doç. Dr. Sevgi KIZILCI
Doç. Dr. Medet KORKMAZ
Doç. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN
Doç. Dr. Esra OKSEL
Doç. Dr. Hanife ÖZÇELİK
Doç. Dr. Serap ÖZER
Doç. Dr. Ayşe ÖZKARAMAN
Doç. Dr. Ülkü GÖRGÜLÜ POLAT
Doç. Dr. Sibel KARACA SİVRİKAYA
Doç. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ
Doç. Dr. Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ
Doç. Dr. Özlem UĞUR

SCIENTIFIC COMMITTEE

HONORARY PRESIDENTS

Prof. Dr. Saffet KÖSE
Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA
Prof. Dr. Nuran AKDEMİR
Prof. Dr. Çiçek FADİLOĞLU
Prof. Dr. Gülümser ARGON

PRESIDENTS OF THE CONGRESS

Prof. Dr. Yasemin TOKEM
Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL

ORGANIZATION SECRETARY

Asst. Prof. Dr. Berna Nilgun OZGURSOY URAN
Asst. Prof. Dr. Fatma İLTUŞ
RN, MSc Gizem ARSLAN (Internal Medicine Nurse, PhD cont.)
RN, MSc. Gökşen POLAT (Internal Medicine Nurse, PhD cont.)
(PhD cont) Nur BAŞAK

SCIENTIFIC SEKRETARY

Res. Asst. Funda SOFULU

INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE

*Sorted by last name.

JOA LUÍS BELO
EMÍLIA DUARTE
ALA ELCIRCEVI
KARİMA ELSHAMY
PETRA HARTMANN

FETİJE HURUGLICA
ZAMZALİZA ABDUL MULUD
DESPİNA SAPOUNTZI
ROGER WATSON

NATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE

*Sorted by title and last name

- Prof. Dr. Yeliz AKKUŞ
Prof. Dr. Asiye DURMAZ AKYOL
Prof. Dr. Güler BALCI ALPARSLAN
Prof. Dr. Gülten KAPTAN
Prof. Dr. Hatice TEL AYDIN
Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR
Prof. Dr. Hicran AYDIN BEKTAŞ
Prof. Dr. Tülin BEDÜK
Prof. Dr. Hatice BOSTANOĞLU
Prof. Dr. Sakine BOYRAZ
Prof. Dr. Rukiye PINAR BÖLÜKBAŞ
Prof. Dr. Zehra DURNA
Prof. Dr. Nuray ENÇ
Prof. Dr. Feray GÖKDOĞAN
Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU
Prof. Dr. Elanur YILMAZ KARABULUTLU
Prof. Dr. Sultan KAV
Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN
Prof. Dr. Emine KIYAK
Prof. Dr. Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ
Prof. Dr. Hatice MERT
Prof. Dr. Mukadder MOLLAOĞLU
Prof. Dr. Nesrin NURAL
Prof. Dr. Sıdıka OĞUZ
Prof. Dr. Nermin OLGUN
Prof. Dr. Nimet OVAYOLU
Prof. Dr. Özlem OVAYOLU
Prof. Dr. Şeyda ÖZCAN
Prof. Dr. Fügen ÖZCANARSLAN
Prof. Dr. Leyla ÖZDEMİR
Prof. Dr. Zeynep CANLI ÖZER
Prof. Dr. Sezgi ÇINAR PAKYÜZ
- Prof. Dr. Mehtap TAN
Prof. Dr. Sultan TAŞCI
Prof. Dr. Nuran TOSUN
Prof. Dr. Aynur TÜREYEN
Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM
Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM USTA
Prof. Dr. Birsen YÜRÜGEN
Prof. Dr. Serap ÜNSAR
Prof. Dr. Vesile ÜNVER
Prof. Dr. Sabire YURTSEVER
Prof. Dr. Rahşan ÇEVİK AKYIL
Prof. Dr. Öznur USTA YEŞİLBALKAN
Assoc. Prof. Dr. İmatullah AKYAR
Assoc. Prof. Dr. Dilek Büyükkaya BESEN
Assoc. Prof. Dr. Meral ALTIOK
Assoc. Prof. Dr., Gülsüm Nihal ÇÜRÜK
Assoc. Prof. Dr. Sevilay HİNDİSTAN
Assoc. Prof. Dr. Zöhre IRMAK
Assoc. Prof. Dr. Mehtap KAVURMACI
Assoc. Prof. Dr. Serap PARLAR KILIÇ
Assoc. Prof. Dr. Sevgi KIZILCI
Assoc. Prof. Dr. Medet KORKMAZ
Assoc. Prof. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN
Assoc. Prof. Dr., Esra OKSEL
Assoc. Prof. Dr. Hanife ÖZÇELİK
Assoc. Prof. Dr., Serap ÖZER
Assoc. Prof. Dr. Ayşe ÖZKARAMAN
Assoc. Prof. Dr. Ülkü GÖRGÜLÜ POLAT
Assoc. Prof. Dr. Sibel KARACA SİVRİKAYA
Assoc. Prof. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ
Assoc. Prof. Dr. Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ
Assoc. Prof. Dr. Özlem UĞUR

BİLİMSEL PROGRAM

17 ARALIK 2020

2.ULUSLARARASI İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ KONGRESİ 17 - 19 ARALIK 2020 BİLİMSEL PROGRAMI

17 ARALIK 2020 - PERŞEMBE (KURSLAR)

SAAT	A SALONU	SAAT	B SALONU	SAAT	C SALONU
09:00 -11:00	COURSE - WRITING AND PUBLISHING RANDOMISED CONTROLLED TRIALS	09:00 -11:00	KURS - TEMEL AMOS EĞİTİMİ	09:00 -11:00	KURS - KRONİK HASTALIKLARDA BİLİŞSEL FARKINDALIK (MINDFULNESS)
	COURSE COORDİNATOR Prof. Dr. Roger WATSON		KURS KOORDİNATÖRÜ Prof. Dr. Murat BEKTAŞ		KURS KOORDİNATÖRÜ: Arş. Gör. Funda SOFULU (Uzm. Hemş., PhD-c) Uzm. Sağlık Psk. / Psiko-Onkolog Ozan BAHÇIVAN
	Opening and Introduction of the Course		Açılış ve Kursun Tanıtımı		Açılış ve Kursun Tanıtımı
	This session will cover all of the aspects of writing up and publishing the results of RCTs		Açıklayıcı Faktör Analizi		Destekleyici Bir Uygulama Olarak Mindfulness
	Material will include:		SPSS Uygulaması		Mindfulness'a Giriş
Trial registration: The necessity for trial registration; the AllTrials Campaign; examples of trial registries and examples of the content of a registered trial protocol and follow up	Doğrulayıcı Faktör Analizi	Kronik Hastalıklarda Mindfulness			
Reporting standards: The CONSORT system and variations on the basic CONSORT registration; the CONSORT flowchart; the CONSORT checklist		Temel Mindfulness Uygulamaları			
11:00-11:15	KAHVE ARASI				
11:15 -13:00	Writing for publication: The process of publishing; the Four Rules of Writing; responding to reviewers	11:15 -13:00	SPSS Uygulaması	11:15 -13:00	Hastalarda, Hasta Yakınlarında ve Sağlık Çalışanlarında Mindfulness Uygulamalarındaki Temel Farklılıklar
	Avoiding predatory publishers		Kurs Değerlendirmesi ve Kapanış		Mindfulness Uygulama Alanlarının Tespiti
	Publication metrics		* Katılımcıların SPSS ve SPSS AMOS deneme versiyonunun yüklü olduğu bir dizüstü bilgisayarla kursa katılmaları beklenmektedir.		Mindfulness Temelli Bilişsel Terapi Temel İlkeleri
	Course Closing and Evaluation				Uygulamalı Mindfulness Pratiği
					Kurs Değerlendirmesi ve Kapanış
			*Dünya Psiko-Onkoloji Birliği Federasyonu & Psiko-Onkoloji Derneği Onaylı Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış "Katılım Belgesi" verilecektir.		
13:00 -13:30	ÖĞLE YEMEĞİ				
13:30 - 15:00	KURS - NİTEL ARAŞTIRMALAR İÇİN BİLGİSAYAR DESTEKLİ NİTEL VERİ ANALİZİ: MAXQDA 20 PROGRAMINA GİRİŞ UYGULAMALARI	13:30 - 15:00	KURS - YENİ NESİL İNSÜLİNLER VE UYGULAMA YÖNTEMLERİ	13:30 - 15:00	KURS - TEMEL ELEKTROKARDİYOĞRAFI
	KURS KOORDİNATÖRÜ Doç. Dr. Melike TEKİNDAL Doç. Dr. Mustafa Ağah TEKİNDAL		KURS KOORDİNATÖRÜ Prof. Dr. Barış Önder PAMUK Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL		KURS KOORDİNATÖRÜ: Prof. Dr. Yasemin TOKEM, Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ
	Açılış ve Kursun Tanıtımı		Açılış ve Kursun Tanıtımı		Açılış ve Kursun Tanıtımı
	BİRİNCİ BÖLÜM		Diyabetes Mellitus Tanı ve Sınıflaması		BİRİNCİ BÖLÜM
	Nitel araştırmanın tanımı ve içeriği		Dr. Öğr. Üyesi Gülsereen PAMUK		EKG Dalga ve Derivasyonları
Veri oluşturma teknikleri	Diyabet Tedavisinde Yeni Nesil İnsülinler ve Fizyopatolojileri	Doğru EKG Çekimi			
Nitel araştırmada analiz ve yorumlama - Nitel verinin raporlanması	Prof. Dr. Barış Önder PAMUK	Uzm. Hem. (PhD - c) Gizem ARSLAN			
15:00-15:15	KAHVE ARASI				
15:15 -17:00	İKİNCİ BÖLÜM (UYGULAMALI):	15:15 -17:00	- Hayatı Kolaylaştıran Yeni Nesil İnsulin Uygulama Aparatları	15:15 -17:00	İKİNCİ BÖLÜM
	- Programı demo olarak yükleme		Diyabet Hemş. Nigar ÖZEN		- Sinüzal ve Atriyal Disritmiler
	- Başlangıç, proje oluşturma		- Yeni Nesil İnsulin Uygulamaları ve Hemşirelik Yönetimi		- Nodal Disritmiler
	- Doküman yükleme		Doç. Dr. Selda ÇELİK		- Ventriküler Disritmiler
	Belgenin sisteme tanıtılması		- Güvenli İnsulin Uygulamaları: Kanıta Dayalı Araştırmalar Eşliğinde		- AV Bloklar ve Dal Blokları
	Değişkenlerin tanıtılması		Dr. Öğr. Üyesi Beste ÖZGÜVEN ÖZTORNACI		- Akut Koroner Sendromlarda EKG
	- Kod oluşturma		Yeni Nesil İnsulinlere Uyum: Bir Diyabet Koçluğu Örneği Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL		Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ
	- Memo oluşturma		- İnsulin Uygulamaları-Pratik		- Kurs Değerlendirmesi ve Kapanış
	- Değişken oluşturma		Diyabet Hemş Nihal ALİKALFA		
	- Analiz		Diyabet Hemş. Mine UYMAZ		
- Görsel araçların kullanımı	Hemş. Neslihan KOYUNCU				
- Kurs Değerlendirmesi ve Kapanış	- Firma Sunumu				
	- Kurs Değerlendirmesi ve Kapanış				
* Katılımcıların bir dizüstü bilgisayarla kursa katılmaları beklenmektedir					

18 ARALIK 2020

18 ARALIK 2020 - CUMA					
SAAT	A SALONU	SAAT	B SALONU	SAAT	C SALONU
09:00-09:45	Açılış Konuşmaları				
09:45- 10:30	KONFERANS - ÇİĞLİNİN GÜCÜ Oturum Bşk.: <i>Prof. Dr. Saffet KÖSE, Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA,</i> <i>Prof. Dr. Çiçek FADİLOĞLU</i> Konuşmacı: <i>Dr. Ala ELCİRCEVİ</i>				
10:30-11:45	PANEL - 'Hastalığımı Yönetiyorum' Kronik Hastalıklarda Özyönetim Oturum Bşk.: <i>Op. Dr. Mehmet Burak ÖZTOP</i> <i>Prof. Dr. Gülümser ARGON</i> <i>Prof. Dr. Feray GÖKDOĞAN</i> Sağlık Sorunlarında Öz Yönetim ve Öz Etkinlik: Genel Kurallar Konuşmacı: <i>Prof. Dr. Despina SAPOUNTZİ</i> Kronik Sağlık Sorunlarında Özyönetim ve Öz-Yeterlik Konuşmacı: <i>Prof. Dr. Reza NEGARANDEH</i> Özyönetimi Geliştirme Stratejileri Konuşmacı: <i>Dr. Öğr. Üyesi Seher GÖNEN ŞENTÜRK</i> Bakım Vereninin Öz Yönetime Etkisi Konuşmacı: <i>Doç. Dr. Ülkü GÖRGÜLÜ POLAT</i>	10:30-11:45	PANEL - COVID-19 DENEYİMLERİMİZ Oturum Bşk.: <i>Doç. Dr. Funda KARBEK KARACA, Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ</i> Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Örneği Konuşmacı: <i>Doç. Dr. Funda KARBEK KARACA</i> İzmir Örneği Türk Hemşireler Derneği İzmir Şubesi Konuşmacı: <i>Uzm. Hemş. Ebru Melek BENLİGÜL</i> İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk EA Hastanesi Örneği Konuşmacı: <i>Uzm. Hemş. (PhD - c) Arzu GÜNGÖR TOLASA</i>	10:30-11:00	KONFERANS – DEĞER TEMELLİ SAĞLIK BAKIMI Oturum Bşk.: <i>Prof. Dr. Aynur TÜREYEN, Prof. Dr. Serap ÜNSAR</i> Konuşmacı: <i>Prof. Dr. Hatice TEL AYDIN</i>
11:45-12:30	"Türkiye'deki Hemşirelik Sürecinin Mimarı: <i>Prof. Dr. Leman BİROL</i> " VIDEO GÖSTERİMİ Konuşmacılar: <i>Prof. Dr. Nuran AKDEMİR; Prof. Dr. Tülin BEDÜK</i>	ÖĞLE YEMEĞİ			
12:30- 13:10	PANEL – Kronik Hastalıklarda Yeni Açılan Bir Pencere; Fonksiyonel Tıp Paneli Oturum Bşk.: <i>Prof. Dr. Zeynep CANLI ÖZER, Prof. Dr. Hatice MERT</i> Fonksiyonel Tıp Konuşmacı: <i>Doç. Dr. Mehmet Mahir ATASOY</i> Fonksiyonel Tipta Hemşire Koçluğu Konuşmacı: <i>Arş Gör. Msc. (PhD - c) Funda SOFULU</i>	12:30-14:30	SEÇKİN BİLDİRİ OTURUMU Oturum Bşk. <i>Prof. Dr. Nesrin NURAL</i> <i>Prof. Dr. Hicran BEKTAŞ</i> <i>Prof. Dr. Elanur KARABULUTLU YILMAZ</i>	12:30-13:30	Sözel Bildiri Oturumu - 6 Oturum Bşk. <i>Prof. Dr. Sabire YURTSEVER</i> <i>Dr. Öğr. Üyesi Bilge Bal ÖZKAPTAN</i>
13:10-13:50	PANEL – İç Dünyamızda Neler Oluyor? Oturum Bşk.: <i>Prof. Dr. Nuran AKDEMİR, Dr. Öğr. Üyesi Berna N. ÖZGÜR SOY URAN</i> Güncel Bilgilerle Disbiyotik Mikrobiyaya Konuşmacı: <i>Dr. Öğr. Üyesi Süleyman GÜNAY</i> Nörodejeneratif Hastalıklarda Mikrobiyaya Konuşmacı: <i>Prof. Dr. Yaprak SEÇİL</i>			13:30-14:30	Sözel Bildiri Oturumu - 4 Oturum Bşk. <i>Prof. Dr. Raşan ÇEVİK AKYIL</i> <i>Doç. Dr. Serap PARLAR KILIÇ</i>
13:55 - 15:30	FORUM– İç Hastalıkları Hemşireliğinde Araştırma Sonuçlarını Görünür Kılmak Oturum Bşk. <i>Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR, Prof. Dr. Vesile ÜNVER</i> Konuşmacılar: <i>Dr. Öğr. Üyesi Fatma ARIKAN, Dr. Öğr. Üyesi Gülbin KONAKCI, Hemş. Gökhan SEZGİN, Uzm. Hemş (PhD-c) Ayşegül TÜRKMEÑOĞLU</i>	15:00-16:10	Sözel Bildiri Oturumu - 5 Oturum Bşk. <i>Doç. Dr. İmatullah AKYAR</i> <i>Dr. Öğr. Üyesi Berna N. ÖZGÜR SOY URAN</i>	15:00-16:10	Sözel Bildiri Oturumu - 7 Oturum Bşk. <i>Prof. Dr. Yeliz AKKUŞ</i> <i>Doç. Dr. Songül KARADAĞ</i>
16:00-17:30	Sözel Bildiri Oturumu - 1 Oturum Bşk. <i>Dr. Öğr. Üyesi Dilek SEZGİN</i> <i>Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ</i>	16:10-17:30	Sözel Bildiri Oturumu - 3 Oturum Bşk. <i>Doç. Dr. Sibel KARACA SİVRİKAYA</i> <i>Doç. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ</i>	16:10-17:30	Sözel Bildiri Oturumu - 11 Oturum Bşk. <i>Doç. Dr. Özlem UĞUR</i> <i>Dr. Öğr. Üyesi Mahmut ATEŞ</i>

19 ARALIK 2020

19 ARALIK 2020 – CUMARTESİ

SAAT	A SALONU	SAAT	B SALONU	SAAT	C SALONU
09:00- 10:30	<p>PANEL – Kronik Hastalıklarda Teknolojik Uygulamalar</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Şeyda ÖZCAN, Doc. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN</p> <p>Giyilebilir Teknolojiler Konuşmacı: Doc. Dr. Zümrüt ÜNAL</p> <p>Mobil Uygulamalar Konuşmacı: Doc. Dr. Yalçın İŞLER</p> <p>Kanser Bakımında Teknolojik Gelişmeler Konuşmacı: Prof. Dr. Annie Young</p>	09:00- 10:30	<p>Sözel Bildiri Oturumu - 8</p> <p>Oturum Bşk. Doç. Dr. Medet KORKMAZ Doç. Dr. Gülsüm Nihal ÇÜRÜK</p>	09:00- 10:30	<p>Sözel Bildiri Oturumu - 9</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Sıdıka Oğuz Doç. Dr. Hicran YILDIZ</p>
10.30-11:15	<p>PANEL – Onkolojide Güncel Yaklaşımlar</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Yasemin TOKEM, Doç. Dr. Özlem UĞUR</p> <p>Onkolojide İmmünoterapi ve Semptom Kontrolü Konuşmacı: Prof. Dr. Öznur USTA YEŞİLBALKAN</p> <p>Hedefe Yönelik Tedaviler Konuşmacı: Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül ÇELİK</p>	10.30-11:15	<p>PANEL – Kronik Hastalıklarda Tamamlayıcı Terapi Yaklaşımları</p> <p>Oturum Bşk.: Prof. Dr. Sultan TAŞÇI</p> <p>Aromaterapide Kanıt Temelli Uygulamalar Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi Hafize ÖZDEMİR</p> <p>Refleksolojide Kanıt Dayalı Uygulamalar Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi Mahmut ATEŞ</p>	10.30-11:30	<p>PANEL – COVID-19'da Yoğun Bakım Yönetimi</p> <p>Oturum Bşk.: Prof. Dr. Murat AKSUN, Uzm. Hemş. Semine AYDOĞAN</p> <p>Yoğun Bakımda Takip ve Tedavi Konuşmacı: Prof. Dr. Murat AKSUN</p> <p>Yoğun Bakımda Hemşirelik Yönetimi Konuşmacı: Hemş. Cansu UÇAR YILMAZ</p> <p>COVID-19 Yoğun Bakım Organizasyonu Konuşmacı: Uzm. Hemş. Semine AYDOĞAN</p>
11.15- 12.00	<p>PANEL: Akuttan Kroniğe Nöroloji</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN , Prof. Dr. Sakine BOYRAZ</p> <p>Sıfırdan 24'e İnme Konuşmacı: Prof. Dr. Mukadder MOLLAOĞLU</p> <p>Yediden 77'ye Demansı Önleme Konuşmacı: Prof. Dr. Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ</p>	11.15- 12.00	<p>PANEL - Nadir Hastalıklar</p> <p>Oturum Bşk.: Prof. Dr. Nimet OVAYOLU , Prof. Dr. Rukiye Pınar BÖLÜKTAŞ</p> <p>Pulmoner Hipertansiyon Konuşmacı: Doç. Dr. Serap ÖZER</p> <p>Ailesel Hiperkolesterolemi Konuşmacı: Prof. Dr. Nuran TOSUN</p>	11.30-12:50	<p>Sözel Bildiri Oturumu - 10</p> <p>Oturum Bşk. Dr. Öğr. Üyesi Gülbin KONAKÇI Dr. Öğr. Üyesi Selda YARALI ARSLAN</p>
12.00-12.30	ÖĞLE YEMEĞİ				
12.30-13:30	<p>PANEL – Ulusal ve Uluslararası Diyabet Yönetiminde Benzerlikler ve Farklılıklar</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Nermin OLGUN , Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL</p> <p>Diyabet Yönetiminde Yenilikler Kılavuzlar Eşliğinde Konuşmacı: Prof. Dr. Barış ÖNDER PAMUK</p> <p>Türkiye'de Diyabet Yönetimi ve Diyabet Hemşireliği Konuşmacı: Prof. Dr. Nermin OLGUN</p> <p>Diyabette Yönetiminde Uluslararası Yaklaşım Örneği; Yunanistan Konuşmacı: Dr. Dimitris THEOFANİDİS</p> <p>Diyabetli ve Ailesinin Eğitiminde Interaktif Yaklaşımın Önemi Konuşmacı: Uzm. Hemş. Belgin BEKTAŞ</p>	12.30-13:30	<p>PANEL- Kronik Hastalıklarda Biyolojik Ajan Tedavileri</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU, Doç. Dr. Esra OKSEL</p> <p>Biyolojik Ajanlar Konuşmacı: Prof. Dr. Elif SARITAŞ YÜKSEL</p> <p>Multiple Skleroz Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi Naile ALANKAYA</p> <p>Spondiloartritler Konuşmacı: Doç. Dr. Ayşe ÖZKARAMAN</p>	13:00-13:30	<p>KONFERANS- Sağlık Alanında Oyunun Önemi: Oyunun Kullanımını Düşünmek</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Sakine BOYRAZ</p> <p>Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet EGE</p>
13:30- 14:30	<p>PANEL - Nefrolojide Yeni Nesil Yaklaşımlar</p> <p>Oturum Bşk. Dr. Öğr. Üyesi Zeki SOYPAÇACI , Doç. Dr. Nazan KILIÇ AKÇA</p> <p>Renal Replasman Tedavileri Konuşmacı: Dr. Öğr. Üyesi Zeki SOYPAÇACI</p> <p>Ev Hemodiyalizi Konuşmacı: Hemş. Serap ŞEKER</p> <p>Aletli Periton Diyalizi Konuşmacı: Uzm. Hemş. Kamile YETKİN , Özgür YILDIRIM</p>	13:30- 14:30	<p>PANEL – Yoğun Bakımın Rasyonel Kullanımı</p> <p>Oturum Bşk. Prof. Dr. Asiye DURMAZ AKYOL, Uzm. Hemş. Fatma İNCEKARA AYDIN</p> <p>Yoğun Bakımda Kalite Göstergeleri Konuşmacı: Uzm. Hemş. Duygu İLBAY</p> <p>Yoğun Bakımda Fiziki Koşullar ve Hemşirelik Bakımı Konuşmacı: Uzm. Hem. (PhD - c) Gizem ARSLAN</p> <p>Yoğun Bakım ve Klinik Laboratuvar Konuşmacı: Doç. Dr. Saliha AKSUN</p>		
14:40-15:40	<p>FARKLI FİKİRLER - Palyatif Bakım Hastalarında İntegratif Yöntemlerin Kullanımı</p> <p>Oturum Bşk.: Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM, Doç. Dr. Hanife ÖZÇELİK</p> <p>Konuşmacılar: Prof. Dr. Özlem OVAYOLU, Dr. Öğr. Üyesi Selda YARALI ARSLAN</p>	15:00- 15:30	<p>KAHKAHA YOGASI</p> <p>Uzm. Hemşire Gizem Şabanoglu</p>		
15:45-17:00	KAPANIŞ SERAMONİSİ VE TEMENNİLER				

SCIENTIFIC PROGRAM

17 DECEMBER 2020

2nd INTERNATIONAL INTERNAL DISEASES NURSING CONGRESS 17 - 19 DECEMBER 2020

SCIENTIFIC PROGRAM

COURSES 17 DECEMBER 2020 - THURSDAY

TIME	HALL A	TIME	HALL B	TIME	HALL C
09:00 -11:00	COURSE - WRITING AND PUBLISHING RANDOMISED CONTROLLED TRIALS	09:00 -11:00	COURSE - BASIC AMOS TRAINING	09:00 -11:00	COURSE - COGNITIVE AWARENESS IN CHRONIC DISEASES (MINDFULNESS)
	COURSE COORDINATOR Prof. Dr. Roger WATSON		COURSE COORDINATOR: Prof. Dr. Murat BEKTAŞ		COURSE COORDINATOR: Res. Asst. Funda SOFULU (RN, MSc, PhD-c) Spec. Health Psychologist / Psycho-Oncologist Ozan BAHÇIVAN
	Opening and Introduction of the Course		Opening and Introduction of the Course		Opening and Introduction of the Course
	This session will cover all of the aspects of writing up and publishing the results of RCTs		Explanatory Factor Analysis		Mindfulness as a Supporting Practice
	Material will include:		SPSS Practice		Introduction to Mindfulness
	Trial registration: The necessity for trial registration; the AllTrials Campaign; examples of trial registries and examples of the content of a registered trial protocol and follow up		Confirmatory Factor Analysis		Mindfulness in Chronic Diseases
Reporting standards: The CONSORT system and variations on the basic CONSORT registration; the CONSORT flowchart; the CONSORT checklist		Basic Mindfulness Practices			
11:00-11:15 COFFEE BREAK					
11:15 -13:00	Writing for publication: The process of publishing; the Four Rules of Writing; responding to reviewers	11:15 -13:00	SPSS Practice	11:15 -13:00	Main differences in Mindfulness Practices in Patients, Patients' Relatives and Health Employees
	Avoiding predatory publishers		Course Closing and Evaluation		Determination of Mindfulness Practice Fields
	Publication Metrics		* Participants must attend the course with a laptop with SPSS and AMOS trial version installed		Basic Principles of Mindfulness Based Cognitive Therapy
	Course Closing and Evaluation				Mindfulness Practice Exercises
					Course Closing and Evaluation
			*International Psycho-Oncology Society (IPOS) and Psycho- Oncology Association Approved "Certificate of Participation" will be given in Turkish and English		
13:00 -13:30 LUNCH					
13:30 - 15:00	COURSE- COMPUTER SUPPORTED QUALITATIVE DATA ANALYSIS FOR QUALITATIVE RESEARCH: INTRODUCTION TO MAXQDA 20 PROGRAM	13:30 - 15:00	COURSE - NEW GENERATION INSULINS AND APPLICATION METHODS	13:30 - 15:00	COURSE - BASIC ELECTROCARDIOGRAPHY
	COURSE COORDINATORS: Assoc. Prof. Dr. Melike TEKİNDAL Assoc. Prof. Dr. Mustafa Agâh TEKİNDAL		COURSE COORDINATORS: Prof. Dr. Barış Önder PAMUK Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL		COURSE COORDINATOR: Prof. Dr. Yasemin TOKEM , Asst. Prof. Dr. Fatma İLTUŞ
	Opening and Introduction of the Course		Opening and Introduction of the Course		Opening and Introduction of the Course
	PART ONE		Diagnosis and Classification of Diabetes Mellitus		PART ONE
	Definition and Content of Qualitative Research		Asst. Prof. Dr. Gülseren PAMUK		ECG Waves and Derivations
	Data creation Techniques		New Generation Insulin and its Physiopathology		Correct ECG Recording
	Analysis and Interpretation in Qualitative Research		Prof. Dr. Barış Önder PAMUK		Gizem ARSLAN, RN, Msn (PhD - c)
Reporting Qualitative Data					
15:00-15:15 COFFEE BREAK					
15:15 -17:00	PART TWO (PRACTICE):	15:15 -17:00	New Generation Insulin Application Devices Making Life Easier	15:15 -17:00	PART TWO
	Installing the Program as a Demo		Nigar ÖZEN, RN, Diabetes Nurse		Sinusal & Atrial Dysrhythmias
	Starting, Project Creation		New Generation Insulin Applications and Nursing Management		Nodal Dysrhythmias
	Document Upload		Assoc. Prof. Dr. Selda ÇELİK		Ventricular Dysrhythmias
	Identification of Document to the System		Safe Insulin Application: Evidence Based Research		AV & Branch Blocks
	Identification of Variables		Asst. Prof. Dr. Beste ÖZGÜVEN ÖZTORNACI		ECG in Acute Coronary Syndromes
	Creating Code		Adaptation of New generation Insulins: A Diabetes Coaching as Example Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL		Asst. Prof. Dr. Fatma İLTUŞ
	Creating Memo		Insulin Application-Practices		Course Closing and Evaluation
	Creating Variables		Nihal ALİKALFA, RN, Msn, Diabetes Nurse		
	Analysis		Mine UYMAZ, RN, Diabetes Nurse		
	Using of Visual Tools		Neslihan KOYUNCU, RN, Diabetes Nurse		
	Course Closing and Evaluation		Company Presentation		
	* Participants must attend the course with a laptop.		Course Closing and Evaluation		

18 DECEMBER 2020

18 DECEMBER 2020 - FRIDAY					
TIME	HALL A	TIME	HALL B	TIME	HALL C
09:00-09:45	Opening Speeches				
09:45- 10:30	CONFERENCE - The Power of Scream				
	Moderators: Prof. Dr. Saffet KÖSE, Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA, Prof. Dr. Çiçek FADİLOĞLU				
	Speaker: Dr. Ala ELCİRCEVİ				
10:30-11:45	PANEL - 'I Manage My Disease' Self Management in Chronic Diseases	10:30-11:45	PANEL - Our Experiences with COVID-19	10:30-11:00	CONFERENCE -- Value Based Health Care
	Moderators: Op. Dr. Mehmet Burak ÖZTOP Prof. Dr. Gülümser ARGON Prof. Dr. Feray GÖKDOĞAN		Moderators: Assoc. Prof. Dr. Funda KARBEK AKARCA, Asst. Prof. Dr. Fatma İLTUŞ		Moderators: Prof. Dr. Aynur TÜREYEN, Prof. Dr. Serap ÜNSAR
	Self-Management and Self-Efficacy in Health Problems: General Rules Speaker: Prof. Dr. Despina SAPOUNTZI		Ege University Medical Faculty Hospital Experiences Speaker: Assoc. Prof. Dr. Funda KARBEK KARACA	Speaker: Prof. Dr. Hatice TEL AYDIN	
	Self-Management and Self-Efficacy in Chronic Health Problems Speaker: Prof. Dr. Reza NEGARANDEH		Izmir Example Turkish Nurses Association Izmir Branch Speaker: Ebru Melek BENLİGÜL, RN, MsN	Oral Abstract Presentation Session - 2 Moderators: Assoc. Prof. Dr. Selda ÇELİK Asst. Prof. Dr. Gülcan BAKAN	
Strategies for Improving Self-Management Speaker: Asst. Prof. Dr. Seher GÖNEN ŞENTÜRK	Izmir Katip Çelebi University Atatürk Training Hospital Experiences Speaker: Arzu GÜNGÖR TOLASA, RN, MsN (PhD - c)				
	The Effect of Caregiver on Self-Management Speaker: Assoc. Prof. Dr. Ülkü GÖRGÜLÜ POLAT				
11:45-12:30	"Architect of the Nursing Process in Turkey: Prof. Dr. Leman BİROL " VIDEO PLAYBACK Speakers: Prof. Dr. Nuran AKDEMİR; Prof. Dr. Tülin BEDÜK	LUNCH			
12:30- 13:10	PANEL – A New Window in Chronic Diseases; Functional Medicine	12:30-14:30	SELECTED PAPER SESSION Moderators: Prof. Dr. Nesrin NURAL Prof. Dr. Hicran BEKTAŞ Prof. Dr. Elanur KARABULUTLU YILMAZ	12:30-13:30	Oral Abstract Presentation Session - 6 Moderators: Prof. Dr. Sabire YURTSEVER Asst. Prof. Dr. Bilge Bal ÖZKAPTAN
	Moderators: Prof. Dr. Zeynep CANLI ÖZER, Prof. Dr. Hatice MERT				
	Functional Medicine Speaker: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Mahir ATASOY				
13:10-13:50	PANEL – What's Happening in Our Inner World?	13:30-14:30		13:30-14:30	Oral Abstract Presentation Session - 4 Moderators: Prof. Dr. Raşan ÇEVİK AKYIL Assoc. Prof. Dr. Serap PARLAR KILIÇ
	Moderators: Prof. Dr. Nuran AKDEMİR , Asst. Prof. Dr. Berna N. ÖZGÜR SOY URAN				
	Dysbiotic Microbiology with Current Information Speaker: Asst. Prof. Dr. Süleyman GÜNAY Microbiology in Neurodegenerative Diseases Speaker: Prof. Dr. Yaprak SEÇİL				
13:55 - 15:30	FORUM– Making Research Results Visible in Internal Medicine Nursing	15:00-16:10		15:00-16:10	Oral Abstract Presentation Session - 7 Moderators: Prof. Dr. Yeliz AKKUŞ Assoc. Prof. Dr. Songül KARADAĞ
	Moderators: Prof. Dr. Fisun ŞENUZUN AYKAR , Prof. Dr. Vesile ÜNVER				
	Speakers: Asst. Prof. Dr. Fatma ARIKAN , Asst. Prof. Dr. Gülbün KONAKCI , RN, Gökhan SEZGİN, RN, MSc. (PhD-c) Ayşegül TÜRK MENOĞLU				
16:00-17:30	Oral Abstract Presentation Session - 1 Moderators: Asst. Prof. Dr. Dilek SEZGİN Asst. Prof. Dr. Fatma İLTUŞ	16:10-17:30		16:10-17:30	Oral Abstract Presentation Session - 11 Moderators: Assoc. Prof. Dr. Özlem UĞUR Asst. Prof. Dr. Mahmut ATEŞ
	Oral Abstract Presentation Session - 3 Moderators: Assoc. Prof. Dr. Sibel KARACA SIVRIKAYA Assoc. Prof. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ				

19 DECEMBER 2020

19 DECEMBER 2020 – SATURDAY

TIME	HALL A	TIME	HALL B	TIME	HALL C
09:00- 10:30	PANEL – Technological Applications in Chronic Diseases	09:00- 10:30	Oral Abstract Presentation Session - 8 Moderators: Assoc. Prof. Dr. Medet KORKMAZ Assoc. Prof. Dr. Gülsüm Nihal ÇÜRÜK	09:00- 10:30	Oral Abstract Presentation Session -9 Moderators: Prof. Dr. Sıdıka Oğuz Assoc. Prof. Dr. Hicran YILDIZ
	Moderators: Prof. Dr. Şeyda ÖZCAN , Doc. Dr. Sevinç KUTLUTÜRKAN				
	Wearable Technologies Speaker: Doc. Dr. Zümrüt ÜNAL				
	Mobile Applications Speaker: Doc. Dr. Yalçın İŞLER Technological Advances In Cancer Care Speaker: Prof. Dr. Annie Young				
10.30-11:15	PANEL – Current Approaches in Oncology	10.30-11:15	PANEL – Complementary Therapy Approaches in Chronic Diseases	10.30-11:30	PANEL – Management of COVID-19 in Intensive Care Unit
	Moderators: Prof. Dr. Yasemin TOKEM, Assoc. Prof. Dr. Özlem UĞUR		Moderator: Prof. Dr. Sultan TAŞÇI		Moderators: Prof. Dr. Murat AKSUN, Semine AYDOĞAN, RN, MsN
	Immunotherapy and Symptom Control in Oncology Speaker: Prof. Dr. Öznur USTA YEŞİLBALKAN		Evidence-Based Applications in Aromatherapy Speaker: Asst. Prof. Dr. Hafize ÖZDEMİR		Therapy in Intensive Care Unit Speaker: Prof. Dr. Murat AKSUN
	Targeted Therapies Speaker: Asst. Prof. Dr. Ayşegül ÇELİK	Evidence-Based Applications in Reflexology Speaker: Asst. Prof. Dr. Mahmut ATEŞ		Nursing Management in Intensive Care Unit Speaker: Cansu UÇAR YILMAZ, RN	
11.15- 12.00	PANEL: From Acute to Chronic Neurology	11.15- 12.00	PANEL - Rare Diseases	11.30-12:50	Oral Abstract Presentation Session - 10 Moderators: Asst. Prof. Dr. Gülbin KONAKÇI Asst. Prof. Dr. Selda YARALI ARSLAN
	Moderators: Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN , Prof. Dr. Sakine BOYRAZ		Moderators: Prof. Dr. Nimet OVAYOLU , Prof. Dr. Rukiye Pınar BÖLÜKTAŞ		
	Zero to 24 Stroke Speaker: Prof. Dr. Mukadder MOLLAOĞLU		Pulmonary Hypertension Speaker: Assoc. Prof. Dr. Serap ÖZER		
	Prevention of Dementia from 7 to 77 Speaker: Prof. Dr. Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ	Familial Hypercholesterolemia Speaker: Prof. Dr. Nuran TOSUN			
12.00-12.30	LUNCH				
12.30-13:30	PANEL – Similarities and Differences in National and International Diabetes Management	12.30-13:30	PANEL- Biological Agent Treatments in Chronic Diseases	13:00-13:30	CONFERENCE - The Importance of Play in Healthcare: Thinking about the Use of Game
	Moderators: Prof. Dr. Nermin OLGUN , Prof. Dr. Elif ÜNSAL AVDAL		Moderators: Prof. Dr. Sevgisun KAPUCU, Assoc. Prof. Dr. Esra OKSEL		Moderators: Prof. Dr. Sakine BOYRAZ
	Innovations in Diabetes Management According by Guidelines Speaker: Prof. Dr. Barış ÖNDER PAMUK		Biological Agents Speaker: Prof. Dr. Elif SARITAŞ YÜKSEL		Speaker: Asst. Prof. Dr. Ahmet EGE
	Diabetes Management and Diabetes Nursing in Turkey Speaker: Prof. Dr. Nermin OLGUN		Multiple Sclerosis Speaker: Asst. Prof. Dr. Naile ALANKAYA		
	Example of International Approach in Diabetes Management: Greece Speaker: Dr. Dimitris THEOFANİDİS	Spondyloarthritis Speaker: Assoc. Prof. Dr. Ayşe ÖZKARAMAN			
	The Importance of Interactive Approach in Education to Patient with Diabetes and Relatives Speaker: Belgin BEKTAŞ, RN, MsN				
13:30- 14:30	PANEL - New Generation Approaches in Nephrology	13:30- 14:30	PANEL – Rational Use of Intensive Care Units		
	Moderators: Asst. Prof. Dr. Zeki SOYPAÇACI , Assoc. Prof. Dr. Nazan KILIÇ AKÇA		Moderators: Prof. Dr. Asiye DURMAZ AKYOL, Fatma İNCEKARA AYDIN, RN, MsN		
	Renal Replacement Therapies Speaker: Asst. Prof. Dr. Zeki SOYPAÇACI		Quality Indicators in Intensive Care Speaker: Duygu İLBAY, RN, MsN		
	Home Hemodialysis Speaker: Serap ŞEKER, RN	Physical Conditions in Intensive Care and Nursing Care Speaker: Gizem ARSLAN, RN, MsN (PhD-c)			
	Automated Peritoneal Dialysis Speaker: Kamile YETKİN, RN, MsN, Özgür YILDIRIM, RN	Intensive Care and Clinical Laboratory Speaker: Assoc. Prof. Dr. Saliha AKSUN			
14:40-15:40	DIFFERENT OPINIONS - Use of Integrative Methods in Palliative Care Patients	15:00- 15:30	LAUGH YOGA		
	Moderators: Prof. Dr. Yasemin YILDIRIM, Assoc. Prof. Dr. Hanife ÖZÇELİK		Gizem Sabanoglu RN, MsN		
	Speakers: Prof. Dr. Özlem OVAYOLU, Asst. Prof. Dr. Selda YARALI ARSLAN				
15:45-17:00	CLOSING CEREMONY AND WISHES				

SÖZEL BİLDİRİLER LİSTESİ

18-19 ARALIK 2020

2. ULUSLARARASI İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ONLINE KONGRESİ

SÖZEL BİLDİRİ PROGRAMI

SEÇKİN SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU (Randomize Kontrollü Çalışmalar)

Oturum Bşk: Prof. Dr. Nesrin NURAL, Prof. Dr. Hicran BEKTAŞ, Prof. Dr. Elanur KARABULUTLU YILMAZ

(Her bildiri için süre 9'ar dakikadır.)

ID 6245 - Aslı Tok Özen - Şeyda Özcan - THE EFFECTS OF HYPOGLYCEMIA EDUCATION PROGRAMME IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS USING INSULIN: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL
ID 6164 - Ayser Erat - Sultan Taşcı - THE EFFECT OF THE MASSAGE APPLIED WITH LAVENDER OIL ON THE SEVERITY OF RESTLESS LEG SYNDROME AND QUALITY OF LIFE IN INDIVIDUALS UNDERGOING HEMODIALYSIS THERAPY
ID 6133 - Aysegül Çelik - Öznur Usta Yeşilbalkan - THE EFFECT OF BRIGHT WHITE LIGHT APPLICATION ON FATIGUE LEVELS AND SLEEP QUALITY IN CANCER PATIENTS RECEIVING PALLIATIVE CARE
ID 6214 - Eylem Topbaş - Gonca Üstün - THE EFFECT OF ASSERTIVENESS TRAINING ON TEAM MANAGEMENT DURING EPILEPTIC SEIZURE SIMULATION: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY
ID 6104 - Ezgi Karadağ - Özlem Uğur - CAN ONCOLOGY NURSING EDUCATION CHANGE THE ATTITUDE OF NURSING STUDENTS TOWARD CANCER (CANCER STIGMA)? A QUASI-EXPERIMENTAL STUDY
ID 6175 - Fatmanur İnce Özgenel - Ayşe Özkaraman - Şafak Meriç Özgenel - Güler Balı Alparslan - Tuncer Temel - THE EFFECT OF LAVENDER OIL ON ANXIETY RELATED TO ENDOSCOPIC PROCEDURES: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL
ID 6180 - Gürcan Arslan - Özlem Ceyhan - Mukadder Mollaoğlu - THE INFLUENCE OF FOOT AND BACK MASSAGE ON BLOOD PRESSURE AND SLEEP QUALITY IN FEMALES WITH ESSENTIAL HYPERTENSION: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY
ID 6065 - Nurdan Sevim - Handan Sezgin - COMPARISON OF THE EFFECT OF MUSIC AND GIVING INFORMATION ON ANXIETY LEVEL AND VITAL SIGNS IN THE CARE OF PATIENTS WHO UNDERGOING CORONARY ANGIOGRAPHY
ID 6210 - Elif Gençer - Öznur Usta Yeşilbalkan - THE EFFECT OF EDUCATION TO INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES ON SELF EFFICACY
ID 6091 - Selda Arslan - Pinar Zorba Bahçeli - Yeter İlik - Mehmet Artac - THE PRELIMINARY EFFECTS OF HENNA ON CHEMOTHERAPY-INDUCED PERIPHERAL NEUROPATHY IN WOMEN RECEIVING OXALIPLATIN-BASED TREATMENT: A PARALLEL-GROUP, RANDOMIZED, CONTROLLED PILOT TRIAL
ID 6062 - Seyhan Çitlik Sarıtaş - Zeliha Büyükbayram - Emine Kaplan Serin - Yılmaz Bilgiç - EFFECTS OF LAVENDER OIL INTERVENTION TO PATIENTS BEFORE ENDOSCOPIC RETROGRADE CHOLANGIOPANCREATOGRAPHY (ERCP) ON VITAL SIGNS, PAIN AND ANXIETY
ID 6236 - Yasemin Sezgin - Fatma Eker - Özlem Altınbaş Akkaş - ARTERİO-VENÖZ FİSTÜL KANÜLASYONU ÖNCESİ UYGULANAN AROMATERAPİ VE EL MASAJININ AĞRI VE STRES DÜZEYLERİNE ETKİSİ
ID 6232 - Arife Altın Çetin - Hicran Bektaş - Hasan Şenol Coşkun - THE EFFECT OF TELEPHONE SYMPTOM TRIAGE PROTOCOLS ON SYMPTOM MANAGEMENT, QUALITY OF LIFE AND SELF-CARE AGENCY IN PATIENTS WITH CANCER WHO APPLIED SYSTEMIC TREATMENT
ID 6309 - İrem Yıldız Çilengiroğlu - Serap Ünsar - THE EFFECT OF EDUCATION GIVEN ON DISEASE MANAGEMENT TO WOMEN WITH RHEUMATOID ARTHRITIS ON THE QUALITY OF LIFE AND ANXIETY DEPRESSION
Sözlü Bildiri Oturumu - 1 (Araştırma) Oturum Bşk: Dr. Öğr. Üyesi Dilek SEZGİN , Dr. Öğr. Üyesi Fatma İLTUŞ (Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)
ID 6069 - Bilgehan Özkaya - Özlem Küçükgüçlü - Mehmet Ali Özcan - İlhan Öztıp - THE RELATIONSHIP BETWEEN FRAILTY AND SARCOPENIA IN ELDERLY ONCOLOGIC PATIENTS
ID M05 - Funda Sofulu - Ayfer Karadakovan - EVALUATION OF KNOWLEDGE AND PRACTICES REGARDING THE PRESENCE OF POLYPHARMACY AND DRUG USE IN GERIATRIC PATIENTS
ID 6054 - İsmail Toygar - Sadık Hançerlioğlu - Tülün Utku - İlgin Yıldırım Şimşir - Şevki Çetinkalp - EFFECT OF AN EDUCATIONAL INTERVENTION BASED ON BANDURA'S THEORY ON FOOT CARE SELF-EFFICACY IN DIABETES: A PROSPECTIVE QUASI-EXPERIMENTAL STUDY
ID 6174 - Dilek Büyükkaya Besen - Merve Dervişoğlu - HİPOGLİSEMİK GÜVEN ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ
ID 6176 - Eda Çakmak - Serap Ünsar - THE EVALUATION OF HEALTHCARE PROFESSIONALS' ATTITUDES TOWARDS SAFE USE OF NEEDLE-STICK AND SHARP MEDICAL INSTRUMENTS IN A PUBLIC HOSPITAL
ID 6138 - Canan Yıldırım - Gamze Muz - Hanife Özçelik - THE EFFECT OF PERSONALITY TRAITS ON ILLNESS PERCEPTION AND TREATMENT COMPLIANCE IN INDIVIDUALS DIAGNOSED WITH HYPERTENSION
ID 6308 - Özge Akbaba - Nesrin Nural - ANALYSIS OF RELATIONSHIP BETWEEN PERCEPTION OF OBSTACLES AND PSYCHOSOCIAL SELF-SUFFICIENCY IN TYPE 2 DIABETIC PATIENTS (RESEARCH)
ID 6206 - Zülfiye Bıkmaz - Özlem Özdemir - EXAMINATION OF NURSING STUDENTS' PAIN BELIEFS AND THEIR PREFERENCES RELATED TO PAIN MANAGEMENT
ID 6147 - Ali Kamil Bayraktar - Özlem Tekir - Hicran Yıldız - ANALYSING THE EFFICIENCY OF DISTANCE LEARNING VIA VIDEOS THROUGH MOBILE PHONES IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES
ID 6067 - Rifat Gürkan - Birsan Altay - DETERMINATION OF ANXIETY AND HOPELESSNESS LEVELS OF PARENTS WITH MENTALLY DISABLED CHILDREN
ID 6199 - Fatma Genç - Ayten Kaya - BLOOD DONATION AND AFFECTING FACTORS FROM THE PERSPECTIVE OF THE SOCIETY
ID 6141 - Aysegül Çelik - Belgüzar Kara - THE RELATIONSHIP BETWEEN THE STROKE SURVIVORS' FUNCTIONAL STATUS AND THEIR INFORMAL CAREGIVERS' BURDEN AND QUALITY OF LIFE
ID 6220 - Derya Tülüce - Ayşe Şahin - RELATIONSHIP BETWEEN MOBBIING EXPOSURE AND ANXIETY LEVEL IN NURSING STUDENTS IN CLINICAL PRACTICE
ID 6126 - Hilal Pekmezci Purut - Burcu Genç Köse - Barış Türker - Vacide Aşık Özdemir - Bahar Kefeli Çol - SLEEP HYGIENES AND HAPPINESS LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS WHO HAS TRAINING IN THE FIELD OF HEALTH
ID 6119 - Merve Yüksel - Hicran Bektaş - ADHERENCE TO TREATMENT AND FEARS OF HYPOGLYCAEMIA IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES

Sözlü Bildiri Oturumu - 2 (Derleme / Olgu)

Oturum Bşk: Doç. Dr. Selda ÇELİK, Dr. Öğr. Üyesi Gülcan BAKAN
(Her bildiri için süre 5'er dakikadır.)

ID 6268 - Fatma Çetinkaya - Fisun Şenuzun Aykar - BULOUS PEMFIGGOID IN GERIATRICRY: CASE REPORT

M08 - Nur Başak, Gizem Arslan, Berna Nilgün Özgürsoy Uran, Yasemin Tokem - HEMŞİRELİK KURAMLARININ OLGU SUNUMLARINDAKİ YERİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME

M09 - Nur Başak, Berna Nilgün Özgürsoy Uran, Gülbin Konakçı - MİDE KANSERİNDE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI: SİSTEMATİK DERLEME

ID 6257 - Meltem Adaiçi - Duygu İlbay - AN IMPORTANT RESPONSIBILITY IN HEALTH CARE; COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE THERAPIES

ID 6286 - Selden Gül - İbrahim Mert Güllakman - Serenay Kılıç - Rabia Seçgin - Elif Ünsal Avdal - TÜRKİYE'DE ONKOLOJİ HASTALARINDA KULLANILAN REFLEKSOLOJİNİN ETKİNLİĞİ : SİSTEMATİK DERLEME

ID 6131 - Berna Cafer Karalar - Duygu Akbaş - Esra Oksel - EVALUATION OF A CASE WITH SCLERODERMA ACCORDING TO THE HENDERSON NURSING MODEL: CASE REPORT

ID 6235 - Yağmur Artan - Yasemin Yıldırım - Fisun Şenuzun Aykar - Çiçek Fadiloğlu - PLANNING THE CARE OF ROHHAD SYNDROME ACCORDING TO THE KING'S MODEL: CASE REPORT

ID 6228 - Fikriye Ersel - Serap Özer - A NOVAL METHOD FOR PATIENT EDUCATION; DIGITAL STORYTELLING

ID 6183 - Baran Gül - Özlem Küçükçüçü - COGNITIVE IMPAIRMENT IN MULTIPLE SCLEROSIS

ID 6239 - Derya Geresinli - Asiye Akyol - INVESTIGATION OF ALOE VERA USE IN PREVENTING ORAL MUCOSITIS: SYSTEMATIC REVIEW

ID 6280 - Dilek Sezgin - PULMONARY ARTERIAL HYPERTENSION BE RELATED TO MICROBIOTA, IS IT POSSIBLE?

ID 6123 - Duygu Akbaş - Fisun Şenuzun Aykar - COMPLEMENTARY AND SUPPORTIVE TREATMENT APPLICATIONS IN BURN PATIENTS: SYSTEMATIC REVIEW

ID 6277 - Ezgi Erdoğan - Gökşen Polat - Elif Ünsal Avdal - DEVELOPMENTS IN DIABETIC FOOT CARE TECHNOLOGIES : A SYSTEMATIC REVIEW

ID 6191 - Gülsüm Yıldız - Dilek Büyükkaya Besen - INTERVENTIONS THAT INCREASE PATIENT ACTIVATION IN SELF-MANAGEMENT OF TYPE 2 DIABETES

ID 6122 - Pınar Yel - Ayfer Karadakovan - USE OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE THERAPIES AMONG BREAST CANCER PATIENTS IN THE WORLD AND TURKEY

ID 6071 - Öznur Erbay - Yasemin Yıldırım - SUNDOWNING SYNDROME IN ELDERLY AND DEMENTED INDIVIDUALS: A SYSTEMATIC REVIEW

M 15 - H. Dilek DOĞAN - Çisem BASTARCAN - HEPATİTİS – B MYSTERY IN PREVALANCE HEPATİTİS – B AND PREGNANCY

Sözlü Bildiri Oturumu - 3 (Araştırma)

Oturum Bşk: Doç. Dr. Sibel KARACA SİVRİKAYA, Doç. Dr. Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)

ID 6068 - Öznur Erbay - Öznur Usta Yeşilbalkan - Nur Yüceyar - Meltem Baklan - Ayfer Karadakovan - Mustafa Agah Tekindal - ADAPTATION OF THE MULTIPLE SCLEROSIS SELF-MANAGEMENT SCALE INTO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

ID 6078 - Hacer Oturmaz - Zehra Gök Metin - THE EFFECT OF BENSON RELAXATION TECHNIQUE COMBINED WITH MUSIC THERAPY ON FATIGUE, PRURITUS, ANXIETY AND DEPRESSION IN HEMODIALYSIS PATIENTS: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL

ID 6267 - Berna Nilgün Özgürsoy Uran - Gizem Arslan - Esra Selçuk - Elif Ünsal Avdal - Yasemin Tokem - Funda Sofulu - EVALUATION OF DYSPNEA SYMPTOM IN INDIVIDUALS WITH CARDIOVASCULAR DISEASE

ID 6211 - Seher Gönen Şentürk - Damla Bayrak - Zeynep Nehir Sarı - INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SELF-CARE MANAGEMENT AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS IN INDIVIDUALS WITH CHRONIC DISEASE

ID 6233 - Serap Gökçe Eskin - Safiye Özvurmaz - YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE HASTA YAKINLARI GEREKSİNİM ÖLÇEĞİ UYGULANMASI

ID 6179 - Sümevra Mihrap İliter - Özlem Ovayolu - Sibel Serçe - Nimet Ovayolu -YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN MERHAMET YORGUNLUĞU VE ETİK DUYARLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

ID 6177 - Tugba Yeni - Nuray Enc - INVESTIGATING THE AWARENESS OF NURSES WHO CARE FOR BEDRIDDEN PATIENTS REGARDING THE DISTINCTION BETWEEN INCONTINENCE ASSOCIATED DERMATITIS AND PRESSURE INJURY

ID 6048 - Münevver Kıyak - Güler Balcı Alparslan - THE EFFECT OF MUSIC ON DECREASING OF ADAPTATION DIFFICULTY IN THE PATIENTS WITH ALZHEIMER

ID 6118 - Hülya Bulut - Naile Alankaya - RETROSPECTIVE EVALUATIONS OF COPD PATIENTS, WHO WERE TREATED IN HOSPITAL WITH ACUTE EXACERBATION

ID 6098 - Naile Alankaya - Nuriye Durmuş - THE RELATIONSHIP BETWEEN DISABILITY AND HOPELESSNESS IN PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS

ID 6313 - Tugba Menekli - Rukiye Pınar Bölüktaş - Ayşe Nur Can - SPIRITUAL CARE NEEDS OF CANCER PATIENTS AND AFFECTING FACTORS (RESEARCH)

ID 6092 - Melek Avcı - Fatma Arıkan - THE EFFECT OF FOOD CONSUMPTION ON BLOOD PRESSURE OF HEMODIALYSIS PATIENTS DURING HEMODIALYSIS

ID 6120 - Derya Şimşekli Bakırhan - Yeliz Akkuş - INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF INHALER DRUG TRAINING SKILLS ON INHALED DRUG USE FOR THROUGH DIFFERENT METHODS FOR CHRONIC OBSTRUCTIVE LUNG PATIENTS

Sözlü Bildiri Oturumu - 4 (Araştırma)

Oturum Bşk: Prof. Dr. Rahşan Çevik AKYIL, Doç. Dr. Serap PARLAR KILIÇ
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)

ID 6143 - Özlem Uğur - Ezgi Karadağ - Oğuz Çetinaçak - THE EVALUATION OF THE NUTRITIONAL STATUS OF PATIENTS WITH CANCER OF KEMORADYOTHERAPY

ID 6241 - Hafize Özdemir Alkanat - Mehmet Alkanatş - RELATIONSHIP OF CHRONOTYPE AND SLEEP QUALITY IN HYPERTENSIVE PATIENTS

ID 6216 - Gülcan Meşhur - Serap Ünsar - ATTITUDES TOWARDS COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE OF NURSING STUDENTS

ID 6201 - Hatice Güzel - Özlem Ovayolu - Nimet Ovayolu - Sümevra Mihrap İliter - BÖBREK NAKLİ YAPILAN HASTALARIN İMMÜNSUPRESİF TEDAVİYE UYUMU İLE DİNİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

ID 6227 - Rıdvan Bayram - Hicran Yıldız - Sibel Karaca Sivrikaya - EVALUATION OF SEXUAL DYSFUNCTION IN PATIENTS UNDERGOING HEMODIALYSIS TREATMENT

ID 6139 - Hilal Pekmezci Purut - Burcu Genç Köse - Yağmur Akbal - Vacide Aşık Özdemir - Bahar Kefeli Çol - SYMPTOMS IN CANCER PATIENTS RECEIVING CHEMOTHERAPY AND COMPLEMENTARY THERAPY APPLICATIONS

ID 6155 - Hülya Yıldırak - Serap Özer - VALIDATION AND RELIABILITY OF "ADHERENCE BARRIERS QUESTIONNAIRE" ON PATIENTS WITH ATRIAL FIBRILLATION

ID 6106 - İbrahim Tuna - Pınar Tunc Tuna - Birsal Molu - Alev Yıldırım - COMPARISON OF SIMULATION AND VIDEO TRAINING GIVEN TO NURSING STUDENTS IN DISTINGUISHING PATHOLOGICAL LUNG SOUNDS AND DETERMINING APPROPRIATE

ID 6094 - Burak Arslan - Afıtap Özdelikara - THE EFFECT OF SELF EFFICACY LEVEL ON THE QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH TYPE-2 DIABETES

ID 6073 - Ahsen Taştan Gürkan - Afıtap Özdelikara - THE EFFECT OF SELF MAINTENANCE POWER ON LIFE QUALITY IN MULTIPLE SCLEROSIS PATIENTS

Sözlü Bildiri Oturumu - 5 (Araştırma)	
Oturum Bşk: Doç. Dr. İmatullah AKYAR, Dr. Öğr. Üyesi Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN	
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)	
ID M07 - <u>Safiye Yanmış</u> - Mukadder Mollaoglu	KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİ OLAN HASTALARIN YAŞAM DOYUMUNUN BELİRLENMESİ / DETERMINATION OF LIFE SATISFACTION OF PATIENTS WITH CHRONIC RENAL FAILURE
ID M04 - <u>Funda Sofulu</u> - Yasemin Yıldırım - Fisun Şenuzun Aykar	EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-TRANSCENDENCE AND VULNERABILITY IN GERIATRIC PATIENTS
ID 6162 - <u>Dilek Taş</u> - Gizem Özbudak - Ayfer Karadakovan	EVALUATION OF REASON FOR USE OF THE 112 EMERGENCY SERVICE BY ELDERLY PEOPLE: A RETROSPECTIVE STUDY
ID 6079 - <u>Zülfünaz Özer</u> - Rukiye Pınar Bölüktaş - Ayşe Nefise Bahçecik - Gülistan Şakar	EVALUATION OF SYMPTOM SEVERITY AND LIFE QUALITY OF CANCER PATIENTS IN PALLIATIVE CARE UNIT
ID 6173 - <u>Havva Karadeniz</u> - <u>Nurgül Merdan Yılmaz</u>	EVALUATION OF NURSE'S KNOWLEDGE OF EVIDENCE BASED ACUTE STROKE
ID 6134 - <u>Nermin Kılıç</u> - Ayşe Şahin - Cihat Demirel - Serap Parlar Kılıç	BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİ VE YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ
ID 6225 - <u>Merve Gülpak</u> - Özlem Ovayolu - Atila Yoldaş - Aslı Yaylalı	THE EFFECT OF LAVENDER OIL ON WOUND HEALING IN RATS WITH EXPERIMENTAL DIABETES MODEL
M 13 - <u>Sıddıka Ersoy</u> - <u>Mahmut Ateş</u> - Şükran Özkahraman Koç - İsmail Hakkı Ersoy	DİYABETİK YAŞLILARDA DÜŞME RİSK FAKTÖRLERİNİN GÜNLÜK YAŞAMA YANSIMASI
ID 6105 - <u>Halil İbrahim Tuna</u>	THE EFFECTS OF COMPLEMENTARY ALTERNATIVE METHODS USED BY NURSING STUDENTS ON COPING WITH STRESS
ID 6117 - <u>Merve Gülpak</u> - Özlem Ovayolu	EVALUATION OF POST-GRADUATE AND DOCTORATE THESIS IN WHICH EXPERIMENTAL ANIMALS WERE USED IN THE FIELD OF NURSING IN TURKEY
Sözlü Bildiri Oturumu - 6 (Araştırma)	
Oturum Bşk: Prof. Dr. Sabire YURTSEVER, Dr. Öğr. Üyesi Bilge Bal ÖZKAPTAN	
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)	
ID 6249 - <u>Aybüke İmre</u> - <u>Zülfünaz Özer</u>	FACTORS AFFECTING SATISFACTION LEVELS OF PATIENT'S RELATIVES IN INTENSIVE CARE UNITS
ID 6152 - <u>Ece Mutlu</u> - Leyla Baysan Arabacı	TURKISH VALIDITY AND RELIABILITY OF TYPE-1 DIABETES STIGMA ASSESSMENT SCALE
ID 6153 - <u>Nilgün Erol</u> - Leyla Baysan Arabacı - <u>Ece Mutlu</u>	EXAMINING THE PROFILES OF THE PATIENTS APPLYING TO ALGOLOGY UNIT
ID 6171 - <u>Meltem Sungur</u> - Nimet Ovayolu - Aylın Akçalı	THE EFFECT OF ACUPRESSURE APPLIED TO PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS ON FATIGUE
ID 6140 - <u>Merve Erünal</u> - Hatice Mert	TRUST IS GOOD OR BAD?: HEALTH LITERACY OF PATIENTS WITH CARDIAC IMPLANTABLE ELECTRONIC DEVICES
ID 6195 - <u>Gamze Muz</u> - Gülyeter Erdoğan Yüce - Güliden Küçükakça Çelik	EVALUATION OF STUDENTS' VIEWS ON THE "DIABETES ESCAPE ROOM" GAME AS A TEACHING TECHNIQUE
ID 6178 - <u>Gaye Demirtaş</u> - Leman Şenturan - Ecem Genç - Büşra Parmak - Duygu Çavuşoğlu - Özlem Taşdemir	EFFECT OF BED BATH ON PATIENT COMFORT IN BEDRIDDEN PATIENTS
ID 6161 - <u>Ayşe Susam</u> - <u>Selda Arslan</u>	PSYCHOSOCIAL COMPLIANCE AND RELATED FACTORS FOR DISEASE IN ADULTS WITH HYPERTENSION DIAGNOSIS
ID 6166 - <u>Gülistan Yoldaş</u> - <u>Halise Taşkın Duman</u> - Ayfer Karadakovan	EVALUATION OF DAILY LIFE ACTIVITIES AND MALNUTRITION STATUS IN ELDERLY INDIVIDUALS
ID 6203 - <u>Rabia Gülnur Yılmaz</u> - Seda Pehlivan	INVESTIGATION OF THE AWARENESS ABOUT DELIRIUM AND DELIRIUM MANAGEMENT OF INTENSIVE CARE NURSES
Sözlü Bildiri Oturumu - 7 (Araştırma)	
Oturum Bşk: Prof. Dr. Yeliz AKKUŞ, Doç. Dr. Songül KARADAĞ	
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)	
ID 6102 - <u>Canan Eraydın</u> - Münevver Sönmez - <u>Zeynep Erdoğan</u>	SELF-TRANSCENDENCE AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS RECEIVING HEMODIALYSIS THERAPY
ID 6052 - <u>Anvar Ahmedov</u> - <u>Yeşim Ahmedov</u>	OUR CLINIC EXPERIENCE TO DETERMINE THE DESCRIPTIVE CHARACTERISTICS OF WOMEN WHICH APPLIED TO CENTER OF OBESITY
ID 6247 - <u>Sezgi Çınar Pakyüz</u> - <u>Vahide Çakmak</u>	A METHODOLOGICAL STUDY: DEVELOPMENT OF THE RATIONAL DRUG USE SCALE
ID 6255 - <u>Sibel Şentürk</u> - Derya Bıçak Ayık	CARE BURDEN AND SOCIAL SUPPORT LEVELS OF FAMILY MEMBERS OF INDIVIDUALS AGED 65 YEARS AND OVER RECEIVING TREATMENT IN THE PALLIATIVE CARE UNIT
ID 6184 - <u>Afitap Özdelikara</u> - <u>Serpil Babur</u>	EVALUATION OF THE QUALITY OF LIFE OF CANCER PATIENTS AND CAREGIVERS OF CANCER PATIENTS
ID 6207 - <u>Seda Kurt</u> - Berkay Ertin	NURSES' ATTITUDES TOWARDS CARE OF THE DYING INDIVIDUAL AND AFFECTING FACTORS
ID 6181 - <u>Nurten Terkes</u> - Kader Degirmenci - Güldali Bedir	CAUSES OF VIOLENCE TOWARDS HEALTH PROFESSIONALS FROM THE PERSPECTIVE OF PATIENT/PATIENT RELATIVES
ID 6230 - <u>Bilge Bal Özkaptan</u> - Betül Tosun - Ezgi Dirgar - Nurten Özen	CLINICAL COMPETENCE SCALE RELATED TO EYE CARE OF NURSES IN INTENSIVE CARE PATIENTS: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF TURKISH VERSION
ID 6194 - <u>Arzu Akbaba</u> - İmatullah Akyar	OLDER PATIENTS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES ABOUT ACUTE CORONARY SYNDROME
ID 6312 - <u>Sadık Hançerlioğlu</u> - <u>İsmail Toygar</u> - Dimitrios Theofanidis	DOES NURSING EDUCATION IN TURKEY AFFECT THE ATTITUDES TOWARD AGING AND ELDERLINESS?

Sözlü Bildiri Oturumu - 8 (Araştırma)	
Oturum Bşk: Doç. Dr. Medet KORKMAZ, Doç. Dr. Gülsüm Nihal ÇÜRÜK	
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)	
ID 6087 - Zülfünaz Özer - Sebahat Ateş - EFFECTS OF LAUGHTER YOGA ON HEMODIALYSIS PATIENTS' PLASMA-BETA ENDORPHIN LEVELS, PAIN LEVELS AND SLEEP QUALITY: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL	
M 14 - Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN , Serap ŞEKER, Funda SOFULU, Güldane AKBAĞ, Jale Deniz AYDEMİR, Oğuz Gökhan ÖNCÜ, Elif ÜNSAL AVDAL - THE EFFECT OF DISEASE ADHERENCE ON DISEASE PERCEPTION IN PATIENTS WITH END-STAGE RENAL DISEASE	
ID 6168 - Pınar Ekşi - Betül Bayrak - Hatice Karabuğa Yakar - Sıdika Oğuz - EVALUATION OF NURSES' ATTITUDES AND BEHAVIORS AGAINST BLOOD DONATION	
ID 6315 - Tuğba Menekli - Ferhan Doğan - Emin Tamer Elkran - ILLNESS PERCEPTION AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CANCER	
ID 6198 - Fatma Genç - Çağla Yiğitbaş - THE EFFECT OF HEALTH CARE PERCEPTION ON CERVICAL CANCER AWARENESS	
ID 6264 - Tuğçe Türten Kaymaz - Elif Özdemir - Efsane Demiröz - Merve Çelik - FRAILTY AND PSYCHOSOCIAL ADJUSTMENT IN OLDER COPD PATIENTS	
ID 6188 - Gökhan Sezgin - Melike Tekindal - Elif Ünsal Avdal - EVALUATION OF NURSES WORKING IN HAEMATOLOGY SERVICE ON DEATH: A QUALITATIVE STUDY	
ID 6129 - Ece Davran - Anita Karaca - AN EVALUATION OF KNOWLEDGE AND PRACTICES OF NURSING STUDENTS ON NOSOCOMIAL INFECTION	
ID 6047 - Ayşe Değer - Sıdika Oğuz - DETERMINATION OF SALT RESTRICTION AND DIETARY COMPLIANCE IN INDIVIDUALS WITH HEART FAILURE	
M 17 - Esra Küçükkoçlu - Sevgişin Kapucu - UNMET NEEDS, CARE BURDEN, ANXIETY, DEPRESSION LEVELS OF CAREGIVERS THAT GIVE CARE TO PATIENTS WHO TAKE CHEMOTHERAPY	
ID 6121 - Dilek Gelin - Sıdika Oğuz - Mükerrrem Altuntaş - Gülay Yıldırım - DETERMINATION OF ELECTROCARDIOGRAPHY READING LEVEL OF EMERGENCY SERVICE HEALTH EMPLOYEES	
ID M19 - Ülkü Saygılı , Serap Parlar Kılıç - EVALUATION OF FATIGUE AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH GASTROINTESTINAL SYSTEM CANCER	
Sözlü Bildiri Oturumu - 9 (Araştırma)	
Oturum Bşk: Prof. Dr. Hicran YILDIZ, Prof. Dr. Sıdika OĞUZ	
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)	
ID 6209 - Burcu Akpınar Söylemez - Özlem Küçükgüçlü - Merve Aliye Akyol - Nil Tekin - Ahmet Turan Işık - EFFECTS OF THE SIMULATION BASED TRAINING PROGRAM ON ATTITUDES OF NURSES TOWARDS OLDER PEOPLE	
ID M10 - Deniz Şanlı - Fatma İltuş - VALUES AND BEHAVIOURS FOR END OF LIFE CARE AND ATTITUDES TOWARDS DEATH OF SENIOR NURSING STUDENTS	
ID 6082 - Bedia Kara - Handan Sezgin - DETERMINING THE EFFECT OF PERCEIVED SOCIAL SUPPORT ON DISEASE ACCEPTANCE LEVEL IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES	
ID 6042 - Gizem Özcan - Ayşe Özkaraman - EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN HEALTH LITERACY, SELF-EFFICACY AND HEALTH OUTCOMES IN PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS	
ID 6064 - Füsun Uzgör - Ayşe Özkaraman - Cengiz Korkmaz - THE EFFECT OF MOBILE APPLICATION ON ANTI-TNF DRUG ADHERENCE OF ANKYLOSING SPONDYLITIS PATIENTS: PILOT STUDY	
ID 6221 - Beyza Nur Kahraman - Seda Pehlivan - THE EFFECT OF SPIRITUAL WELL-BEING ON ILLNESS PERCEPTION OF LUNG CANCER PATIENTS	
ID 6269 - Nimet Owayolu - Beyza Solakoğlu - Özlem Owayolu - AWARENESS OF HEALTH WORKERS ABOUT HYPERTENSION AND RISK FACTORS	
ID 6270 - Ayşe Önal - Şeyda Seren İntepeler - COMPARISON OF NURSE COMPETENCY ASSESSMENT OF SERVICE NURSES AND EXECUTIVE NURSES WORKING IN ONCOLOGY	
ID 6089 - Aylin Helvacı - Nur İzgü - Leyla Özdemir - RELATIONSHIP BETWEEN SYMPTOM BURDEN, MEDICATION ADHERENCE, AND SPIRITUAL WELL-BEING IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	
ID 6274 - Ayşe Şahin - Özlem Owayolu - TİP 2 DİABETES MELLİTUS TANISI ALAN HASTALARIN SAĞLIĞI GELİŞTİRME DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ / DETERMINATION OF HEALTH IMPROVEMENT BEHAVIORS OF PATIENTS WHO RECOGNIZED TYPE 2 DIABETES MELLITUS	
ID 6276 - Serap Ölmez - Fatma Arıkan - MULTİPL MİYELOM TANISI OLAN HASTALARIN BAKIM GEREKSİNİMLERİ VE YAŞAM KALİTESİ	
ID 6192 - Arzu Uslu - Özlem Canbolat - THE RELATIONSHIP BETWEEN FRAILTY AND FATIGUE IN ELDERLY CANCER PATIENTS	
ID 6190 - Dilek Doğan - Seda Pehlivan - THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON PAIN AND SATISFACTION LEVEL DURING BONE MARROW ASPIRATION AND BIOPSY	
ID 6259 - Amine Terzi - Sevilay Hintistan - THE EFFECT OF FOOT REFLEXOLOGY PRACTICE IN HEMODIALYSIS PATIENTS ON CONSTIPATION	
ID 6242 - Esmâ Akdemir - Rukiye Pınar Bölüktaş - THE IMPACT OF BLADDER DISTENSION INDUCED BY FLUID LOADING ON BLOOD PRESSURE IN THE HEALTHY SUBJECTS	

Sözlü Bildiri Oturumu - 10 (Derleme / Olgu)	
Oturum Bşk: Dr. Öğr. Üyesi Gülbin KONAKÇI, Dr. Öğr. Üyesi Selda ARSLAN	
(Her bildiri için süre 5'er dakikadır.)	
ID 6080 - <u>Ayşe Soylu</u> - Dilek Soylu - Ayşe Şahin - Medet Korkmaz - INNOVATION LEFT ATRIAL APPENDIX CLOSURE IN CARDIOLOGY NURSING CARE-CASE REPORT	
M11 - <u>Fatma İltuş</u> - Deniz Şanlı - ATTITUDES AND BEHAVIORS FOR END OF LIFE CARE AND DEATH OF CRITICAL CARE NURSES	
ID 6084 - <u>Gülşah Kesik</u> - Leyla Özdemir - PREVENTING REFEEDING SYNDROME IN PARENTERAL NUTRITION AND NURSING CARE	
ID 6287 - <u>Beste Uçkay</u> - Dilay Arı - Berna Nilgün Özgürsoy Uran - OREM ÖZ BAKIM EKSİKLİĞİ HEMŞİRELİK KURAMI'NA GÖRE PLAZMOSİTOM / MULTİPLE MYELOM'U OLAN HASTANIN BAKIMI: OLGU SUNUMU	
ID 6288 - <u>Dilay Arı</u> - Beste Uçkay - Berna Nilgün Özgürsoy Uran - WATSON İNSAN BAKIM MODELİNE GÖRE AKCİĞER KANSERİ OLGUSU	
ID 6163 - <u>Fatma Kahve</u> - Vildan Kocatepe - Vesile Ünver - PROLONGED DAYTIME SLEEP DURATION AND HYPERTENSION	
ID 6196 - <u>Hatice Karabuga Yakar</u> - Sıdika Oguz - Nana Waldreus - THIRST IN PATIENTS WITH HEART FAILURE	
ID 6197 - <u>Meryem Yıldız Ayyaz</u> - Hamiyet Kızıl - Ceren Türkcan - A TECHNOLOGICAL STEP IN INTERNAL MEDICINE NURSING PRACTICES: BIOSENSORS	
ID 6204 - <u>Merve Gözde Sezgin</u> - Hicran Bektaş - Güneş Yiğit - EVIDENCE-BASED APPROACHES AND NURSING MANAGEMENT IN THERAPEUTIC AFHESESIS APPLICATIONS	
ID 6262 - <u>Nurten Terkes</u> - EFFECT OF PROBIOTICS ON GLUCOSE METABOLISM IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS	
ID 6146 - <u>Özge Akbaba</u> - Elanur Yılmaz Karabulutlu - MICROBIOTA AND DIABETES (COMPILATION)	
ID 6261 - <u>Sevde Dölen</u> - Elif Ünsal Avdal - COMPLEMENTARY AND HOLISTIC CARE PRACTICES USED IN THE TREATMENT OF INDIVIDUALS WITH DIABETES	
M 18 - <u>Ahmet EGE</u> - THINKING MEDICAL SOCIAL WORK PRACTICES IN CHRONIC DISEASES THROUGH AN ECOLOGICAL APPROACH	
ID 6256 - <u>Sema Aytac</u> - Özlem Ovayolu - GERIATRIC TUBERCULOSIS AND THE ROLE OF NURSING IN ADAPTATION TO TREATMENT	
ID 6205 - <u>Zeynep Karakuş Er</u> - Zeynep Özer - CAREGIVER SUPPORT IN THE SELF-MANAGEMENT OF CHRONIC DISEASES	
ID 6218 - <u>Gülsüm Nihal Çürük</u> - <u>Ecem Özgül</u> - Songül Karadağ - PUBLICATION RATES OF MASTER THESES IN INTERNAL MEDICINE NURSING	
Sözlü Bildiri Oturumu - 11 (Araştırma)	
Oturum Bşk: Doç. Dr. Özlem UĞUR, Dr. Öğr. Üyesi Mahmut ATEŞ	
(Her bildiri için süre 6'şar dakikadır.)	
ID 6202 - Dilek Efe Arslan - <u>Nazan Kılıç Akca</u> - AWARENESS ABOUT CARDIOVASCULAR DISEASE RISK FAKTORS OF ACADEMIC STAFF	
ID 6124 - Mukadder Mollaoğlu - <u>Esra Başer</u> - INVESTIGATION OF FUNCTIONAL INDEPENDENCE AND COMFORT IN NEUROLOGY PATIENTS	
ID 6223 - Esra Şule Avcı Kirpitci - <u>Elif Ünsal Avdal</u> - Başak Öğüt Aydın - ÇÖLYAK HASTALARININ DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	
M 16 - <u>Gulbin KONAKCI</u> - Sadik HANCERLIOGLU - Berna Nilgun OZGURSOY URAN - DETERMINATION OF DISASTER PREPAREDNESS OF NURSING STUDENTS STAYING IN STUDENT	
ID 6165 - Hatice Tel Aydın - <u>Esra Başer</u> - EVALUATION OF FRAGILITY AND FUNCTIONAL CONDITION IN ELDERLY INDIVIDUALS IN THE HOSPITAL	
ID 6043 - <u>Buse Erguvan</u> - Sıdika Oğuz - THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON ANXIETY AND PHYSIOLOGICAL PARAMETERS OF PATIENTS WITH IMPLANTABLE CARDIOVERTER DEFIBRILLATOR (ICD)	
ID 6157 - <u>Cihat Demirel</u> - Serap Parlar Kılıç - INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ROY ADAPTATION MODEL ON PATIENT ADAPTATION IN HYPERTENSION PATIENTS	
ID 6311 - Meftun Akgün - <u>Müberra Öz</u> - YAŞLILARDA AROMATERAPİ MASAJININ UYKU KALİTESİ VE UYKULULUK DÜZEYİNE ETKİSİ	
ID 6231 - <u>Arife Albayrak Coşar</u> - Hatice Gülsoy - ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KOLTUKALTI KOZMETİK ÜRÜN KULLANIMI İLE MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ KONUSUNDA BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI	
ID 6112 - <u>Adile Neşe</u> - Ercan Bakır - Sevgin Samancıoğlu Bağlama - Fatma Karasu - THE EFFECT OF HEALTH LITERACY LEVEL ON DIABETES SELF-CARE INTYPE 2 DIABETES PATIENTS: A CLINICAL BASED STUDY	
ID 6086 - Canan Kaş Güner - <u>Sevinç Kutlutürkan</u> - THE EFFECT OF HEAD POSITION ON THE PREVENTION OF MECHANICAL VENTILATOR-ASSOCIATED PNEUMONIA	

POSTER BİLDİRİLER LİSTESİ

17-19 ARALIK 2020

2. ULUSLARARASI İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ONLINE KONGRESİ
E -POSTER BİLDİRİ PROGRAMI

SIRA	ID	ADI SOYADI	BAŞLIK	BİLDİRİ TÜRÜ
1	6061	Sema Aytaç - Özlem Ovacolu	PREVENTIVE TREATMENT IN CONTACT WITH TUBERCULOSIS: WHAT HAPPENS WHEN THE PROPHYLAXIS IS NOT TAKEN?	POSTER
2	6063	Serbülent Salık - Seyhan Çitlik Sarıtaş	THE DETERMINATION OF LIFE QUALITY AND HOPELESSNESS LEVELS IN PATIENTS WITH HEART FAILURE	POSTER
3	6081	Ayşe Soylu - Dilek Soylu - Medet Korkmaz - Ayşe Şahin	METABOLIC SYNDROME AND ACUPRESS	POSTER
4	6090	Aylin Helvacı - Nur İzgü - Leyla Özdemir	DYSPNEA SEVERITY AND INFLUENCING FACTORS IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	POSTER
5	6103	Ezgi Karadağ - Özlem Uğur - Oğuz Çetinayak	THE EFFECT OF MUSIC THERAPY APPLIED DURING RADIATION THERAPY ON THE ANXIETY AND COMFORT LEVEL IN WOMEN WITH EARLY-STAGE BREAST CANCER: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY	POSTER
6	6108	Melike Demir Doğan - Alime Sül - Gülsüm Aynacı - Hatice Çürük - Sedanur Yeşilyurt	HEALTH RELATED TO LUNG CANCER AND ITS SCREENINGS DEVELOPMENT STUDY OF HEALTH BELIEF MODEL SCALE	POSTER
7	6115	Adile Neşe	THE IMPORTANCE OF PALLIATIVE CARE IN CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	POSTER
8	6125	Yeşim Ahmedov - Anvar Ahmedov	DETERMINATION OF FALL RISKS OF PATIENTS HOSPITALIZED IN THE EMERGENCY DEPARTMENT	POSTER
9	6127	Ayşe Şahin - Nermin Kılıç - Hasret Yağmur Sevinç Akın - Seyhan Çitlik Sarıtaş	DETERMINATION OF NURSING STUDENTS' LEVEL OF SPIRITUAL CARE AND ANXIETY	POSTER
10	6128	Ayşe Şahin - Seyhan Çitlik Sarıtaş - Ayşe Soylu	COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE TREATMENT METHODS USED IN THE TREATMENT OF UREMIC PRURITUS IN HEMODIALYSIS PATIENTS	POSTER
11	6136	Ayşe Özkaraman - Füsün Uzgör	SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS AND NURSING MANAGEMENT	POSTER
12	6148	Ali Kamil Bayraktar - Özlem Tekir - Hicran Yıldız	COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TYPE 2 DIABETES EDUCATION: DISTANCE EDUCATION	POSTER
13	6149	Deniz Özdemir - Özlem Canbolat	NURSING CARE ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL OF A PATIENT WITH MORE THAN ONE CHRONIC DISEASE: A CASE REPORT	POSTER
14	6151	Dilek Taş - Yasemin Yıldırım - Fısun Şenuzun Aykar - Çiçek Fadiloğlu	A FALL CASE EXAMINED BY KOLCABA'S COMFORT THEORY	POSTER
15	6154	Hafize Özdemir Alkanat - Mehmet Alkanat	PATIENT CARE IN POSTPARTUM ATYPICAL HEMOLYTIC UREMIC SYNDROME: A CASE REPORT	POSTER
16	6159	Selman Çelik - Dilek Gelin - Sıdıka Oğuz - Gülay Yıldırım	THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL ADJUSTMENT, SELF-ESTEEM AND SUCCESS LEVELS OF NURSING STUDENTS	POSTER
17	6160	Arzu Uslu - Özlem Canbolat	NURSING CARE OF THE COPD PATIENT ACCORDING TO OREM'S THEORY OF SELF-CARE DEFICIENCY: CASE REPORT	POSTER
18	6169	Meltem Sungur - Hamdiye Arda Sürücü	IS ACUPRESSURE ADMINISTRATION AN EFFECTIVE METHOD IN DIABETES MANAGEMENT? (DERLEME)	POSTER
19	6185	Aysun Can - Sevilay Hintistan	THE EFFECTS OF SELF EFFICACY AND SELF-CARE ON METABOLIC CONTROL INDICATORS IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS PATIENTS	POSTER
20	6186	Aysun Can - Sevilay Hintistan	USING THE ART THERAPY WITH CANCER PATIENTS	POSTER
21	6189	Özlem Özdemir - Zülfiye Bıkmaz - Gönül Akgün	HEALTH PERCEPTIONS AND OBESITY AWARENESS OF NURSING STUDENTS	POSTER
22	6200	Nermin Kılıç - Serap Parlar Kılıç	A THERAPEUTIC VACCINE: HOPE THERAPY	POSTER
23	6208	Halise Taşkın Duman - Yasemin Yıldırım - Çiçek Fadiloğlu - Fısun Şenuzun Aykar	PARKINSON AND RHEUMATOID ARTHRITIS CASE REPORT WITHIN NEUMAN'S SYSTEMS MODEL (CASE REPORT)	POSTER
24	6212	Berna Kurt - Sevgişun Kapucu	NURSING CARE FOR STIFF PERSON SYNDROME PATIENT ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL	POSTER
25	6217	Ayfer Güneş - Özgül Erol - Serap Ünsar	MULTIPLE SCLEROSIS AND SELF-MANAGEMENT	POSTER
26	6219	Kamile Kirca - Elif Sözeri Öztürk - Sevinç Kutlutürkan	EXAMINATION OF NURSING DIAGNOSES OF SECOND YEAR NURSING STUDENTS FOR ONCOLOGY PATIENTS IN CLINICAL PRACTICES (ARAŞTIRMA)	POSTER
27	6224	Elif Sözeri Öztürk - Kamile Kirca - Sevinç Kutlutürkan	CRYOTHERAPY INTERVENTIONS TO REDUCE NAIL CHANGES FROM TAXANE-BASED CHEMOTHERAPY	POSTER
28	6240	Hicran Yıldız - Yasemin Karacan - Derya Akça - Aysel Özdemir	DETERMINATION OF THE EFFECTS OF NUTRITION LITERACY ON FUNCTIONAL FOOD CONSUMPTION IN NURSING STUDENTS	POSTER
29	6244	Aslı Tok Özen - Selma Çoban - Bayram Gökteş - Serkan Yılmaz	EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BLOOD GLUCOSE LEVELS AND MORTALITY IN PATIENTS WITH OVER 65 YEARS-OLD TYPE 2 DIABETES MELLITUS FOLLOWED IN INTENSIVE CARE UNIT	POSTER
30	6246	Sezgi Çınar Pakyüz - Vahide Çakmak	EVALUATE THE EFFECTS OF EDUCATION GIVEN BY NURSES ON RATIONAL DRUG USE AND HEALTH LITERACY OF PATIENTS RECEIVING HYPERTENSION TREATMENT	POSTER
31	6250	Serap Ünsar - Özlem Özdemir	MASKED HYPERTENSION AND THE ROLE OF THE NURSE	POSTER
32	6251	Berna Cafer Karalar - Esra Oksele	COMPLEMENTARY THERAPIES IN RHEUMATOLOGICAL DISEASES	POSTER
33	6254	Ahmet Seven	USE OF A NURSING CARE MODEL IN PALLIATIVE CARE: HUMAN CARE MODEL	POSTER
34	6258	Gizem Özbudak - Öznur Usta Yeşilbalkan - Asiye Akyol	MALNUTRITION AND NURSING APPROACH IN INDIVIDUALS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE	POSTER
35	6263	Merve Yüksel - Hicran Bektaş	EVALUATION OF PHYSICAL ACTIVITY EFFECTIVENESS IN INDIVIDUALS WITH BESE TYPE 2 DIABETES: A SYSTEMATIC REVIEW OF RANDOMIZED CONTROLLED TRIALS (SYSTEMATIC REVIEW)	POSTER
36	6265	Pınar Karacan - Burçe Şahinsoy	NURSING CARE OF ORAL MUCOSITIS IN A PATIENT WITH THE DIAGNOSIS OF COLON CARCINOMA	POSTER
37	6272	Hava Kara - Fatma Arıkan - Ali Kahyaoglu	NURSING STUDENTS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARDS PRESSUREINJURY PREVENTION	POSTER
38	6278	Gülsüm Yıldız - Dilek Büyükkaya Besen	QUALITY OF LIFE ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL OF AMPLPATIENTY FOLLOWED IN ANESTHESIA INTENSIVE CARE UNIT: A CASE STUDY	POSTER
39	M06	Yasemin ÖZYER, Safiye YANMIŞ	NURSING CARE PLAN FOR THE PATIENT WITH CONGESTIVE HEART FAILURE ACCORDING TO DOROTHEA ELIZABETH OREM' S SELF-CARE DEFICIT THEORY	POSTER

SEÇİLMİŞ RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALAR

EFFECTS OF LAVENDER OIL INTERVENTION TO PATIENTS BEFORE ERCP ON VITAL SIGNS, PAIN AND ANXIETY: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY

Sevhan Citlik-Saritas¹, Zeliha Buyukbayram², Emine Kaplan-Serin³, Yilmaz Bilgic⁴

¹ Inonu University, Faculty of Nursing, Medical Nursing Department, Malatya/ Turkey.

² Siirt University, Siirt Health School, Medical Nursing Department, Siirt/ Turkey.

³ Munzur University, Health Sciences, Medical Nursing Department, Tunceli/ Turkey.

⁴ Inonu University, Medical School, Gastroenterology Department, Malatya/ Turkey.

ABSTRACT

Aim: The study was carried out to determine the effects of lavender oil intervention to patients before endoscopic retrograde cholangiopancreatography (ERCP) on vital signs, pain and anxiety.

Materials and methods: This study was designed as a randomized controlled study. The population of the study consisted of adult patients to be applied ERCP at the gastroenterology clinic of a university hospital. Ninety patients participated in the study. The data were collected using the Patient Information Form, the Pre-Post Test Record Form, VAS, and the State Anxiety Scale.

Results: After lavender oil intervention, the pulse rate, systolic-diastolic blood pressure, pain and anxiety levels of the patients in the experiment group were reduceddecreased, their oxygen saturation level was increased, and the difference between the groups was statistically significant ($p < 0.05$).

Conclusion: Lavender oil applied on the patients before ERCP reduced their pulse rate, systolic-diastolic blood pressure, pain and anxiety levels, while it increased their oxygen saturation levels.

Key words: ERCP; lavender oil intervention; pain, anxiety; vital signs

COMPARISON OF THE EFFECT OF MUSIC AND GIVING INFORMATION ON ANXIETY LEVEL AND VITAL SIGNS IN THE CARE OF PATIENTS WHO UNDERGOING CORONARY ANGIOGRAPHY

Handan Sezgin, Nurdan Sevim

Doğu Akdeniz Üniversitesi

ABSTRACT

Aim: In this research; randomized pretest-posttest control groups were used to compare the effect of the giving information and listening music on the anxiety level and vital signs to the patients undergoing coronary angiography.

Materials and Methods: The population of the study consisted of patients who admitted to the cardiology department of a state hospital in Northern Cyprus for elective coronary angiography. Sample of the research; power analysis was performed with the assumption of three groups using Kohen from the known universe (year of 2017-1462 people), and it was determined as 184 people with the assumption of 15% loss. Sample is composed of music 63 patients, information 61 patients, and control group 60 patients. Data were collected by Descriptive Characteristics Form, Vital Finding Follow-up Form, State-Trait Anxiety Inventory. Before the angiography, Visual Information Catalog was given to the patients and music was played on their bed with MP3 Player and headphones. In the statistical analysis of the data; frequency, percentage, mean chi-square, t test, ANOVA were used.

Results: The mean age of the participants were 60.4 ± 10.3 , 63% were male and 37% were female. Apart from smoking, other descriptive characteristics and vital signs were similar between the groups ($p > 0.05$). When the patients were informed that they would be taken for coronary angiography, the control group; systolic blood pressure, pulse and respiration rate values were higher than those in music and information group ($p < 0.05$). In the music 36.22 ± 3.18 and informative 37.61 ± 4.05 group, the state anxiety pre-test scores were found to be higher than in the control group 34.85 ± 3.83 , whereas in the post-test the state anxiety scores of the control group 41.55 ± 5.62 patients were significantly higher than those in the music 36.44 ± 5.58 and information with group 35.74 ± 6.39 ($p < 0.05$). A similar difference was not observed between music and information groups ($p > 0.05$). When the needs of individuals to obtain information about coronary angiography were examined, it was seen that 103 people needed it. Only 6.6% belong to the information group.

Conclusion: It was determined that informing patients with visual materials and/or listening to music had positive effects on physiological parameters and decreased anxiety levels. In order to reduce state anxiety and improve the quality of health care services, we recommend the use of visual information and non-pharmacological music applications.

Key Words: Coronary Angiography, Anxiety, Nurse, Visual Information Catalogue, Listening to music

KORONER ANJİYOGRAFI UYGULANACAK HASTALARIN BAKIMINDA BİLGİLENDİRMEİNİN VE MÜZİĞİN ANKSİYETE VE YAŞAMSAL BULGULAR ÜZERİNE ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Handan Sezgin, Nurdan Sevim

Doğu Akdeniz Üniversitesi

ÖZET

Amaç: Bu araştırma; koroner anjiyografi uygulanacak hastalara yapılan bilgilendirme ve dinletilen müziğin anksiyete düzeyine ve yaşamsal bulgulara etkisini karşılaştırmak amacıyla randomize ön test-son test kontrol gruplu deneysel olarak yapılmıştır.

Gereç Yöntem: Araştırmanın evrenini, Kuzey Kıbrıs'ta, bir devlet hastanesinin kardiyoloji servisi'ne elektif koroner anjiyografi işlemi amacıyla yatırılan hastalar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini; Kohen kullanılarak üç grup varsayımıyla power analizi yapılmış, %15 kayıp varsayımıyla 184 kişi olarak belirlenmiştir. Örneklemini; müzik 63, bilgilendirme 61, kontrol grubunda 60 olmak üzere randomizasyonla oluşturulmuştur. Veriler; Tanıtıcı Özellikler Formu, Yaşamsal Bulgu Takip Formu, Durumluk-Süreklilik Anksiyete Envanteri ile toplanmıştır. Hastalara anjiyografi öncesi Görsel Bilgilendirme Kataloğu verilmiş, MP3 Çalar ile kulaklıkla yatağında müzik dinletilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde; frekans, yüzde, ortalama ki kare, t testi, ANOVA kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada katılımcıların yaş ortalaması $60,4 \pm 10,3$, %63'nün erkek, %37'sinin kadın olduğu görülmüştür. Gruplar arasında sigara içme dışında diğer tanıtıcı özellikler ve yaşamsal bulgular benzer bulunmuştur ($p > 0,05$). Hastalara koroner anjiyografiye alınacakları haberi verildiğinde, kontrol grubunun; sistolik kan basıncı, nabız ve solunum sayısı değerleri, müzik ve bilgilendirme grubundakilerden daha yüksek olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Müzik $36,22 \pm 3,18$ ve bilgilendirme ($37,61 \pm 4,05$) grubundaki hastaların durumluluk anksiyete ön test puanları, kontrol grubundakilere ($34,85 \pm 3,83$) göre daha yüksek bulunmuştur ($p < 0,05$). Son testte ise kontrol grubu $41,55 \pm 5,62$ hastalarının anksiyete puanları, müzik $36,44 \pm 5,58$ ve bilgilendirme $35,74 \pm 6,39$, grubundakilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Benzer fark müzik ve bilgilendirme grupları arasında görülmemiştir ($p > 0,05$). Bireylerin koroner anjiyografi hakkında bilgi alma gereksinimleri incelendiğinde 103 kişinin gereksinim duyduğu görülmüştür. Bunların sadece %6.6'sı bilgilendirme gruba aittir.

Sonuç: Koroner anjiyografi planlanan hastalara görsel materyallerle bilgilendirme yapmanın ve/veya müzik dinletmenin fizyolojik parametreleri olumlu yönde etkilediği ve anksiyete düzeyini azalttığı belirlenmiştir. Hastalarda anksiyetesinin azaltılması ve sağlık bakım hizmetlerinde kalitenin iyileştirilmesi için, görsel bilgilendirme yöntemleri ve nonfarmakolojik yöntemlerden olan, müzik uygulamalarının kullanılmasını öneriyoruz.

Anahtar Kelimeler: Koroner Anjiyografi, Anksiyete, Hemşirelik Girişimleri, Görsel Bilgilendirme, Müzik

THE PRELIMINARY EFFECTS OF HENNA ON CHEMOTHERAPY-INDUCED PERIPHERAL NEUROPATHY IN WOMEN RECEIVING OXALIPLATIN-BASED TREATMENT: A PARALLEL-GROUP, RANDOMIZED, CONTROLLED PILOT TRIAL

Selda ARSLAN¹, Pinar ZORBA BAHCELİ², Yeter ILİK³, Mehmet ARTAC³

Necmettin Erbakan University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department Konya
Izmir Bakircay University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department Izmir
Necmettin Erbakan University, Faculty of Medicine, Konya
Sunucu yazar: seldayarali@hotmail.com

ABSTRACT

Background: Chemotherapy-induced peripheral neuropathy (CIPN) may frequently occur in patients receiving oxaliplatin-based treatment. We are convinced that the efficiency of the application of henna to treat the impairment caused by neuropathy in patients will contribute to the literature.

Objective: The aim of the present parallel-group, randomized, controlled pilot trial was to investigate the effect of henna on CIPN in women receiving oxaliplatin-based treatment.

Methods: Sixty female patients receiving oxaliplatin-based treatment were randomly divided into two groups, i.e., one intervention group (n = 30) where henna was applied topically and one control group (n = 30) that received routine treatment and care. The women included in the intervention group were handed a pack of henna prepared by investigators following each course of treatment (2nd, 3rd, and 4th courses) and instructed to apply the henna on their palms, fingers, and soles. Chemotherapy-induced peripheral neuropathy assessment tool (CIPNAT) in women was filled out subsequent to the 2nd (baseline), 3rd, and 4th courses of treatment. Reporting adhered to the CONSORT extension for parallel group randomised trials and the TIDieR checklist. This clinical trial is registered at ClinicalTrials.gov (ref. no:2018/78). The study was approved by clinical trials ethics committee of the Selcuk University Health Sciences Faculty (decision no:2018/78).

Results: The intra-group assessment performed for the intervention group revealed that the total CIPNAT score declined significantly in the intervention group ($p < 0.05$). The score changes by time in the intervention and control groups were found to be in favor of the intervention group, and the effect size for group $\times$ time interaction was found to be $\eta^2 = 0.169$. As for the symptoms interfering section of the tool, similarly, there was a positive change by time in the intervention group, and the effect size concerning this change was large i.e. $\eta^2 = 0.284$.

Conclusion: This study showed that applying henna on hands and feet has a beneficial effect on peripheral neuropathy. Non-pharmacological approaches are recommended to manage CIPN. Applying henna is projected to be promising in managing CIPN. Applying henna is a low-cost intervention that is safe and well-tolerated by patients. There has been no serious clinical side effect. The health-care staff can discuss the benefits of henna on CIPN before starting the oxaliplatin-based treatment.

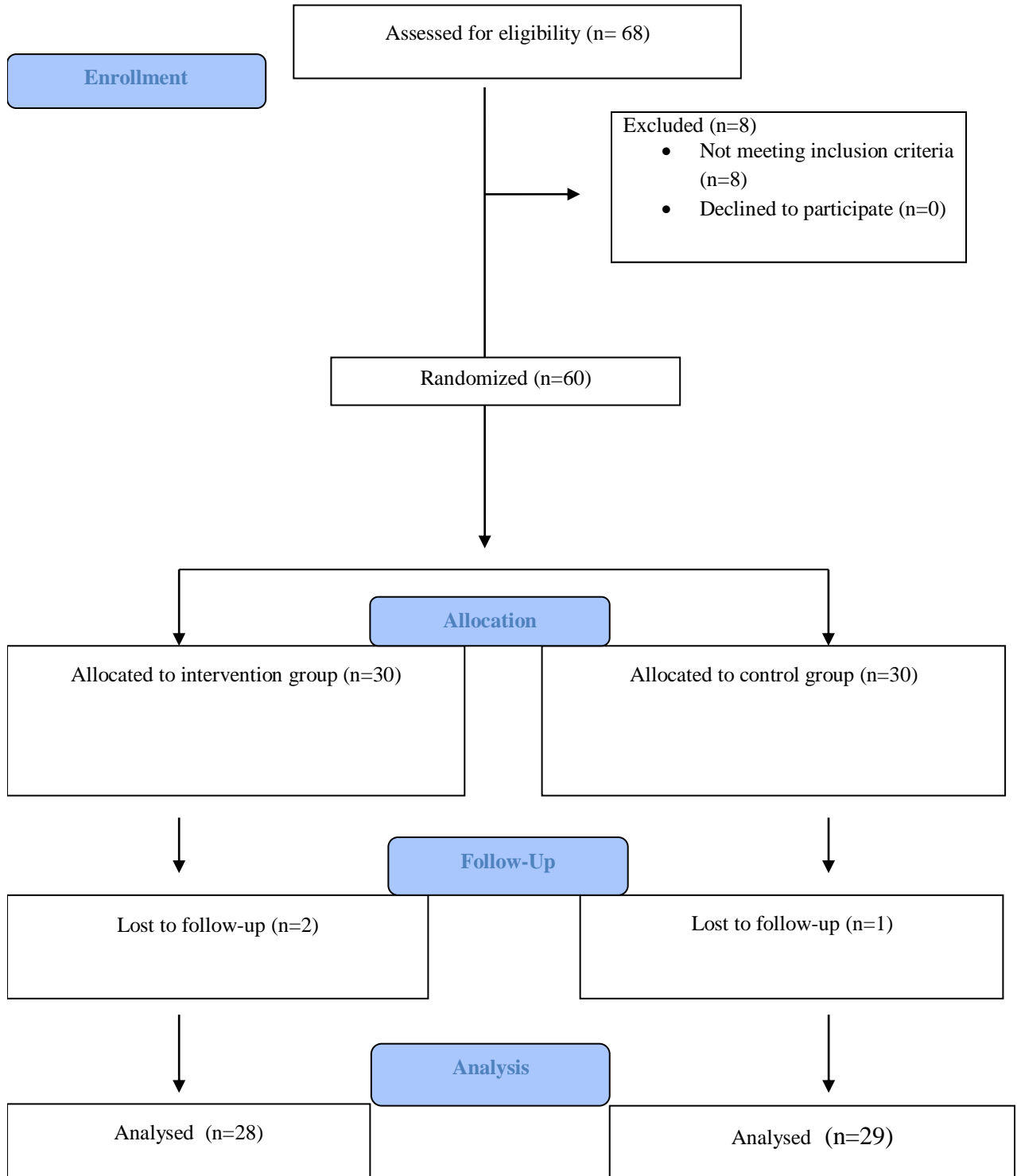
Key words: Chemotherapy-induced peripheral neuropathy, Henna, Nursing

Figure 1. Henna applied to hands

Figure 2. Henna applied to feet

Figure 3. Flow chart of study protocol

CAN ONCOLOGY NURSING EDUCATION CHANGE THE ATTITUDE OF NURSING STUDENTS TOWARD CANCER (CANCER STIGMA)? A QUASI-EXPERIMENTAL STUDY

Ezgi KARADAĞ^{1*}, Özlem UĞUR^{2*}

*Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Onkoloji Hemşireliği Anabilim Dalı

ABSTRACT

Introduction: Cancer is a multidimensional phenomenon that causes significant changes in the lives of individuals by affecting physical, psychological, social and spiritual dimensions. Cancer may be considered as a social problem due to the social and economic burden in the society and may cause negative image and perceptions about cancer.

Purpose: This study was conducted to assess the effect of the oncology nursing internship education on the attitudes of students (stigma) toward cancer patients.

Methods: The study was conducted in a faculty of nursing in İzmir, Turkey. The sample of the study was composed of totally 84 students, who attended the course of Oncology Nursing Internship (n:43) and the course of Gynaecology and Obstetrics Nursing Internship (n:41). The quasi-experimental pre-test post-test design was used in this study. The Student Information Form and Questionnaire for Measuring Attitudes Toward Cancer - Community Version were used as the data collection tool in the study. The students who were interns in oncology nursing received an education on oncology nursing including 280 hours of practice and 56 hours of theory and the other group had no education on the subject. In order to assess the efficiency of the education of oncology nursing internship on cancer attitude and to compare the groups, The Questionnaire for Measuring Attitudes Toward Cancer - Community Version was applied again to both groups at the end of the semester. After receiving the written permission from the Nursing Faculty Deanship, the ethics committee approval was received from Dokuz Eylül University Noninvasive Trials Ethics Committee (Ethics Committee no:2018/24-12) to collect the data.

Findings: As a result of this study, it was found that the course of oncology nursing internship increased the positive attitudes of the students toward cancer patients ($t=5.591$, $p=0.000$).

Conclusions: The education programs of oncology nursing should be integrated into the nursing curricula to provide that nursing students provide more effective care services for cancer patients and develop more positive attitudes.

Key words: Oncology nursing education, Attitude, Nursing, Students

Tables

Table 1. Sociodemographic characteristics of the participants

Variable	Attended the course of Oncology Nursing Internship (n:46) n(%)	Attended the course of Gynaecology and Obstetrics Nursing Internship(n:42) n(%)	t, χ^2 value	p value
Age (years) Mean $\pm$ SD	22.06 $\pm$ 1.00	22.12 $\pm$ 1.02	-0.235*	0.815
Gender				
Female	37(86.0)	27(65.9)	4.718**	0.030
Male	6(14.0)	14(34.1)		
Cancer history in family				
Yes	22(51.2)	16(39.0)	1.248**	0.264
No	21(48.8)	25(61.0)		
Receiving education about care for cancer patients				
Yes	29(67.4)	30(73.2)	0.330**	0.566
No	14(32.6)	11(26.8)		
Providing care to cancer patients in clinical practices				
Yes	30(69.8)	25(61.0)	0.718**	0.397
No	13(30.2)	16(39.0)		
Being willing about providing care for cancer patients after undergraduate education				
Yes	33(76.7)	26(63.4)	1.784**	0.182
No	10(23.3)	15(36.6)		

* independent *t*-test ; **Chi-square analyse ; SD, standard deviation

Table 2: Comparison of dependent variables between groups at baseline and post test

Scores	Baseline			
	Attended the course of Oncology Nursing Internship (n:43)	Attended the course of Gynaecology and Obstetrics Nursing Internship (n:41)	t	p
Attitudes Scores	1.70±0.37	1.76±0.30	-0.760	0.449
	Post test			
Attitudes scores	1.37±0.32	1.77±0.32	-5.663	0.000

t value:independent samples t test

Table 3. Dependent variable scores at pretest and post test

Instrument	Attended the course of Oncology Nursing Internship (n:43)		Attended the course of Gynaecology and Obstetrics Nursing Internship (n:41)	
	Pretest Mean (SD)	Post-test Mean (SD)	Pretest Mean (SD)	Post-test Mean (SD)
Attitudes scores	1.70±0.37	1.37±0.32	1.76±0.30	1.77±0.32
t value (p)	5.591(0.000)		-0.439 (0.663)	

t value: paired samples t test

Pretest, baseline measurement beginning of the semester; post-test, ending of the semester

THE EFFECT OF BRIGHT WHITE LIGHT APPLICATION ON FATIGUE LEVELS AND SLEEP QUALITY IN CANCER PATIENTS RECEIVING PALLIATIVE CARE

Ayşegül ÇELİK¹, Öznur USTA YEŞİLBALKAN²

1 İzmir İl Sağlık Müdürlüğü

2 Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

ABSTRACT

Introduction: Cancer-related fatigue and sleep disorders are frequently reported symptoms in cancer patients than healthy individuals. Bright white light application is an easy-to-use and effective tool that can be used in the management of cancer patients' fatigue and sleep disorders during palliative care.

Objectives: The aim of this study was to investigate the effects of bright white light application on fatigue and sleep quality in cancer patients receiving palliative care.

Methods: The study was carried out between November 15, 2018 and November 15, 2019 at the Palliative Care Unit of the Medical Oncology Department of Ege University Medical Faculty Hospital. The sample of the study consisted of a total of 52 patients who met the inclusion criteria and were determined by randomly stratified randomization method, including 26 in the treatment group and 26 in the control group. In the study, bright white light was applied to the treatment group and dim red light was applied to the control group for 30 minutes each morning for 14 days. The research data were collected by face-to-face interview method by the researcher three times, before, 14th day and 28th day of the application of light, "Patient Descriptive Information Form", "Brief Fatigue Inventory", "Pittsburgh Sleep Quality Index", "Patient Follow-up Form" were used to collect the data. In addition, smart wristbands were used to monitor the sleep process of the patients in the treatment and control groups.

Results: In the study, bright white light application significantly reduced fatigue level (25.09%) and fatigue-related daily life activities (26.07%), improved sleep quality (46.31%) and increased total sleep time (15.88%) over time ($p<0.05$). Dim red light application significantly decreased fatigue level (4.08%) and increased sleep quality (6.69%) in the control group, but this change was lower than the treatment group ($p<0.05$).

Conclusion: In the study, it was concluded that the application of bright white light reduces the fatigue levels and increases sleep quality and sleep duration of cancer patients receiving palliative care. In addition, it was determined that there was no positive or negative late effects of light on fatigue level and sleep quality in the period following bright white light application. It is predicted that the research results will provide an opportunity for symptom management in the nursing care process of cancer patients receiving palliative care and will contribute to the quality of life of patients and their relatives.

Keywords: Palliative care, cancer, fatigue, sleep quality, nursing

THE EFFECT OF THE MASSAGE APPLIED WITH LAVENDER OIL ON THE SEVERITY OF RESTLESS LEG SYNDROME AND QUALITY OF LIFE IN INDIVIDUALS UNDERGOING HEMODIALYSIS THERAPY (RESEARCH)

Ayser ERAT¹, Sultan TAŞCI¹

¹Erciyes University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Kayseri, Turkey

e-mail: ayserdoner@erciyes.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: The restless leg syndrome (RLS) is among the most common problems for the individuals undergoing hemodialysis (HD) therapy.

Aim: This randomized controlled trial was conducted to determine the effect of the massage, applied with 5% lavender oil for the individuals receiving HD therapy, in the first half of HD session three times a week for four weeks on both legs for 10 minutes in each leg, on severity of RLS and quality of life.

Methods: The study was completed with 58 patients including 31 people in the intervention group and 27 people in the placebo control group, in 7 hemodialysis centers located in a city center. The ethics committee approval, informed consent of the individuals and the institutional permission were obtained. The data were collected using the patient information form, RLS Severity Rating Scale, Kidney Disease Quality of Life Questionnaire (KDQOL^{TM}-36) and patient follow-up charts. In accordance with the massage application protocol, those in the intervention group were massaged with lavender oil and those in the placebo group were massaged with baby oil. Chi-square test, t test, repeated measures one-way analysis of variance, and Pearson correlation analysis tests were used to assess the data. In the comparisons, the value of $p < 0.05$ was accepted as significant.

Results: The severity of RLS decreased significantly based on all the follow-up weeks of the individuals in the intervention group and the first, second and third follow-up weeks of the individuals in the placebo control group. It was determined that the differences of RLS severity mean score were significantly higher in the intervention group compared to the difference in the placebo control group. There was a significant difference between subscale and total scores of KDQOL^{TM}-36 quality of the intervention group in the first and last follow-ups. The difference between scores of physical component, mental component, symptom, and disease effect subscales of KDQOL^{TM}-36, and its total scores of placebo control group in the first and last follow-ups was found to be significant. A negative correlation was found between RLS severity mean scores and KDQOL^{TM}-36 subscale and total scores.

Conclusion: As a result of the study, the massage applied with 5% lavender oil for the individuals in the intervention group receiving HD therapy, in the HD session three times a week for four weeks on both legs for 10 minutes on each leg, decreased the RLS severity and symptoms more and enhanced quality of life, compared to the placebo control group. According to this result, the massage application with lavender oil may be recommended as a complementary and integrative application for reducing RLS severity in HD patients.

Key Words: Hemodialysis, restless leg, lavender oil, massage, quality of life

HEMODİYALİZ TEDAVİSİ ALAN BİREYLERDE LAVANTA YAĞI İLE UYGULANAN MASAJIN HUZURSUZ BACAK SENDROMU ŞİDDETİ VE YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ (ARAŞTIRMA)

ÖZET

Giriş: Hemodiyaliz (HD) tedavisi alan bireylerde huzursuz bacak sendromu (HBS) en sık karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır.

Amaç: Bu çalışma, HD tedavisi alan bireylerde HD seansının ilk yarısında, haftada üç kez, dört hafta boyunca, her iki alt bacak bölgesine, her bacağına 10 dakika süreyle %5'lik lavanta yağı ile uygulanan masajın HBS şiddeti ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacı ile yapılan randomize kontrollü çalışmadır.

Yöntem: Araştırma, bir il merkezindeki 7 hemodiyaliz merkezinde 31 kişi müdahale, 27 kişi plasebo kontrol grubu olmak üzere 58 hasta ile tamamlanmıştır. Çalışmada etik kurul onayı, bireylerden bilgilendirilmiş gönüllü olur ve kurum izinleri alınmıştır. Araştırmada veriler, hasta tanıtım formu, HBS Şiddet Değerlendirme Skalası, Böbrek Hastalığı Yaşam Kalitesi Ölçeği (KDQOL^{TM}-36) ve hasta izlem çizelgeleri kullanılarak toplanmıştır. Masaj uygulama protokolü doğrultusunda müdahale grubundaki bireylere lavanta yağı ile, plasebo kontrol grubuna ise bebek yağı ile masaj uygulaması yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ki-kare, t testi, tekrarlı ölçümlerde tek yönlü varyans analizi, Pearson korelasyon analiz testleri kullanılmıştır. Karşılaştırmalarda $p < 0.05$ değeri anlamlı olarak kabul edilmiştir.

Bulgular: Müdahale grubundaki bireylerin tüm izlem haftalarına, plasebo kontrol grubundaki bireylerin birinci, ikinci ve üçüncü izlem haftalarına göre HBS şiddeti anlamlı olarak azalmıştır. HBS şiddeti puan ortalaması farklarının müdahale grubunda plasebo kontrol grubundaki farktan anlamlı derecede fazla olduğu saptanmıştır. Müdahale grubunda başlangıç ve son izlemde KDQOL^{TM}-36 yaşam kalitesi ölçeği alt boyutlarında ve toplam puanları arasında fark anlamlı bulunmuştur. Plasebo kontrol grubunda başlangıç ve son izlemde KDQOL^{TM}-36 yaşam kalitesi ölçeği alt boyutlarından fiziksel komponent, mental komponent, semptom, hastalık etkisinde ve toplam puanları arasında fark anlamlıdır. HBS şiddeti puan ortalamaları ile KDQOL^{TM}-36 yaşam kalitesi ölçeğinin alt boyutları ve toplam puan arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Çalışma sonucunda HD tedavisi alan bireylerde HD seansında, haftada üç kez, dört hafta boyunca, her iki alt bacak bölgesine, her bacağına 10 dakika süre %5'lik lavanta yağı ile müdahale grubuna uygulanan masajın plasebo kontrol grubuna göre; HBS şiddetini ve belirtilerini daha fazla azalttığı ve yaşam kalitesini arttırdığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, HD hastalarında HBS şiddetini azaltmada, lavanta yağıyla masaj uygulaması tamamlayıcı ve integratif bir uygulama olarak hastalara önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemodiyaliz, huzursuz bacak, lavanta yağı, masaj, yaşam kalitesi

THE EFFECT OF LAVENDER OIL ON ANXIETY RELATED TO ENDOSCOPIC PROCEDURES: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL

Fatmanur İnce Özgenel¹, Ayşe Özkaraman², Şafak Meriç Özgenel³, Güler Balcı Alparlan⁴, Tuncer Temel⁵

¹ İstanbul University- Cerrahpaşa, Florence Nightingale Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Abide-i Hürriyet Street, Şişli, İstanbul, Turkey

²⁻⁴ Eskisehir Osmangazi University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Meselik Campus, Eskisehir

³ Eskisehir Yunus Emre State Hospital, Department of Gastroenterology, Uluönder District, Fevzi Cakmak Street, Tepebaşı, Eskisehir

⁵ Eskisehir Osmangazi University, Faculty of Medicine, Department of Gastroenterology, Meselik Campus, Eskisehir

fatmanur_ince@hotmail.com

ABSTRACT

Introduction: Although endoscopic procedures have an important diagnostic and therapeutic role, people may experience high levels of anxiety by considering negative consequences such as discomfort and pain to be exposed during the procedure.

Objective: This study was conducted to evaluate the effect of lavender oil essence on anxiety in individuals who underwent endoscopy and colonoscopy.

Method: Study consisted of 124 outpatients whom endoscopy and colonoscopy was performed at the endoscopy unit of a hospital in Eskisehir. Individuals were divided into endoscopy and colonoscopy groups and were assigned to the lavender and control groups by the researchers in accordance with the sample selection criteria. Patients placed cotton balls with 3 drops of lavender oil / distilled water on their clothes in the shoulder area for 10 days at home and sniffed for 5 minutes every evening. For data collection, an individual identification form and State Trait Anxiety Inventory - I, II were used. The suitability of the data obtained from the study to normal distribution was evaluated with the Shapiro Wilk test. The relationship between qualitative variables was examined by chi-square analysis. The evaluation of the scale scores was made by two-way covariance analysis.

Results: The average age of the individuals was 53.27 ± 13.09 years, 52.4% were women and 64.5% had a previous history of endoscopy or colonoscopy. There was no difference between the groups according to the socio - demographic characteristics, type of the planned endoscopic procedure, and presence of a previous history of endoscopy or colonoscopy ($p>0.05$). While the average score of the state anxiety scale of the individuals was statistically different according to the processing and essence status (Endoscopy = 89.91 ± 9.35 , Colonoscopy = 88.51 ± 8.48 , $p = 0.048$), (Lavender oil = 87.85 ± 7.32 , Distilled water = 90.58 ± 10.15 $p = 0.006$), the state anxiety score was not statistically different between the procedure and essence status ($p = 0.868$). There was no statistically significant difference in the mean score of the trait anxiety scale according to the treatment and essence status ($p>0.05$).

Conclusion: Individuals who have undergone endoscopy have a higher state of anxiety than those who smelled distilled water and those who had colonoscopy. According to this result, it can be suggested that endoscopy nurses can routinely evaluate the level of anxiety of individuals before endoscopic procedures, and it might be beneficial to smell lavender oil for anxiety management.

Keywords: Aromatherapy, lavender oil, endoscopy nursing, anxiety, endoscopic procedure.

THE INFLUENCE OF FOOT AND BACK MASSAGE ON BLOOD PRESSURE AND SLEEP QUALITY IN FEMALES WITH ESSENTIAL HYPERTESION: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY

Gürcan Arslan¹ - Özlem Ceyhan² - Mukadder Mollaoğlu¹

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

² Erciyes Üniversitesi

gurcansolmaz@hotmail.com

ABSTRACT

Introduction: Hypertension is a cardiovascular disease which influences 1.13 billion individuals worldwide. Hypertension impairs the function of more than one systems including sleep. A significant association was found between sleepiness and sleep disorders, and hypertension, anxiety, depression and obesity. Management of sleep disorders is among the main strategies of hypertension treatment. Integrated treatment methods are known to be effective for blood pressure control in hypertension treatment. Massage which is one of the integrated treatment methods in hypertension treatment has an important place in practice and responsibilities of nursing care.

The present study was conducted with the aim of investigating the influence of foot and back massage on blood pressure and sleep quality in females with essential hypertension.

Design: This is a randomized controlled study conducted in accordance with CONSORT-2010 rules.

Methods: Females with essential hypertension were applied a total of 6 sessions of 30 min of foot and back massage twice weekly during three weeks. The study included a total of 90 patients of whom 60 were in intervention group (foot massage group, back massage group) and 30 in control group. Data were collected through personal data form (PDF) which included descriptive characteristics, Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI). Before the study was done, the decision of the academic committee, institution permission and ethics committee approval were obtained. The patients included in the study were informed about the study and their verbal and written informed consent was obtained.

Results: Six sessions of foot massage and back massage, the difference between SBP medians was found extremely significant when foot massage-back massage and foot massage-control group were compared ($p<0.001$). A statistically significant difference was found between foot massage-back massage with regard to DBP medians ($p<0.05$). In paired comparison of foot massage-control group, the difference between DBP medians was found to be significant ($p<0.05$). In paired group comparisons; when median values of pre-test-post-test PSQI and sub-dimensions were analyzed, a statistically significant difference was not found between foot massage-back massage groups ($p>0.05$). While there was not a significant difference between foot massage and control group with regard to median values of pre-test PSQI and sub-dimension ($p>0.05$), while there was found to be significant difference between foot massage, back massage and control group with regard to median values of pro-test PSQI ($p<0.05$)

Conclusion: Foot and back massage was found to be effective in reducing blood pressure and improving sleep quality. This study may serve as a guide for applying massage to the patients with essential hypertension in order to control blood pressure and improve sleep quality.

Keywords: Blood pressure, essential hypertesion, female, massage, sleep quality.

THE EFFECT OF EDUCATION TO INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES ON SELF EFFICACY

Elif GENÇER¹, Öznur USTA YEŞİLBALKAN²

¹Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, BOLU, TURKEY

²Ege University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, IZMIR, TURKEY

elifgencer@ibu.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This study, which was planned to examine the effect of training provided to individuals receiving oral anti-diabetic treatment.

Material and Methods: The study was carried out with individuals monitored between May and December 2018 in Bolu İzzet Baysal State Hospital Internal Medicine Polyclinics and Diabetes Training and Monitoring Unit, who met the criteria for inclusion in the study. The data of the study were collected by using the "Individual Information Form", "Self-Efficacy Scale in Diabetes Management for Patients with Type 2 Diabetes", " Self-Reported Measure of Medication Adherence ", and "Short Form for Coping Strategies." In order to carry out the study, written permission was obtained from "Ege University Clinical Research Ethics Committee", the research institution and individuals who participated in the study. 103 people with diabetes were trained, but the research was completed with 93 individuals because 10 individuals could not be reached during monitoring periods.

Results: The mean self-efficacy scores of the subjects were $Z1=51.80\pm14.00$, $Z2=72.86\pm8.79$ and $Z3=71.23\pm9.92$. There was a 47.49% increase between Z1-Z2 and a 37.50% increase between Z1-Z3 by monitoring periods. A reduction of 2.23% occurred between Z2-Z3. Statistically significant differences were found between scale 4 sub-dimensions of Z1, Z2, Z3 periods and total scale score medians ($p < 0.05$). The mean medication adherence scores of individuals were $Z1=1.77\pm1.12$, $Z2=3.29\pm0.92$ and $Z3=3.16\pm1.03$. While there was an 85.87% increase between Z1-Z2 and a 78.53% between Z1-Z3 in medication adherence, a decrease of 3.95% occurred between Z2-Z3. During all monitoring periods; the most frequently used method of coping strategies of individuals was the sub-dimension of orientation towards religion, while the least used method was substance use.

Conclusion: A positive relationship was found between self-efficacy and medication adherence during all monitoring periods. It has been determined that training has a positive effect on self-efficacy and medication adherence.

Keywords: Type 2 Diabetes; Self-efficacy; Medication Adherence

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERE VERİLEN EĞİTİMİN ÖZ YETERLİLİK ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZET

Amaç: Oral antidiyabetik tedavi alan bireylere verilen eğitimin öz yeterlilik üzerine etkisini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırma Mayıs-Aralık 2018 tarihleri arasında Bolu İzzet Baysal Devlet Hastanesi Dahiliye Polikliniği ve Diyabet Eğitim ve İzlem Birimi'nde izlenen ve araştırmaya dahil olma ölçütlerini karşılayan bireyler ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri "Birey Tanıtım Formu", "Tip 2 Diyabetli Hastalar İçin Diyabet Yönetimindeki Öz Yeterlilik Ölçeği", "Öz Bildirime Dayalı İlaç Uyum Ölçeği" ve "Başa Çıkma Stratejileri Kısa Formu" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için "Ege Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu"ndan, araştırmanın yürütüldüğü kurumdan ve araştırmaya katılan bireylerden yazılı izin alınmıştır. 103 diyabetli bireye eğitim verilmiş olup 10 bireye izlem dönemlerinde ulaşılamadığı için araştırma 93 birey ile tamamlanmıştır.

Bulgular: Bireylerin öz yeterlilik puan ortalamaları $Z1=51.80\pm14.00$, $Z2=72.86\pm8.79$ ve $Z3=71.23\pm9.92$ olduğu saptanmıştır. İzlem dönemlerine göre $Z1-Z2$ arasında % 47.49'luk, $Z1-Z3$ arasında % 37.50 bir artış saptanmıştır. $Z2-Z3$ arasında % 2.23 oranında bir azalma meydana gelmiştir. $Z1$, $Z2$ ve $Z3$ dönemi ölçek 4 alt boyutu ve ölçek toplam medyan puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ($p<0.05$) tespit edilmiştir. Bireylerin ilaç uyum puan ortalamaları $Z1=1.77\pm1.12$, $Z2=3.29\pm0.92$ ve $Z3=3.16\pm1.03$ 'tür. $Z1-Z2$ arasında % 85.87, $Z1-Z3$ arasında % 78.53 oranında ilaç uyumlarında artış meydana gelirken, $Z2-Z3$ arasında % 3.95 oranında bir azalma meydana gelmiştir. Tüm izlem dönemlerinde bireylerin baş etme stratejileri arasında en sık kullandıkları yöntem dine yönelme alt boyutu olurken en az kullandıkları yöntem madde kullanımı olarak karşımıza çıkmıştır.

Sonuç: Tüm izlem dönemlerinde öz yeterlilik ile ilaç uyumu arasında pozitif yönde ilişki saptanmıştır. Eğitimin öz yeterlilik ve ilaç uyumu üzerinde olumlu etkisi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 Diyabet; Öz Yeterlilik; İlaç Uyum

THE EFFECT OF ASSERTIVENESS TRAINING ON TEAM MANAGEMENT DURING EPILEPTIC SEIZURE SIMULATION: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY

Asst. Prof. Eylem TOPBAŞ¹, Gonca ÜSTÜN¹

Amasya University, Faculty of Health Science, Nursing Department, Amasya

ABSTRACT

Background: In nursing education, improving students' assertiveness skills and developing education models that enable them to work with team awareness in patient care is important for safe patient care.

Aim: To determine the effect of assertiveness training on team management during epileptic seizures in a standardized patient and on the clinical skill scores of nursing students.

Methods: This randomized controlled study was conducted following a pretest-posttest design with an experimental group (n=15) and a control group (n=14). Data were collected using a personal information form, the Clinical Skills Assessment Form (CSAF), the Rathus Assertiveness Inventory (RAI), and the Teamsteps-Teamwork Attitude Questionnaire (T-TAQ).

Results: The comparison of the experimental and control groups' pretest-posttest scores on the RAI, the T-TAQ, and T-TAQ subscales indicated that the leadership posttest scores and the CSAF total scores of the experimental group were found to be significantly higher ($p<0.05$). The experimental group's RAI posttest scores were significantly higher than their pretest scores ($p<0.05$). No significant difference was found in the control group's pretest and posttest scores on the RAI, the T-TAQ and T-TAQ subscales ($p>0.05$).

Conclusions: It can be said that assertiveness training was effective in improving team management and clinical skills, and adopting a leadership role based on simulations.

Key words: Assertiveness, Clinical Skills, Nursing, Simulation, Standardized Patient, Teamwork

THE EFFECT OF TELEPHONE SYMPTOM TRIAGE PROTOCOLS ON SYMPTOM MANAGEMENT, QUALITY OF LIFE AND SELF-CARE AGENCY IN PATIENTS WITH CANCER WHO APPLIED SYSTEMIC TREATMENT

Arife ALTIN ÇETİN¹, Hicran BEKTAS², Hasan Şenol COŞKUN³

¹Akdeniz University Hospital, Infection Control Committee, Antalya, Turkey

²Akdeniz University Faculty of Nursing, Antalya, Turkey

³Akdeniz University Medical Faculty, Department of Medical Oncology, Antalya, Turkey

arife.altin@hotmail.com, hbaydin@akdeniz.edu.tr, hscoskun@akdeniz.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: Consultancy by telephone triage method with advances in health information technology has gained importance in oncology nursing. Symptom triage is an application that includes evaluating the necessary care urgency of the individual, making recommendations, providing support and information, referring to the appropriate health care provider and coordinating health resources. It is stated that evidence-based symptom triage protocols should be used in the application of symptom triage by telephone.

Objective: This study was conducted to investigate the effect of telephone symptom triage protocols on symptom management, quality of life and self-care agency in patients with cancer who applied systemic treatment.

Method: This randomized controlled experimental study was conducted between August 2018 and July 2019, with 33 intervention and 32 control groups who met the inclusion criteria, a total of 65 patients who applied to outpatient clinics of Akdeniz University Hospital Medical Oncology Clinic and Daily Chemotherapy Unit. Written institution permission was obtained from Akdeniz University Clinical Research Ethics Committee and Akdeniz University Hospital Medical Oncology Department. Personal Information Form, Chemotherapy Symptom Assessment Scale, FACT-G (Version 4) Quality of Life Scale and Self-Care Agency Scale were used to collect the data. "Remote Symptom Practice Guides for Adults on Cancer Treatments", which was created by the Canadian Oncology Symptom Triage and Remote Support Team (COSTaRS) for use in symptom management of patients with cancer, has been adapted to Turkish. In our study, a protocol with a short name TeleTRIAGE was followed. Symptom triage protocol was applied to the patients in the intervention group during the 2nd, 3rd and 4th cycle chemotherapy treatment. Preliminary test data were collected during the second cycle chemotherapy treatment and posttest data was collected at the third month. Statistical analysis of the data was performed using SPSS 23.0 package program.

Results: It was found that the intervention and control group patients were statistically similar ($p > 0.05$) except for the accompanying disease ($p = 0.031$) in terms of socio-demographic and disease-related features. It was observed in the intervention group patients according to the control group, decreased the severity of symptom of appetite change and degree of discomfort from symptom of feeling anxious, worried ($p < 0.05$); mean scores of quality of life and self-care agency increased after the application ($p < 0.05$). Quality of life and self-care agency increased as the frequency, severity and degree of discomfort associated with chemotherapy decreased.

Conclusions and recommendations: According to the results, it was found that telephone symptom triage protocol increased symptom management, quality of life and self-care agency in patients with cancer who applied systemic treatment; as the symptom control increased, quality of life and self-care agency increased. It is recommended to use the symptom triage protocol and to extend these applications in patients with systemic treatment cancer.

Key words: Patients with cancer, self-care agency, symptom triage protocol, symptom management, quality of life

SİSTEMİK TEDAVİ UYGULANAN KANSERLİ HASTALARDA TELEFONLA YAPILAN SEMPTOM TRİYAJ PROTOKOLÜNÜN SEMPTOM YÖNETİMİNE, YAŞAM KALİTESİNE VE ÖZ-BAKIM GÜCÜNE ETKİSİ

ÖZET

Giriş: Sağlık bilgi teknolojisindeki ilerlemeler ile telefonla triyaj yöntemi ile danışmanlık verme onkoloji hemşireliğinde önem kazanmaya başlamıştır. Semptom triyajı bireyin gerekli bakım aciliyetini değerlendirme, önerilerde bulunma, destek ve bilgi verme, uygun olan sağlık kuruluşuna yönlendirme ve sağlık kaynaklarını koordine etmeyi içeren bir uygulamadır. Telefonla semptom triyajı uygulamasında kanıt temelli semptom triyaj protokollerinin kullanılması gerektiği belirtilmektedir.

Amaç: Bu araştırma sistemik tedavi uygulanan kanserli hastalarda telefonla yapılan semptom triyaj protokolünün semptom yönetimine, yaşam kalitesine ve öz-bakım gücüne etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Randomize kontrollü deneysel nitelikteki bu araştırma Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Tıbbi Onkoloji Polikliniği ve Gündüz Kemoterapi Ünitesi'ne ayaktan tedavi için başvuran, örnekleme dahil edilme kriterlerine uyan 33 girişim, 32 kontrol grubu olmak üzere toplam 65 kanserli hasta ile Ağustos 2018-Temmuz 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma için Akdeniz Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan ve Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı'ndan yazılı kurum izni alınmıştır. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Kemoterapi Semptom Değerlendirme Ölçeği, FACT-G Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Öz-Bakım Gücü Ölçeği kullanılmıştır. Kanada Onkoloji Semptom Triyaj ve Uzaktan Destek Ekibi (Pan-Canadian Oncology Symptom Triage and Remote Support Team [COSTaRS]) tarafından, tedavi gören kanserli hastaların semptom yönetiminde kullanılmak üzere oluşturulan "Kanser Tedavisi Uygulanan Hastalar için Uzaktan Semptom Yönetim Rehberleri" Türkçeye uyarlanmıştır. Araştırmamızda kısa ismi TeleTRIAGE olan bir protokol izlenmiştir. Girişim grubundaki hastalara 2., 3. ve 4. kür kemoterapi tedavisi süresince telefonla semptom triyaj protokolü uygulanmıştır. Ön test verileri ikinci kür kemoterapi tedavisi uygulanırken ve son test verileri 3. ayda toplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizleri SPSS 23.0 paket programında yapılmıştır.

Bulgular: Girişim ve kontrol grubu hastaların sosyo-demografik ve hastalığa ilişkin özellikleri yönünden eşlik eden hastalık ($p=0.031$) dışında istatistiksel olarak benzer olduğu ($p>0.05$), saptanmıştır. Girişim grubundaki hastaların kontrol grubuna oranla iştahta değişim semptomunun şiddetinin ve karamsar, üzüntülü hissetme semptomunun rahatsızlık derecesinin azaldığı ($p<0.05$); yaşam kalitesi ve öz-bakım gücü puan ortalamalarının arttığı bulunmuştur ($p<0.05$). Kemoterapi ilişkili semptom sıklığı, şiddeti ve rahatsızlık derecesi azaldıkça yaşam kalitesi ve öz-bakım gücünün arttığı saptanmıştır. Telefonla semptom triyajı kapsamında, hastalara en sık yapılan semptom triyajının halsizlik/yorgunluk (%27.9), bulantı-kusma (%18.3), kabızlık (%17.3), ağrı (%14.5), iştahsızlık (%9.7) olduğu görülmüştür. Hastaların genellikle öz-bakım uygulamalarına veya öz-bakım uygulamaları ve ilaç kullanımına yönlendirilmiştir.

Sonuç: Araştırma sonuçlarına göre sistemik tedavi uygulanan kanserli hastalarda telefonla yapılan semptom triyaj protokolünün semptom yönetimini, yaşam kalitesini ve öz-bakım gücünü artırdığı; semptom kontrolü arttıkça yaşam kalitesi ve öz-bakım gücünün de arttığı bulunmuştur. Sistemik tedavi uygulanan kanserli hastalarda telefonla semptom triyaj protokolünün kullanılması ve bu uygulamaların yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanserli hastalar, öz-bakım gücü, semptom triyaj protokolü, semptom yönetimi, yaşam kalitesi

THE EFFECT OF AROMATHERAPY AND HAND MASSAGE ON PAIN AND STRESS LEVELS BEFORE ARTERIOVENOUS FISTULAL CANULATION

Yasemin SEZGİN¹, Fatma EKER², Özlem ALTINBAŞ AKKAŞ³

Akyazı State Hospital

İstinye University Faculty Of Health Science Nursing department²

Düzce University Faculty Of Health Science Nursing department³

ABSTRACT

Aim: The aim of this study was to determine the effect of aromatherapy and hand massage by clinical, randomized and experimental way before arteriovenous fistula cannulation on pain and stress levels in patients.

Materials and Methods: The research was carried out at two hemodialysis centers in Sakarya between January1-May 31 2019. The sample of the study consisted of 159 patients (53 F, 106 M). Patients were allocated according to demographic characteristics and pre-test findings; and were randomly assigned aromatherapy, hand massage and control groups. The data of the study was collected through “Patient Identification Form”, “VAS” and “Hemodialysis Stressor Scale (HSS)”. Data was evaluated by SPSS (Statistical Package Program for Social Sciences) 20.0 programme using chi square, Student t test, One way ANOVA, Paired t test and Repeated Measures ANOVA.

Results: Aromatherapy (n:53) and hand massage (n:53) treatments were applied by three times to patients in the experimental groups. The patients in the control group (n:53) were not administered any clinical practice. Data collection tools, were administered four times totally (before and after of each interventions). As a result of study it is determined that; patients who were administered aromatherapy before arterio-venous fistula (AVF) cannulation, their pain and levels were lower than control group’s. Likewise, compared to control group, it is stated that patients who were administered hand massage; VAS and HSS values were lower and the difference between the groups was highly significant ($p<0.001$). Also, the effectiveness of the initiatives was found to increase as the applications progress. When compared aromatherapy and hand massage interventions, it was determined that they had similar effects on relief of AVF cannulation pain; aromatherapy was more effective in reducing physiological hemodialysis stressors and hand massage was more effective in reducing psychological and total hemodialysis stressors and the difference between the groups were not significant statistically.

Conclusion: According to this result, it is recommended to use aromatherapy and/or hand massage by hemodialysis nurses before AVF cannulation.

Key Words: Pain, Aromatherapy, Hand Massage, Hemodialysis, Stress

THE EFFECTS OF HYPOGLYCEMIA EDUCATION PROGRAMME IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS USING INSULIN: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL

Aslı Tok Özen¹, Şeyda Özcan²

¹Ankara University, Haymana Vocational School, Yenimahalle Ankara Street Haymana Ankara, Turkey

²Koç University, School of Nursing, Health Sciences Campus Davutpaşa Street No: 4 Topkapı Istanbul, Turkey

ABSTRACT

Introduction: Hypoglycemia education is part of routine diabetes patient education but it is often limited. In Turkey, there is no education program, focusing on hypoglycemia management and prevention.

Aim: This randomized controlled study aimed to evaluate the effect of the structured Hypoglycaemia Education Program (HEP) on preventing and managing of hypoglycemia, and diabetes management in patients with type 2 diabetes mellitus using insulin.

Method: 101 patients were included in the sample group. Patients, who met the research criteria and accepted to participate the study, were randomly assigned to the education (n=51) and control (n=50) groups. The education group was administered HEP, which was developed for patients with type 2 diabetes mellitus using insulin and structured with Conversation Maps. After the education, check-ups were done in the 1st, 3rd and 6th months. As to the control group, the same check-ups were performed in the 1st, 3rd and 6th months following the baseline evaluation without education.

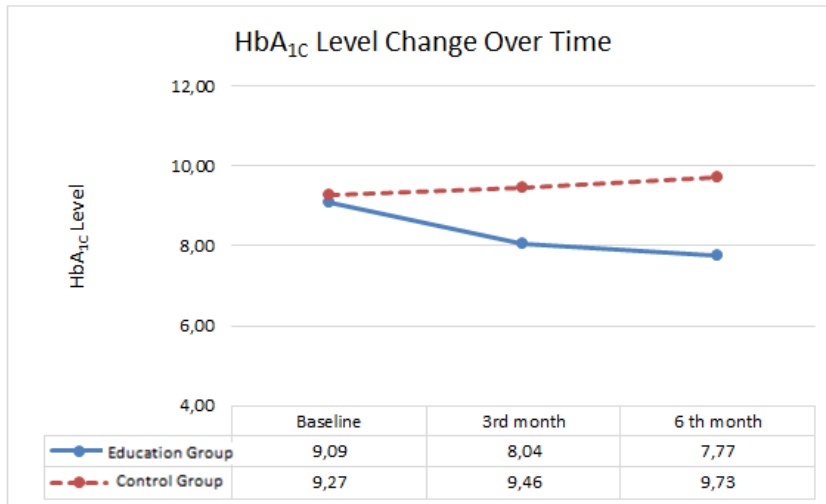
"Clarke's Hypoglycemia Awareness Questionnaire", "Gold Hypoglycemia Scoring", "Hypoglycemia Fear Survey", "Perceived Diabetes Self-Management Scale", "EQ-5D-5L/Quality of Life Questionnaire " and "Patient Health Questionnaire-9" were applied in the baseline evaluations and check-ups. Biochemical tests (fasting-postprandial blood glucose, HbA1c and lipids), height and weight were measured. Patients implemented self-monitoring of blood glucose at home according to the schedule by glucometers and strips given. The data were analyzed using SPSS 11,5 program.

Results: In the study, it was determined that HEP improved the feeling of hypoglycaemia symptoms and the management of hypoglycaemia. The metabolic control improved, the fear of hypoglycemia decreased, the self-management perception of diabetes improved, the quality of life increased and the rate of experiencing depression decreased in the education group comparing to control group. The rate of hypoglycaemia and frequency of hypoglycemic attacks did not change both education and control groups.

Conclusion: The findings of the study showed that the HEP improved hypoglycemia awareness, reduced the fear of hypoglycemia, improved the management of hypoglycemia, improved the quality of life and reduced depression in patients with type 2 diabetes mellitus using insulin. In conclusion, HEP can be used as an effective program in the education of patients with type 2 diabetes. In addition, six months follow-up of study is limitation of the study. Therefore, it is recommended to monitor and evaluate the effects of HEP for a longer period in future studies.

Keywords: Diabetes Mellitus, Type 2; Insulin; Hypoglycemia; Patient Education; Conversation Maps

Figure 1. HbA_{1c} level change over time

Analysis of Variance in Repeated Measurements

Group F (1.63)=7.696, p=0.007, p<0.01, there is difference between the groups.

Time F (1.574, 99.175)=6,915, p=0,003, there is difference between the time measurements, p<0,01

Group*Time F (1.574, 102.894)=19.152, p=0.000, interaction is significant, p<0.001

Table 1. Distribution of data on hypoglycemia management¹

			Education group		Control group		p ²
			n	%	n	%	
Management of hypoglycemia at the baseline of the study	of the	Correct	11	26,2	11	29,7	0,726
		Wrong	31	73,8	26	70,3	
Management of hypoglycemia at the 1 st month	of the	Correct	13	72,2	5	41,7	0,136
		Wrong	5	27,8	7	58,3	
Management of hypoglycemia at the 3 rd month	of the	Correct	12	85,7	3	33,3	0,023
		Wrong	2	14,3	6	66,7	
Management of hypoglycemia at the 6 th month	of the	Correct	15	93,8	4	36,4	0,002
		Wrong	1	6,3	7	63,6	

¹ Only participants with type 2 diabetes who had hypoglycemia were evaluated.

² Chi-square test/Fisher exact test

Table 2. Change of the “Clarke Hypoglycemia Awareness Scale Results”

				Education group		Control group		p ³
				n	%	n	%	
Baseline	Normal hypoglycemia	awareness	of	45	88,2	45	90	0,776
	Unclassified			0	0	0	0	
	Impaired hypoglycemia	awareness	of	6	11,8	5	10	
At 6 th month	Normal hypoglycemia	awareness	of	38	86,4	33	91,7	0,006
	Unclassified			6	13,6	0	0	
	Impaired hypoglycemia	awareness	of	0	0	3	8,3	

³Chi-square test/Fisher exact test

Table 3. Comparison of hypoglycemia fear scale scores in two groups at baseline and 6th month check-up

	Education group (n=44)		Control group (n=36)		p ⁴
	Mean±sd	Median (min-max)	Mean±sd	Median (min-max)	
Behavior sub-dimension	-7,75±8,98	-5,5 (-34-3)	-1,11±4,28	0 (-13-12)	0,001
Anxiety sub-dimension	-9,25±11,11	-4,5 (-39-3)	-0,81±5,13	0 (-17-16)	0,000
Total Scale Score	-17,0±19,24	-11 (-69-3)	-1,92±8,53	0 (-30-28)	0,000

⁴Mann-whitney U test

References

1. Akram, K., Pedersen-Bjergaard, U., Carstensen, B., Borch-Johnsen, K., Thorsteinsson, B., 2006. Frequency and risk factors of severe hypoglycemia in insulin-treated type 2 diabetes: a cross-sectional survey. *Diabet Med* 23 (7), 750-756.
2. Cariou, B., Fontaine, P., Eschwege, E., Lievre, M., Gouet, D., Huet, D., Madani, S., Lavigne, S., Charbonnel, B., 2015. Frequency and predictors of confirmed hypoglycaemia in type 1 and insulin-treated type 2 diabetes mellitus patients in a real-life setting: results from DIALOG study. *Diabetes Metab* 41 (2), 116-125.
3. Clarke, W.L., Cox, D.J., Gonder-Frederick, L.A., Julian, D., Schlundt, D., Polonsky, W., 1995. Reduced awareness of hypoglycemia in adults with IDDM. a prospective study of hypoglycemic frequency and associated symptoms. *Diabetes Care* 18 (4), 517-522.
4. Cox, D.J., Irvine, A., Gonder-Frederick, L., Nowacek, G., Butterfield, J., (1987). Fear of hypoglycemia: quantification, validation, and utilization. *Diabetes Care* 10 (5), 617-621.
5. Davies, M.J., Heller, S., Skinner, T.C., Campbell, M.J., Carey, M.E., Craddock, S., Dallosso, H.M., Daly, H., Doherty, Y., Eaton, S., Fox C., Oliver, L., Rantell, K., Rayman, G., Khunti, K., 2008. Effectiveness of the diabetes education and self-management for ongoing and newly diagnosed (DESMOND) programme for people with newly diagnosed type 2 diabetes: cluster randomized controlled trial. *BMJ* 1: 336 (7642), 491-495.
6. Deakin, T.A., Cade, J.E., Williams, R., Greenwood, D.C., 2006. Structured patient education: the diabetes X-PERT program makes a difference. *Diabet Med* 23 (9), 944-54.
7. De Zoysa, N., Rogers, H., Stadler, M., Gianfrancesco, C., Beveridge, S., Britneff, E., Choudhary, P., Elliott, J., Heller, S., Amiel, S.A., 2014. A psychoeducational program to restore hypoglycemia awareness: the DAFNE-HART pilot study. *Diabetes Care* 37 (3), 863-866.
8. Erol, O., Enç, N., 2011. Hypoglycemia fear, and self-efficacy of Turkish patients receiving insulin therapy, *Asian Nurs Res* 5 (4), 222-228.
9. Frier, B.M., 2008. How hypoglycemia can affect the life of a person with diabetes. *Diabetes Metab Res Rev* 24 (2), 87-92.
10. Funnell, M.M., Tang, T.S., Anderson, R.M., 2007. From DSME to DSMS: developing empowerment-based diabetes self-management support. *Diabetes Spectrum* 20 (4), 221-226.
11. Haas, L., Maryniuk, M., Beck, J., Cox, C.E., Duker, P., Edwards, L., Fisher, E.B., Hanson, L., Kent, D., Kolb, L., McLaughlin, S., Orzcek, E., Piette, J.D., Rhinehart, A.S., Rothman, R., Sklaroff, S., Tomky, D., Youssef, G., 2013. National standards for diabetes self-management education and support. *Diabetes Care* 36 (1), 100-108.
12. Leiter, L.A., Boras, D., Woo, V.C., 2014. Dosing irregularities and self-treated hypoglycemia in type 2 diabetes: results from the Canadian cohort of an international survey of patients and health care professionals. *Can J Diabetes* 38 (1), 38-44.
13. Marrett, E., Radican, L., Davies, M.J., Zhang, Q., 2011. Assessment of severity and frequency of self-reported hypoglycemia on quality of life in patients with type 2 diabetes treated with oral antihyperglycemic agents: a survey study. *BMC Res Notes* 4 (251), 1-7.
14. Ronnie, A., Goldenberg, R., Boras, D., Skovgaard, R., Bajaj, H., 2018. The Canadian hypoglycemia assessment tool program: insights into rates and implications of hypoglycemia from an observational study. *Can J Diabetes* 42 (1), 11-17.
15. Sakane, N., Kotani, K., Tsuzaki, K., Nishi, M., Takahashi, K., Murata, T., Yamada, K., Okazaki, K., Yanagisawa, K., Yamada, K., Kuribayashi, N., Totsuka, Y., Hiyoshi, T., Naka, M., Sugimoto, M., Aoki, Y., Waki, M., Furuya, M., Kitaoka, H., Oishi, M., Shimizu, I., Miyaoka, H., Okada, A., Yamamoto, T., 2015. Fear of hypoglycemia and its determinants in insulin-treated patients with type 2 diabetes mellitus. *J Diabetes Investig* 6 (5), 567-570.
16. Schopman, J.E., Geddes, J., Frier, B.M., 2010. Prevalence of impaired awareness of hypoglycemia and frequency of hypoglycemia in insulin-treated type 2 diabetes. *Diabetes Res Clin Pract* 87 (1), 64-68.
17. Shuttlewood, E., De Zoysa, N., Rankin, D., Amiel, S.A., 2015. A qualitative evaluation of DAFNE-HART: a psychoeducational programme to restore hypoglycaemia awareness. *Diabetes Res Clin Pract* 109 (2), 347-354.
18. Tschöpe, D., Bramlage, P., Schneider, S., Gitt, A.K., 2016. Incidence, characteristics, and impact of hypoglycaemia in patients receiving intensified treatment for inadequately controlled type 2 diabetes mellitus. *Diab & Vasc Dis Res* 13 (1), 2-12.

HİPOGLİSEMİ EĞİTİM PROGRAMININ İNSÜLİN KULLANAN TİP 2 DİABETES MELLİTUSLU HASTALARDA ETKİNLİĞİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA

ÖZET

Giriş: Hipoglisemi eğitimi rutin diyabet eğitiminin bir parçası olmakla birlikte genel eğitim programlarında genellikle sınırlı kalmaktadır. Türkiye’de hipoglisemi yönetimi ve korunmaya odaklanan eğitim programı bulunmamaktadır.

Amaç: Bu çalışma yapılandırılmış Hipoglisemi Eğitim Programı’nın (HEP) insülin kullanan tip 2 diabetes mellituslu hastalarda hipoglisemileri önleme, yönetme ve diyabet yönetim sonuçları üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla randomize kontrollü olarak gerçekleştirildi.

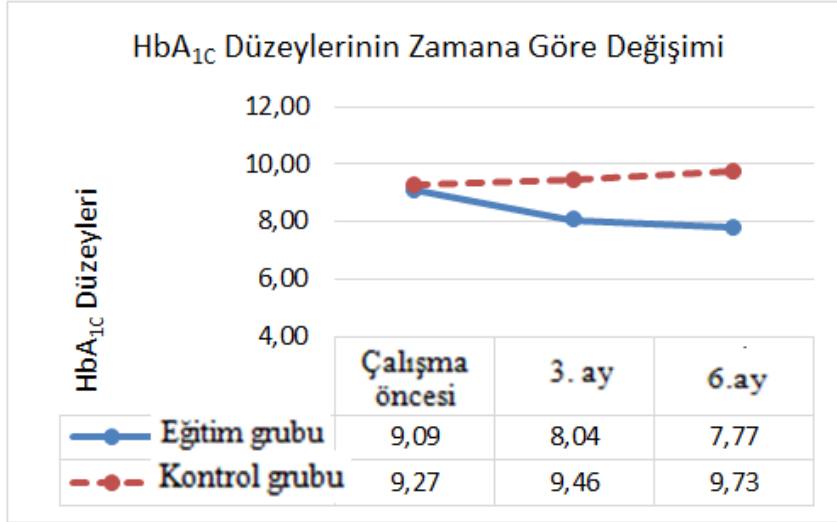
Yöntem: Örneklem grubuna 101 hasta alındı. Araştırma kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden hastalar randomize olarak eğitim (n=51) ve kontrol (n=50) gruplarına ayrıldı. Eğitim grubuna, insülin kullanan tip 2 diabetes mellitus hastalarına yönelik geliştirilen ve sohbet haritaları (Conversation Maps©) araçları ile yapılandırılmış HEP uygulandı. Eğitimden sonra 1., 3. ve 6. aylarda kontroller yapıldı. Kontrol grubuna ise eğitim verilmeden ilk değerlendirmeyi takiben 1., 3. ve 6. aylarda aynı kontroller yapıldı.

İlk değerlendirme ve kontrollerde “Clarke Hipoglisemi Duyarlılık Ölçeği”, “Gold Hipoglisemi Skorlaması”, “Hipoglisemi Korku Ölçeği”, “Diyabet Öz Yönetim Algı Skalası”, “EQ-5D-5L/Genel Yaşam Kalitesi Ölçeği” ve “Hasta Sağlık Anketi-9” uygulandı. Biyokimyasal testler (açlık-tokluk kan glukozu, HbA1c ve lipitler), boy ve kilo ölçümleri yapıldı. Tüm hastalar verilen glikometre ve stripler ile önerilen sıklık ve zamanlarda, evde kan glikoz ölçümleri yaptılar. Veriler SPSS 11.5 programı kullanılarak analiz edildi.

Bulgular: Çalışmada HEP’in hipoglisemi semptomlarını hissetmeyi ve hipoglisemi yönetimini iyileştirdiği belirlendi. HEP’in kontrol grubuna kıyasla, eğitim grubunda metabolik kontrolü iyileştirdiği, hipoglisemi korkusunu azalttığı, diyabet öz yönetim algısını iyileştirdiği, yaşam kalitesini artırdığı ve depresyon yaşama oranını azalttığı belirlendi. Hem eğitim hem de kontrol grubunda hipoglisemi yaşama oranı ve atak sıklığının değişmediği belirlendi.

Sonuç: Çalışmanın bulguları HEP’in insülin kullanan tip 2 diyabetlilerde hipoglisemi duyarlılığını iyileştirdiği, hipoglisemi korkusunu azaltarak hipoglisemi yönetimini iyileştirdiği, yaşam kalitesini iyileştirdiği ve depresyonu azalttığını gösterdi. HEP benzer hasta gruplarının eğitiminde etkili bir program olarak kullanılabilir. İzlem süresinin altı ay olması çalışmanın sınırlılığı olarak yorumlanabilir. Bu nedenle gelecek çalışmalarda HEP etkisinin daha uzun süre izlenmesi ve değerlendirilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 Diabetes Mellitus, İnsülin, Hipoglisemi, Hasta Eğitimi, Sohbet Haritaları

Figür 1. HbA_{1c} düzeylerinin zamana göre değişimi

Tekrarlı Ölçümlerde Varyans Analizi

Grup $F(1.63) = 7.696$ $p=0.007$ $p<0,01$ gruplar arasında fark vardır.

Zaman $F(1.574, 99.175) = 6,915$ $p=0,003$ zaman ölçümleri arasında fark vardır $p<0,01$

Grup*Zaman $F(1.574, 102.894) = 19.152$ $p=0,000$ etkileşim anlamlıdır $p<0,001$

Tablo 1. Hipoglisemi yönetimine ilişkin verilerin dağılımı¹

			Eğitim grubu		Kontrol grubu		p ²
			n	%	n	%	
Çalışma öncesinde hipoglisemi yönetimi	Doğru		11	26,2	11	29,7	0,726
	Yanlış		31	73,8	26	70,3	
1 ay kontrolünde hipoglisemi yönetimi	Doğru		13	72,2	5	41,7	0,136
	Yanlış		5	27,8	7	58,3	
3 ay kontrolünde hipoglisemi yönetimi	Doğru		12	85,7	3	33,3	0,023
	Yanlış		2	14,3	6	66,7	
6 ay kontrolünde hipoglisemi yönetimi	Doğru		15	93,8	4	36,4	0,002
	Yanlış		1	6,3	7	63,6	

¹ Sadece hipoglisemi yaşayan tip 2 diyabetli katılımcılar değerlendirildi.

² Ki-kare testi/Fisher exact test

Tablo 2. “Clarke Hipoglisemi Duyarlılık Ölçeği” sonuçlarının değişimi

		Eğitim grubu		Kontrol grubu		p ³
		n	%	n	%	
Çalışma öncesi	Normal hipoglisemi duyarlılığı	45	88,2	45	90	0,776
	Sınıflandırılmayan	0	0	0	0	
	Azalmış hipoglisemi duyarlılığı	6	11,8	5	10	
6. ay	Normal hipoglisemi duyarlılığı	38	86,4	33	91,7	0,006
	Sınıflandırılmayan	6	13,6	0	0	
	Azalmış hipoglisemi duyarlılığı	0	0	3	8,3	

³Ki-kare testi/Fisher exact test**Tablo 3.** Çalışma öncesi ile 6. ay arasında “Hipoglisemi Korku Ölçeği” puan farklarının iki grupta karşılaştırılması

	Eğitim grubu (n=44)		Kontrol grubu (n=36)		p ⁴
	Ort±sd	Ortanca (min-max)	Ort±sd	Ortanca (min-max)	
Davranış alt boyutu	-7,75±8,98	-5,5 (-34-3)	-1,11±4,28	0 (-13-12)	0,001
Kaygı alt boyutu	-9,25±11,11	-4,5 (-39-3)	-0,81±5,13	0 (-17-16)	0,000
Total ölçek puanı	-17,0±19,24	-11 (-69-3)	-1,92±8,53	0 (-30-28)	0,000

⁴Mann-whitney U test

Kaynaklar

1. Akram, K., Pedersen-Bjergaard, U., Carstensen, B., Borch-Johnsen, K., Thorsteinsson, B., 2006. Frequency and risk factors of severe hypoglycemia in insulin-treated type 2 diabetes: a cross-sectional survey. *Diabet Med* 23 (7), 750-756.
2. Cariou, B., Fontaine, P., Eschwege, E., Lievre, M., Gouet, D., Huet, D., Madani, S., Lavigne, S., Charbonnel, B., 2015. Frequency and predictors of confirmed hypoglycaemia in type 1 and insulin-treated type 2 diabetes mellitus patients in a real-life setting: results from DIALOG study. *Diabetes Metab* 41 (2), 116-125.
3. Clarke, W.L., Cox, D.J., Gonder-Frederick, L.A., Julian, D., Schlundt, D., Polonsky, W., 1995. Reduced awareness of hypoglycemia in adults with IDDM. a prospective study of hypoglycemic frequency and associated symptoms. *Diabetes Care* 18 (4), 517-522.
4. Cox, D.J., Irvine, A., Gonder-Frederick, L., Nowacek, G., Butterfield, J., (1987). Fear of hypoglycemia: quantification, validation, and utilization. *Diabetes Care* 10 (5), 617-621.
5. Davies, M.J., Heller, S., Skinner, T.C., Campbell, M.J., Carey, M.E., Craddock, S., Dallosso, H.M., Daly, H., Doherty, Y., Eaton, S., Fox C., Oliver, L., Rantell, K., Rayman, G., Khunti, K., 2008. Effectiveness of the diabetes education and self-management for ongoing and newly diagnosed (DESMOND) programme for people with newly diagnosed type 2 diabetes: cluster randomized controlled trial. *BMJ* 1: 336 (7642), 491-495.
6. Deakin, T.A., Cade, J.E., Williams, R., Greenwood, D.C., 2006. Structured patient education: the diabetes X-PERT program makes a difference. *Diabet Med* 23 (9), 944-54.
7. De Zoysa, N., Rogers, H., Stadler, M., Gianfrancesco, C., Beveridge, S., Britneff, E., Choudhary, P., Elliott, J., Heller, S., Amiel, S.A., 2014. A psychoeducational program to restore hypoglycemia awareness: the DAFNE-HART pilot study. *Diabetes Care* 37 (3), 863-866.
8. Erol, O., Enç, N., 2011. Hypoglycemia fear, and self-efficacy of Turkish patients receiving insulin therapy, *Asian Nurs Res* 5 (4), 222-228.
9. Frier, B.M., 2008. How hypoglycemia can affect the life of a person with diabetes. *Diabetes Metab Res Rev* 24 (2), 87-92.
10. Funnell, M.M., Tang, T.S., Anderson, R.M., 2007. From DSME to DSMS: developing empowerment-based diabetes self-management support. *Diabetes Spectrum* 20 (4), 221-226.
11. Haas, L., Maryniuk, M., Beck, J., Cox, C.E., Duker, P., Edwards, L., Fisher, E.B., Hanson, L., Kent, D., Kolb, L., McLaughlin, S., Orzcek, E., Piette, J.D., Rhinehart, A.S., Rothman, R., Sklaroff, S., Tomky, D., Youssef, G., 2013. National standards for diabetes self-management education and support. *Diabetes Care* 36 (1), 100-108.
12. Leiter, L.A., Boras, D., Woo, V.C., 2014. Dosing irregularities and self-treated hypoglycemia in type 2 diabetes: results from the Canadian cohort of an international survey of patients and health care professionals. *Can J Diabetes* 38 (1), 38-44.
13. Marrett, E., Radican, L., Davies, M.J., Zhang, Q., 2011. Assessment of severity and frequency of self-reported hypoglycemia on quality of life in patients with type 2 diabetes treated with oral antihyperglycemic agents: a survey study. *BMC Res Notes* 4 (251), 1-7.
14. Ronnie, A., Goldenberg, R., Boras, D., Skovgaard, R., Bajaj, H., 2018. The Canadian hypoglycemia assessment tool program: insights into rates and implications of hypoglycemia from an observational study. *Can J Diabetes* 42 (1), 11-17.
15. Sakane, N., Kotani, K., Tsuzaki, K., Nishi, M., Takahashi, K., Murata, T., Yamada, K., Okazaki, K., Yanagisawa, K., Yamada, K., Kuribayashi, N., Totsuka, Y., Hiyoshi, T., Naka, M., Sugimoto, M., Aoki, Y., Waki, M., Furuya, M., Kitaoka, H., Oishi, M., Shimizu, I., Miyaoka, H., Okada, A., Yamamoto, T., 2015. Fear of hypoglycemia and its determinants in insulin-treated patients with type 2 diabetes mellitus. *J Diabetes Investig* 6 (5), 567-570.
16. Schopman, J.E., Geddes, J., Frier, B.M., 2010. Prevalence of impaired awareness of hypoglycemia and frequency of hypoglycemia in insulin-treated type 2 diabetes. *Diabetes Res Clin Pract* 87 (1), 64-68.
17. Shuttlewood, E., De Zoysa, N., Rankin, D., Amiel, S.A., 2015. A qualitative evaluation of DAFNE-HART: a psychoeducational programme to restore hypoglycaemia awareness. *Diabetes Res Clin Pract* 109 (2), 347-354.
18. Tschöpe, D., Bramlage, P., Schneider, S., Gitt, A.K., 2016. Incidence, characteristics, and impact of hypoglycaemia in patients receiving intensified treatment for inadequately controlled type 2 diabetes mellitus. *Diab & Vasc Dis Res* 13 (1), 2-12.

THE EFFECT OF EDUCATION GIVEN ON DISEASE MANAGEMENT TO WOMEN WITH RHEUMATOID ARTHRITIS ON THE QUALITY OF LIFE AND ANXIETY DEPRESSION

İrem Yıldız Cilengirođlu¹, Serap Ünsar¹

¹Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
iremyildiz@trakya.edu.tr

ABSTRACT

Aim: This randomized controlled trial was planned to determine the impact of education about disease management for women with Rheumatoid Arthritis on quality of life and anxiety depression.

Materials and Methods: The study was conducted with 66 women with Rheumatoid Arthritis (32 intervention, 34 control) at the rheumatology clinic and polyclinic of a university hospital in the city of Edirne between February and October 2019. Data were collected with "Patient Information Form", "Rheumatoid Arthritis Quality of Life Scale", "Health Assessment Questionnaire" and "Hospital Anxiety Depression Scale". In the first interview, the scales and questionnaire were applied to the intervention and control groups. Participants in the intervention group were given individual training and education booklet of disease management, and all scales were reapplied at the end of the third month. The control group who did not receive training applied to the same scales at the end of the third month. Data were analysed by mean, standard deviation, percentage, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis-H test, Pearson Chi-Square Test, Continuity Correction test, Fisher's Exact test, Wilcoxon Signed Ranks. Values with $p < 0.05$ were considered statistically significant.

Results: This study found that the mean age of the intervention group was 56.46 ± 11.88 , more than half were primary school graduates and the majority of them were married. The mean age of women with Rheumatoid Arthritis in the control group was 59.50 ± 9.97 , more than half were primary school graduates and the majority of them were married. The study found that life quality of women with Rheumatoid Arthritis in intervention group improved/increased after education. After the education, life quality of women with rheumatoid arthritis in intervention group who had primary or higher education level, married, not working, taking medication and biological agent together, without comorbid disease and deformity affected by arthritis were higher.

Conclusion: It is thought that individual training on disease management to be given to women with rheumatoid arthritis by rheumatology nurses will increase the quality of life. Women with rheumatoid arthritis are recommended to receive psychosocial support for their problems related to symptoms.

Keywords: Rheumatoid Arthritis, quality of life, anxiety, depression, women

SÖZEL BİLDİRİLER

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN HEALTH LITERACY, SELF-EFFICACY AND HEALTH OUTCOMES IN PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS

Gizem Özcan¹, Ayşe Özkaraman²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Meşelik Kampüsü Eskişehir, Türkiye

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Meşelik Kampüsü Eskişehir, Türkiye
aozaydin26@hotmail.com

ABSTRACT

Aim: This research was conducted to evaluate the relationship between health literacy level, self-efficacy and health outcomes in patients with diabetes mellitus.

Materials and Methods: This cross-sectional research was conducted between December 2018 and June 2019 at Eskişehir Yunus Emre State Hospital. The sample of the study consisted of 700 patients over 18 years of age who were conscious, had a diagnosis of DM for at least one year, were literate and willing to participate in the research. The data of the study were collected by using the Individual Identification Form, Health Literacy Questionnaire-European Union Scale (HLS-EU-Q47) and Self-Efficacy Scale for Type 2 Diabetes. Data were analyzed using descriptive statistical methods, t test, variance analysis, posthoc test, correlation and regression analysis.

Findings: In the study, 36.6% of the patients were in the 58-67 age group, 75.4% were female, 71.4% were primary school graduates, while 34.4% (n = 241) had a diagnosis duration of 16 years or more. HLS-EU-Q47 general health index average score of 35.76±7.20; the overall mean score of the self-efficacy scale in patients with type 2 diabetes was 76.38±10.17. According to the variables such as age, education, presence of other chronic disease, duration of DM diagnosis and treatment, mean HLS-EU-Q47 general index score was found to be statistically different (p <0.05). The distribution of self-efficacy scale scores was found to be statistically different in type 2 diabetic patients according to age, education level, employment status, income level, presence of other chronic diseases, and information about DM (p <0.05). In the research, If the general index average score of the patients health literacy increased by one unit, the self-efficacy mean score increased by 0.488 units (p<0.001), the HbA1c value evaluated as health outcomes decreased by 0.127 units (p=0.001), fasting blood glucose value decreased by 0.129 units (p=0.001), while postprandial blood glucose value decreased by 0.095 units determined (p=0.011).

Results: In this study, that health literacy level of patients with DM was affected by various socio-demographic factors and self-efficacy level increased as patients health literacy level increased, HbA1c, fasting and postprandial blood glucose values decrease revealed.

Keywords: *Diabetes Mellitus, Health literacy, Self-Efficacy, HbA1c, Blood glucose*

DIYABETES MELLİTUS HASTALARINDA SAĞLIK OKURYAZARLIĞI, ÖZ-ETKİLİLİK VE SAĞLIK SONUÇLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Gizem Özcan¹, Ayşe Özkaraman²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Meşelik Kampüsü Eskişehir, Türkiye

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Meşelik Kampüsü Eskişehir, Türkiye
aoyaydin26@hotmail.com

ÖZET

Giriş ve Amaç: Bu araştırma diyabetes mellitusu olan hastalarda sağlık okuryazarlığı düzeyi, öz-etkililik ve sağlık sonuçları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Kesitsel tipte yapılan bu araştırma Aralık 2018-Haziran 2019 tarihleri arasında Eskişehir Yunus Emre Devlet Hastanesi'nde yürütüldü. Araştırmanın örneklemini 18 yaş üzeri, bilinci açık, en az bir yıldır DM tanısı olan, okuryazar ve araştırmaya katılmaya gönüllü 700 hasta oluşturdu. Araştırmanın verileri Birey Tanıtım Formu, Sağlık Okuryazarlığı Anketi-Avrupa Birliği Ölçeği (SOYA-AB-Q47) ve Tip 2 Diyabetlilerde Öz-Etkililik Ölçeği kullanılarak toplandı. Veriler tanımlayıcı istatistiksel metotlar, t testi, varyans analizi, posthoc testi, korelasyon ve regresyon analizleri kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Araştırmada hastaların %36.6'sı 58-67 yaş grubunda, %75.4'ü kadın, %71.4'ü ilkokul mezunu iken %34.4'ünün DM tanı süresinin 16 yıl ve üzerinde olduğu saptandı. SOYA-AB-Q47 genel sağlık indeksi puan ortalaması 35.76±7.20; tip 2 diyabetlilerde öz-etkililik ölçeği genel puan ortalaması 76.38±10.17'dir. Hastaların yaş, eğitim durumu, başka kronik hastalık varlığı, DM tanı süresi, uygulanan tedavi gibi değişkenlere göre SOYA-AB-Q47 genel indeks puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı saptandı (p<0.05). Tip 2 diyabetlilerde öz-etkililik ölçeği puan dağılımının ise yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, başka kronik hastalık varlığı, DM hakkında bilgi alma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu belirlendi (p<0.05). Araştırmada hastaların SOYA-AB-Q47 genel indeks ortalama puanı bir birim arttığında öz-etkililik ortalama puanının 0.488 birim arttığı (p<0.001), HbA1c değerinin 0.127 birim düştüğü (p=0.001), açlık kan glikozu değerinin 0.129 birim düştüğü (p=0.001), tokluk kan glikozu değerinin ise 0.095 birim düştüğü (p=0.011) belirlendi.

Sonuç: Bu araştırmada DM olan hastaların sağlık okuryazarlığı düzeyinin çeşitli sosyo-demografik faktörlerden etkilendiği ve hastaların sağlık okuryazarlığı düzeyi arttıkça öz-etkililik düzeyinin arttığı, HbA1c, açlık ve tokluk kan glikozu değerlerinin düştüğü saptandı.

Anahtar Kelimeler: *Diyabetes Mellitus, Sağlık okuryazarlığı, Öz-Etkililik, HbA1c, Kan glikozu, Hemşire*

THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON ANXIETY AND PHYSIOLOGICAL PARAMETERS OF PATIENTS WITH IMPLANTABLE CARDIOVERTER DEFIBRILLATOR (ICD)

Buse ERGUVAN¹, Sıdıka OĞUZ¹

Marmara University, Faculty of Health Sciences , Department of Internal Medicine Nursing Başıbüyük,
Başıbüyük Cd. No:9, 34854 Maltepe/İstanbul/ TURKEY

buseerguvan@gmail.com

ABSTARCT

Aim: The study was conducted as a randomized experiment in order to specify the effect of music therapy on Anxiety and physiological parameters of patients with ICD.

Methods: The research was conducted in a training and research hospital in Istanbul. The participants were 60 patients with ICD who stayed in the cardiology clinics from June 2019 to November 2019 and accepted to attend to the research voluntarily. The total number of subjects was determined by G*Power. Patients were divided into two groups that are experimental and control groups according to their patient numbers. Experimental group was composed of 30 patients who have even patient numbers and Control group consisted of 30 patients who have odd patient numbers. In the beginning, each group was requested to fill STAI and their physiological parameters were measured. Then, only experimental group listened 30 minutes of the Ussak Maqam via headphones. Afterwards, STAI was re-filled by each group once more. In the following one and a half hours, patient physiological parameters were measured every 30 minutes. (30th, 60th, 90th) patient physiologic parameters of patients were measured with the interval of 30 minutes. Descriptive statistics, Mann Whitney U, Friedman, Independent Sample T, Dependent Sample T and Bonferroni tests were used to analyse data. $p < 0.05$ was considered significant.

Result: Intra-group result shows that there is a decrease in state-trait anxiety scores ($p < 0.001$), systolic blood pressure, respiration and heart rate of the experimental group ($p < 0.05$). Inter-group comparison states that state anxiety, systolic and diastolic blood pressure of experimental group decreased significantly ($p < 0.001$).

Conclusion: Music therapy reduces state and trait anxiety in patients with ICD. It also positively affects vital parameters such as systolic blood pressure, respiration and heart rate.

THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON ANXIETY AND PHYSIOLOGICAL PARAMETERS OF PATIENTS WITH IMPLANTABLE CARDIOVERTER DEFIBRILLATOR (ICD)

Buse ERGUVAN, Sıdıka OĞUZ

Marmara University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing

Table 1. Demographic Characteristics of The Patients in The Experimental and Control Groups (N=60)

Characteristics		Experimental (n=30)	Control (n=30)	p	Test result*
		Number (%)	Number (%)		
Age (57,95± 14,14)	18-58	19 (63,3)	13 (43,3)	2,411	0,121
	59 - +	11 (36,7)	17 (56,7)		
Sex	Female	5 (16,7)	8 (26,7)	0,347	0,884
	Male	25 (83,3)	22 (73,3)		
Marital status	Married	19 (63,3)	13 (43,3)	0,121	2,411
	Single	11 (39,3)	17 (60,7)		
Education	Pri education	20 (66,7)	22 (73,3)	0,573	0,317
	High sch and Higher	10 (33,3)	8 (26,7)		
Living Together	Single	17 (56,7)	19 (63,3)	0,598	0,278
	Family	13 (43,3)	11 (36,7)		
Job	Working	5 (16,7)	5 (16,7)	1,00	0,00
	Not working	25 (83,3)	25 (83,3)		
Comorbid Disease	Yes	11 (36,7)	11 (36,7)	1,00	0,00
	No	19 (63,3)	19 (63,3)		

*: Chi-square; n: The number of participants

Table 2. Comparison of Physiological Parameters of Experimental and Control Group Patients (N=60)

Physiological Parameters	Experimental	Control	Man Whitney U Test;
	(n=30) Median	(n=30) Median	p
Systolic Blood Pressure	1. Before intervention	114 (95-150)	117,5 (101-167) -0,12; 0,906
	2. 30th	113,5 (91-144)	122 (91-159) -2,74; 0,006
	3. 60th	108 (91-141)	122,5 (98-153) -2,611; 0,009
	4. 90th	113 (76-138)	125 (90-160) -3,498; 0,000
Friedman test; p	12,973; 0,005	4,530; 0,20	
Difference *	1-3, 1-4	-	
Diastolic Blood Pressure	1. Before intervention	66 (45-100)	71 (50-86) -1,221; 0,22
	2. 30th	65 (49-99)	71 (54-108) -2,249; 0,02
	3. 60.th	63 (41-99)	70 (53-95) -2,050; 0,04
	4. 90.th	65 (48-99)	73,5 (55-94) -3,418; 0,001
Friedman test; p	3,547; 0,31	1,915; 0,59	
Difference*	-	-	
Respiratory Rate	1. Before intervention	18 (16-20)	17 (16-19) -3,33; 0,001
	2. 30th	18 (15-19)	17 (16-19) -0,881; ,378
	3. 60th	17 (15-19)	17 (15-19) -0,078; 0,938
	4. 90th	17 (15-19)	17 (16-19) -0,093; 0,926
Friedman test; p	38,625; 0,00	2,545; 0,55	
Difference*	1-2, 1-3, 1-4	-	
Heart Rate	1. Before intervention	75 (56-110)	70,5 (53-104) -1,702; 0,08
	2. 30.th	72 (55-109)	70 (53-100) -0,55; 0,57
	3. 60.th	71,5 (53-108)	73,5 (51-102) -0,104; 0,91
	4. 90.th	69 (49-107)	73,5 (57-111) -,762; 0,446
Friedman test; p	16,659; 0,001	8,611; 0,038	
Difference*	1-3, 1-4, 2-4, 3-4	1-3, 1-4	

*:Bonferroni

test

Table 3. State-Trait Anxiety Inventory of Patients (STAI FORM TX) Score Means

STAI FORM TX		Experimental (n=30) Mean±SD	Control (n=30) Mean±SD	t*	p
State Inventory	Anxiety Bİ	42,80± 10,43	49,66±5,86	-3,14	0,003
	Aİ	29± 7,54	48,50±5,98	-11,09	0,000
Trait Inventory	Anxiety Bİ	45,76± 8,76	46,70±10,56	-0,37	0,71
	Aİ	43,06± 9,23	44,53±11,63	-0,54	0,59
Paired Sample T test; p		10,012; 0,000^a	1,663; 0,107 ^a		
		4,161; 0,000^b	3,701; 0,001^b		

(N=60)

Bİ: Before intervention; Aİ: After intervention, a: The p value obtained by comparing the mean scores of State Anxiety Inventory; b: P value obtained as a result of comparison of mean scores of Trait Anxiety Inventory; *: Independent Sample T test

DETERMINATION OF SALT RESTRICTION AND DIETARY COMPLIANCE IN INDIVIDUALS WITH HEART FAILURE

Ayşe DEĞER¹, Sıdıka OĞUZ¹

¹Marmara University, Faculty of Health Sciences , Department of Internal Medicine Nursing Başbüyük,
Başbüyük Cd. No:9, 34854 Maltepe/İstanbul/ TURKEY

aysedeger_14@hotmail.com

ABSTRACT

Aim: This research was conducted as a descriptive study to determine salt restriction and dietary compliance in individuals with heart failure (HF).

Methods: The study was conducted with 180 patients with HF, hospitalized in the cardiology services of three training and research hospitals in Istanbul between September and November 2019. Data were collected using the Patient Information Form, the Beliefs about Dietary Compliance Scale (BDCS) and the Dietary Sodium Restriction Questionnaire (DSRQ). BDCS consists of sub-dimensions of benefit and barrier. DSRQ includes attitude and subjective norm, perceived internal behavior control and perceived external behavior control sub-dimensions. Descriptive statistics, Independent Sample T test, One Way ANOVA, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis test, Tukey HSD and LSD analysis were used to analysis data.

Results: The average of age of the cases was $63,33 \pm 13,8$ years, 70% were male and 49,4% of the patients were with HF of NYHA class IV. It has been determined that DSRQ total score average was $62,56 \pm 8,3$ and DSRQ sub-dimensions total score averages; for attitude and subjective norm was $37,49 \pm 5,47$, for perceived internal behavior control was $13,52 \pm 3,2$, for perceived external behavior control was $11,54 \pm 3,17$. BDCS sub-dimensions total score averages; for benefit subscale was $25,82 \pm 3,72$ and for barrier subscale was $13,61 \pm 2,69$. Control of external barriers to salt restriction was found to be higher in women, illiterate, housewives, singles, patient with diabetes, and for persons aged 66 and over ($p < ,05$). NYHA II class HF patients and those without coronary artery disease were more compliance with the diet ($p < ,05$). It was found that as the benefit perception of the patients increased, salt restriction behaviors in the diet increased and as the perception of barriers increased, salt restriction behaviors in the diet decreased ($p < ,001$).

Conclusion: Perceptions and behavior controls of individuals with HF in terms of salt restriction in the dietary are adequate and their compliance with the dietary.

Keywords: *Heart failure, Salt restriction, Dietary compliance.*

KALP YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLERDE TUZ KISITLAMA VE DİYETE UYUMUN BELİRLENMESİ

Ayşe DEĞER¹, Sıdıka OĞUZ¹

¹Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Başbüyük, Başbüyük Cd. No:9, 34854 Maltepe/İstanbul/ TÜRKİYE

aysedeger_14@hotmail.com

Amaç: Bu araştırma kalp yetersizliği (KY) olan bireylerde tuz kısıtlama ve diyetle uyumun belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Araştırma Eylül-Kasım 2019 tarihleri arasında İstanbul ilinde bulunan üç eğitim ve araştırma hastanesinin kardiyoloji servislerinde yatan 180 KY hastası ile yürütüldü. Verilerin toplanmasında Hasta Bilgi Formu, Diyetle Uyum Hakkındaki İnançlar Ölçeği (DUHIÖ) ve Diyetle Tuz Kısıtlama Ölçeği (DTKÖ) kullanıldı. DUHIÖ yarar ve engel alt boyutlarından oluşmaktadır. DTKÖ tutum ve öznel norm, algılanan içsel davranış kontrolü ve algılanan dışsal davranış kontrolü alt boyutlarını içermektedir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Independent Sample T testi, One Way ANOVA, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi, Tukey HSD ve LSD analizi kullanıldı.

Bulgular: Olguların yaş ortalaması 63,33±13,8 olup %70' i erkektir ve %49,4'ü NYHA IV. sınıf KY hastasıdır. Hastaların DTKÖ toplam puan ortalamasının 62,56±8,3 ve DTKÖ alt boyutları toplam puan ortalamalarının; tutum ve öznel norm için 37,49±5,47, algılanan içsel davranış kontrolü için 13,52±3,2, algılanan dışsal davranış kontrolü için 11,54±3,17 olduğu saptandı. Bunlara ek olarak hastaların DUHIÖ yarar alt boyutu puan ortalamasının 25,82±3,72, engel alt boyutu puan ortalamasının ise 13,61±2,69 olduğu bulundu. Tuz kısıtlamaya ilişkin dışsal engellerin kontrolü kadınlarda, okuryazar olmayanlarda, ev hanımlarında, bekarlarda, diyabeti olanlarda ve 66 ve üzeri yaşta olanlarda daha yüksek olduğu saptandı (p<,05). NYHA II. sınıf KY hastaları ve koroner arter hastalığı olmayanların diyetle daha uyumlu olduğu görüldü (p<,05). Hastaların yarar algıları arttıkça diyetle tuz kısıtlama davranışlarının arttığı, engel algıları arttıkça diyetle tuz kısıtlama davranışlarının azaldığı saptandı (p<,001).

Sonuç: Kalp yetersizliği olan bireylerin diyetle tuz kısıtlamaya yönelik algıları ve davranış kontrolleri yeterli düzeydedir ve diyetle uyumludur.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetersizliği, tuz kısıtlama, diyetle uyum.

THE EFFECT OF MUSIC ON DECREASING OF ADAPTATION DIFFICULTY IN THE PATIENTS WITH ALZHEIMER

Münevver KIYAK¹ Güler BALCI ALPARSLAN²

¹ESOGU Vocational School of Health Services, Elderly Care Program, Turkey

²ESOGU Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Turkey

mkiyak@ogu.edu.tr

ABSTRACT

Study is a pretest-posttest randomized controlled experimental study to determine the effect of Nihavent music on decreasing of adaptation difficulty in Alzheimer's patients. This work was done with 30 patients that meet the criteria for inclusion in Turkey Eskisehir Branch of the Alzheimer's Association and the Nursing Home Elderly Care Center between the dates April 16, 2018 - July 13, 2018.

Descriptive Characteristics Data Form, The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale, Emotional Situation Evaluation Form, music cd, computer / sound system were used as data collection tools. Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis test, Pearson Ki-kare, Student's-t test were used to evaluate the data. Ethical approval of the Clinical Research Ethics Committee Presidency dated 11 April 2018, numbered 11, necessary leave from nursing home and informed consent was obtained from patient / patient relatives. Consultancy and support was obtained from the neurologist in conducting the study.

According to the findings of the study; The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale posttest mean score of the experimental group was 0.66 ± 0.24 , and The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale mean score of the control group was 1.29 ± 0.59 . There was a statistically significant difference ($p=0.001$) between the experimental and control groups in terms of The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale posttest scores. It was determined that there was a significant difference ($p<0.05$) between The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale pretest and posttest mean scores of experimental and control groups. When there was no significant difference between the experimental and control groups in term of pretest mean scores of subdimensions of The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale, there was a significant difference ($p<0.05$) in term of posttest mean scores of subdimensions of The Assesment of Adaptation Difficulty in Elder Scale.

Giving place to nursing initiatives to Nihavent music which is determined to increase the level of adaptation of Alzheimer's patients, studies investigating the effects of Nihavent songs on decreasing of adaptation difficulty of Alzheimer's patients are suggested in large sample groups.

Key words: Alzheimer's disease, music, adaptation difficulty, nursing care

---

* This study is derived from ESOGU Faculty of Health Sciences Department of Nursing Master Thesis.

OBEZİTE MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARIN TANIMLAYICI ÖZELLİKLERİ VE KLİNİK DENEYİMLERİMİZ

Anvar Ahmedov¹, Yeşim Ahmedov²

¹KSBÜ, Tıp Fakültesi, Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi AD ,Türkiye

² İstanbul Okan Üniversitesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Doktora Öğrencisi, Türkiye

ÖZET

Giriş: Beslenme bugün üzerinde durulan en önemli sağlık sorunlarından biridir. Yetersiz veya dengesiz beslenme, sağlığı olumsuz etkileyen en önemli faktörlerdir. Obezite, vücut ağırlığının istenenden daha yüksek olduğu anlamına gelir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, obezite merkezine başvuran kadınların tanımlayıcı özelliklerini belirlemek ve bu özellikler arasındaki ilişkiyi belirlemektir.

Gereç ve yöntem: Çalışma Kasım 2018-Kasım 2019 tarihleri arasında Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Obezite Merkezine başvuran 102 obez hasta ile retrospektif olarak gerçekleştirildi. Vücut boy ve kilo ölçümleri yapıldı ve Garrow tarafından belirlenen ve 1988'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından obeziteyi belirlemek için önerilen beden kitle indeksi (BKİ) hesaplaması yapıldı. Mahremiyete uygun ortamda hastalar ile yüz yüze, 20 dakikalık görüşme yapıldı. Veriler sosyodemografik bir anket ile toplandı. Ankette; yaş, VKİ, bel kalça oranı, eğitim düzeyi, meslek, medeni durum, yeme davranışı ile ilişkili ruh hali, aile yapısı, annelerinde, babasında ve kardeşlerinde obezite öyküsü ile ilgili sorular yer aldı. Araştırma, BKİ'si 30'dan fazla olan, 18-70 yaşları arasında, en az ilkokul mezunu olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden tüm obez kadınları kapsamıştır. Veriler, yüzde ve korelasyon testleri kullanılarak SPSS 21.0 programı ile değerlendirildi.

Bulgular: Kadınların% 67.2'si 51 yaşın üzerindeydi,% 55.9'unun BMİ'si 35-39.9 ve bel-kalça oranının% 55.9'u 0.85 ve üstü idi. Kadınların% 45'i lise ve ortaokul eğitim seviyesindeydi,% 37.3'ü obezite başlangıcında 21-30 yaş ve% 73.5'i menopoz dönemindeydi. Kadınların% 56.9'u obezite nedeniyle psikiyatriye başvurmuş ve% 31.4'ü obezite nedeniyle zorunlu olmadıkça sosyal yaşama katılmamıştır. Kadınların% 83,3'ü üzgün olduklarında daha fazla,% 88,2'si endişeli olduğunda daha fazla yiyordu. Ayrıca, çalışmaya katılan kadınların% 89.2'sinin annelerinde obezite öyküsü ve kardeşlerinde% 91.2 öyküsü vardı. Serimizde üzgün iken BMİ ile yeme arasında istatistiksel olarak anlamlı p <0,05 pozitif korelasyon vardı. Kadınların BKİ ile obezite ile ilişkili psikiyatriye kabulü arasında istatistiksel olarak anlamlı p <0,05 pozitif korelasyon bulundu.

Sonuç: Obezite hem zihinsel hem de fiziksel birçok sağlık sorununa neden olmaktadır. Obez bireylerin yaşamlarının hem sağlık sorunları hem de sosyal zorluklar nedeniyle sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle obeziteye neden olan faktörler ve sonuçları çok boyutlu olarak düşünülmelidir. Obeziteye katkıda bulunan biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin araştırılması, obezitenin önlenmesi veya azaltılmasında bir rehber olabilir.

Anahtar kelimeler: *Obezite, Kadın, Obezite Merkezi*

ABSTRACT

Introduction: Nutrition is one of the most important health issues that are emphasized today. Inadequate or unbalanced nutrition is most important factors that adversely affect the health. Obesity means that body weight is higher than desired.

Aim : The aim of this study was to determine the descriptive characteristics of women who applied to obesity center and to determine the relationship between these characteristics.

Materials And Methods: The study was carried out retrospectively between November 2018 and November 2019 with 102 obese patients which applied to the Obesity Center of Kütahya University of Health Sciences. Body height and weight measurements were taken and we used these measurements to determine the body mass index, which was determined by Garrow and also proposed by the World Health Organization in 1988 to determine obesity. The face-to-face 20 minutes long interview method were conducted with patients in appropriate and confidential environment. Data were collected with a sociodemographic questionnaire. Questionnaire of obese women include; age, BMI, waist hip ratio, education level, occupation, marital status, mood associated with eating behavior, family structure, questions of obesity in their mother, father and siblings.

The research included all women aged between 18-70 who had a BMI of more than 30, at least primary school graduates and agreed to participate in the study. The data were evaluated with SPSS 21.0 program using percentages and correlation tests.

Results: 67.2% of the women were over 51 years old, 55.9% had a BMI of 35-39.9 and 55.9% of the waist-hip ratio was 0.85 and above. 45% of women were in high school and middle school education level, 37.3% of them were 21-30 years of age at the onset of obesity and 73.5% were in menopause. 56.9% of the women applied to psychiatry because of obesity and 31.4% of them did not participate in social life unless it was compulsory because of obesity. 83.3% of the women ate more when they were sad and 88.2% ate more when they were worried. Also, 89.2% of the women who participated in the study had a history of obesity in their mothers and 91.2% in their siblings. There was a statistically significant $p<0,05$ positive correlation between BMI and eating while being sad in our series. A statistically significant $p<0,05$ positive correlation was found between the BMI of women and their admission to obesity-related psychiatry.

Conclusion: Obesity causes many health problems, both mental and physical. It is seen that obese individuals' lives are limited due to both health problems and social difficulties. Therefore, the factors causing obesity and their consequences should be considered in multidimensional way. Investigation of biological, psychological and social factors that contribute to obesity can be a guide in preventing or reducing obesity.

Key words: Obesity, Women, Obesity Center

OBEZİTE MERKEZİNE BAŞVURAN KADINLARIN TANIMLAYICI ÖZELLİKLERİ VE KLİNİK DENEYİMLERİMİZ

Giriş: Beslenme, günümüzde önemle üzerinde durulan sağlık mevzularının başında gelmektedir. Yetersiz ve dengesiz beslenme sorunları, insanların sağlığını olumsuz etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Obezite, vücut ağırlığının dilediğimizden daha fazla olmasıdır (Baysal A,1990). Obezite, normalin üzerinde yağ dokusu birikimi (ideal ağırlığın %20'den fazla olması), yağ hücre boyutunun genişlemesi hali (hipertrofik obezite) veya yağ hücre sayısının artışı (hiperplastik obezite) ya da her ikisinin kombine halde olmasıyla karakterize, çok nedenli bir hastalık olarak tanımlanabilir. Kilolu olma hali, yaş, cinsiyet ve boya göre ortalama %10'u aşan bir ağırlık anlamına gelir. Vücudumuz (vücut kompozisyonu); aktif kütle (kas, karaciğer, kalp vb.), yağ kütlesi (yağ), hücre dışı sıvı (kan, lenf vb.) ve bağ dokusu (cilt, kemik bağ dokusu) bölümlerinden meydana gelmektedir. Yapı olarak obezite durumu, vücudun diğer bölgelerine nazaran, yağ kütlesinde artış ile karakterizedir (Tüfekçi E, 2013). Bir hastalık olarak obezitenin etiolojisinde; genetik, çevresel, nörolojik, fizyolojik, biyokimyasal, kültürel ve psikolojik pek çok etmenin birbiri ile ilişkili olarak etkili olması bu hastalığın önlenmesi ve tedavisini bir hayli güç ve karışık hale getirmektedir (Taşan E,2005).

Amaç: Obezite Merkezine kilo vermek için başvuran beden kitle indeksi 30 kg/m^2 'nin üzerinde olan obez kadınların kişisel özelliklerini tanımlamak ve incelemek amacıyla yapıldı.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı olarak Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim Araştırma Hastanesi Obezite Merkezinde, Kasım 2018-Kasım 2019 tarihleri arasında başvuru yapan, 102 gönüllü hasta ile yapıldı.

Dahil edilme kriterleri:

- 1- BKİ 30 ve üzerinde olanlar,
- 2- Gönüllü olanlar,
- 3- 18-70 yaş arasında olanlar,
- 4- En az ilkokul mezunu olanlar.

Çalışmaya alınan bireylerin boy ve kilo ölçümü yapılmış, obeziteyi belirlemek için Dünya Sağlık Örgütü tarafından 1988'de Garrow'ca tanımlanan tartı ve boy parametrelerinden yararlanılarak geliştirilen beden kitle indeksi kullanıldı (Baysal A. 2008). Hastalarımız ile yüz yüze görüşme yöntemi ile, sakin ve mahremiyete uygun bir ortamda, en fazla 20 dakika süren görüşmeler yapıldı.

Hasta bilgi ve demografik veriler formu: Merkeze başvuran obez kadınların yaşı, BKİ, eğitim düzeyi, mesleği, medeni hali, evliyse eşin eğitimi, mesleği, çocuk sayısı, ekonomik durumu, sigara, alkol, uyuşturucu kullanımı, egzersiz ve diyet uygulaması, yeme davranışı ile ilişkilendirdiği duygu hali, aile yapısı, anne, baba ve

kardeşlerinde obeziteyi sorgulayan form uygulandı. Ayrıca obez gruba obezite başlangıç yaşı, başlatıcı etmen varlığı, obezite nedeniyle psikiyatrik başvuru, obeziteyi önlemeye yönelik ilaç kullanımı, obeziteye ilişkin görüşleri, obezitenin sosyal yaşamı etkileme biçimini içeren ek sorular uygulandı.

Bulgular

Tablo 1. Obezite Merkezine Başvuran Obez Kadınların Tanımlayıcı Özellikleri

ÖZELLİKLER	N	%
Yaş		
18-30	7	6,9
31-50	26	25,5
51-70	69	67,2
BKİ		
30-34,9	11	10,8
35-39,9	57	55,9
40 ÜSTÜ	34	33,3
Bel/Kalça Oran		
0,8 ALTI	3	2,9
0,8-0,85	42	41,2
0,85 ÜSTÜ	57	55,9
Öğrenim		
İlkokul ve altı	41	40,2
Lise ve ortaokul	46	45,1
Lisans ve üstü	15	14,7
Meslek		
Ev hanımı	68	66,7
Memur/işçi	6	5,9
Esnaf	22	2,6
Emekli	6	5,9
Obezite başlangıç yaşı		
20 altı	34	33,3
21-30	38	37,3
31 ve üstü	30	29,4
Bol karbonhidrat ve yağ tüketimi		
Evet	83	81,4
Hayır	19	18,6
Menopoza giriş		
Evet	75	73,5
Hayır	27	26,5
Egzersiz		
Yapıyor	28	27,5
Yapmıyor	39	38,2
Bırakmış	35	34,3
Psikiyatriye başvuru		
Evet	58	56,9
Hayır	44	43,1
Diyetisyene başvuru		
Evet	66	64,7
Hayır	36	35,3
Obezite İlacı kullanımı		
Evet	47	46,1
Hayır	55	53,9
Obezite sosyal yaşam etkisi		

Sosyal yaşama dahil olmak istemeyen	70	68,6
Zorunlu olmadıkça sosyal alana karışmayan	32	31,4
Üzüntülü yeme		
Evet	85	83,3
Hayır	17	16,7
Neşeli yeme		
Evet	53	52,0
Hayır	49	48,0
Endişeli yeme		
Evet	90	88,2
Hayır	12	11,8
Öfkeli yeme		
Evet	99	97,1
Hayır	3	2,9
Obeziteye ilişkin görüşleri		
Önemsiyor	31	30,4
Önemsemiyor	54	52,9
Dış görünüş kaygısı	17	16,7
Anne baba medeni hal		
Beraber	36	35,3
Boşanmış	45	44,1
Ölmüş	21	20,6
Annede obezite varlığı		
Var	91	89,2
Yok	11	10,8
Kardeşte obezite varlığı		
Var	93	91,2
Yok	9	8,8
Toplam	102	100,0

Tablo 1 de obezite merkeze başvuran obez kadınların tanımlayıcı özellikleri verilmiştir.

Tablo 2. Obez Kadınların Üzüntülü Yeme Davranışı ile Yüksek Beden Kitle İndeksi (BKİ) Arasındaki İlişki

Değişken	N	R	P
Üzüntülü yeme BKİ	102	0,570	0,000

Tablodan anlaşılacağı üzere, obez kadınların üzüntülü yeme davranışı ile yüksek beden kitle indeksi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizinde istatistiksel açıdan $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 3. Obez Kadınların Obeziteye Bağlı Psikiyatriye Başvuru Durumu ile Yüksek Beden Kitle İndeksi (BKİ) Arasındaki İlişki

Değişken	N	R	P
Obeziteye bağlı psikiyatriye başvuru BKİ	102	0,646	0,000

Tablodan anlaşılacağı üzere, obez kadınların Obeziteye Bağlı Psikiyatriye Başvuru Durumu ile yüksek beden kitle indeksi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizinde istatistiksel açıdan $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tartışma: Son yıllarda görülme sıklığı gittikçe artan obezite, artık günümüzde kozmetik bir sorun olmanın ötesine geçmiş ve bir hastalık olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Son zamanlarda obezite ve psikopatoloji arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların sayısında da bir hayli artış gözlenmektedir. Bu çalışmalar, obezitenin anksiyete, depresyon ve buna bağlı olarak bireyin sağlık durumunu ve yaşam kalitesini etkileyen kompleks bir durum olduğunu göstermektedir (Derby CA, Mohr BA et al 2000; Adolfsson B, Rössner S et al 2004). Obezlerdeki beden algısı ile ilgili çalışmaları incelediğimizde; BKİ'nin beden hoşnutsuzluğuna anlamlı düzeyde etkisi olduğu (Caldwell MB, Brownell KD, Wilfley DE 1997) ve obez grubu, obez olmayan grupla kıyasladığımızda, obezlerin daha fazla beden hoşnutsuzluğuna sahip oldukları saptanmıştır. Çalışmamızda obez hastaların duygusal değişimlere çok daha hassas oldukları ve üzüntülü iken daha çok yedikleri görüldü. Birçok çalışmada da çalışmamıza paralel sonuçlar elde edilmiştir (Sarwer DB, Wadden TA, Foster GD, 1998). (Derby CA, Mohr BA et al 2000; Adolfsson B, Rössner S et al 2004, Laumann EO, Paik A, Rosen RC, 1999). Çalışmamızda obezite kaynaklı kadınların büyük çoğunluğunun psikiyatri hekimine başvurduğu tespit edildi. Obezitenin psikolojik ve sosyal etkileri, bireyin özgüvenini olumsuz yönde etkilemektedir. Yapılan araştırmalar obezite nedeniyle psikiyatri hekimlerine başvuruda artış olduğunu göstermektedir (Kettaş E, Çayan F, Akbay E et al 2008).

Sonuç: Obezite hem zihinsel hem de fiziksel birçok sağlık sorununa neden olmaktadır. Obez bireylerin hayatlar hem sağlık sorunları hem de sosyal zorluklar nedeniyle sınırlıdır. Bu nedenle obeziteye neden olan faktörler ve sonuçları çok boyutlu olarak düşünülmelidir. Obeziteye katkıda bulunan biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin araştırılması, obezitenin önlenmesi veya azaltılmasında bir rehber olabilir.

Kaynaklar:

1. Baysal A. (1990). Beslenme, 5. Baskı, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, A/61, Ankara.
2. Tüfekçi Alphan E. (2013). Hastalıklarda Beslenme Tedavisi, (Yazarlar. E. Alphan Tüfekçi ve ark.) 137-269, Hatipoğlu Yayınları, Ankara.
3. Taşan E. (2005). İdentification, Evaluation and Epidemiology of Obesity, Türkiye Klinikleri International Journal of Medical Science. , 1(37):1-4
4. Derby CA, Mohr BA, Goldstein I, Feldman HA, Johannes CB, Mckinlay JB. (2000). Modifiable risk factors and erectile dysfunction: can lifestyle changes modify risk? Urology; 56:302-306.
5. Adolfsson B, Elofsson S, Rössner S, Unden AL. (2004). Are sexual dissatisfaction and sexual abuse associated with obesity? A population-based study. Obes Res 12:1702-1709.
6. Caldwell MB, Brownell KD, Wilfley DE. (1997). Relationship of weight, body dissatisfaction and self esteem in African American and white female dieters. International Journal of Eating Disorders.;22:127-130.
7. Sarwer DB, Wadden TA, Foster GD. (1998). Assesment of body image dissatisfaction of obese women: specificity, severity, and clinical significance. Journal of Consulting and Clinical Psychology :66:651-654.
8. Laumann EO, Paik A, Rosen RC. (1999). Sexual dysfunction in the United States: prevalence and predictors. JAMA 281:537- 544.
9. Kettaş E, Çayan F, Akbay E, Kiykim A, Cayan S. (2008). Sexual dysfunction and associated risk factors in women with end-stage renal disease. J Sex Med; 5:872-877.
10. Baysal A, Baş M. (2008). Yetişkinlerde Ağırılık Yönetimi, (Yazarlar. M. Baş ve ark.) 17-34, Ekspres Baskı, İstanbul.
11. Soykan A. (2004). The reliability and validity of Arizona sexual experiences scale in Turkish ESRD patients undergoing hemodialysis. Int J Impot Res; 16:531-534.
12. Çuhadaroğlu F. (1986). Adolesanlarda benlik saygısı. Uzmanlık tezi. Ankara.
13. Hovardaoğlu S. Vücut algısı ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. İçinde: Özdemir YD (1990). Şizofrenik ve major depresif hastaların beden imgelerinden doyum düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.

EFFECT OF AN EDUCATIONAL INTERVENTION BASED ON BANDURA'S THEORY ON FOOT CARE SELF-EFFICACY IN DIABETES: A PROSPECTIVE QUASI-EXPERIMENTAL STUDY

İsmail Toygar¹, Sadık Hançerlioğlu¹, Tülün Utku², Iğın Yıldırım Şimşir², Şevki Çetinkalp²

¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği A.D., Türkiye

²Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları B.D., Türkiye

ismail.toygar1@gmail.com

ABSTRACT

Background: Diabetic foot is a common health problem among diabetic patients and frequently recurrent. Foot care knowledge and self-efficacy is an important part of prevention of recurrences. Self-efficacy is decreased with respect to time after education.

Objectives: The purpose of this study is to evaluate the foot care self-efficacy of diabetic foot patients and the effect of an educational intervention on improving it.

Methods: This study was of a cross sectional design and conducted between January – December 2019 in a diabetic foot council of a university hospital. After power analysis to determine sample size, 33 participants meeting the inclusion criteria were included the study. A Patient Identification Form and Diabetic Foot Care Self-Efficacy Scale were used to collect data. IBM SPSS 25.0 program were used for data analysis. Written approvals were obtained from the ethical committee, hospital, and participants.

Results: It was found that the foot care self-efficacy, perceived knowledge level on diabetic foot, perceived health status, and perceived quality of life were moderate before the intervention and there was significant differences before and after intervention. The educational intervention has a large effect on foot care self-efficacy, perceived knowledge level on diabetic foot, perceived health status, and perceived quality of life.

Conclusion: Educational intervention is an effective way to improve foot care self-efficacy, perceived knowledge level on diabetic foot, perceived health status, and perceived quality of life. We recommend health professionals to reeducate on these topics at regular intervals. We also recommend new studies to determine the optimal intervals for reeducation.

Keywords: *Diabetic Foot, Self-Efficacy, Education, Knowledge*

THE EFFECT OF MOBILE APPLICATION ON ANTI-TNF DRUG ADHERENCE OF ANKYLOSING SPONDYLITIS PATIENTS: PILOT STUDY

Füsün Uzgör¹, Ayşe Özkaraman¹, Cengiz Korkmaz²

¹Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department

²Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Medicine, Rheumatology Department

ABSTRACT

Introduction and Aim: This study was carried out to develop mobile application on the android platform for the subcutaneous anti-TNF drug adherence of ankylosing spondylitis patients and to evaluate the effect of this application on drug compliance.

Materials and Methods: The universe of this experimental designed posttest control group research is consisted of patients prescribed subcutaneous anti-TNF drug due to ankylosing spondylitis in Eskişehir Osmangazi University Health, Application and Research Hospital Rheumatology Polyclinic between 15 December 2017 – 15 October 2018; and the sample is composed of 27 patients who met the sample selection criteria. The patients who constituted the sample of the study were assigned by lot to mobile application (n=15) and the education booklet groups (n=12). The mobile application that includes follow-up and information related to disease information, anti-TNF drug application and management was transferred to mobile phones of patients in mobile application group via bluetooth technology and installed. The patients in the education booklet group were given an education booklet on disease information, anti-TNF drug administration and management. In the study, patients were evaluated once before anti-TNF drug treatment and every 6 weeks during 6 months (4 times) after treatment. The data of the study were collected by means of an individual identification form, BASDAI, BASFI, ASQoL and Subcutaneous Anti-TNF Treatment Adherence Questionnaire. The normal distribution of quantitative variables was investigated by Shapiro Wilk test. The mean values of the quantitative variables showing normal distribution were given as mean±standard deviation, mean±standard error and those are not showing normal distribution were given as median (Q1-Q3). Mean values of qualitative variables were shown with frequency and percentage. Results obtained as p<0.005 were considered significant.

Results: The quality and reliability of the mobile application developed for S.C. anti-TNF drug implementation on AS patients was found to be high (65,4±11,32). The mean age of the patients in the mobile application and education booklet groups was 39,5±12,88; 41,1±15,35 years (respectively). The majority of the patients were male (69%), married (69%), and high school graduate (44,8%). For both group of patients, the mean scores of BASDAI, BASFI and ASQoL were statistically significantly lower at the last evaluation than at the first evaluation; this decline was not different between groups (p>0,05). At week 24, four patients in the education booklet group had not administered their drugs in the previous six weeks, thinking that their disease was under control (p=0.028). In general, patients were easily able to continue the subcutaneous anti-TNF drug treatment and were satisfied with the treatment at week 6 (p> 0.005) however, at week 24, the patients in the mobile application group were more satisfied with the treatment compared to the education booklet group (p=0.025).

Conclusion: The mobile application developed for S.C. anti-TNF drug implementation on A.S. patients is a useable material in terms of information quality and reliability. This study demonstrated that a mobile application developed for SC anti-TNF drug management in AS patients was more effective in improving drug adherence than training booklet. This study is still ongoing to expand the sample size.

Keywords: *Ankylosing Spondylitis, Anti-TNF drug, Subcutaneous, Drug compliance, Mobile application, Nursing.*

DETERMINATION OF ANXIETY AND HOPELESSNESS LEVELS OF PARENTS WITH MENTALLY DISABLED CHILDREN

Rifat GÜRKAN, Birsen ALTAY

¹Ondokuz Mayıs University Medical Faculty Hospital, Ondokuz Mayıs University Campus, TURKEY

² Ondokuz Mayıs University Health Faculty, Public Health Nursing Department, TURKEY

rifatgurkannn@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: The participation of a new person in the family affects the recognition of new roles among the spouses, the functioning of the family, their dreams for the future, business life and many other functions in parallel with the development of the child (Gördeles Becer ve İnci, 2014; Özkubat, 2014; Burçak, 2018). It is quite traumatic for parents to accept that their children have special needs (Uğuz ve ark., 2004). Anxiety and hopelessness are often felt by families with children with mental disabilities. (Danış, 2006; Coşkun ve Akkaş, 2009; Akandere ve ark., 2009; Karadağ, 2014). There are studies indicating that the levels of anxiety and hopelessness of the parent or caregiver have increased or have not changed over time (Arıcıoğlu ve Gültekin, 2017; Price ve ark., 2017; Bujnowska ve ark., 2019).

Aim: This study aims to determine the level of anxiety and hopelessness of families with mentally handicapped children.

Method: Between September 2017 and December 2017, the universe of the study was made available to 120 one of families the mentally disabled students who were educated in special education and rehabilitation schools in Atakum district. The data were collected by the researcher using the descriptive data form, Beck's scale of hopelessness, and status-continuous anxiety scale, which determines the socio-demographic characteristics of parents and children. Independent-Samples T, One-Way ANOVA, Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used.

Results: It was found that 68.3% of the parents were in 34-44 age group, 21.7% were in 45-55 age group and 76.7% were women, 40.8% were in primary school graduates, 70.8% were not employed, 83.3% were married. The total score of the parents from the Beck Hopelessness Scale was 6.40 ± 4.94 . From the State-Trait Anxiety Inventory, the mean state anxiety subscale score was 48.29 ± 5.66 and the mean trait anxiety score was 40.95 ± 5.99 .

Conclusion: Between the status anxiety scores of the families and all sub-dimensions and total scores in the was found negative direction, weak and meaningful. Trait anxiety scores and hopelessness among all subscales and total scores were not detected any significant correlation.

Keywords: *Anxiety; Hopelessness; Intellectual disability*

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP OLAN EBEVEYNLERİ KAYGI VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Rifat GÜRKAN¹, Birsen ALTAY²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Kurupelit Kampüsü, Türkiye

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, Kurupelit Kampüsü, Türkiye

rifatgurkannn@gmail.com

ÖZET

Giriş: Aileye yeni birinin katılması çocuğun gelişimi ile paralellik gösterecek şekilde eşler arasında yeni rollerin tanınmasını, ailenin işleyişini, geleceğe yönelik hayallerini, iş hayatını ve daha birçok fonksiyonu etkiler (Gördeles Becer ve İnci, 2014; Özkubat, 2014; Burçak, 2018). Ebeveynler için çocuklarının özel gereksinime sahip olduğunu kabul etmesi oldukça travmatik bir durumdur (Uğuz ve ark., 2004). Kaygı ve umutsuzluk

zihinsel engelli çocuğu olan ailelerin sıklıkla hissettiği bir durumdur (Danış, 2006; Coşkun ve Akkaş, 2009; Akandere ve ark., 2009; Karadağ, 2014). Ebeveynin veya bakım vericinin kayęı ve umutsuzluk düzeylerinin zamanla arttığını veya değişim göstermediğini belirten çalışmalar mevcuttur (Arıcıoğlu ve Gültekin, 2017; Price ve ark., 2017; Bujnowska ve ark., 2019).

Amaç: Bu araştırma, zihinsel engelli çocuğu olan ailelerin kayęı ve umutsuzluk düzeylerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini Eylül-Aralık 2017 tarihleri arasında Atakum İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon okullarında eğitim görmekte olan 120 zihinsel engelli ğrenci ailesinden birine yapılmıştır. Veriler tanıtıcı bilgi formu, Beck Umutsuzluk leği ve Durumluk-Sürekli Kayęı leği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin dağılımına göre bağımsız gruplarda T testi, One-Way Anova, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır.

Bulgular: Ebeveynlerin %68,3'ünün 34-44 yaş grubunda, %21,7'sinin 45-55 yaş grubunda olduğu ve %76,7'sinin kadın olduğu, %40,8'inin ilkokul mezunu olduğu, %70,8'inin çalışmadığı, %83,3'ünün ise evli olduğu tespit edilmiştir. Ailelerin Beck Umutsuzluk leği'nden aldığı toplam puan $6,40 \pm 4,94$ 'tür. Durumluk-Sürekli Kayęı Envanteri'nden sürekli kayęı alt boyutundan $48,29 \pm 5,66$ puan ortalaması alırken durumluk kayęı alt boyutundan $40,95 \pm 5,99$ puan ortalaması almıştır.

Sonuç: Ailelerin durumluk kayęı puanları ile umutsuzluk tüm alt boyutları ve toplam puan arasında negatif yönde, zayıf ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Sürekli kayęı puanları ile umutsuzluk tüm alt boyutları ve toplam puan arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kayęı; Umutsuzluk; Zihinsel engelli

ADAPTATION OF THE MULTIPLE SCLEROSIS SELF-MANAGEMENT SCALE INTO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Öznur ERBAY¹, Öznur USTA YEŞİLBALKAN², Nur YÜCEYAR³, Meltem BAKLAN³, Ayfer KARADAKOVAN², Mustafa Agah TEKİNDAL⁴

¹Bursa Uludag University Faculty of Medicine, Department of Anesthesiology and Reanimation, Nilüfer/BURSA/TURKEY/16059,

²Ege University Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Bornova/İZMİR/TURKEY/35100

³Ege University Faculty of Medicine, Department of Neurology, Bornova/İZMİR/TURKEY/35100

⁴Selçuk University Faculty of Veterinary Medicine, Department of Biostatistics, Selçuklu/KONYA/TURKEY/42003

oznurerbay@gmail.com

ABSTRACT

Objective: There is a significant number of people with Multiple sclerosis (MS) in Turkey, and self-management plays an important role in coping with disease and compliance with treatment. Currently, there is no assessment tool in the Turkish language to determine self-management specifically in patients with MS. This study aimed to establish the Turkish equivalence, reliability, and validity of the Multiple Sclerosis Self-Management Scale (MSSM) developed by Bishop and Frain in 2007.

Methods: This methodological study consisted of 240 MS patients who were followed in an outpatient clinic of Ege University hospital between October 2016 - April 2017. Data were collected using the Demographic Characteristics Form and the 24-item MSSM. Permission to use the MSSM was obtained from the authors. The local ethics committee of the university from Nursing Faculty approved the study; written permission was received from the hospital administration. The patients who participated in the study were informed about the purpose of the study and the data collection forms. Language equivalence, content validity, and construct validity methods were used for the validity of the scale; internal consistency, item analysis, and test-retest methods were used for the reliability. Explanatory factor analysis was used for construct validity, and principal component analysis and varimax rotation were used in the analysis of factor structure.

Results: The average age of sample was 42.12±10.75; the majority were women (70.4%), married (75%), with children (73.8%), diagnosed for more than 10 years (88.3%), and diagnosed with relapsing-remitting multiple sclerosis (91.3%). The item-total correlations for the Turkish version were found to be sufficient (between 0.238 and 0.674). The Cronbach's alpha reliability coefficient was 0.85, indicating high reliability. The test-retest reliability coefficient was 0.84, indicating high consistency. The Turkish version was found to have five factors for the 24 items (F1: Healthcare provider relationship/communication; F2: Knowledge and information about MS; F3: Treatment adherence/barriers; F4: Maintaining health behavior; F5: Social/family support), which accounted for the 62.584% of the characteristics in question.

Conclusion: The MSSM Turkish version is valid and reliable in determining the self-management behaviors of patients with MS for Turkish patients. We believe that the MSSM Turkish version will serve as an important tool in future clinical and research studies of self-management behaviors.

Keywords: *Multiple sclerosis, Self-management, Validity, Reliability, Nursing*

THE RELATIONSHIP BETWEEN FRAILTY AND SARCOPENIA IN ELDERLY ONCOLOGIC PATIENTS

Bilgehan Özkaya^{1,2}, Özlem Küçükgüçlü¹, Mehmet Ali Özcan³, İlhan Öztop³

¹ Dokuz Eylül University Faculty of Nursing, İzmir, Turkey

² Dokuz Eylül University Institute of Health Sciences, İzmir, Turkey

³ Dokuz Eylül University Institute for Oncology, İzmir, Turkey

ABSTRACT

Backgrounds: Frailty and sarcopenia are two important geriatric syndromes that cause negative health outcomes in the elderly cancer patients. It is important to evaluate elderly people with cancer in terms of sarcopenia and frailty before treatment.

Objectives: The aim of this study was to investigate the factors affecting frailty and sarcopenia in 65 years and older people with newly diagnosed cancer and relationship between sarcopenia and frailty.

Methods: This is a descriptive and cross-sectional study. The sample consisted of 204 elderly people with cancer who applied to the outpatient clinic of a university hospital between December 2018 and April 2019, who met the inclusion criteria. 'Descriptive Characteristics Questionnaire', 'Modified Charlson Comorbidity Index' and 'Edmonton Frailty Scale(EFS)' were used as data collection tools. In addition, Body Analyzer, hand dynamometer, stopwatch, height meter and tape measure were used to determine sarcopenia. In the evaluation of the data, percentage, mean, t-test, Mann Whitney-U, Kruskal Wallis, Chi square tests and logistic regression analysis were used. The budget of our study was supported by Dokuz Eylul University Department of Scientific Research Projects.

Results: It was found that 12.26% of the patients were frail. A positive ($r = 0.256$, $p < 0.001$) relationship between the mean EFS scores and age, and a negative, statistically significant correlation ($r = -0.165$, $p = 0.018$) with year of education were found. Significant difference between mean EFS score and gender of patients ($p = 0.013$), living with family members ($p = 0.016$) and marital status ($p = 0.046$) were found. The presence of sarcopenia was determined in 6.4% of patients. Statistically significant difference between patients with sarcopenia and their age ($p = 0.021$), living with family members ($p = 0.014$), and smoking ($p = 0.044$) were found. It was found that presence of sarcopenia increased frailty by 5.3 times ($\beta = 5.344$).

Conclusion: In order to reduce the negative health outcomes associated with geriatric syndromes in elderly people with cancer, it is important to evaluate individuals for frailty and sarcopenia before planning treatment and care. According to the evaluation results, it is recommended individual care and treatment.

Key Words: *Sarcopenia, Frailty, Malignancy, Prevalence.*

KAYNAKÇA

Aygor H.E., Fadiloglu C., Aykar F., Sahin, S., et al. Validation of Edmonton frail scale into elderly Turkish population. Archives of Gerontology and Geriatrics, 2018; 76: 133-137.

Cruz-Jentoft A.J., Baeyens J.P., Bauer J.M., Boirie Y., et al. Sarcopenia: European consensus on definition and diagnosis: Report of the European Working Group on Sarcopenia in Older People. Age and Ageing, 2010; 39, 4: 412-423.

İlhan B., Karan M.A. Yaşlı Onkolojik Hastalarda Perioperatif Bakım. Saka B, editör. Geriatrik Onkoloji. Ankara, Türkiye Klinikleri; 2018.

Kasapoğlu U.S., Güngör S., Arınç S., Yalçınsoy M., ve ark. Seksen yaş üzerindeki akciğer kanseri olguları ve sağkalımı etkileyen faktörler. Tuberkuloz ve Toraks, 2017; 65, 2: 97-105.

Karadakovan A. Kırılgan yaşlıda hemşirelik yaklaşımı. In Soysal P., Işık A.T., editors. Geriatri pratiğinde geriatric sendromlar. 1. Baskı. İzmir, US Akademi; 2018. p. 401-408.

SUNDOWNING SYNDROME IN ELDERLY AND DEMENTED INDIVIDUALS: A SYSTEMATIC REVIEW

Öznür ERBAY¹, Yasemin YILDIRIM²

¹Bursa Uludag University Faculty of Medicine, Department of Anesthesiology and Reanimation, Nilüfer/BURSA/TURKEY/16059,

²Ege University Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Bornova /İZMİR/TURKEY/35100

oznurerbay@gmail.com

ABSTRACT

Aim: Sundowning syndrome means the emergence or worsening of neuropsychiatric symptoms (NPS) in the late afternoon or early evening. This phenomenon has so far drawn limited clinical and scientific interest compared to other specific NPS occurring in elderly and dementias, as indicated by the lack of commonly agreed definitions, specific screening/assessment tools, and robust estimates on its prevalence. For this reason, in this systematic review, we aimed to provide information about the etiology, incidence, symptoms and assessment tools of the syndrome by examining the studies of Sundowning Syndrome in elderly patients.

Material and Methods: In this systematic review, declaration of the PRISMA-P (Preferred Reporting Items for Systematic review and Meta-Analysis Protocols) used. Pubmed, Cochrane Library, Web of Science, Science Direct, Ovid, CINAHL ve ULAKBİM Turkish Medical Index used in the research strategy. Between 01 August - 20 August 2019, the databases searched by researchers, using the keywords “sundown syndrome, sundowning syndrome, sundown, sundowning” (for turkish database “gün batımı, gün batımı sendromu”) without language restrictions and the relevant studies meeting the inclusion criteria were included.

Results: Twelve studies included in the review. Studies shown that the incidence of the syndrome varies between 2.3% and 88%, more common in women, individuals >70 years. Agitation, aggression, walking around independently, resistance, hallucination are the common symptoms, and the time to emerge is determined as early hours of the evening. The common criteria for diagnosis are NINCDS-ADRDA (National Institute of Neurological and Communicative Disorders and Stroke and Alzheimer's Disease and Related Disorders Association) and DSM-III-R (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders), MMSE (Mini-Mental State Exam), Pfeiffer's Short Portable Mental Status Questionnaire.

Conclusion: Sundowning syndrome is common in elderly and demented individuals and poses a serious burden for patient and caregiver. It can be viewed as a delirium-like condition, around the sunset hour that may last for a few hours. The scarcity of comprehensive studies makes it difficult to determine whether and to what extent it can represent a distinct disease, a prodromal stage of dementia, or an epiphenomenon of incipient or worsening dementia. Randomized controlled trials are needed for a detailed description of the syndrome.

Key words: *Sundowning syndrome, Elderly, Systematic review*

THE EFFECT OF SELF MAINTENANCE POWER ON LIFE QUALITY IN MULTIPLE SCLEROSIS PATIENTS

Ahsen Taştan Gürkan¹, Afitap Özdelikara¹

¹Ondokuz Mayıs University, Faculty of Health Sciences, Internal Medicine Nursing Department, Kurupelit Campus, Turkey.

ahsen.tastan@omu.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: Determining the self-care agency of individuals with Multiple Sclerosis (MS) and its effect on quality of life is important for nursing interventions. Along with strengthening the self-care behavior of the individual, the nurse plays an important role in increasing the quality of life (Akyol and Karadakovan, 2002). As a result of the change in lifestyle developed due to the emergence of MS disease, self-care agency may be affected and this may cause a decrease in quality of life (Mollaoğlu et al., 2006).

Aim: This study was carried out descriptively in order to determine the effect of self-care agency on the quality of life of patients with Multiple Sclerosis.

Material and Method: The population of the study consisted of 120 patients with Multiple Sclerosis who applied to Ondokuz Mayıs University Health Application and Research Center Neurology Outpatient Clinic between September 2017-May 2018. The data were collected by the researcher using an Introductory Information Form which determines the socio-demographic characteristics of the patients, Self Care Agency Scale (SCAS) and Quality of Life Scale in Multiple Sclerosis Patients (MSQoL-54). According to data distribution, Independent-Samples T, One-Way ANOVA, Kruskal Wallis H tests were applied. Multivariate Variance Analysis (MANOVA) was used to examine the relationship between MSQoL-54 and SCAS scales and the effect of self-care agency on quality of life.

Results: 28.3% of the patients were in the 40-49 age group, 70% were women, 38.3% were middle school / high school graduates, 73.3% were married, 75.8% were having children and 51.7% were reported that it is not working. Self Care Agency Scale taken from patients' average score was 93.37±25.47. It was determined that the patients in the Compound Physical Health group 53.92±10.78 points, in the Compound Mental Health group 62.52±17.93 points received. It has been determined that there is a high level of positive relationship between Compound Physical Health, Compound Mental Health and Self-Care Agency. It was determined that the self-care agency explained the quality of life related to compound physical health 92%, quality of life related to compound mental health 95%.

Conclusion: A positive correlation was found between all sub-dimensions of quality of life and self-care agency and it was found that self-care agency was the most revealing of quality of life related to mental health.

Keywords: Multiple sclerosis; Quality of life; Self-care agency.

MULTİPLE SKLEROZ HASTALARINDA ÖZ BAKIM GÜCÜNÜN YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Ahsen Taştan Gürkan¹, Afıtap Özdelikara¹

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Kurupelit Kampüsü, Türkiye.

ahsen.tastan@omu.edu.tr

ÖZET

Giriş: Multiple Skleroz (MS) tanısına sahip bireylerin öz bakım gücünün ve bunun yaşam kalitesi üzerine etkisinin belirlenmesi, hemşirelik girişimleri açısından önem arz etmektedir. Bireyin öz bakım davranışının güçlendirilmesi ile beraber yaşam kalitesinin artırılmasında hemşire önemli bir rol oynamaktadır (Akyol ve Karadakovan, 2002). MS hastalığının ortaya çıkmasına bağlı olarak gelişen yaşam biçiminde değişiklik sonucu, öz bakım gücü etkilenebilmekte ve bu durum yaşam kalitesinde düşüşe neden olabilmektedir (Mollaoğlu ve ark., 2006).

Amaç: Bu araştırma, Multiple Skleroz tanısına sahip hastaların öz-bakım gücünün yaşam kalitesine etkisinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Araştırmanın evrenini Eylül 2017- Mayıs 2018 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Nöroloji Poliklinik/Klinik'ine başvuran 120 Multiple Skleroz hastası oluşturmuştur. Veriler araştırmacı tarafından, hastaların sosyodemografik özelliklerini belirleyen Tanıtıcı Bilgi Formu, Öz-Bakım Gücü Ölçeği (ÖBGÖ) ve Multiple Skleroz Hastalarında Yaşam Kalitesi Ölçeği (MSQoL-54) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin dağılımlarına göre Independent-Samples T, One-Way ANOVA ve Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. MSQoL-54 ve ÖBGÖ ölçekleri arasındaki ilişkiyi ve öz-bakım gücünün yaşam kalitesi üzerine etki yüzdesini incelemek için Multivariate Varyans Analizi (MANOVA) uygulanmıştır.

Bulgular: Hastaların %28,3'ü 40-49 yaş grubunda, %70'i kadın, %38,3'ü ortaokul/lise mezunu, %73,3'ü evli, %75,8'i çocuk sahibi olduğunu ve %51,7'si çalışmadığını bildirmiştir. Hastaların Öz-Bakım Gücü Ölçeği'nden aldıkları ortalama puanı 93,37±25,47'dir. Bileşik Fiziksel Sağlık grubundan hastaların 53,92±10,78 puan, Bileşik Mental Sağlık grubundan 62,52±17,93 puan aldıkları saptanmıştır. Bileşik Fiziksel Sağlık ve Bileşik Mental Sağlık ile Öz-Bakım Gücü arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunduğu belirlenmiştir. Öz-bakım gücünün, bileşik fiziksel sağlığa ilişkin yaşam kalitesini %92, bileşik mental sağlığa ilişkin yaşam kalitesini %95 oranında açıkladığı belirlenmiştir.

Sonuç: Öz bakım gücünün yaşam kalitesinin tüm alt boyutları ile arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmış ve öz bakım gücünün en çok mental sağlığa ilişkin yaşam kalitesinin açıklayıcısı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Multiple skleroz; Öz bakım; Yaşam kalitesi.*

THE EFFECT OF BENSON RELAXATION TECHNIQUE COMBINED WITH MUSIC THERAPY ON FATIGUE, PRURITUS, ANXIETY AND DEPRESSION IN HEMODIALYSIS PATIENTS: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL (RESEARCH)

Hacer Oturmaz¹, Zehra Gök Metin²

¹ Ankara Training and Research Hospital, Ankara, Turkey

² Hacettepe University Faculty of Nursing, Medical Nursing Department, Ankara, Turkey

haceroturmaz@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Patients undergoing hemodialysis treatment are susceptible to many complications. The inadequate stress-coping strategies render them vulnerable to high symptom burden and impaired quality of life. Non-pharmacological methods used in hemodialysis patients to alleviate related symptoms have been reported to be beneficial. Benson relaxation technique and music therapy may help to alleviate fatigue, pruritus, anxiety, and depression in hemodialysis patients.

Purpose: This study aimed to examine the effects of the Benson relaxation technique combined with music therapy on fatigue, pruritus severity, and anxiety-depression levels of patients undergoing hemodialysis.

Methods: The study was conducted in two hemodialysis units of a hospital located in Ankara. Patients were randomly assigned to either an intervention or a control group. The intervention group (n = 30) received the Benson relaxation technique combined with music therapy for 20 min, twice a week, for a total of eight weeks, while patients in the control group (n=31) were given only a single, 20 min face-to-face training on hemodialysis and its use. The personal information form for sociodemographic characteristics, Piper Fatigue Scale (PFS) for fatigue, 5-D itching scale for pruritus, and Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS) for anxiety and depression were utilized face-to-face for patients in both intervention and the control groups at baseline, as well as at weeks 4, 8, and 10. Group comparisons were made using the One-Way ANOVA, Student's t-test, or Mann Whitney U Tests based on the data distribution.

Results: The scores of PFS of all sub-domains in the intervention group were significantly lower at weeks 4, 8, and 10 than that of the control group ($p < 0.05$). There was no significant difference in 5-D Itching Scale scores between the intervention and the control groups at weeks 4, 8, and 10 ($p > 0.05$). The intervention group had significantly lower anxiety HADS subscale scores compared with that of the control group at week 10 ($p < 0.05$). Similarly, depression subscale scores were significantly lower in the intervention group at weeks 8 and 10 compared with that of the control group ($p < 0.05$).

Conclusion: Based on the findings, the Benson relaxation technique combined with music therapy was observed to be effective in decreasing fatigue, anxiety, and depression, however, its effect on pruritus severity was not significant. Therefore, the use of this method may be recommended for alleviating fatigue, anxiety, and depression frequently observed in hemodialysis patients.

Keywords: *Depression; fatigue; hemodialysis; music therapy; relaxation.*

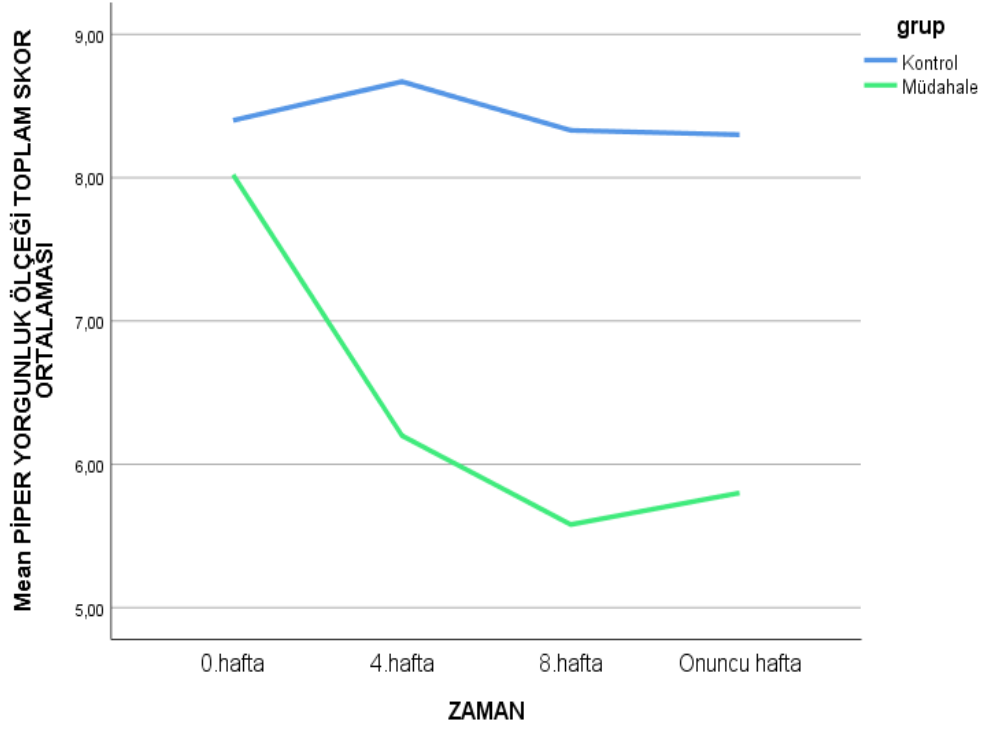

Fig 1. Change in Piper Fatigue Scale scores over time

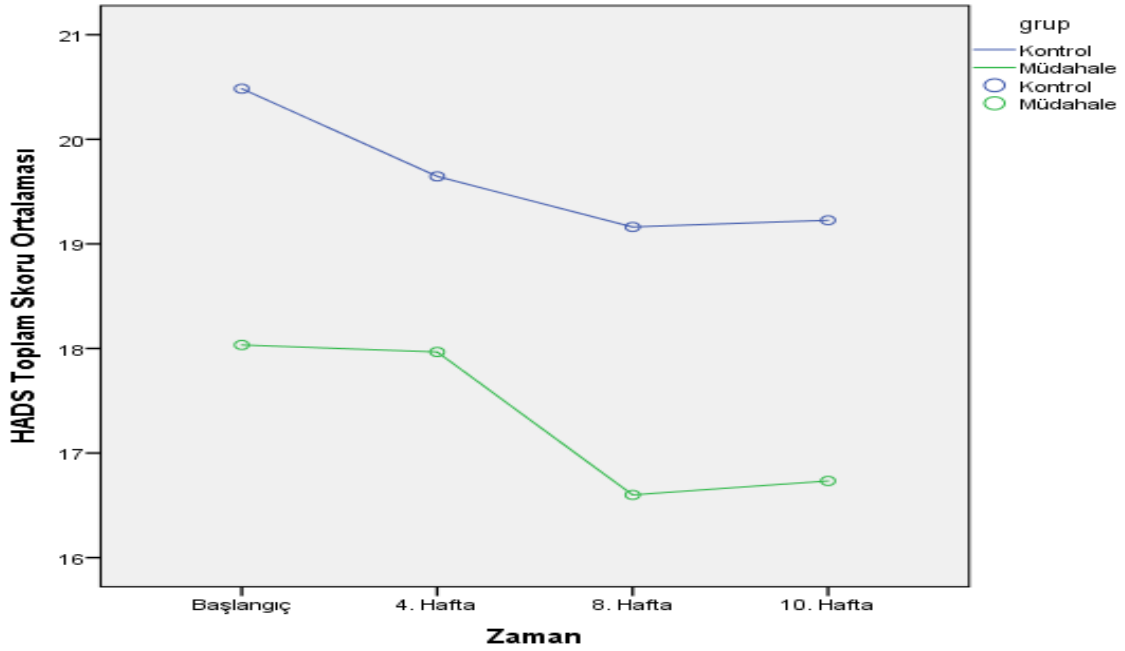

Fig 2. Change in HADS scores over time

EVALUATION OF SYMPTOM SEVERITY AND LIFE QUALITY OF CANCER PATIENTS IN PALLIATIVE CARE UNIT (ORIGINAL RESEARCH)

Zülfünaz Özer¹, Rukiye Pınar Bölüktaş¹, Ayşe Nefise Bahçecik¹, Gülistan Şakar²

¹Istanbul Sabahattin Zaim University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Halkalı Cad. No: 281 Halkalı Küçükçekmece Istanbul, Turkey

²Beylikdüzü Devlet Hospital, Pınar-tepe Mah. Yavuz Sultan Selim Blv. 253 Sok. No: 8 Buyukcekmece / Istanbul, Turkey

zulfinazozer@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Cancer patients have been reported to experience many physical and psychological symptoms during the disease progress like pain, fatigue, dyspnea, mucositis, anxiety and depression, and their life quality is negatively affected by these symptoms.

Basic purpose in palliative care is to cure the symptoms of patients related to disease and therapy down from the diagnosis, to improve life quality of patients and to help terminal patients approach death with calm and peace. In order to achieve these goals, first health quality and symptom severity of the patients must be evaluated.

Aim: This cross-sectional and descriptive study was done to evaluate the symptom severity and life quality of cancer patients hospitalized in palliative care units.

Method: This study included 100 cancer patients hospitalized in palliative care units between November-December 2019, who accepted to participate in the study. Data were collected by face-to-face interview and Patient Information Form, Edmonton Symptom Assessment Scale (ESAS) and Functional Assessment of Chronic Illness Therapy- Palliative Care (FACIT-Pal) Scale by face-to-face interview. ESAS evaluate the common symptoms (pain, fatigue, nausea, sorrow, worry, insomnia etc) observed in cancer patients scores between 0 and 10. 0 indicates no symptoms while 10 indicates symptoms are felt severely. FACIT-Pal (0-180 points) is comprised of five subscales including physical well being (0-28 points), social life/family well being (0-24 points) emotional well being (0-24 points), functional well being (0-28 points) and other concerns (0-76 points). High points achieved from subscales or in total indicate high life quality.

Analysis of data was done using SPSS 25 program by frequency, average and correlation analyses.

Findings: Average age of the participants was 66.4, 51% were female and spouses helped care of 77% of the patients. 30% of the patients were diagnosed with lung cancer, 98% were 4th stage, 66% received chemotherapy and all of them had been receiving palliative therapy. Most severely experienced symptoms were as follows in order: inappetence (mean: 8.0), dyspnea (mean: 7.8), fatigue (mean: 7.7), changes in skin and nails (mean: 7.6), worry (mean: 7.4), pain (mean: 7.4), feeling unwell (mean: 7.3) and sorrow (mean: 7.2).

Life quality scores were 9.5 for physical well being, 12.5 for social life/family well being, 8.9 for emotional well being, 4.8 for functional well being, 29.7 for other concerns average and 65.3 for total FACIT-Pal. There was a negative significant relation between FACIT-Pal and other concerns and eleven symptoms excluding changes in skin and nails; physical well being and symptoms excluding insomnia, inappetence, feeling unwell and mouth sores; social life/family well being and fatigue and feeling unwell; emotional well being and nausea, sorrow,

worry, inappetence, feeling unwell, mouth sores, numbness in hands; functional well being and pain, fatigue, nausea, insomnia, inappetence, felling unwell, dyspnea.

Results: It was determined that the patients had high symptom severity and low life quality; besides as the severity of the symptoms increase, life quality decreased.

Keywords: *Palliative Care, Life Quality, Symptom Severity.*

PALYATİF BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN KANSER HASTALARINDA SEMPTOM ŞİDDETİ VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (ARAŞTIRMA)

Zülfünaz Özer¹, Rukiye Pınar Bölüktaş¹, Ayşe Nefise Bahçecik¹, Gülistan Şakar²

¹İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halkalı Cad. No: 281 Halkalı Küçükçekmece /İstanbul, Türkiye

²Beylükdüzü Devlet Hastanesi, Pınarstepe Mah. Yavuz Sultan Selim Blv. 253 Sok. No:8 Büyükçekmece /İstanbul, Türkiye

zulfinazoyer@gmail.com

ÖZET

Giriş: Kanser hastalarının, hastalık sürecinde ağrı, yorgunluk, solunum sıkıntısı, bulantı, kusma, mukozit, konstipasyon, iştahsızlık, anksiyete ve depresyon gibi fiziksel ve psikolojik birçok semptom yaşadığı ve bu semptomlara bağlı yaşam kalitesinin olumsuz yönde etkilendiği bildirilmektedir.

Palyatif bakımda esas amaç; tanı anından itibaren hastalık ve tedaviye bağlı olarak bireylerin yaşadığı semptomların iyileştirilmesi, hastaların yaşam kalitesinin artırılması ve terminal döneme giren bireylerin ölüme daha rahat ve huzurlu bir şekilde ulaşmasını sağlamaktır. Bu nedenle öncelikle hastaların semptom şiddetlerinin ve yaşam kalitelerinin değerlendirilmelidir.

Amaç: Kesitsel ve tanımlayıcı tipteki bu araştırma, palyatif bakım ünitelerinde yatan kanser hastalarının semptom şiddetlerini ve yaşam kalitelerini değerlendirmek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışmaya Kasım-Aralık 2019 tarihleri arasında üç hastanenin palyatif bakım ünitelerinde yatan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 100 kanser hastası dahil edildi. Veriler, Hasta Bilgi Formu, Edmonton Semptom Tanılama Ölçeği (ESTÖ) ve Kronik Hastalıklar Tedavisinin Fonksiyonel Değerlendirilmesi-Palyatif Bakım (FACIT-Pal) Ölçeği kullanılarak toplandı. ESTÖ kanser hastalarında yaygın olarak görülen ağrı, yorgunluk, bulantı, üzüntü, endişe, uykusuzluk, iştahsızlık, kendini iyi hissetmeme, nefes darlığı, cilt ve tırnaklarda değişiklik, ağızda yaralar, ellerde uyuşma semptomlarını 0'dan 10'a kadar olan sayılarla değerlendirmektedir. 0 puan semptomun olmadığını, 10 puan semptomun çok şiddetli hissedildiğini göstermektedir. FACIT-Pal (0-180 puan) fiziksel iyilik hali (0-28 puan), sosyal yaşam/aile iyilik hali (0-24 puan), duygusal iyilik hali (0-24 puan), fonksiyonel iyilik hali (0-28 puan) ve diğer endişeler (0-76 puan) olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlardan ve ölçeğin totalinden alınan skorun yüksek olması yaşam kalitesinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Veriler yüzyüze görüşme yöntemi ile toplandı. Verilerin değerlendirilmesi SPSS 25 programında frekans, ortalamalar ve korelasyon analizi kullanılarak yapıldı.

Bulgular: Yaş ortalaması 66.4 ve %51'i kadın olan olguların %77'sinin bakımına eşi yardımcı olmaktadır. Hastaların %30'u akciğer kanseri tanılı, %98'si evre 4'de, %66'sına kemoterapi uygulanmış olup, tamamı palyatif tedavi görmektedir. En şiddetli yaşanan semptomlar sırasıyla iştahsızlık (mean:8,0), dispne (mean: 7,8), yorgunluk (mean:7,7), ciltte ve tırnaklarda değişim(mean:7,6), endişe (mean:7,4), ağrı (mean:7,4), kendisini iyi hissetmeme (mean:7,3) ve üzüntüdür (mean:7,2).

Yaşam kalitesi skorları fiziksel iyilik hali 9.5, sosyal yaşam/aile iyilik hali 12.5, duygusal iyilik hali 8.9, fonksiyonel iyilik hali 4.8, diğer endişeler 29.7 ve FACT-Pal total için 65.3'tür. FACT-Pal ve diğer endişeler puan ortalaması ile ciltte ve tırnaklarda değişim semptomları dışındaki on bir semptom; fiziksel iyilik hali ile uykusuzluk, iştahsızlık, kendini iyi hissetmeme ve ağızda yaralar dışındaki semptomlarla; sosyal yaşam/aile iyilik haliyle yorgunluk ve kendini iyi hissetmeme; duygusal iyilik haliyle bulantı, üzüntü, endişe, iştahsızlık,

kendini iyi hissetmeme, ağızda yaralar, ellerde uyuşma; fonksiyonel iyilik haliyle ağrı, yorgunluk, bulantı, uykusuzluk, iştahsızlık, kendini iyi hissetmeme, nefes darlığı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Sonuç: Hastaların semptom şiddetlerinin yüksek, yaşam kalitelerinin düşük olduğu; semptom şiddeti artıkça yaşam kalitesinin azaldığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Palyatif Bakım, Yaşam Kalitesi, Semptom Şiddeti.*

INNOVATION LEFT ATRIAL APPENDIX CLOSURE IN CARDIOLOGY: NURSING CARE-CASE REPORT

Ayşe soylu¹, Dilek Soylu², Ayşe Şahin³, Medet Korkmaz⁴

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kahramanmaraş, Türkiye.

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hemşireliği, Kayseri, Türkiye.

Harran Üniversitesi, Viran Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye.

İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Malatya, Türkiye.

aysesoylu46@gmail.com

ABSTRACT

Introduction; Atrial fibrillation (AF) is one of the common arrhythmia types. AF affects 1-2% of the society and this rate is expected to increase in the next 50 years. One of the most important and serious complications of AF is stroke, and the risk of stroke for an individual with AF is five times higher than for a healthy individual. Stroke ranks third in the world among the causes of death after cardiovascular diseases and cancer; It is also an important cause of serious labor loss and morbidity. One of the aims of AF treatment is to prevent embolism and risk of embolism. The most important source of thrombus leading to stroke in atrial fibrillation is left atrial appendage. In some studies, it has been reported that the most common location (> 90%) of intracardiac thrombus is the left atrial appendage in non-rheumatic AF patients. Many patients experience serious problems in terms of compliance and reliability in long-term oral anticoagulant therapy. For all these reasons, all attention was focused on closing the left atrial appendage, the most common source of thromboembolism in AF. In patients with high risk of thromboembolism and oral anticoagulant treatment contraindications, it has been started to be applied in Europe in 2002, in the USA in 2003 and in our country since 2010. Cases; on the same day, three patients underwent left atrial appendage closure. After the procedure, the patients were followed up in the intensive care unit and nursing care was planned according to the life activities model. The purpose of planned nursing care is to provide nursing care for the current problems of the patient, to evaluate and prevent complications that may develop, and to eliminate the lack of knowledge of the patient and his family. The risk of trauma and fall to cases, deterioration in agitation and family process, deterioration in gas exchange, under / over nutrition, social isolation, deterioration in sleep pattern etc. nursing diagnoses were made and care was given. No complications were seen. After the procedure, the first and third cases were discharged on the morning of the fourth day and the second was discharged on the morning of the sixth day. Result; it was evaluated that the nursing care given had positive effects on the quality of life of the cases.

Key words: *Left atrial appendix closure; life activities model; nursing; nursing care.*

DETERMINING THE EFFECT OF PERCEIVED SOCIAL SUPPORT ON DISEASE ACCEPTANCE LEVEL IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES

Bedia KARA , Handan SEZGİN

Eastern Mediterranean University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing Famagusta / Turkish Republic of Northern Cyprus

bedia.kara@emu.edu.tr

ABSTRACT

American Diabetes Association, it emphasizes that social support is an important resource in chronic disease management. The disease acceptance level of individuals with chronic disease directly affects the management of the disease.

This study aimed to determine the effects of perceived social support in type 2 diabetes patients on the acceptance levels of the illness. The research is planned in cross-sectional descriptive and correlational structure. The population of the study consisted of the diabetes patients who were admitted to inpatient departments or patients who visited outpatient departments of internal medicine at the State Hospital in the months of January-March 2018. 152 patients who met the inclusion criteria of the study and agreed to participate were included in the study. The data were collected by using a "Descriptive Patient Form", the "Acceptance of Illness Scale" and the "Multidimensional Scale of Perceived Social Support". The statistical analysis of the data utilized descriptive statistics and Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis H tests. The statistical significance level was taken as ($p < 0.05$).

The average age of the participants was 62.47, 55.3% were male, 62.5% were married, 64% were primary school graduates, 51% worked and 62.5% lived with their spouses. It was found that the mean duration of diabetes was 13 ± 10.19 years and 61.8% of the patients had diabetes in their family or in their immediate relatives. It was determined that patients received the highest support from their spouses in physical activity (48%), nutrition (46.7%) and drug use (41.5%) ($p < 0.05$).

In the study, the Disease Acceptance Scale score was 30.07 ± 7.43 (min8-max40), and the Perceived Multidimensional Social Support Scale total score was 62.61 ± 12.06 (min12max84). Patients between the ages of 46-55, who live with their spouses, have a diabetes duration of 3 years or less, have received diabetes education, use oral medication in treatment, comply with nutrition, perform physical activity, and their scores on the Acceptance and Perceived Multidimensional Social Support Scale positive and found different ($p < 0.05$). As the general and sub-dimension scores of the perceived social support scale increased, the scores of the disease acceptance scale increased, and a statistically positive linear, highly significant relationship was found between them ($p = 0.000$).

It can be said that disease acceptance and perceived social support are at a good level in the study. The nurses are recommended to plan the diabetes care management and patient education according to the level of social support that diabetics accept and perceive the disease.

Keywords: *Perceived social support, Acceptance of illness, Nurse, Type 2 diabetes*

PREVENTING REFEEDING SYNDROME IN PARENTERAL NUTRITION AND NURSING CARE

Gülşah Kesik¹, Leyla Özdemir¹

¹Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ankara, Türkiye

gulsah_dogannutlook.com

Introduction: Although parenteral nutrition (PN) is life-saving for patients who cannot be fed enterally, it can cause many complications. Metabolic complications that may occur frequently due to PN treatment are conditions affecting the patient's health, mortality and morbidity rates. Refeeding syndrome (RFS) is one of the most important metabolic complications of PN. Refeeding syndrome (RFS) describes the biochemical changes, and complications that can occur as a consequence of feeding a malnourished catabolic individual. RFS has been recognised in the literature for over sixty years and can result in serious harm and death. RFS can occur in any individual but more commonly occurs in at-risk populations. Increased awareness amongst healthcare professionals is likely to reduce morbidity and mortality. This review examines the RFS and describes nursing care.

Refeeding Syndrome :RFS is the result of aggressive PN in a malnourished patient, with hypophosphatemia being the hallmark of this phenomenon. Other metabolic abnormalities, such as hypokalemia and hypomagnesemia along with sodium and fluid retention, shifts in glucose may also occur. The metabolic changes that occur in RFS can be severe enough to cause cardiorespiratory failure and death.

Refeeding Syndrome and Nursing Care:A critical step in preventing RFS is identifying patients who are at risk before initiating nutrition. These include patients with anorexia nervosa, chronic malnutrition; patients underfed or fasting for at least 10 to 14 days; prolonged fasting; prolonged intravenous hydration; and morbid obesity with massive weight loss. Starting nutritional support at 50% of target calories to patients at risk. Close monitoring can help to avoid or minimize the complications of RFS. Fluid intake and output should also be carefully measured to avoid fluid overload and its potential sequelae to the cardiorespiratory system. Checking daily weight also ensures proper fluid balance; the goal of weight gain should be no more than 1 kg/wk. Electrolyte abnormalities should be corrected without delay.

Conclusion: RFS is the most important and fatal complications of PN. Nursing care involve identifying patient at risk for RFS, follow the patient fed PN, close monitoring of signs and symptoms of RFS, in addition to monitoring electrolyte levels. In addition to this, the lack of randomized controlled trials mean that management is based on anecdotal data rather than evidence. Therefore, studies on RFS should increase and nursing care should be based on evidence-based practices.

Key Words: *Parenteral Nutrition, Refeeding Syndrome, Nursing Care*

THE EFFECT OF HEAD POSITION ON THE PREVENTION OF MECHANICAL VENTILATOR-ASSOCIATED PNEUMONIA

Canan KAŞ GÜNER, Sevinç KUTLUTÜRKAN
Kastamonu Üniversitesi Taşköprü MYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Türkiye
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Türkiye
skutlu1@yahoo.com

ABSTRACT

The aim of this study carried out on a randomized controlled experimental basis was to determine the effect of head position at two different heights on the prevention of mechanical ventilator-associated pneumonia. The study was conducted between January 2019 and July 2019 in the adult intensive care units of Kastamonu State Hospital. The study sample consisted of 60 patients divided into three groups; 300° head position group (n: 20), 450° head position group (n: 20) and control group (n: 20). The data were collected using Patient Identification Form, Acute Physiology and Chronic Health Assessment, and Clinical Pulmonary Infection Score forms. The head height given to the individuals in the 300 and 450 head position groups for five days from the day of intubation was maintained. The bed head height of the patients in the control group remained at the head position height left by the nurses for five days. The data were analysed using number, percentage, and the chisquare, one-way analysis of variance, Friedman test, Kruskal Wallis test and Likelihood Ratio test. There was no statistically significant difference between the groups in terms of Clinical Pulmonary Infection Score and Acute Physiology and Chronic Health Assessment results. It was determined that the incidence of VAP decreased in the experimental group patients compared to the control group, and that the effects of 300 and 450 head position application on the incidence of VAP did not differ among themselves. In line with these results, it is recommended that the bedhead heights of 300 and 450 be more commonly used.

Key Words : *Intensive Care, Ventilator-associated pneumonia, Head position, Nursing care*

MEKANİK VENTİLATÖRLE İLİŞKİLİ PNÖMONİYİ ÖNLEMEDE BAŞ POZİSYONUNUN ETKİSİ

Canan KAŞ GÜNER, Sevinç KUTLUTÜRKAN
Kastamonu Üniversitesi Taşköprü MYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Türkiye
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Türkiye
skutlu1@yahoo.com

ÖZET

Araştırma, ventilatör ile ilişkili pnömoniye önlemede iki farklı yükseklikte uygulanan baş pozisyonunun etkisini araştırmak amacıyla randomize kontrollü deneysel olarak yapılmıştır. Araştırma, Ocak 2019 - Temmuz 2019 tarihleri arasında Kastamonu Devlet Hastanesi Erişkin Yoğun Bakım Ünitelerinde yürütülmüştür. Bu araştırma 30° baş pozisyonu (n:20), 45° baş pozisyonu (n:20), kontrol grubu (n:20) olmak üzere 60 hasta ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin elde edilmesinde, Hastalara Ait Tanıtıcı Özellikler Formu, Akut Fizyoloji ve Kronik Sağlık Değerlendirmesi ve Klinik Pulmoner Enfeksiyon Skoru formları kullanılmıştır. 30° ve 45° baş pozisyonu grubundaki bireylere entübasyonun gerçekleştiği günden itibaren beş gün boyunca verilen baş yüksekliğinin sürekliliği sağlanmıştır. Kontrol grubundaki hastaların yatak başı yüksekliği izlenen beş gün boyunca hemşirelerin bıraktığı baş pozisyonu yüksekliğinde kalmıştır. Verilerin istatistiki değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik, ki kare testi, tek yönlü varyans analizi, Friedman Testi, Kruskal Wallis testi, LikelihoodRatio Analizi kullanılmıştır. Hastaların Klinik Pulmoner Enfeksiyon Skoru ile Akut Fizyoloji ve Kronik Sağlık Değerlendirmesi sonuçları açısından gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık yoktur. Deney grubu hastalarında kontrol grubuna göre VİP görülme sıklığı azalmıştır. Hastalara uygulanan 30° ile 45° baş pozisyonları arasında, VİP görülme sıklığı açısından farklılık yoktur. Bu sonuçlar doğrultusunda, her iki yatak başı yüksekliğinin 30° ile 45°'nin kullanımı önerilir.

Anahtar Kelimeler : *Yoğun Bakım, Ventilatör ile ilişkili pnömoni, Baş pozisyonu, Hemşirelik bakımı*

EFFECTS OF LAUGHTER YOGA ON HEMODIALYSIS PATIENTS' PLASMA-BETA ENDORPHIN LEVELS, PAIN LEVELS AND SLEEP QUALITY: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL (RESEARCH)

Zülfünaz Özer¹, Sebahat Ateş²

¹Istanbul Sabahattin Zaim University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Istanbul, Turkey

²Maltepe University, School of Nursing, Istanbul, TURKEY.

zulfinazozer@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Hemodialysis patients may experience pain and a decrease in sleep quality. Individuals who experience pain a decrease in sleep quality have an impact on their emotional mood, interpersonal relations and sexual activities, that disrupt daily life activities. Despite the many physiological benefits of laughter it is unclear if these benefits translate into a positive intervention for people with end stage kidney disease.

Aim: The present study evaluates the effects of “laughter yoga” on the plasma beta-endorphin levels, pain levels and sleep quality of hemodialysis patients.

Method: The study was carried out between July and October 2018 as a randomized controlled study. A total of 67 patients receiving hemodialysis treatment in two different dialysis centers were included in the study. The duration of the laughter yoga was 30 minutes and a total of 16 sessions were performed on a twice-weekly basis. Data were collected through a socio-demographic information form, the Visual Analog Scale and the Pittsburgh Sleep Quality Index, and blood samples were collected to determine beta-endorphin levels.

Analysis of data was done using SPSS 25 program by frequency, average, independent Student's t-test, Paired t tests, Friedman's test.

Findings: There was no statistically significant difference between the intervention and control groups with regard to socio-demographic characteristics ($p>0.05$). Following the laughter yoga implementation, the pain level of the intervention group patients significantly decreased and their sleep quality significantly improved. No significant change occurred in patients' beta-endorphin levels.

Results:

The findings indicated that laughter yoga did not increase hemodialysis patients' beta-endorphin levels. However, it was effective in reducing pain, which was the side-effect experienced most frequently by patients, and in increasing sleep quality. Laughter Yoga can be suggested to HD patients as a cost-efficient and easily accessible GETAT method to reduce pain, which is the most common side-effective among HD patients, and to increase the quality of sleep. Laughter yoga can be generalized as a routine nursing intervention to help individuals to improve their health and alleviate problems.

Keywords: *Laughter Yoga, Hemodialysis, Pain, Sleep Quality, Beta Endorphin Level.*

Reference

Bennett PN, Parsons T, Ben-Moshe R, Neal M, Weinberg MK, Gilbert K, Ockerby C, Rawson H, Herbu C, Hutchinson AM (2015) Intradialytic Laughter Yoga Therapy For Haemodialysis Patients: A Pre-Post Intervention Feasibility Study. *Bmc Complementary And Alternative Medicine*, 15:176-182.

Harris TJ, Nazır R, Khetpal P, Peterson RA, Chava P, Patel SS, Kimmel PL (2012) Pain, Sleep Disturbance And Survival In Hemodialysis Patients. *Nephrol. Dial. Transpl.*, 27 (2):758-765.

Tanaka A, Tokuda N, Ichihara K (2018) Psychological And Physiological Effects Of Laughter Yoga Sessions In Japan: A Pilot Study. *Nurs Health Sci.*, 20(3):304-312.

RELATIONSHIP BETWEEN SYMPTOM BURDEN, MEDICATION ADHERENCE, AND SPIRITUAL WELL-BEING IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE

Aylin Helvaci¹, Nur İzgü¹, Leyla Ozdemir¹

¹ Hacettepe University, Faculty of Nursing, Medical Nursing Department, Ankara, Turkey

ABSTRACT

Aim: The relationship between spirituality and medication adherence has been investigated in different chronic conditions. However, the relationship between symptom burden, medication adherence, and spiritual well-being in patients with chronic obstructive pulmonary disease (COPD) has not been explored. The study was conducted with the aim of investigating the relationship between symptom burden, medication adherence, and spiritual well-being in patients with COPD.

Methods: A correlational study design was adopted. A total of 112 patients with COPD were included in the study. Data were collected using the COPD Assessment Test (CAT), the Adherence to Refills and Medications Scale-7 (ARMS-7), and the Functional Assessment of Chronic Illness Therapy-Spiritual Well-Being Scale (FACIT-Sp). The data were analyzed using SPSS. The data were analyzed using descriptive and correlational statistics.

Results: The mean age of the participants was 66.4 (SD=9.4) years and the study sample mostly included men (77.7%). Most of the participants were diagnosed with stage III (34.8%). The FACIT-Sp score was negatively and moderately associated with the CAT and ARMS-7 scores ($p < 0.001$).

Conclusion: This study concluded that individuals with higher spiritual well-being had lower symptom burden and higher medication adherence. Spiritual well-being should be evaluated when assessing symptom burden and medication adherence in clinical practice.

Introduction

Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) causes both pulmonary and systemic manifestations because of airflow obstruction (López-Campos, Tan, & Soriano, 2016). Various medications are recommended for COPD management (GOLD, 2019). Medication adherence is a multifactorial phenomenon. It is dependent on numerous factors including age, gender, self-management skills, beliefs and experiences associated with COPD as reported previously (Humenberger et al., 2018). Spirituality is an effort to find an the meaning of life, and the relationship with other people, and God (Badanta-Romero, de Diego-Cordero, & Rivilla-Garcia, 2018). The relationship between spiritual well-being (SWB) and medication adherence has been investigated in chronic conditions such as heart failure, and hypertension (Dalmida et al., 2017). However, how SWB affects medication adherence and perceived symptom burden in COPD patients has not yet been explored.

Aim

This study aimed to investigate the correlation between symptom burden, medication adherence and SWB in COPD patients.

Methods

The study was approved by the Ethics Committee. This correlational study was conducted in two leading university hospitals in Ankara, Turkey. *Participants were included if they* (a) were diagnosed with COPD, (b) used airway medications for at least one year, and (c) had no psychiatric diagnosis and communication problems. 112 COPD patients were included in the study.

The study aim was first explained to participants and they were asked to sign an informed consent form. Then, data were collected using the patient information form, the COPD Assessment Test (CAT), the Adherence to Refills and Medications Scale-7 (ARMS-7), and the Functional Assessment of Chronic Illness Therapy-Spiritual Well-Being Scale (FACIT-Sp) in a face-to-face interview.

The patient information form: The form included questions on age, gender, smoking status, time from COPD diagnosis, the number of exacerbations per year, stage of COPD.

Symptom burden: The CAT consists of eight items such as cough, phlegm, and breathlessness (Jones et al., 2009). Each item is rated on a six-point Likert scale ranging from 0 (no symptom) to 5 (very serious). The total score ranges from 0 to 40 points, with lower scores indicating better health status (Yorgancıoğlu et al., 2012).

Medication adherence: The ARMS-7 consists of seven items and two subscales (Kripalani, Risser, Gatti, & Jacobson, 2009). Each item on the scale is rated on a four-point Likert scale ranging from 1 (none) to 4 (all). The total score varies between 7 and 28, with lower scores indicating better adherence (Gökdoğan & Kes, 2017).

Spiritual well-being

The FACIT-Sp consists of 12 items and three subscales (Peterman, Fitchett, Brady, Hernandez, & Cella, 2002). Items on the scale are rated on a five-point Likert-type scale ranging from 0 (not at all) to 4 (very much). Items 4 and 8 on the scale are reverse scored. The maximum total score for the scale is 48. Higher scores indicate greater SWB (Aktürk, Erci, & Araz, 2017).

Data analysis

The data were analyzed using SPSS version 25.0. Frequency and percentage were calculated for categorical variables. Means and standard deviations were calculated for normally distributed characteristics. Pearson's correlation coefficient was used to measure correlations between the CAT, ARMS-7, and FACIT-Sp scores.

Results

The mean age of the participants was 66.4 (SD=9.4) years and the study sample included men (77.7%). More than half of the participants (64.2%) were ex-smokers. The mean length of time since COPD diagnosis was 7.9 (SD=6.6) years. The mean number of acute exacerbations in the last year was 1.4±1.7. Most of the participants were diagnosed with stage III (34.8%) and stage IV (34.8%) COPD. The FACIT-Sp score was negatively correlated with the CAT and the ARMS-7 ($p < 0.001$). The ARMS-7 total score was not significantly associated with the CAT score ($p > 0.05$; Table 1).

Table 1. Correlation between scale scores

Scales	CAT		ARMS-7		FACIT-Sp	
	Test statistic _a	p	Test statistic _a	p	Test statistic _a	p

CAT			0.1	0.440	-0.5	<0.001
ARMS-7	0.1	0.440			-0.4	<0.001
FACIT-Sp	-0.5	<0.001	-0.4	<0.001		

^a Pearson correlation test value

Conclusion

Previous reports highlighted that religiosity, cultural and social factors may influence SWB (Koenig, 2015). Till date, only one study examined SWB in Japanese COPD patients and reported lower SWB score compared to our study (Hasegawa et al., 2017). Considering these study outcomes, the difference between SWB scores may depend on diversities in culture and religious beliefs. We conclude that high SWB is associated with low symptom burden and good medication adherence in patients with COPD. Bearing these outcomes in mind, assessment of spiritual needs in COPD patients and integrating spiritual interventions to care plan may contribute to better medication adherence. Nurses should bear in mind that SWB may be low in COPD patients with severe airflow limitation and high symptom burden. Therefore, they should assess patients' spiritual needs and address these needs in nursing care plans.

Keywords: *Chronic obstructive pulmonary disease, Medication adherence, Nurse, Spirituality, Symptom*

References

- Aktürk, Ü., Erci, B., & Araz, M. (2017). Functional evaluation of treatment of chronic disease: Validity and reliability of the Turkish version of the Spiritual Well-Being Scale. *Palliative & supportive care, 15*(6), 684-692.
- Alvarez, J. S., Goldraich, L. A., Nunes, A. H., Zandavalli, M. C. B., Zandavalli, R. B., Belli, K. C., . . . Clausell, N. (2016). Association between spirituality and adherence to management in outpatients with heart failure. *Arquivos brasileiros de cardiologia, 106*(6), 491-501.
- Badanta-Romero, B., de Diego-Cordero, R., & Rivilla-Garcia, E. (2018). Influence of religious and spiritual elements on adherence to pharmacological treatment. *Journal of religion and health, 57*(5), 1905-1917.
- Dalmida, S. G., McCoy, K., Koenig, H. G., Miller, A., Holstad, M. M., Thomas, T., . . . Wirani, M. M. (2017). Examination of the role of religious and psychosocial factors in HIV medication adherence rates. *Journal of religion and health, 56*(6), 2144-2161.
- GOLD. (2019). Global Strategy for the Diagnosis, Management and Prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease Report 2019.
- Gökdoğan, F., & Kes, D. (2017). Validity and reliability of the Turkish Adherence to Refills and Medications Scale. *International journal of nursing practice, 23*(5), 1-7.
- Hasegawa, T., Kawai, M., Kuzuya, N., Futamura, Y., Horiba, A., Ishiguro, T., . . . Sugiyama, Y. (2017). Spiritual well-being and correlated factors in subjects with advanced COPD or lung cancer. *Respiratory care, 62*(5), 544-549.
- Humenberger, M., Horner, A., Labek, A., Kaiser, B., Frechinger, R., Brock, C., . . . Lamprecht, B. (2018). Adherence to inhaled therapy and its impact on chronic obstructive pulmonary disease (COPD). *BMC pulmonary medicine, 18*(1), 1-6.
- Jawaid, H. (2014). Impact of religion/spirituality on health: What are the evidences. *Journal of Psychiatry, 17*(6), 2.
- Jones, P., Harding, G., Berry, P., Wiklund, I., Chen, W., & Leidy, N. K. (2009). Development and first validation of the COPD Assessment Test. *European Respiratory Journal, 34*(3), 648-654.
- Koenig, H. G. (2015). Religion, spirituality, and health: a review and update. *Advances in mind-body medicine, 29*(3), 19-26.
- Kripalani, S., Risser, J., Gatti, M. E., & Jacobson, T. A. (2009). Development and evaluation of the Adherence to Refills and Medications Scale (ARMS) among low-literacy patients with chronic disease. *Value in Health, 12*(1), 118-123.
- López-Campos, J. L., Tan, W., & Soriano, J. B. (2016). Global burden of COPD. *Respirology, 21*(1), 14-23.
- Peterman, A. H., Fitchett, G., Brady, M. J., Hernandez, L., & Cella, D. (2002). Measuring spiritual well-being in people with cancer: the functional assessment of chronic illness therapy—Spiritual Well-being Scale (FACIT-Sp). *Annals of behavioral medicine, 24*(1), 49-58.
- Yorgancıoğlu, A., Polatlı, M., Aydemir, Ö., Demirci Yılmaz, N., Kırkıl, G., Atış Naycı, S., . . . Özgür, E. S. (2012). Reliability and validity of Turkish version of COPD assessment test. *Tuberk Toraks, 60*(4), 314-320.

HEMODİYALİZ HASTALARININ DİYALİZ SIRASINDA BESİN TÜKETİMİNİN KAN BASINCINA ETKİSİ

Melek Avcı¹ Fatma Arıkan²

¹Erenler İlçe Sağlık Müdürlüğü, Proje AR-GE Birimi, Sakarya, Türkiye

²Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Antalya, Türkiye
mlkavc07@gmail.com

ABSTRACT

Abstract and Objective: Hypotension is one of the most common complications in HD (hemodialysis) patients during dialysis. It is known to be associated with intradialytic nutrition. Intradialytic hypotension prevents patients from reaching treatment goals but is known to be allowed and supported in our country and in the world for reasons such as hypoglycaemia, malnutrition, supplementing nutrients. There are different applications in our country regarding nutrition during HD. It was needed to evaluate these different applications in the light of evidence and to determine the effect of food consumption on blood pressure during HD.

Methods: Non-randomized experimental research type was used in the research design. The study was carried out with 54 patients who were on the HD program at Sakarya University Training and Research Hospital. Each patient received two treatments, Practice I and Practice II. Before starting dialysis, Ambulatory Blood Pressure Monitoring was applied to both patients and repeated blood pressure measurements were performed at 15 minute intervals. In Practice I, patients maintained their previous eating habits and consumed the standard meal prescribed at the routine time of the clinic. In Practice II, it was ensured that patients did not receive food during HD. Data were collected using patient identification form and hemodialysis follow-up form. SAS package program was used for data analysis.

Conclusion: The mean age of the patients was 57.7, %59,3 male and the mean duration of HD was 54.8 months. In Practice I, both systolic and diastolic blood pressure were significantly lower in the first half hour, first hour and second hour of the session than in the patient group in Practice II ($p < 0.0001$). Systolic and diastolic blood pressure was found to be lower in patients with diabetes and hypertension due to CKD (chronic kidney disease) ($p < 0.00001$). IDH was observed in %74,1 of patients in Practice I, while this rate decreased to %40,7 in Practice II.

Results: Nutritional consumption of patients during HD treatment affects the development of IDH in patients. It is recommended that patients do not consume nutrients during dialysis, that they should be fed after dialysis and hemodialysis nurses should guide patients not to be fed during dialysis.

Key Words: *Blood pressure, Hemodialysis, Intradialytic hypotension, Intradialytic food intake, Nursing.*

THE EFFECT OF SELF EFFICACY LEVEL ON THE QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH TYPE-2 DIABETES

Burak Arslan¹, Afıtap ÖZDELİKARA²

^{1,2}Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Samsun, Türkiye

burakarslanhacettepe221@gmail.com

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the effect of self-efficacy level on quality of life in patients with type-2 diabetes.

Material and Method: This study is designed as descriptive type. The study was carried out between October 2017 and February 2018 with 150 type-2 diabetic patients who were treated at Ondokuz Mayıs University Health Application and Research Center. The data were collected by using the introductory form, Self-Efficacy Scale in Diabetes Management for Patients with Type-2 Diabetes and Short Form-36 (SF-36) Quality of Life Scale. Percentage, mean, Kruskal Wallis and Mann Whitney U tests and Spearman correlation analysis were used for data analysis.

Results: Patients in the study 62% were female, 74.8% were 60 and over years old, 46% were primary school graduates and 50.7% were housewives. Patients in the study, 56.7% had previously received diabetes education, 60.7% had diabetes for 10 years and over, 92.7% had other chronic diseases and 68% of patients stated that their relatives had diabetes mellitus. In addition, 40.7% of patients used oral antidiabetic, 80% used insulin treatment and the most frequent chronic complication related to diabetes was neuropathy with 31.5%. The total average score of self-efficacy scale was determined as 54.16 ± 14.65 . It was determined that the highest mean among the subscales of the scale belonged to general nutrition and medical treatment control with 24.12 ± 7.46 and the lowest mean belonged to the physical exercise subscale with 7.23 ± 3.31 . When the SF-36 scale sub-dimensions were analyzed, it was determined that the highest mean was 20.17 ± 4.79 mental health, and the lowest mean was 4.63 ± 1.49 with emotional role difficulty sub-dimension. There was a positive correlation between diabetes self-efficacy total score and SF-36 quality of life scale sub-dimensions physical function, physical role difficulty, general health, energy, social function, emotional role difficulty, mental health.

Conclusion: In the study, it was concluded that the quality of life increased in many areas with the increasing self-efficacy levels of patients with type-2 diabetes. In line with the results obtained, it can be suggested that diabetes education should be taken to more patients and the educational contents should be expanded.

Keywords: *Diabetes; Nursing; Self-efficacy; Quality of life*

THE RELATIONSHIP BETWEEN DISABILITY AND HOPELESSNESS IN PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS

¹Naile ALANKAYA, ²Nuriye DURMUŞ

¹Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Çanakkale.

²Sağlık Bilimleri University, Sultan Abdülhamid Han Training and Research Hospital, Istanbul.

ABSTRACT.

Intruduction: Multiple sclerosis (MS) is a chronic and progressive neurodegenerative disease. Patients experience disability due to reasons such as motor, sensory, visual, cognitive, sexual dysfunction, decreased muscle coordination, advanced fatigue and pain. They often experience hopelessness, especially for reasons such as impaired body image caused by disability, inadequate social support, lack of timely needs, negative experiences experienced, prolonged treatments, activity limitations, dependence on someone else's care.

Objective: The aim of this study was to determine the relationship between disability, hopelessness in patients MS and investigate the effecting factors.

Methods: This cross-sectional study was conducted with 96 MS patients registered in the Turkish MS Asociation in İstanbul. The data were collected between 01 September 2019 - 30 December 2019 using the Patient Information Form including sociodemographics, the Brief Disability Questionnaire (BDQ) and the Beck Hopelessness Scale (BHS). Each interview lasted between 20 and 25 minutes. Written permissions were obtained from the ethics committee of the university, from the center where the research was conducted, and from the patients who voluntarily agreed to participate in the research. The SPSS version 22.0 (IBM) program was used for statistical analysis. The normality distribution of the data was assessed by the Kolmogorov-Smirnov test. Parametric tests (ANOVA, Independent-Samples t test) were used because the data showed normal distribution. Correlation analysis was conducted between BDQ and BHS.

Results: The mean age of the sample was 43.01±11.06, 68.8% were female, 46.9% were college graduates, 57.3% were married, 64.6% had children, and 59.4% were diagnosed with and have had MS for more than six years. The mean score of BDQ was 9.64±6.67 and BHS score was 9.32±2.23. Moreover, a negative corelation was detected ($r = -0.28$) between the score of BDQ and BHS in patients ($p < 0.01$). In our study, statistically significant differences were found between mean score of BDQ with variables such as age, gender, education status, had children, employment status, year of diagnosis, number of attacks, and the presence of other chronic diseases ($p < 0.05$). No statistically significant differences was found between the mean scores of the BUÖ with other variables, except the working status.

Conclusion: Disability is an important problem for MS patients. While the disability in the MS patients is increasing, hopelessness level increases, too. Some of personal characteristics of MS patients also affect disability and hopelessness. We suggest that nurses who are responsible for the care of individuals with MS should not ignore the disability and hopelessness problems of patients while planning care.

Key words: *Multiple sclerosis, Disability, Hopelessness, Nursing*

SELF-TRANSCENDENCE AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS RECEIVING HEMODIALYSIS THERAPY

Canan Eraydın¹, Münevver Sonmez¹, Zeynep Erdoğan²

* Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Zonguldak, Turkey

** Zonguldak Bülent Ecevit University, Ahmet Erdoğan Vocational School of Health Services, Zonguldak, Turkey

ABSTRACT

Aim: Self-transcendence is a nursing theory that aims to increase the individual's perception of health and enables the individual to feel better, to accept death as a part of life and to find spiritual meanings in life. The aim of this study is to evaluate the self-transcendence and quality of life(QoL) in patients receiving hemodialysis (HD) therapy.

Method: The universe of this study, which we planned as descriptive and cross-sectional, was composed of all the patients (n=380) receiving HD in dialysis centres located in the city centre of Zonguldak between 3rd May and 28th August 2019. The sample of this study consisted of all patients (n=230) aged 18 and over who did not have any psychiatric illnesses, and perception problems and agreed to participate in the study. "Personal Information Form", "Reed's Self-Transcendence Scale" and "EUROHIS-QOL (European Health Impact Scale)" were used to collect data.

Results: 56.5% of the patients participating in the study were male, 75.7% were primary school graduates, the majority (60.4%) were in the age range of 60-74, 80% were married and 81.7% had a moderate income level. Mean scores of the patients' Self-Transcendence and EUROHIS-QOL Scale were 45.4±7.3 and 25.5±4.5 respectively. When the sociodemographic and some medical features of the patients were evaluated according to Self-Transcendence Scale, a statistically significant difference was found between age, education level, income level and duration of dialysis (p <0.05). When multiple regression analysis was done; it was found that age and income level had a determining role in Self-Transcendence by 0.083% (R² = 0.083; p = 0.001). According to the EUROHIS-QOL scale, a statistically significant difference was found between age, education level, occupation, income level and employment status (p <0.05). When multiple regression analysis was done; it was found that age, income level and employment status had a determining role in QoL by 0.268% (R² = 0.268; p = 0.000). There was a highly positive relationship between the two scales (p; 0.000; r = 0.605)

Conclusion: The results indicated that self-transcendence would affect the QoL in HD patients. It was determined that self-transcendence of the patients with 60-74 age group and low income level was poor while the QoL of patients aged 75 and over with low income level and not working was poor. Nurses working in the HD unit can create an environment where patients may help each other to achieve self-transcendence by bringing the patients together with the same experiences, making them share their experiences and leading to develop adaptation strategies to problems.

Key Words: Hemodialysis, self-transcendence, Quality of life, End stage renal disease

THE EFFECTS OF COMPLEMENTARY ALTERNATIVE METHODS USED BY NURSING STUDENTS ON COPING WITH STRESS

Halil İbrahim Tuna*

*Selcuk University Aksehir Kadir Yallagoz SYO Nursing Department, Turkey

ABSTRACT

Objective: Since most of the nursing students experience stress in their school life, it is important to explore the students' strategies to prevent stress in their educational environment. Relevant studies in the literature mostly measured nursing students' knowledge and attitudes towards complementary alternative methods. It is thought that there is a literature gap in examining complementary alternative methods used by nursing students to cope with stress. Therefore, this study was conducted to determine the effect of CAM methods used by nursing students on their coping with stress.

Method: After obtaining approval from the students who accepted to participate in the study, they were asked to fill in the questionnaires. Surveys on the internet google docs. collected with the help of internet address. Meanwhile, similar answers given by the students about CAM methods are grouped. Then the questionnaires were taken from the website and transferred to a statistics program. With this process, errors in data processing are prevented. Support was received from an expert for statistical analysis. The study was conducted with 184 students who agreed to participate in the nursing department of a university between November 1-30, 2020. Data were collected on the internet. Descriptive features data form, form containing complementary alternative therapy usage features, and visual analog scale were used.

Results: The average stress score of the students was 3.04 ± 0.88 , 60.3% experienced stress, 34.8% had stress-related constipation, 66.3% used a CAM method to cope with stress and the most preferred CAM method (67.2%) was found to be music therapy. A difference was found between the VAS scores of students who used the CAM method to cope with stress and those who did not. The VAS mean scores of the students who used the TAT methods of music therapy ($p = 0.002$), herbal teas ($p = 0.000$) and distraction ($p < 0.05$) were found to be lower than the students who did not.

Conclusion: It has been concluded that the use of music therapy and herbal tea used by nursing students are effective in coping with stress, and the increasing internet use affects the use of CAM method and the CAM information source.

Key Words: *Nursing student, Music therapy, Stress, Internet, Complementary alternative therapies*

COMPARISON OF SIMULATION AND TRADITIONAL EDUCATION METHODS TO DETERMINE THE PATHOLOGICAL LUNG SOUNDS OF STUDENTS AND DETERMINE NURSING INITIATIVES

Halil Ibrahim Tuna *, Pinar Tunc Tuna *, Birsal Molu *, Alev Yildirim Keskin *

* Selcuk University Aksehir Kadir Yallagoz SYO

ABSTARCT

Introduction: Various studies have shown the effectiveness of simulation in educating nursing students. However, there has been no study investigating the effects of using simulations on nursing practices.

Aim and Method: The aim of this study was to measure the effect of simulation and video education on nursing students in terms of their ability to distinguish lung sounds and determine appropriate nursing interventions. The research was designed as a quasi-experimental study. The data were collected from 56 first-year students studying in the nursing department of a university in Turkey.

Results: When the students' ability to distinguish the sounds was analyzed, the simulated model was found to be effective in terms of normal lung sound and stridor ($p < 0.05$). When planning appropriate nursing interventions was compared there was found to be no difference between planning for normal lung sounds, wheezing and stridor ($p > 0.05$).

Conclusion and Suggestions: It was found that the simulation model was more effective than video in teaching nurses to distinguish lung sounds, while there was no difference between the two methods in how students determined what nursing interventions were appropriate. It is recommended that simulations be used for teaching nursing students how to distinguish sounds, while video training, which is more cost-effective, should be used in teaching appropriate nursing interventions.

THE EFFECT OF HEALTH LITERACY LEVEL ON DIABETES SELF-CARE IN TYPE 2 DIABETES PATIENTS: A CLINICAL BASED STUDY (RESEARCH)

Adile NEŞE¹, Ercan BAKIR², Sevgin SAMANCIOĞLU BAĞLAMA³, Fatma KARASU⁴

¹ Gaziantep University Vocational School of Health Services

² Gaziantep University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing

³ Gaziantep University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing

⁴ Kilis 7 December University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing

ABSTRACT

Aim: This study was conducted as a clinical-based study to investigate the effect of health literacy level on diabetes self-care in patients with type 2 diabetes.

Design And Methods:

The research was cross-sectional. Type 2 Diabetes Mellitus Patients who applied to Gaziantep University Practice and Research Hospital Endocrinology Clinic between September and November 2018 were included in this study. Data were collected by face-to-face interviews with the form called patients' socio-demographic and disease characteristics, Health Literacy Scale and Diabetes Self-Care Scale. Number, frequency, percentage, t-test, Anova and correlation tests were used in SPSS 22.0 for the analysis of the findings. Ethical committee approval, permission of the institution and written consent were obtained from the patients for conducting the study.

Results: The age and marital status of type 2 diabetes patients affect the mean total score of Health Literacy Scale ($p < 0.05$). A statistically significant difference was found between the mean age, educational status, number of individuals in the family, duration of diabetes, education about diabetes, taking medication regularly and exercising regularly and the mean scores of Diabetes Self-Care Scale. ($p < 0.05$). The total score average of Health Literacy Scale of type 2 diabetes patients was 82.02 ± 9.27 and the mean score of Diabetes Self-Care Scale was 81.15 ± 14.07 . There is a positive and very strong relationship between health literacy and diabetes self-care ($r = .851$; $p = .001$).

Conclusions: In this study, health literacy level of type 2 diabetes patients was moderate and diabetes self-care levels were found to be low. As health literacy level increased, diabetes self-care behaviors increased positively.

Key words: *Type 2 diabetes patients, Health literacy, Diabetes self-care.*

TİP 2 DİYABET HASTALARINDA SAĞLIK OKUR YAZARLIĞI DÜZEYİNİN DİYABET ÖZ-BAKIMI ÜZERİNE ETKİSİ : KLİNİK TABANLI BİR ÇALIŞMA

Adile NEŞE¹, Ercan BAKIR², Sevgin SAMANCIOĞLU BAĞLAMA³, Fatma KARASU⁴ 1

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

² Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi/ Hemşirelik Bölümü

³ Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi/ Hemşirelik Bölümü

⁴ Kilis 7 aralık Üniversitesi/ Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi

ÖZET

Amaç: Bu çalışma tip 2 diyabet hastalarında sağlık okuryazarlığı düzeyinin diyabet öz-bakımı üzerine etkisini incelemek amacıyla klinik tabanlı bir çalışma olarak yapılmıştır.

Materyal ve Metot: Araştırma kesitsel tipte olup, Eylül- Kasım 2018 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi Endokrinoloji kliniğine başvuran Tip 2 Diyabet Hastaları dahil edilmiştir. Veriler hastaların sosyo-demografik ve hastalık özellikleri formu, Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği ve Diyabet Öz-Bakım Ölçeğiyle yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların analizi için SPSS 22.0 de sayı, frekans, yüzdelik, t-testi, Anova ve korelasyon tesleri kullanılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul, kurum izini ve hastalardan yazılı onam alınmıştır.

Bulgular: Tip 2 diyabet hastalarının yaş ve medeni durum ile Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$). Hastaların yaş, eğitim durumu, ailedeki birey sayısı, diyabet süresi, diyabetle ilgili eğitim alma, ilaçlarını düzenli alma ve düzenli egzersiz yapma durumları ile Diyabet Öz-Bakım Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli fark belirlenmiştir ($p < 0.05$). Tip 2 diyabet hastalarının Sağlık Okuryazarlığı Ölçeği toplam puan ortalaması 82.02 ± 9.27 ve Diyabet Öz-Bakım Ölçeği puan ortalaması 81.15 ± 14.07 olarak saptanmıştır. Sağlık okuryazarlığı ile diyabet öz-bakım arasında pozitif yönde ve çok güçlü bir ilişki vardır ($r = .851$; $p = .001$).

Sonuç: Bu çalışmada tip 2 diyabet hastalarının sağlık okuryazarlığı orta düzeyde olup, diyabet öz-bakım düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Sağlık okuryazarlığı düzeyi arttıkça diyabet öz-bakım davranışlarında pozitif yönde bir artış olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Tip 2 diyabet hastaları, Sağlık okuryazarlığı, Diyabet öz-bakım.*

EVALUATION OF POST-GRADUATE AND DOCTORATE THESIS IN WHICH EXPERIMENTAL ANIMALS WERE USED IN THE FIELD OF NURSING IN TURKEY

Merve Gülpak¹, Özlem Ovayolu²

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Diseases Nursing

²Gaziantep University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Diseases Nursing

mervegulpak@ksu.edu.tr

ABSTRACT

Introduction-Purpose: The studies conducted with experimental animals are those that are based on evidence to deal with clinical problems in nursing and on carrying out works that will take place in future healthcare processes, which increase nursing knowledge and enable nursing practices to develop. The purpose of this study was to examine the post-graduate and doctorate theses issued in the field of nursing in the last decade conducted by using experimental animals.

Material-Method: The theses that were evaluated in the study were scanned in detail at Council of Higher Education National Thesis Center with the keywords “nursing” for the subject title, “medicine” for the group title, “approved and pending” for the status title. A total of 1184 doctorate theses and 5061 master’s theses were reached. As a result of the scanning, it was determined that animals were used in 10 doctorate theses; and 8 of them were accessible, 1 had limited access, and 1 had only its name, therefore, a total of 9 theses were evaluated.

Findings and Discussion: A total of 9 doctoral thesis that met the criteria were examined. Rats were used as experimental animals in 7 of these theses. Study topics included diabetic foot, ischemic wound care, pressure wounds, infected pressure ulcer wound patterns, fertility and sperm parameters for which medical plants and rats were used. When the theses were classified according to departments, it was determined that 5 were conducted on internal diseases nursing, 2 were conducted on obstetrician nursing, and the other 2 were conducted on the department of nursing principles.

Conclusions and Recommendations: In the present study, which was conducted by examining the HEC national thesis center, it was determined that the theses that were conducted by using experimental animals in nursing departments were very small in number, and were only at doctorate level. With the increasing importance of evidence-based practices in nursing science, it is considered that studies on this subject will increase and accelerate, increase awareness on the use of experimental animals in nursing, and will transform into studies that contribute to nursing science in the coming years because the findings obtained in animal studies provide a basis for testing interventions in human studies.

Keywords : *Nursing, Experimental Animal, Thesis*

RETROSPECTIVE EVALUATIONS OF COPD PATIENTS, WHO WERE TREATED IN HOSPITAL WITH ACUTE EXACERBATIONS.

¹Hülya BULUT, ²Naile ALANKAYA

¹SBU Dr. Suat Seren Chest Diseases And Chest Surgery Training And Research Hospital, İzmir

²Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty Of Health Sciences, Department Of Nursing, Çanakkale

ABSTRACT

Introduction: Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) is an increasing cause of morbidity and mortality worldwide. Acute exacerbations affect health status, disease progression and mortality rates negatively in COPD and also the greatest part of COPD related costs are exacerbations. Patients diagnosed with COPD, an important disease affecting the individual's life, are hospitalized during periods of acute exacerbation.

Aim: The aim of this study was to determine the general characteristics of COPD patients with acute exacerbation, who were treated in hospital.

Methods: This retrospective study was conducted with 699 COPD patients, who were treated with acute exacerbation during a one-year period (02.01.2018-31.12.2018) in a chest clinic. The characteristics of the patients such as acute indication, hospitalization according to the seasons, arterial blood gas and leukocyte values at the time of hospitalization, length of hospital stay and whether they received mechanical ventilator support were examined. Written approval has been obtained from the hospital local ethics committee and hospital management. The SPSS version 22.0 (IBM) program was used for statistical analysis. Socio-demographic and clinical data were analyzed with the number and percentage distributions.

Results: The mean age of the patients was 67.7 ± 1.25 (Min/max:17/95), 54.2% were men, 66.81% were primary education graduates, 71.5% were married, 47.21% were retired and 82.98% live in the province. 60.08% of the patients quit smoking, 56.50% presence of other chronic diseases, 54.36% of them use noninvasive mechanical ventilation (NIMV). It was found that 36.48% of the patients are Body Mass Index (BMI) 25-29.9 kg/m², of them 67.24% were hospitalized in cold months. 43.63% of the patients have been hospitalized once in the year, the rate of those who have stayed 2 and 3 times is respectively 22.88 and 18.59%. The average duration of hospitalization was found to be 9.4 ± 6.0 . Arterial blood gas (ABG) values of the patients are given in Table 1. In addition, according to the hemogram results of patients, leukocyte values (average) (mm³) were found to be 16200 ± 7800 . In the spirometric results, FEV₁ = 47 ± 21.8 , FVC = 86 ± 9.4 .

Conclusion: It was found that patients with COPD hospitalized more often in the advanced stages, patients with COPD exacerbations increased hypoxemia and carbon dioxide levels, and infections had a serious effect. In addition, we think that the presence of chronic disease outside COPD increases acute exacerbation.

Key words: *Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD), Acute exacerbation, Retrospective research*

Table 1. Arterial Blood Gas (AKG) Values of Patients During Hospitalization.

	pH±SD	pCO ₂ ±SD	pO ₂ ±SD	HCO ₃ ±SD	SaO ₂ ±SD
ABG	7.27±0.31	46.20±19.40	54.2±12.71	25.3±8.72	81.11±7.61

ADHERENCE TO TREATMENT AND FEARS OF HYPOGLYCAEMIA IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES (ORIGINAL ARTICLE)

Merve Yüksel¹, Hicran Bektaş¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye
merveyuksel@akdeniz.edu.tr

ABSTRACT

Background: Fear of hypoglycaemia in individuals with type 2 diabetes is one of the important factors affecting adherence with treatment.

Aim: This study was conducted as a descriptive study in order to determine the adherence to treatment and fear of hypoglycemia in individuals with type 2 diabetes.

Method: The study was carried out with 376 type 2 diabetic individuals who applied to the Endocrinology and Metabolic Diseases Polyclinic of Akdeniz University Hospital between January-June 2019. The Patient Information Form, Adherence Scale to Type 2 Diabetes Mellitus Treatment and Hypoglycemia Fear Survey were applied to collect the study data and SAS 9.4 package program was used for statistical analysis. Data were evaluated using descriptive statistics, t-test, chi-square, Shapiro-Wilk and variation analysis.

Results: It was determined that 58.2% of the participants were female, mean age was 62.19 ± 9.60 , 57.7% were primary school graduates, 50.3% were using oral antidiabetic, 34.5% were using oral antidiabetic and insulin. Individuals' adherence to treatment was moderate (60.9%) and fears of hypoglycemia were low ($\bar{x}=1.20$). There was a statistically significant difference between adherence compliance and fear of hypoglycemia and education, economic status, coexistence with partners or family, blood glucose measurement at home, physical activity, having diabetes-related problems, education about diabetes and education about hypoglycemia ($p<0.05$). It was found that individuals with type 2 diabetes had decreased adherence with treatment with increased fear of hypoglycemia ($p < 0.05$).

Conclusion: It was found that the participants' adherence with the treatment was moderate and the fears of hypoglycemia were low; hypoglycemia fear increased adherence with treatment decreased. It is recommended that appropriate nursing interventions should be planned to increase the adherence to treatment and reduce the fear of hypoglycemia in people with type 2 diabetes.

Key words: *Nursing, hypoglycemia, Fear of hypoglycemia, Adherence to treatment, Type 2 diabetes*

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE TEDAVİYE UYUM VE HİPOGLİSEMİ KORKUSU (ORİJİNAL ARAŞTIRMA)

Merve Yüksel¹, Hicran Bektaş¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye
merveyuksel@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Giriş: Tip 2 diyabetli bireylerde görülen hipoglisemi korkusu, tedaviye uyumu etkileyen önemli faktörlerden biridir.

Amaç: Bu araştırma, tip 2 diyabetli bireylerde tedaviye uyum ve hipoglisemi korkusunun belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma Ocak-Haziran 2019 tarihleri arasında Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Polikliniği'ne başvuran 376 tip 2 diyabetli birey ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu, Tip 2 Diyabetes Mellitus Tedavisine Hasta Uyum Ölçeği ve Hipoglisemi Korku Ölçeği uygulanmış, verilerin istatistiksel analizinde SAS 9.4 paket programı kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistikler, t-testi, ki-kare, Shapiro-Wilk ve varyasyon analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin %58.2'sinin kadın, yaş ortalamalarının 62.19±9.60, %57.7'sinin ilköğretim mezunu olduğu, %50.3'ünün oral antidiyabetik, %34.5'inin oral antidiyabetik ile birlikte insülin kullandığı belirlenmiştir. Bireylerin tedaviye uyumlarının orta düzeyde (%60.9) ve hipoglisemi korkularının düşük düzeyde ($\bar{x}$ =1.20) olduğu saptanmıştır. Tedaviye uyum ve hipoglisemi korkusu ile eğitim, ekonomik durum, birlikte yaşanan kişiler, evde kan şeker ölçümü yapma, fiziksel aktivite yapma, diyabete bağı sorun yaşama, diyabet ile ilgili eğitim alma, hipoglisemi konusunda eğitim alma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Tip 2 diyabetli bireylerin hipoglisemi korkularının artması ile tedaviye uyumlarının azaldığı saptanmıştır ($p<0.05$).

Sonuç: Araştırmaya katılan bireylerin tedaviye uyumlarının orta düzeyde ve hipoglisemi korkularının düşük düzeyde olduğu; hipoglisemi korkusu arttıkça tedaviye uyumun azaldığı saptanmıştır. Tip 2 diyabetli bireylerin tedaviye uyumlarının artırılmasına ve hipoglisemi korkularının azaltılmasına yönelik uygun hemşirelik girişimlerinin planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Hemşirelik, hipoglisemi, Hipoglisemi korkusu, Tedaviye uyum, Tip 2 diyabet*

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF INHALER DRUG TRAINING SKILLS ON INHALED DRUG USE FOR THROUGH DIFFERENT METHODS FOR CHRONIC OBSTRUCTIVE LUNG PATIENTS

Derva ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN¹, Yeliz AKKUŞ²

¹Ardahan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Yaşlı Bakımı Programı, Ardahan, Türkiye

²Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kars, Türkiye
deryasimseklibakirhan@ardahan.edu.tr

ABSTRACT

This study was carried out to investigate the effect of inhaler drug use training given to chronic obstructive pulmonary patients on three different methods. The research was designed semi-experimentally in the pre-test post-test set up. The research was divided into three groups, with a total of 120 patients, 40 in each group. The groups were matched according to age, sex and inhaler drug type. Research data; it was collected with "Patient information form" and "Inhaler drug use skill schedule". Training was provided to the first group by "Showing", to the second group via "Video" and to the third group with "Sample training material". After the training, the patient was observed and evaluated while using inhaler medication. While evaluating the data, mean, percent, chi-square, one way variance analysis and Wilcoxon test were used. Before the training; In all three groups, it was determined that the patients using the measured dose inhaler mostly made the mistake. When the measured dose inhaler usage steps were examined, it was found that 83.3% error was made in shaking the inhaler, 92.9% in exhalation before inhalation and 83.3% in breath holding after drug inhalation. After the training, the error rates in all three groups decreased and this decrease was found to be statistically significant (p <0.001). Inhaler drug training given to chronic obstructive pulmonary patients with three different methods increased the inhaler drug use skills, but there was no difference between the training methods.

Keywords: COPD, Inhaler Drug Education, Patient Education, Metered Dose Inhaler

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINA ÜÇ FARKLI YÖNTEMLE VERİLEN İNHALER İLAÇ EĞİTİMİNİN İNHALER İLAÇ KULLANMA BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Derva ŞİMŞEKLİ BAKIRHAN¹, Yeliz AKKUŞ²

¹Ardahan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Yaşlı Bakımı Programı, Ardahan, Türkiye

²Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kars, Türkiye
deryasimseklibakirhan@ardahan.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma; kronik obstrüktif akciğer hastalarına üç farklı yöntemle verilen inhaler ilaç kullanımı eğitiminin ilaç kullanma becerisine etkisini incelemek amacıyla yapıldı. Araştırma ön-test son-test düzeninde yarı deneysel olarak tasarlandı. Araştırma üç gruba ayrılmış, her grupta 40'ar hasta olmak üzere, toplam 120 hasta ile yürütüldü. Gruplar yaş, cinsiyet ve inhaler ilaç çeşidine göre eşleştirildi. Araştırma verileri; "Hasta Tanıtım Formu" ve "İnhaler İlaç Kullanma Beceri Çizelgesi" ile toplandı. Birinci gruba "Göstererek", ikinci gruba "Video yoluyla" ve üçüncü gruba "Örnek eğitim materyali" ile eğitim verildi. Eğitim sonrası hasta inhaler ilacı kullanırken gözlem yapıp değerlendirildi. Veriler değerlendirilirken ortalama, yüzde, ki-kare, tek yönlü varyans analizi, Wilcoxon testi kullanıldı. Eğitim öncesi; her üç grupta da en çok hatayı ölçülü doz inhaler kullanan hastaların yaptığı saptandı. Ölçülü doz inhaler kullanım basamaklarına bakıldığında inhalerin çalkalanmasında %83.3, inhalasyon öncesi nefes verilmesinde %92.9 ve ilaç inhalasyonu sonrası nefesin tutulmasında %83.3 oranında hata yapıldığı saptandı. Eğitim sonrası her üç gruptaki hata oranlarında azalma gözlemlendi ve bu azalmanın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptandı (p<0.001). Kronik obstrüktif akciğer hastalarına üç farklı yöntemle verilen inhaler ilaç eğitiminin inhaler ilaç kullanma becerilerini arttırdığı ancak eğitim yöntemleri arasında fark olmadığı saptandı.

Anahtar Kelimeler: KOAH, Inhaler İlaç Eğitimi, Hasta Eğitimi, Ölçülü Doz Inhaler

DETERMINATION OF ELECTROCARDIOGRAPHY READING LEVEL OF EMERGENCY SERVICE HEALTH EMPLOYEES

Dilek GELİN¹, Sıdıka OĞUZ² Mükerrerem ALTUNTAŞ³ Gülay YILDIRIM⁴

¹ Ph.D. Student, Marmara University Faculty of Health Sciences, Turkey.

²Marmara University Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Turkey

³Emergency Medicine Specialist, Kayseri City Training and Research Hospital, Turkey

⁴ Nursing Department, School of Health Sciences, Istanbul Gelisim University, Avcılar, Istanbul, Turkey
dilekgelin10@gmail.com

Introduction: Death from cardiovascular diseases is in the first place all over the world and according to the World Health Organization 2016 data, 17.9 million people have died, 85% of deaths are due to heart attack and stroke according to 2018 data. Heart attacks can be detected by signs and symptoms and early diagnosis by electrocardiography. Healthcare professionals working in the emergency clinic know the myocardial signs and symptoms, and apply and interpret electrocardiography with appropriate techniques within a maximum of ten minutes, heart rhythm with the monitor. It is vital for follow-up, diagnosis, treatment and care of myocardial infarction. Health personnel should have the ability to read rhythm.

Objectives: The aim of this study is to determine the knowledge level of ECG reading of health workers working in the emergency department.

Study design: The study was conducted between November, 2018 and February, 2019 in a public hospital with the permission of MEB (Medical Education Board). The population of the study consisted of 145 healthcare workers working in the hospital's adult and pediatric emergency, and the sample consisted of 130 healthcare workers who agreed to participate in the study. The data were obtained by using "Survey Form" prepared by the researchers. The questionnaire consists of 18 questions that measure the socio-demographic information and ECG knowledge of health workers. Data were analyzed using percentage, average, Mann Whitney U and Kruskal-Wallis H tests in SPSS program.

Results: The average age of the health workers who participate the study is 35.01 ($\pm$ 7.3). It was determined that 55.4% of health care workers had university experience, 68.5% were nurses, 26.9% had 6-10 years and 11-15 years of professional experience. It was determined that 64.6% of healthcare workers had never heard of American Heart Association (AHA), European Resuscitation Council (ERC), and European Society of Cardiology (ESC) guidelines; 51.5% of health care workers received training on ECG reading and 25.4% of those receiving training received this training one year ago. In the questions asked about ECG rhythms, it was determined that 53,8% of the health workers correctly answered how the rhythm rate was calculated by which method. It was seen that 21.5% of the healthcare workers had known atrial fibrillation rhythm, 80% sinus rhythm, 63.8% inferior myocardial infarction rhythm, 32.3% ventricular tachycardia rhythm, 33.1%, sinus tachycardia rhythm, 70% the rhythm of the ventricular fibrillation, 41.5% the rhythm of the torsades de pointes, 51.5% the pacemaker rhythm and 97.7% the asystole rhythm. The average score of ECG knowledge of health workers is 6.87 ± 2.7 (Min = 1, Max = 12). There was no significant relationship between the education level of the healthcare workers, their occupation, duration of working, receiving training about reading of ECG and the average score of ECG knowledge level ($p > 0.05$).

It was seen that the knowledge of the health workers who received ECG training within the last 0-1 years was higher than those who never received and those who received 2-5 years range ($p < 0,05$). When the knowledge of the health workers about the knowledge about the AHA, ERC and ESC Guidelines and the ECG knowledge levels were compared, it was found that the knowledge level scores of the ones who had knowledge about these guides were higher than the ones who did not ($p < 0.05$).

Conclusion: As a result of this study, it was determined that the health workers working in the hospital had medium-level ECG reading status. Health workers who have received ECG training within the last year have high level of knowledge of ECG reading. The guidelines and ECG trainings issued by organizations such as the American Heart Association, the European Society of Cardiology and the European Resuscitation Council increase the ECG reading of health professionals.

Key words: *Emergency service, Electrocardiography, Health worker, Nurse*

USE OF COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE THERAPIES AMONG BREAST CANCER PATIENTS IN THE WORLD AND TURKEY

Pınar Yel¹, Ayfer Karadakovan²

¹Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi.

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.

pnaryel@yahoo.com

ABSTRACT

Introduction: Breast cancer is the most common cancer among women in the world and in our country. Surgery, radiotherapy, chemotherapy, hormonal therapy are the treatment options that are used one or more for the treatment of breast cancer. Some of the cancer patients use complementary/alternative medicine (CAM) other than their treatments. Complementary and alternative treatment use varies depending on age, education level, income status, cancer stage, physical activity, diet style, cultural differences, geographical region, ethnicity. This study is planned to raise awareness about the complementary treatments used by breast cancer patients in our country and in the world.

Complementary And Alternative Treatment Methods Used By Breast Cancer Patients in The World:

When studies in the world are examined, in western countries; while multivitamins, meditation, homeopathy, hypnotherapy, relaxation exercises, aromatherapy are the most commonly used CAM methods, in eastern countries; it is seen that vegetable mixes are used most frequently. In a study in China, it has been reported that nausea and vomiting are reduced in patients using chinese herbal medicine with chemotherapy. In a study in Korea, the common types of CAM use included exercise therapy (yoga) and fungi, ginseng, onion juice, dandelion herb from biological based applications. In American breast cancer patients prefers yoga and massage for fatigue, anxiety and depression. In a study in Switzerland, patient uses commonly vitamins, tea, homeopathy and mistletoe. In Scotland breast cancer prefer calcium preparations have been reported to be used as bone health, cod liver oil and glucosamines to strengthen joints, cranberry and pomegranate as antioxidants.

Complementary And Alternative Treatment Methods Used By Breast Cancer Patients in Turkey:

In our country, it was observed that CAM users are mostly married, highly educated, living in the city, having health insurance, retired and housewife patients with breast cancer in adulthood. Complementary and alternative treatment use in patients being followed up with the diagnosis of breast cancer and preferred to pray from the body mind interventions and then the plants (nigella oil, garlic, nettle, turmeric, carob molasses, coal).

Conclusion: Nurses have an effective communication CAM methods used by patients through cooperation question, and have knowledge about drug-drug and drug-plant interactions.

Key Words: *Breast Cancer, Complementary And Alternative Treatment, World, Turkey*

COMPLEMENTARY AND SUPPORTIVE TREATMENT APPLICATIONS IN BURN PATIENTS: SYSTEMATIC REVIEW

¹Duygu AKBAS, ²Fisun ŞENUZUN AYKAR

¹ S.B.Ü. Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yanık Tedavi Merkezi, İzmir

² Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İzmir

ABSTRACT

Introduction: According to the 2014 data of the World Health Organization, approximately 265,000 deadly burns occur annually. The cause of high mortality is largely due to infection in wound areas. Treatment of burn wounds is carried out using topical use of surgical methods and therapeutic preparations. One of the standard treatments for burn injuries is the use of silver-containing wound care products to prevent infection. However, some studies have shown that silver sulfadiazine is toxic to keratinocytes and fibroblasts, thereby reducing the rate of wound healing. As a result, it is suggested that the use of silver-containing drugs should be avoided in the treatment of a wound. Therefore, applications with less side effects that support wound healing have been investigated.

Objective: To systematically examine the effect of complementary and supportive treatment applications used in burn patients.

Method: This study is a qualitative research in systematic review pattern based on document analysis of articles. The study universe is composed of 379 articles between 2009-2019, by searching the keywords "Burns and medicine and traditional and nursing", "Burns and complementary and medicine and nursing", "Burns and complementary and alternative medicine" in EBSCOhost, Pubmed and Cochrane databases. 9 articles that meet the inclusion criteria were included in the study.

Conclusion: It has been determined that the studies in this area are limited, and in the studies conducted, honey, propolis, olive oil, sea spindle mixture, olea cream and acetate mafenite are used. However, it has been observed that the number of studies performed, especially the nurses, is limited. Therefore, it has been determined that high level of studies are needed in this field.

Key Words: *Burns And Nursing, Tradional Nursing, Complementary And Alternative Medicine*

NÖROLOJİ HASTALARINDA FONKSİYONEL BAĞIMSIZLIK VE KONFORUN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF FUNCTIONAL INDEPENDENCE AND COMFORT IN NEUROLOGY PATIENTS

Mukadder MOLLAOĞLU¹, Esra BAŞER¹

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to examine functional independence and comfort in neurology patients.

Materials and Methods: This descriptive study was conducted with 76 patients who received treatment at a university hospital Neurology Clinic between April 2019 and July 2019 and met the research criteria. The data were obtained by using the Patient Assessment Form, Functional Independence Measure (FIM) and General Comfort Questionary (GCQ) to determine demographic characteristics. SPSS (22.0) package program was used to evaluate the data.

Results: It was determined that 56.6% of the patients were female, 36.8% were illiterate, 44.7% were housewives, 92.1% were fully conscious, 67.1% were emotionally calm and 50% were diagnosed with hospitalization CVD (Cerebro Vascular Disease). The total score of the FIM was found to be 95.69 ± 33.43 . The total GCQ score was 121.49 ± 13.69 and the mean item score was 2.53 ± 0.28 . Functional status, sub-dimensions and total comfort scores of individuals without hypertension were found to be significantly higher. A positive and statistically significant relationship was found between comfort relief level with motor function; cognitive function, comfort relief, ease level and total comfort; functional scale total and comfort relief level and comfort scale total score.

Conclusion: In line with the findings, in this study, it was determined that the patients were functionally modified and their general comfort was at a medium level. As the functional independence of the patients increases, their comfort level also increases. It is important that nurses develop care goals to increase the functional capacity of neurology patients and improve their comfort.

Key words: *Functional independence, comfort, neurology patients, nursing*

Anahtar Kelimeler: *Fonksiyonel bağımsızlık, Konfor, Nöroloji hastaları, Hemşirelik*

SLEEP HYGIENES AND HAPPINESS LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS WHO HAS TRAINING IN THE FIELD OF HEALTH

¹Hilal PEKMEZCİ PURUT; ¹Burcu GENÇ KÖSE; ²Barış TÜRKER;
¹Vacide AŞIK ÖZDEMİR; ¹Bahar KEFELİ ÇOL

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
²Trabzon Üniversitesi
hilal.pekmezci@erdogan.edu.tr

ABSTRACT

Aims: This study was planned as descriptive and cross-sectional in order to determine sleep hygiene, happiness levels of students who have training in the field of health and the factors affecting them in the field of health education.

Method: The study data were collected from 362 students studying in Physiotherapy, Elderly Care, Anesthesia, First and Emergency Aid, and Medical Laboratory Techniques programs who agreed to participate in the study. Descriptive Characteristics Form, Sleep Hygiene Index and Oxford Happiness Scale were used to collect data, which have their socio-demographic features, and their habits.

Results: 80.9% of the students are female, 81.5% are between the ages of 16-20, 25.7% are Anesthesia, 25.7% are First and Emergency Aid, 20.4% are Medical Laboratory Techniques, 19.9% are Physiotherapy and 8.3% are studying in Elderly Care programs. In addition, 54.7% of the students are in 2nd class, 62.2% are in the state dormitory, 78.7% are non-smokers, 40.9% sometimes use caffeinated beverages after 18.00, 60.5% sleep an average of 6-8 per day, 48.9% sometimes get up rested and 91.2% do not have a chronic disease. It was found that male students rather than female students, smokers than non-smokers, those staying in the state dormitory rather than those who stay with their family have significantly higher Sleep Hygiene Index scores ($p < 0.05$). Meanings of the Oxford Happiness Scale were significantly higher than those who were awakened by resting ($p < 0.05$).

Conclusions: This study examined the factors affecting sleep hygiene and happiness status of the students. It is recommended that students are informed about sleep hygiene and the factors affecting them, researches that investigate the relationship between sleep quality and academic achievement, and the creation of databases are recommended.

Keywords: *Sleep; sleep Hygiene; Happiness; Student*

AN EVALUATION OF KNOWLEDGE AND PRACTICES OF NURSING STUDENTS ON NOSOCOMIAL INFECTION

Ece Davran¹ Anita Karaca²

¹Specialist Nurse; Demiroğlu Science University Institute of Health Sciences Nursing Graduate Program, Istanbul.

²Asst. Prof. Dr. Biruni University Faculty of Health Sciences Nursing Department, Istanbul

ecedavran93@hotmail.com

Introduction: Nosocomial infections, one of the most encountered adverse cases during routine patient care, are serious threat factor for the safety of patients and healthcare staff. Being a significant morbidity and mortality cause; and increasing the duration of rehabilitation and treatment cost; these infections can be prevented by some cheap and simple procedures, such as handwashing, wearing gloves and isolation measures. It's rather important for nursing students to receive required education considering their knowledge levels about the nosocomial infections; and take necessary precautions.

Objective: The aim of this study is to assess the knowledge level and performance of nursing students concerning nosocomial infections and determine the influencing factors.

Method: The sampling of this research consisted of totally 208 willing nursing students; in the 2nd, 3rd and 4th year at a foundation university; being at school between February and March, 2019. The survey study was collected by using "Student Information Form" and "The Form of the Knowledge of Nursing Students about Nosocomial Infections" which were prepared in accordance with literature information. In the questionnaire, there are 36 questions regarding the nosocomial infections and necessary precautions.

Results: The average age of the participants was 21,78-+2,211 with %40,4 studying in the junior year. %20,7 of them were working while they were going on their education. %72,1 stated that they received training about nosocomial infections and %90,4 of them needed training about these infenctions; and at most %76,9 of them were in need of receiving education about the precautions relating to the mode of transmission. The point average of the nosocomial infection form was statistically found reasonable when they were compared considering what type of highschool they graduated from, whether they worked and they received education about these infections ($p < 0,05$). Furthermore, it was found that there was a reasonable, positive and low correlation between the information form grades and the professional working period and working period at their current department (respectively; 0,322 and 0,415).

Conclusion: The total information point average of the nursing students relating to the nosocomial infections has been found over the medium level. By determining the students' knowledge requirements concerning the nosocomial infenctions and the ways to prevent them; it is significant for the students to be supported by vocational training programmes and update their knowledge by current published guidelines.

Keywords: *Nosocomial infection, isolation measures, training, nursing student*

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HASTANE ENFEKSİYONU İLE İLGİLİ BİLGİ VE UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Ece Davran¹ Anita Karaca²

¹Uzm. Hem. Demiroğlu Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı, İstanbul/ Türkiye

²Dr. Öğr. Üyesi, Biruni Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İstanbul/Türkiye
ecedavran93@hotmail.com

Giriş: Bakım sunumu sırasında en sık karşılaşılan advers olaylardan biri olan hastane enfeksiyonları, hasta güvenliği ve sağlık çalışanları için önemli bir tehdit unsurudur. Önemli morbidite ve mortalite nedeni olan bu enfeksiyonlar hastanede kalış süresini ve tedavi maliyetini artıran önlenemez enfeksiyonlardan biridir. Hastane enfeksiyonları, el hijyeni, eldiven kullanımı ve izolasyon önlemleri gibi ucuz ve basit uygulamalar ile büyük oranda önlenmektedir. Öğrenci hemşirelerin hastane enfeksiyonu ile ilgili bilgi düzeylerinin belirlenerek bu konuda eğitim gereksinimlerinin karşılanması ve gerekli önlemleri almaları oldukça önemlidir.

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin hastane enfeksiyonu ile ilgili bilgi düzeyi ve uygulamalarını değerlendirmek ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı.

Yöntem: Bu araştırma tanımlayıcı-kesitsel nitelikte bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini bir vakıf üniversitesinde hemşirelik 2. 3. ve 4. sınıflarında öğrenimlerini sürdüren, Şubat-Mart 2019 tarihleri arasında okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 208 öğrenci oluşturdu. Araştırma verileri literatür bilgileri doğrultusunda hazırlanan “Öğrenci Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Öğrencilerinin Hastane Enfeksiyonuna İlişkin Bilgi Formu” kullanılarak toplandı. Bilgi formunda hastane enfeksiyonları ve alınması gereken önlemlere ilişkin 36 madde yer almaktadır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması $21,78 \pm 2,21$ 'dir ve %40,4'ü 3. sınıfta öğrenimlerini sürdürmektedir. Bu öğrencilerin %20,7'si öğrenimine devam ederken aynı zamanda bir işte çalışmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin %72,1'i hastane enfeksiyonları ile ilgili bir eğitim aldığını, %90,4'ü hastane enfeksiyonları ile ilgili eğitime gereksinimi olduğunu ve en fazla (%76,9) bulaşma yoluna ilişkin önlemler konusunda eğitime ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin hastane enfeksiyonu bilgi formu puan ortalaması $26,62 \pm 2,73$ (min.12-max 33) olarak belirlendi. Analiz sonuçlarına göre, hastane enfeksiyonu bilgi formu puanları, hemşirelik öğrencilerinin mezun olduğu lise türüne, çalışma durumuna ve hastane enfeksiyonları ile ilgili eğitim alma durumuna göre karşılaştırıldığında arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Ayrıca, bilgi formu puanları ile meslekte çalışma süresi ve bulunduğu birimde çalışma süresi arasında istatistiksel açıdan anlamlı, pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edildi (sırasıyla $r_s: 0,322$ ve $r_s: 0,415$)

Sonuç: Öğrenci hemşirelerin hastane enfeksiyonuna ilişkin toplam bilgi puan ortalaması orta düzeyin üzerinde bulunmuştur. Öğrencilerin hastane enfeksiyonları ve önlenmesine ilişkin bilgi gereksinimlerinin belirlenerek mezuniyet sonrası sürekli eğitim programları ile desteklenmesi ve son yayımlanan rehberler doğrultusunda bilgilerinin güncellenmesi önemlidir.

Anahtar Sözcükler: *Hastane Enfeksiyonu, İzolasyon Önlemleri, Eğitim, Öğrenci Hemşire*

SKLERODERMALİ BİR OLGUNUN HENDERSON HEMŞİRELİK MODELİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ: OLGU SUNUMU

¹Berna CAFER, ²Duygu AKBAŞ, ³Esra OKSEL

¹ İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir

² S.B.Ü. Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir

³ Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir

ABSTRACT

Scleroderma is an autoimmune, inflammatory collagen tissue disease whose cause is unknown today. It is a progressive disease involving organs and systems at various levels. Mortality rate is high especially since visceral involvement in the heart and lungs. Approximately 70-85% of patients have a high mortality rate. The obvious complaint of the patients is exercise dyspnea. Less often chronic cough goes away. Scleroderma is a good observation, chronic and disease. A systematic maintenance plan should be implemented. Henderson; focused on human care, defined nursing roles for maintaining health, recovery and peaceful death. In the model, 14 components are proposed for nursing care. It is planned according to the physiological, sociological and psychological needs of these conditions. Consider that the Henderson Nursing Model2 will guide the holistic care that it has scleroderma.

This means that nurses are better meant for this group of patients and will increase their quality of life.

Case: H.S is a 56-year-old housewife who has been diagnosed with scleroderma for 30 years. The first symptoms appeared after the period of abortion three times and increased gradually. In addition, the patient was diagnosed too late and lung involvement, raynaud phenomenon and pulmonary hypertension were observed.

H.S described weakness, fatigue, not walking on the road, increased cough and dyspnea at night as complaints of admission to the hospital. Peripheral intracety intervention of the patient was very difficult and due to the fact that it has advanced level of raynaud phenomenon, saturation measurement could not be done with pulse oximeter. These caused delays in treatment and treatment protocols. It is aimed to solve such problems experienced with appropriate nursing interventions.

Evaluation of a scleroderma patient with symptoms that negatively affect the quality of life, according to the Henderson Nursing Model and care management will be presented.

Key Words: *Scleroderma, Henderson Nursing Model, Lung Involvement*

ÖZET

Skleroderma günümüzde nedeni tam olarak bilinmeyen otoimmün, enflamatuvar bir kollagen doku hastalığıdır. Çeşitli seviyelerde organ ve sistemleri tutan ilerleyici bir hastalıktır. Özellikle kalp ve akciğerde visseral tutulumdan kaynaklı mortalite oranı yüksektir. Hastaların yaklaşık %70-85'inde akciğer tutulumu görülmektedir buna bağlı mortalite oranı da oldukça yüksektir. Hastaların belirgin şikâyeti egzersiz dispnesidir. Daha az sıklıkta kronik öksürük görülmektedir. Skleroderma iyi bir gözlem, tedavi ve bakım gerektiren kronik bir hastalıktır. Bu anlamda bakım planlanırken hemşirelik modellerini temel alan sistemli bir bakım planı uygulanmalıdır. Henderson; insan bakımına odaklanmış, sağlığın sürdürülmesi, iyileşme ve huzurlu ölüm için hemşirelik rollerini tanımlamıştır. Modelde, hemşirelik bakımı için 14 bileşen önerilmiştir. Bu bileşenler hastanın fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik gereksinimlerine göre planlanmaktadır. Temel insan gereksinimlerini vurgulayan Henderson Hemşirelik Modeli2nin sklerodermalı hastanın bütüncül bakımında yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

Hemşirelerin bu hasta grubunu daha iyi anlamasına ve bakıma yansıtılarak hastaların yaşam kalitelerinin yükseltilmesine katkı sağlayabilir.

Olgu: H.S, 56 yaşında 30 senedir skleroderma tanısı mevcut olan bir evhanımıdır. İlk belirtileri üç kez abortus yaşadığı dönem sonrasında ortaya çıkmış ve giderek artmıştır. Tanısının çok geç konulduğu belirtilen hastada ek olarak, akciğer tutulumu, raynaud fenomeni ve pulmoner hipertansiyon görülmektedir.

H.S, hastaneye başvuru şikâyeti olarak halsizlik, yorgunluk, yolda yürüyememe, geceleri artan öksürük ve dispne tariflemiştir. Hastanın periferik intraket girişimi çok zor sağlanmış ve ileri düzeyde raynaud fenomenine sahip olması nedeniyle pulse oksimetreyle saturasyon ölçümü yapılamamıştır. Bunlar da bakım ve tedavi protokollerinde gecikmelere sebep olmuştur. Uygun hemşirelik girişimleri ile yaşanan bu tür sorunların çözülmesi amaçlanmıştır.

Yaşam kalitesini olumsuz etkileyen semptomlara sahip bir sklerodermalı olgunun, Henderson Hemşirelik Modeli'ne göre değerlendirilmesi ve bakım yönetimi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Skleroderma, Henderson Hemşirelik Modeli, Akciğer Tutulumu*

JOB SATISFACTION LEVELS OF NURSES WORKING IN A UNIVERSITY HOSPITAL AND RELATIONSHIP WITH QUALITY OF LIFE

Nermin Kılıç¹, Ayşe Şahin², Cihat Demirel³, Serap Parlar Kılıç⁴

¹ Bingol University Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Turkey

² Harran University Viransehir Health School Department of Nursing, Turkey

³ Alparslan University Varto Vocational School Medical Services and Techniques Department of First and Emergency Aid, Turkey

⁴ Inonu University Faculty of Nursing Department of Internal Medicine, Nursing, Turkey

nermin4423.kilic@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Working and having a job have an important place in human life. The high level of job satisfaction of nurses, who play an important role in increasing the quality of nursing services, which is an indispensable part of health services, and constitute the largest group among healthcare workers, is an important indicator of performance, patient safety, quality patient care and low cost. The quality of life is; It combines the physical health, psychological state, level of independence, social relationships and personal beliefs, and the relationships of individuals with the basic environmental characteristics that are mainly based on their cultural, social and natural environment. The quality of life of nurses can directly and indirectly affect the safety and care quality of patients. Therefore, it is essential to determine the key factors affecting the quality of life of nurses such as job satisfaction in the health service delivery system.

Objective: The aim of this study in Turkey nurses working at a university hospital, to determine the relationship between job satisfaction and quality of life of the particular institution.

Methods: In Turkey, has created a university hospital between September to December 2019 Date who volunteered to participate in the study The sample of this descriptive study conducted in 225 nurses. Ethics committee and institution permission was obtained before starting the study. The data of the study; Nurse Promotion Form was collected with Minnesota Job Satisfaction Scale and the World Health Organization Quality of Life Instrument-Short Form Turkish. For statistical analysis, $p < 0.05$ was considered statistically significant.

Results: According to Minnesota Job Satisfaction Scale, the average satisfaction score of the nurses participating in the study was 2.65 ± 0.78 ; According to the the World Health Organization Quality of Life Instrument-Short Form Turkish, the total score average was found to be 83.23 ± 13.02 . A significant and linear relationship was found between job satisfaction and quality of life ($r = 0.428$, $p < 0.01$).

Conclusion: The results of this study showed that the relationship between nurses' job satisfaction and quality of life was positive and bilateral. Accordingly, the quality of life increases due to the increase in job satisfaction. According to these results; By improving the working conditions of nurses, their quality of life can be increased, and thus, higher quality and efficient nursing services can be provided.

Key Words: *Hospital, Nurse, Job Satisfaction, Quality Of Life.*

BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİ VE YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİSİ

Nermin Kılıç¹, Ayşe Şahin², Cihat Demirel³, Serap Parlar Kılıç⁴

¹ Bingol University Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Turkey

² Harran University Viransehir Health School Department of Nursing, Turkey

³ Alparslan University Varto Vocational School Medical Services and Techniques Department of First and Emergency Aid, Turkey

⁴ Inonu University Faculty of Nursing Department of Internal Medicine, Nursing, Turkey
nermin4423.kilic@gmail.com

ÖZET

Giriş: Çalışmak ve bir işe sahip olmak insan yaşamında önemli bir yere sahiptir. Sağlık hizmetlerinin vazgeçilmez bir parçası olan hemşirelik hizmetlerinin kalitesinin yükseltilmesinde anahtar rolü oynayan ve sağlık çalışanları içindeki en büyük grubu oluşturan hemşirelerin iş doyumunu düzeylerinin yüksek olması, performansın, hasta güvenliğinin, kaliteli hasta bakımının ve düşük maliyetin en önemli bir göstergesidir. Yaşam kalitesi ise; fiziksel sağlık, psikolojik durum, bağımsızlık düzeyi, sosyal ilişkiler ve kişisel inançlar ile bireylerin, temel olarak kültürel, sosyal ve doğal çevrelerine dayanan temel çevresel özelliklerle olan ilişkilerini birleştirir. Hemşirelerin yaşam kalitesi, hastaların güvenliğini ve bakım kalitesini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyebilir. Bu nedenle sağlık hizmeti sunum sisteminde iş doyumunu gibi hemşirelerin yaşam kalitesini etkileyen kilit faktörlerin belirlenmesi esastır.

Amaç: Bu çalışmada amaç, Türkiye’de bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin, çalıştığı kurumdaki iş doyumunu düzeylerini ve yaşam kalitesi ile ilişkisini belirlemektir.

Yöntem: Türkiye’ de bir üniversite hastanesinde Eylül-Aralık 2019 tarihleri arasında tanımlayıcı nitelikte yürütülen bu çalışmanın örneklemini çalışmaya katılmaya gönüllü olan 225 hemşire oluşturmuştur. Çalışmaya başlamadan önce etik kurul ve kurum izni alınmıştır. Çalışmanın verileri; Hemşire Tanıtım Formu, Minnesota İş Doyumu Ölçeği ve Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kısa Form Türkçe ile toplanmıştır. İstatistiksel analizler için $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin Minnesota İş Doyum Ölçeği’ ne göre genel doyum puan ortalaması $2,65 \pm 0,78$ iken; Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kısa Form Türkçe’ ye göre toplam puan ortalaması $83,23 \pm 13,02$ olarak saptandı. İş doyumunu ile yaşam kalitesi arasında anlamlı ve doğrusal bir ilişki saptandı ($r=0,428$, $p < 0,01$).

Sonuç: Bu çalışmanın sonuçları, hemşirelerin iş doyumunu ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin pozitif ve çift yönlü olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda, iş doyumunun artışına bağlı olarak yaşam kalitesi artmaktadır. Bu sonuçlara göre; hemşirelerin çalışma koşullarında iyileştirmeler yapılarak yaşam kaliteleri artırılabilir ve bu şekilde daha kaliteli ve verimli hemşirelik hizmetlerinin sunulması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Hastane, Hemşire, İş Doyumu, Yaşam Kalitesi.

THE EFFECT OF PERSONALITY TRAITS ON ILLNESS PERCEPTION AND TREATMENT COMPLIANCE IN INDIVIDUALS DIAGNOSED WITH HYPERTENSION

Canan Yıldırım¹, Gamze Muz² and Hanife Özçelik³

¹ Kayseri City Hospital, Internal Medicine Intensive Care, Specialist Nurse

²Department of Internal Nursing, Nevsehir Hacı Bektas Veli University, Nevsehir, Turkey

³ Department of Internal Nursing, Nursing, Omer Halisdemir University, Nigde, Turkey
E-mail: cananyldrm38@gmail.com

Introduction: Personality trait of individuals; self-perception and disease are important in adapting to the disease. Also, personality trait has an important place without performing holistic care.

Aim: This descriptive study was conducted for the purpose of determining the effect of personality traits on illness perception and treatment compliance in individuals diagnosed with hypertension.

Material and Methods: The study was conducted with 400 individuals meeting the inclusion criteria in the cardiology and internal medicine outpatient clinics of Nevsehir Public Hospital between December 2018 and March 2019. The data in the study were collected using a questionnaire, the Eysenck personality inventory-short form, the illness perception questionnaire, and the Hill Bone HT treatment compliance scale. Statistical evaluation of the data was performed using the Kruskal Wallis test, Mann-Whitney *U* test, Pearson's correlation and multiple linear regression test.

Results: It was determined that the difference between individuals' extroversion personality trait and age, educational background and compliance to diet; between neuroticism personality trait and working condition; between psychoticism personality trait and marital status, the person whom they live with and comorbidity was statistically significant ($p<0.05$). As a result of the multiple linear regression analysis which was performed to determine the effect of personality traits on illness perception and treatment compliance, it was found that the personality traits had a significant effect on illness identity (type), personal control, treatment control, emotional representation perceptions, as well as medical treatment compliance and nutrition treatment compliance.

Conclusion: In accordance with the results, it was determined that extroverted individuals had higher personal control and treatment control perceptions and higher medical and nutrition treatment compliance. On the other hand, neurotic individuals perceived the disease duration more chronically and had higher nutrition treatment compliance. It is recommended that health personnel evaluate personality traits when planning patient-specific care.

Key Words: *Hypertension, personality traits, illness perception, treatment compliance*

SYMPTOMS IN CANCER PATIENTS RECEIVING CHEMOTHERAPY AND COMPLEMENTARY THERAPY APPLICATIONS

Hilal PEKMEZCİ PURUT; Burcu GENÇ KÖSE; Yağmur AKBAL;
Vacide AŞIK ÖZDEMİR, Bahar KEFELİ ÇOL

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Introduction: The purpose of cancer treatment is to achieve full recovery, prevent metastasis, slow its progression, improve the quality of life, minimize the risk of developing complications, and alleviate the symptoms caused by cancer.

Aim: This study was conducted to examine cancer patients' symptom control and complementary therapy use.

Material and Method: The sample of the study consisted of 150 patients who applied to Recep Tayyip Erdoğan University Training and Research Hospital Oncology Center for chemotherapy between 01.04.2019-01.07.2019. Data were collected by using face-to-face interview technique with "Patient Information Form", "Complementary and Alternative Medicine Approaches Scale" and "Nightingale Symptom Assessment Scale".

Results:53% of the patients are women, 52.7% are between 40-60 years old, 88.7% are married, 58.7% are primary school graduates, 40% are living in the province or district, 45.3% are housewives, and income of 78.7% of patients is equal to or higher than the expense. 71.3% of the patients live with their spouses and children and 90.7% of them have health insurance. 76.7% of patients have someone who supports their care at home and cancer diagnosis period of 65.3% is 0-12 months. 29.3% of the patients participating in the study are treated with breast cancer and 27.3% with lung cancer diagnosis. 66% of the patients stated that they received 4 or more chemotherapy cures, 83.3% received information about the disease, 58% knew the side effects of chemotherapy, and 78% did not use complementary therapy. 37.7% of patients feel very tired. When the cognitive-behavioral therapies and manipulative approaches of the patients are examined, it is seen that 27.3% pray. While 94.7% of the patients did not change their nutritional approaches (anzer honey, chicken, vegetables, milk and dairy products), 95.3% did not change their meat consumption habits. 96% of the patients have not changed the habits of rosehip tea, 94.7% of linden tea and 93.3% of green tea. All of the patients (100%) did not perform any of the cognitive-behavioral therapies and manipulative approaches such as cupping, going to the dislocation, hypnosis, yoga and painting. The number of patients using complementary therapy in our sample is lower than the literature. This study will increase the awareness of patients and healthcare professionals about the use of complementary therapy and enable complementary therapy to be used more widely.

Key vords: *Cancer Patients, Chemotherapy, Complementary Therapy*

TRUST IS GOOD OR BAD?: HEALTH LITERACY OF PATIENTS WITH CARDIAC IMPLANTABLE ELECTRONIC DEVICES

Merve Erunal^{1,2}, Hatice Mert²

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.

² Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir, Türkiye.

merve.erunal@deu.edu.tr

ABSTRACT

Background: So that patients with cardiac implantable electronic devices (CIEDs) lead their lives without experiencing complications and by adapting their new life, they need to have adequate health literacy (HL). There have not been any studies to investigate barriers to health literacy in patients with CIEDs.

Aim: The aim of this study was to examine the barriers to health literacy in-depth.

Methods: This descriptive, qualitative study was conducted with 18 patients with CIEDs. A content analysis was conducted.

Results: Four themes emerged; “Patient-health professional communication”, “Personal characteristics”, “Trust” and “Healthcare system features”. Results revealed that not providing sufficient information, using medical terms, not listening to the patient, old age, low education level, inability to evaluate information sources, trust in relatives and health professionals, problems with access and use to healthcare services are barriers to adequate HL.

Conclusion: In order to eliminate the barriers to adequate health literacy in patients with cardiac devices, it is suggested that initiatives should be taken to improve patient-health professionals communication, to select education methods in accordance with the individual characteristics of patients, to raise awareness and to facilitate the use of health system in patients.

Keywords: *Cardiac Implantable Electronic Devices, Cieds, Health Literacy, Nursing, Qualitative Research*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE STROKE SURVIVORS' FUNCTIONAL STATUS AND THEIR INFORMAL CAREGIVERS' BURDEN AND QUALITY OF LIFE

Aysegül Celik¹ Belgüzar Kara²

¹Izmir Provincial Health Directorate, Izmir, Turkey

²Department of Internal Medicine Nursing, Yüksek İhtisas University Faculty of Health Sciences, Ankara, Turkey

ABSTRACT

Background and purpose: Stroke is a major cause of disability and affects lives of both the patients and their caregivers. The purpose of the study was to determine the relationship between the functional status of stroke survivors and the care burden and quality of life of their informal caregivers. The study also investigated the relationship between selected socio-demographic variables and the caregivers' caregiving experiences, quality of life, and care burden.

Methods: This cross-sectional study consisted of 100 patients and 100 informal caregivers. The Patient and Caregiver Information Form was used to collect demographic data; the Functional Independence Measure (FIM) and Barthel Index (BI) were used to assess functional status; the Caregiver Burden Scale (CBS) and 36-Item Short-Form Health Survey Quality of Life Scale (SF36-QLS) were used to assess the caregivers' burden and quality of life. Descriptive statistics, Kolmogorov-Smirnov test, and parametric and non-parametric tests were applied for the evaluation of the data.

Results: The mean FIM and BI scores of the patients were 61.0 ±30.0 and 42.6 ±28.3 respectively. The caregivers' average score in the SF36-QLS subscale of general health perception was 51.7 ±22.7; their average CBS score was 39.2 ±13.8. The caregivers' quality of life was found moderate to high in the domains of physical function, social function, mental health, bodily pain, and general health, but low in the domains of physical role function, emotional role function, and vitality. There was a negative correlation between the average FIM and BI scores of stroke survivors and their caregivers' CBS scores or scores on the SF36-QLS subscale of general health perception.

Conclusion: There is a relationship between the stroke survivors' functional status and their caregivers' burden and quality of life. The caregivers' quality of life decreased and their care burden increased as the functional status of the patients deteriorated.

Keywords: *Caregiver, Stroke, Functional Status, Care Burden, Quality Of Life.*

THE EVALUATION OF THE NUTRITIONAL STATUS OF PATIENTS WITH CANCER OF CHEMORADYOTHERAPY

Özlem UĞUR., Ezgi KARADAĞ, Oğuz ÇETİNAYAK

ABSTRACT

Cancer disease is an important disease group due to malnutrition of therapeutic diseases, the use of patients' quality of life has decreased, morbidity and mortality have increased. Head and neck cancers are among the groups with the highest incidence. She has 44-88% malnutrition frequency with head cancer with chemoradiotherapy. Turkey in the head and neck there is an insufficient number of studies examining changes in the nutritional status of cancer patients. Therefore, the aim of the study is to evaluate the nutritional problems experienced by patients with head and neck cancer.

Material and Method: In this study, descriptive qualitative design method was used. The study included 14 patients with neck and neck cancer who were admitted to the Radiation Oncology Outpatient Clinic of Dokuz Eylul University Medical Faculty Research and Application Hospital. Face to face interviews were conducted with individuals. The collection of the data was continued until the cycle he had repeated was repeated. Before starting the research ethics committee and written consent was taken from institutions that conduct research.

Findings: Two themes were found in the study. In Theme 1, it has been determined that patients experience behavioral changes such as the presence of bitter taste in the mouth due to the side effects of treatments, dryness of the mouth, as well as decreased socialization, irritability and anger. Theme 2 includes the physical and mental behavior changes that individuals have developed to protect their health. **Conclusion:** In this study, it was determined that nutritional status of patients with head and neck cancer was adversely affected by side effects of treatments.

Keywords: *Head and neck cancer, Chemoradiotherapy, Feeding problems.*

KEMORADYOTERAPİ ALAN BAŞ- BOYUN KANSERLİ HASTALARIN BESLENME DURUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Özlem UĞUR., Ezgi KARADAĞ, Oğuz ÇETİNAYAK

Özet

Kanser hastalık ve tedavi sürecinde yaşanan değişimler nedeniyle yetersiz beslenmenin olduğu, hastalarının yaşam kalitelerinin giderek düştüğü, morbidite ve mortalitenin arttığı önemli bir hastalık grubudur. Baş-boyun kanserleri hastalık süreci ve tedavisinde kullanılan yöntemlere bağlı hastaların yaşam kalitesini olumsuz etkileyen ve malnütrisyon insidansının en yüksek olduğu gruplardandır. Kemoradyoterapi alan baş-boyun kanserli hastalarda % 44-88 oranında malnütrisyon sıklığı görülmektedir. Türkiye’de baş boyun kanserli hastaların beslenme durumundaki değişimleri inceleyen yetersiz sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmanın **amacı**, baş boyun kanserli hastaların yaşadıkları beslenme problemlerinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada niteliksel araştırma yöntemlerinden tanımlayıcı kalitatif tasarım yöntemi kullanılmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Polikliniğine gelen 14 baş boyun kanserli hasta çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Bireylerle yüz yüze derinlemesine görüşme yapılmıştır. Verilerin toplanmasına, kendini tekrarladığı döngüye girinceye kadar devam edilmiştir. Araştırmanın yürütüleceği kurum ve etik kurulundan yazılı izin alınmıştır.

Bulgular: Çalışmada iki tema bulunmuştur. Tema 1’de hastaların tedavilerin yan etkilerine bağlı yaşadıkları ağızda acı tat varlığı, ağzın kuruması gibi fiziksel yan etkiler yanında sosyalleşmenin azalması, çabuk sinirlenme ve öfkelenme gibi davranışsal değişiklikler yaşadıkları saptanmıştır. Tema 2’de ise bireylerin sağlığını korumaya yönelik geliştirdikleri fiziksel ve ruhsal davranış değişiklikleri yer almaktadır.

Sonuç: Çalışmada baş boyun kanserli hastaların beslenme durumlarının tedavilerin yan etkilerine bağlı olumsuz yönde etkilendiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Baş boyun kanseri, Kemoradyoterapi, Beslenme problemleri*

MICROBIOTA AND DIABETES

Özge Akbaba¹, Elanur Yılmaz Karabulutlu²

¹Erzincan Binali Yıldırım University, Vocational School of Health Services, Erzincan, Turkey

² Atatürk University, Faculty of Nursing, Erzurum, Turkey

ozgeakbaba24@gmail.com

Introduction: The commensal, symbiotic and pathogenic microorganisms inhabiting an ecological environment in different regions of the human body are called microbiota. Microbiota virtually act as organs in many metabolic events or in systemic, mucosal or immune system functions. Many factors such as genetics, smoking, alcohol intake, Vitamin D deficiency, illnesses, advanced age, eating habits, the indiscriminate use of antibiotics, environmental factors, intestinal motility, pH and secretions (enzymes, bile, acid, mucous) play a role in the changes taking place in microbiota. Any changes in the content and number of bacteria contained in microbiota causing imbalance is referred to as dysbiosis. Dysbiosis causes many cardiovascular, renal, gastrointestinal, endocrinal and neurological disorders. Recent evidence has shown that the intestinal microbiota affects insulin resistance and plays an active role in glucose metabolism.

Modulation Of Gut Microbiota And The Role Of The Nurse: The consideration that gut microbiota is associated with diabetes suggests that the modulation of gut microbiota will prevent or make improvements in the course of diabetes. Prebiotics, probiotics and synbiotics are used in the modulation of gut microbiota. Prebiotics, probiotics and synbiotics are live microorganisms that have beneficial effects on human health. With their antitoxigenic, antimicrobial, anti-inflammatory and immune system modulatory effects, gut microbiota improve fermentation. These metabolites have a positive effect on weight loss, curbing appetite, regulating fasting blood glucose and on the postprandial glucose response. They cause significant decreases and improvements in HOMA-IR and HbA1C levels. The use of these beneficial microorganisms should be encouraged in diabetes.

Conclusion: It is important that nurses know the fundamental structure of microbiota, their functions, the factors that have a positive and negative effect on these microorganisms, and their impact on health and illnesses. Nurses should follow up on updated approaches and integrate this knowledge into their training. In their work in the management of diabetes, besides helping individuals to adapt to medical and nutritional treatment, nurses should guide individuals in diet plans, preparing appropriate meals, making sure that foods are chosen that have a low glycemic index and contain a concentrated amount of fiber, that individuals learn the effects of probiotics/prebiotics, drinking 6-8 glasses of fluid, taking Vitamin D, avoiding the indiscriminate use of antibiotics, smoking and alcohol intake on microbiota. Raising the quality of nurses' training to bring it up to health standards in line with the latest evidence-based practices will be an important step in improving health and preventing disease.

Keywords: *Diabetes, Nursing, Microbiota*

ANALYSING THE EFFICIENCY OF DISTANCE LEARNING VIA VIDEOS THROUGH MOBILE PHONES IN INDIVIDUALS WITH TYPE 2 DIABETES

Ali Kamil BAYRAKTAR¹, Özlem TEKİR², Hicran YILDIZ³

¹Balıkesir Atatürk Şehir Hospital Emergency Service, Balıkesir, TURKEY

²İzmir Demokrasi University, Faculty of Health Sciences Department of Nursing, İzmir, TURKEY

³Uludağ University, Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Bursa, TURKEY

ozlemtekir_10@hotmail.com

Introduction: Diabetes education is one of the most important building blocks of diabetes management on increasing the life and quality of the individual and preventing and reducing complications.

Objective: This study was conducted with the purpose of analysing the efficiency of distance learning via videos through mobile phones in individuals with type 2 diabetes.

Methods: This study is a randomized controlled trial. The universe of the study was composed of individuals with type 2 diabetes who were admitted to the diabetes polyclinic of Balıkesir Atatürk City Hospital between July 2018-January 2019 whereas the sample group was composed of 100 individuals with Type 2 diabetes in total who met the inclusion criteria of the study and agreed to participate in the study; 50 of them being in the training group, and the remaining 50 being in the control group. Data collection was performed using the Questionnaire on Diagnosing Individuals with Diabetes and Follow-up form and the Turkish Version of Multidimensional Diabetes Questionnaire (MDQ). Data collection forms were applied to the training and control groups in the first interview, and metabolic control variables were recorded. After the first interview, the control group continued to be provided with routine follow-ups in the polyclinic. In the training group, videos containing 8 episodes of diabetes education were sent to mobile phones of individuals twice a week. In the second interview that took place after 3 months of the completion of training, data collection forms were applied to the training and control group for the second time, and metabolic control variables were recorded. The data were evaluated with SPSS 25.0 statistics program.

Results: In the study; after the video training given to individuals, in the training group; it was observed that the level of knowledge about diabetes increased, the rate of experiencing acute complications decreased, and the rate of those following regular blood glucose increased. In the training group; habit of following recommended treatment and frequency of going to health check, the rates of regular diet adherence, the rates of physical activity and exercise that there was increase statistically significant compared to the control group. It was determined that there was a statistically significant decrease in HbA1c, FBS, LDL, blood pressure systolic, BMI and a positive improvement in the cognitive-social factors about diabetes perceived by individuals.

Conclusion: In our study, we demonstrated that the distance learning via videos through mobile phone was an effective method in training individuals with Type 2 diabetes.

Key words: *Type 2 diabetes, diabetes educations, training via video, distance learning.*

TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERE MOBİL TELEFONLARI ARACILIĞI İLE UZAKTAN VERİLEN VIDEO EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

Ali Kamil BAYRAKTAR¹, Özlem TEKİR², Hicran YILDIZ³

¹Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi Acil Servis, Balıkesir, TÜRKİYE

²İzmir Demokrasi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

³Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Bursa, TÜRKİYE

ozlemtekir_10@hotmail.com

Giriş: Diyabet eğitimi; bireyin yaşam süresi ve kalitesinin artırılması, komplikasyonların önlenmesi ve azaltılmasında diyabet yönetiminin en önemli yapı taşlarından biridir.

Amaç: Araştırma, tip 2 diyabetli bireylere mobil telefonları aracılığı ile uzaktan verilen video eğitiminin etkinliğinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Bu çalışma randomize kontrollü çalışmadır. Araştırmanın evrenini Temmuz 2018-Ocak 2019 tarihleri arasında Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi diyabet polikliniğine başvuran tip 2 diyabetli bireyler; örnekleme ise araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 50 eğitim grubu ve 50 kontrol grubu olmak üzere toplam 100 Tip 2 diyabetli birey oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında, Diyabetli Birey Tanılama ve Takip Formu ve Türkçe Çok Boyutlu Diyabet Anketi (T-ÇBDA) kullanılmıştır. Eğitim grubuna ve kontrol grubuna ilk görüşmede veri toplama formları uygulanmış ve metabolik kontrol değişkenleri kayıt edilmiştir. İlk görüşmeden sonra, kontrol grubu rutin poliklinik takiplerini almaya devam etmiştir. Eğitim grubuna ise bireylerin cep telefonlarına haftada iki kez, toplamda sekiz bölüm diyabet eğitimi videosu gönderilmiştir. Eğitimin tamamlanmasından üç ay sonra olan ikinci görüşmede eğitim grubuna ve kontrol grubuna veri toplama formları tekrar uygulanmış ve metabolik kontrol değişkenleri kayıt edilmiştir. Veriler, SPSS 25.0 istatistik programı ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmada; bireylere verilen video eğitim sonrası eğitim grubunda; diyabetle ilgili bilgi düzeyinin arttığı, akut komplikasyon yaşama oranının azaldığı, düzenli kan şekeri takibi yapanların oranının arttığı görülmüştür. Eğitim grubunda; önerilen tedaviye uyma alışkanlığı ve sağlık kontrolüne gitme sıklığı, düzenli bir şekilde diyetle uyma, fiziksel aktivite ve egzersiz yapma oranları, kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde artmıştır. Metabolik kontrol değişkenlerinden HbA1c, AKŞ, LDL, kan basıncı sistolik ve BKİ’de istatistiksel olarak anlamlı düşüş olduğu, bireylerin diyabetle ilgili algıladıkları bilişsel-sosyal faktörlerde olumlu yönde düzelme olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmamızda mobil telefonlar aracılığı ile uzaktan verilen video eğitimin Tip 2 diyabetli bireylerin eğitiminde etkili bir yöntem olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Tip 2 diyabet, diyabet eğitimi, video eğitim, uzaktan eğitim.

TURKISH VALIDITY AND RELIABILITY OF TYPE-1 DIABETES STIGMA ASSESSMENT SCALE

Ece MUTLU¹ Leyla BAYSAN ARABACI¹

¹ İzmir Kâtip Çelebi University, Faculty of Health Sciences, Division of Nursing, Department of Mental Health and Psychiatry Nursing, İzmir, Türkiye
ecemutlu94@gmail.com

ABSTRACT

Purpose: The aim of this study was to carry out validity and reliability of Type 1 Diabetes Stigma Assessment Scale (DSAS-1) in Turkish.

Method: The study which was designed in a methodological type. The study was conducted between December-2017 and May-2019, with 147 patients with Type 1 diabetes who applied to the Endocrinology, Internal Medicine polyclinics of a Training and Research Hospital. Pilot study was conducted with 10 patients without the sampling. 30 patient who included in the sampling were re-tested after 2-4 weeks. The data were collected with the "Introductory Information Form" and "Type 1 Diabetes Stigma Assessment Scale (DSAS-1)". Type 1 Diabetes Stigma Assessment Scale has three subscales ("Treated Differently", "Blame and Judgement" and "Identity Concerns"). SPSS-22 and Mplus Version -7.4 were used for data analysis. Language validity (group-back translation method), content validity (Polit&Beck technique), structural validity (factor analysis and known group comparison), face validity and appearance validity (pilot study), stability (test-retest reliability) and internal consistency (Cronbach Alpha reliability coefficient and item-total correlation) analyzes were performed.

Results: In the content validity assessment, it was found that 94.7% of the content validity index of the items of the DSAS-1 was 0.80 or above. According to the construct validity, the scale can factorable (KMO=0.86) and it was determined that the scale was able to separate known groups. The scale confirmed the three factor structure according to confirmatory factor analysis; the factor loads varied between 0.34 - 0.87 and their level was suitable according to fit index criteria (CFI=0.90, TLI=0.89, RMSEA=0.069, SRMR=0.065, Chi-square/df=1.706). In test-retest reliability, total and subscale's test-retest reliability value was above $r=0.82$. According to internal consistency, Cronbach's alpha coefficient of scale and subscales was respectively to be 0.89, 0.81, 0.80, 0.81.

Conclusion: As a result of the analyzes, it was determined that Tip 1- DSAS had language validity, face validity, content validity, structural validity, test-retest reliability and Cronbach alpha internal consistency. It was found that the DSAS-1 has validity and reliability in Turkish and is a suitable measurement tool to evaluate experienced and felt of stigma by the individuals with a diagnosis of Type 1 diabetes in Turkey.

Key words: *Type 1 diabetes, stigma, discrimination, reliability, validity.*

EXAMINING THE PROFILES OF THE PATIENTS APPLYING TO ALGOLOGY UNIT

Nilgün EROL¹, Leyla BAYSAN ARABACI², Ece MUTLU²

¹ İzmir Kâtip Çelebi University Atatürk Training and Research Hospital Algology Unit, Karabağlar, İzmir, Turkey

² İzmir Kâtip Çelebi University, Faculty of Health Sciences, Division of Nursing, Department of Mental Health and Psychiatry Nursing, Çiğli, İzmir, Turkey
ecemutlu94@gmail.com

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to prospectively examine the characteristics of the patients applying to algology unit and to reveal the patient profiles.

Method: This cross-sectional and prospectively designed research was carried out 250 participant patients who applied to the Algology Unit of a Training and Research Hospital between October and December in 2019. Data were collected by using "Introductory Information Form". SPSS package program was used for data analysis. The acquired data were evaluated in terms of the descriptive statistics by calculating the arithmetic mean and number-percentage.

Results: The age average of the patients who applied to algology unit was 61.70±14.65, 62.4% of them were females and 53.6% of them were housewives. It was determined that 72.4% of the participant individuals had never smoked and 87.6% of them had never used alcohol. It was determined that 94.4% of the participants had physical diseases, 20.4% of them had psychiatric diseases and 19.6% of them used psychiatric drugs. It was determined that the participants experienced backache and lower extremity pain most (44.4%), the pain duration was 38.06±65.93 months (nearly 3 years), they felt the pain level as 7.93±1.76 on a 10 point scale, the pain course was too little (4.8%), and the great majority of the participants experienced pain every day (89.6%). It was determined that the pain limited all the participants' lives. It was determined that the participants had used a lot of treatment methods (procedural surgery and medication) and that the most used medicines in algology unit were neuropsychiatric drugs such as opioid (33.6%) and gabapentin (14.8%). It was determined that 79.6% of the participants were not examined by a psychiatrist and 80.8% of them had not had psychiatric treatment. It was determined that almost all of the individuals who applied to algology unit were pleased with the treatment applied in the algology unit (99.6%) and that the pains of all the individuals were kept under control.

Conclusion: It was determined that in spite of the factors such as being under the risk in terms of psychosocial problems and psychiatric diseases, the pain's continuing for a long time and not decreasing, the pain's limiting the life, use of neuropsychiatric drugs in the unit, the individuals who had experienced chronic pain had not been usually examined by a psychiatrist and had not psychiatric treatment. Thus, holding a psychiatric consultation could be suggested for the holistic assessment of the services in algology unit.

Keywords: Pain, Algology, Psychiatry, Nursing

VALIDATION AND RELIABILITY OF “ADHERENCE BARRIERS QUESTIONNAIRE” ON PATIENTS WITH ATRIAL FIBRILLATION

Hülya Yıldırak¹, Serap Özer²

¹Dokuz Eylul University Hospital, Department of Internal Medicine Intensive Care Unit, İzmir

²Ege University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, İzmir

doganhulya@yandex.com

Objective: This study is conducted to validate and evaluate the reliability of the Turkish form of Adherence Barriers Questionnaire (ABQ) and identify the drug compliance barrier on patients with Atrial Fibrillation (AF).

Methodology: Fitting the criteria and diagnosed as AF, 164 patients monitored by Dokuz Eylul University Faculty of Medicine Cardiology Polyclinic are included in this methodological planned sample study. The research data is collected by using “Patient Identification Form” and “Adherence Barriers Questionnaire” via question-answer technique. First however, the questionnaire was translated to Turkish and following this, for content validity, expert opinions are evaluated and the necessary revisions are applied. Criterion-related validity is determined upon the average of sub-upper group method item analysis findings. Construct validity is evaluated with confirmatory factor analysis. As for reliability; it is explained by using “test- retest technique”, “Cronbach’s alfa method” and “total item correlation”.

Findings: The questionnaire is translated to Turkish. Content validity index value is found as 0,93. The finding (U:-7,48; p<0,0001 is derived based on the criteria validation of the questionnaire points between two groups; belonging to the upper 27% and the lower 27% evaluated by the “Mann-Whitney U” test. The confirmatory factor analysis revealed good agreement with the original version of the scale model ($\chi^2=4,41$). According to Pearson correlation analysis done for the reliability of the test-retest technique, there is a strong relation between the first and the second application (r=0,92; p=0,000). The questionnaire shows internal consistency with the 0,88 Cronbach alfa parameter.

Conclusion: The Adherence Barriers Questionnaire is accepted as a highly reliable scale for identifying adherence barriers with AF patients in Turkey.

Key words: *Atrial Fibrillation; Drug Compliance; Drug Compliance Barrier; Validity; Reliability*

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ROY ADAPTATION MODEL ON PATIENT ADAPTATION IN HYPERTENSION PATIENTS

Cihat Demirel¹ Serap Parlar Kılıç²

¹ Muş Alparslan University, Varto Vocational School, Department of Medical Services and Techniques, Muş, Turkey

² Inonu University, Faculty of Nursing, Internal Medicine Nursing Department, Malatya, Turkey
serap.parlar@inonu.edu.tr

ABSTRACT

Introduction: Developments in Technology and Medicine under Current Conditions; People's living conditions, disease prevention and management of the disease is influenced in a positive way, on the other hand, because of the soothing lifestyle and chronic diseases in the world, Turkey has caused serious health problems for the community to increase the rate. One of the diseases that causes serious complications among chronic diseases is hypertension. The most important reason for failure in the management of hypertension is the patient profile that is incompatible or does not maintain the recommended treatment. Patient education is very important in improving drug compliance and compliance. Nurses, who are the health professionals who spend the most time with patients, especially by healthcare professionals, contribute greatly to increasing the compliance of patients to the disease and treatment and to implement lifestyle changes. Nursing models / theories, which are an important component of the scientific information content of the nursing profession, are in a position to guide the nurse at every stage of the nursing process.

Objective: In this study, it was aimed to determine the effect of education given according to the roy adaptation model on the medical treatment and physiological, psychological and social compliance of the patients with hypertension.

Method: This research was carried out in Firat University Hospital between January-June 2018. The population of the study consisted of 68 individuals with hypertension diagnosis. The sample consisted of 60 hypertensive individuals, 30 of whom were experimental and 30 were the control group. The data in the research; Patient Information Form, Medical Compliance Rate Scale and Psychosocial Compliance-Self-Report Scale were collected. The individuals in the experimental group were trained using the "Hypertension Training Booklet" prepared by the researcher in accordance with the Roy Adaptation Model. Data were analyzed with Mann Whitney U test, Wilcoxon test and Chi-square test.

Results: In the post-test measurements, patients' compliance to medical treatment was found to be increased ($p < 0.05$), but there was no change in the compliance of the individuals in the control group to medical treatment.

Conclusions: There was a significant decrease in post-test total PAIS-SR and all PAIS-SR subcomponent scores ($p < 0.05$) in the experimental group and, There was no change in the posttest total PAIS-SR and all PAIS-SR subcomponent scores in the control group.

Key Words: *Roy Adaptation Model, Patient Education, Adaptation, Hypertension*

HİPERTANSİYON TANISI OLAN YETİŞKİNLERDE HASTALIĞA PSİKOSOSYAL UYUM VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Ayşe SUSAM¹, Selda ARSLAN²

*Konya Numune Hastanesi, Yoğun Bakım Ünitesi,

**Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD

ABSTRACT

Objective: This study was conducted with the aim of investigating the psychosocial adjustment of individuals with diagnosis of hypertension to the illness and the relationship between their sociodemographic characteristics and levels of adjustment to the illness.

Material and Method: In this descriptive study where the method of random sampling was used, the sample size was determined as 107 individuals. A questionnaire to record sociodemographic characteristics of individuals over the age of 18 and the Psychosocial Adjustment to Illness Scale (PAIS-SR) were implemented between the dates of March and April 2016. The obtained data were analyzed using the SPSS software, and interpreted by the means of descriptive statistics, t-test and Mann Whitney U test.

Findings: 82.2% of the participants in the study were in the age interval of 45 to 65, 68.2% were female, and 86% were married. It was found that women were negatively affected, among the sub-dimensions of PAIS-SR, in the family environment and psychological area ($p<0.05$), in the sexual relationships area among married individuals ($p<0.05$) and in the psychological area among unemployed individuals with low levels of education ($p<0.5$), while the healthcare orientation area was affected negatively among the individuals with high perceived income.

Conclusion: Based on sociodemographic characteristics, it was found that the psychosocial adjustment levels among individuals with diagnosis of hypertension were lower in women, married individuals and individuals with low levels of education.

Keywords: *Nursing, Hypertension, Psychosocial Adjustment*

ÖZET

Amaç: Hipertansiyon tanısı olan bireylerin hastalığa psikososyal uyumu ve sosyodemografik özelliklerinin hastalığa uyum düzeyleri ile ilişkisini incelemek amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı türde yapılan çalışmada gelişmiş güzel örnekleme yöntemi kullanılmış olup örneklem büyüklüğü 107 olarak belirlenmiştir. Mart 2016-Nisan 2016 tarihleri arasında 18 yaş üzeri bireylerin sosyodemografik özellikleri sorgulayan anket formu ve Hastalığa Psikososyal Uyum Özbildirim Ölçeği (PAIS-SR) uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak tanımlayıcı istatistikler, t testi ve Mann Whitney U testi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin % 82,2'si 45-65 yaş grubunda, %68,2'sinin kadın ve %86'sının evli olduğu bulunmuştur. Kadınlar PASIS-SR alt boyutlarından aile çevresi ve psikolojik alanda ($p<0,05$), evli olanlarda cinsel ilişkiler alanında ($p<0,05$), eğitim durumu düşük ve çalışmayan bireylerde psikolojik alanda olumsuz etkilendiği ($p<0,05$), algılanan gelir durumu yüksek olan bireylerde ise sağlık bakımına oryantasyon alanının olumsuz etkilendiği bulunmuştur.

Sonuç: Hipertansiyon tanısı olan bireylerde psikososyal uyum düzeyinin sosyodemografik özelliklere göre kadınlarda, evli olanlarda ve eğitim düzeyi düşük olanlarda daha kötü olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Hemşirelik, Hipertansiyon, Psikososyal Uyum.*

HİPERTANSİYON TANISI OLAN YETİŞKİNLERDE HASTALIĞA PSİKOSOSYAL UYUM VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLER

Ayşe SUSAM¹, Selda ARSLAN²

*Konya Numune Hastanesi, Yoğun Bakım Ünitesi,

**Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD

GİRİŞ

Hipertansiyon tüm dünya ülkelerinde erişkin popülasyonun önemli bir bölümünü etkileyen bir sağlık sorunudur (Joint National Committee, 2003, Mancia vd., 2013, Page, 2014). Hipertansiyon tanısı alan bireylerde tüm yaşamı boyunca devam edecek bir tedavi süreci başlar. Bireyin diyet yapması, obez ise kilo vermesi, egzersiz yapması, sigara alkol kullanımının kısıtlanması gibi yaşam değişikliğinin yanı sıra ilaç kullanımı da önemli etkenler arasındadır (Mert vd., 2011). Hipertansiyonlu hastalarda komplikasyonların ortaya çıkmadan bireylerin tedaviyi benimsemesi ve hastalığa uyum sağlaması son derece önemlidir (Hacıhasanoğlu, 2009). Kronik hastalıklarda gelecek kaygısı, rol kaybı, arkadaş ilişkilerinde değişiklik, cinsel bozukluklar, geleceğe yönelik hedef ve planlar, mali kaynaklarda azalma gibi olumsuz değişimler psikolojik yönden hastanın uyumunu etkiler (Sav vd., 2015, Özdemir ve Taşçı, 2013). Hastalığın kontrol altına alınabilmesi için hastalığa psikososyal uyum ve ilişkili faktörleri tanımlanması gerekmektedir. Psikososyal uyum ile ilgili kronik hastalıklarda yapılan çalışmalara rastlanılmasına rağmen hipertansiyon ile ilgili ülkemizde çalışmaya rastlanmaması bu araştırmayı yapmaya yöneltti önemli etken olmuştur. Bu araştırmada elde edilecek bulgular, psikososyal uyum ile ilişkili faktörleri tanımlamaya, bireylerin hastalığa uyum düzeylerini arttırmaya ve hastalığın komplikasyonlarını önlemeye yardımcı olacaktır. Hipertansiyon tanısı olan bireylerin hastalığa psikososyal uyumu ve bireylerin sosyodemografik özelliklerinin hastalığa uyum düzeyleri ile ilişkisini incelemek araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Soruları

1. Hipertansiyon tanısı olan bireylerin hastalığa psikososyal uyum düzeyi nedir?
2. Sosyodemografik özellikler hastalığa psikososyal uyum düzeyi ile ilişkilidir mi?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma tanımlayıcı türde bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini Konya Kamu Hastaneleri Birliği'ne bağlı bir hastanenin Kardiyoloji ve Dahiliye Poliklinikleri'ne başvuran 18 yaş üzeri hipertansiyon tanısı olan hastalar oluşturmaktadır. Hesaplama Akın ve Durna (2006) tarafından yapılan bir çalışmanın bulgusundan yararlanılmış ve "hastalığa psikososyal uyum" puanı ($52,25 \pm 19,73$) dikkate alınmıştır (Akgül, 2005). Hesaplama; Standartlaşmış Aralık Genişliği=(Toplam Genişlik/Standart Sapma) = $10/19,73:0,50$ bulunmuştur. Standartlaşmış güven aralığı genişliği 0.50'e göre %99 güven aralığında tabloda bildirilen en küçük örnek büyüklüğü 107'dir. Araştırmada geliş-güzel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan, katılımcıların sosyodemografik özelliklerini inceleyen bir anket kullanılmıştır. Psikososyal Uyum Düzeyini Ölçmek İçin Hastalığa Psikososyal Uyum Özbildirim Ölçeği (PAIS-SR) den yararlanılmıştır (Akın ve Durna 2006). Verilerin değerlendirilmesinde ortalama medyan, yüzde ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Çalışmanın sürekli değişkenleri olan PAIS-SR toplam puanlarının ve alt boyutlarının normal dağılıma uygunluğu, Shapiro-wilk testi ile değerlendirilmiş olup $p<0,05$ değeri için Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılarak karar verilmiştir. Çalışma grubunun normal dağılımı değerlendirilerek t-testi ve Mann Whitney U testi uygulanarak değerlendirilmiştir.

PAIS-SR ölçeği kullanımı için izin alınmıştır. Anket formları doldurulmadan önce katılımcılara araştırmanın amacı açıklanarak sözlü/ yazılı onamları alınmıştır. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni (2016-14) ve Konya İli Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği'nden kurum izni alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların %82,2'si 45-65 yaş arasında, % 68,2'si kadın, % 86'sı evli, %64,5'inin eğitim durumu düşük (okuryazar/ değil, ilköğretim mezunu), % 74,8'i çalışmayan (işsiz, emekli ve ev hanımı), %70,1'inin

algılanan gelir düzeyi düşük olup %92,5'i yalnız yaşamamakta ve %88,8'i çekirdek ailede yaşayan bireylerden oluşmaktadır. PAIS-SR ölçeği toplam puan ortalaması 31,60±19,79 olarak bulunmuştur.

TARTIŞMA

Hipertansiyon tanısı olan bireylerin PAIS-SR toplam puan ortalaması hastalığa iyi düzeyde uyum sağladıklarını göstermekte olup diğer kronik hastalıklara oranla tedavisi ve seyri bakımından daha iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Ölçeğin alt boyutları değerlendirildiğinde en çok sağlık bakımına oryantasyon ve psikolojik alan alt boyutunda uyumun olumsuz etkilendiği görülmüştür. Sosyodemografik özelliklere göre PAIS-SR ölçeğindeki alt boyut puanlarının karşılaştırılmasıyla elde edilen bulgular sonucunda cinsiyete göre, kadınlarda aile çevresi alanının ve psikolojik alanda erkeklere göre daha kötü psikososyal uyum göstermektedir.

Tablo 1. Hipertansiyon tanısı olan bireylerde sosyodemografik özelliklerin PAIS-SR ölçeğindeki alt grupların göre karşılaştırılması (n=107).

Değişkenler	Oryantasyon	Meslek/iş çevresi	Aile çevresi	Cinsel ilişkiler	Geniş Aile ilişkileri	Sosyal Çevre	Psikolojik Alan	PPAIS-SR
Cinsiyet								
Kadın	6,86±3,62	5,00	3,00	1,00	1,00	2,00	6,60±4,88	33,26±20,34
Erkek	8,20±3,72	4,00	2,00	1,00	1,00	2,00	4,14±3,51	28,05±18,34
Test ve p değeri	t= -1,767 p = 0,080	MWU= 1,082 p = 0,285	MWU= 0,945 p = 0,046	MWU= 1,113 p = 0,364	MWU=1,239 p = 0,989	MWU= 1,229 p = 0,937	t=2,956 p=0,040	t= 1,269 p = 0,207
Medeni Durum								
Evli	7,54±3,75	4,00	3,00	2,50	1,00	2,00	5,60±4,41	32,19±19,72
Bekar	5,73±2,96	5,00	5,00	0,00	1,00	4,00	7,13±5,75	28,00±20,52
Test ve p değeri	t= 1,777 p = 0,079	MWU= 0,827 p = 0,214	MWU= 0,632 p = 0,559	MWU= 0,277 p = ,000	MWU= 0,618 p = 0,503	MWU= 0,789 p = 0,356	t= -1,187 p = 0,238	t= 0,760 p = 0,449
Eğitim Durumu								
Düşük	7,04±3,69	5,00	3,00	1,00	1,00	1,00	6,50±4,87	33,01±21,02
Yüksek	7,73±3,69	4,00	3,00	1,00	1,00	3,00	4,57±3,88	29,05±17,31
Test ve p değeri	t= -0,928 p = 0,356	MWU= 1,238 p = 0,632	MWU= 1,123 p = 0,213	MWU= 1,167 p = 0,321	MWU= 1,480 p = 0,249	MWU= 1,393 p = 0,579	t= 2,241 p = 0,027	t= 0,991 p = 0,324

Kadınların toplumsal olarak aile çevresi yönünden daha fazla rol ve sorumluluğunun olması nedeniyle böyle bir sonuç ortaya çıkmış olabilir. Kadınlarda psikolojik alanın da daha olumsuz etkilendiği saptanmış olup Akın ve Durna'nın (2006) araştırmasında bu alanla ilgili anlamlı bir fark bulunamamıştır. Depresyon ve anksiyete görülme sıklığının kadınlarda daha fazla olması, çalışmamızda kadınlarda psikolojik uyumun daha kötü çıkmasını desteklemektedir. Medeni duruma göre evlilerde, cinsel ilişkiler alanının bekar bireylere göre daha kötü psikososyal uyum göstermektedir. Hastalığa ilişkin uygulanan tedavinin yan etkileri ve stres düzeyinin yüksek olması psikososyal uyumu kötü etkileyebilmektedir (Morris 2013).

Eğitim düzeyi düşük olan ve çalışmayan gruptaki hastaların psikolojik alanın daha olumsuz etkilendiği bulunmuş olup, çalışmamızı destekleyen çalışmalar olmakla birlikte (Çelik vd. 2015, Akın ve Durna, 2006) ilişki bulunmayan çalışmalarda mevcuttur (Doğru ve Karadakovan, 2016). Eğitim düzeyinin artması sağlığa verilen önemin artmasına ve problem çözüme yollarının aranmasını sağlayarak psikolojik destek sağladığı düşünülmüş, eğitim seviyesi arttıkça bireylerin hastalıkları ile ilgili farkındalığı artırarak diğer alt boyutlarda anlamlılık beklenmiştir. Ekonomik durumun kötüleşmesi stres, anksiyete ve depresyona yatkınlığı arttırılabilmektedir. Kronik hastalıkların bireysel ve ailesel yönden üstlenilen rolleri olumsuz etkilemesi, ciddi zorluklarla baş etmeyi gerektirmesi ve stresli bir süreç olması bireyi psikolojik olarak kötü etkileyebilmektedir (Dobbie ve Mellor, 2008). Kronik hastalıkların tamamen tedavi edilememesi nedeniyle kronik hastalığı olan bireyler psikososyal yönden sorunlar yaşayabilmektedirler. Kronik hastalıklarda uyum düzeyinin düşük olması durumunda komplikasyonların artacağı ve yaşam kalitesinin olumsuz etkileneceği bilinmektedir. Bireyin psikososyal uyum düzeylerinin araştırılması ve psikososyal uyum üzerinde etkili olan faktörlerin bilinmesi,

sağlığın korunması ve geliştirilmesine katkı sağlayacak olup bütüncül bakım verebilmek için hemşirelik mesleğine yarar sağlayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda hipertansiyon tanısı olan bireylerin psikososyal uyum düzeylerinin iyi olduğu, sosyodemografik özelliklere göre hastalığa psikososyal uyum düzeylerinin bazı alt boyutlarının farklılık gösterdiği saptanmıştır. Kadın, eğitim durumu düşük olan ve çalışmayan gruplar yakından izlenmesi, psikososyal uyum yönünden desteklenmesi, hipertansiyona uyum düzeyinin PAIS-SR ölçeği ile farklı populasyonlarda araştırmanın tekrar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgül, A. (2005). Tıbbi araştırmalarda istatistiksel analiz teknikleri “SPSS Uygulamaları”. Üçüncü baskı. Ankara: Emek ofset.
- Akın, S, ve Durna, Z. (2006). Kalp yetersizliği hastalarının psikososyal uyumu. *C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 10(2), s. 1-8.
- Çelik, S, Kelleci, M, Avcı, D, Temel, E. (2015). Tip 1 Diyabetli genç yetişkinlerin hastalığa psikososyal uyumları ve stresle başa çıkma tarzları. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 23(2), s.105-115.
- Dobbie, M, ve Mellor, D. (2008). Chronic illness and it simpact: Considerations for psychologists. *Psychology, Health&Medicine*, 13(5), p. 583–590.
- Doğru B. ve Karadakovan, A. (2016). Kalp yetersizliği olan yaşlı hastalarda psikososyal uyum ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Journal of Cardiovascular Nursing*, 7(13), s. 88-104.
- Hacıhasanoğlu, R. (2009). Hipertansiyonda tedaviye uyumu etkileyen faktörler. *Taf Preventive Medicine Bulletin*, 8(2), s.162-172.
- Joint National Committe. (2003). The Seventh Report of the Joint National Committee on Prevention, Detection, Evaluation, and Treatment of High Blood Pressure. The JNC 7 Report. *JAMA*, 289, 2560-72.
- Mancia, G, Fagard, R, Narkiewicz, K, Redon, J, Zanchetti, A, Böhm, M, ve ark. (2013). ESH/ESC guidelines for the management of arterial hypertension: the Task Force for the Management of Arterial Hypertension of the European Society of Hypertension (ESH) and of the European Society of Cardiology (ESC). *EurHeart J*, 34, 2159–19.
- Mert, H, Özçakar, N, Kuruoğlu, E. (2011). Multidisipliner bir çalışma modülü araştırması: Hipertansiyon hastalarının tedaviye uyumlarının incelenmesi. *Türk Aile Hekimliği Dergisi*, 15(1), s.7-12.
- Morris, R. (2013). Adjusting to chronic illness: Time for a unified theory. *British Journal of Health Psychology*, 18, s. 681-86.
- Özdemir, Ü ve Taşçı, S. (2013). Kronik hastalıklarda psikososyal sorunlar ve bakım. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), s. 57-70.
- Page, M. (2014). The american society of hypertension and the international society of hypertension guidelines for hypertension management: an in-depth guide. Erişim tarihi, 09.01.2016, Erişim adresi, <http://www.pharmacytimes.com/news/the-american-society-of-hypertension>
- Sav, A, King, M, Whitty, Kendall, E, McMillan, S, Kelly, F, Hunter, B, Wheller, A. (2015). Burden of treatment for chronic illness: a concep tanalysis and review of the literature. *Health Expect* 18(3): 312-324.

EVALUATION OF REASON FOR USE OF THE 112 EMERGENCY SERVICE BY ELDERLY PEOPLE: A RETROSPECTIVE STUDY

Dilek TAŞ¹, Gizem ÖZBUDAK¹, Ayfer KARADAKOVAN²

¹Uzm. Hemşire, Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Doktora Öğr., İzmir.

²Uzm. Hemşire, Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Doktora Öğr., İzmir

³Prof.Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Öğretim Üyesi, İzmir

ABSTRACT

Introduction: In societies, the elderly population is gradually increasing. Increased incidence and prevalence of chronic diseases are observed with prolonged life. It is reported that individuals over 65 years of age use 112 emergency health services ambulances, which are an important part of pre-hospital emergency health services (EHC).

Aim: The aim of the study was to evaluate the demographic and clinic features of elderly people using 112 EHC in Dikili district of İzmir province between 2016 to 2017 years.

Material and Methods: This study is a descriptive and cross sectional study which examined retrospectively by report forms of ambulance. The sample of the study consists of 557 patient files. The data of the study were classified according to age, gender, application time, season, ambulance clinical pre-diagnosis, interventions and case results. In the analysis of the data, number, percentage (%), mean and standard deviation value, chi-square test for discrete variables and t-test for continuous variables in comparison between groups.

Results: The number of patients aged 65 years and over were 40.7% of 112 EHC ambulance attendances in Dikili district of İzmir province, in 2016-2017. 52.8 % of the applications are men and 47.2% are women. It was determined that most of the applications 39.9% were between 75-84 years old, 55.7% were made in 2016 and 45.4% were between 08.00-15.59 hours, applications were made mostly in the summer months (40.2%). The place of applications were "home" with 89.6%, arrived at the scene of the incident was 68.8% within the first 14 minutes after the application and 83.3% were transferred to the hospital. In our study, 33.6% of the ambulance applications were the most common "Medical" problems, followed by 17.1% "cardiac", 16.2% "trauma", 14.6% "respiratory", 11.3% "general" and 7.1% "neurological" problems. It was determined that there was no statistically significant difference ($p > 0.05$) between ambulance application reasons and gender, age and seasons, and there was a statistically significant difference between application reasons and application hours ($p < 0.05$).

Conclusion: It was concluded that elderly people frequently use 112 EHC ambulances in Dikili district of İzmir province. Determining the disease profile of elderly patients leads to accurate diagnosis and emergency treatment approach. Therefore, it is important to determine the interventions made after 112 applications and the reasons for using 112 emergency services.

Key words: *Elderly; 112; Emergency; Ambulance*

UZAMIŞ GÜNDÜZ UYKU SÜRESİ VE HİPERTANSİYON

Fatma Kahve¹, Vildan Kocatepe², Vesile Ünver²

¹ İl Sağlık Müdürlüğü, Eğitim Birimi, İstanbul, Türkiye

² Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Türkiye
fatma_yildirim79@hotmail.com

PROLONGED DAYTIME SLEEP DURATION AND HYPERTENSION

In repeated office measurements, arterial blood pressure higher than 140/90 mmHg is defined as hypertension. Hypertension is a systemic disease manifested by continuous blood pressure elevation, and is an important health problem due to causing serious complications and prevalence in the community.¹ In the world, 31.1% of the adult population is affected by hypertension. Hypertension is an important public health issue in both developing and developed countries.² Sözmen et al. (2015) found that the frequency of hypertension in our country is 39.5% in men, 41.6% in women and 40.9% in total.³

The sleep duration and quality affect memory, learning, performance, and metabolic and endocrine system.⁴ The evidence has shown that chronic insomnia and sleep disorders cause an increasing public health issue that negatively affects health. According to the latest epidemiological studies; short sleep duration, long sleep duration, disturbed sleep quality, and irregular sleep-wake pattern have been associated with multiple metabolic disorders such as obesity, hypertension, diabetes, and cardiovascular diseases.⁵

Daytime sleep is a common practice in China, Latin America and Mediterranean countries where it is a part of the culture.⁶ Although daytime sleep is common in infancy and childhood; it is less common in young adults depending on cultural expectations, geographic location and employment status. In the later stages of life, daytime sleep becomes more common, especially after retirement.⁷

While the prevalence of daytime sleep duration among adults (≥ 40 years) in Latin American countries is 29.2%, this prevalence in Chinese society is 68.6% among adults (≥ 45 years). The prolonged sleep duration in the afternoon is associated with age, gender, and hypertension. Especially in women, prolonged sleep duration (≥ 90 minutes) increases the risk of hypertension and this risk has increased significantly in older women. This relationship is explained by the menopausal status and hormonal balance in middle-aged and older women.² Cao et al. (2014) indicate that individuals with prolonged daytime sleep (>60 minutes and above) have systolic and diastolic blood pressure levels.⁸

The studies show the relationship between sleep duration and hypertension risk. It indicates a significant relationship between short sleep duration (<5 hours per night) and the risk of hypertension.⁹ It is stated that this relationship is more apparent especially in women.¹⁰

Therefore, decreased night sleep will increase daytime sleep duration beyond cultural sleep behavior. In our country, there is no study that reveals daytime sleep duration and its effects on adults. Although daytime sleep is considered a cultural behavior brought by geographical features (especially warm climates), it is clear that disturbed night sleep quality will increase the daytime sleep duration. Therefore, it is important for nurses to emphasize the importance of sleep quality in the education of hypertensive patients.

Key words: *Hypertension, Prolonged Daytime Sleep, Nursing*

ÖZET

Tekrarlanan ofis ölçümlerinde arteriyel kan basıncının 140/90 mmHg den daha yüksek olması hipertansiyon (HT) olarak tanımlanır. Hipertansiyon, sürekli kan basıncı yüksekliği ile kendini gösteren, sistemik bir hastalık olup, ciddi komplikasyonlara neden olması ve toplumda yaygın olarak görülmesi nedeniyle önemli bir sağlık problemidir.¹ Tüm dünyada ki yetişkin popülasyonunun % 31.1'i hipertansiyondan etkilenmektedir. Hipertansiyon, hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde önemli bir halk sağlığı sorunudur.² Sözmen ve arkadaşları (2015) ülkemizde hipertansiyon sıklığının erkeklerde %39,5, kadınlarda %41,6 ve toplamda %40,9 olduğunu saptamıştır.³

Uyku süresi ve kalitesinin hafızayı, öğrenmeyi, performansı, metabolik ve endokrin sistemi etkilemektedir.⁴ Kanıtlar kronik uykusuzluk ve uyku bozukluklarının sağlığı olumsuz yönde etkileyen artan bir halk sağlığı sorununa neden olduğunu göstermiştir. Son epidemiyolojik çalışmalara göre; kısa uyku süresi, uzun uyku süresi, bozulmuş uyku kalitesi ve düzensiz uyku uyanma paterni obezite, hipertansiyon, diyabet, kardiyovasküler hastalıklar gibi çoklu metabolik bozuklukların ile ilişkilendirilmiştir.⁵

Gündüz uykusu Çin, Latin Amerika ve Akdeniz ülkelerinde kültürün bir parçası olduğu ülkelerde yaygın bir uygulamadır.⁶ Gündüz uykusu bebeklik ve çocukluk çağında sık olmakla birlikte; genç erişkinlerde, kültürel beklentilere, coğrafi konuma ve çalışma durumuna bağlı olarak daha az sıklıkta görülmektedir. Yaşamın ilerleyen dönemlerinde ise, özellikle emeklilikten sonra, gündüz uykusu tekrar daha yaygın hale gelmektedir.⁷

Latin Amerika Ülkelerinde (≥ 40 yaş) yetişkinler arasında gündüz uyku süresinin yaygınlığı % 29.2 iken, Çin toplumunda bu yaygınlık (≥ 45 yaş) yetişkinler arasında % 68.6'dır. Öğleden sonra uzamış uyku süresi, yaş cinsiyet hipertansiyon ile ilişkilidir. Özellikle kadınlarda, uzamış uyku süresi (≥ 90 dk) hipertansiyon riskini arttırmakta olup, bu risk yaşlı kadınlarda önemli ölçüde artmıştır. Bu ilişki, orta yaşlı ve yaşlı kadınlarda menopozal durum ve hormonal denge ile açıklanmıştır.² Cao ve ark (2014) uzamış gündüz uykusuna sahip (> 60 dk ve üzerinde) olan bireylerin sistolik ve diyastolik kan basıncı düzeyine sahip olduklarını belirtmektedir.⁸ Çalışmalar, uyku süresi ile hipertansiyon riski arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Kısa uyku süresi (gece başına <5 saat) ile hipertansiyon riski arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.⁹ Özellikle bu ilişkinin kadınlarda daha belirgin olduğu belirtilmektedir.¹⁰

Dolayısıyla kültürel uyku davranışların ötesinde azalmış gece uykusu gündüz uykusu süresini artıracaktır. Ülkemizde yetişkinlerde gündüz uyku süresini ve etkilerini ortaya koyan bir çalışma bulunmamaktadır. Her ne kadar gündüz uykusu coğrafi özelliklerin (özellikle sıcak iklimlerin) getirdiği bir kültürel bir davranış olarak düşünülse de, bozulmuş gece uyku kalitesinin gündüz uyku süresini artıracığı açıktır. Dolayısıyla hemşirelerin hipertansif hastaların eğitiminde uyku kalitesinin önemi vurgulamaları önemlidir.

Anahtar kelimeler: Hipertansiyon, gündüz uykusu, hemşirelik

UZAMIŞ GÜNDÜZ UYKU SÜRESİ VE HİPERTANSİYON

Fatma Kahve¹, Vildan Kocatepe², Vesile Ünver²

¹ İl Sağlık Müdürlüğü, Eğitim Birimi, İstanbul, Türkiye

² Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Türkiye

Giriş

Tekrarlanan ofis ölçümlerinde arteriyel kan basıncının 140/90 mmHg den daha yüksek olması hipertansiyon (HT) olarak tanımlanır. Hipertansiyon, sürekli kan basıncı yüksekliği ile kendini gösteren, sistemik bir hastalık olup, ciddi komplikasyonlara neden olması ve toplumda yaygın olarak görülmesi nedeniyle önemli bir sağlık problemidir (Aşık vd., 2018). Tüm dünyadaki yetişkin popülasyonunun % 31,1'i hipertansiyondan etkilenmektedir. Hipertansiyon, hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde önemli bir halk sağlığı sorunudur (Yang vd., 2020). Ülkemizde hipertansiyon sıklığının, erkeklerde % 39,5, kadınlarda % 41,6 ve toplamda % 40,9 olduğunu saptanmıştır (Sözmen, Ergör ve Ünal, 2015).

Beden kitle indeksinin yüksek olması, anksiyete ve yaşam tarzı faktörleri (yüksek sodyum alımı, alkol kullanımı ve vardiyalı olarak çalışma şekli) hipertansiyon için risk faktörü olarak görülmektedir. (Wang vd., 2018). Uyku yoksunluğunun; glikoz metabolizma değişikliği, iştahsızlığın artması, enerjinin azalması gibi sonuçlara bağlı olarak, kardiyovasküler hastalık riski ve ölümler üzerinde önemli bir etken olduğu belirtilmektedir (Wang vd., 2018).

Uyku süresi ve kalitesinin; hafızayı, öğrenmeyi, performansı, metabolik ve endokrin sistemi etkilediği belirtilmektedir (Demir, Kaya, Kayrak, Bacaksız ve Duman, 2011). Kanıtlar; kronik uykusuzluk ve uyku bozukluklarının sağlığı olumsuz yönde etkileyerek, artan bir halk sağlığı sorununa neden olduğunu göstermiştir. Son epidemiyolojik çalışmalara göre; kısa uyku süresi, uzun uyku süresi, bozulmuş uyku kalitesi ve düzensiz uyku uyanma paterni; obezite, hipertansiyon, diyabet ve kardiyovasküler hastalıklar gibi çoklu metabolik bozukluk ile ilişkilendirilmiştir (Lin vd., 2018).

Çin'de orta yaşlı ve yaşlı hastalarda uyku süresi ile mortalite arasındaki ilişkiyi açıklayan prospektif bir çalışmada, kısa ve uzun uyku süresi ile mortalite arasındaki ilişkinin zayıf olduğu fakat, kısa uyku süresi ile kardiyovasküler hastalıklar arasındaki ilişkinin güçlü olduğu belirtilmiştir (Chai vd., 2015). Farklı bir çalışmada ise, genel uyku süresinin gecede yedi saatten az olması ya da gecede sekiz saatten fazla olması ile koroner kalp hastalığı ve mortalite oranında yüksek bir ilişki olduğu açıklanmıştır. Ayrıca yaşlı ve orta yaşlı bireylerde, genel uyku süresinin kısalığı hipertansiyon ile ilişkilendirilmiştir (Gottlieb vd., 2006). Benzer şekilde hipertansiyon ve uyku süresi arasındaki ilişkiyi inceleyen metaanaliz çalışmasında; hem uzamış uyku süresi, hem de kısa uyku süresinin yüksek kan basıncı için güçlü bir risk oluşturduğu ve aynı zamanda kadınların erkeklerden daha fazla risk taşıdığı bildirilmiştir (Wang vd., 2015). Bazı çalışmalarda ise, uyku süresinin gecede sekiz saatten fazla olması ile kardiyovasküler hastalıklar ve ölümler arasındaki artma ya da azalma yönündeki ilişkiler henüz açıklanamamıştır (Zhong vd., 2015).

Gündüz Uykusu ve Etkileri

Gündüz uykusu; Çin, Latin Amerika, Akdeniz, Asya ve Avrupa Ülkelerinde öğleden sonra sıcakların artmasından dolayı (13:00/16:00) kültürün bir parçası olarak yaygın bir uygulamadır (Wang vd., 2018; Lin vd., 2018; Cao vd., 2014). Gündüz uykusu bebeklik ve çocukluk çağında sık olmakla birlikte genç erişkinlerde, kültürel beklentilere, coğrafi konuma ve çalışma durumuna bağlı olarak daha az sıklıkta görülmektedir. Yaşamın ilerleyen dönemlerinde ise, özellikle emeklilikten sonra, gündüz uykusu tekrar daha yaygın hale gelmektedir (Zhong, Wang, Tao, Ying ve Zhao, 2015; Lin vd., 2018). Latin Amerika Ülkelerinde 40 yaş ve üzeri olan yetişkinler arasında gündüz uykusunun yaygınlığı %29,2 olarak açıklanırken, Çin'de 45 yaş ve üzerindeki yetişkinlerde yaygınlık % 68,6 olarak açıklanmıştır (Cao vd., 2014; Zhong vd., 2015). Ayrıca gündüz uykusu kadınlarda (panik atak, anksiyete, uykusuzluk, vazomotor semptomlar, östrojen seviyesinde azalma ve menapozal durumdan dolayı) erkeklerden daha yüksektir ve aynı zamanda yaş ilerledikçe bu sıklık daha fazla artmaktadır (Yang vd., 2020).

Özellikle Çin toplumu, gündüz uykusunu gece uykusunun tamamlayıcısı olarak belirleyip, bu yüzden faydalı bir davranış olarak açıklamıştır (Lin vd., 2018; Cao vd., 2014). Latin Amerika ve Orta Doğu ülkelerinde gündüz uykusunun stresi azaltarak koroner kalp hastalığı oranlarını düşürdüğü ve ömrü uzattığı bildirilmiştir. Aynı çalışmada gecede 6-8 saat uyuyan bireylerde majör kardiyovasküler olaylar ve mortalite riskinin düşük olduğu

yönünde gözlemlemiştir (Yang vd., 2020). Yunanistan'da yapılan bir çalışmada da 90 dakika gündüz uykusu kardiyovasküler hastalıklardan koruduğu bildirilmiştir (Burazeri, Gofin ve Kark, 2003). Ancak gündüz uyku düzeyindeki artma, gece uykusundaki düzensizlikle ilişkilendirilmektedir (Wang vd., 2018). Bu nedenle farklı sonuçların açıklandığı çalışmalarda mevcuttur. Costa Rica'da yapılan bir çalışmada yaş ortalaması 70 olan kişilerde, gündüz uykusu süresinin iki saatten fazla uzamasının miyokardiyal infarktüs ve mortalite riskini arttırdığı yönündedir (Burazeri, Gofin ve Kark, 2003).

Son yıllarda gündüz uykusunun, mortalite, diabetes mellitus, meme kanseri, alkole bağlı olmayan karaciğer yağlanması gibi ciddi problemler oluşturup, uyku ile bağlantılı olduğu açıklanmış ancak altta yatan sebeplerin de araştırılması gerektiği de belirtilmiştir (Zhong vd., 2015).

Gündüz Uykusu ve Hipertansiyon İlişkisi

Yapılan çalışmalarda gece uykusu bozukluğunun, gündüz uykusu süresinde artmaya ve beraberinde de kan basıncı yüksekliliğine neden olduğu belirtilmektedir. Özellikle beş saatten daha kısa gece uykusu ile hipertansiyon riski arasında da anlamlı bir ilişki olduğu gösteren çalışmalar mevcuttur (Cao vd., 2014). Bu ilişkinin kadınlarda daha belirgin olduğu belirtilmektedir (Cappuccio ve Miller, 2017). Benzer şekilde farklı bir çalışmada gece 7-8 saat uykusu süresinin ölüm riskini düşürdüğü ve öğleden sonra uyku süresinin uzunluğunun da hipertansiyon gelişme riskini arttırdığı bulunmuştur (Mantua ve Spencer, 2017).

Yaşlı hastaların yarısından fazlasının gece uykusuzluğu nedeniyle artan gündüz uykularının beraberinde hipertansiyon riskini arttırdığı söylenmektedir (Uchmanowicz vd., 2019). Uzamış gündüz uykusuna sahip (60 dakika ve üzerinde) olan bireylerin sistolik ve diyastolik kan basıncı düzeylerinde artış olduğu belirtilmektedir (Zhong vd., 2015). Yapılan bir çalışmada yaşları 50-80 arasında ve hipertansiyon tanısı almamış, sağlıklı yaşlıların gündüz uykularının beş yıl süre ile düzenli olarak takibi neticesinde hipertansiyon ile ilişki olduğu saptanmıştır (Goldstein, Ancoli-Israel ve Shapiro, 2004). Özellikle kadınlarda, 90 dakika ve üzerinde uzamış uyku süresi hipertansiyon riskini arttırmakta olup, bu ilişki orta yaşlı ve yaşlı kadınlarda menopozal durum ve hormonal denge ile açıklanmıştır (Zhong vd., 2015; Cao vd., 2013).

Sonuç

Kültürel uyku davranışların ötesinde azalmış gece uykusu gündüz uykusu süresini artıracaktır. Her ne kadar gündüz uykusu coğrafi özelliklerin (özellikle sıcak iklimlerin) getirdiği bir kültürel bir davranış olarak düşünülse de, bozulmuş gece uykusu kalitesinin gündüz uykusu süresini artıracığı açıktır. Dolayısıyla hemşireler, hipertansif hastaların eğitiminde uyku kalitesinin önemini vurgulamalıdır.

Gündüz uykusu özellikle yaşlı popülasyonda bazı hastalıklar üzerinde negatif sonuçlar doğurmaktadır. Fakat bunun için özellikle, gündüz uykusu zararlıdır yönünde kesin kanıt yoktur. Gelecekte, gündüz uykusu ve negatif çıktılar üzerinde yoğunlaşılırken, özellikle inflamatuvar markerlar ve potansiyel olarak etkileşimine bakmak gerekmektedir. Daha büyük bir kohort çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Hipertansiyon, gündüz uykusu, hemşirelik*

KAYNAKLAR

- Aşık, M., Aydoğdu, A., Bayram, F., Bilen, H., Can, S., Cesur, M., ... Yılmaz, M., (2018). Hipertansiyon Tanı ve Tedavi Kılavuzu. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği.
- Brazeri, G., Gofin, J. ve Kark, J.D. (2003). Siesta and Mortality in a Mediterranean Population: A Community Study in Jerusalem. *Sleep*, 26 (5); 573-583.
- Cao, Z., Shen, L., Wua, J., Yang, H., Fang, W., Chena, W., ... Wua, T. (2014). The effects of midday nap duration on the risk of hypertension in a middle-aged and older Chinese population: a preliminary evidence from the Tongji-Dongfeng Cohort Study, China. *Journal of Hypertension*, 32; 93-98. DOI:10.1097/HJH.0000000000000291
- Cappuccio, F.P. ve Miller, M.A. (2017). Sleep and Cardio-Metabolic Disease. *Current Cardiology Report Journal*, 19(110); 1-9. DOI 10.1007/s11886-017-0916-0
- Chai, H., Shu, X. O., Xiang, Y.B., Yang, G., Li, H., Ji, B.T., ... (2015). Sleep Duration and Mortality: A Prospective Study of 113,138 Middle-Aged and Elderly Chinese Men and Women. *Sleep*, 38 (4); 529-535.
- Demir, K., Kaya, Z., Kayrak, M., Bacaksız, A., Duman, Ç. (2011). Orta Yaş Hipertansif Bireylerde Kan Basıncı Kontrolü ve Uyku Kalitesi Arasındaki İlişkinin Analizi. *Selçuk Üniversitesi Tıp Dergisi*, 27(2); 83-87.
- Goldstein, I. B., Ancoli-Israel, S. ve Shapiro, D. (2004). Relationship Between Daytime Sleepiness and Blood Pressure in Healthy Older Adults. *American Journal of Hypertension*, 17; 787-792. DOI:10.1016/j.amjhyper.2004.05.009
- Gottlieb, D.J., Redline, S., Nieto, J., Baldwin, C.M., Newman, A.B., Resnick, H.E., ... Punjabi, N.M. (2006). Association of Usual Sleep Duration With Hypertension: The Sleep Heart Health Study *Sleep*, 29 (8); 1009-1014.1
- Lan, T. Y., Lan, T. H., Wen, C. P., Lin, Y. H., Chuang, Y. L. (2007). Nighttime Sleep, Chinese Afternoon Nap, and Mortality in the Elderly. *Sleep, Nap and Health Risk*, 30 (9); 1105-1110.

- Lin, M., Su, Q., Wen, J., Wei, S., Yao, J., Huang, H., ... Chen, G. (2018). Self-reported sleep duration and daytime napping are Associated with renal hyperfiltration in general population. *Sleep Breath*, 22; 223–232. DOI 10.1007/s11325-017-1470-0
- Mantua, J. ve Spencer, R. M. C. (2017). Exploring the nap paradox: are mid-day sleep bouts a friend or foe? *Sleep Med*, 37; 88–97.
- Sözmen, K., Ergör, G., Ünal, B. (2015). Hipertansiyon sıklığı, farkındalığı, tedavi alma ve kan basıncı kontrolünü etkileyen etmenler, *Dicle Tıp Dergisi*, 42 (2); 199-207 doi: 10.5798/diclemedj.0921.2015.02.0558
- Tanabe, N., Iso, H., Seki, N., Suzuki, H., Yatsuya, H., Toyoshima, H., ... (2010). Daytime Napping and Mortality, with A Special Reference to Cardiovascular Disease: The JACC Study. *International Journal of Epidemiology*, 39; 233-243.
- Uchmanowicz, I., Markiewicz, K., Uchmanowicz, B., Koltuniuk, A., Rosinczuk, J. (2019). The Relationship Between Sleep Disturbances and Quality of Life in Elderly Patients with Hypertension. *Clinical Interventions in Aging*, 14; 155-165.
- Wang, C., Bangdiwala, S. I., Rangarajan, S., Lear, S. A., Alhabib, K., Mohan, V., ... Yusuf, S. (2018). Association of estimated sleep duration and naps with mortality and cardiovascular events: a study of 116 632 people from 21 countries *European Heart Journal*, 1–10.
- Wang, Y., Mei, H., Jiang, Y.R., Sun, W.Q., Song, Y.J., Liu, S.J., Jian, F. (2015). Relationship Between Duration of Sleep and Hypertension in Adults: A Meta-Analysis. *Journal of Clinical Sleep Medicine*, 11 (9); 1047-1056.
- Yang, Y., Liub, W., Jic, X., Mad, C., Wange, X., Lia, K., Lif, J. (2020). Extended afternoon naps are Associated with hypertension in women but not in men. *Heart & Lung*, 49; 2-9.
- Zhong, G., Wang, Y., Tao, T., Ying, J., Zhao, Y. (2015). Daytime napping and mortality from all causes, Cardiovascular disease, and cancer: a meta analysis of prospective cohort studies. *Sleep Medicine*, 16; 811–819.

EVALUATION OF FRAGILITY AND FUNCTIONAL CONDITION IN ELDERLY INDIVIDUALS IN THE HOSPITAL

Prof. Dr. Hatice Tel Aydın, Arş. Gör. Esra Başer

Introduction: Fragility is common in older individuals and can cause functional impairment. This study was carried out to examine the level of fragility and the relationship between fragility and functional disability in elderly hospitalized individuals.

Materials and Methods: The descriptive study was conducted with 231 patients receiving treatment in the internal clinics of a university hospital. The research data were collected using the Patient Information Form, Edmonton Fragility Scale, Katz's Daily Living Activities Index (ADL) and Lawton and Brody's Instrumental Daily Living Activities Index (IADL).

Results: 55.4% of the patients participating in the study are women, 93.1% are 65-85 years old, 65.4% are married, 54.5% are housewives, 46.8% are illiterate and 38.1% are receiving treatment in the cardiology clinic. The fragility scale average of 19.9% of the patients was found to be 7.24 ± 3.54 . It was determined that 86.6% of the patients were independent in ADL and 56.3% were independent in IADL. When sociodemographic characteristics and scale mean scores are examined; It was determined that the fragility scale scores of women and those aged 86 and above were higher, and the scores of ADL and IADL were lower. The fragility scale scores of patients receiving treatment in the nephrology service were higher and the scores of IADL were lower.

Conclusion: It has been determined that patients who are fragile are more functionally dependent. Functional independence is both a factor of fragility and a consequence. Increased function losses with aging reduce the quality of life of individuals and prepare the ground for the formation of fragility. For this reason, nurses should evaluate the fragile individuals as a whole, and enable possible diagnoses such as functional impairment early and provide care for them.

Key words: *Elderly individual, functional state, fragility*

EVALUATION OF DAILY LIFE ACTIVITIES AND MALNUTRITION STATUS IN ELDERLY INDIVIDUALS

Gulistan Yoldas¹, Halise Taskın Duman², Ayfer Karadakovan³

¹ Turkan Ozilhan State Hospital Bornova/Izmir, Turkey

² Mugla Sıtkı Kocman University Fethiye Faculty of Health Sciences, Mugla, Turkey

³ Ege University Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Izmir, Turkey

glstnylds@gmail.com

Introduction: With the development of medical technologies and opportunities, increases have occurred in the elderly population of the world, especially in developed countries, and it is assumed that this increase will continue. Many factors such as physiological changes, chronic diseases, and multiple drug use occur in the elderly, and appetite decreases, and malnutrition develops with insufficient nutrient intake and losses in body tissues. The dependence of elderly individuals in their daily life activities affects the level of nutrition and prepares the ground for the formation of malnutrition. Prevention and treatment of malnutrition requires an interdisciplinary approach.

Method: The sample of the study consisted of 72 individuals who volunteered to participate in the study over the age of 65 who applied to Izmir Türkan Özilhan State Hospital polyclinics between October 15, 2018 and January 15, 2019. Descriptive Information Form, Katz Daily Life Activities Scale, Lawton and Brody Instrumental Daily Life Activities Scale and Mini Nutritional Evaluation test were used as data collection tools. The data were analyzed with SPSS 15 program.

Results: 36.1% of the individuals are between 65-69 years old, 56.9% are women, 36.1% are primary school graduates. Problems were found in the intestinal habits of 26.4% of the individuals and in the sleeping habits of 47.2%. In the research, it was found that 87.5% of individuals have chronic disease, 54.2% of them have pain, 95.8% of them use drugs continuously. While 93% of individuals are independent according to Katz Daily Life Activities Scale, 76.4% of them are independent according to Lawton and Brody Instrumental Daily Life Activities scale. When the Mini Nutritional Assessment Test Distribution of the participants was examined, 9.7% of them were malnutrition, 29.2% of them were under the risk of malnutrition and 61.1% of them were in normal nutritional status.

Conclusion: As the dependency level of individuals in daily life activities increases, malnutrition risk and malnutrition rate increase.

Keywords: *Daily Life Activity, Malnutrition, Elderly.*

EVALUATION OF NURSES' ATTITUDES AND BEHAVIORS AGAINST BLOOD DONATION

HEMŞİRELERİN KAN BAĞIŞINA KARŞI TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Pınar Eksi¹, Betül Bayrak¹, Hatice Karabuğa Yakar¹ and Sıdıka Oğuz¹

¹Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
pinarkulak77@hotmail.com

ABSTRACT

Objective: This study was planned to evaluate the attitudes and behaviors of nurses towards blood donation.

Method: This study was conducted between 269 nurses who agreed to participate in the research in an education and research hospital between April and September 2019. "Questionnaire" and "Blood Donation Attitude Scale" were used to collect the data. The scale consists of three dimensions. Scores can be obtained from the scale in the range of 24-120. Descriptive statistics (number, percentage, mean, standard deviation), independent sample t test and One Way ANOVA were used in data analysis.

Results: 95.5% of the nurses participated in the study were women and 68.4% were graduated bachelor's degree. In addition, their average age was 30.11 ± 8.04 and the year they spent in the profession is 7.74 ± 8.09 . It was found that 31.6% of the nurses donated blood before, 95.9% did not need blood donation before, 73.6% received training about blood donation and 13.4% donated their organs. The total mean score of the BPL of the individuals participating in the study is 79.74 ± 9.52 . The mean scores obtained from the sub-dimensions of social and social responsibility, anxiety, social opinion and understanding are 49.66 ± 6.16 , 19.81 ± 5.21 and 10.31 ± 3.65 , respectively. It was seen nurses who received training on blood donation and donated their organs get higher scores from the social opinion and understanding sub-dimension ($p < 0.05$).

Conclusion: Nurses' blood donation attitudes and behaviors are positive. Training on blood donation and donating organs increases social opinion and understanding in blood donation.

Key words: *blood donation, nurse, attitude and behavior.*

ÖZET

Amaç: Bu çalışma hemşirelerin kan bağışına karşı tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi amacıyla planlandı.

Gereç-Yöntem: Bu araştırma Nisan-Eylül 2019 tarihleri arasında bir eğitim araştırma hastanesinde, araştırmaya katılmayı kabul eden 269 hemşire ile yapıldı. Verilerin toplanmasında "Anket Formu" ve "Kan Bağış Tutum Ölçeği (KBTÖ)" kullanıldı. Ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten 24-120 aralığında puan alınabilmektedir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma), independent sample t testi ve One-Way ANOVA kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan hemşirelerin %95,5' i kadın olup %68,4' ü lisans mezunudur. Ayrıca yaş ortalamaları $30,11 \pm 8,04$ ve meslekte geçirdikleri yıl $7,74 \pm 8,09$ ' dur. Hemşirelerin %31,6' sının daha önce kan bağış yaptığı, %95,9'unun daha önce kan bağışına ihtiyaç duymadığı, %73,6' sının kan bağış hakkında eğitim aldığı ve %13,4' ünün organlarını bağışladığı bulundu. Çalışmaya katılan bireylerin KBTÖ toplam puan ortalaması $79,74 \pm 9,52$ 'dir. Toplumsal ve sosyal sorumluluk, Endişe, Toplumsal görüş ve anlayış alt boyutlarından alınan puan ortalamaları sırasıyla $49,66 \pm 6,16$, $19,81 \pm 5,21$ ve $10,31 \pm 3,65$ 'dir. Kan bağış hakkında eğitim alan ve organlarını bağışlayan hemşirelerin toplumsal görüş ve anlayış alt boyutundan daha yüksek puan aldığı görüldü ($p < 0,05$).

Sonuç: Hemşirelerin kan bağış tutum ve davranışları olumlu yöndedir. Kan bağış hakkında eğitim alma ve organ bağış yapma kan bağışında toplumsal görüşü ve anlayışı arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *kan bağış, hemşire, tutum ve davranış.*

THE EFFECT OF ACUPRESSURE APPLIED TO PATIENTS WITH MULTIPLE SCLEROSIS ON FATIGUE

Meltem SUNGUR¹, Nimet OVAYOLU ^{*2}, Aylin AKÇALI^{*3}

¹Dicle University, Atatürk School of Health, Turkey

²SANKO University, Faculty of Health Sciences, Turkey

³Gaziantep University Şahinbey Research and Application Hospital, Turkey

meltem_sungur4633@hotmail.com

This randomized, controlled and experimental study was conducted in order to examine the effect of acupressure applied to patients with multiple sclerosis (MS) on fatigue. Approval from the ethics committee, permission from the institution, where the study would be conducted, and consent from the patients were obtained before the study. The sample size was determined using the power analysis and the patients meeting the inclusion criteria were assigned to intervention (30) and control (30) groups. The data of the study were collected using a questionnaire and the fatigue scale. In the scale, the cutoff point for pathological fatigue is four and above and high total score (maximum 7) signifies the increased fatigue. During the study, the control group received their routine treatment; on the other hand, the intervention group received routine treatment and also the certified researcher, receiving the acupressure training, applied acupressure to the intervention group by using the points Li4, ST36 and SP6 three times a week for totally four weeks. At the end of this process, fatigue levels of both groups were evaluated again. The data were evaluated using the Shapiro Wilk test, Student t test, Mann Whitney U test, ANOVA-LSD, Chi-square test, All pairwise, and Kruskal Wallis test. It was determined that there was a significant difference between the intervention and control groups in terms of fatigue mean scores after the acupressure application ($p < 0.05$). According to these results of the study; it can be recommended to provide acupressure training to MS patients in order to decrease the fatigue associated with MS.

Keywords: *Acupressure, nursing, multiple sclerosis, fatigue.*

EVALUATION OF NURSE'S KNOWLEDGE OF EVIDENCE BASED ACUTE STROKE

Havva KARADENİZ¹, Nurgül MERDAN YILMAZ²

¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği, Trabzon, Türkiye

² Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD YL, Trabzon, Türkiye
mavilim_sude@hotmail.com

ABSTRACT

For more than twenty years, evidence-based stroke care has been found to save lives, reduce injuries, shorten hospital stays and are often associated with improved patient outcomes. Nurses who will give care to stroke patients should have knowledge about proper care and time management. This study was conducted to evaluate the evidence-based acute stroke knowledge level in nurses.

The sample of this descriptive study consisted of 245 nurses working in Farabi Hospital of Karadeniz Technical University Health Application and Research Center in Trabzon city center. The data were collected using "Introductory Information Form" and "Acute Stroke Information Level Measurement and Awareness Form". "Introductory Information Form" was prepared by the researcher using The Turkish Neurological Society Stroke Clinical Protocol Impact Assessment Questionnaire. "Acute Stroke Knowledge Level Measurement and Awareness Form" was created by the researcher using the T.R. Ministry of Health Stroke Protocol and related literature. The suitability of the data for normal distribution was evaluated with Shapiro Wilk and Kolmogorov Smirnov. One-way analysis of variance and independent samples t test to compare the data showing normal distribution, Kruskal Wallis and Mann Whitney U test to compare data not showing normal distribution, and chi-square test in categorical data were used. The significance level was taken as $p < 0.05$ in this study.

The participation rate to the study is 55.9%. 86.5% of the nurses participated in the study are female, the mean age is 32.19 ± 7.76 (Min: 20, Max: 60), 64.9% are undergraduate and 93.1% are working in clinical/services. 16.3% of nurses have knowledge about stroke protocol. While 87.3% of the nurses responded to ischemic stroke triage correctly, 61.3% stated that they did not know the stroke scale used. 33.9% of the nurses responded to vital signs follow-up in patients receiving recanalization treatment, and 28.2% responded to follow-up neurological follow-up in patients receiving recanalization treatment correctly. There was a weak, statistically significant correlation between nurses' knowledge score and age ($r = 0.158$; $p = 0.013$).

While the questions most answered correctly by nurses were care-based questions in acute stroke, the least known questions were on stroke scale, tPA dose, and time management in stroke. Nurses who followed professional publications and participated in congresses, courses and symposium programs responded to the questions at a higher rate. In-service training programs can be developed, participation in scientific meetings and clinical practice guides can be developed to increase the knowledge level of acute stroke of nurses and to manage quality patient care.

Anahtar Kelimeler: Acute stroke, Evidence-based nursing, Nurse, Stroke, Trabzon

THE RELIABILITY AND VALIDITY OF HYPOGLYCEMIC CONFIDENCE SCALE

Dilek BÜYÜKKAYA BESEN¹, Merve DERVİŞOĞLU²

¹Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

²Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği YL Programı, İzmir, Türkiye
dilek.buyukkaya@deu.edu.tr

ABSTRACT

Objective: The research is a methodological study planned for evaluate the Turkish validity reliability of the Hypoglycemic Confidence Scale.

Material and Methods: The Hypoglycemic Confidence Scale (HCS) is a nine-item self-report scale. The Hypoglycemic Confidence Scale was applied to individuals with type 2 diabetes who have been using insulin for at least one year and have experienced hypoglycemia at least once. Language, content, internal criterion, and construct-concept validity were performed in order to test the validity of scale; time invariance and internal consistency analyzes were performed in order to test its reliability.

Results: For the language validity of the Hypoglycemic Confidence Scale, the translation and back translation stages were completed, presented to the expert opinion, and finalized by its pre-application. Expert opinion was received in determining the content validity of the scale and the content validity index was calculated. The construct concept validity exploratory factor analysis of the scale was performed using the principal components method. The compatibility of the findings obtained from the data collected from the participants with the theoretical scale structure was investigated by confirmatory factor analysis, which is a type of structural equation modeling. It was found that the result obtained by applying the Hypoglycemic Confidence Scale twice with a three-week interval was statistically significant and it was determined that the scale has high reliability.

Conclusion: The scale is a valid and reliable assessment tool that can be used to determine the hypoglycemic confidence levels of individuals with type 2 diabetes.

Keywords: *Diabetes; Hypoglycemia; Hypoglycemic Confidence*

HİPOGLİSEMİK GÜVEN ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

ÖZET

Amaç: Araştırma, Hipoglisemik Güven Ölçeği'nin Türkçe geçerlik güvenirliğinin değerlendirilmesi amacı ile planlanmış metodolojik bir çalışmadır.

Gereç ve Yöntem: Hipoglisemik Güven Ölçeği (HGÖ), dokuz maddelik bir öz bildirim ölçeğidir. Hipoglisemik Güven Ölçeği, en az bir yıldır insülin kullanan ve en az bir kez hipoglisemi yaşamış olan tip 2 diyabetli bireylere uygulanmıştır. Ölçeğin geçerliğini test etmek için dil, kapsam, iç ölçüt, yapı-kavram geçerliği; güvenirliğini test etmek için de zamana göre değişmezlik ve iç tutarlılık analizleri yapılmıştır.

Bulgular: Hipoglisemik Güven Ölçeği'nin dil geçerliği için çeviri ve geri çeviri aşamaları tamamlanıp uzman görüşüne sunulmuş ve ön uygulama yapılarak son şekli verilmiştir. Ölçeğin kapsam geçerliğinin belirlenmesinde uzman görüşü alınmış ve kapsam geçerlik indeksi hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı kavram geçerliği açıklayıcı faktör analizi temel bileşenler yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan toplanan verilerden elde edilen bulguların teorik ölçek yapısı ile uygunluğu, yapısal eşitlik modellemesinin bir türü olan doğrulayıcı faktör analizi ile araştırılmıştır. Hipoglisemik Güven Ölçeği'nin üç hafta ara ile iki kez uygulanmasıyla elde edilen sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuş ve ölçeğin yüksek derecede güvenirliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Ölçek, tip 2 diyabetli bireylerin hipoglisemik güven düzeylerini belirlemek için kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler: *Diyabet; Hipoglisemi; Hipoglisemik Güven*

THE EVALUATION OF HEALTHCARE PROFESSIONALS' ATTITUDES TOWARDS SAFE USE OF NEEDLE-STICK AND SHARP MEDICAL INSTRUMENTS IN A PUBLIC HOSPITAL

Eda ÇAKMAK¹, Serap ÜNSAR².

1-Silivri State Hospital, İstanbul, Turkey

2- Trakya University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Edirne, Turkey

Introduction: Healthcare professionals have many infections that can be transmitted from patients in their workplace at risk of disease exposure. The most important of these dangers is cutting are tool injuries and infections.

Aim: This cross-sectional and descriptive study to investigate healthcare professionals' attitudes towards safe use of needle-stick and sharp medical instruments.

Method: The study was conducted on 248 healthcare workers who worked in a public hospital between January-March 2018. The data were collected through "Healthcare Workers Demographics Form" and "the Scale of the Attitudes of Healthcare Workers towards to Safe Use of Needle-stick and Sharp Medical Instruments".

Results: The study found that the mean age of the participants was 34,90±8,99, 70,6% of the participants was female and 41,5% of those had bachelor's degree, 55,2% of the participants consisted of nurses and their mean working experience was 12,15±8,90 years, 44,4% of the participants had experienced of needle-stick and sharp injury and only 26,4% of them did not consult with the relevant department following the injury, 86,3% of the participants received training on sharp injuries. The participants' mean score on the scale of the attitudes of healthcare workers towards to safe use of needle-stick and sharp medical instruments was 113,89±9,52. Our study found that gender, occupation, the department being worked for, having night shift, number of night shifts, having needle-stick and sharp injury, consulting with the relevant department after injury, the efficiency of the training received and further training need had an effect on the workers' attitudes ($p<0,05$). Linear regression analysis results revealed that gender, level of education, occupation and having needle-stick and sharp injury affected the attitudes independently. Female healthcare professionals (4,54) and those having postgraduate degree (3,58) had more positive attitudes towards to safe use of the needle-stick and sharp medical instruments. It was also found that healthcare officers (4,28) and workers who had needlestick and sharp injury before (3,29) had more negative attitudes towards the safe use of the needle-stick and sharp medical instruments compared to other workers ($p<0,05$).

Conclusion: We suggest that organizing in-service trainings, applying standard precautions and active reporting system in considering the demographics of healthcare workers, the occupational characteristics.

Keywords: Healthcare workers, needle-stick and sharp medical instruments, attitudes

INVESTIGATING THE AWARENESS OF NURSES WHO CARE FOR BEDRIDDEN PATIENTS REGARDING THE DISTINCTION BETWEEN INCONTINENCE ASSOCIATED DERMATITIS AND PRESSURE INJURY

Tuğba Yeni¹, Nuray Enç²

¹Bahçeşehir Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Anestezi Programı, İstanbul, Türkiye

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

tugba.yeni@vsh.bau.edu.tr

Abstract

Pressure injury and incontinence associated dermatitis are common problems for bedridden patient especially in intensive care unit. These problems are difficult to distinguish from each other. Therefore, ICU nurses should be knowledgeable about this issue.

This research was designed as a descriptive study to investigate the awareness of nurses who care about bed-ridden patients about the separation of incontinence associated dermatitis and pressure injury.

The data collection form, which was prepared pressure injury the researcher based on the literature, was applied between March 2019 and May 2019 with 235 intensive care nurses. Number Cruncher Statistical System 2007, Kolmogorov-Smirnov, Shapressure injuryro-Wilk, Mann Whitney U, Kruskal Wallis, Bonferroni-Dunn, Pearson and Chi Square test have been used for evaluate the data.

Demographic characteristics of the nurses and knowledge of incontinence associated dermatitis and pressure injury were evaluated. 74.9% of nurses have licence graduated degree and 49.4% have experienced intensive care unit between 1-5 years. 71.5% of nurses got education about pressure injury and 20% of nurses got education about incontinence associated dermatitis after university. We asked to nurses about definition, pathophysiology, risk factors and prevention. And we asked them some case photos for staging. At last, the score about incontinence associated dermatitis knowledge level is 43.19 ± 27.47 , while the score of pressure injury knowledge level is 78.26 ± 22.00 . The nurses often gave the wrong answers about the pathophysiology of incontinence associated dermatitis and the prevention of incontinence associated dermatitis. Pressure injury questions mostly answered correctly by nurses. On the other hand, case photo scores were high on not only about pressure injury but also about incontinence associated dermatitis. Nurses had given incorrect answers in highly rates about staging suspected deep tissue damage.

As result of the study, the knowledge level of the nurses about incontinence associated dermatitis was significantly lower than the knowledge level about pressure injury. At the same time, nurses do not have sufficient knowledge on both issue. They need education pressure injury and incontinence associated dermatitis. Clinician and academician nurses must improve research about this subject.

There must be at least one wound care nurse in each hospital. Wound care education should be given at university.

Key Words: Incontinence Associated Dermatitis, Pressure Injury, Intensive Care Unit, Nursing, Level of knowledge

EFFECT OF BED BATH ON PATIENT COMFORT IN BEDRIDDEN PATIENTS

**Gaye Demirtaş¹, Leman Şenturan² and Ecem Genç, Büşra Parmak³, Duygu Çavuşoğlu³,
Özlem Taşdemir³**

¹Haliç University, Nursing Department, Istanbul, Turkey

²Biruni University, İstanbul, Turkey

³Haliç University, Nursing Department, Istanbul, Turkey

gayedemirtas@halic.edu.tr

Abstract

The research was carried out experimentally to examine the effects of the bed bath given to bedridden patients on the comfort of patients. The sample of the research conducted in an education and research hospital in Istanbul, the experimental group, 40 patients, the control group, 40 patients, lying in the orthopedi and neurology services, 18 years of age and older, conscious, at least 3 days have not been given a bed bath, accepting a bed bath created 80 patients who were fully dependent on the bed or semi-dependent. Verbal and written consent was obtained from the patients after obtaining the necessary institution permissions. Patients whose protocol number ended with odd numbers consisted of the experimental group and patients whose protocol numbers ended with odd numbers formed the control group. 40 patients in the experimental group were given a bed bath. 40 patients constituting the control group were observed by the researchers in terms of body hygiene and comfort while maintaining their clinical routines. Information form and comfort questionnaire were applied to the patients before the bed bath. After the bed bath, the questionnaire was repeated to the patients in the experimental group. Descriptive statistical methods (Frequency, Percentage, Average, Standard deviation), Kolmogorov - Smirnov distribution test, Pearson Chi-Square test, Fisher Exact test, Mann Whitney U test and Wilcoxon sign test were used while evaluating the data. It was observed that more than half of the experimental group answered yes to the expressions "I feel relaxed" and "I feel relaxed" after the bed bath, and there was no answer in the control group. It was concluded that the bed bath applied to the experimental group had a positive effect on the comfort level of the bed-dependent patients.

Key Words: Bed Bathing, Hygiene, Comfort, Bed Dependent, Nursing Care

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE COMPETENCE TENSION AND ETHICAL SENSITIVITY OF INTENSIVE CARE NURSES

Sümevra Mihrap İLTER¹, Özlem OVAYOLU², Sibel SERÇE², Nimet OVAYOLU³

¹ Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Afşin Health High School Nursing Department /Turkey

² Gaziantep University, Health Sciences Faculty, Internal Diseases Nursing Department/ Turkey

³ Sanko University, Health Sciences Faculty, Internal Diseases Nursing Department/ Turkey

Purpose: The research was carried out to examine the relationship between compassion fatigue and ethical sensibilities of intensive care nurses.

Method:

Permission was obtained from the ethics committee, institution and nurses before the research. The universe of the research was all nurses working in a university hospital, and the sample was composed of intensive care nurses who agreed to participate in the study.

Data were collected by questionnaire, compassion fatigue scale and moral sensitivity scale. The total score of the scale of compassion varies between 24-120, and the high score indicates that the level of "compassion is high. The total score of the moral sensitivity scale varies between 30-210 and as the score increases, ethical sensitivity decreases. The data obtained were evaluated by Student t, One Way Anova, Kruskal Wallis, Mann Whitney U and correlation analysis.

Findings:

It was determined that 55.6% of the nurses were undergraduate graduates, 44.4% had been working in intensive care for 4-6 years, 39.6% experienced professional ethical dilemma and 44.6% of those who experienced ethical dilemma could not solve this problem. The mean score of compassion fatigue and moral sensitivity scale was 83.3 ± 6.7 and 125.4 ± 7.2 , respectively, and there was a positive correlation between compassion fatigue and moral sensitivity scores ($p < 0.05$).

Result and Recommendations: It was determined that the mean score of the compassion fatigue and moral sensitivity scale of the intensive care nurses was "medium", and there was a positive relationship between the nurses' moral sensitivity scale and the scale of compassion fatigue. In line with these results, it may be suggested to evaluate and support the compassion fatigue and ethical sensibilities in terms of solving the ethical dilemmas that nurses working in intensive care units may experience in patient care.

Keywords: Intensive Care Nursing, Compassion Tiredness, Ethic

CAUSES OF VIOLENCE TOWARDS HEALTH PROFESSIONALS FROM THE PERSPECTIVE OF PATIENT/PATIENT RELATIVES (Research)

Nurten Terkes¹, Kader Degirmenci¹ and Gldali Bedir¹

¹Mehmet Akif Ersoy University, Bucak School of Health, Burdur, Turkey
nurtenterkes@gmail.com

Abstract

Introduction: Violence against healthcare workers in healthcare institutions has increased remarkably lately and has made healthcare facilities risky areas where employees are exposed to violence.

Aim: The aim of this study is to determine the causes of violence against health workers from the perspective of patient/patient relatives.

Methods: The study was conducted in Bucak State Hospital by including patients and their relatives admitted to the hospital. The data of the research was collected by a questionnaire form which included individual questions related to about violence information and health workers developed by the researchers in line with the literature.

Results: The average age of the participants in the study is 46.58±19.78, 59.6% are women, 46.5% are primary school graduates and 39.9% are housewives. When questioning who is responsible for the violence against the health worker, 58.5% of the participants stated that they were both health workers and patient/patient relatives. From the point of view of patient/patient relatives, the reasons of violence are mostly seen as the crowd of health institutions, the lack of sufficient number of healthcare professionals, the absence of a health professional, the patient/patient relatives' impatience and the lack of education of those who commit violence. In the study, 5.6% of the participants thought that they completely deserved the violence suffered by healthcare workers, and 31.4% partially. It was found that only 8.4% of the individuals concerned with the punishments had information about the criminal procedures related to the violence against the health worker and 76% of them thought that these punishments were not deterrent. 48.4% of the participants think that the news and series in the media increase the tendency of violence against healthcare workers.

Conclusion: More than half of the respondents in the study thought that in some cases healthcare workers deserved violence. Detailed studies are recommended to resolve these causes.

Key words: Violence, healthcare workers, patient, patient's relative.

COGNITIVE IMPAIRMENT IN MULTIPLE SCLEROSIS

Baran Gül¹, Özlem Küçükgülü¹

¹Dokuz Eylül University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Izmir, Turkey
baran.gul@deu.edu.tr

Abstract

Background: Multiple sclerosis (MS) is a progressive disease of the central nervous system. It is characterized by progressive and unpredictable axonal demyelination in the brain, brain stem, spinal cord and optic nerves, resulting in lesions and plaques along the axons of nerve fibers. Lesions and plaques affect the myelin sheath causing inhibition of axonal transmission. It results in motor, cognitive and neuropsychiatric symptoms, all of which can occur independently.

Cognitive Impairment in Multiple Sclerosis: Cognitive impairment (CI) is one of the most important clinical features of neurodegenerative disorders, including MS. CI which has a large functional effect, appears in 40-65% of MS patients. It can be seen in all disease phenotypes and can progress over time. It may occur at all stages of MS without correlation with other disease variables such as duration or degree of physical injury and general lesion burden.

Effects of Cognitive Impairment: MS patients with CI may experience great difficulties in work, social life and daily life activities and their quality of life may be negatively affected. Cognitive functions, including attention, information processing efficiency, executive functions, processing speed and long-term memory are negatively affected. Processing speed, visual and verbal memory are the most frequently affected cognitive domains in MS. Additional clinical factors such as disease course, fatigue, emotional disturbances and medications can affect the degree of CI associated with MS. Unaffected cognition areas are usually simple attention and basic verbal skills.

Nursing Care of Cognitive Impairment: The first step in approaching of CI is to delay the progression of the disease. In particular, disease modifying drugs can delay or stop CI by preventing the demyelination process. This situation increases the importance of CI in early detection. Early and accurate recognition of CI in MS is the key to successful nursing care. The CI may have negative effects on the ability to perform social, professional and recreational activities, the capacity to benefit from therapeutic interventions and compliance with treatment. Nurses who have an important role in the diagnosis and treatment of MS, interdisciplinary studies such as neuropsychological and cognitive rehabilitations, ensuring quality of sleep, computer-based training programs etc. can make important contributions to improving patients' cognitive functions.

Conclusion: In MS, CI has very serious effects on patients. Nurses can make attempts for many symptoms of CI in MS with many non-pharmacological methods that are found to be effective in the literature.

Keywords: Multiple sclerosis, cognition, cognitive impairment, cognitive dysfunction, nursing care

MULTIPL SKLEROZDA KOGNİTİF BOZUKLUK

Özet

Giriş: Multipl skleroz (MS), merkezi sinir sisteminin ilerleyici bir hastalığıdır. Beyinde, beyin sapında, omurilikte ve optik sinirlerde sinir liflerinin aksonları boyunca lezyonlarla ve plaklarla sonuçlanan ilerleyici ve öngörülemeyen aksonal demiyelinizasyon ile karakterizedir. Lezyonlar ve plaklar miyelin kılıfını etkileyerek aksonal iletimin inhibisyonuna neden olur. Hepsi birbirinden bağımsız olarak ortaya çıkabilen motor, kognitif ve nöropsikiyatrik semptomlarla sonuçlanır.

Multipl Sklerozda Kognitif Bozukluk: Kognitif bozukluk (KB), MS de dahil olmak üzere nörodejeneratif bozuklukların en önemli klinik özelliklerinden biridir. Büyük bir fonksiyonel etkisi olan KB, MS hastalarının %40-65'inde görülmektedir. Tüm hastalık fenotiplerinde görülebilir ve zamanla ilerleyebilmektedir. MS'in tüm aşamalarında, fiziksel sakatlığın süresi veya derecesi ve genel lezyon yükü gibi diğer hastalık değişkenleriyle korelasyon olmadan ortaya çıkabilir.

Kognitif Bozukluğun Etkileri: Kognitif bozukluğu olan MS hastaları işte, sosyal hayatta ve günlük yaşam aktivitelerinde büyük zorluklarla karşılaşabilirler ve yaşam kaliteleri olumsuz etkilenebilir. Hastalarda dikkat, bilgi işleme verimliliği, yürütücü işlevler, işlem hızı ve uzun süreli bellek dahil olmak üzere bilişsel işlevler olumsuz etkilenir. İşlem hızı, görsel ve sözel bellek MS'de en sık etkilenen bilişsel alanlardır. Hastalık seyri, yorgunluk, duygusal rahatsızlıklar ve ilaçlar gibi ek klinik faktörler MS'ye bağlı KB'nin derecesini etkileyebilir. Etkilenmeyen biliş alanları genellikle basit dikkat ve temel sözel becerilerdir.

Kognitif Bozukluğun Hemşirelik Bakımı: KB'ye yaklaşımda ilk adım hastalığın ilerlemesini geciktirmektir. Özellikle hastalık modifiye edici ilaçlar, demiyelinizasyon sürecini engelleyerek bilişsel etkilenmeyi geciktirebilmekte ya da durdurabilmektedir. Bu durum KB'nin erken aşamada saptanarak müdahale edilmesindeki önemi arttırmaktadır. MS'deki KB'nin erken ve doğru bir şekilde tanınması başarılı hemşirelik bakımının anahtarıdır. KB'nin sosyal, profesyonel ve rekreasyonel aktiviteleri gerçekleştirme yeteneği, terapötik müdahalelerden yararlanma kapasitesi ve tedaviye uyum üzerinde olumsuz etkileri olabilir. MS'nin tanı ve tedavisinde önemli rolü bulunan hemşireler, kaliteli uyku düzenin sağlanması, nöropsikolojik ve bilişsel rehabilitasyonlar gibi interdisipliner çalışmalar, bilgisayar tabanlı eğitim programları vb. yöntemlerle hastaların kognitif fonksiyonlarının iyileştirilmesinde önemli katkılar sağlayabilir.

Sonuç: MS'de KB'nin hastalar üzerinde çok ciddi etkileri bulunmaktadır. Hemşireler literatürde etkili olduğu saptanan birçok non-farmakolojik yöntem ile MS'deki KB'nin birçok semptomuna yönelik girişimde bulunabilirler.

Anahtar Kelimeler: Multipl skleroz, kognisyon, kognitif bozukluk, bilişsel fonksiyon bozukluğu, hemşirelik bakımı

EVALUATION OF THE QUALITY OF LIFE OF CANCER PATIENTS AND CAREGIVERS OF CANCER PATIENTS (Original Research)

Afitap Özdelikara¹, Serpil Babur²

¹Ondokuz Mayıs University, Faculty of Health Sciences, Internal Medicine Nursing Department, Samsun, Turkey

² Ondokuz Mayıs University Health Practice and Research Center Hospital, Samsun, Turkey
bbrserpil@hotmail.com

Abstract

Introduction: With the increasing number of cancer cases, improvements in diagnosis and treatment methods have extended the life span of patients, caused increased care roles and responsibilities of family members (Kitrungrote ve Cohen, 2006; Mystakidou ve ark.,2007). Changes caused by cancer in the life of the sick individual and his family are gradually increasing, badly affects their lifestyle and expectations. This situation threatens the quality of life of the sick individual and family members (Fadıloğlu, 2003).

Aim: This study was carried out descriptively in order to determine the levels of life quality of cancer patients and caregivers of cancer patients.

Material and Method: The population of the study consisted of patients (n = 100) and relatives of patients (n = 82) who were applied to in the Ondokuz Mayıs University Health Practice and Research Center Hospital Oncology service and outpatient chemotherapy unit between September 2017 and January 2020. The data were collected by the researcher using an Introductory Information Form which determines the socio-demographic characteristics of the patients, General Quality of Life Scale and Quality of Life Scale in Patients Caring for Cancer Patients. The analysis of the data was done in IBM SPSS 21 program using percentage, average calculations and pearson correlation analysis.

Results: 56% of the patients were male, 75% married, 31% had stomach cancer, 37% had metastasis, and 61% reported that they received outpatient treatment. It was determined that 56% of the caregivers were female, 67% were married, 29.3% of them had been giving care to their patients for 0-3 months. While CQOLC scale total score average was determined as 80,23±19,43. the highest mean score in the subscales belonged to the positive adaptation subscale with 96,34±22,78. In the General Quality of Life scale, the subscale with the highest mean was found to be functional scale subscale with 35.35 ± 11.69.

Table 1.

CQOLC Sub Dimensions	Average±Standard Deviation	Distribution Range
Burden	92,49±24,14	21-140
Discomfort	56,82±27,19	0-120
Positive Adaptation	96,34±22,78	25-140
Financial Distress	58,47±38,86	0-140
Total Points	80,23±19,43	34-125
General Quality of Life Scale Sub Dimensions		
General Health Score	8,15±2,77	2-14
Symptom Score	30,14±8,53	13-48
Functional Score	35,35±11,69	18-95

Conclusion: A positive correlation was determined with the CQOLC scale total score, burden, discomfort, positive adaptation and financial distress subscales, and the General Quality of Life Scale subscales with the symptom scale and functional scale. A negative correlation was found between the overall health score sub-dimension and burden, positive adaptation, financial distress, and the total score of the CQOLC scale.

Keywords: Cancer; caregiver burden, quality of life, nurse

EVALUATION OF NURSES WORKING IN HAEMATOLOGY SERVICE ON DEATH: A QUALITATIVE STUDY

Gökhan SEZGİN¹, Melike TEKİNDAL², Elif ÜNSAL AVDAL³

¹ Izmir Katip Celebi University Institute of Health Sciences, Internal Medicine Nursing, Çiğli-İzmir, Turkey

² Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Social Work Department, Çiğli-İzmir, Turkey

³ Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Internal Medicine Nursing, Çiğli-İzmir, Turkey

ikc.gokhan@gmail.com

Abstract

Aim: This study was conducted to examine the assessment of death of nurses working in the haematology service.

Method: The study, planned as qualitative research, used a phenomenological approach. The data was collected by a semi-structured individual in-depth interview method. After the data was collected, it was transcribed and deciphered with MAXQDA18, a computer-aided qualitative analysis program, followed by thematic content analysis with the program. The study was conducted with 10 nurses working in haematology services who participated voluntarily.

Results: The main themes of the study were “definition of death”, “experiences of losing relatives”, “experiences of losing patients”, “State of difference in feelings of death or acceptance of death”, “state of effect of death on work performance”, “State of effect of death on Occupational satisfaction”, “State of effect on daily life of death” and “recommendations”. Each main theme was examined individually in the findings section.

Conclusion: The aim of this study is to examine the assessment of death by nurses working in hematology service and to express their experiences, feelings and suggestions about death by nurses working in hematology service. They reported that frequent experiences of death by nurses in the haematology service deeply affected nurses. Nurses with similar sociodemographic characteristics were found to be affected by the deaths of patients due to the emotional attachment they formed due to the long-term hospitalization of patients, while nurses may behave more professionally given their age and their working time in the hematology service. They noted that hematology nurses should not have too much empathy with patients and their families, in line with the recommendations of the nurses involved in the study.

Key Words: Death, Hematology Nursing, Qualitative Research

THE EFFECT OF MUSIC THERAPY ON PAIN AND SATISFACTION LEVEL DURING BONE MARROW ASPIRATION AND BIOPSY

Dilek DOĞAN¹, Seda PEHLİVAN²

¹ Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa, Türkiye.

² Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Bursa, Türkiye.

dilek_dogan94@hotmail.com

Abstract

Background: With bone marrow aspiration and biopsy, a bone marrow sample is obtained to diagnose malignant tumors or monitor the effectiveness of treatment. Although local anesthesia was applied to reduce pain during the procedure, patients were found to experience pain. It is known that complementary treatment methods are used during diagnostic procedures to prevent pain, increase the level of satisfaction and reduce the anxiety level of the patient. In the holistic approach to patients, it is stated that nurses should include music therapy among nursing interventions.

Aim: This study was planned to determine the effect of music therapy on pain and satisfaction during bone marrow aspiration and biopsy.

Materials & Method: The study included patients who were aged 18 years and older who underwent bone marrow aspiration and biopsy for the first time in the Hematology Outpatient Clinic of Uludağ University Hospital. The experimental group was played music during the procedure. A music CD was used as a nursing intervention material. In our study, the Turkish classical music maqams of acemaşiran was used as recommended by the Turkish Music Research and Promotion Group (TÜMATA). The control group was not intervened except for routine applications. The data of the study were collected with the Pre-Procedure Patient Information Form, the Post-Procedure Patient Information Form and the Physician Evaluation Form. SPSS Version 21.0 was used for statistical analysis of the data. $P < 0.05$ was considered statistically significant. Since the data didn't show normal distribution, chi-square, Mann Whitney U test and Spearman correlation analysis were performed.

Results: No significant difference was found between the two groups in terms of sociodemographic characteristics and pre-procedure data ($p > 0.05$). After the procedure, pain level was lower, satisfaction level and adherence to the procedure were higher in the experimental group ($p < 0.05$). While there was a negative correlation between the patient's well-being score and pain and satisfaction during the procedure, there was a positive correlation with the compliance to the procedure ($p < 0.001$). There is no relationship between feeling good during the procedure and the duration of the procedure ($p > 0.05$).

Conclusion: As a result, it was found that the music played during bone marrow aspiration and biopsy procedure decreased pain and increased satisfaction. In this respect, it may be recommended that nurses use music as a non-pharmacological intervention to reduce pain during the procedure and increase patient satisfaction.

Key words: Bone marrow aspiration and biopsy, Pain, Patient satisfaction, Nursing, Music therapy

INTERVENTIONS THAT INCREASE PATIENT ACTIVATION IN SELF-MANAGEMENT OF TYPE 2 DIABETES

Gülsüm Yıldız¹, Dilek Büyükkaya Besen²

¹Dokuz Eylul University Health Sciences Institute Internal Medicine Nursing PhD Program, Izmir/ Turkey

²Dokuz Eylul University Faculty of Health Sciences Nursing Department of Internal Medicine, Izmir / Turkey

gulsumkahraman1990@hotmail.com.tr

Abstract

Type 2 Diabetes mellitus is the most common type of diabetes and represents 90% of all cases of diabetes in the world. The number of patients diagnosed with type 2 diabetes is growing rapidly, and the serious complications that Type 2 diabetes brings with it cause large expenditures in the health services of. Type 2 diabetes, which has become a global health problem, requires effective diabetes self-management. Research shows that effective Type 2 diabetes self-management improves patients' health, increases their independence, reduces health care costs and hospitalizations, improves optimal health, and maintains quality care for patients. In diabetes management, which requires an individual to make many daily self-management decisions and carry out complex care activities, maintaining well-being and quality of life, controlling risk factors, managing the symptoms of the disease and reducing the frequency of complications are important targets. People with more knowledge, skills, and confidence to manage their health are more likely to practice better self-management behavior. People with more knowledge, skills and confidence to manage their health have been described as "active patients" in the literature. The active patient believes that he plays an important role in the self-management of his care, cooperates with the supportive people, maintains his health, knows how to manage his condition, maintain his functions and prevent a decline in his health. It has the ability and behavior to manage its current status, collaborate with the healthcare team, maintain and maintain health functions, and achieve appropriate and high-quality care. Current evidence suggests that active patients are more likely to practice healthy behavior, such as healthy eating habits, physical activity, and compliance with the management plan. It is also stated that higher levels of patient activation are associated with better clinical outcomes such as HbA1c, HDL, blood pressure and triglycerides. Considering that the active patient is a predictor of health, he should focus on how patients can be activated. In the literature, there are interventions such as web-based trainings, social media-based trainings, patient coaching, applications developed for patients, and patient-physician relations.

In this review, the interventions for the activation of patients in type 2 diabetes self-management will be discussed on the data obtained from the literature.

Keywords: Type 2 Diabetes, Self-management, Patient Activity

THE RELATIONSHIP BETWEEN FRAILTY AND FATIGUE IN ELDERLY CANCER PATIENTS

Arzu Uslu¹, Özlem Canbolat¹

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Konya, Türkiye
arzu.uslu86@gmail.com

Abstract

Introduction: The elderly population is increasing in the world and in our country. Cancer incidence also increases with the increase in the elderly population. Many symptoms are seen in the treatment process in elderly cancer patients and fatigue, which is one of the most common symptoms in patients, is also caused by non-cancer causes. Among these reasons, frailty increases with age. Frailty and fatigue affect the vital functions of elderly cancer patients such as physical, psychosocial, emotional and spiritual negatively.

Aim: This research was conducted to determine the relationship between frailty and fatigue in elderly cancer patients.

Method: This descriptive study was carried out with 288 patients who came to the Medical Oncology Outpatient Clinic and Medical Oncology Outpatient Clinic Outpatient Treatment Unit between 15 July 2019 and 15 February 2020, and who agreed to participate in the study and complied with the inclusion criteria. The data of the research were collected by using the Introductory Information Form that prepared by the researchers using the literature and containing sociodemographic data, Edmonton Frail Scale (EFS) and Cancer Fatigue Scale (CFS). Descriptive statistical methods and Pearson correlation test were used to evaluate the data.

Results: The average age of elderly cancer patients participating in the study was 71.71 ± 5.29 , 72.9% of them were between 65 and 74 years old, 27.1% of them were 75 years old and above. It was observed that 43.1% of these elderly cancer patients were female and 56.9% were male. In the study, the mean score in EFS of elderly cancer patients was 6 ± 3.21 and 36.1% of the patients were the state of not being frailty, 20.1% were the state of being vulnerable, 19.1% were the state of moderate frailty and 17.7% were the state of slight frailty and 6.9% severe frailty. In the study, the average score of CFS in elderly cancer patients was found to be 21.41 ± 12.25 . When the relationship between frailty and fatigue was examined in elderly cancer patients, it was determined that there was a positive correlation between the mean score of the EFS and the mean score of the CFS ($p = 0.000$, $r = 0.734$).

Conclusion: It was determined that 63.8% of elderly cancer patients participating in the study were frailty and experienced physical and emotional fatigue. It was determined that as the frailty level of elderly cancer patients increases, the level of fatigue also increases.

Keywords: Elderly, Cancer, Frailty, Fatigue, Nursing

OLDER PATIENTS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES ABOUT ACUTE CORONARY SYNDROME (Original)

Arzu AKBABA¹, İmatullah AKYAR²

¹ Dokuz Eylül University, Nursing Faculty Balçova/İzmir, Türkiye

² Hacettepe University, Nursing Faculty, Sıhhiye/ Ankara, Türkiye
arzuozozturk@gmail.com

Abstract

Introduction. More than half of cardiovascular deaths occur in 65 years and older population. Typical symptoms of acute coronary syndrome (ACS) are diagnostically less prominent in older patients. The absence of ACS typical symptoms causes pre-treatment and diagnostic delay, as patients fail in recognition of symptoms, and seeking professional help. The pre-treatment and diagnostic delay is often linked with patients' knowledge and awareness of ACS symptoms. Early recognition of cardiac symptoms and seeking medical care, early onset of treatment may reduce mortality rates. To overcome the burden and persistent unfavorable outcome of ACS in older patients, it is of the importance to determinate the knowledge, educational need and attitudes.

Aim: The aim of the study was i) to assess older patients with ACS history knowledge and attitudes towards symptoms of ACS and ii) to determine association with socio-demographic and clinical characteristics.

Methods. A descriptive, cross-sectional survey design was used. Study conducted in a cardiology inpatient unit, with 117 patients aged 65 years old who were admitted for ACS. Data was collected using the Acute Coronary Syndrome Response Index (ACSRI) (knowledge, 0-21, higher the score, better knowledge; attitude, 0-20, higher the score, more likely patients to recognize symptoms).

Results. Mean age of the patients was 69.82 ± 4.71 years. Of the 117 patients, 94% of them reported ACS-related symptoms chest pain and weakness/fatigue, 91.5% reported diaphoresis, 88.9% reported chest discomfort and 87.2% reported arm / shoulder pain and dyspnea. With regard to non-ACS-related symptoms, 86.3% of patients recognized numbness / tingling in the arm or hand and 24% lower abdominal pain. The patients' mean ACSRI knowledge score was 14.7 ± 2.17 , and mean attitude score was 12.0 ± 3.28 . Patients with a history of "natural onset of menopause" and "regular physical activity", high income, university degree education and diagnosis of coronary heart disease for at least 6 months scored high on attitude scale, being more aware about symptom recognition and seeking help ($p < 0.05$).

Conclusion. Older patients are moderately able to describe typical symptoms of acute coronary syndrome, such as chest pain, but are weak in defining atypical symptoms. Patients were pretty sure that they could get help in case of a heart attack, which is a positive outcome for treatment.

Keywords: Acute coronary syndrome, attitude, knowledge, elderly patient, pre-treatment delay.

EVALUATION OF STUDENTS' VIEWS ON THE "DIABETES ESCAPE ROOM" GAME AS A TEACHING TECHNIQUE

Gamze Muz¹, Gülyeter Erdoğan Yüce² and Gülden Küçükakça Çelik³

¹Department of Internal Nursing, Nevşehir Hacı Bektas Veli University, Nevşehir, Turkey

²Department of Aged Care, Nevşehir Hacı Bektas Veli University, Nevşehir, Turkey

³Department of Surgical Nursing, Nevşehir Hacı Bektas Veli University, Nevşehir, Turkey

gamzeucakan@gmail.com

Abstract

Introduction: Different teaching methods are preferred for the development of cognitive, sensory and psychomotor skills of students in nursing education. One of these teaching methods is the use of games. "Escape Rooms", as a game activity, is also an effective and innovative teaching method.

Purpose: This descriptive study was carried out to evaluate students' opinions about the "diabetes escape room" game used as a teaching strategy in the Internal Diseases Nursing course.

Method: The sample of the study consisted of 99 second grade nursing students who took the course of Internal Medicine Nursing in the fall semester of 2019-2020. Puzzles that provide access to tips on how to escape from the room were placed in locked boxes. The keys of the boxes were hidden inside the room and instructions that enable to access the keys were prepared. Patient scenario and puzzles in the escape room were prepared according to diabetes teaching objectives. The students were divided into groups of 5, and each group was given 10 minutes to escape from the room. The correct answer to each question provided students with a clue to reach the key. The group that escaped from the room as soon as possible became the winner of the game. A moderator was placed in the room to ensure that students behaved in line with the guidelines during the game. After the game, the participants were asked to fill out a questionnaire regarding their experiences.

Findings: 69.7% of the participants were females and their average age was 20.29 ± 1.26 . The participants expressed that the activity helped them to learn the subject (76.8%), they enjoyed playing the game (90.9%), it would help them in the exam (75.8%), they recalled their knowledge during the game (73.7%), games of this kind are necessary in nursing education (%83.8), and it increased their motivations (79.8%). Additionally, they stated that the game increased their interactions within the group (17.2%), provided thinking fast (22.2%) and learning in a funny way (12.1%), reinforced their knowledge (9.1%), and increased their interests in the lesson (11.1%). However, the participants expressed that the game has limitations such as increasing the stress due to time restriction (9.1%) and game plan/environment (23.3%).

Conclusion: This activity enabled students to work as a team, and increased students' both interests in and motivations to learn the topic. It can increase the interests of young students who grow up with virtual games.

Anahtar Kelimeler: Nursing education, game, escape room, diabetes.

THIRST IN PATIENTS WITH HEART FAILURE

Hatice Karabuga Yakar¹, Sıdıka Oguz² and Nana Waldreus³

¹Faculty of Health Sciences at Marmara University Nursing Department Internal Diseases Nursing, Turkey

²Faculty of Health Sciences at Marmara University Nursing Department Internal Diseases Nursing, Turkey

³ Division of Nursing, Department of Neurobiology, Care Sciences and Society, Karolinska Institutet, Sweden

hatice.karabuga@gmail.com

Abstract

Thirst is a symptom that is especially common in heart failure (HF) and can be distressing for the patients. Persistent thirst in patients with HF leads to decline in their quality in everyday life and an urge to drink water to overcome their thirst. Nevertheless; there is little scientific information in the literature about how patients should manage this distressing symptom in their daily lives.

It is stated that there are various factors that contribute to the formation of thirst in heart failure: (a) The condition of HF, (b) Treatment of HF, (c) Emotions and (d) Self-care practices in HF.

Waldreus (2016); stated that 63% of HF patients treated in hospital and 41% of patients who applied to outpatient clinic experienced thirst. Reilly and Dunbar (2010) stated that 46% of patients with HF described that “thirst is a disturbing symptom and they could not find anything to reduce their thirst”. In the study conducted to determine factors associated with “persistent thirst” experienced by 649 patients diagnosed with HF; it has been stated that as the symptoms of HF increase, persistent thirst is experienced more. Diagnosed with HF, to be young, male and obese, with water and sodium restrictions, high serum urea value, experiencing depressive symptoms, using diuretics and patients who use and have fluid restrictions experience more thirst. It is predicted that eating habits, cultural characteristics, climate, environment, air temperature are the conditions that can affect the thirst of the patients. In patients with HF who have a progressive and chronic disease, preventing thirst is very important in terms of alleviating the problems experienced by patients.

Studies are limited from different countries about the frequency of thirst in patients with HF, the thirst problem experienced by the patient, the severity and distress of the experienced thirst and how it affects the patient. There is no study on this subject in our country. To know the factors related to thirst; it will be a guide in planning the interventions to be done to prevent thirst in patients with HF and to alleviate the problems experienced due to thirst. This review summary has been written to develop awareness on this subject.

Key words: heart, heart failure, thirst, thirst symptom.

A TECHNOLOGICAL STEP IN INTERNAL MEDICINE NURSING PRACTICES: BIOSENSORS

Meryem YILDIZ AYVAZ¹, Hamiyet KIZIL¹, Ceren TÜRKCAN²

¹ Beykent University School of Health Sciences Department of Nursing

² Beykent University Biomedical Engineering

Abstract

Introduction: Biosensors are bioanalytical devices that are developed as a result of combining the selective properties of biological systems or molecules with current electronic techniques by using the knowledge of many fields such as chemistry, biology, biochemistry, engineering and converting the biological signal into electrical signal. Compared to traditional methods biosensors have many features such as fast, low cost, portable, simple-to-use, convenience in sample preparation.

Biosensors in Internal Medicine Nursing: Biosensors are used in clinical diagnosis, biomedical sector, drug analysis, bacterial and virus diagnosis and determination of antibiotics. The first commercially produced biosensor is the glucose oxidase electrode which was used for blood and urine glucose determination to diagnose Diabetes Mellitus.

Biosensors, that have been used for many years in the field of internal medicine, have a promising role in the diagnostic technologies provided by the spread of infectious and noncommunicable diseases such as cardiovascular diseases, cancers, diabetes, HIV / AIDS and tuberculosis, because of their accuracy and speed in current and future medical management solutions.

The use of biosensor systems by nurses has great importance in patient monitoring and self-care management. It also provides access to information, data collection, use, recording, storage and allows patients to solve their clinical problems quickly and efficiently.

Biosensors allow users to monitor their health at home. Wrist-worn, head-mounted, intelligent textile or smart patch devices can provide valuable information about the status of patients as a non-invasive monitoring method. These developed wearable devices utilizes electrochemical interactions to monitor physiological status and disease with body fluids such as sweat, saliva, or skin interstitial fluid. Thus, the use of biosensors; rapid diagnosis and screening of diseases, reducing the burden and cost of the health system will provide internal medicine nurses with the opportunity to provide contemporary and evidence-based health care.

In the literature, biosensor types are classified in five groups according to the biocomponent type used in the bioactive layer. These biosensors are; enzyme sensors, tissue biosensors, microbial biosensors, antibody-antigen biosensors and DNA biosensors.

Conclusion: Studies have revealed that there are biosensors developed for the evaluation and monitoring the life findings and oxygen saturation, blood glucose monitoring, electrolyte and mineral level monitoring and detection of cancer cells.

The use of these sensor systems in internal medicine nursing contributes to professionalism. In this context it is recommended to increase the studies using biosensors in internal medicine nursing practices.

Keywords: nursing and biosensor; sensor; health; internal medicine; medical measurements

THE EFFECT OF HEALTH CARE PERCEPTION ON CERVICAL CANCER AWARENESS

Fatma GENÇ¹, Çağla YİĞİTBAŞ¹

¹Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Giresun, Türkiye

Abstract

Introduction and Purpose: Cervical Cancer (SC) is the “fourth most common cancer type in women in the world”, mostly in developing countries. SC scanning in women at the age range 30-65 is free of charge for all phases in Cancer Early Diagnosis and Screening Centers in Turkey. Therefore, women in this age range are more likely to benefit from screening than women in the younger age group. This is considered to be a situation that will cause loss in terms of early diagnosis. In this context, this research aims to compare the effect of health belief on cervical cancer both in terms of age (under 35 and above) and data collection technique (internet and face-to-face interview).

Method: The research is in descriptive-cross-sectional design in the screening model and its universe was formed women between the age range of 20-65. The sample included 479 people. All permissions were granted. The data were collected by personal information form, Health Perception Scale (HPS) and The Attitudes Towards Early Diagnosis of Cervical Cancer Scale (AEDCCS). Kolmogorov Smirnow analysis, Mann Whitney and Kruskal-Wallis H analysis, correlation analysis, chi-square test and logistic regression analysis were performed.

Results: The mean age was 34.27 ± 10.32 (20-65; Median: 34), the mean HPS was 40.86 ± 8.24 (18-63), and the mean of AEDCCS was 94.38 ± 12.09 (54-142). 56.3% of the data were collected by face to face interview method. 56.5% of them are 35 years old and under. It was found that being 35 years old or older, having a child, hearing the test, having a training about the test ($p < 0.05$) make a difference in having a papsmear test. For those who collected data by face-to-face interview method, the mean rank score of the AEDCCS was higher ($p < 0.001$). A positive and moderate relationship was found between HPS and AEDCCS ($p < 0.001$). In the logistic regression model, in which sociodemographic features, HPS and AEDCCS were included, only the age variable was found to be effective (0.9 times) on performing a papsmear test ($p < 0.001$).

Conclusion: Age and the way of collecting data from the participants are effective in cervical cancer awareness and there is a relationship between health perception and cervical cancer awareness

Keywords: cervical cancer, health perception, awareness

Kaynaklar

1. Selçuk AK, Yanikkerem E. Serviks Kanseri ve Human Papillomavirüs (HPV) Prevalansı ile HPV Aşı Programları. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi 2018, 4 (2); 40-55
2. Akova İ, Hasdemir Ö. 30-65 Yaş Kadınlarda Serviks Kanseri Tarama Oranları ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi. Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık Ve Tıp Bilimleri Dergisi. 2018;29:63-77.

SAĞLIK İNANÇ ALGISININ SERVİKS KANSERİ FARKINDALIĞINA ETKİSİ

Giriş ve Amaç: Çoğunlukla gelişmekte olan ülkelerin kadınlarında olmak üzere “dünyada kadınlarda en sık görülen dördüncü kanser türü” Servikal Kanser (SK)’dir. Türkiye’de SK taramaları 30-65 yaş aralığındaki kadınlarda Kanser Erken Teşhis ve Tarama Merkezlerinde (KETEM) tüm aşamalarında ücretsiz olarak karşılanmaktadır. Bu nedenle bu yaş aralığındaki kadınların taramalardan yararlanım olasılığı daha genç yaş grubundaki kadınlara oranla fazladır. Bunun da erken tanı açısından kayıp yaratacak durum olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda araştırma; sağlık inancının serviks kanserine etkisini hem yaş (35 yaş altı ve üstü olma) hem de veri toplama tekniği (internet ve yüz yüze görüşme) açısından karşılaştırılmayı hedeflemektedir.

Yöntem: Araştırma, tarama modelinde tanımlayıcı-kesitsel tasarımda olup evrenini; 20-65 yaş aralığındaki kadınlar oluşturmuştur. Örnekleme 479 kişi yer almıştır. Tüm izinler alınmıştır. Veriler kişisel bilgi formu, Sağlık Algısı Ölçeği (SAÖ) ve Servikal Kanserin Erken Tanısına İlişkin Tutum Ölçeği (SKETTÖ) ile toplanmıştır. Kolmogorov Smirnow analizi, Mann Whitney ve Kruskal-Wallis H analizi, korelasyon analizi, ki-kare testi ve lojistik regresyon analizleri yapılmıştır.

Bulgular: Yaş ortalaması 34.27 ± 10.32 (20-65; Median:34), SAÖ ortalaması 40.86 ± 8.24 (18-63), SKETTÖ ortalaması 94.38 ± 12.09 'dur (54-142). Verilerin %56.3'ü Yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. %56.5'i 35 yaş ve altındadır. 35 yaş ve üstünde olmanın, çocuk sahibi olmanın, testi duymuş olmanın, test hakkında eğitim almış olmanın ($p<0.05$) daha fazla oranda olacak şekilde papsmear testi yaptırmada fark oluşturduğu bulunmuştur. Yüz yüze görüşme yöntemiyle veri toplananlarda SKETTÖ sıra ortalaması daha yüksektir ($p<0.001$). SAÖ ile SKETTÖ arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur ($p<0.001$). Sosyodemografik özelliklerin, SAÖ ve SKETTÖ ölçeklerinin dâhil edildiği lojistik regresyon modelinde sadece yaş değişkeninin papsmear testi yaptırmada üzerinde etkili olduğu (0.9 kat) bulunmuştur ($p<0.001$).

Sonuç: Yaş ve katılımcılardan verinin toplanış şekli serviks kanseri farkındalığında etkili olup sağlık algısı ile serviks kanseri farkındalığı arasında ilişki bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: serviks kanseri, sağlık algısı, farkındalık

BLOOD DONATION AND AFFECTING FACTORS FROM THE PERSPECTIVE OF THE SOCIETY

Fatma GENÇ¹, Ayten KAYA²

¹ Giresun Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Giresun, Türkiye

² Ordu Üniversitesi, İkizce Meslek Yüksekokulu, Ordu, Türkiye

Abstract

Introduction and Purpose: The most important contribution that a person can make to save lives is blood donation. Millions of lives can be saved each year with this simple initiative. While blood donor voluntariness reaches 5% in developed countries, this rate is 1.5% in our country. The most important reasons hampered the donation in our country are social insensitivity and disinformation. The aim of this study; to determine blood donation and affecting factors from the perspective of the society.

Method: It is field study in screening model. The data were collected from the participants who were determined according to the convenience sampling method between January and May 2018. The sample included 500 people. Participants were given a training brochure on blood donation. In the analysis, number and percentage values were given, and chi-square and logistic regression analyses were performed. Analysis were performed by SPSS-22 software and as a significance level $p < 0.05$ was accepted.

Results: The average age of the participants was 32.71 ± 10.97 (18-65, Median: 32). The rate of women is 45.4%. 47.2% of the participants had donated blood before and stated that the most common causes preventing donations as infectious diseases (89.6), drug use (67.6%), and diabetes (64.8%). 18.6% of the participants think blood supply in Turkey as adequate. 55.4% of which stated that they know regular blood donors, 71.8% stated that the reward system could be effective in increasing blood donation. It was observed that the ratio of young people, men, those having high education level, those who have not previously had a blood transfusion is higher and makes a difference in those who respond positively to the question "Would you be a donor if your relative needs blood?" ($p < 0.05$). In the question "Would you be a blood donor in the need of someone you do not know", it was observed that those who have low education level, those who have not had a blood transfusion before, those who pay attention to the announcements for blood donations are higher and makes a difference ($p < 0.05$). It was found that knowing the blood group was effective 3.7 times, having blood transfusion history variable was effective 1.9 times, and the gender variable was effective 0.3 times in the question whether you have donated blood before.

Conclusion: It has been found that some of the socio-demographic characteristics make a difference and are effective in being a blood donor.

Keywords: blood donation, regular donor, blood transfusion

Kaynaklar

1. Tariq S, Tariq S, Jawed S, Tariq S. Knowledge And Attitude Of Blood Donation Among Female Medical Students In Faisalabad. JPMA 2018;68(1):65-70.
2. Çilem Y, Gürol E, Arzu K, et al. Neden Kan Bağışlamıyoruz. Mersin İli'nde Yaşayanlarda Kan Bağışına Genel Bakış: Anket Çalışması. İnfeksiyon Dergisi. 2006;20:41-55.

TOPLUMUN BAKIŞIYLA KAN BAĞIŞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Özet

Giriş ve Amaç: Bir kişinin hayat kurtarmaya yönelik yapabileceği en önemli katkı kan bağışıdır. Bu basit girişimle her yıl milyonlarca hayat kurtarılabilir. Gelişmiş ülkelerde gönüllü kan bağışı %5'e varırken, ülkemizde bu oran %1.5'tir. Ülkemizde bağış yapılmamasının en önemli nedenleri toplumsal duyarsızlık ve yanlış bilgilendirilmedir. Bu çalışmanın amacı; toplumun bakış açısıyla kan bağışı ve etkileyen faktörleri tespit etmektir.

Yöntem: Araştırma tarama modelinde saha çalışmasıdır. Veriler, Ocak-Mayıs 2018 tarihleri arasında kolayda örneklem yöntemine göre tespit edilen katılımcılardan toplanmıştır. Örnekleme 500 kişi yer almıştır. Katılımcılara kan bağışçılığı konusunda eğitim broşürü verilmiştir. Analizlerde sayı ve yüzde değerleri verilmiş, ki-kare ve lojistik regresyon analizleri yapılmıştır. Analizler SPSS-22 programı ile yapılmış, $p < 0.05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların yaş ortalaması 32.71 ± 10.97 'dir (18-65, Median:32). Kadın olanların oranı %45.4'dür. Katılımcıların %47.2'si kan bağışında bulunmuş olup, bağışa engel durum olarak en fazla olarak bulaşıcı hastalık varlığı (89.6), ilaç kullanma (%67.6), diyabet (%64.8) faktörlerini belirtmişlerdir. Katılımcıların sadece %18.6'sı Türkiye'deki kan stokunu yeterli olarak görmektedir. %55.4'ü düzenli kan bağışçısı kavramını bildiğini, %71.8'i ödül sisteminin kan bağışını arttırmada etkili olabileceğini belirtmiştir. "Yakınınızın kana ihtiyacı olsa, bağışçı olur muydunuz" sorusunda genç yaştakilerin, erkeklerin, eğitim düzeyi yüksek olanların, daha önce kan nakli yaptırmamış olanların oranlarının fazla olduğu ve fark oluşturduğu görülmüştür ($p < 0.05$). "Tanımadığınız birinin ihtiyacı olmasında kan bağışçısı olur muydunuz" sorusunda düşük eğitim düzeyinde olanların, kan nakli yaptırmamış olanların, kan bağışlarıyla ilgili anonslara dikkat edenlerin oranlarının fazla olduğu ve fark oluşturduğu görülmüştür ($p < 0.05$). Kan bağışında bulundunuz mu sorusunda, kan grubunu bilme 3.7 kat, kendisine de kan nakli yapılmış olması değişkeninin 1.9 kat, cinsiyet değişkeninin 0.3 kat etkili olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Kan bağışçısı olmada sosyo demografik özelliklerden bazılarının farklılık yarattığı ve etkili olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: kan bağış, düzenli bağışçı, kan nakli

RELATIONSHIP BETWEEN IMMUNOSUPPRESSIVE TREATMENT COMPLIANCE AND RELIGIOUS ATTITUDE OF PATIENTS WITH RENAL TRANSPLANTATION

Hatice GÜZEL¹, Özlem OVAYOLU², Nimet OVAYOLU³ and Sümevra Mihrap İLTER⁴

¹ SANKO University Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Turkey

² Gaziantep University Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Turkey

³ SANKO University Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Turkey

⁴ Kahramanmaraş Sütçü İmam University Afşin Health School, Nursing Department, Turkey

hguzel8080@hotmail.com

Abstract

Purpose: This study was conducted to examine the relationship between compliance of immunosuppressive therapy and religious attitudes of patients undergoing kidney transplantation.

Method: The research was carried out as descriptive with the patients who were followed up in the transplantation clinic of SANKO University Practice and Research Hospital between 2015-2019. The population of the study was 280 patients followed in this clinic, and the sample was 142 patients who met the study criteria. Necessary permissions were obtained from the institution, ethics committee and patients before the study. Questionnaire, immunosuppressive drug compliance scale and religious attitude scale were used to collect the data. The religious attitude scale has the highest score of 155 and the lowest score of 31. The highest score of the immunosuppressive drug compliance scale is 55, and the lowest score is 11. Data were evaluated by chi-square and correlation analysis.

Findings: It was determined that 64.1% of the patients were primary school graduates and 62.7% did not continue to work after the transplant. It was determined that 54.2% of the patients were transplanted from the live donor and 93.7% stated that the drug use was of primary importance for them. The mean score of the religious attitude scale of the patients is 74.5 ± 9.82 , the mean score of the drug compliance scale was 21.4 ± 3.86 , As the religious attitude scale score increased, the level of compliance with immunosuppressive drugs was found to be increased ($p = 0.000$).

Result: The religious attitudes of the patients were determined to affect the level of drug compliance. Therefore, in the follow-up of patients who have undergone kidney transplantation it may be suggested that their religious attitudes should not be ignored.

Keyword: Transplantation, drug compliance, religious attitude.

BÖBREK NAKLİ YAPILAN HASTALARIN İMMÜNSUPRESİF TEDAVİYE UYUMU İLE DİNİ TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özet

Amaç: Bu çalışma böbrek nakli yapılan hastaların immünsupresif tedaviye uyumu ile dini tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Araştırma 2015-2019 yılları arasında SANKO Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesinin transplantasyon kliniğinde izlenen hastalarla tanımlayıcı olarak yapıldı. Çalışmanın evrenini bu klinikte takip edilen 280 hasta, örneklemini ise çalışma kriterlerini karşılayan 142 hasta oluşturdu. Çalışma öncesi kurumdan, etik kuruldan ve hastalardan gerekli izinler alındı. Verilerin toplanmasında soru formu, immünsupresif ilaç uyumu ölçeği ve dini tutum ölçeği kullanıldı. Dini tutum ölçeğinin en yüksek puanı 155, en düşük puanı ise 31'dir. İmmünsupresif ilaç uyum ölçeğinin en yüksek puanı 55, en düşük puanı ise 11'dir. Veriler ki-kare ve korelasyon analizi ile değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların %64.1'inin ilköğretim mezunu olduğu ve nakil sonrası %62.7'sinin işe devam etmediği belirlendi. Hastaların %54.2'sinin canlı vericiden nakil olduğu, %93.7'sinin ilaç kullanımının kendileri için

birinci derecede önem taşıdığını ifade ettiği saptandı. Hastaların dini tutum ölçeği puan ortalamasının 74.5 ± 9.82 , ilaç uyum ölçeği puan ortalamasının ise 21.4 ± 3.86 olduğu, dini tutum ölçeği puanı arttıkça immünsupresif ilaçlara uyum düzeyinin de attığı tespit edildi ($p=0.000$).

Sonuç: Hastaların dini tutumlarının ilaç uyum düzeyini etkilediği belirlendi. Bu nedenle böbrek nakli yapılmış hastaların izlem süreçlerinde dini tutumlarının gözardı edilmemesi önerilebilir.

Anahtar Kelime: Nakil, ilaç uyumu, dini tutum.

AWARENESS ABOUT CARDIOVASCULAR DISEASE RISK FAKTORS OF ACADEMIC STAFF

Dilek EFE ARSLAN¹ Nazan KILIÇ AKÇA²

¹Yozgat Bozok University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Yozgat/Turkey

²İzmir Bakırçay University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, İzmir/ Turkey

Abstract

Introduction: The cardiovascular diseases (CVD) are an important health problem, which impairs the quality of life of the patients due to the emerging symptoms and complications and cause a serious economic burden on the national economy.

Material-Method: The objective of this descriptive and relational study was to determine the level of knowledge of academicians under risk about CVD risk factors. 272 of 329 individuals (73.71%), who meet the inclusion criteria of our study and we were able to access constituted our study sample. The Individual Information Form, which was prepared by the investigator, and KARRIF-BD scale were used for the collection of the study data. The questionnaire was forwarded to the academic personnel and they were asked to fulfill it within 20 minutes. The questionnaires were collected back by the investigator.

Results: The mean value of the total score of the KARRIF-BD was 20.23±3.49. The protection from CVD subscale scores of female academicians was significantly higher compared to male academicians. We also determined that the total score of the KARRIF-BD scale of participants, who stated that they were informed about the CVD risk factors, was significantly higher than the other group. We found a positive correlation between the waist circumference of the academic personnel and the mean score of the CVD characteristics.

Conclusion: We determined that the knowledge level of the academicians about the cardiac diseases was above average. However, we also observed that some of the participants were at risk of central obesity. We recommend, to provide places for physical exercise, to organize nutrition programs and provide counseling to decrease the risks.

Keyword: Cardiyovascular disease, Risk factors, Awareness, Nursing

INVESTIGATION OF THE AWARENESS ABOUT DELIRIUM AND DELIRIUM MANAGEMENT OF INTENSIVE CARE NURSES

Rabia Gülnur YILMAZER¹ and Seda PEHLİVAN²

¹ İ.S.B.Ü. Mehmet Akif Ersoy Thoracic and Cardiovascular Surgery Training and Research Hospital, Turkey

²Bursa Uludag University Faculty of Health Sciences, Turkey

glnr_ylmzr@hotmail.com

Abstract

Introduction: The intensive care unit is a specially equipped unit that is established for the follow-up, treatment and care of patients whose vital functions are severely impaired. Delirium, a sudden onset syndrome in attention and cognitive functions, is seen more frequently in intensive care units with many risk factors, as can be seen in every hospitalized patient. Since the priority in intensive care units is to improve the patient's vital activities, a condition associated with high mortality, such as delirium, can be perceived as normal and ignored.

Aim: The study was conducted to investigate the awareness about delirium and delirium management of the intensive care nurses.

Method: It was performed as a descriptive with the nurses working in adult intensive care units of an education and research hospital in Istanbul. Sample selection was not made in the study, all intensive care nurses aged 18 and over who completed orientation training were included in the study. In addition, the entire unit aimed to be accessed and 125 intensive care nurses volunteered to participate in the study.

Results: 20.8% of the nurses participating in the study stated that they received training on delirium. There were also 11 (9.1%) intensive care nurses who said they were doing research on delirium. 56.9% of the nurses stated that they trust themselves in delirium management. In addition, nurses who are confident about delirium; It was concluded that there were nurses who received training, researched about delirium, knew the risk factors, symptoms, preventive interventions, and implemented the interventions. The nurses' knowledge of risk factors for delirium was good. However, considering that the study was conducted in a thoracic and vascular surgery hospital; 33.1% of ICU nurses used lidocaine, 41.9% had a heart attack, 52.8% left ventricular pressure increase, 53.2% heart growth and 40.3% hypotensive was noteworthy that he did not consider being a risk factor for delirium. 99.2% of the intensive care nurses stated that they see delirium as an important picture affecting the treatment process and 96.8% of them think that they can do delirium management because they observe the patient more. One of the problems experienced by intensive care nurses in management of delirium was the patient's pulling medical equipment (90.2%). Knowledge levels of delirium-related nursing interventions were similar to the literature and were good. In fact, 100% of the nurses participated in each shift change, the location, time, person, status orientation of the patients should be questioned.

Conclusion: Although the knowledge level of intensive care nurses about delirium management is in good condition, it was determined that there are deficiencies in risk factors. It was observed that the rate of training and research on delirium was quite low and half of the nurses trusted in delirium management. It is thought that nurses working in intensive care units, where the risk of developing delirium is quite high, requires training that will raise awareness and skills about delirium and its management.

Keywords: Nurse, Delirium, Intensive Care

EVIDENCE-BASED APPROACHES AND NURSING MANAGEMENT IN THERAPEUTIC AFHESESIS APPLICATIONS

Merve Gözde Sezgin, Hicran Bektaş, and Güneş Yiğit

Akdeniz University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing

gozdesezgin1990@gmail.com

Abstract

Introduction: Today, therapeutic apheresis procedures are applied in many diseases including hematological and non-hematological diseases. Knowing the evidence-based approaches of nurses to therapeutic apheresis applications are important for apheresis treatment and maintenance management.

Aim: The aim of this review is to emphasize evidence-based approaches and nursing management in therapeutic apheresis applications.

Method: In this study, using the keywords “Therapeutic apheresis, nursing management, evidence-based approaches”, all studies were scanned and literature review was done in PubMed, EBSCO HOST - CINAHL Complete, Web of Science, Wiley Online Library, Science Direct, ULAKBİM and Scopus databases.

Results: Therapeutic apheresis application is applied as a treatment option in hematological diseases (lymphomas, organ tissue rejections and leukemias etc.) and non-hematological diseases (rheumatoid arthritis, myasthenia gravis and Gullain-Barre syndrome, etc.). Therapeutic apheresis applications have positive contributions such as acceleration in psychomotor recovery, improvement in metabolic variables, improvement in kidney function and removal of toxic substances. Evidence-based approaches and guidelines created by the American Apheresis Association are taken as reference in the rating and classification of apheresis indications; effective and reliable treatment options cause a serious increase in the number and diversity of patient population. In apheresis application, nurses; providing a quiet and safe environment to patients, visitors, providing psychological support to the patient, providing patient-specific care, verifying the patient identity, obtaining patient consent and history, making the apheresis machine ready for use, controlling the equipment, checking patient laboratory examinations and appropriate vascular access. They have roles and responsibilities to take blood samples and manage complications. During apheresis patients may experience complications such as itching, nausea, vomiting, diarrhea, fever, chills, headache, back pain, blood pressure drop, bleeding, hypocalcaemia, hypokalemia, bleeding or signs of infection. As the use of therapeutic apheresis applications are increasing rapidly in different diseases, it seems important for nurses to know the evidence-based approaches in this field in terms of prevention and management of complications. Specialization in apheresis practices and evidence-based nursing practices have great importance.

Conclusion: The use of therapeutic apheresis applications in different disease groups are becoming widespread. It is recommended to increase the knowledge and awareness of healthcare professionals and patients regarding therapeutic apheresis applications.

Keywords: Therapeutic Apheresis, Evidence-based Approaches, Nursing

CAREGIVER SUPPORT IN THE SELF-MANAGEMENT OF CHRONIC DISEASES

Zeynep Karakuş Er¹ and Zeynep Özer¹

¹Akdeniz University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, Antalya/Turkey
zeynepkarakus@akdeniz.edu.tr

Abstract

Introduction

The number of people living with chronic disease continues to increase worldwide. Support for patient's self-management is an essential component in the care of the chronically ill patients to get positive health outcomes. There have been important developments in self-management of chronic patients in the last 50 years.

Self-management has been viewed as “the ability of the individual, in conjunction with family, community, and health care professionals, to manage symptoms, treatments, lifestyle changes, and psychosocial, cultural, and spiritual consequences of health conditions. Self-management concerns a collaborative approach in which health care professionals and patients work together to define problems, set priorities, establish goals, create treatment plans and solve problems along the way. The majority of the self-management of chronic diseases takes place in a daily home environment and caregivers are very effective on patients' behavior and action.

Effective self-management of chronic disease requires patients and caregivers to be engaged in their care in the face of dynamic changes in disease condition. Communication and cooperation of health professionals and caregivers is critical when supporting people living with a chronic disease. Nurses plays a crucial role to provide the evidence based self-management practices, and is ideally positioned to implement those advances in a practical manner.

A study findings demonstrated that a family-based diabetes self-management intervention may help Chinese adults with diabetes mellitus in modifying their lifestyle and performing self-care activities to improve A1C management. However, the participants of a qualitative study that conducted to explore views related to the self-management of type 2 diabetes and chronic kidney disease described their caregivers to be both a barrier to and a source of support for health maintenance. Additionally, results of a systematic review and meta analyses showed that involving caregivers in self-management interventions does not result in additional improvement in patient health-related quality of life in heart failure or chronic obstructive pulmonary disease. It is considered that patient views and outcomes change due to differences in inclusion of caregiver in the self-management programs.

Conclusion

As a result, with the increasing prevalence and burden of chronic disease, nurses should increase the use of evidence-based effective self-management programs. There is a need to increase the studies evaluating the effectiveness of inclusion of caregivers in self-management programs of patients with chronic illnesses.

Keywords: chronic disease, self-management, caregiver, nursing

References

- Allegrante, J. P., Wells, M. T., & Peterson, J. C. (2019). Interventions to support behavioral self-management of chronic diseases. *Annual review of public health, 40*, 127-146.
- Cai, C., & Hu, J. (2016). Effectiveness of a family-based diabetes self-management educational intervention for Chinese adults with type 2 diabetes in Wuhan, China. *The Diabetes Educator, 42*(6), 697-711.
- DeVito Dabbs, A., Song, M. K., De Geest, S., & Davidson, P. M. (2013). Promoting patient and caregiver engagement in self-management of chronic illness. *Nursing research and practice, 2013*.

- Grady, P. A., & Gough, L. L. (2014). Self-management: a comprehensive approach to management of chronic conditions. *American Journal of Public Health, 104*(8), e25-e31.
- Group Health Research Institute, (n.d.). Self-Management Support. Improving Chronic Illness Care. Retrieved April 20, 2015 from http://www.improvingchroniccare.org/index.php?p=Self-Management_Support&s=22.
- Noonan, M. C., Wingham, J., Dalal, H. M., & Taylor, R. S. (2019). Involving caregivers in self-management interventions for patients with heart failure and chronic obstructive pulmonary disease. A systematic review and meta-analysis. *Journal of advanced nursing, 75*(12), 3331-3345.
- Novak, M., Costantini, L., Schneider, S., & Beanlands, H. (2013). Approaches to self-management in chronic illness. In *Seminars in dialysis* (Vol. 26, No. 2, pp. 188-194). Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd.
- Ory, M. G., Ahn, S., Jiang, L., Smith, M. L., Ritter, P. L., Whitelaw, N., & Lorig, K. (2013). Successes of a national study of the chronic disease self-management program: Meeting the triple aim of health care reform. *Medical Care, 51*, 992-998.
- Rees, J., Tuijt, R., Burton, A., Walters, K., & Cooper, C. (2019). Supporting self-care of long-term conditions in dementia: A systematic review. *International Journal of Nursing Studies, 103*432.
- Richard AA, Shea K. (2011). Delineation of self-care and associated concepts. *J Nurs Scholarsh*43:255-264,
- Shirazian, S., Crnosija, N., Weinger, K., Jacobson, A. M., Park, J., Tanenbaum, M. L., ... & Hammock, A. C. (2016). The self-management experience of patients with type 2 diabetes and chronic kidney disease: a qualitative study. *Chronic illness, 12*(1), 18-28.
- Whitehead, L., Jacob, E., Towell, A., Abu-qamar, M. E., & Cole-Heath, A. (2018). The role of the family in supporting the self-management of chronic conditions: A qualitative systematic review. *Journal of clinical nursing, 27*(1-2), 22-30.

EXAMINATION OF NURSING STUDENTS' PAIN BELIEFS AND THEIR PREFERENCES RELATED TO PAIN MANAGEMENT (Research article)

Zülfiye Bıkmaz¹, Özlem Özdemir¹

¹ Kırklareli University, School of Health, Department of Health Management, Kırklareli, Turkey

ozlem_18082006@hotmail.com

Abstract

Introduction: Healthcare team members' beliefs about pain in patient care pain management it is important so.

Objective: In the study, it was aimed to determine the individual awareness of nursing students in relation to pain and pain management, and to identify their pain beliefs, their methods of managing pain and effective factors.

Method: As data collection tools, questions related to socio-demographic characteristics and experience and knowledge of pain were asked, and Pain Beliefs Scale (PBS) and Pain Management Scale (PMS) were employed. In the analysis of the data, descriptive statistics, reliability analysis, significance of difference between two and multiple groups test, and correlation analysis were used.

Findings: 2nd, 3rd, and 4th year nursing students participated in the study. Four incomplete and incorrectly answered questionnaires were excluded from the study, and the analyses were performed over 209 (57.7%) data. The mean age of the participants was 21,11±198, and 74.2% were females. It was determined that 61.2% of the students preferred to use non-pharmacological + pharmacological methods to manage the pain they experienced. The mean score from Psychological dimension of the Pain Beliefs Scale was found to be 4.62±0.81, while it was 3.91±0.64 for the Organic dimension of the scale. As for the Pain Management Scale, the total mean score from the dimension of Handling the Pain on One's Own was determined to be 18.19±6.51, while it was identified as 12.16±3.68 for the Despair dimension, 12.99±3.99 for the Conscious Cognitive Interventions dimension, and 11.93±4.03 for the Looking for a Medical Solution dimension. It was identified that 70.3% of the students had experienced severe pain before, and that the mean scores that the ones who had previous severe pain experience received from the despair dimension were significantly higher compared to the scores of those who had not experienced severe pain before (p=0.35). Positively significant relationships at different levels were found between the sub-dimensions of the Pain Beliefs Scale and the Pain Management Scale.

Conclusion: Considering the cognitive dimension of pain, it was determined that knowledge resulting from experience or without experience can have an impact on people's pain beliefs. It is believed that there exists a need for studies that aim to determine the individual influences of the caregivers in the measurement and management of pain.

Keywords: Pain belief, coping with pain, pain management, student, nurse

NURSES' ATTITUDES TOWARDS CARE OF THE DYING INDIVIDUAL AND AFFECTING FACTORS

Seda KURT¹, Berkay ERTİN²

¹Trakya University, Faculty of Health Sciences Department of Medical Nursing, Edirne, Turkey

²Trakya University Medical Faculty Hospital, Edirne, Turkey

sedakurt81@gmail.com

Abstract

Introduction and Aim: It is very important for nurses to know their own feelings and thoughts and to be aware of their attitudes towards death in order to provide effective care to the patient and their family. This study was planned to determine the attitudes of nurses towards the care of the dying individual and affecting factors.

Method: The population of the study consisted of 114 nurses, the sample of the study consisted of 96 volunteer nurse working in Oncology Clinics and Intensive Care Units at a university between January 2020 and February 2020. Ethics committee permission and the permission of the research institution were obtained for the implementation of the research. Data were collected using a "Nursing Characteristics" and "Frommelt Attitudes Toward Care of the Dying" Scale. (FATCOD). The data were analysed using percentages, mean, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis variance analysis. $p < 0.05$ was accepted as statistically significant.

Results: The mean age the nurses were $30,51 \pm 5,37$ years, %77, were female, %55,2'si were married, %57,3'ü were undergraduate degree. Nurses, 27.2% worked in Oncology clinics, 72.9% worked in Intensive Care clinics and 45.8% worked in this clinic for 1-5 years. %43,8 nurses said that the death of the patient they care is natural, %60,4 nurses grief and sadness, %45,8 nurses helpless. The mean FATCOD total score of the nurses was 80.04 ± 8.80 . The attitudes of nurses toward care of the dying who think death is natural was found to be statistically higher ($p < 0.05$).

Conclusion: Nurses of attitudes toward care of the dying were moderate. The nurses who said that the dying individual is natural of the attitudes toward care of the dying death was found to be more positive. So; trainings should be organized about social support, coping methods and end-of-life care for nurses working in the oncology and intensive care unit.

Key words: Nurse, dying, attitude, end-of-life.

EFFECTS OF THE SIMULATION BASED TRAINING PROGRAM ON ATTITUDES OF NURSES TOWARDS OLDER PEOPLE (EXCLUSIVE RESEARCH)

Burcu AKPINAR SÖYLEMEZ¹, Özlem KÜÇÜKGÜÇLÜ¹, Merve Aliye AKYOL^{1,2}, Nil TEKİN³ and Ahmet Turan IŞIK⁴

¹Dokuz Eylül University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing, İzmir, Turkey

²Dokuz Eylül University, Institute of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, İzmir, Turkey

³Narlidere Residential and Nursing Home, İzmir Turkey

⁴Dokuz Eylül University, Faculty of Medicine, Department of Geriatrics, İzmir, Turkey

merve.akyol@deu.edu.tr

Abstract

Introduction: The elderly population is rapidly growing, and healthcare professionals are currently providing increased care for the elderly. The quality of nursing care for older people in nursing homes is closely related to nurses' attitudes toward older people.

Aim: This study aimed to test the effects of the simulation-based training program for nurses providing institutional care on nurses' attitudes towards the elderly.

Method: There were 92 nurses who were working in nursing home participated in the study between February-March 2019. Quasi-experimental pretest-posttest design was used. Ethical approval for the research was obtained from the Ethical Committee of Dokuz Eylül University, and written permission was received from the İzmir Provincial Directorate of Family, Labor and Social Services. Individuals were informed about the aim and design of the study. The participants' oral and written consent was received. Nurses were divided into five groups. Nurses in each group participated in a two-day training program. This program consists of knowledge about geriatric nursing, care for elderly and elderly simulation experience. It contained issues such as ageing in a changing society, age-related physiological changes, psychosocial aspects of aging, geriatric syndromes and problems (Alzheimer's disease, incontinence, physical restraint, hydration, nutrition, pressure wound, enteral nutrition), perception of the elderly in society. Age simulation suit GERT was used to understand the elderly and to approach them empathically. It consisted of a set of hearing loss-inducing and tinnitus headphones, a neck brace, a pair of goggles to simulate vision impairment (cataract, glaucoma, diabetic retinopathy, retinitis pigmentosa, unilateral retinal detachment, macular degeneration), tremor simulator, knee wraps to restrict the mobility of the knees, simulation of back pain, and overshoes at the feet, meant to evoke feelings of nerve loss at the extremities. After the training program, workshop was held, they could integrate the knowledge skills learned with clinical practices. Participant Information Form and Kogan's Attitudes Toward Old People scale were used. The study utilized the value, mean, percentage frequency distribution, paired sample t test. This research is supported by the Dokuz Eylül University Department of Scientific Research Projects (2018.KB.SAG.041), Turkey.

Results: Mean age of participants was 35.67 (SD=8.37); 84.8% of the participants were females. Mean total of Kogan's score of the nurses who were working in nursing homes 145.80 (SD=19.64), positive attitudes 72.34 (SD=13.52), negative attitudes 62.54 (SD=11.98). After intervention, mean total of Kogan's score of the nurses 153.19 (SD=20.11, $t=-4.288$, $p<0.001$), positive attitudes 78.46 (SD=12.75, $t=-5.242$, $p<0.001$), negative attitudes 61.27 (SD=12.84 $t=1.100$, $p=0.247$).

Conclusion: After the intervention, nurses developed a more positive and less negative attitude towards the elderly. It is thought that the increase in total and positive attitude scores will increase the quality of nursing care of elderly individuals.

Keywords: Aged; Attitude; Nursing Homes; Nurses; Simulation.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SELF-CARE MANAGEMENT AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS IN INDIVIDUALS WITH CHRONIC DISEASE

Seher Gönen Sentürk¹, Damla Bayrak¹, Zeynep Nehir Sarı²

¹Çankırı Karatekin University Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Çankırı, Turkey

²Çankırı State Hospital Emergency Clinic, Çankırı, Turkey

sehergonen@gmail.com

Abstract

Introduction: Chronic diseases are the diseases that have a high economic and social burden on people and society. Health policies and effective interventions are needed to control these diseases. The success of the treatment and care management of chronic diseases is possible with the self-management and self-care of the individual. It is thought that one of the factors affecting self-care management may be the level of psychological resilience of individuals.

Aim: To investigate the relationship between the level of psychological resilience and self-care management in individuals with chronic diseases.

Method: The data of the research were collected in the outpatient clinics of a state hospital between November 2019 and February 2020. The sample of the study consisted of 105 individuals with at least one chronic disease. The data of the study were collected by Sociodemographic Characteristics Questionnaire, Self-Care Management Processes-Guarding (SCMP-G) and The Resilience Scale for Adults (RSA). In the analysis of the data; mean, standard deviation, number and percentage, Kolmogorov Smirnov test, Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis test and spearman correlation analysis were used.

Results: The mean age of individuals with chronic diseases is 61.14 ± 14.14 , 51.4% are women, 27.6% are primary school, 89.5% are married, 74.3% are not working, and 75.2% are income equivalent to expense and 41% have two chronic diseases. The average score of the SCMP-G is 116.12 ± 14.18 , and the average score of the RSA is 124.69 ± 18.24 . There was a statistically significant positive relationship between SCMP-G and RSA scales total mean scores ($p < 0.05$).

Conclusion: As the level of psychological resilience of individuals with chronic diseases increases, self-care management skills also increase. It is suggested that psychological resilience levels should be considered when planning attempts to increase self-care management of individuals.

Keywords: Chronic diseases, psychological resilience, self-care management, nursing.

KRONİK HASTALIĞA SAHİP BİREYLERDE ÖZ-BAKIM YÖNETİMİ VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Giriş: Kronik hastalıklar, kişiye ve topluma ekonomik ve sosyal yükü fazla olan hastalıklardır. Bu hastalıkların kontrolüne yönelik sağlık politikalarına ve etkin girişimlere gereksinim vardır. Kronik hastalıkların tedavi ve bakım yönetiminin başarısı bireyin öz-yönetim ve öz-bakımının yeterli olması ile mümkün olabilmektedir. Öz bakım yönetimini etkileyen faktörlerden birinin de bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyi olabileceği düşünülmektedir.

Amaç: Kronik hastalığa sahip bireylerde psikolojik dayanıklılık düzeyi ile öz-bakım yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmanın verileri Kasım 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında bir devlet hastanesinin polikliniklerinde toplanmıştır. Araştırmanın örneklemine en az bir kronik hastalığa sahip 105 birey dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri; Sosyodemografik Özellikler Anket Formu, Kronik Hastalıklarda Öz Bakım Yönetimi Ölçeği (SCMP-G) ve Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (YPDÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; ortalama, standart sapma, sayı ve yüzde, Kolmogorov Smirnov testi, Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve spearman korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Kronik hastalığa sahip bireylerin; yaş ortalaması 61.14 ± 14.14 , %51,4' ü kadın, %27,6' sını ilköğretim mezunu, %89,5'i evli, %74,3'ü çalışmıyor, %75,2'sinin geliri gidere denk ve %41' inin iki tane kronik hastalığı mevcuttur. Katılımcıların Kronik Hastalıklarda Öz Bakım Yönetimi Ölçeği puan ortalaması 116.12 ± 14.18 , Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği' nin puan ortalaması ise 124.69 ± 18.24 'tür. SCMP-G ve YPDÖ ölçekleri toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Sonuç: Kronik hastalığa sahip bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyi arttıkça öz bakım yönetimi becerileri de buna paralel olarak artmaktadır. Bireylerin özbakım yönetimini arttırmaya yönelik girişimler planlanırken psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de göz önünde bulundurulması önerilmektedir.

Keywords: Kronik hastalıklar, psikolojik dayanıklılık, özbakım yönetimi, hemşirelik.

ATTITUDES TOWARDS COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE MEDICINE OF NURSING STUDENTS

Gülcan Meşhur¹, Serap Ünsar²

¹Trakya University, Institute of Health Sciences Nursing Department Institute of Health Sciences Nursing Department Ph.D. Student, Edirne, Turkey

²Trakya University, Faculty of Health Sciences Department of Medical Nursing, Edirne, Turkey
gulcanuzun@hotmail.com

Introduction and Aim: Complementary and alternative medicine (CAM) therapies become increasingly widely used in community and healthcare professionals around the world. This study was to evaluate attitudes of nursing students towards Complementary and Alternative Medicine and affecting factors.

Method: The descriptive and cross-sectional study was conducted in nursing students a faculty of health sciences between 01-15 February in 2020. The sample was consisted of 185 students who were responded all forms. Data were collected by using questionnaire form and the Attitude towards Holistic Complementary and Alternative Medicine scale (HCAMQ).

Results: The mean age of nursing students were 20.67±1.65 years. Mean HCAMQ score of nursing students was 31.20±6.18. There was a statistically significant difference female students had a positive attitudes than male students and those living in the village had a positive attitudes than living in the province (p<0.05). There was no significant difference between the nursing students' HCAMQ scores according to income level, class, education and occupation of parents, family type and using of complementary and alternative medicine (p>0.05).

Conclusion: In conclusion, the study found that the nursing students' attitudes towards complementary and alternative medicine were positive and moderate.

Key Words: nursing students, complementary and alternative medicine, attitude.

PUBLICATION RATES OF MASTER THESES IN INTERNAL MEDICINE NURSING

Gülüm Nihal ÇÜRÜK¹, **Ecem ÖZGÜL**¹, Songül KARADAĞ²

¹Izmir University of Economics, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Turkey

²Çukurova University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Turkey

ecem.ozgul@izmirekonomi.edu.tr

Abstract

Introduction: Theses are the prime indicators of scientific productivity. The purpose of the thesis study is to equip the student with the ability to write a systematic scientific study, to produce new information, and share this information, contributing to the literature by. This sharing is to be achieved via publishing in refereed journals.

Objective: The objective of this retrospective study was to determine the rates at which Turkish internal medicine nursing master theses were converted into scientific articles.

Material and Methods: In December 2019-February 2020, the thesis database of the Council of Higher Education of the Republic of Turkey (YOK), in which all master theses are held, as a legal requirement, was searched for “Internal Medicine Nursing” and “Nursing” master theses completed between 2004 and 2018. The publication rate of these theses was found by searching for the names of thesis author and supervisor on the following databases: PubMed, Thomson Reuters Web of Science, Google Scholar database, Turkish Academic Network and Information Center (ULAKBİM), and Turkish Medline.

Results: Six hundred and sixteen theses were recorded. Two hundred and fifty two (41.0%) of these resulted in publications in various journals. Seventy nine (31.4%) were published in SCI, SCI-Expanded and SSCI, nine (3.5%) in ESCI, sixty three (25.0%) in other international refereed journals, fifty (19.9 %) in ULAKBİM, and fifty one (20.2%) in other national refereed journals.

The majority of the theses were descriptive studies (75.5%), with the remainder interventional (16.6%) and methodological studies (7.9%). Considering the distribution by subject areas, it was determined that the most common fields were endocrinology (17.6%), cardiology (14.4%) and oncology (13.1%), respectively.

Conclusion: It was determined that less than half of the master's theses in the field of internal medicine nursing were published, and that, of these published theses, less than half appeared in journals covered by SCI, SCI-E or SSCI. Solutions must be generated to promote the SCI publication of master theses.

Keywords: Master, theses, publication, internal medicine, nursing

İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİNDE YAPILAN YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN YAYINLANMA ORANLARI

Özet

Giriş: Bilimsel üretkenliğin başlıca göstergesi olan tez çalışmasının amacı tezi hazırlayan bireye bilimsel çalışma sistematigi ve makale yazma yeteneği kazandırmak, yeni bilgi üretmek ve üretilen bu bilgiyi paylaşarak literatüre katkı sağlamaktır. Bu paylaşımın hakemli dergilerde yayın şeklinde yapılması istenmektedir.

Amaç: Bu çalışma Türkiye’de yapılan iç hastalıkları hemşireliği yüksek lisans tezlerinin bilimsel makalelere dönüşme oranlarını belirlemek amacıyla retrospektif olarak yapılmıştır.

Yöntem: Çalışmada Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi veri tabanında, Anabilim Dalı “İç Hastalıkları Hemşireliği” ve tez konu alanı “Hemşirelik” olan ve 2004-2018 yılları arasında hazırlanmış olan yüksek lisans tezleri taranmıştır. Bu tezlerin yayınlanma oranının belirlenmesi için birçok veritabanı (PubMed, Thomson Reuters Web of Science, Google Scholar database, Türk Medline ve Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) tez adı, yazarı ve danışmanın adı kullanılarak taranmıştır.

Bulgular: Araştırmada 616 teze ulaşılmıştır. Tez çalışmalarının 252’sinin (%41.0) çeşitli dergilerde yayımlandığı tespit edilmiştir. Yayımlanan tezlerin %31.4’ünün SCI, SCI-Expanded veya SSCI, %3.5’inin ESCI

kapsamına giren dergilerde, %25.0'nin diğer uluslararası hakemli dergilerde, %19.9'unun ULAKBİM tarafından taranan ulusal hakemli dergilerde, %20.2'sinin ise diğer ulusal hakemli dergilerde yayımlandığı tespit edilmiştir.

Taranan tezlerin %75.5'i tanımlayıcı, %16.6'sı girişimsel, %7.9'u ise metodolojik tasarımda çalışmalarından oluşmaktadır. Konu alanlarına göre dağılıma bakıldığında ilk üç sırada endokrinoloji (%17.6), kardiyoloji (%14.4) ve onkoloji (%13.1) alanlarında çalışma yapıldığı saptanmıştır.

Sonuç: İç hastalıkları hemşireliği alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin yarısından fazlasının yayına dönüştürülmediği saptanmıştır. Yayına dönüşen çalışmaların yarısından daha azının SCI, SCI-E veya SSCI kapsamına giren dergilerde yayımlandığı tespit edilmiştir. Tezlerin bilime katkı sağlayacak nitelikte olması ve sonuçlarının makaleye dönüştürülerek hakemli bir dergide yayımlanması önemlidir. Bu nedenle yapılan tez çalışmalarının özellikle SCI kapsamına giren dergilerde yayına dönüşümünü teşvik etmek için çözümler oluşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yüksek lisans, tez, yayın, iç hastalıkları, hemşirelik

RELATIONSHIP BETWEEN MOBBING EXPOSURE AND ANXIETY LEVEL IN NURSING STUDENTS IN CLINICAL PRACTICE

Derya TLCE¹, Ayşe AHİN²

¹University of Harran, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Internal Medicine Nursing, Sanliurfa, Turkey

²University of Harran, Viransehir Health School, Department of Nursing, Sanliurfa, Turkey
drytlc87@gmail.com

Abstract

Background: Mobbing is an unethical behavior that is applied by other people to the targeted person, emerging towards pushing him to a weak and vulnerable position. As a result of the studies carried out, it was found that nursing students performing clinical practice as well as health care personnel were exposed to mobbing during the delivery of healthcare services, which reduces the quality and efficiency of healthcare services by affecting the motivation and perspectives of the candidates.

Objective: The aim of this study is to determine the relationship between the anxiety level of the students' exposure to mobbing in the clinical practice environment.

Method: The data of the study with the description were collected between the dates of December 1, 2019 and January 31, 2020 with the second, third and fourth grade nursing students studying in a university health school and health sciences faculty. The research data were collected face to face by the researcher with the data collection form, the Mobbing scale and the State Anxiety Inventory (STAI FORM-I). The spss 22 package program was used for data analysis. The Kolmogorov-smirnov test was used if the data showed a normal distribution. In statistical methods, descriptive statistics, Kruskal Wallis and Mann Whitney-U test was used. The significance level of the data was determined as $p < 0.05$.

Results: The average age of the students participating in the study was found as 20.86 ± 1.55 . 73.4% of the participants are girls, 96.8% are single, 39.9% are second graders, 58.9% are Anatolian High School graduates, 52.7% are self-employed, 58.4% are nursing. It was found that 35.5% felt excited in the clinic and 49.5% experienced mobbing in the clinic. The people whom the students see mobbing in the clinic are; nurse colleagues, patient relatives, lecturers and patients. The average score of the students' psychological mobbing scale was 20.56 ± 24.56 , and the state anxiety scale score was 45.14 ± 10.35 .

Conclusion: As a result of the research, no difference was found between the classes in terms of psychological mobbing exposure and state anxiety level. Although there was no difference in terms of psychological mobbing exposure in terms of gender, there was a significant difference in terms of state anxiety level between female students and male students.

Key words: Anxiety, Mobbing, Nursing Student

References

- Kılıçaslan S. Kaya, A. (2017). "Mobbingin Örgütsel Sinizm Üzerine Etkisi, Hemşireler Üzerinde Bir Çalışma" ,Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25 ,9-25
- Lash, A.A., Kulakaç, Ö., Buldukoğlu, K.& Kukulcu, K. (2006). "Verbal Abuse Of Nursing And Midwifery Students In Clinical Settings In Turkey ", Journal of Nursing Education, 45(10), 396-403.
- Ateş, D., Kaplan, A., Öztürk, S., Zorlu, Ö., Akburak, M., Çelikel, E., Özpınar, Ü. & Özkan T. (2014). "Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinde Klinik Stajda Mobbing" .Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2(1). 30-38.
- Erbil, N., Kahraman, N.A. & Bostan, Ö.N. (2006). Hemşirelik Öğrencilerinin İlk Klinik Deneyim Öncesi Anksiyete Düzeylerinin Belirlenmesi. Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 9(1)

THE EFFECT OF SPIRITUAL WELL-BEING ON ILLNESS PERCEPTION OF LUNG CANCER PATIENTS

Beyza Nur KAHRAMAN¹, Seda PEHLİVAN²

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim Araştırma Hastanesi, Kütahya, Türkiye.

²Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Bursa, Türkiye.

Background: Being as the most common health problem after cardiovascular diseases, in terms of incidence the widespread type of cancer in the World with 1.52 million cases is lung cancer. Cancer is not only a crisis that individual patients experience, but it is also a process that affects the entire social environment together with it. The concept of Spirituality, which does not have a full Turkish equivalent, is how one makes sense of life. The concept of Spirituality, which does not have a full Turkish equivalent, is how one makes sense of life. It includes subjects such as art, music and nature. Illness perception, on the other side, is the appearance of the state of the disease. According to the disease, disease experience, coping methods and psychosocial support, patients' perceptions might change and affect directly such behaviours as the individual's emotional response to the disease and the treatment compliance.

Aim: The aim of this study is to examine the effect of spiritual well-being on the illness perception of lung cancer patients.

Method: The study was conducted with 100 volunteered patients with lung cancer who were monitored and treated in Internal A-C Block, Palliative Service and Chemotherapy Unit at a university hospital. Patient Identification Form, Spiritual Well-Being Scale and Illness Perception Scale were used for the data collection procedure. SPSS 21.0 program was used for the statistical analysis of the data. Since the data showed normal distribution, the independent samples t-test and the one way ANOVA were used.

Results: The mean score of Spiritual Well Being (SWB) was found 28.48 ± 7.20 . The patients who stated that they comply with the drug treatment had a high score, SWB scores were found to be lower in those who thought that the disease could not be cured. There is a significant positive relationship among SWB and sub-dimensions of the illness perceptions; acute-chronic duration ($r=0.695$), cyclinic time ($r=-0.220$), personal control ($r=0.846$), treatment control ($r=0.693$), emotional representation ($r=0.201$). As the SWB score mean score increases, the scores in the illness perception section do also increase. Only when the pess score increases, the cyclic time do decrease. Additionally, it was determined that there was no significant relationship among SWB, results ($r=0.001$) and disease consistency ($r=-0.187$).

Conclusion: In the light of these findings, it was concluded that the spiritual well-being effects the illness perception of the lung cancer patients. It was considered that spiritual well-being should be evaluated and improved within holistic care in order to ensure patients perception of disease and compliance with treatment.

Keywords: Cancer, lung cancer, spiritual well-being, illness perception

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN DEPRESSION LEVELS AND QUALITY OF LIFE IN CELIAC PATIENTS

Esra Şule Avcı Kirpirci¹, Elif Ünsal Avdal², Başak Söğüt Aydın³

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Araştırma Hastanesi, Acil Dahiliye Gözlem Birimi, İzmir, Türkiye

²İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

³İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Kliniği, İzmir, Türkiye
elifunsal2003@yahoo.com

Abstract

Introduction-Aim: Celiac Disease is an autoimmune disease caused by gluten-induced damage to the small intestinal mucosa. There is currently no other treatment other than a lifetime gluten-free diet. There are some burdens of individuals having to undertake their own treatment. There are more nutritional impact on the quality of life of patients who have been examined in studies in the world and in Turkey. The effect of depression levels of celiacs on quality of life was investigated in this study.

Materials-Methods: For this purpose, a total of 33 individuals with celiac diagnosis were studied. Data were collected on a voluntary basis using the Patient identification form (EK1), Beck depression scale (EK2), and Quality of Life Form (EK3). The data obtained from the study were analyzed by using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0. Descriptive statistical methods (number, percentage, mean, standard deviation) were used to evaluate the data. In order to test the reliability of the scales, "Reliability Analysis" was done and performed, the results were interpreted.

Results: Education levels, gender, access to gluten-free foods, and levels of derpersion of celiac patients affect quality of life. Only 3 of the patients had celiac disease in their families.

Conclusion: It was determined that depression levels of individuals with celiac diagnosis affect their quality of life negatively.

Keyword: Celiac, quality of life, depression level.

ÇÖLYAK HASTALARININ DEPRESYON DÜZEYLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Özet

Giriş-Amaç: Çölyak Hastalığı, gluten tarafından tetiklenen, ince bağırsak mukozasında gelişen hasar ile karakterize otoimmün bir hastalıktır. Ömür boyu glutensiz diyet dışında günümüzde başka bir tedavisi bulunmamaktadır. Bireylerin kendi tedavilerini üstlenmek zorunda olmalarının getirdiği bazı yükler mevcuttur. Dünya ve Türkiye’de yapılan çalışmalarda hastaların daha çok beslenme şekillerinin yaşam kalitelerine etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada ise çölyaklı bireylerin depresyon düzeylerinin yaşam kalitelerine etkisi incelenmiştir.

Materyal-Metod: Bu amaçla toplam 33 çölyak tanılı birey ile çalışılmıştır. Veriler Hasta tanılama formu(EK1), Beck depresyon ölçeği(EK2), Yaşam Kalitesi Formu(EK3) kullanılarak gönüllülük esası ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla "Güvenilirlik Analizi", yapılmış ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır.

Bulgular: Çölyaklı hastaların eğitim düzeyleri, cinsiyetleri, glutensiz besinlere ulaşmaları, derpersyon düzeyleri yaşam kalitelerini etkilemektedir. Hastaların 3’ ünün ailesinde çölyaklı birey bulunmaktadır.

Sonuç: Çölyak tanılı bireylerin depresyon düzeylerinin yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çölyak, yaşam kalitesi, depresyon düzeyi

THE EFFECT OF LAVENDER OIL ON WOUND HEALING IN RATS WITH EXPERIMENTAL DIABETES MODEL

Merve GÜLPAK¹ Özlem OVAYOLU² Atila YOLDAŞ³ Aşlı YAYLALI⁴

1 Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Health Sciences Faculty, Internal Diseases Nursing Department

2 Gaziantep University, Health Sciences Faculty, Internal Diseases Nursing Department

3 Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Health Sciences Faculty, Physiotherapy and Rehabilitation Department

4 Kahramanmaraş Sütçü İmam University, Faculty of Medicine, Histology and Embryology Department

mervegulpak@ksu.edu.tr

Abstract

Purpose: The study was conducted to determine the effects of lavender oil on diabetic wound healing in rats in which experimental diabetes was created.

Method: The study was conducted in the randomized-controlled and experimental fashion by using 48 male “Wistar Albino” rats, which were 4-5 months old with an average weight of 250-300 gr, in the Experimental Research Laboratory of a Medical Faculty between October 7, 2019 and February 7, 2020 by receiving the support of TÜBİTAK. Eight rats were included in each group, three diabetics groups, and three non-diabetics groups. The 24 rats that were included in the experimental group were induced with 60mg/kg streptozotocin, and a diabetes model was created. Three wounds were opened on the back-center line of the rats with a 12-mm biopsy punch that had panniculus carnosus muscle. The wounds were left open after applying lavender oil to the diabetic and non-diabetic groups as 0.5ml; 0.5g madecassol pomade (Bayer) was used for positive control as the reference drug; and 0.9% normal saline was used for negative control. The follow-up of the wound healing was evaluated in two levels as macroscopic and microscopic. On the 3rd, 5th, 7th, 11th and 14th days, the percentage of wound healing was determined by photographing with Walker Formula and with the Image J image analysis program. For the microscopic aspect of the study, ¼ tissue samples were taken from the rats in the diabetic and non-diabetic groups on the 1st, 7th and 14th days, and histopathological examinations were made. After the tissue samples were fixed in 10% formalin, some of the sections were stained with Hematoxylin - Eosin Staining, and the others were stained with the Indirect Immunoperoxidase Method to determine Vascular Endothelial Growth Factor (VEGF), Collagen I, and Collagen III distributions.

Findings: Walker Recovery Percentage was highest and Image J measurements revealed that the lowest wound area was in groups dressing with lavender oil on all days of measurements in diabetic and control groups. In the microscopic examination of the study after H-E staining, it was found that lavender oil increased inflammatory cell infiltration on the first 7 days, increased angiogenesis on the 7th and 14th days, and accelerated granulation tissue formation and reepithelization. The VEGFA and Collagen-III were measured in groups with the highest level on the 7th day with Collagen-I levels of lavender oil on day 14. Significant differences were detected between lavender oil-SF groups in terms of wound-healing, and no significant differences were detected between madecassol-lavender. This shows that lavender oil has results that are consistent with positive control.

Result and Recommendation: In this *in vivo* study, it was determined that the dressing that was applied with lavender in the care of diabetic wounds was effective in the experiment and control groups in wound healing speed and in closing wounds earlier. Lavender oil dressing was found to be effective in wound healing macroscopically and microscopically in all groups. In the light of these results, it is recommended to conducted further studies on the effects of lavender on diabetic wound healing and establish the basis for future studies to be conducted in human beings.

Keywords: Lavender Oil, Diabetic Foot, Rat, Wound Care, Nursing.

EVALUATION OF SEXUAL DYSFUNCTION IN PATIENTS UNDERGOING HEMODIALYSIS TREATMENT

Rıdvan Bayram¹, Hicran Yıldız¹ and Sibel Karaca Sivrikaya²

¹Bursa Uludağ University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Bursa, Turkey

²Balıkesir Uludağ University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Balıkesir, Turkey
hicran@uludag.edu.tr

Abstract

Introduction: Dialysis is an application in which fluid-solute exchange is performed by a semi-permeable membrane between the patient's blood and the appropriate dialysis fluid¹. Hemodialysis treatment is the most common type of renal replacement therapy in patients with End Stage Renal Failure². In patients receiving hemodialysis treatment, sexual dysfunction may occur due to a mental illness or an organic cause such as disease, surgical intervention, medication^{3,4,5}.

Objective: This study was done to determine of sexual dysfunction and the factors that may effect to SD in in patients receiving hemodialysis treatment.

Materials and methods: The universe of analytical research a total of 68 patients enrolled in the dialysis unit of an university hospital and the sample consisted of 49 patients who accepted to participate in the study. Data were collected through a general information form including sociodemographic characteristics and risk factors for the disease, Female Sexual Function Index (FSFI), International Assessment Form for Erectile Function (IIEF) and Quality of Life Scale (SF-36).

Results: In our study, sexual dysfunction was detected in all patients. In women, the most affected area is orgasmic function and the least affected area is sexual desire. In males, the most affected area is orgasmic function and the least affected area is erectile dysfunction. Factors such as age, occupation, having a child, working status and duration of hemodialysis were found to affect sexual dysfunction formation. It was found that there was a relationship between all sub-dimensions of sexual function and quality of life in male and female subjects.

Discussion and conclusion: In conclusion, sexual dysfunction is common in patients undergoing hemodialysis treatment. In these patients, psychosocial factors as well as disease-related factors affect CD. Therefore, in patients undergoing hemodialysis treatment, CD should be evaluated together with disease-related factors as well as psychosocial factors.

Keywords: Sexual Dysfunction, Hemodialysis, Quality of Life

HEMODİYALİZ TEDAVİSİ ALAN HASTALARDA CİNSEL DİSFONKSİYONUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş: Diyaliz, hastanın kanı ve uygun olan diyaliz sıvısı arasında yarı geçirgen özellikli bir membran vasıtasıyla sıvı-solüt değişiminin yapıldığı bir uygulamadır¹. Hemodiyaliz tedavisi son dönem böbrek yetmezlikli hastalarda en sık kullanılan renal replasman tedavisi türüdür². Hemodiyaliz tedavisi alan hastalarda cinsel disfonksiyon, hastalık, cerrahi bir girişim, kullanılan ilaç gibi organik bir nedene veya ruhsal bir hastalığa bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir^{3,4,5}.

Amaç: Bu araştırma, hemodiyaliz tedavisi alan hastalarda cinsel disfonksiyon ve bunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem: Analitik tipteki araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinde hemodiyaliz ünitesine kayıtlı toplam 68 hasta, örneklemini ise bu hastalarda arasından araştırmaya katılmayı kabul eden 49 hasta oluşturmuştur. Veriler, literatür ışığında hazırlanmış sosyodemografik özellikleri ve hastalığa ilişkin risk faktörlerini içeren genel bilgi formu, Kadın Cinsel Fonksiyon İndeksi (FSFI), Ereksiyon İşlevi Uluslararası Değerlendirme Formu (IIEF) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği (SF-36) aracılığıyla toplanmıştır.

Bulgular:Çalışmamızda, hastaların tamamında cinsel disfonksiyon saptanmıştır. Kadınlarda en fazla etkilenen alan orgazmik fonksiyon, en az etkilenen alan cinsel istektir. Erkeklerde en fazla etkilenen alan orgazmik fonksiyon, en az etkilenen alan erektil disfonksiyondur. Olgularda yaş, meslek, çocuk sahibi olma durumu, çalışma durumu ve hemodiyaliz süresi gibi faktörlerin cinsel disfonksiyon oluşumunu etkilediği saptanmıştır. Kadın ve erkek olgularda, cinsel fonksiyonun tüm alt boyutları ile yaşam kalitesi arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Tartışma ve sonuç: Sonuç olarak, hemodiyaliz tedavisi uygulanan hastalarda cinsel disfonksiyon sık görülmektedir. Bu hastalarda, hastalıkla ilişkili faktörlerin yanı sıra psikososyal faktörler de cinsel disfonksiyonu etkilemektedir. Bu nedenle, hemodiyaliz tedavisi gören hastalarda cinsel disfonksiyon değerlendirilirken hastalıkla ilişkili faktörlerle birlikte, psikososyal faktörler de değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler:Cinsel Disfonksiyon, Hemodiyaliz, Yaşam Kalitesi.

Kaynaklar

- 1) Akpolat T, Utaş C. Böbrek yetmezliği: genel bilgiler, http://www.nefroloji.org.tr/folders/file/bobrek_yetmezligi.pdf. 01.09.2019.
- 2) Süleymanlar G, Ateş K, Seyahi N. TND Kayıtları. İstanbul: Türk Nefroloji Derneği <http://www.nefroloji.org.tr/folders/file/TND-2017-Kayit-Sistemi-Verileri.pdf>. 12.11.2019.
- 3) Gölbaşı Z, Tuğut N, Erenel A, Eroğlu K. Jinekoloji polikliniğine başvuran evli kadınlarda cinsel işlev bozukluğu yaygınlığı ve ilişkili bazı faktörler. Cumhuriyet Medical Journal. 2014, 36(1):1-10.
- 4) Şahin D, Ertekin E. Fiziksel hastalıklar ve cinsel işlev bozukluğu. Klinik Gelişim. 2009, 22(4):75-99.
- 5) Fışkın G, Beji NK. Cinsel fonksiyonun değerlendirilmesi ve hemşirenin rolü. Androloji Bülteni. 2014, 56:73-76.

A NOVAL METHOD FOR PATIENT EDUCATION; DIGITAL STORYTELLING

Fikriye ERSEL¹, Serap ÖZER²

1 Ege University Hospital, Department of Nursing Administration – Diabetes Nurse Educator, İZMİR

2 Ege University Faculty of Nursing, Medical Nursing Department, İZMİR

Abstract

Introduction:

Digital storytelling is an education method being used more frequently in studies aimed health promotion. The purpose of this method is to provide information about health and increase awareness. It is defined as "the process of narration based on sound, picture, motion graphics, image, music and text in interactive digital environment". Personal experiences and narratives are presented in a 2-10 minute story with help of technology that can be seen and heard through the narrator's image and voice. Using static and animated images while telling a story helps to improve understanding of the subject, activate mental themes, and increase the interest and motivation of listening.

Discussion:

Three phases are required to provide digital storytelling; Preparation, digital story creation and presentation. In preparation the subject of the stories are selected according needs and knowledge of the patients, the film strip is designed, images based on the film strip are searched and designed, and the sound files of the thematic narratives obtained from patients who are in recovery and discharge phases are recorded. In the story creation phase images are placed in the order predicted to produce multimedia content; graphic and visual effects are added. The narrator sound is mixed with images, soundtrack and multimedia files are recorded to display the final adjustment sound on digital devices. After the content is examined by experts, necessary corrections are made. At the last stage, digital files are being prepared for presentation.

Current studies using this method are examined; Moghimian et al. (2019), was found digital storytelling to be an effective method for reducing anxiety in patients who are candidates for open heart surgery. Positive effects of digital storytelling were observed in training of patients with chronic hepatitis B in terms of future complications and problems (2020). It has been used for smoking cessation counseling to raise awareness in the group of women living with HIV (2019), and it used for reducing anxiety and fears of hospitalized children (2013). Useful effects are also observed in these studies.

Conclusion:

In the middle of the digital age, communication types and methods nurses use in patient education are changing and developing. As nurses are responsible for informing patients at all levels of protection; digital storytelling can be used by nurses as a patient education method. Also nurses can contribute to the literature with planning and conducting researches using this noval method.

Keywords: patient education, digital storytelling, nursing

HASTA EĞİTİMİNDE YENİ BİR YÖNTEM; DİJİTAL HİKAYE ANLATIMI

Giriş:

Dijital hikaye anlatımı; sağlığın korunması ve geliştirilmesine yönelik yapılan çalışma ve araştırmalarda giderek artan sıklıkta kullanılmaya başlanan bir eğitim yöntemidir. Bu yöntemde amaç; sağlık konusunda bilgilendirmeyi sağlamak ve farkındalığı arttırmaktır. Dijital hikaye anlatımı; dijital forma dönüştürülmüş hikayelerin aktarımı olarak vurgulanmakla birlikte, "interaktif dijital ortamda, ses, resim, grafik, hareketli grafik, görüntü, müzik ve metne dayalı anlatım süreci" olarak tanımlanmaktadır. Bu eğitim yönteminde, kişisel deneyimler ve anlatılar, anlatıcının görüntüsü ve sesi aracılığıyla görülebilen ve duyulabilen teknoloji araçları yardımıyla 2 ile 10 dakikalık bir hikayede sunulmaktadır. Bir hikayeyi anlatırken statik ve animasyonlu görüntüler kullanmak, konunun anlaşılmasını geliştirmeye, zihinsel temaları etkinleştirmeye ve dinlemenin ilgisini ve motivasyonunu arttırmaya yardımcı olmaktadır.

Tartışma:

Dijital anlatımların sağlanması için genellikle üç aşama gerekmektedir. Bu aşamalar; hazırlık, dijital hikaye oluşturma ve sunum aşamasıdır. Hazırlık aşamasında; hastaların gereksinim ve bilgisine dayalı hikayelerin konusu seçilmekte, film şeridi tasarlanmakta, film şeridine dayanan görüntüler aranmakta ve tasarlanmakta, hastalardan iyileşme ve taburculuk aşamasında elde edilen tematik anlatımların ses dosyaları kayıt edilmektedir. Daha sonra sunum için bu dosyalar arasından seçim yapılmaktadır. İkinci aşama olan hikaye oluşturma aşamasında ise; multimedya içeriği üretmek için görüntüler tahmin edilen sıraya göre yerleştirilmekte; grafik ve görsel efektler eklenmekte; anlatıcı sesi görüntülerle, film müziğiyle karıştırılmakta ve son ayarlama sesinin dijital cihazlarda görüntülenmesi için multimedya dosyaları kaydedilmektedir. Oluşturulan içerik uzmanlar tarafından incelendikten sonra gerekli düzeltmeler yapılmaktadır. Son aşamada da dijital dosya sunum için hazırlanmaktadır.

Bu eğitim yöntemi kullanılarak yapılan çalışmalar incelendiğinde; Moghimian ve ark.'nın çalışmasında (2019) dijital hikaye anlatımının açık kalp cerrahisi adayı olan hastalarda anksiyetenin azalması için etkili bir yöntem olduğu bulunmuştur. Kronik hepatit B'li hastaların gelecekteki komplikasyonlar ve problemler açısından eğitilmesinde de bu yöntem kullanılmış (2020) ve dijital hikaye anlatımının olumlu etkileri gösterilmiştir. Yöntem benzer şekilde diğer çalışmalarda; sigara bırakmada bir danışmanlık aracı olarak, HIV ile yaşayan kadınlar grubunda eğitim ve farkındalık yaratmak amacıyla (2019), hastanede yatan çocukların kaygı ve korkularını azaltmak için (2013) kullanılmıştır. Bu çalışmalarda da yararlı etkiler sunulmuştur.

Sonuç:

Dijital çağın ortasında iletişim türleri ve hemşirelerin hasta eğitiminde kullanabileceği yöntemler de değişmekte ve gelişmektedir. Hemşireler, tüm korunma düzeylerinde hastaların bilgilendirilmesinden sorumlu olduğu için; dijital hikaye anlatımını tüm eğitimlerinde bir yöntem olarak kullanabilir ve bu yöntemi kullanarak yapılacak araştırmalar planlayıp yürüterek literatüre katkılar sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Hasta eğitimi, dijital hikaye anlatımı, hemşirelik

CLINICAL COMPETENCE SCALE RELATED TO EYE CARE OF NURSES IN INTENSIVE CARE PATIENTS: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF TURKISH VERSION

Bilge BAL ÖZKAPTAN¹, Betül TOSUN², Ezgi DİRĞAR² and Nurten ÖZEN³

¹Sinop University, School of Health, Nursing Department, Sinop, Turkey

²Hasan Kalyoncu University Faculty of Health Sciences Nursing Department, Gaziantep, Turkey

³Demiroglu Bilim University, Florence Nightingale Hospital School of Nursing, Istanbul, Turkey
bilgebal57@hotmail.com

Abstract

Introduction: The relaxation in the eye muscles in intensive care patients with a decreased level of consciousness results in the inability to close the eyes completely together with decreased blink reflex and tear production. This can result in various ocular problems such as increased corneal exposure, dry eye, chemosis, and keratopathy.The most effective method for preventing the abovementioned ocular complications is the use of eye care procedures by intensive care nurses.

Aim: This methodological study was conducted to determine the validity and reliability of the Turkish version of the "Eye Care Related Clinical Competence Scale" that evaluates the clinical competence of nurses as regards eye care in intensive care patients.

Method: The study was conducted with nurses working in the intensive care units (ICUs) of a state hospital and the Application and Research Hospitals of two universities.The study universe consisted of a total of 190 nurses working in the ICUs of the hospitals where the study was conducted. The "Personal Descriptive Form" and the "Eye Care Related Clinical Competence Scale" were used to collect the data.The language and content validity analyses were performed in the first stage and the reliability analyses were performed in the second stage.

Results: According to the factor analysis based on the tetracoric correlation matrix for the information sub-dimension; Items 2,3,6,8,9,10,13 and 18 were excluded from the scale because factor load values were lower than 0.30. As a result of the confirmatory factor analysis conducted for the attitude and application sub-dimension of the scale, the error variance value of item 26 was removed from the scale and the final scale adapted to Turkish culture consisted of 26 items. Cronbach's alpha value of the attitude subscale of the scale is 0.87; The Cronbach alpha value of the application sub-dimension was calculated as 0.85 and the Cronbach alpha value for the total scale is 0.84.

Conclusion:A valid and reliable measurement tool that will provide an objective evaluation of the clinical competencies of intensive care nurses who play an important and effective role in preventing eye complications in ICU patients has been introduced to our country with this study. This measurement tool can be used in studies to evaluate the knowledge, attitude and practices of intensive care nurses regarding eye care.

Key Words: Eye care, intensive care patients, nursing, reliability, scale, validity

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KOLTUKALTI KOZMETİK ÜRÜN KULLANIMI İLE MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ KONUSUNDA BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI (ARAŞTIRMA)

Arife ALBAYRAK COŞAR¹, Hatice GÜLSOY²

¹Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Alanya

²Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Alanya

Özet

Giriş: Günlük hayatta koltukaltı koku ve terlemeyi önlemek amacıyla kozmetik ürünler (deodorant, roll-on, stick vb.) yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu ürünlerin kullanımının artması, özellikle meme kanseri riskini artırdığı iddialarını gündeme getirmiştir. Günümüzde kadınların korkulu rüyası olan meme kanserinin görülme sıklığı hızla artış göstermekte olup, kozmetik ürünleri kullanan bireylerin meme kanseri tanısı konma yaş ortalamasının 53, ürünleri kullanmayan kadınlarda ise 67.3 olduğunu gösteren farklı çalışmalar mevcuttur ve kozmetik ürünlerle meme kanseri arasında ilişki olmadığını gösteren çalışmalarda yer almaktadır.

Amaç: Sağlık alanında öğrenim gören kadın üniversite öğrencilerinin, koltukaltı kozmetik ürün kullanımı ile meme kanseri ve kendi kendine meme muayenesi konusunda bilgi tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve Sağlık Bilimleri Fakültesi' nde öğrenim gören cinsiyeti kadın olan toplam 423 lisans ve önlisans öğrencisi ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri; kurum ve etik kurul izinleri alındıktan sonra, araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak oluşturulan anket formuyla toplanmıştır. Verilerin değerlendirmesinde ortalama ve yüzdelik dağılım kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadın öğrencilerin yaş ortalaması 19.73±1.78 yıl, %54.8' i önlisans, % 45.2' si lisans olup, % 94.3' ü koltukaltı kozmetik ürün kullanmakta olduğunu bu kozmetik ürünlerden % 54.1' inin deodorant kullandığını ve bu ürünleri kullanmaya başlama yaşının 14.20±1.968 olduğu, % 83.2' si koltukaltı kozmetik ürünleri alırken ter kokusu oluşumunu önleyici özellikte ki ürünleri tercih ettiklerini, terlemeyi önleyici ürünlerde % 71.9' u kokusuna, % 22.9' u aliminyum ve tuzlarını içerip içermediğine dikkat ettiğini, % 50.4' ü kozmetik ürünleri günde bir kez kullandığını, % 55.6' sı kozmetik ürünlerin sağlık için zararlı olduğunu ifade ederken, % 49.4' ü meme kanseri ile ilişkisi olup olmadığını bilmemektedir. KKMM yöntemini % 41.8' inin Seminer/Konferans yolu ile duyduğunu, % 44.7' sinin KKMM' ni yaptığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin sadece %7.6' sının KKMM' sini doğru zamanda yaptığı ve % 97.6' sının Meme Kanserinin tedavisinde erken tanının önemli olduğunu ifade etmiştir.

Sonuç: Araştırma bulgularına dayanarak öğrencilerin koltukaltı kozmetik ürünü kullanmaya başlama yaşının fiziksel gelişimlerini tamamlamadan başladıkları, koltukaltı kozmetik ürünün sağlık için zararlı olduğunu belirtmelerine rağmen ürün seçiminde kokusunun ön planda olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin KKMM' ni bildiklerini ifade etmesine rağmen doğru zamanda uygulamadıkları bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Meme muayenesi, kozmetik ürün

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE HASTA YAKINLARI GEREKSİNİM ÖLÇEĞİNİN UYGULANMASI

Serap GÖKCE ESKİN¹, Safiye ÖZVURMAZ²

¹ Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

² Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Abstract

That study was descriptively and cross-sectionally undertaken in order to determine needs of the relatives of the patients who stayed at intensive care unit. The study was done at the intensive care unit of Adnan Menderes University Hospital between January 2016 and March 2016. 163 significant others of the patients volunteered to take part in the study. In order to collect the data, "Investigator's Personal Information Form" prepared by the researcher and "Critical Care Family Needs Inventory" (CCFNI) developed by Molter (1979) were used to determine the needs of relatives of patients. Turkish validity and reliability was made by Büyükçoban et al (2016). The data were collected using a face to face interview. Descriptive statistics, t test in independent groups, one way Anova test were used in the evaluation of the data. The results were evaluated at 95% confidence interval, $p < 0.05$ significance level.

"Critical Care Family Needs Inventory" of patient relatives; Total score average of 138.56 ± 13.22 . As a result; It has been found that the relatives of the patients in the intensive care unit need support and proximity, assurance, knowledge need.

Keywords: intensive care, patient relative, need

Özet

Bu araştırma yoğun bakım ünitesine yatan hastaların yakınlarının gereksinimlerini belirleyebilmek amacı ile tanımlayıcı-kesitsel olarak yürütülmüştür.

Çalışma 01. Ocak- 01. Mart 2016 tarihleri arasında bir Üniversites Hastanesinin yetişkin Yoğun Bakım ünitelerinde yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 163 hasta yakını çalışma kapsamına alınmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacının hazırladığı "*Kişisel Bilgi Formu*" ve hasta yakınlarının gereksinimlerini belirleyebilmek için Molter (1979) tarafından geliştirilen, *Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları için Gereksinim Ölçeği* kullanılmıştır. Büyükçoban vd (2016) tarafından Türkçe geçerlik güvenilirliği yapılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü Anova testi kullanılmıştır. Sonuçlar % 95 güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirildi.

Hasta yakınlarının *Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları için Gereksinim Ölçeği*; toplam puan ortalamasının 138.56 ± 13.22 olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak; yoğun bakımdaki hasta yakınlarının sırası ile destek ve yakınlık, güvenlik, bilgi, gereksinimine ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: yoğun bakım, hasta yakını, gereksinim

GİRİŞ

Yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların durumlarının ciddi ve değişken olmasından dolayı hasta yakınlarının stres düzeyi oldukça yüksektir (Özgürsoy, Durmaz-Akyol 2008). Ailenin yaşadığı bu krizle başa çıkmasında en önemli etken gereksinimlerinin karşılanmasıdır. Yoğun bakım ünitesi hastalarının ailelerinin, yoğun bakım ünitesi bakım ekibi tarafından da ele alınması gereken özel ihtiyaçları vardır (Chatzaki vd., 2012). Hastalarının tıbbi durumları hakkında açık, anlaşılır ve dürüstçe bilgi almak hasta yakınlarının en önemli gereksinimleri arasında yer almaktadır (Akyürek, 2017; Karahan, Akın, Çelik, 2020; Siddiqui, Kamal, Sheikh, 2011). Çoğunlukla terminal dönemdeki hastaların bulunduğu yoğun bakım üniteleri sağlık çalışanları açısından hızlı ve doğru kararların alınması gereken bir ortamdır. Bu yoğun karmaşa ve belirsizlik ortamında aile üyelerinin gereksinimleri sağlık çalışanları tarafından düşük öncelikli olarak görülebilmektedir (Büyükçoban, Büyükçoban, Çiçeklioğlu, Yılmaz ve Civaner, 2016; Yang, 2008). Aile üyelerinin ihtiyaçlarının önemi ve önceliğinin belirlenmesi, hemşirelerin aile üyeleri için uygun bilgi ve desteği sağlamasına olanak tanımaktadır (Heravi-Karimooi vd, 2015). Sağlık çalışanları ile uygun bir iletişim kurmak hasta yakınlarının en önemli gereksinimidir ve bunun karşılanması da yoğun bakımda çalışan hemşirelerin en temel görevleri arasındadır (Durmaz Akyol

2019). YB hastalarının ailesi üyeleri, sağlık profesyonelleri ile fizyolojik ve psikolojik açıdan tehlikede olan kritik hastalar arasında bir köprü görevi yapmaktadırlar. Kritik hasta ve yakınları için bütüncül bakım sağlamak için, aile üyeleri ile ilgili gereksinimler sağlık profesyonelleri tarafından bilinmelidir. Bu amaçla ülkemizde de yoğun bakımdaki hasta yakınlarının gereksinimlerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar bulunmaktadır (Karahan vd, 2020; Özgürsoy ve Durmaz- Akyol 2008; Ölçüm, Özşen, Diken, Yazla ve Karadere, 2018). Biz de bu çalışmada kendi bölgemizde bulunan bir kamu hastanesinde yoğun bakımda yatan hastaların yakınlarının gereksinimlerini belirlemeyi amaçladık. Bu amaçla gerçekleştirilen bu çalışma ile yoğun bakım hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalara katkıda bulunulabilmesi hedeflenmektedir

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Kesitsel ve analitik olarak planlanmıştır. Veriler Aydın Adnan Menderes Üniversitesi yetişkin yoğun bakım ünitelerinde 01.01.2016- 01.03.2016 tarihleri arasında toplanmıştır.

Çalışmanın yapılacağı hastanenin yoğun bakım ünitesine ayda 2891 hasta yatışı olmuştur. Evren 2891; güven aralığı %95; hata % 5 ve %10 yedekle örnek büyüklüğü 373 (koroner yoğun bakım 172; genel cerrahi yoğun bakım 75; kalp damar yoğun bakım 86 ve nöroloji yoğun bakım 49) olarak hesaplanmıştır. Anketler yoğun bakıma yatan her hastanın yakınına ilk 24 saat dolduktan sonraki ilk bilgilendirme görüşmesinde verilmiştir. Yoğun bakımda hasta yakınına bilgi verilme bittikten sonra araştırmacı tarafından çalışmanın amacını anlatıldıktan ve onam alındıktan sonra çalışmaya katılmak isteyen sadece bir yakınından yüzyüze görüşme yöntemi ile veriler toplanmıştır.

Veriler, aile üyelerine ilişkin kişisel bilgi formu ve aile üyelerinin gereksinimlerini saptama ölçeği ile toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu; hasta yakını sosyodemografik özelliklerinin yanısıra hastanın yaşı, yatış sağlık sorunu, yoğun bakım gün sayısı gibi verileri toplama amacına uygun olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir.

Hasta yakınlarının gereksinimlerini değerlendirmek için Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları için Gereksinim Ölçeği” kullanılmıştır. Orjinali “Critical Care Family Need Inventory”(CCFNI) olan ölçek Molter tarafından geliştirilmiştir. 4’lü likert tipinde geliştirilmiş olan ölçekte bulunan 46 gereksinim maddesinin her biri için 1-4 puan arasında derecelendirme yapılmaktadır. Puanlar, hiç önemli değil (1), çok önemli (4) şeklinde verilir. Cronbach alfa geçerlik ve güvenilirlik katsayısı 0.82’dir (Molter, 1979). Envanter 45 madde; destek, rahatlık, yakınlık, bilgi ve güven olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe versiyonu Büyükçoban vd (2015) tarafından yapılmıştır. Orjinaline uygun şekilde 4 seçenekli likert ölçekleme tipindedir. Her madde için 1-4 puanlık derecelendirme yapılmıştır. Ölçek destek ve konfor gereksinimi, güvenlik gereksinimi ve bilgi gereksinimi alt boyutundan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyut puanları arttıkça hasta yakınlarının gereksinimleri artmaktadır (Büyükçoban vd, 2016). Geçerlik güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa değeri 0.93; bizim çalışmamızda ise 0.95 olarak saptanmıştır.

Araştırmaya dahil olma kriterleri:

Yoğun Bakım Servisinde en az 24 saattir yatan 18 yaş üstü hastanın yakını olmak

Hastanın 18 yaşın üzerinde olması

Hastanın hekimi ya da yoğun bakım hemşiresinden hastası hakkında en az bir defa bilgi almış olmak

Hasta Yakınları için dışlanma kriterleri

Yoğun bakımda 24 saatten kısa süreli yatan hastanın yakını olmak

Hastanın veya yakınının 18 yaşından küçük olması

Okuma yazma bilmemek

Hasta hakkında yoğun bakım hemşiresi ve ya hekiminden en az bir defa bilgi almamış olmak

İstatistiksel analiz

Hasta ve hasta yakını tanıtıcı bilgiler sayı ve yüzde verilerek sunulmuştur. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki student t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Hasta yakınlarının skor ortalamalarının

karlaştırılması da da student t testi kullanılmıştır. Verilerin analizi IBM SPSS 22.0 istatistik paket programında yapılmıştır.

Etik

Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Etik Kurul izni alınmıştır. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas olup; Katılımcılar sözel olurlarının yanısıra bilgilendirilmiş olur formu imzalamıştır

BULGULAR

Çalışma kapsamına alınan yoğun bakımda yatan hastaların yaş ortalamaları $64,09 \pm 16,80$, % 63,8'i erkek hastadır. Hastaların yoğun bakım yatış sürelerine bakıldığında %87,1'inin 1-10 gün arasında olduğu görülmektedir. Hasta yakınlarının %38,7'si 35-50 yaş aralığındadır. Hasta yakınlarının 'un kadın ve % 64,4'ü hastanın oğlu veya kızıdır (evladı). Yoğun bakımda yatan hastaların %38,7'si 35-50 yaş aralığındadır. %89,6'sı Aydın merkezde ve çevre ilçelerinden hastaneye yatış için gelmişlerdir ve % 41,7'si kardiyovasküler sisteme ilişkin sağlık sorunu ile hastaneye yatışı olmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Hasta ve Hasta Yakınlarının Sosyodemografik Özellikleri

		%	p
Yaş	18-34	49	30,1
	35-50	63	38,7
	≥ 51	51	31,3
Cinsiyet	Kadın	59	36,2
	Erkek	104	63,8
Eğitim	İlköğretim	61	37,4
	Ortaöğretim	57	35,0
	Yükseköğretim	45	27,6
Geldiği yer	Aydın il/ ilçe	146	89,6
	Şehir dışı	17	10,4
Yoğun bakım gün sayısı	1-10	142	87,1
	11-20	5	3,1
	21-30	8	4,9
	≥ 31	8	4,9
Yakınlık düzeyi	Eşi	28	17,2
	Çocuğu	105	64,4
	Ebeveyni	30	18,4
	Diğer		
Hasta yakını sağlık personeli mi?	Evet	9	5,5
	Hayır	152	93,3
Hastanın yaşı	18-34		
	35-50		
	≥ 51		
Hastanın cinsiyeti	Kadın	59	36,2
	Erkek	104	63,8
Hastanın sağlık sorunu	Solunum	33	20,2
	Kardiyovasküler	67	41,1
	Diğer	63	38,7

Katılımcıların CCFNI puan ortalaması 138,56±13,22 olarak belirlenmiş olup; hasta yakınlarının en fazla destek ve konfor; en az ise güvenlik gereksinimi duydukları saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları için Gereksinim Ölçeği Alt Boyut Puan Dağılımı

Ölçek Alt Boyutları	n	Ort±Ss	Hastaların aldıkları Min.-Max.
Toplam	163	138,56±13,22	91,00-160,00
Destek ve Konfor Gereksinimi	163	67,85±7,64	41,00-80,00
Bilgi Gereksinimi	163	32,12±3,16	18,00-36,00
Güvenlik Gereksinimi	163	38,75±3,36	28,00-44,00

Çalışma sonucunda hasta yakınları için en önemli gereksinimlerin başında hastanın bir yere nakli planlandığında hasta yakınının fikrinin alınması ve hastasına nasıl bir tedavi uygulandığını bilmek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada en önemli olarak buluna on gereksinimden dördünün güvenlik yakınlık alt ölçeğine ait olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo3: En önemli 10 gereksinim puan ortalamaları ve standart sapmaları

Sıra	Kategori	Ölçek maddesi	Ort. ± SS
1	Bilgi	Hastanın başka bir yere nakli planlanıyorsa fikrimin alınması	3,87±0,51
2	Bilgi	Hastama nasıl bir tıbbi tedavi uygulandığını bilmek	3,85±0,46
3	Destek/konfor	Hastane personeli tarafından anlayışla karşılanma	3,84±0,08
4	Güvenlik/yakınlık	Sorularımın gerçekçi bir şekilde cevaplanması	3,82±0,39
5	Güvenlik/yakınlık	Hastama mümkün olan en iyi tedavinin verildiğinden emin olmak	3,80±0,49
6	Destek/konfor	Her istediğimde hastamı ziyaret edebilmek	3,78±0,41
7	Güvenlik/yakınlık	Hastanın durumuyla ilgili gelişmeleri bilmek	3,76±0,48
8	Bilgi	Hastamı ziyarete gelemediğimde telefonla bilgi alabilmek	3,74±0,48
9	Güvenlik/yakınlık	Hastaneden ayrıldığım zaman gözümün arkada kalmaması	3,73±0,46
10	Destek/konfor	Her istediğimde hastamı ziyaret edebilmek	3,68±0,57

Çalışma sonucuna göre hasta ve hasta yakınlarının kişisel özelliklerine göre ölçek puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır. ($p>0,05$). (Tablo 4).

Tablo 4. Hasta yakınlarının ve hastaların kişisel özelliklerine göre Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları için Gereksinim Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	n	Ort.±SS	Test	p
Hasta yakınlarının yaşı				
18-34	49	136,26± 15,93	F=2,840	,061
35-50	63	141,69 ±10,98		
51 ve üzeri	51	137,19 ±12,41		
Hasta yakınlarının cinsiyeti				
Kadın	59	138,42±13,86	t=,165	,869
Erkek	104	138,78±12,92		
Hasta yakınlarının yaşadığı yer				
Şehir merkezi	16	141,06±13,28	F=1,807	,168
İlçe-Kasaba	130	139,07 ±12,81		
İl dışı	17	133,17 ±15,57		
Hasta yakınlarının eğitim düzeyi				
İlköğretim	61	138,24 ±12,21	F= ,047	,954
Ortaöğretim	57	138,94± 13,48		
Yüksekokul	45	138,84± 114,45		
Yoğun bakımda yatış süresi				
1-10	142	138,62± 13,59	F= ,221	,882
11-20	5	140,20 ±14,25		
21-30	8	141,00 ±9,07		
31 ve üzeri	8	135,87± 10,50		
Hasta yakınlarının yakınlık durumu				
Eş	28	141,35± 8,38	F=1,625	,200
Ebeveyn	105	137,27± 14,13		
Evlad	30	140,96± 13,26		
Hasta yakını sağlık personeli mi?				
Evet	9	142,33± 12,75	t=,930	,377
Hayır	152	138,25± 13,23		
Hastanın Yaşı				
18-34	9	137,14± 10,51	F=,537	,658
35-50	19	141,47± 8,42		
51 ve üzeri	135	138,23± 13,94		
Hastanın sağlık sorunu				
Solunum sistemi	33	138,84±13,98	F=1,565	,212
KVS	67	136,62± 14,66		
Diğer	63	140,71± 10,88		

TARTIŞMA

Hasta yakınlarının en fazla destek-konfor gereksinimi; sırasıyla güvenlik-yakınlık ve bilgi gereksinimi bulunmaktadır. İlk 10 gereksinim arasında ise 4'ü güvenlik- yakınlık, 3'ü destek-konfor, 3'ü bilgi gereksinimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatür incelendiğinde farklı sonuçlar karşımıza çıkmaktadır (Akyürek 2017; Chatzaki vd, 2012; Omari, 2009; Özbayır, Taşdemir, Özşaker, 2014; Yang, 2008). Chatzaki vd (2012)'nin bir üniversite hastanesinin YBÜ'nde 230 hasta yakını ile yaptıkları çalışmada hasta yakınlarının önem sırasına göre; destek, güven, bilgi ve konfor gereksinimlerine ihtiyacı olduğu tespit edilmiştir (Chatzaki vd, 2012). Yang (2008) yaptığı çalışmada ailelerin gereksinimlerinin sırasıyla güven, bilgi ile destek ve yakınlık olduğunu ortaya

koymuştur (Yang, 2008). Heravi-Karimooi vd (2015) yaptıkları çalışmada hasta yakınlarının en fazla güvenlik en az ise destek gereksinimi olduğunu bildirmiştir (Heravi-Karimooi vd, 2015). Ölçüm vd (2018) ilk 10 gereksinimin 7'sinin güvenlik-yakınlık, 2'sinin bilgi, 1'inin destek- konfor olduğunu bildirmiştir (Ölçüm vd, 2018). Karahan vd (2020) ise bilgi gereksiniminin en önemli 10 gereksinimin başında yer aldığını saptamıştır. Bu farklılığın nedeni kurumlararası, şehirlerarası ve ülkeler arası kurumsal farklılıklar olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmanın yapıldığı kurumda hasta yakınları için bir bekleme odası; bekleme sürecinde oturacakları bir alan bulunmamaktadır. Bu nedenle en fazla destek konfor alanında gereksinimleri olduğu düşünülmektedir. Güvenlik-yakınlık alt boyutunun düşük olması hasta yakınlarının yoğun bakım ekibine güven duyduğunu göstermektedir. Çalışmanın yapıldığı kurumda yoğun bakımda hastası olan bireyler günlük hasta ziyaretinde bulunabilmekte ve hastalarına ilişkin bilgi alabilmektedir. Bu nedenle bilgi gereksinimleri düşük çıkmıştır.

Araştırma kapsamına alınan hasta yakınlarının; hastaya yakınlık derecesine, cinsiyetine, yaş gruplarına, medeni durumlarına, eğitim durumlarına, çalışma durumuna, yaşadığı yere, gelir durumuna göre gereksinim ölçeği ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Literatür örnekleri de araştırmamızı desteklemektedir. Heravi-Karimooi vd (2015) yaptıkları çalışmada hasta yakınlarının algılanan ihtiyaçlarının birçoğuyla demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Heravi-Karimooi vd, 2015). Ölçüm vd (2018) yoğun bakımda yatan hastaların aile üyeleri ile yaptıkları çalışmada da cinsiyete dayalı gereksinimlerde fark olmadığını göstermiştir (Ölçüm vd, 2018). Karahan vd (2020)' de cinsiyete göre hasta yakınlarının gereksinimleri arasında fark olmadığını ancak yaşa ve yoğun bakımda yatış gününe göre farklılık olduğunu bildirmiştir (Karahan vd, 2020). YB da yatan hayati tehlikesi olan hasta yakınlarının gereksinimlerinin benzer olduğunu düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yoğun bakımda yatan hastaların yakınları güvenlik- konfor ve destek gereksinimi bulunmaktadır. Bu çalışmaya göre bu gereksinimler bireysel özellikler açısından farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda; yoğun bakım ünitesinde hasta yakınlarına bir bekleme odasının tahsis edilmesi ve telefonla bilgi alabilmelerinin sağlanması, iyi bir iletişim kurulması önerilmektedir. Yoğun bakım ünitelerinde aile üyeleri de bakıma dahil edilmeli, aile üyeleri ile ilgili gereksinimler sağlık profesyonelleri tarafından bilinmelidir. Hasta yakınlarına düzenli bilgilendirme yapılmalı, bu bilgilendirme her hastaya özgü olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akyürek, H. (2017). Üçüncü Basamak Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Hasta Yakınlarının Gereksinimleri. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, yüksek lisans tezi, Adana.
- Büyükçoban, S., Büyükçoban, S., Çiçeklioğlu, M., Yılmaz, N.D., Civaner, M.M. (2016). Adaptation of the critical care family need inventory to the turkish population and its psychometric properties, *Toplum ve Hekim*,32(1), 31-41.
- Chatzaki, M., Klimathianaki, M., Anastasaki, M., Chatzakis, G., Apostolakou, E., Georgopoulos, D. (2012). Defining the needs of ICU patient families in a suburban/rural greek population, *Journal of Clinical Nursing*,21(13-14),1831-1839.

- Durmaz Akyol A. (2019). Yoğun bakım ünitesinde aile ve yakınlarının gereksinimleri. Özer N, editör. Yoğun Bakım Hemşireliği. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, 70-8.
- Heravi-Karimooi, M., Bandari, R., Rejeh, N., Mirmohammadkhani, M., Mojtaba, V., Snelgrove, S. (2015). Research centre information and support needs of adult family members of patients in intensive care units. *Journal Of Research In Nursing*, 20(5), 401-42.
- Karahan, E., Akın, N., Çelik, S.(2020). Yoğun bakımda yatan hastaların deneyimleri ve aile gereksinimlerinin incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*,6(2),140-149 doi:10.30569.adiyamansaglik.710495
- Molter, N.C.(1979). Needs of the relatives of critically ill patients a descriptive study. *Heart Lung*, 8(2),332-339.
- Omari, F.H. (2009). Perceived and unmet needs of adult jordanian family members of patients in ICUs, *Journal of Nursing Scholarship*, 41:1, 28-34.
- Ölçüm, H.İ., Özşen, K., Diken, A.İ., Yazla, A., Karadere, M.E. (2018). Kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım birimlerinde hasta yakınının gereksinimleri: anksiyete ve depresyon ile ilişkisi. *Yoğun Bakım Dergisi*, 9 (3), 63-7 DOI: 10.5152/dchybd.2018.1906
- Özbayır, T., Taşdemir, N., Özşeker, E. (2014). Intensiv care unit family needs: nurses and families perceptions. *Eastern Journal Of Medicine*, 19, 137-140.
- Özgürsoy, N.B., Durmaz-Akyol, A.(2008). Yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların ailelerinin gereksinimleri, *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 12(1-2),33-38.
- Siddiqui, S., Sheikh, F., Kamal, R.(2011). What families want - an assessment of family expectations in the ICU, *International Archives Of Medicine*, 21. Erişim:[<http://www.intarchmed.com/content>]. Erişim tarihi:10.12.2020.
- Yang S. (2008). A mixed methods study on the needs of Korean families in the intensive care unit, *Australian Journal of Advanced Nursing*,25, 4.

PLANNING THE CARE OF ROHHAD SYNDROME ACCORDING TO THE KING MODEL

Yağmur ARTAN¹, Yasemin YILDIRIM², Fisun ŞENUZUN AYKAR², Çiçek FADİLOĞLU²

¹SBÜ İzmir Bozyaka Educating and Research Hospital

²Ege University Nursing Faculty Department Of Internal Medicine Nursing

Abstract

Introduction: ROHHAD is a rare disease characterized by hypoventilation, hypothalamic dysfunction, and autonomic dysregulation syndrome, with rapid onset obesity detected in 78 patients to date. After 1.5-2 years of healthy life, the first symptoms of the disease begin to appear with 2-4 years of hyperphagia, dramatic weight gain and slowing of development. Characteristic symptoms of hypothalamic dysfunction (deterioration in fluid balance, growth hormone deficiency, hypothyroidism, adrenal insufficiency and impaired puberty), alveolar hypoventilation and autonomic dysregulation (ophthalmological symptoms, gastrointestinal dysmotility, thermal dysregulation, impaired vascularity, gastrointestinal dysmotility, thermal dysregulation tumors) following the rapid onset obesity.

King's conceptual system; It is based on the behavior of human being, which is the focus of nursing. According to the Goal Attainment Theory; The purpose of nursing is to improve health, maintain and sustain injuries or patient care and end-life care. It is stated that the field of nursing consists individuals, families and societies.

Aim: In this study, a case of ROHHAD syndrome is examined within the scope of King's Goal Attainment Theory.

Results: The data of the 17 years old woman patient who diagnosed with ROHHAD syndrome was collected based on Goal Attainment Theory. After respiratory arrest, developed cardiac arrest and received CPR for 10 minutes. Then she accepted to the intensive care unit. Common goals were determined with her mother who the primary caregiver of the patient. Care of the patient was planned according to the determined goals and it was seen that there was improvement in achieving the goals.

Conclusion: With the maintenance process created within the framework of King's Goal Attainment Theory, ensured that the family participated in the care in accordance with the determined goals and better outputs were obtained from the care process. With the use of this theory; situations such as the difficulty of giving care of the family and the inability to cope with the disease have been reduced, the patient's and his family's holistic (physical, psychological, emotional, etc.) needs were met.

Key Words: ROHHAD, Nursing Care, Goal Attainment Theory.

INVESTIGATION OF ALOE VERA USE IN PREVENTING ORAL MUCOSITIS: SYSTEMATIC REVIEW(SYSTEMATIC REVIEW)

Derya GERESİNLİ¹, Asiye AKYOL²

¹Ege Üniversitesi İç Hastalıkları Hemşireliği Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

doktoraderya@gmail.com

Abstract

Despite important developments in cancer treatment today, chemotherapy and radiotherapy still remain the most effective and widest-line treatment method. Chemotherapy and radiotherapy used in cancer treatment cause many complications in the individual. One of these complications is oral mucositis. Today, there are many pharmacological and non-pharmacological applications about the management of oral mucositis. However, since there is no consensus on what is the most effective method of preventing and treating oral mucositis, the problem remains current and the effectiveness of new methods is being investigated. The effectiveness of a large number of complementary therapies has been investigated to provide evidence of oral mucositis management. One of these treatments is the use of Aloe Vera. "Aloe Vera" is a product that has increased in popularity in recent years, but its use has not been fully proven in the prevention and treatment of oral mucositis. This study was carried out to investigate researches using aloe vera to prevent oral mucositis in cancer patients receiving chemotherapy or radiotherapy. Scans were carried out between June 2019 and January 2020 through the databases of the Ege University Library and Documentation Department (Medline, OVID, EBSCOhost, Science Direct, Ulakbim National Databases, PubMed, The Cochrane Library and Proquest) and Google Scholar. Numerous methods are used to prevent and treat oral mucositis in patients with cancer. However, the small number of evidence-producing studies and inconsistent evidence prevent a standard oral care protocol for oral mucositis. The results of the study will be presented at the congress.

Keywords: Aloe Vera, Oral Mucositis, Nursing

RELATIONSHIP OF CHRONOTYPE AND SLEEP QUALITY IN HYPERTENSIVE PATIENTS

Hafize ÖZDEMİR ALKANAT¹, Mehmet ALKANAT²

¹Giresun University, Faculty of Health Science, Nursing Department, Piraziz/Giresun, Turkey

²Giresun University, Faculty of Medicine, Physiology Department, Giresun/Turkey

hafize.ozdemir@giresun.edu.tr

Abstract

Introduction: Chronotype is the behavioral manifestation of an individual's underlying circadian rhythm. Evening chronotypes generally suffer from worse physical and mental health compared to morning chronotypes. The role of chronotype as an independent or modifying risk factor for hypertension has not been widely explored. **Also** sleep quality is another important factor contributing to health. Inadequate sleep has been associated with hypertension(1) and mortality from cardiovascular diseases(2). The relation between sleep quality and the role of chronotype in hypertensives is unclear.

Objective: It is aimed to analyze whether chronotypes and sleep quality are associated with hypertension.

Method: The study population consisted of 390 hypertensive patients under medical therapy. Chronotype was ascertained by responses of the Horne-Ostberg Morningness-Eveningness Questionnaire (MEQ) and was characterized into five categories: definite morning, more morning than evening, neither morning or evening, more evening than morning, definite evening. Quality of sleep was evaluated through the [Pittsburgh Sleep Quality Index](#) (PSQI). [PSQI](#) assessed subjective sleep quality of the past 4 weeks and was administered during the personal interview. A global PSQI ≥ 5 has a diagnostic sensitivity of 89.6 and specificity of 86.5 in distinguishing "poor sleepers"(PSQI ≥ 5) from "good sleepers" (PSQI < 5) subjects.

Results: In our study 58.2% of the sample are women, 79.2% are married, 43.6% are housewives, 32.3% are living in the province, 20% are smoking and 65.9% have a chronic disease other than hypertension. 29% of chronic diseases are diabetes, 22.3% are cardiovascular, 4.9% are psychiatric and 2.8% are cancer. The education level of 81.5% of the participants is at primary and secondary level. Body mass index (BMI) of 70.7% of the participants is above normal. According to the MEQ, 6.2% of the participants were definite morning type, 36.4% more morning to evening, 52.6% neither morning or evening type, 4.9% more evening than morning. Only 34.6% of the participants were found to have good sleep quality and the rest were poor. There was a significant positive correlation between PSQI and duration of disease. Global PSQI increases as the year of hypertension increases ($r=.131$, $p=0.1$). It was determined that as BMI increased in hypertensive individuals, it approached the definite evening type ($r= -.116$, $p=0.02$). No relation was found between total PSQI score and MEQ score ($p>0.05$). It was determined that definite morning types had low sleep disturbance ($r= -.127$, $p=0.012$). There is a significant difference between the sub-components of the sleep quality scale in terms of daytime dysfunction component in terms of occupation ($X^2=41.8$, $df=16$, $p<0.001$) and place of residence($X^2=17$, $df=9$, $p=0.045$).

Conclusion: Results from the study hypertensives suggest that poor sleep may be more associated with obesity to those with an intermediate chronotype.

Key words: chronotype, sleep quality, hypertension

References:

1. Wang QJ, Xi B, Liu M, Zhang YQ, Fu MS. Short sleep duration is associated with hypertension risk among adults: a systematic review and meta-analysis. *Hypertens Res.* 2012;35:1012-1018.
2. Cappuccio FP, Cooper D, D'Elia L, Strazzullo P, Miller MA. Sleep duration predicts cardiovascular outcomes: a systematic review and meta-analysis of prospective studies. *Eur Heart J.* 2011;32:1484-1492.

THE IMPACT OF BLADDER DISTENSION INDUCED BY FLUID LOADING ON BLOOD PRESSURE IN THE HEALTY SUBJECTS (RESEARCH)

Esma Akdemir¹, Rukiye Pınar Bölüktaş²

¹Istanbul Sabahattin Zaim University, Institute of Science and Technology, İstanbul, Turkey

²Istanbul Sabahattin Zaim University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, İstanbul, Turkey

esma.akdemir2934@gmail.com

Abstract

Introduction and Aim: In acute retention of urine, heart dysfunction and increased blood pressure (BP) could be observed in older patients. From this follows that distension of the bladder may influence through reflex pathways cardiovascular structures. Under certain circumstances this may be of clinical importance. However, in case of micturition syncope a sudden decrease of the bladder distension in combination with certain postural factors cause collapse and loss of consciousness. Besides the above-mentioned clinical observations we know a number of experimental data which seem to suggest that there are certain connections between distension of the bladder and the rise in BP, i.e. in cardiovascular regulation. It is less clear, however, what are the mechanism, practical importance and clinical significance of these connections under physiological, or certain pathological conditions. Thus, we aimed to study this phenomenon under simple experimental conditions in subjects with healthy bladder, nervous system, and cardiovascular structures, and made observations in cases of acute retention of urine.

Methods: This experimental prospective study was conducted between September-December 2019 in a convenience sample consisted of 62 healthy volunteers with a mean age of 30.5.

BPs measured to determine the initial value after emptying the bladder, then the participants drank 800-1000 ml of water in 15 minutes. Secondly, BPs were measured when the bladder distension reached the limit of discomfort. Then final BP readings were done after micturition. All data analysis was run on SPSS, version 25.0. A one-way repeated measures ANOVA was conducted to compare scores on the BP with statistics test at Time 1 (empty bladder), Time 2 (full bladder), and Time 3 (empty bladder). (Table 1). The significance level was set at $p < 0.05$.

Results: Both SBP and DBP increased because of bladder distension; mean increases in SBP and DBP were approximately 9.7 and 3.6 mmHg, respectively. Both SBP and DBP returned almost initial values after micturition.

Conclusion: This study showed that BP significantly increased during bladder distension. The results of our study indicate that we can now assure health care professionals that BP readings taken when bladder full are likely to vary significantly from those measured when bladder empty. Thus in practice, BP should be measured after the bladder is emptied.

Table 1 Effects of bladder fullness on BP readings

	BP mmHg, mean (SD)	
	Sistolic BP	Diastolic BP
Empty bladder	115.58 (14.78)	75.20 (7.91)
Full bladder	125.29 (16.37)	78.83 (9.27)
Empty bladder	116.53 (15.42)	76.51 (8.15)
Wilks' Lambda	0.261	0.806
F	75.51	7.22
Partial eta squared	0.739	0.194
P	<0,001	<0,001

Key words: Blood pressure, bladder fullness, healthy subjects

A METHODOLOGICAL STUDY: DEVELOPMENT OF THE RATIONAL DRUG USE SCALE

Sezgi ÇINAR PAKYÜZ¹, Vahide ÇAKMAK²

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Manisa, Türkiye

²Demirci 3 Nolu Aile Sağlığı Merkezi, Demirci, Manisa, Türkiye
sezcinar@hotmail.com

Abstract

Aim: The aim of this study was to develop the Rational Drug Use Scale (RDUS) which can be used to determine the knowledge, attitude and behaviors of patients for rational drug use according to the Theory of Planned Behavior.

Method: The sample of this methodological study consisted of 550 patients who are being admitted to a Family Health Center. In the validity study of the RDUS; content validity (content validity rate), construct validity (exploratory and confirmatory factor analysis) and criterion validity (Pearson's correlation analysis) were evaluated. In reliability analysis; internal consistency (Cronbach's alpha reliability coefficient) and item analysis were used.

Results: The mean age of the patients was 53.00±9.62 years and 66.9% of them were female. It was found that there was consistency between the expert views on the items of scale (90.71%). As a result of the exploratory factor analysis for construct validity, 36-item scale with 6 factors was reached. After confirmatory factor analysis, it was determined that the model was acceptable with data. For criterion validity, equivalence analysis was performed and Morisky 8-item Medication Adherence Scale (MMAS-8) was used. A significant positive correlation was found between MMAS-8 ($X=5.57\pm 2.26$) and RDUS ($X=51.04 \pm 7.39$) mean scores. The RDUS Cronbach's alpha was found 0.85.

Conclusion: It was determined that RDUS was a valid and reliable measurement tool. Accordingly, it may be advisable to use RDUS to assess patients' knowledge, attitudes and behaviors towards rational drug use.

Keywords: Rational drug use; chronic patient; scale development; validity and reliability analysis.

FACTORS AFFECTING SATISFACTION LEVELS OF PATIENT'S RELATIVES IN INTENSIVE CARE UNITS

Aybüke İmre¹, Zülfünaz Özer²

¹İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

²İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye
zulfinazozer@gmail.com

Abstract

Introduction: Effective communication and satisfaction of patient's relatives is an important step of service provided in intensive care units (ICU). When relative satisfaction started to be used as an indicator of service quality, relative satisfaction evaluation became a parameter for ICU quality. It must not be forgotten that family members are not just visitors; rather they monitor the therapy processes and take responsibility. Therefore, relative satisfaction in ICUs must be evaluated and it must be guaranteed that information and decision processes are done adequately and correctly.

Aim: This descriptive study was done to investigate the satisfaction levels of relatives who had patients in ICUs and the affecting factors.

Method: Study included 200 family members of the patients admitted to the Intensive Care Unit of a state hospital between January and February 2020. Data were collected by Patient Information Form and Family Satisfaction with the ICU Survey (FS-ICU-24). FS-ICU-24 (scores between 0 and 100) is composed of 24 5-point likert type questions in three subscales as care, decision making and information. Higher scores obtained from the scale denote higher satisfaction levels.

Data evaluation was done using SPSS 25 program by frequency, averages, Mann-Whitney U Test and correlation analyses.

Findings: Average age of the participants was 42.68±11.7, 55% were male, 50.5% were high school graduate, 34% had their mother as the patient, 85% had no relatives admitted to ICU before, 82.5% had patients admitted to ICU in emergency, 58.5% had patients in ICU between 0-1 month. Majority (90%) of the participants knew the diagnosis of their patients, 36% stated that they know very well why their patients received treatment in intensive care unit and 58.5% stated they understood well what happened to their patients what were being done on patient. FS-ICU-24 total score was determined as 47.84±2.19. There were statistically significant higher scores for FS-ICU-24 and information subscale in group living in country compared to groups living in district and town; for information subscale in group staying in hospital continuously compared to group staying in guesthouse or with relatives, for care subscale in group having changes in family relations compared to group not having changes; and for care subscale in group stating their social life have been disturbed. A weak and positive statistically significant relation ($p<0.05$) was found between age and decision making subscale.

Results: Satisfaction levels of relatives having patients in intensive care units were found to be low. Place they stay, staying in hospital and changes in family relations affect the satisfaction levels of individuals.

Key words: Intensive Care, Patient Relative, Satisfaction

YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİNDE HASTA YAKINLARININ MEMNUNİYET DÜZEYLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Giriş: Yoğun bakım ünitelerinde (YBÜ), hasta yakınları ile etkin iletişim ve memnuniyetin sağlanması verilen hizmetin önemli bir basamağını oluşturmaktadır. Aile memnuniyetinin hizmet kalite göstergesi olarak kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, aile memnuniyeti değerlendirmesi YBÜ kalitesini gösteren bir parametre haline gelmiştir. Ailelerin sadece ziyaretçi olmadığı, sevdikleri kişinin tedavi işlemlerini takip eden ve sorumluluk alan kişiler olduğu unutulmamalıdır. Tüm bu nedenlerden dolayı YBÜ’lerde aile memnuniyetinin değerlendirilip, bilgilendirme ve karar verme işlemlerinin doğru ve yeterli yapıldığından emin olunmalıdır.

Amaç: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma, YBÜ’lerinde hastası olan aile üyelerinin memnuniyet düzeyleri ve etkileyen faktörleri incelemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışmaya, Ocak-Şubat 2020 tarihinde bir Devlet Hastanesini Yoğun Bakım Ünitelerine yatışı yapılan hastaların 200 aile üyesi oluşturdu. Veriler, Hasta Bilgi Formu, Yoğun Bakım Ünitesi Memnuniyeti Anketi (FS-ICU-24) kullanılarak toplandı. FS-ICU-24 beşli likert tipli 24 sorudan oluşmaktadır. FS-ICU-24 (0-100 puan) bakım, karar verme, bilgi olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan düzeyi arttıkça memnuniyet düzeyi artmaktadır.

Verilerin değerlendirilmesi SPSS 25 programında frekans, ortalamalar, Mann Whitney U Testi, korelasyon analizi kullanılarak yapıldı.

Bulgular: Yaş ortalaması $42,68 \pm 11,7$ ve %55’i erkek olan bireylerin %50,5’i lise mezunu, %34’ünün hastası annesi, %85’inin daha önce bir yakını yoğun bakımda yatmamış, %82,5’inin yoğun bakıma hastasının kabulü acil yapılmış, %58,5’inin hastası 0-1 ay arasında yoğun bakımda kaldı. Katılımcıların %90’ı hastasının tanısını biliyor iken, %36’sı hastasının tedavisinin neden yoğun bakımda yapıldığını çok iyi bildiklerini; %58,5’i hastasına ne olduğunu ve yapılanları iyi anladıklarını ifade ettiler. FS-ICU-24 toplam puanı $47,84 \pm 2,19$ olarak saptandı. Köyde yaşayan grubun FS-ICU-24 ve bilgi alt boyutu puanının ilçe ve kasabaya göre; devamlı hastanede kalan grubun bilgi alt boyutu puanının misafirhane ve akraba yanında kalan gruba göre; aile ilişkisinde değişiklik olan grubun bakım alt boyutu puanının olmayana göre; sosyal hayatının bozulduğunu ifade edenlerin bakım alt boyut puanının yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Yaş ile karar verme alt boyutu arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptandı ($p < 0,05$).

Sonuç: Yoğun bakım ünitelerinde hastası olan bireylerin memnuniyet düzeyleri düşük bulundu. Bireylerin memnuniyet düzeylerini yaşadıkları yer, hastanede kalmaları ve aile ilişkilerinde değişiklik etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yoğun Bakım, Hasta Yakını, Memnuniyet.

CARE BURDEN AND SOCIAL SUPPORT LEVELS OF FAMILY MEMBERS OF INDIVIDUALS AGED 65 YEARS AND OVER RECEIVING TREATMENT IN THE PALLIATIVE CARE UNIT

Sibel ŞENTÜRK¹, Derya BIÇAK AYIK²

¹Burdur Mehmet Akif University, Bucak Health School, Department of Nursing, Burdur/Bucak, Turkey

²Siirt University, Health School, Department of Nursing, Turkey.

sibelsenturk@mehmetakif.edu.tr

Abstract

Introduction: In parallel with the increase in elderly population and increasing prevalence of various chronic illnesses, problems regarding individuals who give care increase as well. This condition may change the daily routine of caregivers, increase their responsibility, change their role within family and bring along physical, psychological, social and economic negativities.

Purpose: The study was conducted for the purpose of determining care burden and social support levels of family members of individuals aged 65 years and over receiving treatment in the palliative care unit.

Method: The descriptive and cross-sectional study was completed with 117 caregivers, who were primarily responsible for the care of individuals aged 65 years and over receiving in-patient treatment in the Palliative Care Unit (PCU) between October 2019-January 2020, had been giving care for at least three months. Data were collected using the 'Introductory Information Form', as well as the 'Zarit Care Burden Scale' and the 'Multi-dimensional Perceived Social Support Scale'. In evaluation of the data; descriptive statistics, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis test and Pearson's correlation analysis were used.

Findings: Age average of the caregivers was found to be 45,73±12,64 years and while 56,4% of them were female, 69,2% were the patient's daughter-son, 43,6% of the caregivers had been giving care for 1-5 years. The caregivers obtained 56,28±16,43 points from the Zarit Care Burden Scale and 49,24±16,83 points from the Multi-dimensional Perceived Social Support Scale. It was determined that there was a statistical significance between degree, presence of a supporter in caregiving, presence of a health issue, changes in physical, psychological, social, financial and domestic life and the Zarit Care Burden Scale ($p<0,05$), whereas there was no statistical difference between the Multi-dimensional Perceived Social Support Scale ($p>0,05$). It was found that there was a negatively weak correlation between care burden of the caregivers and social support levels ($r=-0,311$; $p<0,001$).

Conclusion: It was determined that as social support levels of the caregivers decreased, their care burden increased. It is suggested that the needs of caregivers who are responsible for the care of patients hospitalized in palliative care clinics are also met, their knowledge deficiency is made up by creating training programs in necessary areas and interventions are planned to reduce their care burden.

Keywords: Palliative care, Family, Caregiver, Care burden, Social support.

GERIATRIC TUBERCULOSIS AND THE ROLE OF NURSING IN ADAPTATION TO TREATMENT

Sema AYTAC¹, Özlem OVAYOLU²

¹Gaziantep Provincial Health Directorate, Şahinbey Tuberculosis Control Dispansery

²Gaziantep University Health Sciences Faculty, Department of Internal Medicine Nursing

aytac.sema27@gmail.com

Abstract

Many physiological changes and decrease in the functions in the body occur, with aging. In this period, where cellular and humoral immunity is decreasing, infectious diseases, particularly respiratory infections, are commonly encountered. One of these diseases is tuberculosis, a preventable and treatable disease caused by bacteria called mycobacterium tuberculosis, which most often affects the lungs. It is estimated that around 10 million people worldwide diagnosed with this disease each year and 1.7 billion people are infected. Fight with Tuberculosis, 2017 Report states that tuberculosis reaches its peak with the highest rate (32.7 per hundred thousand) at the age of 65 and over, in Turkey. On the other hand, elderly patients experience various challenges both in the diagnosis and treatment process of tuberculosis. Particularly in these groups, the main reason for the failure of tuberculosis treatment is attributed to the insufficient adaptation of the patient. Problem of adaptation to the treatment is experienced increasingly with age. Moreover, side effects of the medicine and the presence of additional diseases make adaptation to the treatment difficult. In the literature, it has been reported that the treatment success rate is 67% in the elderly, and 85% in the young, and the rate of failure increases with advancing age. Treatment quitting rates are also higher in the elderly. Furthermore, it is notably problematic for elderly patients to take their medications regularly, timely and at the right dosage due to memory weakness, decreased vision, and mental confusion. Elderly tuberculosis patients are often unenthusiastic in their treatment and they often may not demonstrate the necessary commitment to complete six months of treatment. From all reasons stated, the treatment of these patients must be carried out with direct observation. During this process, the most essential responsibility belongs to the nurses. As it is known, nurses are involved in all stages of maintaining and improving the health of the individual, family and society, and the treatment of the diseases. As the needs of the patient may change during the treatment, it is substantial for the nurse to constantly monitor and evaluate the patient to increase the patient's adaptation with tuberculosis treatment. Adaptation to the accurate treatment protocols and patient adaptation to the prescribed treatment can be achieved through a patient-centred approach.

Keywords: Geriatric, Tuberculosis, Treatment, Adaptation, Nursing Care

AN IMPORTANT RESPONSIBILITY IN HEALTH CARE; COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE THERAPIES

Meltem Adacı¹, Duygu İlbay²

¹Ege University, Master's Degree Student in Department of Internal Medicine Nursing, Bornova, Izmir, Turkey

²Private Tinaztepe Hospital, Head Nurse, Buca, İzmir, Türkiye

adaicimeltem@gmail.com

Abstract

Introduction: Today, most people use complementary and alternative therapies (CAM) for conventional medicine or for the sole treatment to manage their disease / health effectively and improve their well-being. The use of CAM is quite common in Turkish society, but there is a lack of information about its correct use. It is important for healthcare professionals to be effective, reliable and knowledgeable in this area, because people do not often consider using TAT as a form of treatment, so they can often give incomplete information to healthcare professionals. It is very important for healthcare professionals to have knowledge on this subject, especially for individuals with chronic diseases and multiple drug users. As a result of the interaction of the used material or TAT form with drugs, negative results can develop, which can lead to mortality. It is among the important responsibilities of healthcare professionals to manage the care of individuals according to their health status and TAT use, to meet their needs and to take part in personalized complementary therapies. The purpose of this review; To give information about health professionals' knowledge and responsibilities about complementary and alternative treatments.

Results: To have sufficient knowledge about complementary and alternative therapies, to get the right information from the patients and to educate people when there is a deficiency, to apply the type of TAT needed by the patients when necessary or to direct the person to the right, to give information about the subject by working from a practical, multidisciplinary and holistic perspective is the responsibilities of health care professionals.

Keywords: Complementary and Alternative Therapies (CAM), Complementary Therapies, Health Care Professionals, Chronic Diseases

SAĞLIKTA ÖNEMLİ BİR SORUMLULUK ALANI; TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TERAPİLER

Özet

Giriş: Günümüzde çoğu birey hastalığını/sağlığını etkili yönetebilmek ve iyilik halini geliştirebilmek için konvansiyonel tıp ile ya da tek başına tedavi amacıyla tamamlayıcı ve alternatif terapileri (TAT) kullanmaktadır. Toplumumuzda TAT kullanımı oldukça yaygındır ancak doğru kullanımı konusunda bilgi eksiklikleri mevcuttur. Sağlık profesyonellerinin bu alanda etkin, güvenilir ve bilgi sahibi olması önemlidir, çünkü kişiler TAT kullanımını bir tedavi şekli olarak görmedikleri için çoğu zaman sağlık profesyonellerine eksik bilgi verebilmektedirler. Sağlık çalışanlarının bu konuda bilgisinin olması özellikle kronik hastalığı ve çoklu ilaç kullanımı olan bireylerde oldukça önemlidir. Kullanılan materyalin ya da TAT şeklinin ilaçlarla etkileşimi sonucunda mortaliteye kadar gidebilen olumsuz sonuçlar gelişebilmektedir. Bireylerin sağlık durumlarına ve TAT kullanma durumlarına göre bakımları yönetmek, gereksinimlerini karşılamak ve kişiye özel gerekli tamamlayıcı terapilerde rol almak sağlık profesyonellerinin önemli sorumluluklarıdır. Bu derlemenin amacı; sağlık profesyonellerinin tamamlayıcı ve alternatif terapiler hakkında bilgi ve sorumlulukları hakkında bilgi vermektir.

Sonuç: Tamamlayıcı ve alternatif terapiler hakkında yeterli bilgi sahibi olunması, hastalardan doğru bilgilerin alınması ve eksiklik görüldüğünde kişilere eğitim verilmesi, gerektiğinde hastaların ihtiyacı olan TAT türünün uygulanması veya bu konuda kişinin doğru uygulamaya yönlendirilmesi ayrıca multidisipliner ve holistik bakış açısı ile çalışarak ekipteki diğer sağlık profesyonellerine bu konu hakkında bilgi verilmesi sağlık profesyonellerinin sorumluluklarıdır.

Anahtar Kelimeler: Tamamlayıcı ve Alternatif Terapiler (TAT), Tamamlayıcı Tedaviler, Sağlık Profesyoneli, Kronik Hastalıklar

THE EFFECT OF FOOT REFLEXOLOGY PRACTICE IN HEMODIALYSIS PATIENTS ON CONSTIPATION

Amine TERZİ¹, Sevilay HİNTİSTAN²

¹ Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir, Türkiye

² Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Trabzon, Türkiye

Abstract

Introduction: Reflexology is a complementary treatment, in the treatment of diseases in the world and Turkey, alleviating/removing symptoms arising from disease and used to maintained physical well-being and generally supported by the research to be useful in many areas.

Purpose: The study was performed as interventional to determine the effect of foot reflexology practice in hemodialysis patients on constipation.

Material-Method: The study was carried with 60 patients as 30 experimental and 30 control group received hemodialysis treatment between November 2015-February 2016 in a dialysis center in Trabzon. The data was collected with "Patient Information Form", "Constipation Severity Scale", "Bristol Stool Consistency Scale" and "Visual Analog Scale" by the researcher. All of the data collection tools were applied to experimental and control group patients before first hemodialysis session in beginning week. The first foot reflexology practice was performed to experimental group patients during the first hemodialysis sessions in beginning week. This practice was implemented to experimental group patients totally twelve times once in each hemodialysis session throughout four weeks. Foot reflexology practice wasn't performed in control group patients. During the third, sixth and ninth hemodialysis session "Visual Analog Scale", during the twelfth hemodialysis session "Constipation Severity Scale", "Bristol Stool Consistency Scale" and "Visual Analog Scale" were applied again to experimental and control group patients.

Results: In the study, it was determined statistically significant decrease in use of laxative, mean scores of "Constipation Severity Scale" and mean scores of "Stool Obstruction", "Large Bowel Laziness", "Pain" that it's subscale, mean scores of constipation symptoms intensity according to "Visual Analog Scale"; statistically significant increase in mean scores of "Bristol Stool Consistency Scale" patients in the experimental group compared with patients in the control group. It was found statistically significant decrease in the mean scores of constipation symptoms; strain, incomplete emptying, fullness/pressure in anus, pain in anus and gas intensity according to the "Visual Analogue Scale". After foot reflexology practice, It was also determined that the laxative usage rates of the patients in the experimental group decreased from 66.72% to 30%.

Conclusion: The results obtained from the study show that the practice of foot reflexology reduces the constipation seen in hemodialysis patients, the symptoms associated with constipation and the use of laxatives associated with it. For this reason, it is recommended to use the practice of foot reflexology in alleviating/eliminating the constipation experienced by hemodialysis patients.

Key Words: Foot, Hemodialysis, Nursing, Constipation, Reflexology

HEMODİYALİZ HASTALARINDA AYAK REFLEKSOLJİSİ UYGULAMASININ KONSTİPASYONA ETKİSİ

Giriş: Refleksoloji, dünyada ve Türkiye’de hastalıkların tedavisinde, hastalığa bağlı semptomların hafifletilmesinde/giderilmesinde ve fiziksel iyilik halinin korunmasında kullanılan ve genellikle birçok alanda yarar sağladığı çalışmalarla desteklenmiş tamamlayıcı bir tedavi şeklidir.

Amaç: Araştırma, hemodiyaliz hastalarında ayak refleksolojisi uygulamasının konstipasyona etkisini değerlendirmek amacı ile deneysel olarak yapıldı.

Gereç-Yöntem: Araştırma, Kasım 2015- Şubat 2016 tarihleri arasında Trabzon’da bir diyaliz merkezinde hemodiyaliz tedavisi alan 30 deney ve 30 kontrol grubu olmak üzere 60 hasta ile gerçekleştirildi. Veriler, “Hasta Bilgi Formu”, “Konstipasyon Ciddiyet Ölçeği”, “Bristol Dışkı Kıvamı Skalası” ve “Görsel Kıyaslama Ölçeği” ile araştırmacı tarafından toplandı. Deney ve kontrol grubundaki hastalara başlangıç haftasındaki ilk hemodiyaliz seansı öncesinde bütün veri toplama araçları uygulandı. Deney grubu hastalarına başlangıç haftasındaki ilk hemodiyaliz seansı sırasında ilk ayak refleksolojisi uygulaması yapıldı. Bu uygulama, deney grubundaki hastalara dört hafta boyunca her hemodiyaliz seansında bir kez olmak üzere toplam on iki kez uygulandı.

Kontrol grubundaki hastalara ise ayak refleksolojisi uygulaması yapılmadı. Deney ve kontrol grubu hastalarına, üçüncü, altıncı ve dokuzuncu hemodiyaliz seansı sırasında “Görsel Kıyaslama Ölçeği”, on ikinci hemodiyaliz seansı sırasında “Konstipasyon Ciddiyet Ölçeği”, “Bristol Dışkı Kıvamı Skalası” ve “Görsel Kıyaslama Ölçeği” tekrar uygulandı.

Bulgular: Araştırmada, deney grubundaki hastaların kontrol grubundaki hastalara göre laksatif kullanımında, “Konstipasyon Ciddiyet Ölçeği” ve bu ölçeğin “Dışkı Tıkanıklığı”, “Kalın Bağırsak Tembelliği”, “Ağrı” alt boyutları puan ortalamalarında anlamlı olarak azalma görüldü. Deney grubundaki hastaların, “Görsel Kıyaslama Ölçeği” göre konstipasyon semptomları olan; kabızlık, ıkınma, tam boşalamama, makatta dolgunluk/basınç, makatta ağrı ve gaz şiddeti puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı azalma saptandı. Ayrıca deney grubundaki hastaların laksatif kullanım oranları %66.72’den %30’a düştüğü saptandı.

Sonuç: Araştırmadan elde edilen sonuçlar, ayak refleksolojisi uygulamasının hemodiyaliz hastalarında görülen konstipasyonu, konstipasyonla ilişkili semptomlar ve buna bağlı laksatif kullanımını azalttığını göstermektedir. Bu nedenle hemodiyaliz hastalarının yaşadığı konstipasyonun hafifletilmesi/giderilmesinde ayak refleksolojisi uygulamasının kullanımının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayak, Hemodiyaliz, Hemşirelik, Konstipasyon, Refleksoloji

Kaynaklar

1. Doğan HD (2014). Ellerin İyileştirme Sanatı: Refleksoloji. *Eur J Basic Med Sci* 4(4): 89-94.
2. Anderson L (2005). The ancient healing art of reflexology. *Nursing & Residential Care* 7(7): 311-313.
3. Tabur H, Başaran E (2009). Refleksolojiye Giriş. İkinci Baskı. Kitap Dostu Yayınları, İstanbul; 11-159.
4. Wang MY, Tsai PS, Lee PH, Chang WY, Yang CM (2008). The efficacy of reflexology: systematic review. *Journal of Advanced Nursing* 62(5): 512-520.
5. Ministry of Health Malaysia (2011). Good Practice Guideline on Reflexology for Reflexologists Practicing on Malaysia. First edition. Traditional and Complementary Medicine Division Publication, Malaysia; 1-25.
6. Karataş N, Güven ŞD (2013). Hipertansiyonlu Hastalara Uygulanan Ayak Refleksolojinin Kan Basıncı, Kolesterol Düzeyleri ve Yaşam Kalitesine Etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 15(2): 56-67.
7. Rollinson K, Jones J, Scot N, Megson IL, Leslie SJ (2016). The acute (immediate) effects of reflexology on arterial compliance in healthy volunteers: a randomised study. *Complementary Therapies in Clinical Practice* 22: 16-20.
8. Woodward S, Norton CS, Gordon J (2009). Reflexology for treatment of constipation. *The Cochrane Database of Systematic Reviews*; DOI: 10.1002/14651858.CD008156.
9. Cırık V, Efe E (2014). Tamamlayıcı ve Alternatif Tedaviler ve Hemşirelik. *Sağlıkla Hemşirelik Dergisi* 10: 58-9.
10. Khorshid L, Yapucu U (2005). Tamamlayıcı Tedavilerde Hemşirenin Rolü. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 8(2): 124-130.

COMPLEMENTARY AND HOLISTIC CARE PRACTICES USED IN THE TREATMENT OF INDIVIDUALS WITH DIABETES: REVIEW

Sevde Dölen¹, Elif Ünsal Avdal²

1 İzmir Katip Çelebi University Institute of Health Sciences

2 İzmir Katip Çelebi University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing

Abstract

Introduction: Diabetes is one of the important chronic diseases with increasing incidence in our country and in the world and adversely affecting the quality of life (Şahin, Dirgar, Olgun, 2019). Since diabetes is a disease that does not have a complete well-being and can cause various complications, diabetes patients need to improve their quality of life, change their lifestyle and habits, and adapt to treatment. Individuals with diabetes are going through a challenging process of transforming changes in behavior into behavior (Çalık ve Kapucu, 2017; Manya, Champion, Dunning, 2017). In this context, individuals with diabetes, along with other medical treatments, turn to lifestyle changes and complementary and holistic treatment methods in order to improve living conditions and disease conditions (Yeh ve ark., 2002; Kaynak ve Polat, 2017).

There is still no common definition of complementary / alternative / traditional and integrative medicine practices worldwide; In many countries, these concepts are used interchangeably. Complementary medicine; treatment methods used in scientific medicine, alternative medicine; It has been expressed as a method of treatment that has not been scientifically proven, replacing modern medicine (Mollahaliloğlu ve ark., 2015). According to the World Health Organization, traditional medicine refers to knowledge, skills and practices based on theories, beliefs and experiences specific to different cultures that are used in health protection, prevention, diagnosis, improvement or treatment of physical and mental diseases.

Conclusion: The use of traditional and complementary medicine in the management of chronic diseases is increasing in the world and it is preferred by diabetic individuals for various purposes such as controlling plasma blood glucose and acute and chronic complications (Tan ve Mak, 2015; Naja ve ark., 2014). Diabetes nurses, who have an effective role in the management of diabetes, can also use traditional and complementary treatments based on evidence as an alternative to the management of illnesses of people with diabetes (Khorshid ve Yapucu, 2005).

Aim: The purpose of this study; to raise awareness of complementary and alternative medicine practices in the treatment of individuals with diabetes.

Key Words: Diabetes, Complementary and Alternative Therapies, Diabetes Nursing

References

- Çalık A, Kapucu S. Diyabet Tedavisinde Kullanılan Tamamlayıcı Ve Alternatif Tedaviler: Literatür Derlemesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi. 2017;1 (2):79-84.
- Kaynak İ, Polat Ü. Diabetes Mellitus'lu Hastaların Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavileri Kullanma Durumları ve Diyabet Tutumları İle İlişkisi. *Genel Tıp Dergisi*. 2017;27(2):56-64.
- Khorshid L, Yapucu Ü. Tamamlayıcı Tedavilerde Hemşirenin Rolü. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2005;8(2):124-130.
- Manya K, Champion B, Dunning T. The use of complementary and alternative medicine among people living with diabetes in Sydney. *BMC complementary and alternative medicine*. 2012;12(1):2-5.
- Mollahaliloğlu S, Uğurlu FG, Kalaycı MZ, Öztaş D. Geleneksel Ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarında Yeni Dönem. *Ankara Medicine Journal*. 2015;5(2):102-105.
- Naja F, Mousa D, Alameddine M, Shoaib H, Itani L, Mourad Y. Prevalence and correlates of complementary and alternative medicine use among diabetic patients in Beirut, Lebanon: a cross-sectional study. *BMC complementary and alternative medicine*. 2014;14(1):2-11.
- Şahin ÖGA, Dirgar AGE, Olgun N. Diyabet Yönetiminde Kullanılan Tamamlayıcı ve Alternatif Tedaviler. *Diyabet, Obezite ve Hipertansiyonda Hemşirelik Forumu Dergisi*. 2019;11(1):34-35.
- Tan A, Mak J. Complementary and alternative medicine in diabetes. *J Complement Integr Med*. 2015. doi:10.1515/jcim-2014-0038.
- Yeh G, Eisenberg D, Davis R, Phillips R. Use of complementary and alternative medicine among persons with diabetes mellitus:result of a national survey. *Am J Public Health*. 2002;92:1648-52.

EFFECT OF PROBIOTICS ON GLUCOSE METABOLISM IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS

Nurten Terkes¹

¹Mehmet Akif Ersoy University, Bucak Health School, Burdur, Turkey

Introduction: Type 2 Diabetes Mellitus is a complex disease which is increasing worldwide prevalence and affected by genetic and environmental factors. Glucose and lipid metabolism are primarily affected when the microbial diversity decreases with changes in the intestinal microbiota. Recent studies examine the relationship between changes in intestinal microbiota and obesity, diabetes, cardiovascular disease and other diseases. Supplementation or consumption of dietary probiotics products (such as fermented milk products) that affecting microbiota shows a positive effect on blood glucose regulation and insulin resistance.

Aim: This study aim was to investigate the effects of probiotics on glucose metabolism in patients with type 2 diabetes mellitus.

Results: It has been confirmed by many studies that probiotics, seen as the new regulator of intestinal flora, are effective in the treatment and prevention of diabetes and obesity. Ejtahed et al. (2011) reported that probiotic yogurt improved total cholesterol and LDL-C concentrations in type 2 diabetic people and may contribute to the improvement of cardiovascular disease risk factors. A meta-analysis (2016) suggests that consuming probiotics may improve glucose metabolism by a modest degree, with a potentially greater effect when the duration of intervention is ≥ 8 weeks, or multiple species of probiotics are consumed. Another meta-analysis (2019) demonstrated that probiotics supplementation was associated with significant improvement in HbA1c and fasting insulin in type 2 diabetes patients.

Conclusion: In light of the literature information summarized above, it can be said that probiotics can be effective in maintaining blood sugar regulation, balancing blood lipid profile, and maintaining weight control by improving insulin sensitivity and pancreatic beta-cell functions. However, it is thought that much more work is needed in the future to make definitive judgments.

Key words: Diabetes Mellitus, Probiotic, Glucose Metabolism.

FRAILITY and PSYCHOSOCIAL ADJUSTMENT in OLDER COPD PATIENTS

Tuğçe TÜRTEK KAYMAZ¹, Elif ÖZDEMİR², Hanife Efsane DEMİRÖZ³ and Merve ÇELİK³

¹ Düzce University, Health Sciences Faculty, Nursing Department, Düzce, Türkiye

² Çankırı Çerkeş State Hospital, Çerkeş, Çankırı, Türkiye

³ Düzce Atatürk State Hospital, Düzce, Türkiye

elif.sevim@hotmail.com

Background: COPD is an important health problem causing chronic morbidity and mortality in geriatric patients. Symptoms such as progressive physiopathological changes, dyspnoea lead to anxiety and adaptation difficulties is observed in patients. Therefore COPD is not just a physical disease. It is a psychosocial situation that involving biological, mental, social, familial and environmental problems. Besides adaptation problem of older COPD patient, the frail elder syndrome can be observed. Shortness of breath is one of the strongest markers of frailty. So, the patient is more likely to be frail in COPD.

Objective: The study aimed to determine the psychosocial adjustment and frailty in older COPD patients.

Method: This descriptive and cross-sectional study was conducted between, December 2019- February 2020 with 137 patients, aged 65 years or older who were admitted to the outpatient and inpatient clinics of Düzce Atatürk State Hospital and meet the inclusion criteria. Data were collected using the “Patient Identification Form”, the “Psychosocial Adjustment to the Illness Scale –Self-Report (PAIS-SR)”, and the “Edmonton Frail Scale (EFS)”. Data were analyzed by percentage, mean, one-way ANOVA, Mann Whitney U, Kruskal-Wallis test and Spearman correlation test.

Results: The mean age of the patients was 70,51±5,18 (min:65, max:93). Of them, 52.6% is 65-69 age range, 65% male, 24,1% is high-school and higher graduate. Of the patients 23,1% still smoking and the mean number of cigarettes were 19,69±10,48 per day. The mean COPD period was 14±9,16 years. The patients’, 59.1% use respiratory support device, 51.8% always experience respiratory distress. The mean PAIS-SR score of the patients was at a bad level (53.9 ± 12.95). Of the patients, 5,8% were observed to be well, 40,1% moderately, and 54% poorly adjusted. There was a significant relationship between patient age ($\chi^2 = 7.502$, $p = 0.023$), COPD stage ($\chi^2 = 9.34$, $p = 0.025$) and psychosocial adjustment. The median EFS score was 6 (min.-max.=0-15) and 49,6% of the patients were frail at various levels. There was a significant relationship between age, educational status, occupation, hospitalization status and EFS score ($p < 0.05$). It was determined that there was a positive weak level and significant relationship between frailty and psychosocial adjustment ($r = 0.334$, $p = 0.000$).

Conclusion: In the study, it was concluded that nearly half of the people with COPD were frail, have poor adjustment to disease, age and COPD level effect psychosocial adjustment. As the frailty increases, the psychosocial adjustment decreases.

Keywords: COPD, frailty, psychosocial adjustment.

Özet

Amaç: Araştırmanın amacı, yaşlı KOAH hastalarında kırılabilirlik ve psikososyal uyumu belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı kesitsel olan araştırma, Aralık 2019- Şubat 2020 tarihleri arasında Düzce Atatürk Devlet Hastanesine yataklı ve ayaktan tedavi ünitelerine başvuran dâhil edilme kriterlerine uyan 65 yaş üstü 137 hasta ile tamamlanmıştır. Araştırma verileri ‘Hasta Tanımlama Formu’, ‘Psikososyal Uyum – Öz Bildirim Ölçeği (PAIS-SR) ve ‘Edmonton Kırılabilirlik Ölçeği’ (EFS) kullanılarak toplanmıştır. Veriler yüzde, ortalama, one-wayanova, Mann Whitney U, Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon testiyle değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 70,51±5,18’dir. Hastaların %65’i erkek, %24,1’i lise ve üzeri eğitim düzeyindedir. Katılımcıların, %23,1’i halen sigara kullanmaktadır. Katılımcıların %59,1’i solunum destek cihazı kullanmakta, %51,8’i her zaman solunum sıkıntısı yaşamaktadır. Hastaların PAIS-SR puan ortancasının kötü düzeyde (53 (min-max.:15-83)) olduğu belirlenmiştir. Hastaların %5,8’inin psikososyal uyum düzeyinin iyi, %40,1’inin orta ve %54’ünün kötü olduğu belirlenmiştir. Hasta yaşı ($\chi^2=7,502$, $p=0,023$), KOAH evresi ($\chi^2=9,34$, $p=0,025$) ile psikososyal uyum arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır. Hastaların EFS puan ortancası 6 (min.-max 0-15) olup %49,6’sı çeşitli düzeylerde kırılabilir. Yaş, eğitim durumu, meslek, hastaneye yatma

durumu ile EFS puanı arasında anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p < 0,05$). Ayrıca, kırılgnlık ile psikososyal uyum arasında ($r = 0,347$, $p = 0,000$) pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmada, KOAH hastalarının yarısının kırılgn olduğu, psikososyal uyumlarının kötü düzeyde olduğu, yaş ve KOAH evresinin uyumu etkilediği belirlenmiştir. Kırılgnlık arttıkça, psikososyal uyum düzeyi azalmaktadır.

Anahtar kelimeler: KOAH, Kırılgnlık, Psikososyal uyum

GİRİŞ

Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH), hava yollarında meydana gelen ilerleyici ve tam olarak geri dönüşü olmayan akciğer hastalığıdır (TTD,2014). KOAH'dan ölümler dünyada dördüncü; Türkiye'de üçüncü sırada yer almaktadır (TUİK,2018). 40 yaş ve üstünde %9,9 olan KOAH prevalansı, 65 yaş üstü bireylerde %14,2'dir (Halbert vd.,2006). Nüfus yaşlanmasıyla önümüzdeki yıllarda KOAH prevalansının daha fazla artacağı öngörülmektedir (GOLD,2020).

Yaşlanma ile birlikte birden çok organ veya sistemde fonksiyonel kayıplar, fizyolojik rezervde azalma ve stresörlere karşı savunmasızlığın arttığı bir durum olan kırılgnlık sendromu ortaya çıkmaktadır (Levers,Estabrooks, RossKer, 2006;Aras, Varlı, Atlı, 2011;Buncher ve Wagner,1992). Nörolojik bozulma, mekanik performansta ve enerji metabolizmasında azalma kırılgnlığın üç öncü belirtisidir (Buchner ve Wagner,1992). Crisafulli ve ark. da, kırılgnlığın en güçlü belirtecinin nefes darlığı olduğunu bildirmiştir (Crisafulli vd.,2010). Nefes darlığı ve hipoksisemptomlarıyla seyreden ve yaşlılıkta sık görülen KOAH'da da hastanın kırılgn olma olasılığı yüksektir (Bortz,2002).

KOAH'da ilerleyici fizyopatolojik değişiklikler, kullanılan ilaçlar, solunum güçlüğü gibi semptomlar kişinin günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmesinde zorluğa, kaygı ve depresyona yol açabilmektedir. Ayrıca, KOAH ataklar nedeniyle sık hastaneye yatışlara ve iş gücü kaybına yol açarak sosyal-ekonomik sorunlara yol açmaktadır. Bu açıdan KOAH, sadece fiziksel değil; biyolojik, ruhsal, sosyal, ailesel ve çevresel sorunlar içeren kapsamlı psikososyal bir durumdur (Kelly ve Lynes,2008). Bu kapsamlı durum kişilerde uyum güçlüklerine yol açabilir (Akdemir ve Birol,2018). Bireyin homeostazisi tekrar sağlaması için değişikliklere uyum sağlaması gerekmektedir. Birey hastalık sürecinde karşılaştığı değişiklikleri kabul ederek, uygun davranışlar veya etkili baş etme yöntemleri geliştirerek uyum sağlayabilir (Karadakovan ve Eti Aslan 2010).

Yaşlı KOAH'lı bireyin uyum düzeyinin, kırılgnlık durumunun uyum ile ilişkisinin belirlenmesi KOAH'lı bireyin izlemi, zorluk yaşadığı durumların belirlenmesi ve buna uygun olarak bütüncül bakım için önemlidir.

AMAÇ

Yaşlı KOAH hastalarında kırılgnlık ve psikososyal uyumu belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırma, tanımlayıcı-kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırma evrenini, Düzce Atatürk Devlet Hastanesi dahili klinik/poliklinikleri oluştururken; örneklemini Aralık 2019-Şubat 2020 tarihlerinde aynı hastanenin dahili poliklinik ve kliniklerinde tedavi alan, araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uyan 137 KOAH hastası oluşturmuştur. Araştırma verileri 'Hasta Tanıtım Formu', 'Psikososyal Uyum –Öz Bildirim Ölçeği (PAIS-SR)' (Adaylar, 1995; Derogatis, 1983) ve 'Edmonton Kırılgnlık Ölçeği' (Aygör, 2013 ; Rolfson, Majumdar, Tsuyuki, Tahir, Rockwood, 2006) kullanılarak toplanmıştır. "Hasta tanıtım formu", 'Sosyodemografik Özellikler' ve 'Hastalığa ilişkin Özellikler' olmak üzere 2 kategoride toplam 20 sorudan oluşmaktadır. "Psikososyal Uyum-Öz Bildirim Ölçeği (PAIS-SR)", Derogatis ve Lopez tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Adaylar tarafından yapılmıştır. Ölçek "sağlık bakımına oryantasyon", "mesleki çevre", "aile çevresi", "seksüel ilişkiler", "geniş aile ilişkileri", "sosyal çevre" ve "psikolojik baskı" alanlarını olmak üzere 7 alt boyuttan oluşmaktadır. 35 puan altı 'iyi'; 35-51 puan 'orta' ve 51'in puan üstü 'kötü' uyumu göstermektedir (Adaylar 1995). "Edmonton Kırılgnlık Ölçeği" Rolfson ve arkadaşları tarafından 2006 yılında geliştirilmiş, Aygör tarafından 2013 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçekten 0-17 puan alınabilmektedir. Alınan 0-4 puan kırılgn değil, 5-6 puan savunmasız, 7-8 puan hafif kırılgn, 9-10 puan orta kırılgn, 11 puan ve üzeri şiddetli kırılgn olarak değerlendirilir (Aygör,2013).

Veriler, hastalarla yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler, non-parametrik test yöntemleri ve korelasyon testi kullanılmıştır. Araştırma için etik kurul, kurum izni ve katılımcı onamları alınmıştır.

BULGULAR

Hastaların yaş ortalaması 70,51±5,18'dir. Hastaların %52,6'sı 65-69 yaşında, %65'i erkek, %76,6'sı evli, %36,5'i ilköğretim-ortaokul mezunu, %48,2'si emekli, %67,2'sinin geliri giderine eşit, %50,4'ü kırsal bölgede yaşamaktadır. Hastaların %23,1'i halen sigara içmekte olup günde ortalama sigara tüketimi 19,69±10,48'dir. Bireylerin ortalama KOAH süresi 14±9,16 yıl olup, %45,3'ünün KOAH evresi 2'dir. Katılımcıların %59,1'i solunum destek cihazı kullanmaktadır. Hastaların %59,1'inin KOAH nedeniyle hastaneye yattığı, %68,6'sının KOAH dışında başka hastalığı olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan KOAH'lı hastaların psikososyal uyum puan ortancası 53 (min-max.:15-83)'dür. Hastaların psikososyal uyum düzeyinin %5,8'inin iyi, %40,1'inin orta ve %54'ünün kötü olduğu belirlenmiştir .

Hastaların PAIS-SR ölçek puan ortancaları ile yaş grupları ($\chi^2=7,502$, $p=0,023$) ve KOAH evreleri ($\chi^2=9,34$, $p=0,025$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır ($p<0,005$). Buna göre 76 yaş üstü bireyler, 65-69 yaşındaki bireylere göre; KOAH evre 3 hastaları da evre 1 hastalarına göre daha kötü uyum göstermektedir. Cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, meslek, gelir durumu, ikametgah yeri, sigara kullanma, KOAH yılı, solunum sıkıntısı, hastaneye yatma durumu, destek cihaz kullanma durumlarına göre PAIS-SR arasında istatistiksel anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,005$).

Hastaların Edmonton Kırılma Ölçeği (EFS) puan ortalaması 6,79 ± 3,83 olup, yaşlı KOAH hastalarının %49,6'sı çeşitli düzeylerde kırılmıştır. Kırılma olan bireylerin %21,9'u şiddetli kırılmıştır.

Hastaların EFS puan ortancaları ile yaş ($\chi^2=35,963$, $p=0,000$), eğitim durumu ($\chi^2=32,244$, $p=0,000$), meslek ($\chi^2=12,621$, $p=0,013$), hastaneye yatma durumu ($z=-4,063$, $p=0,000$) açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,005$). Buna göre yaş arttıkça kırılma puan ortancaları düşüktür; okuma-yazması olmayan hastaların herhangi bir düzey okul mezununa göre kırılma puan ortancaları anlamlı düzeyde yüksektir. Emekli ve çalışmayan hastaların kırılma puan ortancaları diğer meslek gruplarından yüksek olsa da ileri analizlerde anlamlı fark belirlenmemiştir. Hastaneye yatma yükü olan hastalar daha kırılmıştır. KOAH evresi ilerledikçe kırılma puanı artsa da anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Çalışmada kırılma ile psikososyal uyum arasında ($r= 0,347$, $p=0,000$) pozitif yönde zayıf düzey anlamlı bir ilişki olduğu vardır ($p<0,01$).

TARTIŞMA

Çalışmamızda hastaların psikososyal uyumlarının kötü olduğu belirlenmiştir. Kaçmaz (2003) yaptığı çalışmada hastaların çoğunun hastalığa uyum düzeylerinin kötü olduğu saptanmıştır (Kaçmaz,2003). İlerleyici ve geri dönüşsüz bir hastalık olan KOAH sistemik etkileri nedeniyle bireylerin tüm psikososyal alanlarda uyumları bozulmaktadır (Özdemir ve Taşçı, 2013).

Yaşlı bireyler ile yaptığımız çalışmamızda, 76 yaş üstü bireylerin hastalığa uyumunun 65-69 yaşındaki bireylere göre kötü olduğu belirlenmiştir. Toğluk (2017)'un 65 yaş altı bireylerle yaptığı çalışmada yaşın psikososyal uyumu etkilemediği, Akman (2016)'ın çalışmasında 38-54 yaş grubundaki bireylerin uyum düzeylerinin üst yaş gruplarındakilere göre daha iyi olduğu; Çelik (2018)'in çalışmasında yaş ile iyi-kötü psikososyal uyum durumları arasında fark olmadığı belirlenmiştir (Toğluk,2017; Akman,2016; Çelik,2018). 65 yaş üstü bireylerde yaşın ilerlemesi ile birlikte uyumun kötüleşmesinin yaşa bağlı fonksiyonel ve psikolojik değişiklikler, ek sağlık sorunlarının nedeni olduğu düşünülmektedir (Kutsal,2003).

Çalışmamızda literatüre benzer olarak; KOAH evresi ve şiddeti arttıkça psikososyal uyumun azaldığı saptanmıştır (Yuet,2002). KOAH'lı bireylerde hastalığın evresi, semptom sıklığı ve süresi, fiziksel güç kaybı, günlük yaşam aktivitelerini ve psikososyal uyumu etkileyebilir (Ünsal ve Yetkin,2005; Yuet, Alexander, Chun, 2002).

Çalışmaya katılan bireylerin yarısı çeşitli düzeylerde kırılmıştır. Literatürde KOAH hastalarında kırılmanın yüksek olduğu belirlenmiştir (Bozkurt,2018; Lahousse vd.,2016; Galizia vd.,2011). KOAH ile ilişkili bulunan ve kırılma patofizyolojisine neden olan inflamasyon, kas güçsüzlüğü gibi temel mekanizmalar KOAH'lı bireylerde kırılma prevalansını artırmaktadır. Kırılma da KOAH ilerlemesi için risk faktörüdür (Guan ve Niu,2018).

Yaş, kırılma kriterleri içerisinde önemli bir risk faktörüdür (Collard vd.,2018; Lahousse vd.,2016). Çalışmamızda, yaşın artmasıyla kırılmanın arttığı belirlenmiştir. Literatürde de yaşın KOAH hastalarında kırılma için önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Kronik hastalığı olan yaşlılarda görülen kırılma

oranı, kronik hastalığı olmayanlara göre 1,5 kat daha yüksektir (Uchmanowicz, Jankowska, Chabowski, Fal, 2016).

Tablo 1. Hastaların Sosyo-Demografik Ve Hastalık Özelliklerine Göre Edmontan Kırılganlık Ölçeği Ve Psikososyal Uyum Öz-Bildirim Ölçeği Toplam, Alt Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

	PAIS-SR toplam puan ortanca (min.-max.)	EFS toplam puan ortanca (min.-max.)
Yaş		
65-69 (n=72)	50,0 (15-83)	4,0 (0-15)
70-75 (n=45)	54,0 (33-78)	8,0 (1-15)
76+ (n=20)	60,5 (34-78)	11,0 (5-14)
Test değeri	$\chi^2=7,502$ p=0,023*	$\chi^2=35,963$ p=0,000*
	Fark: 1-3	Fark: 1-2; 1-3; 2-3
Cinsiyet		
Kadın (n=48)	53,5 (15-78)	5,0 (0-15)
Erkek (n=89)	53,0 (32-83)	7,0 (1-15)
Test değeri	Z=-0,266 p=0,790	z=-1,094 p=0,274
Medeni durum		
Evli (n=105)	53,0 (15-83)	6,0 (0-15)
Bekar/Dul (n=32)	55,0 (31-78)	8,5 (1-15)
Test değeri	z=-0,288 p=0,774	z=-1,879 p=0,060
Eğitim durumu		
Okur-yazar değil (n=31)	60,0 (15-78)	9,0 (2-14)
Okur-yazar (n=23)	51,0 (33-78)	9,0 (3-15)
İlk ve orta okul (n=50)	52,5 (32-83)	6,0 (1-14)
Lise ve üzeri (n=33)	53,0 (37-78)	4,0 (0-15)
Test değeri	$\chi^2=2,595$ p=0,458	$\chi^2=32,244$ p=0,000* Fark: 1-3; 1-4; 2-4; 3-4
Meslek		
Memur (n=12)	55,0 (37-78)	3,0 (1-15)
İşçi (n=18)	50,0 (33-75)	4,5 (0-14)
Emekli (n=66)	54,0 (31-78)	8,0 (1-15)
Serbest meslek (n=25)	51,0 (37-83)	6,0 (1-13)
Çalışmıyor (n=16)	51,5 (15-67)	7,5 (1-12)
Test değeri	$\chi^2=4,242$ p=0,374	$\chi^2=12,621$ p=0,013*^
Gelir durumu		
Gelir giderinden az (n=31)	54,0 (15-83)	7,0 (1-14)
Gelir giderine eşit (n=92)	53,0 (31-78)	6,5 (0-15)
Gelir giderinden fazla (n=14)	53,0 (33-65)	6,0 (1-11)
Test değeri	$\chi^2=0,939$ p=0,625	$\chi^2=0,430$ p=0,807
İkametgah yeri		
Kırsal bölge (n=69)	53,0 (15-83)	6,0 (1-15)
İlçe/şehir merkezi (n=68)	51,0 (31-78)	7,0 (0-14)
Test değeri	z=-1,135 p=0,256	z=-0,369 p=0,712

Tablo 1. (Devamı) Hastaların Sosyo-Demografik Ve Hastalık Özelliklerine Göre Edmontan Kırılgnlık Ölçeği Ve Psikososyal Uyum Öz-Bildirim Ölçeği Toplam, Alt Puan Ortancalarının Karşılaştırılması

Sigara kullanma		
Evet (n=32)	52,5 (15-78)	4 (1-14)
Hayır (n=53)	54,0 (31-78)	7 (1-15)
Bırakmış (n=52)	52,0 (32-83)	7 (0-14)
Test değeri	$X^2=2,435$	$X^2=3,611$
	p=0,296	p=0,164
KOAH yılı		
1-5 yıl (n=32)	53,5 (34-83)	7,5 (0-15)
6-10 yıl (n=27)	51,0 (15-78)	8,0 (1-14)
11-15 yıl (n=31)	56,0 (31-78)	5,0 (1-14)
16-20 yıl (n=22)	52,0 (32-78)	4,5 (1-15)
21 ve üstü yıl (n=25)	53,0 (33-78)	9,0 (1-13)
Test değeri	$X^2=0,679$	$X^2=6,763$
	p=0,954	p=0,150
KOAH Evre		
1. Evre (n=22)	47,5 (15-75)	5,5 (0-14)
2. Evre (n=62)	53,0 (31-78)	6,0 (1-14)
3. Evre (n=40)	56,0 (39-83)	8,5 (1-15)
4. Evre (n=13)	53,0 (39-78)	9,0 (1-14)
Test değeri	$X^2=9,340$	$X^2=3,518$
	p=0,025*	p=0,318
	Fark: 1-3	
Solunum sıkıntısı		
Hareketten sonra (n=66)	51,5 (15-78)	6,0 (0-15)
Otururken (n=71)	53,0 (34-83)	7,0 (1-14)
Test değeri	z=-1,218	z=-1,593
	p=0,223	p=0,111
Hastaneye yatma durumu		
Evet (n=81)	53,0 (31-83)	8,0 (1-15)
Hayır (n=56)	50,5 (15-78)	4,0 (0-14)
Test değeri	Z=-1,705	z=-4,063
	P=0,088	p=0,000*
Destek Cihaz Kullanma		
Evet (n=103)	53,0 (15-83)	6,0 (0-15)
Hayır (n=34)	50,0 (34-75)	6,5 (1-14)
Test değeri	Z=-1,581	z=-0,243
	P=0,114	P=0,808
Diğer Hastalık		
Evet (n=94)	53,0 (15-83)	7,0 (1-15)
Hayır (n=43)	53,0 (33-78)	6,0 (0-13)
Test değeri	Z=-0,673	Z=-1,194
	P=0,501	P=0,232

Çalışmamızda eğitim düzeyi arttıkça kırılgnlığın azaldığı görülmüştür. Eğitim farklı bilgi kaynaklarına ulaşmayı sağlamada, tedaviye uyum, aktif yaşlanma ve sağlığın geliştirilmesine yönelik girişimlerde ve kırılgnlığa yönelik önlenabilir risk faktörlerinin azaltılmasına etki ederek kırılgnlığı azaltabilmektedir (Kapucu,2009).

Çalışma hayatı, toplumla ilişki kurmak yaşlılarda kırılgnlığın gelişmesini azaltan bağımsız bir belirteçtir (Chang vd.,2011).Çalışmamızda emekli ve çalışmayan hastaların kırılgnlık puan ortalamaları diğer meslek gruplarından yüksektir. Literatürde benzer sonuçlar bulunmaktadır(Bozkurt,2018).

Çalışmamızda hastaneye yatma öyküsü olan hastaların daha kırılğan olduğu belirlenmiştir. KOAH kırılğanlığı olan hastalarda tekrarlı hastaneye yatışlara neden olmaktadır (Bernabeu vd.,2017;Kennedy vd.,2018;Uchmanowicz vd.,2016). KOAH alevlenmesi sırasında hastaların yaşadıkları nefes darlığı ve inaktivite, kırılğanlıkta görülen kas gücü kaybı, yürüme hızında azalma gibi belirtiler yüksek oranda katkıda bulunması, hastaneye yatan hastaların kırılğanlık düzeyinde artışa neden olduğu düşünülmektedir (Dourado,2016; Park, Richardson, Holleman, Larson,2013).

Çalışmamızda kırılğanlık artmasının uyumu azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. KOAH ve kırılğanlıkta ortak risk faktörlerinin olması bu ilişkiyi açıklamaktadır.

SONUÇ

Bu araştırmada, hastaların psikososyal uyum düzeylerinin kötü olduğu, yaş ve KOAH evresinin psikososyal uyumu etkilediği; KOAH hastalarının yarısının kırılğan olduğu, yaş arttıkça kırılğanlığın arttığı, eğitim düzeyi ve hastaneye yatmanın kırılğanlığı etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, yaşlı KOAH hastalarında kırılğanlık arttıkça psikososyal uyum azalmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Adaylar, M. (1995). Kronik hastalığı olan bireylerin hastalığıdaki tutum, adaptasyon, algı ve öz-bakım yönelimleri. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
2. Akdemir, N., Birol, L. (2018). *İç hastalıkları hemşireliği kitabı*. Ankara: Akademisyen Kitapevi,56
3. Akman, N. (2016). Kronik obstrüktif akciğer hastalarının hastalığa psikososyal uyumlarının ve bakım verenlerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi,Zonguldak.
4. Aras, S., Varlı, M., Atlı, T. (2011). Yaşlılıkta kırılğanlığı anlamak. *Akademik Geriatri*, 3 (3), 130-137.
5. Aygör, H., (2013). Edmonton kırılğanlık ölçeğinin türk toplumu için geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
6. Bernabeu-Mora, R.,García-Guillamón, G., Valera-Novella, E., Giménez-Giménez, LM., Escolar-Reina, P., Medina-Mirapeix, F. (2017). Frailty is a predictivefactor of readmissionwithin 90 days of hospitalizationforacuteexacerbations of chronicobstructivepulmonarydisease: a longitudinalstudy. *TheAdvRespirDis.*; 11 (10): 383–392
7. Bortz, W.M., (2002). A conceptualframework of frailty: a review. *TheJournals of Gerontology Series A: BiologicalSciencesandMedicalSciences*, 57 (5), M283-288.
8. Bozkurt, C., (2018). Kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan yaşlı bireylerde kırılğanlık düzeyinin hastalığın kabulü üzerine etkisi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
9. Buchner, D.M. ve Wagner, E.H. (1992). Preventingfrailhealth. *Clinics in GeriatricMedicine*, 8 (1), 1-17.
10. Chang, C.I.,Chan, D.C., Kuo, K.N., Hsiung, C.A., Chen, C.Y. (2011). Prevalenceandcorrelates of geriatricfrailty in a NorthernTaiwanCommunity. *Journal of theFormosanMedical* ;110(4):247–257.
11. Collard, R.M.,Boter, H., Schoevers, R.A., OudeVoshaar, R.C.(2012). Prevalence of frailty in community-dwellingolderpersons: a systematicreview. *Journal of theAmericanGeriatricsSociety*; 60(8): 1487-92.
12. Crisafulli, E.,Gorgone, P., Vagaggini, B., Pagani, M., Rossi, G., Costa, F.,... Clini, E.M. (2010). Efficacy of standardrehabilitation in COPD outpatientswithcomorbidities. *EurRespir J* 2010; 36: 1042–1048
13. Çelik S., (2018). Kronik obstrüktif akciğer hastalığında (KOAH) psikososyal uyumu etkileyen faktörlerin incelenmesi. Yeditepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
14. Derogatis, L.R. (1986). Thepsychosocialadjustmenttoillnessscale (PAIS). *Journal Of PsychosomaticResearch*; 30(1):77-91.
15. Dourado, V.Z.,Antunes, L.C., Tanni, S.E., De Paiva, S.A., Padovani, C.R., Godoy, I. (2006). Relationship of upper-limbandthoracicmusclestrengthto 6-min walkdistance in COPD patients. *Chest* 2006;129:551-7.

16. Galizia, G.,Cacciatore, F., Testa, G., Della-Morte, D., Mazzella, F., Langellotto, A.,...Abete, P. (2011). Role of clinical frailty on long-term mortality of elderly subject with and without chronic obstructive pulmonary disease. *Aging Clin Exp Res Apr*; 23(2): 118-25.
17. Global Strategy For The Diagnosis, Management and Prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease (GOLD), 2020 (<https://goldcopd.org/wp-content/uploads/2019/11/GOLD-2020-REPORT-ver1.1wms.pdf>). Erişim Tarihi: 10.05.2019
18. Guan, C.,Niu, H. (2018). Frailty assessment in older adults with chronic obstructive respiratory diseases. *Clinical Interventions in Aging*; 13, 1513–1524.
19. Halbert, R.J., Natoli, J.L., Gano, A., Badamgarav, E., Buist, A.S., Mannino, D.M. (2006). Global burden of COPD: Systematic review and meta-analysis. *Eur Respir J*; 28: 523-32.
20. Kaçmaz, N. (2003). Fiziksel hastalığa uyum güçlüğü yaşayan hastalarda konsültasyonliyezon psikiyatrisi hemşireliği modeli geliştirme çabaları. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
21. Kapucu, S. (2009). *Geriatric Hemşireliği*. Hipokrat Kitapevi: Ankara.
22. Karadakovan, A. ve Eti Aslan, F. (2010). *Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım*. Nobel Tıp Kitapevleri: Adana.
23. Kelly, C.,Lynes, D. (2008). Psychological effects of chronic lung disease. *Nursing Times*; 104:47, 82-85.
24. Kennedy, C.C.,Novotny, P.J., LeBrasseur, N.K., Wise, R.A., Sciruba, F.C., Benzo, R.P. (2018). Frailty and clinical outcomes in chronic obstructive pulmonary disease. *Ann Am Thorac Soc*; 16(2):217-
25. Kutsal, Y.G. (2003). *Temel Geriatri*. Güneş Tıp Kitap Evleri: Ankara.
26. Lahousse L, Ziere G, Verlinden, V.J.A., Zillikens, M.C., Uitterlinden, A.G., Rivadeneira Ramirez, F.,...Stricker, B.H.Ch. (2016). Risk of frailty in elderly with COPD: A population-based study. *Journals Of Gerontology. Series A: Biological Sciences & Medical Sciences*, 71(5), 689-695.
27. Levers, M.J., Estabrooks, C.A., Ross Kerr, J.C. (2006). Factors contributing to frailty: literature review. *J Adv Nurs*; 56: 282-91.
28. Özdemir, Ü. ve Taşçı, S. (2013). Kronik hastalıklarda psikososyal sorunlar ve bakım. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1:57-72.
29. Park, S.K., Richardson, C.R., Holleman, R.G., Larson, J.J. (2013). Frailty in people with COPD, using the National Health and Nutrition Evaluation Survey dataset (2003–2006). *Heart Lung*; 42(3): 163–170
30. Rolfson, D.B., Majumdar, S.R., Tsuyuki R.T., Tahir A., Rockwood K. (2006). Validity and reliability of the Edmonton frailty scale. *Age Ageing*, 35(5):526-529.
31. Toğluk, S. (2017). Kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan bireylerde ölüm anksiyetesinin psikososyal uyum üzerine etkisi. Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
32. TÜİK sağlık istatistikleri. (<http://tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=kategorist>): Erişim tarihi :06.05.2019
33. Türk Toraks Derneği (TTD), Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (Koah) Koruma, Tanı Ve Tedavi Raporu, *Türk Toraks Dergisi*, 15 (2): 19-29, 2014. Erişim adresi: (<http://www.toraks.org.tr/uploadFiles/book/file/2832014161930-Bolum-3.pdf>). Erişim tarihi: 1.05.2019
34. Uchmanowicz, I., Jankowska-Polanska, B., Chabowski, M., Uchmanowicz, B., Fal, A.M. (2016). The influence of frailty syndrome on acceptance of illness in elderly patients with chronic obstructive pulmonary disease. *International Journal of Chronic Obstructive Pulmonary Disease; Volume 11*:2401–2407.
35. Ünsal, A. ve Yetkin, A. (2005). Kronik obstrüktif akciğer hastalığı olan bireylerin günlük yaşam aktivitelerinin etkilenme durumunun incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(1): 42-53.
36. Yuet, L.M., Alexander, M., Chun, C.J.P. (2002). Coping and adjustment in Chinese patients with chronic obstructive pulmonary disease. *Internal Journal of Nursing Studies*, 39: 383-395.

EVALUATION OF DYSPNEA SYMPTOM IN INDIVIDUALS WITH CARDIOVASCULAR DISEASE

Berna Nilgün Özgürsoy Uran¹, **Gizem Arslan**², Esra Selçuk³, Elif Ünsal Avdal¹,
Yasemin Tokem¹, Funda Sofulu¹

¹ Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Izmir, Turkey

² Izmir Katip Celebi University Ataturk Training and Research Hospital, Cardiovascular Surgery Intensive Care Unit, Izmir, Turkey

³ Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Izmir, Turkey

Abstract

Introduction: Cardiovascular diseases have an important place among chronic diseases in the world and in our country. One of the most common symptoms after angina is dyspnea.

Aim: This study was conducted to evaluate the symptom of dyspnea in individuals with cardiovascular disease.

Method: This study was conducted with 130 patients who were followed up in the cardiology clinic, cardiology clinic and coronary intensive care unit of a training and research hospital in Izmir. The data of the research was collected using the 12-item Introductory Information Form and Dyspnea-12 Scale. Ethic committee approval was obtained.

Results: The mean age of patients was 64.81±15.98. 56.1% of them were male and 57.3% of them were married. The mean time that the patients were diagnosed was 118.19±107.63 months. Patients' own dyspnea levels with VAS; it is moderate with a mean of 5.90±1.88 points. Mean score they got from the dyspnea-12 scale were 10.04±5.81 points in the physical subscale, 6.19±4.42 points in emotional subscale, 16.24±9.52 points in the scale total. It can be said that the mean scores of the patients included in the study are low and the severity of dyspnea is mild-moderate. A moderate, positive, and statistically significant relationship was found between VAS dyspnea score and Dyspnea-12 sub-dimension and total scale scores ($r = 0.578$; $r = 0.572$; $r = 0.618$ $p < 0.05$).

Conclusion: The presence of dyspnea is a marker of mortality, which is frequently used to predict the clinical course of individuals with cardiovascular disease. In order to improve this symptom, the underlying cause is defined and the care and treatment choice for the cause is the most correct treatment method.

Keywords: Cardiovascular Disease, Dyspnea, Symptom

BULLOUS PEMFIGGOID IN GERIATRICRY: CASE REPORT

Fatma ÇETİNKAYA¹, Fisun ŞENUZUN AYKAR²

¹Ege Üniversitesi İç Hastalıkları Hemşireliği, Doktora/Buca Seyfi Demirsoy Devlet Hastanesi, İzmir Türkiye

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İzmir, Türkiye

cetinkaya.izmir@gmail.com

Abstract

Objective: To examine the nursing care and management of a patient hospitalized in the geriatric service.

Results: The case is a 81-year-old male patient named MMB. The main complaint of the patient who has not smoked for 30 years is edema in the feet and pain when urinating. On physical examination, there were runny, blistered lesions on the legs and itching marks on the left shoulder. In the patient with a relaxed, rectocele of the abdomen, there are aphthae in the oral mucosa. The general appearance of the patient, who stated that he took a bath 3-4 times a week as long as they were at home, was well-maintained. MMB is on a salt-free diet.

Patients with hypertension (20 years), Benign Prostate Hyperplasia (BPH) inguinal and abdominal hernia, bilateral edema in the legs, recently (15 kg) weight loss, diarrhea (intermittent and ongoing for 3-4 months), hospital complaints with weakness It was deposited 1 month ago. Hypoalbuminemia, hypocalcemia is considered short bowel syndrome patients, grade 3 pulled urinary tract ultrasonography, bilateral hydronephrosis was determined.

As a result of the pathology of the patient, basal cell carcinoma (under the right eyelid) bullous pemphigoid was considered in the left leg. An increase in size was observed in the prostate gland, the patient who was not able to wear foley, was not asked for cystitics. He was re-hospitalized in a wheelchair with complaints of increased edema in the bilateral legs, inability to urinate, and drip drip.

Nursing diagnoses of the patient were determined using Gordon's "Functional Health Patterns" model: Lack of information (diagnosis of bullous pemphigoid in the leg), risk of impaired tissue integrity (decreased edema and movements), excessive volume of fluid (BPH, urea, high creatinine level, excessive amount of intake, complaints of shortness of breath), Pain (verbal expression) fatigue (low levels of Hb, Htc and erythrocyte, age), Infection Risk (Age, hospitalization, hospital environment), Trauma / Fall risk (Aging, chronic disease, multiple drug use)

Conclusion: As a result of interventions and maintenance, the patient was observed to be relieved. The number of geriatric cases continues to increase day by day and nursing care needs are increasing. In such cases, the nursing diagnoses of the patient can be determined quickly and care can be applied without delay by using a standard model in determining the nursing diagnoses.

Keywords: Bullous pemphigoid, geriatrics, case, nursing

GERİATRİDE BÜLLÖZ PEMFIGOİD: OLGU SUNUMU

Amaç: Geriatri servisinde yatışı olan bir olgunun hemşirelik bakım ve yönetimini incelemektir.

Bulgular: Olgu MMB adlı 81 yaşında erkek hastadır. Otuz yıldır sigara içmeyen hastanın temel şikayeti ayaklardaki ödem, idrar yaparken ağrıdır. Fiziksel muayenede bacaklarda akıntılı, büllü lezyonlar, sol omuzda kaşıntı izleri bulunmaktadır. Batın rahat, rektoseli olan olguda ağız mukozasında aftlar bulunmaktadır. Evde buldukları sürece haftada 3-4 kez banyo yaptığını ifade eden hasta genel görünümü bakımlıdır. MMB tuzsuz diyet almaktadır.

Hipertansiyon (20 yıl), **Benign Prostat Hiperplazisi (BPH)** inguinal ve abdominal herni tanıları olan hasta bacaklarda bilateral ödem, son dönemde belirgin (15 kg) kilo kaybı, ishal (3-4 aydır ara ara durup devam eden), halsizlik şikayetleri ile hastaneye 1 ay önce yatırılmış, hypoalbuminemi, hipokalsemi olan hastada kısa barsak sendromu düşünülmüş, çekilen üriner sistem USG bilateral grade 3 hidronefroz belirlenmiştir. Hastanın patoloji sonucu bazal hücreli karsinom (sağ göz kapağı altı) sol bacakda büllöz pemfigoid düşünülmüş. Prostat bezinde boyut artışı izlenmiştir, foley takılamayan hastaya sistifiks önerilmiş hasta istememiştir. Yeniden

bilateral bacaklarda ödem artışı, idrar yapamama, damla damla idrar yapma şikayetiyle tekerlekli sandalye ile geriatri servisine yatırılmış.

Hastanın Gordon'un "Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri" modeli kullanılarak hemşirelik tanıları belirlenmiştir: Bilgi eksikliği (bacakta büllöz pemfigoid tanısı), Doku bütünlüğünde bozulma riski (Ödem ve hareketlerde azalma), Sıvı volüm fazlalığı (BPH, üre, kreatin düzeyinin yüksek olması, aldığı miktarın çıkardığı miktardan fazla olması, nefes darlığı şikayeti), Ağrı (sözel olarak ifade etmesi), Yorgunluk (Hb, Htc ve eritrosit değerlerinin düşük olması, yaş), Enfeksiyon Riski (Yaş, hastaneye yatış, hastane ortamı), Travma/Düşme riski (Yaşlılık, kronik hastalık, çoklu ilaç kullanımı)

Sonuç:Yapılan girişim ve bakımlar sonucunda hastada rahatlama gözlenmiştir. Geriatri olguların sayısı gün geçtikçe artmaya devam etmekte ve hemşirelik bakım gereksinimleri de artmaktadır. Bu tip olgularda hemşirelik tanılarını belirlemede standart bir model kullanılarak, hastanın hemşirelik tanıları hızlıca belirlenip bakım zaman kaybetmeden uygulanabilir

Kaynaklar

-Yazıcı S, Bülbül Başkan E, Tunalı Ş ve ark (2016). Kliniğimizde takip edilen kırk-altı büllöz pemfigoid olgusunun retrospektif analizi, Turkderm - Arch Turk Dermatol Venerology; 50:114-8.

-Öztürk A , Özenç S , Canmemiş S , Bozoğlu E (2016). Preventive Health Measurements in Geriatric Period, TJFM&PC;10(1): 33-39.

Anahtar Kelimeler: Büllöz pemfigoid, geriatri, olgu

AWARENESS OF HEALTH WORKERS ABOUT HYPERTENSION AND RISK FACTORS

Nimet Ovayolu¹, Beyza Solakoğlu², Özlem Ovayolu²

¹Sanko University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Internal Medicine Nursing, Turkey.

²İskenderun State Hospital, Clinic of Nephrology, Turkey.

³Gaziantep University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Internal Medicine Nursing, Turkey.

Halbeytumer2356@gmail.com

Abstract

Objective

This study was carried out to determine the awareness of health workers about hypertension and risk factors.

Method

There search was carried out descriptive with the physicians, nurses and health technicians working in İskenderun State Hospital. The universe of the research; all health workers working in the hospital, the sample; 68 physicians, 306 nurses and 30 health technicians who were willing to participate in there search and were not diagnosed with hypertension. Before starting there search, informed consent was obtained from the health workers, written permission from the institution and the ethics committee was obtained. The data of there search was collected through a questionnaire prepared in line with the literature. Blood pressure of all participants was measured and recorded in accordance with the measurement techniques. The data obtained were evaluated by chi-square analysis.

Results

All healthcare workers included in the study stated the hypertension limit as 140/90 mmHg, and nurses spend more time on exercise ($p < 0.05$), had blood glucose and blood pressure measurements ($p > 0.05$), but it was determined to consume more salt ($p < 0.05$). The physician group used more cigarettes ($p < 0.05$) and there was no difference in monitoring lipid levels ($p > 0.05$). The mean of the right/left arm systolic blood pressure of physicians, nurses and health technicians respectively; $120.8 \pm 1.5 / 120.3 \pm 1.6$, $113.1 \pm 0.6 / 111.7 \pm 0.8$, $118.4 \pm 1.8 / 114.5 \pm 2.0$, and diastolic blood pressure respectively; $78.6 \pm 0.9 / 79.4 \pm 1.0$, $74.9 \pm 0.5 / 74.8 \pm 0.4$, $77.1 \pm 1.4 / 77.1 \pm 1.6$. It was determined that there was no statistically difference of blood pressure averages of all three professions ($p > 0.05$).

Conclusions

It was determined that all health workers were aware of the definition of hypertension, nurses consumed salt despite exercising more, and physicians had more smoking habits. In addition, it was determined that the mean blood pressure of physicians, nurses and technicians was within the desired limits. In line with these results, it may be recommended to provide healthcare professionals with training in salt consumption and smoking.

Keywords: Health professionals, hypertension, risk factors.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ HİPERTANSİYON VE RİSK FAKTÖRLERİ İLE İLGİLİ FARKINDALIKLARI

Amaç

Bu çalışma sağlık çalışanlarının hipertansiyon ve risk faktörleri ile ilgili farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem

Araştırma İskenderun Devlet Hastanesinde çalışan hekim, hemşire ve sağlık teknikerleri ile tanımlayıcı olarak yapıldı. Araştırmanın evrenini; belirtilen hastanede görev yapan tüm sağlık çalışanları, örneklemini ise; araştırmaya katılmaya istekli olan ve hipertansiyon tanısı almayan 68 hekim, 306 hemşire ve 30 sağlık teknikeri

oluşturdu. Araştırmaya başlamadan önce çalışanlardan bilgilendirilmiş onay, kurumdan ve etik kuruldan yazılı izin alındı. Araştırmanın verileri literatür doğrultusunda hazırlanan soru formu ile toplandı. Tüm katılımcıların kan basıncı, ölçüm tekniklerine uygun bir Şekilde ölçülerek kaydedildi. Elde edilen veriler ki-kare analizi ile değerlendirildi.

Bulgular

Çalışmaya dahil edilen tüm sağlık çalışanlarının hipertansiyon sınırını 140/90 mmHg olarak belirttiği, hemşirelerin daha çok egzersize zaman ayırdığı ($p<0,05$), kan basıncı ve kan Şekeri lm yaptırdığı ($p>0.05$) ancak daha çok tuz tükettiği belirlendi ($p<0,05$). Hekim grubunun daha çok sigara kullandığı ($p<0,05$) ve lipit düzeylerini izleme açısından fark olmadığı saptandı ($p>0.05$). Hekim, hemşire ve sağlık teknikerlerinin sağ/sol kol sistolik kan basıncı ortalamalarının sırasıyla; $120.8\pm 1.5/120.3\pm 1.6$, $113.1\pm 0.6/111.7\pm 0.8$, $118.4\pm 1.8/114.5\pm 2.0$, diyastolik kan basıncı ortalamalarının ise sırasıyla; $78.6\pm 0.9/79.4\pm 1.0$, $74.9\pm 0.5/74.8\pm 0.4$, $77.1\pm 1.4/77.1\pm 1.6$ olduğu saptandı. Her üç meslek grubunun kan basıncı ortalamaları açısından istatistiksel olarak fark olmadığı belirlendi ($p>0.05$).

Sonuç

Tüm sağlık çalışanlarının hipertansiyon tanımı ile ilgili farkındalıklarının olduğu, hemşirelerin daha çok egzersiz yapmasına rağmen tuz tükettiği, hekimlerin daha çok sigara alışkanlığının olduğu belirlendi. Ayrıca hekim, hemşire ve teknikerlerin kan basıncı ortalamalarının istenilen sınırlarda olduğu saptandı. Bu sonuçlar doğrultusunda sağlık çalışanlarına özellikle tuz tüketimi ve sigara kullanma konusunda eğitim verilmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Sağlık alışanları, hipertansiyon, risk faktörleri.

COMPARISON OF NURSE COMPETENCY ASSESSMENT OF SERVICE NURSES AND EXECUTIVE NURSES WORKING IN ONCOLOGY

Ayşe Önal¹, Şeyda Seren İntepeler²

¹Dokuz Eylül University Institute of Health Sciences Management in Nursing PhD Student, İzmir, Turkey

²Dokuz Eylül University Faculty of Nursing, İzmir, Turkey

ayse.onal@hotmail.com

ABSTRACT

Purpose: In this study, it was aimed to compare the nursing competency assessment of the service nurses and executive nurses working in oncology. .

Method: Nurse competence is especially important for patient safety and nursing care quality. Executive nurses play an important role in nurse competency assessment. In this study, self-evaluation of service nurses working in oncology and executive nurses' evaluation of service nurses were compared (n = 22). Meretoja's Nurse Competence Scale was used to measure nurse competency. The scale consists of 73 items and 7 sub-dimensions. These sub-dimensions; the role of assistance (7 items), teaching coaching (16 items), diagnostic functions (7 items), managing situations (8 items), therapeutic interventions (10 items), ensuring quality (6 items), and job role (19 items). These categories are compatible with Benner's competence categories ranging from beginner to expertise. The evaluation of the data was performed through SPSS 24 package program by numbers, mean score, standart deviation, and Mann Whitney U Test was employed in the comparison of competence assessment of executive nurses and service nurses.

Findings: Service nurses and executive nurses assessed the nurses' level of competence as good. The nurses' self-assessment mean score was found to be 82.67 (competent), and the executive nurses' mean score for the assessment of nurses was 87.97 (competent). A statistically significant difference was found between the two groups in terms of competence assessment (p =.028 Executive nurses rated nurses' competence higher than the nurses' self-assessment of their own competence.

Conclusion: In this study, it was determined that there was a strong agreement between executive nurses and nurses in terms of the assessment of nurse competence. The higher assessment made by executive nurses regarding the competence of service nurses can be attributed to the heavy workload in oncology clinics and respective performance that nurses display in their practices. In order to further develop the competencies of nurses working in oncology, creating professional development and competence programs can be recommended.

Keywords: Oncology, Nurse, Competence, Executive Nurse .

ONKOLOJİDE ÇALIŞAN SERVİS HEMŞİRELERİNİN VE YÖNETİCİ HEMŞİRELERİN HEMŞİRE YETKİNLİK DEĞERLENDİRMESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, onkolojide çalışan servis hemşireleri ve yönetici hemşirelerin hemşire yetkinlik değerlendirmesinin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Hemşire yetkinliği özellikle hasta güvenliği ve hemşirelik bakım kalitesi için önemlidir. Hemşire yetkinlik değerlendirmesinde yönetici hemşirelerin önemli rolü vardır. Bu çalışmada, onkolojide çalışan servis hemşirelerinin kendi öz değerlendirmesi ile yönetici hemşirelerin servis hemşirelerini değerlendirmesi karşılaştırılmıştır (n=22). Hemşire yetkinliği ölçümü için Meretoja'nın Hemşire Yetkinlik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 73 madde ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; yardım rolü (7 madde), öğretim koçluk (16 madde), tanılayıcı fonksiyonlar (7 madde), durumları yönetme (8 madde), tedavi edici girişimler (10 madde), kaliteyi sağlama (6 madde) ve iş rolüdür (19 madde). Bu kategoriler Benner'in acemiden uzmanlığa yetkinlik kategorileriyle uyumludur. Verilerin değerlendirilmesi, SPSS 24 paket programında, sayı, ortalama, standart sapma, yönetici hemşireler ve servis hemşirelerinin yetkinlik değerlendirme karşılaştırmasında Mann Whitney U testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Servis hemşireleri ve yönetici hemşireler yetkinlik düzeylerini iyi olarak değerlendirmiştir. Hemşirelerin kendi yetkinlik değerlendirme ortalaması 82,67 (yetkin), yöneticilerin hemşireleri değerlendirme ortalaması 87,97 (yetkin) bulunmuştur. İki grup yetkinlik değerlendirme arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (p= .028). Yönetici hemşireler hemşireleri, hemşirelerin kendi kendilerini değerlendirmelerinden daha yüksek değerlendirmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada yönetici hemşireler ile servis hemşirelerinin, hemşire yetkinliği değerlendirmede güçlü bir uyuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yönetici hemşirelerin servis hemşirelerini değerlendirmelerinin daha yüksek olması, onkoloji kliniklerinin iş yükü ve hemşirelerin uygulamaları açısından gösterdikleri performansın sonucu olarak düşünülebilir. Onkolojide çalışan hemşirelerin yetkinliklerinin daha da geliştirilmesi amacıyla mesleki gelişim ve yetkinlik programlarının oluşturulması önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Onkoloji, Hemşire, Yetkinlik, Yönetici Hemşire.

DETERMINATION OF HEALTH IMPROVEMENT BEHAVIORS OF PATIENTS WHO RECOGNIZED TYPE 2 DIABETES MELLITUS

Ayşe Sahin¹, Özlem Ovayolu²

¹Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Türkiye

²Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

sahinayse.2702@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: In order to prevent diabetes, acute complications and reduce the risk of long-term complications, it is necessary for the individual to manage his treatment and change the way of life. Self-diabetes management, better use the control and life control to reduce the occurrence and pain relief of important diabetes related problems. As in all chronic diseases, it is essential to have health promoting behaviors in early diagnosis and maintenance of diabetes.

Objective: This study was conducted to determine healthy lifestyle behaviors of patients diagnosed with Type 2 diabetes mellitus.

Material and Method: This descriptive study was conducted between August 2019 and January 2019 with patients who applied to an internal hospital and an endocrine outpatient clinic of a public hospital. The sample of the study consisted of patients diagnosed with 174 Type 2 diabetes mellitus. Before starting the research, permissions were obtained from the ethics committee, relevant institutions and patients to participate in the study. The data of the study; The sociodemographic questionnaire was collected and “Healthy Lifestyle Behaviors II Scale”. SPSS 22.00 package program was used to evaluate the data. Descriptive statistics, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis analysis and Correlation analysis test were performed in independent groups.

Results: The total score average of the patients on the Healthy Lifestyle Behaviors Scale II was 122.39 ± 17.11 . Gender, educational status, diabetes education, regular exercise, diabetes-specific diet, monitoring of compliance with diet and lack of insomnia affect the Healthy Lifestyle Behaviors Scale II total score average ($p < 0.05$) A positive and high-level relationship was found between age and Healthy Lifestyle Behaviors Scale II total score average.

Conclusion: It is seen that educational status, diet compliance and control of compliance, physical activity, drug compliance improve healthy lifestyle behaviors. For this reason, it may be recommended to provide diabetes self-management training in order to gain diabetes patients healthy lifestyle behaviors and to improve their self-management skills.

Keywords: diabetes mellitus, healthy lifestyle behaviors

TİP 2 DİABETES MELLİTUS TANISI ALAN HASTALARIN SAĞLIĞI GELİŞTİRME DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ

ÖZET

Giriş: Diyabet, akut komplikasyonları önlemek ve uzun vadeli komplikasyon riskini azaltmak için bireyin tedavisini kendisinin yönetmesini ve yaşam şekli değişikliği yapmasını gerektirmektedir. Kendi kendine diyabet yönetimi, diyabete bağlı önemli sorunların görülmesini ve ağrıyı hissetmesini azaltmakta ve yaşam kontrolünü daha iyi sağlamaktadır. Sağlığın geliştirilmesi, bireyin kendi sağlığını geliştirme ve kendi sağlığı üzerindeki kontrolünü artırma gücünü kazanması olarak tanımlanmıştır. Tüm kronik hastalıklarda olduğu gibi diyabette de erken tanıda bulunmada ve sağlığın sürdürülmesinde sağlığı geliştirici davranışların kullanılması temeldir.

Amaç: Bu çalışma Tip 2 diabetes mellitus tanısı alan hastaların sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu çalışma Ağustos 2019- Ocak 2019 tarihleri arasında bir eğitim ve araştırma hastanesi ile bir devlet hastanesinin dahiliye ve endokrin polikliniğine başvuran hastalarla yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini 174 Tip 2 diabetes mellitus tanısı alan hastalar oluşturmuştur. Araştırmaya başlamadan önce etik kuruldan, ilgili kurumlardan ve çalışmaya katılacak hastalardan izinler alınmıştır. Çalışmanın verileri; sosyodemografik soru formu, ve “Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları II Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 22.00 paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplarda Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis analizi ve Korelasyon analizi testi yapılmıştır.

Bulgular: Hastaların Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II'den aldıkları toplam puan ortalaması 122.39±17.11'dir. Cinsiyetin, eğitim durumunun, diyabet eğitimi almanın, düzenli egzersiz yapmanın, diyabete özgü diyet, diyete uyumluluğun izlenmesi ve uykusuzluğun yaşanmaması Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II toplam puan ortalamasını etkilediği ($p<0.05$) görülmüştür. Yaş ile Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II toplam puan ortalaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. **Sonuç:** Eğitim durumunun, diyete uyumun ve uyumun kontrol edilmesinin, fiziksel aktivitenin, ilaç uyumunun sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını geliştirdiği görülmektedir. Bu nedenle diyabet hastalarına sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını kazandırmak amacıyla ve özyönetim becerilerini geliştirmek için diyabet öz yönetimi eğitimi verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: diabetes mellitus, sağlıklı yaşam biçimi davranışları.

KAYNAKLAR

1. Yanık TY, Erol Ö. Tip 2 Diyabetli Bireylerin Öz-Yeterlilik Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Anadolu Hemşirelik Ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2016;19:3
2. Eriksson JG, Valle TT, Hämäläinen H, Ilanne-Parikka P, Keinänen-Kiukaanniemi S, Laakso M, Louheranta A, Rastas M, Salminen. Prevention of Type 2 Diabetes Mellitus by Changes in Lifestyle among Subjects with Impaired Glucose Tolerance Engl J Med 2001; 344:1343-1350 DOI: 10.1056/NEJM20010503344180
3. Of Medical Care in Diabetes—2007 American Diabetes Association Diabetes Care 2007. S4-S41. <https://doi.org/10.2337/dc07-S004>
4. Sürücü A H. Diyabet Özyönetim Eğitimi, Grup Temelli Eğitim ve Bireysel Eğitim Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi 2014,7 (1), 46-51
5. Yılmaz S, Çömlekçi A, Ünal B. Bir Endokrinoloji Polikliniğinde İzlenen Tip 2 Diyabet Hastalarında Tıbbi ve Davranışsal Tedavi Yaklaşımlarının Etkileri Sted 2013; (22) 6,220-225
6. Özçakar N, Kartal M, Kuruoğlu E. Diyabet hastalarının özbakım bilinci. Türk Aile Hek Derg 2009; 13(1): 17-22 doi:10.2399/tahd.09.017 Self-care agency in diabetic patients
7. Walker SN, Hill Polerecky DM (1996). Psychometric evaluation of the Health Promoting Life style Profile II. Unpublished manuscript, University of Nebraska Medical Center.
8. Bahar Z, Beşer A, Gördes N, Ersin F, Kıssal A. Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği II'nin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. C.Ü.Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2008, 12(1)1-13

CARE NEEDS AND QUALITY OF LIFE IN MULTIPLE MYELOMA PATIENTS

Serap Ölmez¹, Fatma Arıkan^{2,3}

¹Akdeniz Üniversitesi Hastanesi, Akdeniz Üniversitesi

²Hemşirelik Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi

³Hemşirelik Uygulama ve Araştırma Merkezi

ABSTRACT

Objective: This study was conducted analytically in order to determine the supportive care needs and quality of life of patients with multiple myeloma diagnosis and to investigate the relationship between supportive care needs and quality of life.

Method: The sample of this analytical study consisted of 102 Multiple Myeloma patients followed at the Hematology Outpatient Clinic and Hematology Clinic of Akdeniz University Hospital, who met the inclusion criteria. The data of the study were collected between August 2018 and August 2019. The data were collected using Patient Identification Form, Supportive Care Needs Survey Questionnaire the Short-Form, EORTC QLQ-C30 Quality of Life Scale and EORTC QLQ-MY20 Myelom Module Quality of Life Scale. SAS 9.4 package program was used for statistical analysis of the data.

Results: Supportive care needs of multiple myeloma patients were found to be moderate and that patients most needed supportive care in physical-daily life. The duration of diagnosis, functional status, symptom severity, body perception and future perspectives were found to have a significant effect on supportive care needs. The overall quality of life scores of the patients were below the average and the role, social, physical functions were low. Patients reported the most severe symptoms as pain and fatigue. It was found that there was a negatively moderately significant relationship between supportive care needs and quality of life.

Conclusion: It was determined that physical-daily life needs of multiple myeloma patients increased and quality of life decreased. For this reason, it is recommended that the patient-specific supportive care needs be identified, care strategies formulated and reflected into care in line with patient needs.

Key words: Multiple myeloma, supportive care needs, quality of life, nursing.

MULTİPL MİYELOM TANISI OLAN HASTALARIN BAKIM GEREKSİNİMLERİ VE YAŞAM KALİTESİ

ÖZET

Amaç: Bu çalışma multipl miyelom tanısı olan hastaların destekleyici bakım gereksinimleri ve yaşam kalitesinin belirlenmesi, destekleyici bakım gereksinimleri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile analitik olarak yapılmıştır.

Yöntem: Analitik nitelikteki bu çalışmanın örneklemini Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Hematoloji Polikliniği ve Hematoloji Kliniği'nde takip edilen, araştırmaya dahil edilme kriterlerini karşılayan 102 multipl miyelom hastası oluşturmuştur. Çalışmanın verileri Ağustos 2018-Ağustos 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerinin toplanmasında, Hasta Tanıtım Formu, Destekleyici Bakım Gereksinimleri Ölçeği-Kısa Formu, EORTC QLQ-C30 Yaşam Kalitesi Ölçeği ve EORTC QLQ-MY20 Miyelom Modülü Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SAS 9.4 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular: Multipl miyelom hastalarının destekleyici bakım gereksinimlerinin orta düzeyde ve hastaların en fazla fiziksel-günlük yaşam alanında destekleyici bakım gereksinimi olduğu belirlenmiştir. Tanı süresinin, fonksiyonel durumun, semptom şiddetinin, beden algısının ve geleceğe bakışın destekleyici bakım gereksinimleri üzerinde anlamlı etkisi olduğu saptanmıştır. Hastaların yaşam kalitesi genel sağlık puanlarının ortalamasının altında ve rol, sosyal, fiziksel fonksiyonlarının düşük olduğu belirlenmiştir. Hastaların yaşadıkları en şiddetli semptomların ağrı ve yorgunluk olduğu görülmüştür. Destekleyici bakım gereksinimi ile yaşam kalitesi arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Multipl miyelom hastalarının fiziksel-günlük yaşam gereksinimlerinin arttığı ve yaşam kalitesinin azaldığı belirlenmiştir. Bu nedenle hastalara özgü destekleyici bakım gereksinimlerinin belirlenerek, bakım stratejilerinin oluşturulması ve hasta gereksinimleri doğrultusunda bakıma yansıtılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Multipl miyelom, destekleyici bakım gereksinimi, yaşam kalitesi, hemşirelik.

KAYNAKÇA

1. Bilotti E, Faiman BM, Richards TA, Tariman JD, Miceli TS, Rome SI, International Myeloma Foundation Nurse Leadership, B. Survivorship care guidelines for patients living with multiple myeloma: Consensus statements of the international myeloma foundation nurse leadership board. *Clinical Journal of Oncology Nursing*. 2011; 15 Suppl: 5-8.
2. Boyes AW, Clinton-McHarg T, Waller AE, Steele A, D'Este CA, Sanson-Fisher RW. Prevalence and correlates of the unmet supportive care needs of individuals diagnosed with a haematological malignancy. *Acta Oncologica*. 2015; 54 (4): 507-514.
3. Bužgová R, Hajnová E, Sikorová L, Jarošová D. Association between unmet needs and quality of life in hospitalised cancer patients no longer receiving anti-cancer treatment. *European Journal of Cancer Care*. 2014; 23 (5): 685-694.
4. Catamero D, Noonan K, Richards T, Faiman B, Manchulenko C, Devine H, Gleason C. Distress, Fatigue, and Sexuality: Understanding and treating concerns and symptoms in patients with multiple myeloma. *Clinical Journal of Oncology Nursing*. 2017; 21(5): 7-19.
5. Cocks K, Cohen D, Wisløff F, Sezer O, Lee S, Hippe E, Smith A. An international field study of the reliability and validity of a disease-specific questionnaire module (the QLQ-MY20) in assessing the quality of life of patients with multiple myeloma. *European Journal of Cancer*. 2007; 43 (11): 1670-1678.
6. Gulbrandsen N, Wisløff F, Brinch L, Carlson K, Dahl I, Gimsing P, Lamvik J. Health-related quality of life in multiple myeloma patients receiving high-dose chemotherapy with autologous blood stem-cell support. *Medical Oncology*. 2001; 18 (1): 65-77.
7. Hall AE, Sanson-Fisher RW, Lynagh MC, Tzelepis F, D'Este C. What do haematological cancer survivors want help with? A cross-sectional investigation of unmet supportive care needs. *BMC Research Notes*. 2015; 8 (221): 1-6.

A SYSTEMATIC REVIEW OF ADVANCES IN DIABETIC FOOT CARE TECHNOLOGIES

Ezgi Erdoğan¹, Gökşen Polat² Elif Ünsal Avdal³

¹İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

³İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

ABSTRACT

Introduction- Aim: Diabetes is one of the most important causes of mortality and morbidity in the world, which causes the glucose level balance in the blood to deteriorate due to the insufficiency or deficiency of the insulin hormone produced from the pancreatic gland. Neuropathy and peripheral arterial diseases, one of the most important complications of diabetes, reveal the diabetic foot table. Diabetic foot; This is the picture that occurs with a disorder in tissue nutrition caused by obstructions and narrowings in the feet of diabetes patients due to circulatory failure. One of the triggers of the diabetic foot is the infection caused by these complications. Failure to manage infection and diabetic foot care effectively is the most important reason for foot and leg amputations. Therefore, diabetic foot care, treatment and control is a costly health care management that requires meticulousness.

The rapid increase of diabetes in the world and Turkey, without increasing the incidence of diabetic foot complications in this case and raises the growing field of health and medical needs and innovations. For this reason, in line with the developing medicine and technology; there is also change and development in the method and means of care used in diabetic foot care; When this development and technological development are examined in terms of mortality and morbidity, it increases and improves living standards.

Many scientific researches and studies have been conducted to examine diabetic foot care technologies. In order to examine these studies and determine the current situation, the literature review of the studies on diabetic foot care technologies in our country has been examined and made.

Materials and Methods: English and Turkish research on diabetic foot care was included in the review. It was created using the words "diabetic foot care and technology", "advances in diabetic foot care", "diabetic foot care and technology", "advances in diabetic foot care" in the Turkish and English language. The compilation was made in January / March 2020.

In the study; Science citation index (0), PubMed (171), Google scholar academy (96), ULAKBİM (), Proquest (0), Ovid (0), Medline (111), Science direct (170) and Higher education institution (YÖK) The articles published in full text from the center (0) were analyzed. The number of articles found is 548, and the number of articles included in the compilation study with inclusion and exclusion criteria is 25.

Discussion-Conclusion: When the articles included in the review are analyzed, it is determined that many areas of the world use technology for diabetic foot care, and research and development studies are carried out to develop the technologies used. Researches were conducted on the training of diabetic foot care through mobile applications and the creation of concepts such as "telemedicine". Animal experiments, treatment and care were studied. At the same time, it was found that complementary medicine was used in diabetic foot care together with technological approaches, and the two had a unifying and enhancing effect in care and treatment.

Keywords: diabetic foot care and technology, advances in diabetic foot care

DİYABETİK AYAK BAKIMI TEKNOLOJİLERİNDEKİ GELİŞMELER ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR DERLEME

ÖZET

Giriş- Amaç: Diyabet, pankreas bezinden üretilen insülin hormonunun yetersizliği veya eksikliği sonucu salgılanamamasıyla kandaki glikoz seviyesi dengesinin bozulmasına sebebiyet veren Dünyadaki mortalite ve morbiditelerin en önemli sebeplerinden biridir. Diyabetin en önemli komplikasyonlarından olan nöropati ve periferik arter hastalıkları diyabetik ayak tablosunu ortaya çıkarmaktadır. Diyabetik ayak; diyabet hastalarının ayaklarında dolaşım yetersizliğine bağlı tıkanmaların ve daralmalarının sebep oluşturduğu doku beslenmesindeki bozuklukla ortaya çıkan tablodur. Diyabetik ayağın tetikleyicilerinden biride bu komplikasyonlar sonucu oluşan enfeksiyondur. Enfeksiyon ve diyabetik ayak bakımının etkin yönetilememesi ayak ve bacak ampütasyonlarının da en önemli nedenini oluşturmaktadır. Bu yüzden diyabetik ayak bakımı, tedavisi ve kontrolü titizlik gerektiren maliyetli bir sağlık bakım yönetimidir.

Dünya da ve Türkiye de diyabet hastalığının hızlı artışı, diyabetik ayak komplikasyonunun görülme sıklığını arttırmadadır ve bu durum tıp ve sağlık alanında artan ihtiyaçlar ve yenilikleri doğurmaktadır. Bu sebeple her geçen gün gelişen tıp ve teknoloji doğrultusunda; diyabetik ayak bakımında kullanılan bakımın yönteminde ve araçlarında da değişim ve gelişim olmaktadır; bu gelişim ve teknolojileşme mortalite ve morbidite açısından incelendiğinde artış göstermekte ve yaşam standartlarını iyileştirmektedir.

Diyabetik ayak bakımı teknolojilerini inceleyen birçok bilimsel araştırma ve çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarını inceleme ve mevcut durumu belirleme amacıyla ülkemizdeki diyabetik ayak bakımı teknolojilerinin üzerine yapılan çalışmaların literatür derlemesi incelenmiş, yapılmıştır.

Gereç- Yöntem: Yapılan derlemeye, diyabetik ayak bakımı üzerinde yapılan İngilizce ve Türkçe araştırmalar dahil edilmiştir. Taramalar yapılırken Türkçe ve İngilizce dilinde “diyabetik ayak bakımı ve teknoloji”, “diyabetik ayak bakımındaki gelişmeler”, “diabetic foot care and technology”, “advances in diabetic foot care ” kelimeleri kullanılarak oluşturulmuştur. Derleme Ocak/Mart 2020 tarihlerinde yapılmıştır.

Yapılan çalışmada; Science citation index (0), PubMed (171), Google scholar Academy (96), ULAKBİM (), Proquest (0), Ovid (0), Medline (111), Science direct (170) ve Yükseköğrenim Kurumu (YÖK) tez merkezi (0) üzerinden ulaşılan tam metin olarak yayınlanan makaleler analiz edilmiştir. Bulunan makale sayısı 548, dahil etme dışlama kriterleriyle derleme çalışmasına alınan makale sayısı 25'tir

Tartışma- Sonuç: Derlemeye dahil olan makaleler incelendiğinde Dünyanın birçok yerinde diyabetik ayak bakımı için teknoloji kullanımı olduğu ve kullanılan teknolojilerin geliştirilmesi için arge ve deney çalışmaları yapıldığı tespit edilmiştir. Özellikle diyabetik ayak bakımı için verilen eğitimlerin mobil uygulamalar üzerinden yapılması, “teletıp” gibi kavramların oluşturulması üzerine araştırmalar yapılmış. Hayvan deneyleri ile tedavi ve bakım üzerine çalışılmış.

Anahtar Kelimeler: diyabetik ayak bakımı ve teknoloji, diyabetik ayak bakımındaki gelişmeler, diabetic foot care and technology, advances in diabetic foot care

PULMONARY ARTERIAL HYPERTENSION BE RELATED TO MICROBIOTA, IS IT POSSIBLE?

Dilek Sezgin

Dokuz Eylül University, Faculty of Nursing, Department of Internal Medicine Nursing İzmir – Turkey

dileksezzgin@hotmail.com

ABSTRACT

Introduction: Pulmonary arterial hypertension (PAH) is a rare disease; progressive and debilitating disease characterized by smooth muscle cell proliferation, intimal fibrosis, in situ thrombosis of the small pulmonary arteries. PAH is defined as an increase in mean pulmonary arterial pressure (PAPm) ≥ 25 mmHg at rest as assessed by right heart catheterization (Galie et. al. 2015). As a result of the pathologic changes remodeling the pulmonary vascular bed, it becomes less distensible and unable to accommodate the increases of cardiac output needed for daily activity or exercise. Patients ultimately develop symptoms of right-sided heart failure as a result of low cardiac output and arterial hypoxemia (Hooper et. al. 2013; Bacon et. al. 2015; Archer Chicko et. al. 2006). Diagnostic and treatment options that have increased in recent years have positive effects on patient outcomes.

In recent years, multiple evidences point to a relationship between the composition of the gut microbiota and an appropriate immunologic, hormonal and metabolic homeostasis. The changes in the composition of gut microbiota associated with disease are referred to as dysbiosis. Multiple cardiovascular, metabolic and respiratory diseases such as atherosclerosis, hypertension, heart failure, chronic kidney disease, obesity, type 2 diabetes mellitus and sleep apnoea have been linked to gut dysbiosis (Kamada et.al. 2013; Markowiak & Slizewska 2017; Tang et.al. 2017; Tang et. al. 2014).

In animal studies investigating the relationship between PAH development and changes in intestinal bacterial composition, it has been reported that intestinal dysbiosis is effective in the PAH physiopathological process (Callejo et al 2018; Shenoy et al 2015; Wedgwood et al 2019; Thenappan et al 2019). However, meta-analysis of human studies supports that supplementation with probiotics in the disease restores the appropriate gut microbiota and improves disease biomarkers (Wedgwood et. al. 2019).

Remarkably, some of the nutrients with an impact on PAH progression such as iron and vitamin D deficiency as well as quercetin and resveratrol significantly affect the intestinal microbiota. The changes in the gut microbiota may also be responsible of the actions of iron, vitamin D, or polyphenols. On the contrary, the composition of microbiota may affect the absorption of calcium, phosphate, iron, and zinc (Callejo et. al. 2020).

Conclusion: The aim of this review is to draw attention to the importance of microbiota in the diagnosis and treatment of PAH. Effective care for the protection of microbiota can be included in nursing care and education, which is of great importance in the management of PAH treatment.

Keyword: Pulmonary Arterial Hypertension, Microbiota, Nursing

REFERENCES

1. Archer-Chicko, C., Houston-Harris, T., & Palevsky, H. I. (2006). Practical Nursing Issues in the Outpatient Management of Pulmonary Vascular Disease. In *Pulmonary Vascular Disease* (pp. 314-329). WB Saunders.
2. Bacon, J., & Madden, B. (2015). The pathophysiology, presentation and diagnostic investigation of pulmonary hypertension. In *Treatment of Pulmonary Hypertension* (pp. 1-35). Springer, Cham.
3. Callejo, M., Barberá, J. A., Duarte, J., & Perez-Vizcaino, F. (2020). Impact of Nutrition on Pulmonary Arterial Hypertension. *Nutrients*, *12*(1), 169.
4. Callejo, M., Mondejar-Parreño, G., Barreira, B., Izquierdo-Garcia, J. L., Morales-Cano, D., Esquivel-Ruiz, S., ... & Perez-Vizcaino, F. (2018). Pulmonary arterial hypertension affects the rat gut microbiome. *Scientific reports*, *8*(1), 1-10.
5. Galiè, N., Humbert, M., Vachiery, J. L., Gibbs, S., Lang, I., Torbicki, A., ... & Ghofrani, A. (2015). 2015 ESC/ERS guidelines for the diagnosis and treatment of pulmonary hypertension: the joint task force for the diagnosis and treatment of pulmonary hypertension of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Respiratory Society (ERS) endorsed by: Association for European Paediatric and Congenital Cardiology (AEPC), International Society for Heart and Lung Transplantation (ISHLT). *European Respiratory Journal*, *46*(4), 903-975.
6. Hooper, M. M., Bogaard, H. J., Condliffe, R., Frantz, R., Khanna, D., Kurzyna, M., ... & Wilkins, M. R. (2013). Definitions and diagnosis of pulmonary hypertension. *Journal of the American College of Cardiology*, *62*(25 Supplement), D42-D50.
7. Kamada, N., Seo, S. U., Chen, G. Y., & Núñez, G. (2013). Role of the gut microbiota in immunity and inflammatory disease. *Nature Reviews Immunology*, *13*(5), 321-335.
8. Markowiak, P., & Śliżewska, K. (2017). Effects of probiotics, prebiotics, and synbiotics on human health. *Nutrients*, *9*(9), 1021.
9. Shenoy, V., Yang, T., Rathinasabapathy, A., Horowitz, A., Katovich, M., & Raizada, M. (2015). PP. 21.33: The Microbial Metabolite, Butyrate Attenuates Pulmonary Hypertension. *Journal of Hypertension*, *33*, e327-e328.
10. Tang, W. W., Kitai, T., & Hazen, S. L. (2017). Gut microbiota in cardiovascular health and disease. *Circulation research*, *120*(7), 1183-1196.
11. Tang, W. W., & Hazen, S. L. (2014). The contributory role of gut microbiota in cardiovascular disease. *The Journal of clinical investigation*, *124*(10), 4204-4211.
12. Thenappan, T., Khoruts, A., Chen, Y., & Weir, E. K. (2019). Can intestinal microbiota and circulating microbial products contribute to pulmonary arterial hypertension?. *American Journal of Physiology-Heart and Circulatory Physiology*, *317*(5), H1093-H1101.
13. Wedgwood, S., Warford, C., Agvatisiri, S. R., Thai, P. N., Chiamvimonvat, N., Kalanetra, K. M., ... & Underwood, M. A. (2019). The developing gut–lung axis: postnatal growth restriction, intestinal dysbiosis, and pulmonary hypertension in a rodent model. *Pediatric research*, 1-8.

TÜRKİYE’DE ONKOLOJİ HASTALARINDA KULLANILAN REFLEKSOLOJİNİN ETKİNLİĞİ -SİSTEMATİK DERLEME-

Selden Gül¹, İbrahim Mert Gülakman², Serenay Kılıç², Rabia Seçgin², Elif Ünsal Avdal²

1 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Türkiye
2 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Türkiye
E- mail: seldengul95@gmail.com

ÖZET

Giriş-Amaç: Refleksoloji; vücudun belirli organ ve bölgelerinin küçük bir aynası kabul edilen kulaklar, eller ve ayaklarda bulunan refleks noktalarının masajla uyarılmasıdır. Karışık vücut fonksiyonlarını düzenleyen bir masaj şeklidir. Refleksoloji, kanserli hastalarda hastalığın ya da tedavi sürecinin meydana getirdiği olumsuz fizyolojik ve psikolojik semptomları yok eder ya da azaltır. Ülkemizde ve dünyada kanserli hastalarda refleksolojinin kullanımı üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaları incelemek amacıyla kanserli hastalarda refleksolojinin etkinliği üzerine literatür derlemesi yapılmıştır.

Gereç-Yöntem: Derlemeye, ülkemizde kanserli hastalarda refleksoloji üzerinde yapılan Türkçe ve İngilizce araştırmalar alınmıştır. Taramalar Türkçe-İngilizce dilinde, anahtar sözcük olarak “onkoloji”, “refleksoloji”, “onkoloji hastalarında refleksoloji”, “oncology”, “reflexology”, “reflexology in oncology patients” kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Derleme Ocak-Mart 2020 tarihlerinde yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada; Science citation index (0), Directory of open access journals (0), PubMed (15), Embase (0), Ovid (0), Medline (0), Scopus (0), Google scholar (6), ProQuest (0), Blackwell-Synergy (0), Science direct (0), ULAKBİM (0), Yükseköğrenim Kurumu (YÖK) tez merkezi (3) den ulaşılan tam metin olarak yayınlanan makaleler analiz edilmiştir.

Bulgular: Bu çalışma ile onkoloji hastalarında refleksolojinin etkinliği üzerine yapılan araştırmalar incelenmiştir. Bulunan makale sayısı 24, dahil etme-dışlama kriterlerine göre çalışmaya alınan makale sayısı 5 ‘tir.

Sonuç: Derlemeye dahil edilen makaleler incelendiğinde refleksolojinin onkoloji hastalarında semptom kontrolünde kullanıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalarla refleksolojinin onkoloji hastalarından uyku kalitesini arttırdığı, yorgunluk şiddetini azalttığı, bulantı ve kusmayı azalttığı, uyku sorunlarını önlediği, anksiyete ve depresyonu azalttığı, yaşam kalitesini arttırdığı, fiziksel/ sosyal/ bilişsel/ duygusal/ fonksiyonları arttırdığı, olumlu düşünmeyi sağladığı görülmektedir. Tüm bu olumlu etkilerine rağmen yapılan çalışmaların az olması nedeniyle onkoloji hastaları üzerinde refleksolojinin etkilerinin daha fazla araştırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Onkoloji, refleksoloji, onkoloji hastalarında refleksoloji, oncology, reflexology, reflexology in oncology patient.

THE EFFECTIVENESS OF REFLEXOLOGY USED IN ONCOLOGY PATIENTS IN TURKEY - SYSTEMATIC REVIEW-

ABSTRACT

Introduction- Aim: Reflexology; It is a massage stimulation of the reflex points on the ears, hands and feet, which are accepted as a small mirror of certain organs and regions of the body. It is a form of massage that regulates mixed body functions. Reflexology eliminates or reduces the negative physiological and psychological symptoms caused by the disease or treatment process in patients with cancer. Many studies have been conducted on the use of reflexology in oncology patients in our country and in the world. In order to examine these studies, a literature review was conducted on the effectiveness of reflexology in oncology patients.

Materials and Methods: Turkish and English studies on reflexology in patients with cancer in our country were included in the review. The scans were carried out using the words "oncology", "reflexology", "reflexology in oncology patients", "oncology", "reflexology", "reflexology in oncology patients" in the Turkish-English language. This research was made between January-March 2020. In this study; Science citation index (0), Directory of open access journals (0), PubMed (15), Embase (0), Ovid (0), Medline (0), Scopus (0), Google scholar (6), ProQuest (0), Blackwell-Synergy (0), Science direct (0), ULAKBİM (0), Higher Education Institution (YÖK) thesis center (3) published articles published in full text were analyzed.

Results: With this study, the researches on the effectiveness of reflexology in oncology patients were examined. The number of articles found is 24, and the number of articles included in the study is 5 according to the inclusion-exclusion criteria.

Discussion-Conclusion: When the articles included in the review are examined, it is seen that reflexology is used in symptom control in oncology patients. It is observed that reflexology improves sleep quality, reduces the severity of fatigue, reduces nausea and vomiting, prevents sleep problems, reduces anxiety and depression, increases the quality of life, improves physical / social / cognitive / emotional / functions, and provides positive thinking. Despite all these positive effects, due to the limited number of studies, the effects of reflexology on oncology patients need to be further investigated.

Keywords: Oncology, reflexology, reflexology in oncology patients.

Giriş

Refleksolojinin çalışma mekanizması vücudun tüm seviyelerde iyileşmesini sağlayan gizli enerji hareketidir. Yaklaşık 12 bin yıllık geçmişi olan refleksolojinin ilk uygulama yeri tıbbın doğuş ve uygulama yeri olan Çin ve Mısır'dır. Bilinen en eski refleksoloji belgesi Mısır, Saqqara'da Ankmahor adlı Mısırlı bir hekimin mezarının duvarında betimlenmiştir. Tarihi yaklaşık M.Ö. 2330-2500 yıllarına dek uzanmaktadır (Botting, 1997; Wilkinson, 2002; Vennells, 2004; Tabur, 2008). 5000 yıl önce de Çin ve Hindistan'da ortaya çıkmıştır. Günümüzde ABD başta olmak üzere İngiltere, Belçika ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinde okullar açılmış ve refleksoloji birçok alanda tamamlayıcı ve alternatif tedavi yöntemi olarak kullanılmaktadır (Botting 1997). Son yıllarda ebelik ve hemşirelik meslekleri arasında oldukça popüler bir hale gelmiştir (Wilkinson, 2002; Mollart, 2003; Tiran and Chummun, 2005; Wang ve ark. 2008).

Refleksoloji vücutta çoğunlukla el ayak ve kulaklardaki özel noktalara -bölgesel refleks noktaları- derin basınç uygulayarak küçük kasları harekete geçirmekte kullanılır. Böylece enerji blokları da harekete geçer, vücutta enerji akışı ve sirkülasyonu ortaya çıkar (Vennells, 2004). Refleksoloji sinir noktalarını belirli tekniklerle uyarmanın, ortaya elektrokimyasal mesajları çıkardığını bunun da nöronların yardımı ile ilgili organı uyardığını savunur. Refleks noktalarına basınç uygulanması ile periferik ve santral sinir sistemi uyarılır ve beyine bilgi aktarımı olur ve beyin mesajları iç organlara ve salgı bezlerine ileterek, vücutta enerji akışı meydana gelmesini sağlar (Wang ve ark. 2008).

Refleksoloji, hem sağlığın korunması ve yükseltilmesinde (yaşam kalitesini artırmak, hasta- hemşire etkileşimini arttırmak, derin bir sakinlik sağlamak, vücut sistemleri arasındaki uyumu sağlamak ve homeostazi düzenlemek, vücut enerjisini yeniden canlandırmak, bağışıklık sistemini güçlendirerek sağlığı korumak, menopoz, PMS, dismenore), hem de bazı rahatsızlıkların hafifletilmesinde (Stres, anksiyete, depresyon, yorgunluk, uykusuzluk, migren, bas ağrısı, sırt ağrısı, sempatik ve parasempatik sinir sistemini ayarlamak ve fonksiyonunu düzenlemek, tiroid fonksiyonlarını düzenlemek, kan şekeri seviyesini düşürmek, romatizma, kas ağrıları ve spazmı, eklem iltihaplanmaları, kabızlık, hazımsızlık, sinüzit, astım, bazı üriner sistem sorunları, egzama, bazı allerjiler gibi dermatolojik sorunlar, enfeksiyon süresini kısaltmak, kan dolaşımını hızlandırmak, bulantı ve kusmayı rahatlatmak, kanser ağrılarını ve kemoterapinin yan etkilerini hafifletmek) ve doğum sürecinde, sonrasında (ağrıyı azaltmak veya artırmak, servikal dilatasyonu artırmak, postpartum dönemde uterus involüsyonuna yardım ve süt salınımını kolaylaştırmak) yaygın olarak kullanılmaktadır (Botting, 1997; Lett, 2002; Xavier, 2007; Magill, 2008; Tabur, 2008; Bolsoy, 2008; Hughes ve ark. 2009; Woodward ve ark. 2009; Kim ve ark. 2010; Chumthi ve ark.2011, Taha& Ali 2011).

Bu çalışmada Türkiye'de bulunan onkoloji hastalarına uygulanan refleksoloji masajının hastalık semptomları üzerine etkilerinin incelendiği makalelerin derlemesi ele alınmıştır.

Gereç/Yöntem

Derlemeye ülkemizde onkoloji hastaları için kullanılan refleksoloji alternatif tedavi metodu üzerine yapılan araştırmalar dahil edilmiştir. Taramalar Türkçe ve İngilizce dilinde, anahtar sözcük olarak "oncology and reflexology", "onkoloji ve refleksoloji", "onkoloji hastaları ve refleksoloji", "oncology and reflexology Turkey" kelimeleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Derleme Ocak-Şubat 2020 tarihinde yapılmıştır. Öncelikle konular belirlenip planlama yapılmış, internet üzerinde saptanan tüm makaleler başlık ve özet olarak gözden geçirilmiş, alınan makaleler dahil etme kriterlerine göre incelenip sonuç yazılmıştır. Taramalarımız sonucu kriterlere uyan çalışmalar araştırma kapsamına alınmıştır.Yapılan bu çalışmada " Sciencecitationindex (0), Directory of openaccessjournals (0), PubMed (15), Embase (0), Ovid (0), Medline (0), Scopus (0), Google scholar (6), ProQuest (0), Blackwell-Synergy (0), Sciencedirect (0), ULAKBİM (0), Yükseköğrenim Kurumu (YÖK) tez merkezi (3)'den ulaşılan tam metin olarak yayınlanan makaleler analiz edilmiştir.

Bulgular

Anahtar kelimelerle ilişkili bulunan makaleler analiz edilmiş ve dahil etme kriterleri kapsamında seçilmiştir.

Dahil Etme Kriterleri

- 2010 yılı ve sonrasında yapılmış çalışma olmaları,
- Çalışmaların onkoloji hastaları üzerinde yapılmış olmaları,
- Tam metne ulaşılması,
- İngilizce ya da Türkçe olması,
- Makalelerin yayınlanmış olması.

Dahil Etmeme Kriterleri

- 2010 yılı ve öncesinde yapılmış olması,
- Çalışmada refleksoloji uygulanan hastaların onkoloji hastası olmaması,
- Çalışmanın Türkiye dışındaki onkoloji hastalarına yapılmamış olması,
- Tam metne ulaşılmaması,
- Makalelerin yayınlanmamış olması.

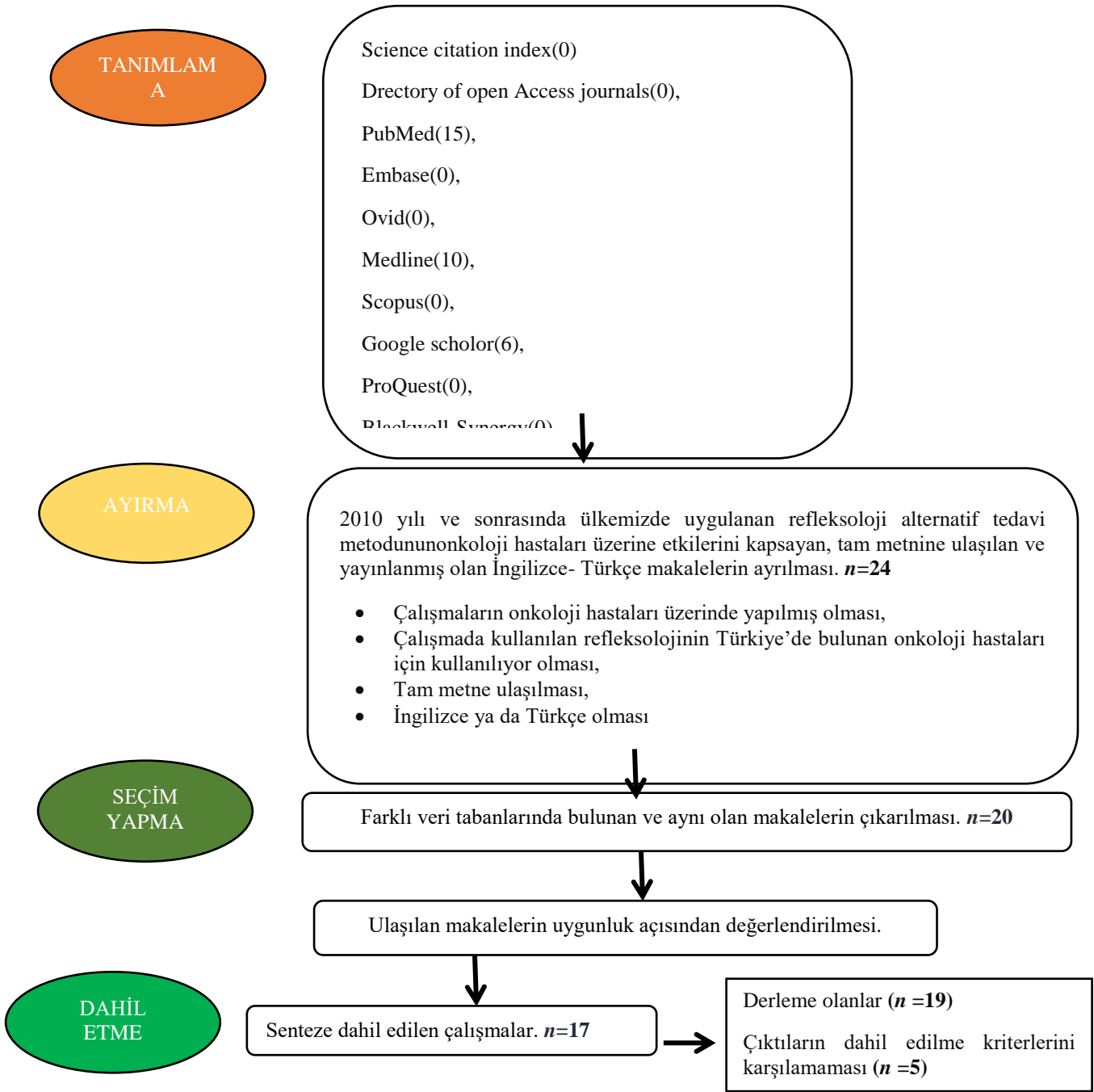

Şekil 1: Sistematik Derleme Aşamaları

KAYNAK: Centre for Health Communication and Participation (2012).

Tüm analizler sonucu bulunan makale sayısı **24**, dahil etme ve dışlama kriterlerine göre çalışmaya alınan makale sayısı **5**'tir.

Şekil 2: Prisma Akış Şeması

Çalışmaların Seçimi

İnternet üzerinden saptanan tüm makaleler araştırmacılar tarafından başlık ve özetler olarak gözden geçirildi. Alınan makaleler dahil etme ve dışlama kriterlerine göre incelendi. Tarama sonucu kriterlere uyan tüm çalışmalar araştırma kapsamına alındı (Şekil 2). İncelemeye alınan tüm makaleler, örneklem, yöntem, sonuç ve öneriler başlıkları altında özetlendi.

Tablo 1: Değerlendirmeye Alınan Çalışmalar

YAZAR-YIL	ÖRNEKLEM	KONU	YÖNTEM	SONUÇ
Afitap ÖZDELİKARA, 2013	I-II-III evre meme kanseri tanısı ile başvuran, ilk kemoterapi kürünü alacak hastalar (36 kişi deney grubu, 31 kişi kontrol grubu)	Meme kanserli hastalarda refleksolojinin kemoterapiye bağlı bulantı, kusma ve yorgunluk üzerine etkisi.	-Veri toplama araçları olarak; Hasta Tanıtım Formu, Brief Yorgunluk Envanteri (BYE), Rhodes bulantı-kusma ve öğürme indeksi (BKÖİ) ölçeği kullanılmıştır. -Kemoterapi kürleri 21 gün ara ile yapılmaktadır, bir sonraki kemoterapi kürüne gelen deney grubu hastalarına kemoterapi infüzyonu esnasında araştırmacı tarafından 30 dk ayak refleksolojisi (her bir ayağa 15 dk) uygulanmıştır. Refleksoloji uygulamasını takip eden 24 saat sonra son test (BYE, BKÖİ) uygulaması yapılmıştır. Refleksoloji uygulaması 3 kemoterapi küründe birer seans olmak üzere, toplamda 3 seans şeklinde yapılmış ve her refleksoloji uygulamasından 24 saat sonra hastaya, telefon aracılığı ile son test uygulanmıştır.	-Deney grubu hastalarının bulantı, kusma ve öğürme deneyimi puan ortalamalarının giderek belirgin ölçüde azaldığı ve grup içi farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur, - Kontrol grubu hastalarında ise bulantı, kusma ve öğürme deneyimi puan ortalamalarının başlangıç ölçümüne göre 1. 2.ve 3. ölçümlerde arttığı, - Deney grubunda aradaki grup içi fark istatistiksel olarak anlamlıyken, kontrol grubunda aradaki farkın anlamsız olduğu bulunmuştur.
Leyla ZENGİN, 2017	Kemoterapi alan hastalar Deney Grubu n= 84 Kontrol Grubu n=83	Kemoterapi Alan Hastalarda Uyku Hijyeni Eğitimi Ve Refleksolojinin Uyku Kalitesine Ve Yorgunluğa Etkisi	-Veri toplama araçları olarak Tanıtıcı Bilgi Formu, Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi ve Yorgunluk Şiddet Ölçeği kullanılmıştır. -Deney grubu hastalara 2 hafta arayla tekrarlı olarak 3 kez uyku hijyeni eğitimi verilmiş ve her hafta 2 seans olmak üzere toplam 16 seans refleksoloji uygulaması yapılmıştır. Kontrol grubu hastalara herhangi bir girişim uygulanmamıştır.	-Arasında yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir durumu, başka bir kronik hastalığın varlığı, hastalığın tanısı ve evresi, tanı süresi ve kemoterapi kür sayısı açısından istatistiksel olarak önemli bir farkın olmadığı ve her iki grubun benzer olduğu belirlenmiştir. -Öznel Uyku Kalitesi puan ortalamalarının deney ve kontrol grubu arasında istatistiksel olarak önemli olmadığı bulunmuştur.
Sinem GÖRAL TÜRKCÜ 2019	Deney grubuna dahil edilen (n=34) Kontrol grubuna dahil edilen (n=34)	Watson insan bakım modeline temellendirilm iş refleksoloji uygulamasının jinekolojik kanser hastalarında anksiyete, depr	-Veri toplama araçları olarak; Kişisel bilgi formu ,Beck anksiyete ölçeği, Beck depresyon ölçeği, Avrupa kanser araştırma ve tedavi organizasyonu yaşam kalitesi ölçeği kullanılmıştır. -Deney grubuna 6 seans refleksoloji uygulaması yapılmıştır. Her seans 30-45 dakika sürmüştür. Uygulamalar her hasta için birer gün arayla haftada 3 kez	-Deney grubundaki kadınların anksiyete düzeylerinin kontrol grubuna göre daha düşük olduğu, bu durumda refleksolojinin anksiyeteyi azaltmada etkili olduğu belirlenmiştir. -Deney grubundaki kadınların genel yaşam kalitesi düzeylerinin kontrol

		esyon ve yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi	yapılmıştır. -Ölçüm araçları (ölçekler); uygulama öncesi ilk görüşmede, 2. haftada ve 4. haftada uygulanmıştır. Kontrol grubundaki hastalar standart bakım almaya devam etmiştir. Kontrol grubundaki kadınlara ölçüm araçları ilk görüşme ve 4 hafta sonra tekrar uygulanmıştır.	grubundaki kadınlardan yüksek olduğu, bu durumda refleksolojinin genel yaşam kalitesini arttırmada etkili olduğu tespit edilmiştir. -Deney grubundaki kadınların semptom skalası alt boyutu toplam puan ortalamaları kontrol grubundaki kadınlardan düşük olduğu, bu durumda semptomları azaltmada etkili olduğu saptanmıştır.
Hacer ALAN 2016	Deney grubuna dahil edilen (n=60) Kontrol grubuna dahil edilen (n=20)	Jinekolojik kanser hastalarında kemoterapi tedavisi sürecinde uygulanan progresif kas gevşeme egzersizleri ve refleksolojinin ağrı,yorgunluk, anksiyete depresyon ve yaşam kalitesi üzerine etkisi	-Veri toplama formu, Brief ağrı envanteri, Brief yorgunluk envanteri, Beck anksiyete envanteri, Beck depresyon envanteri, Yaşam kalitesi ölçeği kullanılmıştır. -Refleksoloji grubuna 8 hafta boyunca, haftada 2 kez ev ziyareti ile, 2 seans bir arada olmak üzere, araştırmacı tarafından her iki ayağa toplamda 60 dakika refleksoloji yapılmıştır. Gevşeme+refleksoloji grubuna, 8 hafta boyunca, haftada 2 kez ev ziyareti ile ilk olarak 40 dk progresif kas gevşeme egzersizleri yaptırılmış, daha sonra araştırmacı tarafından her iki ayağa toplamda 60 dk refleksoloji yapılmıştır	-Kadınların tamamına yakını dua ettiğini,bitkisel ilaç,vitamin kullandığını, egzersiz, akupunktur, reiki, masaj,gevşeme teknikleri ,yoga ve meditasyon yaptığını belirtmiştir. Bu değişkenlere göre kontrol ve müdahale grupları arasında fark yoktur. -Refleksoloji ve gevşeme+refleksoloji gruplarına ait yorgunluk şiddeti ile yorgunluğun günlük yaşama etkisi grup içi puan ortalamaları farkı tüm izlem dönemlerinde istatistiksel olarak anlamlıdır. -İlk görüşme puan ortalamaları diğer haftalara göre daha yüksektir.
Hilal PEKMEZCİ 2018	Deney grubundaki (n=30) Kontrol grubu (n=30)	Kemoterapi alan akciğer kanseri hastalarında ayak refleksolojisi uygulamasının bulantı kusma ve uyku kalitesine etkisi	Araştırmanın verileri Hasta Bilgi Formu, Rhodes Bulantı, Kusma ve Öğürme İndeksi (BKÖİ) ve Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ) ile toplanmıştır.	-Refleksolojinin bulantı kusma ve yorgunluğun azaltılmasında pozitif etkileri olduğu belirlenmiştir. -Ayak refleksolojisinin bulantı, kusma ve öğürme deneyimi oluşumunu ve öğürmeden oluşacak sıkıntıyı azalttığı bulunmuştur.

Sonuç

Tüm dünyada pek çok alanda bir tamamlayıcı alternatif tıp yöntemi olan refleksoloji üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Refleksoloji genellikle hastalıkların semptom yönetiminde kullanılmaktadır. Onkoloji alanında da kullanımı oldukça yaygındır. Yapılan çalışmalarla kanser hastalarında refleksoloji ile bulantı, öğürme, kusmayı azalttığı; uyku kalitesini artırdığı; anksiyeteyi azaltıp, yaşam kalitesini artırdığı; semptom skalasını düşürdüğü; yorgunluğun da önemli anlamlı derecede azalttığı belirlenmiştir.

Literatüre bakıldığında randomize kontrollü çalışmalardan çok genel olarak onkoloji hastalarının TAT kullanım durumlarının incelendiği görülmüştür. Refleksolojinin kanser hastalarında semptom yönetiminde oldukça fazla etkisi varken ülkemizde bu konuda yapılan randomize kontrollü çalışma sayısı oldukça az bulunmuştur. Refleksolojiye verilen yanıtı nelerin etkilediğinin daha iyi incelenmesi için yapılan randomize kontrollü çalışmaların artırılması gerekmektedir.

Kaynaklar

1. American Diabetes Association. Standards of Medical Care in Diabetes 2019. *Diabetes Care*, 40(1), 1–135.
2. Botting, D. (1997). Review of Literature on the Effectiveness of Reflexology. *Complementary Therapies in Nursing & Midwifery*, 3, 123- 130.
3. Bolsoy,N.,Perimenstrüel Distresin Hafifletilmesinde Refleksolojinin Etkinliğinin İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. 2008; İzmir.
4. Chumthi, L., Volrathongchai,. K, Eungpinichpong, W. (2011). Effect Of Foot Reflexology on Stres Reduction Among Adolescent Mothers During The Postpartum Period. *Royal Thai Air Force Medical Gazette*, 57(1), 24-35.
5. Çevik, K. (2013). Hemşirelikte Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi: Refleksoloji. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 29(2), 71-82.
6. Demirsoy, G. (2016). Meme Kanseri Hastalarının Tamamlayıcı ve Alternatif Tedavi Kullanım Durumları. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2016; Aydın.
7. Gambles, M., Crooke, M., Wilkinson, S. (2002). Evaluation of A Hospice Based Reflexology Service: Qualitative Audit of Patient Perceptions. *European Journal of Oncology Nursing*, 6(1), 37-44.
8. Hughes, C.M., Smyth, S., Lowe-Strong, A.S. (2009). Reflexology For The Treatment of Pain in People With Multiple Sclerosis: A Double-Blind Randomised Sham-Controlled. *Clinicaltrial. Mult Scler*,15(11),1329–38.
9. Kim, J.I., Lee, M.S, Kang, J.W. et al. (2010). Reflexology For The Symptomatic Treatment of Breas Tcancer,A Systematic Review. *Integr Cancer Ther*, 9(4), 326-330.
10. Lett, A. (2002). The Future of Reflexology. *Complementary Therapy in Nursing & Midwifery*, 8,84-90.
11. Magill, L. (2008). The Conjoint Use of Music Therapy and Reflexology With Hospitalized Advanced Stage Cancer Patiens and Their Families. *Palliative and Supportive Care*, (6),289- 296.
12. Mollart, L. (2003). Single-Blind Trialad Dressing The Differential Effects Of Two Reflexology Techniques Versus Rest, On Ankle And Foot Oedema in Late Pregnancy. *Complementary Therapies In Nursing & Midwifery*,9, 203–208.
13. Moustakas, C. (1994). Phenomenological Research Methods. Thousand Oaks, CA:Sage.
14. Neuman, W.L. (2012) Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II.Cilt (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası.
15. Özdelikara, A., & Arslan, B. (2017). Kemoterapiye bağlı bulantı-kusma yönetiminde tamamlayıcı ve alternatif tıp yöntemlerinin kullanımı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Gümüşhane, 6(4), 218-223.
16. Pekmezci, P.H. Kemoterapi alan akciğer kanseri hastalarında ayak refleksolojisi uygulamasının bulantı kusma ve uyku kalitesine etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi, 2018; Trabzon
17. Punch, K.F. (1998). Inlroduction To Social Research: Quantitative and Qualitative Approaches. London: Sage.
18. Kurt, S., Süt, H. K., & Küçükkaya, B. (2019). Bir Üniversite Hastanesine Başvuran Jinekolojik ve Meme Kanseri Hastalarda Tamamlayıcı Sağlık Yaklaşımları Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 9(3), 326-336.
19. Taha, N.M., Ali, Z.H. (2011). Effect Of Reflexology On Pain And Quality of Life In a Patient With Rheumatoid Arthritis. *Life Science Journal*, 8(2): 357-365.
20. Tabur, H., Başaran, E.B.Z. Refleksoloji'ye Giriş. Birleşik Matbaacılık; 1.Baskı. İzmir: 2008.
21. Tekindal, M. (2018). (Translation editor in Turkish). Nitel Araştırmalarda Yazılım Kullanımı Adım Adım Rehber. (Using Software in Qualitative Research A Step- by- Step Guide. Silver, C. & Lewins, A. Eds. SAGE Publications, 2014) Ankara: Nika Yayınevi.
22. Tiran, D., Chummun, H. (2005). The Physiological Basis of Reflexology and Its Use as A Potential Diagnostic Tool. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 11, 58–64.
23. Vennells, D.f. (2004). Refleksoloji. Çeviren: Soner S. 2.Baskı. İzmir: Ege Meta Yayınları.
24. Wang, M.Y., Tsai, P.S., Lee, P.H., et al. (2008). The Efficacy Of Reflexology: Systematic Review. *Journal of Advanced Nursing*, 62(5), 512–520.
25. Wilkinson, I. (2002). The House of Lords Select Committee For Science and Technology. Their Report on Complementary and Alternative Medicine and Its Implications For Reflexology. *Complementary Therapies in Nursing & Midwifery*, 8, 91-100.
26. Woodward., S, Norton, C.S., Gordon, J. (2009). Reflexology For Treatment of Constipation. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 4(56), 1-6.
27. Xavier, R. (2007). Facts on Reflexology. *Nursing Journal of India*, 98(1): 11- 12.
28. Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

29. Zengin, L. Kemoterapi Alan Hastalarda Uyku Hijyeni Eğitimi Ve Refleksolojinin Uyku Kalitesine Ve Yorgunluğa Etkisi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Doktora Tezi, 2017; Malatya.

NURSING CARE OF A PATIENT WITH PLASMACYTOMA / MULTIPLE MYELOMA ACCORDING TO OREM SELF CARE DEFICIENCY NURSING THEORY: CASE REPORT

Beste UÇKAY¹, Dilay ARI¹, Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN²

¹ İzmir Kâtip Çelebi University Institute of Health Sciences, İzmir, TURKEY

² İzmir Kâtip Çelebi University Faculty of Health Sciences, İzmir, TURKEY
beste.uckay@gmail.com

ABSTRACT

Theories and models in nursing form a set of structures and disciplines in care practices. Maintenance practices are applied without interruption and complexities are eliminated. Orem, one of the theoreticians, argues that there is a mutual interaction between human and the environment. Self Care Theory is one of the frequently used theories in nursing practices and it defends that human beings are a unique entity, an integral whole from their environment. This theory made definitions of the concepts of human, environment, health and nursing in line with this view. The purpose of this case article is determining the self-care needs of the patient who was followed up in the palliative care clinic with the diagnosis of “plasmacytoma / multiple myeloma” according to Orem’s “Self Care Theory” and presentation of the nursing care plan. Plasmacytoma is a plasma cell disease that is a solitary or multiple neoplasm of monoclonal plasma cells. Although benign, plasmacytomas can transform into multiple myeloma disease, a malignant and deadly disease. It is characterized by back pain and backache in patients diagnosed. Patients diagnosed with plasmacytoma need supportive and educational nursing approaches and guidance according to Orem’s Self Care Deficiency Nursing Theory.

Case Report

A 81-year-old woman, MS, applied to a neurosurgery of a training and research hospital on 25.11.2019 with the complaint of low back pain for five months. The biopsy result taken from the lumbar fifth vertebra was admitted to the palliative care clinic for the diagnosis of Plasma cell myeloma (plasmacytoma) to receive radiotherapy. The patient is also a Type 2 DM, Hypertension patient for 10 years. Nursing care was performed by using the Functional Health Pattern Nursing Care model. The patient evaluated according to this model was diagnosed as: Chronic pain, Nausea, Fatigue, Disruption in Sleep Pattern, Lack of Self Care, Nutrition Less than Requirement, Constipation, Infection Risk and Fall Risk.

Result

In the case example, the nursing care of the female patient with plasmacytoma / multiple myeloma was performed according to Orem’s Self-Care Deficiency Nursing model. With the created nursing process, the chronic disease plasmacytoma / multiple myeloma succeeded with nursing care and patient compliance.

Keywords: Plasmacytoma, Self-care, Orem, Nursing Care

LUNG CANCER CASE ACCORDING TO WATSON HUMAN CARE MODEL

Dilay ARI¹, Beste UÇKAY¹, Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN²

¹İzmir Katip Çelebi University Institute of Health Sciences, Izmir, Turkey

²İzmir Katip Çelebi University Faculty of Health Sciences, Izmir, Turkey

ariidilay@gmail.com

ABSTRACT

Nursing care models have created schemes and systems aimed at focusing on the individual and the problems of the individual, which improves the quality of care in patient care practices. Although nursing care models are numerous, the way to effective care is through reflecting the holistic perspective to care. For this purpose, in this case report, a 50-year-old patient with lung cancer was evaluated according to the Watson Human Care Model.

The Watson Human Care Model divides the maintenance process into three stages. These stages are the interpersonal care process, care status and improvement process. In addition to nursing care practices, the aim of this care model is to understand the individual's experiences. According to Watson, good nurse-patient relationship affects the quality of care positively. On the basis of Watson nursing; it includes information about how body care practices support the spiritual aspect of the person and also how to provide compassion, empathy and comfort.

According to World Health Organization (WHO) 2018 data, cancer is responsible for 9.6 million deaths in 2018. The most common types of cancer include lung and breast cancer. Lung cancer with the highest mortality among cancer types is 1.76 million. Cancer is a disease that negatively affects an individual's life and reveals the need for palliative care. In this process, the importance of the nurse in the life of the patient has a large share. In the components of palliative care, besides the symptom management of the patient, there is moral support and holistic perspective. For this reason, Watson Human Care Model, which supports holistic perspective, was used in this case.

Result

In the case example, care was provided by using Watson human care model in the care of a woman diagnosed with lung cancer. While the patient was cooperative, he participated in care practices.

Keywords: Watson, Human Care Model, Nursing Process

ANALYSIS OF RELATIONSHIP BETWEEN PERCEPTION OF OBSTACLES AND PSYCHOSOCIAL SELFSUFFICIENCY IN TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

Özge Akbaba¹, Nesrin NURAL²

¹Erzincan Binali Yıldırım University, Vocational School of Health Services, Erzincan, Turkey

² Karadeniz Technical University, Health Sciences Faculty, Trabzon, Turkey
ozgeakbaba24@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Self-efficacy is important in developing positive health behaviors. Self-care behaviors of the individual are closely related to treatment compliance, metabolic control and psychosocial self-efficacy. It is thought that the individual's psychosocial self-efficacy is effective in the course of diabetes, as well as the limitations, obstacles and disorders faced by the disease process may affect psychosocial self-efficacy.

Aim: This research was conducted as a descriptive study to investigate the relationship between perception of obstacles and psychosocial self-sufficiency in Type 2 diabetic patients.

Method: The sample of the study consisted of 186 diabetic patients who came to the Internal Medicine Polyclinic at Artvin State Hospital. Ethics commission approval was received from the Karadeniz Technical University Clinical Research Ethics Committee for the study. The data were collected using the "Patient Information Form", "Diabetes Empowerment Scale" and "Perception of Obstacles subscale in Multi-Dimensional Diabetes Questionnaire". Spearman correlation analysis, Mann Whitney-U test, Kruskal-Wallis test and Shapiro-Wilk test were used in the evaluation of data.

Result: The average age of the participants was 57.74±8.96 years and 56.5% of them were male. The mean score of the empowerment scale of the patients and the perception of obstacles subscale were 3.59±0.61 and 2.25±1.65, respectively. It was detected that age, marital status, education level, working status, type of treatment, duration of diabetes, level of glycemic hemoglobin, years of using insulin, number of insulin administered daily, diabetic complications, psychological problems, daily activities allowance of diabetes, diabetes-related hospitalization, drug use, difficulty in exercise and health checks affected perception of obstacles and psychosocial self-sufficiency ($p<0.05$). In addition, it was found that family structure, economic level, education status affected the psychosocial self-efficacy of the patients, and diabetes-related hospitalization, difficulty in adapting to diet affected the perception of disability ($p<0.05$).

Conclusions: The perception of obstacles and psychosocial self-sufficiency of patients are affected by many factors. As the psychosocial self-sufficiency of patients increases, the perception of obstacles decreases.

Key Words: Diabetes, perception of obstacles, empowerment, nursing, psychosocial self-sufficiency

YAŞLILARDA AROMATERAPİ MASAJININ UYKU KALİTESİ VE UYKULULUK DÜZEYİNE ETKİSİ

Müberra Öz¹, Meftun Akgün²

¹Uzman Hemşire

²Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Türkiye
muberra0zz@gmail.com

ÖZET

Araştırma, huzurevinde uyku sorunu olan yaşlılara uygulanan non-farmakolojik yöntemlerden aromaterapi masajının uyku kalitesi ve uykululuk düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Çalışmanın verileri literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulan “Yaşlı Tanıtım Formu”, “Pittsburgh Uyku Kalitesi Ölçeği” ve “Epworth Uykululuk Skalası” kullanılarak toplandı.

Aromaterapi masajını uygulamadan önce Pittsburgh uyku kalitesi ölçek değerinin ortalama 15,93±4,11 olduğu, aromaterapi uygulandıktan sonra yapılan ölçümlerde ise ölçek değerinin ortalama 4,93±2,05 olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu saptandı ($p=0,001$, $p<0,05$). Aromaterapi masajı uygulama öncesinde Epworth uykululuk skalası ölçek değerinin (12,13±2,44), uygulanan aromaterapiden sonra yapılan ölçümlerde (2,06±1,70) daha düşük olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu saptandı ($p=0,001$, $p<0,05$).

Sonuç olarak huzurevinde kalan yaşlıların uyku aktivitesiyle ilgili problem yaşadıkları ve yaşadıkları bu uyku problemi için uygulanan aromaterapi masajının etkili olduğu ve yaşlıların uyku kalitelerinin arttığı görüldü. Aromaterapi masajının, uygulama öncesine göre Pittsburgh Uyku Kalitesi Ölçeği ve Epworth Uykululuk Skalası düzeylerini düşürerek uyku kalitesini artırdığını ve uykululuk düzeyini azalttığı saptandı.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Uyku Kalitesi, Uykululuk Düzeyi, Aromaterapi, Aromaterapi Masajı

THE EFFECT OF AROMATHERAPY MASSAGE ON SLEEP QUALITY AND SLEEPING IN THE ELDERLY

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the effect of aromatherapy massage on the sleep quality and sleepiness levels with non-pharmacological methods for elderly people living in nursing home.

The study data was collected using “Elder Description Form”, “Pittsburgh Sleep Quality Scale” and “Epworth Sleepiness Scale” created by the researcher in accordance with the literature.

While before applying aromatherapy massage, the Pittsburgh Sleep Quality Scale mean value was found to be 15,93±4,11, after applying aromatherapy massage mean value of the scale was 4,93±2,05 and, there were statistically significant differences between them ($p=0,001$, $p<0,05$). Before applying aromatherapy massage, the Epworth Sleepiness Scale value (12,34±2,44) was lower compared to the scale of after applying aromatherapy (2,06±1,70) and there were statistically significant differences between them ($p=0,001$, $p<0,05$).

As a result, it has been proved that the aromatherapy massage applied to the sleep problems of the elderly people living in the nursing home and experiencing this sleep problems has been proved to be effective and it can be stated that the sleep quality of the elderly increases and the Pittsburgh Sleep Quality Scale and Epworth Sleepiness Scale levels decrease according to the pre-application aromathrapy massage.

Key Words: Elderly, Sleep Quality, Sleepiness Level, Aromatherapy, Aromatherapy Massage

DOES NURSING EDUCATION IN TURKEY AFFECT THE ATTITUDES TOWARD AGING AND ELDERLINESS?

Sadık Hançerliođlu¹, İsmail Toygar¹, Dimitrios Theofanidis²

¹Ege University, Faculty of Nursing, Internal Medicine Nursing Department, Turkey

² Department of Nursing, Alexandreio Technological Educational Institute of Thessaloniki, Greece
ismail.toygar1@gmail.com

ABSTRACT

Background: The aging population of the world is affecting many aspects of daily life and caring sciences. Nursing care is one of the fields affected by the aging population. Nursing students' attitudes toward aging and elderliness have become an important issue. So, the effect of nursing education on the attitudes toward aging and elderliness needs to be evaluated.

Objectives: The aim of this study is to explore the attitudes of nurse students in Turkey, towards aging and elderliness and to determine differences in terms of year of study.

Methods: The study uses a comparative design with data collected from November to December 2019. A random sample of 306 nursing students was selected. A demographic data form and the Attitudes Toward Ageing and Elderliness Scale (ATAES) were used to collect data.

Results: Of the students, 47.7% reported that they cared for older adults in their clinical practice and 53.6% confirmed that they had successfully completed the theoretical lessons on elderly care. Theoretical education (Cohen's $d=0.23$) and clinical practice (Cohen's $d=0.34$) on elderly care have minimal effects on the attitudes toward aging and elderliness.

Conclusion: Theoretical education and clinical practice as conducted currently in a university in Turkey, do not affect the attitudes toward aging and elderliness.

Keywords: Aging; Elderliness; Nursing; Education; Students

KANSERLİ HASTALARIN MANEVİ BAKIM GEREKSİNİMLERİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Tuğba Menekli¹, Rukiye Pınar Bölüktaş², Ayşe Nur Can³

¹ İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

² İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

³ İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

ÖZET

Giriş ve Amaç: Manevi gereksinimler; bireyin manevi yoksunluğunu azaltacak veya manevi gücünü destekleyecek ihtiyaçlar olarak tanımlanmaktadır. Kanser gibi yaşamı tehdit eden durumlarda manevi bakım gereksiniminin daha da arttığı bilinmektedir. Ülkemizde kanserli hastalarda manevi bakım ihtiyacını inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle, mevcut araştırma kanserli hastalarda manevi bakım gereksinimlerini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini bir eğitim araştırma hastanesinin onkoloji kliniğinde yatarak veya ayakta kemoterapi tedavisi gören 310 kanserli hasta oluşturmuştur. Veriler Kişisel Tanıtım Formu, Manevi Bakım Gereksinimleri Ölçeği (MBGÖ) ve Yaşam Kalitesi İndeksi –Kanser Versiyonu-III” (Quality of Life Index–Cancer Version-III (QOL-CV) ile toplanmıştır. MBGÖ 4 boyuttan (Faith and spiritual activities, puan:12-60), Peacefulness and security until the end of one’s lifetime, puan 4-20), Love and support of the intimacy, puan:5-25) , Briefing about the healthy, puan:3-15) oluşmaktadır. Ölçekten toplam alınan en düşük puan 24, en yüksek puan 120’dir. Alınan puanların yüksek olması manevi bakım ihtiyacının yüksek olduğunu gösterir. QOL-CV 4 alt boyuttan (sağlık ve hareketlilik, sosyo-ekonomik, psikolojik ve dinsel, aile) oluşmakta olup, toplam ve alt boyut puanları 0-30 arasında değişmektedir. Puan arttıkça yaşam kalitesi artmaktadır. Veriler SPSS 25 programında tamamlayıcı istatistikler, ANOVA varyans analizi, t testi ve Pearson’s korelasyon testi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yaş ortalaması 56.01±10.33 olan hastaların büyük çoğunluğu kadın (%58.1), evli (%75.8) ve ortaokul mezunudur (%43.5). Tanı açısından birinci sırada meme kanseri (%26.7) yer almaktadır; hastaların %69.6’sında metastaz mevcuttur. MBGÖ ortalama puanı 95.05 olan hastalar yüksek derecede manevi bakım gereksinimi içindedirler. En fazla ihtiyaç duyulan manevi bakım alanı Peacefulness and security until the end of one’s lifetime’dir. Hastaların QOL-CV ortalama puanı 21.58 olup, en fazla etkilenen yaşam kalitesi alanı ailedir. Metastazı olanların manevi bakım gereksinimleri fazla ve yaşam kalitesi düşüktür (p<0.05). Yaşam kalitesi düşüktüğü manevi bakım gereksinimi artmaktadır (r:-0.24; p:0.001).

Sonuç: Kanser hastaları yüksek derecede manevi bakım gereksinimi içindedir, metastazı olan ve yaşam kalitesi düşük olan hastalar daha fazla manevi gereksinimi duymaktadırlar. Bu nedenle bütüncül yaklaşımın bir parçası olarak kanser hastalarının manevi bakım gereksinimlerinin rutin olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Manevi Bakım Gereksinimi, Yaşam Kalitesi

SPIRITUAL CARE NEEDS OF CANCER PATIENTS AND AFFECTING FACTORS

ABSTRACT

Introduction and purpose : Spiritual needs; It is defined as the needs that will reduce the moral deprivation of the individual or support his spiritual power. It is known that the need for spiritual care increases even more in life-threatening situations such as cancer. In our country, no study investigating the need for spiritual care in patients with cancer has been encountered. For this reason, the current research was conducted to determine the moral care needs and the factors affecting patients with cancer.

Material and Method: The sample of the study consisted of 310 cancer patients who received inpatient or outpatient chemotherapy treatment in an oncology clinic of an educational research hospital. The data were collected by Personal Identification Form, Spiritual Care Needs Scale (SCNS) and Quality of Life Index-Cancer Version-III (QOL-CV). SCNS in 4 dimensions (Faith and spiritual activities, score: 12-60), Peacefulness and security until the end of one's lifetime, score 4-20), Love and support of the intimacy, score: 5-25), Briefing about the healthy score: 3-15). The lowest total score is 24, and the highest score is 120. A high score indicates that the need for spiritual care is high. QOL-CV consists of 4 sub-dimensions (health and mobility, socio-economic, psychological and religious, family), and total and sub-dimension scores range from 0-30. As the score increases, the quality of life improves. The data were evaluated in the SPSS 25 program with complementary statistics, ANOVA variance analysis, t test and Pearson's correlation test.

Results: The majority of patients with a mean age of 56.01 ± 10.33 , are female (58.1%), married (75.8%) and secondary school graduate (43.5%). Breast cancer (26.7%) ranks first in terms of diagnosis; Metastasis is present in 69.6% of patients. Patients with an average SCNS score of 95.05 are in high need for spiritual care. The most needed spiritual care area is Peacefulness and security until the end of one's lifetime. The average QOL-CV score of the patients is 21.58 and the most affected quality of life is the family. Those with metastasis have high moral care needs and low quality of life ($p < 0.05$). The need for spiritual care increases as the quality of life decreases ($r: -0.24$; $p: 0.001$).

Conclusion: Cancer patients are in need of a high level of spiritual care. Patients with metastases and poor quality of life need more spiritual needs. Therefore, routine evaluation of the spiritual care needs of cancer patients is recommended as part of the holistic approach.

Keywords: Cancer, Spiritual Care Need, Quality of Life

KANSERLİ HASTALARDA HASTALIK ALGISI ve YAŞAM KALİTESİ

Tuğba MENEKLİ¹, Ferhan DOĞAN² Emin Tamer ELKIRAN³

1 İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD

2 İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD

3 İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi, Tıbbi Onkoloji AD

ÖZET

Amaç: Bu araştırma kanserli hastalarda hastalık algısını ve yaşam kalitesini incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Araştırmanın örneklemini Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında bir eğitim araştırma hastanesinin onkoloji kliniğinde yatarak ve ayaktan tedavi gören 151 kanserli hasta oluşturmuştur. Veriler Kişisel Tanıtım Formu, Hastalık Algısı Ölçeği (HAÖ), Yaşam Kalitesi İndeksi –Kanser Versiyonu-III (QOL-CV) kullanılarak toplanmıştır. Veriler SPSS 25 programında tanımlayıcı istatistikler, Independent Samples t, Kruskal Wallis, Mann-Whitney U, t testi ile OneWay ANOVA değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hastaların % 58.3' ünün kadın, %29.1'inin kolon kanseri olduğu ve %11.9'unun hastalık hakkında bilgi sahibi olmadığı bulunmuştur. HAÖ alt ölçeklerinden hastaların kişisel kontrol algısı puan ortalamalarının (23.00 ± 3.35) en yüksek, QOL-CV alt ölçeklerinden ise aile alt ölçeği puan ortalamasının en yüksek (26.97±5.04) olduğu bulunmuştur. Toplam QOL-CV puanı 23.44±4.42 olarak saptanmıştır.

Sonuç: Hastaların hastalığın süresi, seyri ve tedavisi üzerindeki iç kontrol algılarının yüksek ve yaşam kalitesinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Tanıtıcı ve hastalığa ait özelliklerine göre hastalık algısı ve yaşam kalitesi düzeyleri farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Hastalık algısı, Yaşam kalitesi.

ILLNESS PERCEPTION AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CANCER

SUMMARY

Objective: The purpose of this descriptive study is to determine the perception of illness and quality of life in patients with cancer.

Materials and Methods: The sample of the study consisted of 151 cancer patients who were inpatient and outpatient in the oncology clinic of an education and research hospital between December 2019 and February 2020. The data were collected using Personal Information Form, Illness Perception Scale (IPQ), Quality of Life Index-Cancer Version-III (QOL-CV). The data were evaluated in SPSS 25 program with descriptive statistics, Independent Samples t, Kruskal Wallis, Mann-Whitney U, t test and OneWay ANOVA.

Results: It was found that 58.3% of the patients were female, 29.1% had colon cancer and 11.9% had no information about the illness. It was found that the mean scores of the patients' perception of personal control (23.00 ± 3.35) from the IPQ subscales were the highest, and the family subscale mean score of the QOL-CV subscales was found to be the highest (26.97 ± 5.04). The total QOL-CV score was 23.44 ± 4.42 .

Conclusion: It was determined that the patients' perception of internal control over the duration, course and treatment of the illness was high and their quality of life was moderate. Illness perception and quality of life levels differ according to the descriptive and illness characteristics.

Keywords: Cancer, Illness Perception, Quality Of Life.

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-TRANSCENDENCE AND VULNERABILITY IN GERIATRIC PATIENTS

Funda Sofulu¹, Yasemin YILDIRIM², Fisun ŞENUZUN AYKAR²

¹Kâtip Çelebi Üniversitesi, Hemşirelik, İzmir

²Ege Üniversitesi, Hemşirelik, İzmir

Introduction: Due to the decrease in the birth rate and the improvement of living standards all over the world, human life is prolonged and the elderly population is increasing. Self-transcendence is defined as the cognitive maturity that provides awareness of environment and harmony to the environment. There are many studies stating that self-transcendence has a positive effect on mental health and life satisfaction.

Aim: The determination of the relationship between self-transcendence and fragility in geriatric patients.

Material and Method: This descriptive study was conducted with 105 geriatric patients registered. The data collection was performed between 01 October 2017- 30 January 2018 in the study. In collecting the data of the research, it was collected by the researchers by using the "Patient Information Form" ,"Self-transcendence Scale" and "Edmonton Fragility Scale" (Annex-3). Percentages, means, Chi-square test and logistic regression analysis will be used to evaluate the data.

Results: When the results are analyzed; When the distribution of individuals according to their socio-demographic status is examined, the average age of the individuals participating in the study is 71.26 ± 5.99 (min-max: 62-67), 54.9% of them are women and 65.7% are married 55.9% of individuals' income is less than their expenses. The median number of children is 2 (min-max: 1-10). 74.5 percent of them stated that they frequently meet with their children. In the study, the median number of falls in the last year is 1 (min-max: 1-5). The average quality of life perceived by individuals is 5.66 ± 2.09 (min-max: 1-10). A comparison of the variables related to the fragility of the elderly individuals and the mean scores of the self-transcendence and fragility scales were made. According to his own age perception; Self-transcendence scores of individuals who perceive themselves as middle-aged are higher than those who perceive themselves as old and very old. Self-transcendence scores of individuals hospitalized in the last year are lower than those who are not hospitalized. According to his own age perception; The fragility scores of individuals who perceive themselves as old are higher than those who perceive themselves as young and middle-aged. The vulnerability scores of those with any chronic disease, those who experienced a fall in the last year, and those who were hospitalized in the last year were higher. As a result of our study, research findings are consistent with the relationship shown in the self-transcendence theory (Reed, 2008).

Keywords: Nursing, Self-Transcendence, Fragility, Geriatric Patient

EVALUATION OF KNOWLEDGE AND PRACTICES REGARDING THE PRESENCE OF POLYPHARMACY AND DRUG USE IN GERIATRIC PATIENTS

Res. Asist. Funda SOFULU¹

Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN

¹İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İzmir/ TÜRKİYE

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İzmir/ TÜRKİYE

Aim: This study was conducted to evaluate the knowledge and applications of polypharmacy and drug use in geriatric patients.

Material and Method: This descriptive study was conducted with 123 geriatric patients registered. The data collection was performed between June and September 2017 in the study. A questionnaire was utilized for data collection. Percentages, means, Chi-square test and logistic regression analysis were used to evaluate the data.

Results: Of the geriatric patients included in the study, %61'i (n:75) years, the mean number of drugs used by geriatric patients was 4±2.8, 59.3 % was not aware of the names of drugs used, %74.8 did not know the reasons for their use, 8.9% made changes in pharmaceutical dosage form, %68.3 was not aware of the interaction between drugs and food and beverages, %64.2 was not taking drugs in a timely manner, %20.3 was not paying attention to the expiration dates, %70.7 was using non-prescription drugs, %19.5 was stopping to take drugs when feeling good, %74.8 side effects develop , % 44.7 had no social support in taking drugs. The level of education was effective in taking drug overdoses; the level of education was effective in making changes in dosage; the level of education, occupation, income and health insurance were effective in knowing the interaction of drug with food; the level of education, occupation and income level were effective in remembering to take drugs; the level of education, were effective in paying attention to the expiration dates.

Conclusion: In this study, it was determined that the knowledge of the elderly on drug use was inadequate and this was affected by their level of education.

Keywords: Nursing, drug use, geriatric patient

THE PLACE OF NURSING THEORIES IN CASE REPORTS: A SYSTEMATIC REVIEW

Nur BAŞAK¹, Gizem ARSLAN², Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN³, Yasemin TOKEM³

¹ İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

² İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi

³ İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Abstract

Objective: Nursing theories help define what nursing care is, how it should be, and why it is done. In addition, these theories reveal that the nursing discipline is a separate space. With these theories, nurses can provide patients with more specific and concrete care and guidance. In 1860, Florence Nightingale introduced environmental theory which is the first theory of nursing. The environmental theory, which continues to be used even today, is based on making the best use of the patient's environment in recovery for patients. Except for Nightingale, Gordon's functional health patterns (FHP) which is created by Marjory Gordon, are one of the most frequently used models to provide a more comprehensive nursing assessment of the patient during the care process by nurses. The use of patient and disease-specific theories and models in clinics makes both the care process and nursing assessment easier. In this review, it is aimed to be a guide for the use of theories by evaluating how nursing theories and models are used in case reports, their suitability for purpose and the results of the care given.

Method: This review was conducted based on the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis Statement (PRISMA). Six English databases (PubMed, ScienceDirect, DOAJ, ProQuest, Google Scholar, Cochrane) and two Turkish databases (YÖKTEZ ve Google Akademik) were searched from January 2010 to January 2020 with “nursing theories, case study, nursing care, nursing management, hemşirelik kuramları, olgu sunumu, hemşirelik bakımı, hemşirelik yönetimi” keywords. MeshTerms was used when scanning in PubMed. Inclusion criteria are researched by nurses, being case studies, done in the last ten years, accessible full texts and languages of the researches are Turkish or English and studied in Turkey. The Randomized Controlled Trial Checklist of Joanna Briggs Institute was used to assess the methodological quality of the included articles. Mendeley was used to eliminate and regulate repeated research.

Results and Conclusion: Considering the inclusion and exclusion criteria, repeated studies were eliminated with Mendeley and the remaining studies were examined. The results and interpretation of the results will be presented as a table in the presentation.

Keywords: Nursing Theories, Nursing, Systematic Review, Case Reports.

NURSING APPROACH IN STOMACH CANCER: SYSTEMATIC REVIEW

Nur BAŞAK¹, Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN², Gülbin KONAĞCI³

¹ İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

² İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

³ İzmir Demokrasi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Abstract

Objective: Gastric cancer is a type of cancer that can be seen for all age groups in both women and men. It is among the most common causes of death within malignant diseases. As the stomach is a large lumen organ, the symptoms usually begin to appear in very advanced stages. Therefore, distant metastases usually occur in 50% of patients who got diagnosed. The World Health Organization estimates that in 2018, stomach cancer caused 783,000 deaths worldwide. Nurses have a key role in providing education to patients for faster recognition of symptoms, giving care and support during the disease process. In this review, it is aimed to evaluate the adequacy and deficiencies of nursing care in this subject with the studies and findings of studies.

Method: This review was conducted based on the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis Statement (PRISMA). Six English databases (PubMed, ScienceDirect, DOAJ, ProQuest, Google Scholar, Cochrane) and two Turkish databases (YÖKTEZ ve Google Akademik) were searched from January 2010 to January 2020 with “stomach cancer, gastric cancer, stomach neoplasia, gastric neoplasia, mide kanseri, mide neoplazisi, gastrik kanser, gastrik neoplazi” and “nursing, nursing care, nursing management, hemşirelik, hemşirelik bakımı, hemşirelik yönetimi” keywords. MeshTerms was used when scanning in PubMed. Inclusion criteria are researched by nurses, being randomized controlled studies, done in the last ten years, accessible full texts and languages of the researches are Turkish or English. The Randomized Controlled Trial Checklist of Joanna Briggs Institute was used to assess the methodological quality of the included articles. Mendeley was used to eliminate and regulate repeated research.

Results and Conclusion: Considering the inclusion and exclusion criteria, repeated studies were eliminated with Mendeley and the remaining studies were examined. The results and interpretation of the results will be presented as a table in the presentation.

Keywords: Stomach cancer, nursing, systematic review.

VALUES AND BEHAVIORS FOR END OF LIFE CARE AND ATTITUDES TOWARDS DEATH OF SENIOR NURSING STUDENTS

Deniz ŞANLI¹, Fatma İLTUŞ²

¹ Asst. Prof., İzmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Department of Surgical Nursing

² Asst. Prof., Selcuk University, Akşehir Kadir Yallagöz School of Health, Nursing Department, Department of Nursing

Abstract

Background: Nursing students may feel unprepared for the care of dying individuals and experience anxiety and fear related to death and dying.

Objective: The aim of this study is to examine values and behaviors for end of life care and attitudes towards death of senior nursing students who took the course of Emergency and Intensive Care Nursing.

Method: The study is in descriptive-correlational research design. The study was carried out in the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences of a public university. The sample consisted of 172 senior nursing students who took the course of Emergency and Intensive Care Nursing in the spring semester of the 2019-2020 academic year and met the sampling criteria. The data were collected using Student Personal Information Form, The Values and Behaviors of Intensive Care Nurses for End of Life Instrument and Death Attitude Profile-Revised Scale.

Results: It was determined that values, behaviors and total values and behaviors for end of life care were moderate to high; neutral acceptance and approach acceptance was medium-high, escape acceptance, fear of death and death avoidance and death attitudes were moderate.

It has been shown that there is a positive relationship between behaviors for end of life care and neutral acceptance and approach acceptance and death attitude; between total values and behaviors for end of life care and neutral acceptance and approach acceptance and death attitude.

Conclusion: In order for nursing students to provide quality care to the dying patient, teaching strategies suitable for the sociocultural structure of the country should be developed in nursing education.

Keywords: Nursing students, end of life care, dying patient, death attitude

HEMŞİRELİK SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM SONU BAKIMA YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI VE ÖLÜME KARŞI TUTUMLARI

Deniz ŞANLI¹, Fatma İLTUŞ²

¹Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

² Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Anabilim Dalı

Özet

Giriş: Hemşirelik öğrencileri ölmekte olan bireylerin bakımı konusunda kendilerini hazırlıksız hissedebilmekte, ölüm ve ölmekle ilgili kaygı ve korku yaşayabilmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Acil ve Yoğun Bakım Hemşireliği dersini alan hemşirelik son sınıf öğrencilerinin yaşam sonu bakım ve ölüme yönelik tutum ve davranışlarını incelemektir.

Yöntem: Çalışma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma tasarımıdadır. Çalışma bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde yürütülmüştür. Örneklem, 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Acil ve Yoğun Bakım Hemşireliği dersini alan ve örnekleme alınma ölçütlerini karşılayan 172 hemşirelik son sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Veriler, Öğrenci Kişisel Bilgi Formu, Yoğun Bakım Hemşirelerinin Yaşam Sonu Bakıma Yönelik Tutum ve Davranışları Ölçeği ve Ölüme Karşı Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Öğrencilerde yaşam sonu bakıma yönelik tutum, davranış ve toplam tutum ve davranışın orta-yüksek; tarafsız kabullenme ve yaklaşım kabullenmenin orta-yüksek, kaçış kabullenme, ölüm korkusu ve ölümden kaçınma ve toplam ölüme karşı tutumun orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Yaşam sonu bakıma yönelik davranış ile tarafsız kabullenme ve yaklaşım kabullenme ve ölüme karşı tutum arasında; tutum ve davranış ile tarafsız kabullenme ve yaklaşım kabullenme ve ölüme karşı tutum arasında pozitif ilişki olduğu gösterilmiştir.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin ölmekte olan hastaya kaliteli bakım verebilmeleri için hemşirelik eğitiminde ülkenin sosyokültürel yapısına uygun öğretim stratejileri geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, yaşam sonu bakım, ölmekte olan hasta, ölüme karşı tutum

ATTITUDES AND BEHAVIORS FOR END-OF-LIFE CARE AND DEATH OF CRITICAL CARE NURSES

Fatma İLTUS¹Deniz ŞANLI²

¹ Asst. Prof., Selçuk University, Akşehir Kadir Yallagöz School of Health, Nursing Department, Department of Nursing

² Asst. Prof., İzmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Department of Surgical Nursing

Abstract

Background: Parallel to medical developments, patients who are in the process of death due to chronic diseases or other reasons have prolonged life. Postponing death revealed the concepts of patient and end-of-life care in the process of death. End-of-life care is medical care and support services provided in the period surrounding death. End-of-life care focuses on quality of life, not life span. It includes reducing the pain, preventing loss of control, keeping patient's independence at the highest level, taking into account his needs, caring about his desires, caring about his cultural values and maintaining his dignity.

It has been determined that almost half of the nurses working in the intensive care unit find the care of patients in the death process insufficient, and the reason for this is that there is not a sufficient number of nurses and a suitable environment for a peaceful death in the ICU. The interventions of nurses towards the physical needs of patients who are in the process of death are more than the attempts for psychosocial needs.

Nurses define good end-of-life care in the intensive care unit as ensuring that the patient is as painless as possible and maintaining patient comfort and dignity. They stated that the participation of the patient and his family is very important, and a clear, correct foresight and continuity of care are also important. Common topics in nurses' experience of providing end-of-life care include protecting human dignity and focusing on the human aspects of care.

The end-of-life care experiences of nurses working in the acute hospital environment are affected by the lack of education and information, the lack of time of patients, the barriers arising in the health care culture, communication barriers, symptom management and personal problems of nurses.

Intensive care nurses think it is difficult to switch from therapeutic to comfort care. Although death is a normal part of life, in intensive care settings, usually the focus is on maintaining the patient's life. This results in many people dying alone and in pain at the hospital.

The performance of nurses for end-of-life care is influenced by the unit studied and understanding of end-of-life care. It is found that younger nurses have less understanding of approaches to end-of-life care, and that nurses in the ICU are lower than the nurses in the oncology department. According to the results of the research, the attitude towards death is moderate in nurses in our country and the positive attitude towards death increases as life satisfaction increases.

Conclusion: The intensive care nurses should have the necessary knowledge and skills to meet the emotional and physical care needs of patients at the end of their life. Awareness of the nurse's feelings and attitudes towards life and death is important in providing quality physical and mental care for the dying individual and his family.

Keywords: End-of-life care, critical care, nursing.

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN YAŞAM SONU BAKIM VE ÖLÜME YÖNELİK TUTUM VE DAVRANIŞLARI (DERLEME)

Fatma İLTUS¹Deniz ŞANLI²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Akşehir Kadir Yallagöz Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Anabilim Dalı

² Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Özet

Giriş: Tıp alanındaki gelişmelere paralel olarak kronik hastalıklar veya diğer nedenlerle ölüm sürecinde olan hastaların yaşam süreleri uzamıştır. Ölümün ertelenmesi ise ölüm sürecinde olan hasta ve yaşam sonu bakım kavramlarını gündeme getirmiştir. Yaşam sonu bakım ölümü çevreleyen dönemde verilen tıbbi bakım ve destek hizmetleridir. Yaşam sonu bakım yaşam süresine değil yaşam kalitesine odaklanır. Hastanın acısını azaltmak, kontrol kaybını önlemek, bağımsızlığını en üst düzeyde tutmak, gereksinimlerini dikkate almak, isteklerini önemsemek, kültürel değerlerine önem vermek ve saygınlığını korumayı içerir.

Yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelerin yarısına yakınının ölüm sürecinde olan hastaların bakımını yetersiz bulduğu, çoğuna göre bunun nedeninin yeterli sayıda hemşire olmaması ve YBÜ’de huzurlu bir ölüm için uygun ortam oluşturulmaması olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin ölüm sürecinde olan hastaların fiziksel gereksinimlerine yönelik uygulamaları psikososyal gereksinimlere yönelik uygulamalardan daha fazladır. Hemşireler yoğun bakım ünitesindeki iyi yaşam sonu bakımı, hastanın mümkün olduğunca ağrısız olmasını ve hastanın konforunun ve saygınlığının korunmasını sağlamak olarak tanımlamaktadır. Hastanın ve ailesinin katılımının çok önemli olduğunu, net, doğru bir öngörü ve bakımın sürekliliğinin de önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Hemşirelerin yaşam sonu bakım sağlama deneyimlerinde ortak konular arasında insanın saygınlığının korunması ve bakımın insani boyutlarına odaklanma yer almaktadır.

Akut hastane ortamında çalışan hemşirelerin yaşam sonu bakım deneyimleri eğitim ve bilgi eksikliği, hastaların zamanının olmaması, sağlık hizmeti kültüründe ortaya çıkan engeller, iletişim engelleri, semptom yönetimi ve hemşirelerin kişisel sorunlarından etkilenmektedir.

Yoğun bakım hemşireleri tedavi edici bakımdan konfor bakımına geçiş yapmanın zor olduğunu düşünmektedirler. Ölüm, yaşamın normal bir parçası olmasına karşın yoğun bakım ortamlarında genellikle hastanın yaşamının devam ettirilmesine odaklanılmaktadır. Bu durum birçok insanın hastanede yalnız ve acı içinde ölmesi ile sonuçlanmaktadır.

Hemşirelerin yaşam sonu bakıma yönelik performansı çalışılan biriminden ve yaşam sonu bakıma yönelik anlayıştan etkilenmektedir. Yaşı daha genç olan hemşirelerin, yaşam sonu bakıma yönelik anlayış yaklaşımlarının az olduğu, acil servis hemşirelerinin yaşam sonu bakıma yönelik yaklaşımlarının onkoloji bölümü ve YBÜ’deki hemşirelerden daha düşük olduğu bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre ülkemizdeki hemşirelerde ölüme karşı tutum orta düzeydedir ve yaşam doyumunu arttıkça ölüme karşı olumlu tutum artmaktadır.

Sonuç

Yoğun bakım hemşiresi yaşamının sonundaki hastaların duygusal ve fiziksel bakım gereksinimlerini karşılayabilmek için gerekli bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Hemşirenin yaşam ve ölüme yönelik duygu ve tutumlarının farkında olması, ölmekte olan birey ve ailesi için kaliteli fiziksel ve ruhsal bakım sağlamada önemlidir.

Anahtar kelimeler: Yaşam sonu bakım, yoğun bakım, hemşirelik

REFLECTION OF FALLING RISK FACTORS IN DIABETIC ELDERLY TO DAILY LIFE ACTIVITIES (RESEARCH)

Siddika ERSOY¹, Mahmut ATEŞ², Şükran ÖZKAHRAMAN-KOÇ¹, İsmail Hakkı ERSOY³

¹ Süleyman Demirel University Faculty of Health Sciences

² Burdur Mehmet Akif Ersoy University Faculty of Health Sciences

³ Isparta City Hospital Endocrinology and Metabolic Diseases Clinic

Introduction: The research is planned to determine the effect of fall risk factors on daily life activities in the elderly who have been diagnosed with diabetes.

Material and Method: The universe of the descriptive study consists of individuals over 65 years of age who have been diagnosed with diabetes who applied to a City hospital Endocrinology and Metabolic Diseases Polyclinics. Research participation criteria; Having been diagnosed with diabetes; Being 65 and over; Volunteering to participate in the study; Not to be dependent on the bed; To be able to stand and walk without help. The sample of the study consisted of 568 elderly who met the inclusion criteria. The data were collected by the researchers using face-to-face interview technique. In the collection of the data, a data form containing socio-demographic characteristics, Tinetti's Fall Effectiveness Scale (TDI), Barthel Daily Life Activities Index (BGYAI) were used.

Results: 39%, 80% of men and 45.60% of the diabetic elderly are in the 65-74 age range. 35.91% of them are primary school graduates. 65.50% of the diabetic elderly are independent when walking, and 34.50% use walking and walking sticks. 49.30% of the diabetic elderly fell at least once; 74,65% are afraid of falling. The average score of the diabetic seniors from the TATS is 74.50 ± 17.48 and the average score from the BGYAI is 85.36 ± 13.42 . While 31.87% of the diabetic elderly are doing their daily life activities, they are fully independent and 37.68% are moderately dependent. A statistically significant relationship was found between the falling status of the elderly and their scores from BGYAI ($r = 0.175$ $p < 0.005$).

Conclusion: In the study, the majority of the diabetic elderly are fully independent or moderately dependent while performing daily life activities. The diabetic elderly have low self-confidence in carrying out activities without falling; Accordingly, it was found that they experienced more falling anxiety and were more cautious while doing the activities. Diabetic elderly who have fallen at least once before tend to move away from active physical life because they have fallen or feared to fall. Considering the importance of exercise and their GYAs in diabetic patients as much as they can and independently, it is concluded that training should be given on this subject.

Keywords; Diabetes, Elderly, Falling, Daily life

DİYABETİK YAŞLILARDA DÜŞME RİSK FAKTÖRLERİNİN GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİNE YANSIMASI (ARAŞTIRMA)

Siddika ERSOY¹, Mahmut ATEŞ², Şükran ÖZKAHRAMAN-KOÇ¹, İsmail Hakkı ERSOY³

1 Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

2 Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

3 Isparta Şehir Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Kliniği

Giriş: Araştırma, diyabet tanısı almış olan yaşlılarda düşme risk faktörlerinin günlük yaşam aktivitelerine etkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipteki araştırmanın evreni bir Şehir hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Polikliniklerine başvuran diyabet tanısı almış 65 yaş üstü bireylerden oluşmaktadır. Araştırma katılma kriterleri; Diyabet tanısı almış olmak; 65 yaş ve üzeri olmak; Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak; Yatağa bağımlı olmamak; Yardım almadan ayakta durabilmek ve yürüyebilmek. Araştırmanın örneklemini dahil

olma kriterlerini karşılayan 568 yaşlı oluşturmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin toplanmasında, sosyo-demografik özellikleri içeren veri formu, Tinetti'nin Düşme Etkinlik Ölçeği (TDEÖ), Barthel Günlük Yaşam Aktiviteleri İndeksi (BGYAI) kullanılmıştır.

Bulgular: Diyabetik yaşlıların % 39, 80'i erkek ve % 45,60'sı 65-74 yaş aralığındadır. % 35,91'i ilkokul mezunudur. Diyabetik yaşlıların % 65,50'si yürürken bağımsızdır ve %34,50'si yürürken walker, baston kullanmaktadır. Diyabetik yaşlıların % 49,30'u en az bir kez düşmüştür; % 74,65'i düşmekten korkmaktadır. Diyabetik yaşlıların, TDEÖ'den aldıkları puan ortalaması $74,50 \pm 17,48$, BGYAI'den aldıkları puan ortalaması ise $85,36 \pm 13,42$ 'dir. Diyabetik yaşlıların % 31,87'si günlük yaşam aktivitelerini yaparken tam bağımsız, % 37,68'i orta derecede bağımlıdır. Yaşlıların düşme durumu ve BGYAI'den aldıkları puanlar ($r=0.175$ $p<0,005$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmada diyabetik yaşlıların çoğunluğu günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirirken tam bağımsız veya orta derecede bağımlıdır. Diyabetik yaşlıların aktiviteleri düşmeden gerçekleştirme konusunda kendilerine güvenlerinin düşük olduğu; buna bağlı olarak daha fazla düşme kaygısı yaşadıkları ve aktiviteleri yaparken daha temkinli oldukları saptanmıştır. Daha önce en az bir kez düşen diyabetik yaşlılar daha önce düştükleri veya düşmekten korktukları için aktif fiziksel yaşamdan uzaklaşma eğilimindedirler. Diyabetik hastalarda egzersizin ve GYA'lerini olabildiğince kendilerinin ve bağımsız olarak gerçekleştirmelerinin önemi dikkate alındığında mutlaka bu konuda eğitim verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler; Diyabet, Yaşlı, Düşme, Günlük yaşam

THE EFFECT OF DISEASE ADHERENCE ON DISEASE PERCEPTION IN PATIENTS WITH END-STAGE RENAL DISEASE

Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN¹, Serap ŞEKER², Funda SOFULU¹, Güldane AKBAĞ², Jale Deniz AYDEMİR², Oğuz Gökhan ÖNCÜ², Elif ÜNSAL AVDAL¹

1 İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

2 İzmir Kâtip Çelebi Üniv. Atatürk EAH

Background: The most common renal replacement therapy applied in end-stage renal failure (ESRD) is hemodialysis.

Objectives: To examine the effect of disease adherence on disease perception in patients with ESRD.

Methods: This descriptive and cross-sectional study was carried out with 120 patients who applied to the chronic dialysis center of an education and research hospital in Izmir in Turkey, who had been diagnosed with ESRD at least three months ago. The data were collected using sociodemographic information form, End Stage Renal Disease Adherence Questionnaire (ESRD-AQ) and Short Disease Perception Scale (SDPS). Possible scores of ESRD-AQ range between 0 and 1200, and higher scores indicate better compliance with treatment. Possible scores of SDPS range between 0 and 80, and lower scores indicate better perception with disease. Permission was obtained from the non-interventional ethics committee for the study. The data were analyzed with SPSS 25 program. Since our data did not show normal distribution, non-parametric analyzes were performed.

Results: The patients' mean of age was 54.48±16.52 (19-87 yaş). 53.5% of them were male and 52.5% were married. The total score of 1000 that the patients received from the scale showed that the patients' compliance level to the treatment was high. When the SDPS sub-dimensions were examined, it was found that personal control (8 points), belief in treatment (9 points) and compliance (10 points), which showed a positive response to the perception of the disease, were quite good, and also the perception of the disease in the other sub-dimensions showing negative reaction between 0-3 and the perception of the disease was at the good level (total score 36).

There is a statistically significant difference between the rank averages of the scores obtained from the sub-dimensions of the SDPS total score, anxiety perception and emotional representation perception ($U_{SDPSTotal}=854.50$, $U_{SDPSAnxiety}=943.50$, $U_{SDPSEmotin-}=869.50$, $p<0.05$); however, there was no significant difference between the mean scores of the scores obtained from the ESRD-AQ and SDPS other sub-dimensions by gender ($p>0.05$).

The relationship between ESRD-AQ and SDPS was examined by Spearman correlation analysis. As patients' disease adherence increased, their positive perceptions about the disease also increased. It has been determined that there is a positive and moderately significant relationship between all sub-dimensions of ESRD-AQ and total scale score ($p=0.00$). When the patients' level of affection was evaluated with total SDPS, it was observed that all sub-dimensions, except for personal control and belief sub-dimensions, worsened the effectiveness of the disease, and patients were affected badly as the mean scores obtained from these sub-dimensions increased ($p<0.01$).

Conclusion: In this study, as patients' adherence level increases, their negative effects from the disease decrease.

Keywords: End-Stage Renal Failure, Hemodialysis, Disease Adherence, Disease Perception

HEPATİTİS – B MYSTERY IN PREVALANCE HEPATİTİS – B AND PREGNANCY

¹ **H. Dilek DOĞAN** , ² Cisem BASTARCAN

¹ Dr. Öğt. Üye. Beykent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Dâhiliye Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, E-posta: dilekdogan@beykent.edu.tr. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4929-5412>.

² Arş. Gör. Beykent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye, E-posta: cisembastarcan@beykent.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0101-0094>.

Abstract

The aim of this article is to emphasize the importance of pregnancy and postpartum Hepatitis B infection, which significantly affects the prevalence of Hepatitis B in terms of public health and continues its mystery.

Hepatitis B virus (HBV) infection, which targets the liver and causes both acute and chronic diseases, is a global health problem that is seriously up-to-date in terms of public health. The main transmission routes of the virus are vertical transmission from pregnant to baby, sexual intercourse, blood and parenteral transmission, mucus and other body fluids and open flora contact with contaminated materials. Women carrying HBV in childbearing age are an important source in the spread of the infection. Because the most important way of transmission of Hepatitis B is carrier during pregnancy and after. Because of Hepatitis B, 50 million new cases are diagnosed every year and considering that 50% of them get the virus in prenatal period, the management of Hepatitis B during pregnancy is very important. The World Health Organization determined and announced the theme titled "Hepatitis-free future" on 27.07.2020. With the same agenda, it published the "Prevention of Hepatitis B virus transmission from mother to child: Antiviral prophylaxis guide during pregnancy" on the same date. While the vertical transition rate of the mother with HBV infection to the fetus in the first trimester is 10%, the vertical transition rate increases up to 60-90% in the third trimester. Therefore, transmission from HBsAg-positive mother to baby can occur at the time of delivery or after birth, except during the intrauterine period. Administration of hyperimmunoglobulin with HBV vaccine to babies of mothers who are positive for Hepatitis B-antigen in the first 6-12 hours after birth significantly reduces the risk of transmission to the baby. However, it should not be forgotten that 10-20% of babies can be carriers despite vaccination and hyperimmunoglobulin administration.

Whether the mother will continue the treatment according to the HBV DNA level in the postpartum period, the benefit and harm relationship of breastfeeding to the baby should be determined, and the mother and family should be supported with training in the process of breastfeeding. In addition, nurses should take an active role in informing meetings for the risk of vertical transmission of HBV to the prospective chronic or surrogate mother before pregnancy or in the first trimester and to reduce this risk.

Keywords: Hepatitis B, Nursing, Pregnancy, Prevalence, Public health

HEPATİT - B PREVALANSTAKİ GİZEM

HEPATİT - B VE GEBELİK

¹ **H. Dilek DOĞAN** , ² Cisem BAŞTARCAN

^{1,2} Beykent Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

ÖZET

Bu makalenin amacı, toplum sağlığı açısından Hepatit B prevalansını önemli oranda etkileyen ve gizemini devam ettiren gebelik ve postpartum dönem Hepatit B enfeksiyonunun önemini vurgulamaktır.

Karaciğeri hedef alan hem akut hem de kronik hastalığa neden olan Hepatit B virüsü (HBV) enfeksiyonu halk sağlığı açısından güncelliğini ciddi şekilde koruyan küresel bir sağlık sorunudur. Tüm dünyada 2 milyar kişinin Hepatit B virüsü ile karşılaştığı ve 400 milyon kişinin bu virüsle taşıyıcı veya kronik enfekte olduğu bilinmektedir. Ülkemizde HBsAg prevalansı %4,6 olup yaklaşık 3.3 milyon kişinin kronik HBV ile enfekte olduğu bilinmektedir. Virüsün başlıca bulaş yolları gebeden bebeğe vertikal geçiş, cinsel ilişki, kan ve parenteral bulaş, mucus ve diğer vücut sıvıları ve kontamine malzemelerle açık flora temasıdır. Doğurganlık çağında HBV'yi taşıyan kadınlar enfeksiyonun yayılımında önemli bir kaynaktır. Çünkü Hepatit B'nin en önemli bulaş yolu gebelik dönemi ve sonrası süreçteki taşıyıcılıktır. Hepatit B nedeniyle her yıl 50 milyon yeni olgu tanı almakta ve bunların %50'sinin virüsü prenatal dönemde aldığı düşünülürse gebelikte Hepatit B'nin yönetimi oldukça önemlidir. Dünya Sağlık Örgütü "Hepatitis-free future" "Hepatitsiz gelecek" başlıklı temasını

27.07.2020'de belirlemiş ve duyurmuştur. Aynı gündem ile "Hepatit B virüsünün anneden çocuğa bulaşmasının önlenmesi: Gebelikte antiviral profilaksi kılavuzu" 'nu aynı tarihte yayınlamıştır. Gebelerde gerek kronik Hepatit B enfeksiyonunun gebeliğe olan ciddi komplikasyonları, gerekse tedavisinin anneye ve bebeğe olası zararları nedeniyle hepatit B yönetimi önemlidir. HBV enfeksiyonu geçiren annenin ilk trimesterde fetüse vertikal geçiş oranı %10 iken üçüncü trimesterde vertikal geçiş oranı %60-90'a kadar çıkmaktadır. Dolayısıyla HBsAg-pozitif anneden bebeğe geçiş intrauterin dönem dışında doğum anında veya doğum sonrasında da gerçekleşebilmektedir. HBV enfeksiyonunun kronikleşme oranı, 6 yaşından önce çocuklarda % 30-50 arasında iken, yaşamın ilk bir yılı içindeki bulaşlardaki bu oran % 80-90'lara kadar yükselmektedir. Dolayısıyla gebe ve bebeklerdeki hepatit B prevalansı ülke toplam prevalansını doğrudan etkilemektedir. Doğum sonrası ilk 6-12 saat içerisinde Hepatit B-antijen pozitif olan annelerin bebeklerine HBV aşısı ile birlikte hiperimmüoglobulin uygulanması bebeğe geçiş riskini önemli oranda azalmaktadır. Fakat aşı ve hiperimmüoglobulin uygulanmasına rağmen bebeklerin %10-20'si taşıyıcı olabildiği de unutulmamalıdır.

Postpartum dönemde HBV DNA düzeyine göre annenin tedaviye devam edip etmeyeceği, emzirmenin bebeğe olan fayda ve zarar ilişkisi belirlenmeli, emzirmeye karar verilen süreçte anne ve aile eğitimlerle desteklenmelidir. Ayrıca taşıyıcı ve gizli hepatit B prevalansının etkin yönetilmesi için riskli aile ve bebeklerin öncelikle takip edilmesi, gebelikte hepatit B taramalarının tüm gebelerde aksatılmadan yapılması, gebe kalmadan önce veya birinci trimesterde kronik ya da taşıyıcı anne adayına HBV'nin vertikal geçiş riski ve bu riski azaltmaya yönelik bilgilendirme toplantılarında hemşireler aktif görev almalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Hepatit B, Hemşirelik, Gebelik, Prevalans, Toplum sağlığı

KAYNAKÇA

Demir, N.A., Asan, A., Ayaz, C., Çelen, M.K., Köse, Ş., Kuruüzüm, Z., Yazıcı, S. (2013). Gebelikte kronik hepatit b yönetimi: türk klinik mikrobiyoloji ve enfeksiyon hastalıkları derneği viral hepatit çalışma grubu uzlaşma raporu. Klinik Dergisi, 26(Özel Sayı 1): 12-9. DOI: 10.5152/kd.2013.14

Narin, M.A., Dede, S., Narin, R. (2016). Gebelikte kronik hepatit b yönetimi. Bozok Tıp Dergisi, 6(2): 48-52.

Yücel H., Çamurdan, A.D. Hepatit B Virüs Taşıyıcı Anne Ve Bebeklerinin İzlemi. *Euras J Fam Med* 2017;6(3):87-92

WHO Raporu. 27.07.2020. [Viral hepatitte küresel sağlık sektörü stratejisi 2016-2021](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hepatitis-b) <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/hepatitis-b>. Erişim trh: 28.11.2020

Margarikte L at all. Management of Hepatitis B Infection in Pregnancy Clinical Obstetrics and Gynecology 2018;61;137-45.

Türkiye Viral Hepatit Önleme ve Kontrol Programı 2018-2023 <https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar-db>. Erişim trh: 28.11.2020

Furuncuoğlu Y, Bolukbas FF, Bolukbas C, Torun P, Ozturk R. Changes in the prevalence of HBV infection in pregnant women in Turkey between 1995 and 2015: a 20-year evaluation. *Postgrad Med J*. 2016;92:510-513.

Şahin M, Zencir M, Gözübüyük AA, Pektaş BA. Seroprevalence of hepatitis B surface antigen, anti-hepatitis B surface and antihepatitis c virus among pregnant women residing in Şırnak Province. *Viral Hepatitis J*. 2018;24:7-11.

DETERMINATION OF DISASTER PREPAREDNESS OF NURSING STUDENTS STAYING IN STUDENT DORMITORIES

Gülbin KONAKCI¹, Sadik HANCERLIOGLU², Berna Nilgün OZGURSOY URAN³

1 Faculty of Health Science, Izmir Democracy University, Izmir, TURKEY

2 Nursing Faculty, Ege University, Izmir, TURKEY

3 Faculty of Health Science, Izmir Katip Celebi University, Izmir, TURKEY

Abstract

Introduction: A disaster is a serious disruption occurring over a short or long period of time that causes widespread human, material, economic or environmental loss which exceeds the ability of the affected community or society to cope using its own resources. Every disaster begins as an emergency. It is well managed, and if the resources are sufficient, the situation remains at an emergency level. Disaster Management is defined as a form of management that requires the use of resources with all institutions and organizations of the society in order to plan, direct, support, coordinate, and implement the activities that should be done before and after the disaster. Disaster management process includes prevention, risk reduction and preparation stages, which we generally define as pre-disaster, personal behavior and protection at the time of disaster, intervention and reconstruction stages in post-disaster periods.

Turkey has witnessed where various types of disasters such as earthquake, flood, landslide, and in the literature studies show that the levels of awareness and preparedness of disaster not sufficient. Therefore, strategies of preparedness of disaster very important for behavior change strategies. Effective disaster preparedness provides reduce the risk and facilitate the capability for coping with the temporary disruption. Disaster preparedness is an important component of disaster management strategies.

Purpose: This study was planned to determine students' individual preparedness behavior in disasters and the factors affecting this, regardless of disaster type.

Methods: The study was used a descriptive design was conducted between May – July 2020 with 218 nursing students. Data were collected with student identification form and General Disaster Preparedness Belief Scale. The scores in the scale range from 45 to 225. Higher points show a higher level of the belief in disaster preparedness. Data analysis was performed with IBM SPSS 25.0 package program. Descriptive data are presented in number (n), mean and percentage (%).

Results: The average age of the students included in the study is 20.84 ± 1.36 , 80.7% of them are women. Most of the students who have stayed in the dormitory for an average of 2.79 ± 1.77 years have lived in the dormitory for 4 years or less. It is seen that there is a statistically significant difference between the mean rank of the scores obtained from the scale according to gender and academic year at the university ($p < 0.05$).

When the disaster situation of the students is examined, it has been determined that 63.3% of them have experienced at least one disaster before and most of them have experienced earthquakes. It was observed that 83.9% of the students stated that they were not prepared for a disaster, 90.4% of them did not have a disaster bag and 53.7% of them did not receive any education related to disaster. It was determined that the mean rank of the students' scores from the scale total showed a statistically significant difference according to their preparedness for disaster and having a disaster bag ($p < 0.05$).

Conclusions: Inclusion of disaster topics into both undergraduate and postgraduate curriculums can have the effect of raising awareness among nurses and nursing students. Also the COVID-19 pandemic process has shown that disaster preparedness is necessary starting from studenthood.

UNMET NEEDS, CARE BURDEN, ANXIETY, DEPRESSION LEVELS OF CAREGIVERS THAT GIVE CARE TO PATIENTS WHO TAKE CHEMOTHERAPY.

Esra KÜÇÜKOĞLU¹, Sevgisun KAPUCU²

¹United Medical LLC, Ankara, Turkey

² Faculty of Nursing, Medical Nursing Department, Hacettepe University, Ankara, Turkey
esra.kucukoglu91@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to determine the unmet needs, care burden, anxiety and depression levels of caregivers that give care to patients who take chemotherapy. The population of the study consisted of the caregivers of patients receiving outpatient chemotherapy in Hacettepe University Oncology Hospital Day Treatment Unit. The sample of the study consisted of 120 caregivers of cancer patients receiving chemotherapy. Data were collected using “Patient Descriptive Information Form, Caregiver Descriptive Information Form”, “Caregiver Supportive Care Needs Scale”, “Zarit Caregiver Burden Scale” and “Hospital Anxiety Depression Scale”. Data were analyzed with the Mann Whitney-U test, Kruskal Wallis, T-test, and Pearson correlation test. As a result of the research, the average score of unmet needs of caregivers was 2.4 ± 0.39 , average score of psychological and emotional needs was 2.6 ± 0.35 , average score of health care and information requirements was 2.1 ± 0.64 , average score of work and social needs was 2.9 ± 0.43 , average score of communication and family needs was 2.9 ± 0.43 . 1.7 ± 0.67 . The caregiver burden scale average score of the caregivers was found to be 36.5 ± 14.00 , mild to moderate, anxiety score was 9.4 ± 3.45 and depression score was 9.8 ± 4.05 . It was found that there was a moderate positive relationship between unmet needs of caregivers and care burden, anxiety and depression levels. According to the results of the study, studies on the needs of caregivers and the care burden of the support services to be provided for them in nursing care may be effective in preventing the development of anxiety and depression.

Key words: Cancer, Caregiver, Unmet Needs, Care Burden, Anxiety, Nurse

KEMOTERAPİ ALAN HASTALARIN BAKIM VERENLERİNİN KARŞILANMAMIŞ GEREKSİNİMLERİ, BAKIM YÜKÜ, ANKSİYETE VE DEPRESYON DÜZEYLERİ

Esra Küçükkoğlu¹, Sevgisun Kapucu²

¹United Medical LLC, Ankara, Türkiye

² Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye
esra.kucukoglu91@gmail.com

Özet

Amaç: Araştırma kemoterapi alan hastaların bakım verenlerinin karşılanmamış gereksinimleri ile bakım yükü, anksiyete ve depresyon düzeylerini karşılaştırmak için tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırmanın evrenini Hacettepe Üniversitesi onkoloji hastanesi gündüz tedavi ünitesinden ayaktan kemoterapi alan bireyler ve informal bakım verenleri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini Ekim 2018-Nisan 2019 ayları arasında ulaşılan 120 bakım veren oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “hasta- bakım veren tanıtıcı bilgi formu”, “ Bakım verenlerin destekleyici bakım gereksinimleri ölçeği”, “ Zarit bakım veren yükü ölçeği” ve “ Hastane anksiyete-depresyon ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizi için t testi, iki grup arasında ortalamaları karşılaştırmak için Man-withney u testi, ikiden çok grup karşılaştırılmasında ANOVA testi (normal dağılım göstermeyen verilerde Kruskal- Wallis testi), korelasyonu belirlemek için Pearson yada Spearman korelasyon testleri kullanılmıştır. **Bulgular:** Çalışmamızın sonucunda bakım verenlerin karşılanmamış gereksinimler puan ortalaması 2.4 ± 0.39 orta- yüksek , bakım verme yükü ölçeği puan ortalaması 36.5 ± 14.00 hafif-orta, HAD- anksiyete alt boyut puan ortalaması 9.4 ± 3.45 sınırdadır, HAD-depresyon alt boyut puan ortalaması 9.8 ± 4.05 sınırdadır olduğunu belirledik. Bakım verenlerin destekleyici bakım gereksinimleri genel ölçek (BDBGÖ-Genel) puan ortalaması ile ZBVYÖ ($r=0.487$) arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki; HADÖ- anksiyete ile ($r=0.508$) orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ($p<0.01$); HADÖ-depresyon ile ($r=0.465$) orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.01$). **Sonuç:** Çalışmamızın sonucunda

bakım verenlerin karşılanmamış gereksinimler arttıkça bakım yükü, anksiyete ve depresyon düzeyleri de artmaktadır. Bakım verenlerin gereksinimlerin belirlenmesi ve uygun girişimlerle birlikte bu gereksinimlerin azaltılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Bakım Veren, Karşılanmamış Gereksinim, Bakım Yükü, Anksiyete

THINKING MEDICAL SOCIAL WORK PRACTICES IN CHRONIC DISEASES THROUGH AN ECOLOGICAL APPROACH

Ahmet Ege

Izmir Kâtip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Social Work
ahmet.ege@ikcu.edu.tr

Abstract

Social work, which is defined as a practice-based profession and an academic discipline (IFSW, 2014), also conducts studies in the field of health. Medical social work is defined as the field of social work where applications are carried out in the field of health and it is one of the leading areas of the social work profession. Medical social work carries out studies on psycho-social and economic problems that cause the disease before the disease, come with the diagnosed disease, affect the patient and his family in different dimensions during the treatment and follow-up process, affect the treatment, and require new regulations (Özbesler, 2017).

Medical social workers carry out applications for sick individuals, relatives of sick individuals, healthcare professionals, the organization they work for, and the society. These applications are made for before, during and after the disease. These practices generally include organizing family relations during the illness process, supporting treatment compliance, increasing the solution capacity, psychosocial support studies, organizing social resources for the patient and family tomorrow, home visits, planning the discharge process, supporting terminal patients and family members, mourning activities. conducting training activities, doing group work, working on economic problems, reporting negligence and abuse, etc. are applications.

Chronic diseases are addressed within the scope of medical social work practices. Chronic diseases generally reduce the social functionality of the individual, negatively affect the family system, psychosocial and economic, etc. causes problems. In this context, while working with individuals with chronic illnesses, social workers also take medical social work practices in the context of chronic disease knowledge and perform professional practices on the psychological, social and economic effects of chronic diseases with the patient, family and society (Gündüz, 2020).

The ecological approach will have an important contribution in terms of understanding the problems and needs of individuals with chronic diseases in more depth, ensuring their rights, and producing more holistic solutions. The ecological approach is to evaluate the individual together with his environmental systems and to consider the individual within his environment. Pardeck (1988) states that the ecological approach suggests a way to examine the relationship of the individual with the environment, emphasizing the harmony between the individual and the environment.

At this point, it will not be sufficient to consider the problems experienced by individuals with chronic diseases only through that person's disease. In this context, searching the problems experienced by the sick individual at many levels such as family, friends, relatives, workplace, service quality of institutions, and society's attitude towards the disease will provide a more holistic assessment. On the other hand, the ecological approach offers an important perspective in understanding how the biological, psychological, social and economic problems experienced by individuals with chronic diseases affect not only this individual but also other systems around the individual.

In this respect, social work practices, which are carried out with the holistic perspective of the ecological approach in the chronic disease process, are important in terms of their contribution to the quality of the health service provided.

Keywords: Medical Social Work, Ecological Approach, Social Work Practice.

References

- Gündüz, B. (2020). Kronik Hastalar. *Dezavantajlı gruplar ve sosyal hizmet* (s. 347-368). içinde Ankara: Grafiker Yayınları.
- International Federation of Social Workers (2014). *Sosyal hizmetin tanımı*. <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-ofsocial-work/> Erişim tarihi: 8.12.2020.
- Özbesler, C. (2017). Tıbbi sosyal hizmete giriş ve tıbbi sosyal hizmet uzmanının rolleri. S. Attepe Özden, & E. Özcan (Dü) içinde, *Tıbbi sosyal hizmet* (s. 3-13). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Pardeck, J.,T. (1988). An Ecological Approach for Social Work Practice, *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 15(2), 133-142.

KRONİK HASTALIKLARDA TIBBİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINA EKOLOJİK YAKLAŞIM ÜZERİNDEN BAKMAK

Ahmet Ege

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
ahmet.ege@ikcu.edu.tr

Özet: Uygulama temelli bir meslek ve akademik bir disiplin (IFSW, 2014) olan sosyal hizmet sağlık alanında da çalışmalar yürütmektedir. Tıbbi sosyal hizmet, sağlık alanında uygulamalar gerçekleştirilen sosyal hizmet alanı olarak ifade edilmektedir ve sosyal hizmet mesleğinin önde gelen alanlarından biridir. Tıbbi sosyal hizmet hastalıktan önce hastalığa neden olan, tanılanan hastalıkla birlikte gelen, tedavi ve izlem sürecinde hasta ile ailesini farklı boyutlarda etkileyen, tedaviyi etkileyen, yeni düzenlemeleri gerektiren psiko-sosyal ve ekonomik sorunlara yönelik çalışmalar yürütmektedir (Özbesler, 2017).

Tıbbi sosyal hizmet uzmanları hasta bireylere, hasta bireylerin yakınlarıyla, sağlık çalışanlarına, çalıştıkları kuruluşa ve topluma yönelik uygulamalar gerçekleştirmektedir. Bu uygulamalar hastalık öncesine, hastalık sırasına ve sonrasın yönelik olarak yapılmaktadır. Bu uygulamalar, genel olarak hastalık sürecinde aile ilişkilerinin düzenlenmesi, tedaviye uyumun desteklenmesi, çözüm kapasitesinin artırılması, psikososyal destek çalışmaları, toplumsal kaynakların hasta ve ailesi yarına organize edilmesi, ev ziyaretleri, taburculuk sürecinin planlanması, terminal dönem hastaların ve aile üyelerinin desteklenmesi, yas çalışmalarının yapılması, eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmesi, grup çalışmalarının yapılması, ekonomik sorunlara ilişkin çalışmaların yapılması, ihmal ve istismar durumlarının bildirilmesi vb. uygulamalardır.

Kronik hastalıklarda tıbbi sosyal hizmet uygulamaları kapsamında ele alınmaktadır. Kronik hastalıklar genel olarak bireyin sosyal işlevselliğini azaltmakta, aile sistemini olumsuz etkilemekte, psikososyal ve ekonomik vb. sorunlara sebep olmaktadır. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanları kronik hastalığı olan bireylerle çalışırken de tıbbi sosyal hizmet uygulamalarını kronik hastalık bilgisi özelinde ele alarak hastayla, ailesiyle ve toplumla kronik hastalıkların psikolojik, sosyal ve ekonomik etkileri üzerine mesleki uygulamalar gerçekleştirmektedir (Gündüz, 2020).

Kronik hastalığı olan bireylerin sorunlarının ve ihtiyaçlarının daha derinlemesine anlaşılması, haklarının sağlanması, daha bütüncül çözümlerin üretilmesi açısından ekolojik yaklaşımın önemli bir katkısı olacaktır. Ekolojik yaklaşım bireyi çevresel sistemleriyle birlikte değerlendirmek ve bireyi çevresi içerisinde ele almaktadır. Pardeck (1988) ekolojik yaklaşımın birey ve çevre arasındaki uyuma vurgu yaparak kişinin çevreyle olan ilişkisini incelemek için bir yol önerdiğini belirtmektedir.

Bu noktada kronik hastalığı olan bireylerin yaşadığı sorunları yalnızca o kişinin hastalığı üzerinden düşünmek yeterli olmayacaktır. Bu kapsamda hasta bireyin yaşadığı sorunları aile, arkadaş, akrabalar, iş yeri, kurumların hizmet kalitesi, toplumun hastalığa ilişkin tutumu gibi pek çok düzeyde aramak daha bütüncül bir değerlendirme sağlayacaktır. Diğer taraftan kronik hastalığı olan bireylerin biyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik olarak yaşadığı sorunları da yalnızca bu bireyi değil birey çevresindeki diğer sistemleri de nasıl etkilediğini anlamak asından ekolojik yaklaşım önemli bir bakış açısı sunmaktadır.

Bu açıdan kronik hastalık sürecinde ekolojik yaklaşımın bütüncül bakış açısıyla gerçekleştirilmekte olan sosyal hizmet uygulamaları, sunulan sağlık hizmetinin niteliğine yapacağı katkı açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıbbi Sosyal Hizmet, Ekolojik Yaklaşım, Sosyal Hizmet Uygulaması.

Kaynakça

- Gündüz, B. (2020). Kronik Hastalar. *Dezavantajlı gruplar ve sosyal hizmet* (s. 347-368). içinde Ankara: Grafiker Yayınları.
- International Federation of Social Workers (2014). *Sosyal hizmetin tanımı*. <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-ofsocial-work/> Erişim tarihi: 8.12.2020.
- Özbesler, C. (2017). Tıbbi sosyal hizmete giriş ve tıbbi sosyal hizmet uzmanının rolleri. S. Attepe Özden, & E. Özcan (Dü) içinde, *Tıbbi sosyal hizmet* (s. 3-13). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Pardeck, J.,T. (1988). An Ecological Approach for Social Work Practice, *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 15(2), 133-142.

EVALUTION OF FATIGUE AND QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH GASTROINTESTINAL SYSTEM CANCER

Ülkü Saygılı¹, Serap Parlar Kılıç²

¹ Selcuk University, Vocational School of Health Services, Health Care Services Department, Turkey, Corresponding Author ulkusaygili@selcuk.edu.tr,

² Inonu University, Faculty of Nursing, Internal Medicine Nursing, Turkey

ABSTRACT

This descriptive research was conducted to evaluate fatigue and quality of life in patients with gastrointestinal system cancer. The research ; with 233 GIS cancer patients who received treatment at Karadeniz Technical University Farabi Hospital and who met the research criteria and accepted to participate in the study. Data were collected using the questionnaire which was prepared by the investigator and which included questions about sociodemographic variables and the disease; Piper Fatigue Scale (PFS); Karnofsky Performance Scale (KPS); and EORTC QLQ C-30 Quality of Life Scale. Of the patients who participated in the research, 56.7% were male, 87.6% were married, 32.2% were in the age group of 57-72 years, and age average was determined as 56.4±15.8 years. It was observed that 59.7% of the patients obtained a mean score of 70 from KPS score and a total mean score of 6.2±1.9 from PFS. There was a statistically significant difference between patients' PFS total mean scores and their age, education, economic status, place of residence and KPS score ($p<0.05$). There was also a statistically significant difference between patients' total mean scores of quality of life, and the type of treatment they received, KPS scores and the presence of people who provided them with social support ($p<0.05$). A highly significant correlation was found between quality of life and fatigue scale and KPS ($p=0,00$). It was concluded that the fatigue and performance experienced by GIS patient affected the life quality of patients. Therefore, It can be suggested that nurses should evaluate the fatigue and performance level of patients with GIS , in addition, they should help them to provide social needs to raise life quality and they should also plan and perform the care of patients according to these requirements.

Keywords: Gastrointestinal System Cancers, Cancer, Quality Of Life, Fatigue.

GASTROİNTESTİNAL SİSTEM KANSERLİ HASTALARDA YORGUNLUK VE YAŞAM KALİTESİ

Ülkü Saygılı¹, Serap Parlar Kılıç²

¹ Selcuk University, Vocational School of Health Services, Health Care Services Department, Turkey, Corresponding Author ulkusaygili@selcuk.edu.tr,

² Inonu University, Faculty of Nursing, Internal Medicine Nursing, Turkey

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye'deki gastrointestinal sistem (GİS) kanserli hastalarda yorgunluk ve yaşam kalitesini değerlendirmek amaçlanmıştır. Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırma bir üniversitesi hastanesi cerrahi servisi, onkoloji servisi ve kemoterapi ünitesinde tedavi gören 233 GİS kanser tanılı hasta ile yürütülmüştür. Veriler; sosyo-demografik ve hastalık ile ilgili özellikleri sorgulayan anket formu, *Piper Fatigue Scale (PFS)*, EORTC QLQ-C30 scale ve Karnofsky Performance Scale (KPS) ile toplanmıştır. İstatistiksel değerlendirilmede, Mann-Whitney *U*-test, independent *t*-test, Kruskal-Wallis test, one-way ANOVA, and Pearson's correlation analysis were used. Araştırmaya katılan hastaların PFS total puan ortalamasının 6.2±1.9 olduğu ve hastaların yaşı, eğitim durumu, ekonomik durum, tanısı, tanı süresi, tanısını bilme durumu, evresi, sosyal destek varlığı, hastanede kalma süresi ve KPS skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlendi ($p<0.05$). Hastaların yaşam kalitesi tüm alt boyutları puan ortalamalarının; hastaların gelir durumları, tanıları, hastalık evreleri, hastanede yatış süreleri, sosyal destek varlığı ve KPS skoru arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür ($p<0.05$). Hastaların yaşam kalitesi alt boyutları ile yorgunluk arasında negatif doğrultuda anlamlı bir ilişki, yaşam kalitesi alt boyutları ile KPS arasında pozitif doğrultuda anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.001$). Çalışmanın sonucunda; GİS kanserli hastaların yaşadıkları yorgunluğun ve performans durumlarının hastaların yaşam kalitelerini etkilediği görülmüştür. Bu nedenle hemşirelerin, bakım verdikleri GİS kanserli hastalarının yorgunluk ve performans düzeylerini değerlendirmeleri ve yaşam kalitelerini artırmaları yönünde gereksinimlerini karşılamaları ve bakımlarını bu yönde planlayıp uygulayabilmeleri önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Gastrointestinal Sistem Kanseri, Kanser, Yaşam Kalitesi, Yorgunluk.

GİRİŞ

Kanser, günümüzde tüm dünyada ve ülkemizde varlığını sürdürmekte ve önemli sağlık sorunlarından birisini oluşturmaktadır (Tuncer,2009). Teknolojik gelişmelerle birlikte tanı, değerlendirme ve tedavi olanaklarının gelişmesi, erken yaşta ölümlerin azalmasına, beklenen yaşam süresinin uzamasına ve kronik hastalık sayılarında artışa yol açmaktadır (Bektaş ve Akdemir,2006). 2008'de 12 milyon yeni kanser vakasının teşhis edildiği, kanserden kaynaklanan 7 milyon ölümün gerçekleştiği ve kanserli 25 milyon kişinin halen hayatta olduğu öngörülmektedir. 2030 yılına gelindiğinde; 27 milyon kanser vakası, kanserden kaynaklanan yıllık 17 milyon ölüm ve son beş yıl içinde kanser tanısı konmuş 75 milyon kişi rakamlarına ulaşılması beklenmektedir (Boyle ve Levin,2008).

Gastrointestinal kanser en sık görülen malignitelerden biridir ve hem bireysel sağlık hem de sosyal ekonomi üzerinde ağır yük oluşturmaktadır (Xie vd, 2020). Gastrointestinal sistem kanserleri ise kanser ölümlerinin ilk üç sırası içerisinde, erkeklerde akciğer, kadınlarda akciğer ve meme kanserlerinden sonra yer almakta ve ülkemizde önemli bir mortalite ve morbidite nedeni olmakta ve tüm kanser ölümlerinin %20'sini oluşturmaktadır (Türkdoğan vd.,2003). GİS kanserli bireylerde hastalığa ve tedavi yöntemlerine bağlı olarak dispne, öksürük, hemoptizi, ağrı, yorgunluk, uykusuzluk, iştahsızlık, bulantı, kusma, diyare, konstipasyon, kilo kaybı, idrar yapma alışkanlığında değişiklik ve günlük yaşam aktivitelerini yerine getirmede güçlük gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca hastalar anksiyete, korku, depresyon, beden imajında değişiklik, aile ve sosyal ilişkilerde bozulma gibi sorunlar yaşayabilmektedir. Tüm bu semptomlar bireylerin fonksiyonel durumunu bozmaktadır (Bektaş ve Akdemir,2006). Hasta bireylerde artan yorgunluk, ağrı, fiziksel yetersizlik ve emosyonel sıkıntıya neden olarak beraberinde yaşam kalitesini düşürmekte (Pate vd,2020) ve kötü sağ kalım ile sonuçlanmaktadır (Piper vd,1998). Bu nedenle yorgunluk nedenlerinin belirlenmesi, bu sorunun ortadan kaldırılması ya da azaltılması açısından gereklidir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesine başvuran gastrointestinal sistem (GİS) kanseri tanısı almış hastaların yorgunluk ve yaşam kalitesini belirlemek, sosyo-demografik ve hastalığa ilişkin özelliklerin yorgunluk ve yaşam kalitesi üzerine etkisini araştırmak amacıyla tanımlayıcı olarak planlandı ve yürütüldü. Araştırma; KTÜ Farabi Hastanesinde tanı almış olup tedavi gören ve sınırlılıklar dahilinde gönüllü olan, 93 kolon kanseri, 90 mide kanseri ve 50 Özofagus kanserli hasta olmak üzere toplam 233 GİS kanserli hasta oluşturdu. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik değişkenler ve hastalık ile ilgili soruları içeren anket formu, Piper Yorgunluk Ölçeği (PYÖ), Karnofsky Performans Skalası (KPS) ve EORTC QLQ C-30 Yaşam Kalitesi Ölçeği ile toplandı. veriler sayı yüzde dağılımları, t-testi, Kruskal Wallis Varyans Analizi, Mann Whitney-U testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve pearson korelasyon ile değerlendirildi. Veriler araştırmacı tarafından hastalarla yüz yüze görüşülerek toplandı. Araştırmanın yürütülebilmesi için Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Bilimsel Etik Kurulundan yazılı izin alındı. Araştırmanın uygulanabilmesi için Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Farabi Hastanesi Başhekimliği'nden yazılı izin alındı. Çalışmada kullanılan ölçek izinleri alındı. Araştırma kapsamına alınan hastalara; araştırmanın amacı, uygulama yöntemi ve elde edilmesi planlanan sonuçlar hakkında gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra sözel ve yazılı onam alındı.

BULGULAR

Tablo 1. Hastalara İlişkin Sosyo-Demografik Özelliklerin Dağılımı

Özellikler	Sayı (n)	Yüzdeler (%)	
Cinsiyet	Kadın	101	43.3
	Erkek	132	56.7
Medeni Durum	Evli	204	87.6
	Bekar	29	12.4
Yaş Grupları	25-40 yaş	46	19.7
	41-56 yaş	71	30.5
	57-72 yaş	75	32.2
	73 yaş ve üzeri	41	17.6
Yaş Ortalaması $\bar{x}\pm SD$	56,4 $\pm$ 15,8		
Eğitim Durumu	Okur yazar değil	54	23.2
	İlköğretim mezunu	90	38.6
	Lise mezunu	59	25.3
	Yükseköğretim mezunu	30	12.9
Sosyal Güvence	Var	227	97.4
	Yok	6	2.6
Meslek Grubu	Öğrenci	12	5.2
	Memur	38	16.3
	Serbest	29	12.4
	Emekli	97	41.6
	Diğer	57	24.5
Yaşadığınız Yer	İl	95	40.8
	İlçe	95	40.8
	Köy	43	18.4
Karnofsky Performans Skala Puanı	70	139	59.7
	80	56	24.0
	90	33	14.2
	100	5	2.1
Toplam	233	100	

Araştırma kapsamına alınan hastaların sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımına bakıldığında; hastaların %43.3'ü kadın, %87.6'sı evli, yaş ortalaması 56,4 $\pm$ 15,8'dir. Eğitim düzeylerine bakıldığında %38.6'sı ilköğretim, %58.8'inin geliri giderden az olarak yanıt vermiştir.. Hastaların %59.7'si karnofsky performans ölçeğinden 70 puan almıştır.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin hastalık özelliklerine göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan bireylerin %39,9'u (93) kolon kanseri,%38,6'sı (90) mide kanseri, %21,5'i özofagus kanseri tanısı almıştır.

Hastaların hastalık evrelerine bakıldığında; %48.9'unun üçüncü evrede olduğu görülmüştür. Hastaların %15.9'unun kanser dışında başka bir kronik hastalığının olduğu saptanırken, %84.1'inin ise kanser dışında başka bir kronik hastalığının olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2. Hastaların Hastalık Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler		Sayı (n)	Yüzde (%)	
Hastalığın tanısı	Mide kanseri	90	38.6	
	Kolon kanseri	93	39.9	
	Özofagus kanseri	50	21.5	
Hastalığın Tanı Süresi	4-12 ay	117	50.2	
	13-28 ay	72	30.9	
	29 ay ve üzeri	44	18.9	
Tanısını Bilme Durumu	Evet	103	44.2	
	Hayır	130	55.8	
Hastalığın Evresi	Evre 1	4	1.7	
	Evre 2	67	28.8	
	Evre 3	114	48.9	
	Evre 4	48	20.6	
Başka Hastalık Varlığı	Var	37	15.9	
	Yok	196	84.1	
Aile Bireylerinde Kanser Varlığı	Var	71	30.5	
	Yok	162	69.5	
Aile Bireylerinde Görülen Kanser Çeşitleri	GiS kanserleri	61	26.2	
	Diğer sistem kanserleri	10	4.3	
	Kanser yok	162	69.5	
Günlük Yaşam Aktivitelerini Yerine Getirme Durumu	Bağımsız	38	16.3	
	Ağır fakat bir kısım aktivite sürdürebilir	96	41.2	
	Bir kısım aktivite sürdürebilir	82	35.2	
	Bağımlı	17	7.3	
Toplam		233	100	

Tablo 3. Hastaların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Yorgunluk Puan Ortalamalarının Dağılımı

Sosyo-Demografik Özellikler	Davranış/ Şiddet Alt Boyutu		Duygulanım Alt Boyutu		Duyusal Alt Boyut		Bilişsel/ Ruhsal Alt Boyut		Total Piper Boyutu	
	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P
Cinsiyet										
Kadın	5.9±2.1	0.153 [†]	6.1±2.1	0.192 [†]	6.4±2.1	0.615 [†]	5.8±2.3	0.184 [†]	6.0±1.9	0.186 [†]
Erkek	6.3±2.3		6.4±2.0		6.5±2.2		6.2±2.4		6.4±2.0	
Yaş										
25-40	5.3±2.6	0.014 [†]	5.4±2.5	0.004 [†]	5.5±2.5	0.001 [†]	5.6±2.5	0.003 [†]	5.4±2.4	0.002 [†]
41-56	6.2±2.1		6.3±2.1		6.3±2.2		5.5±2.5		6.0±1.9	
57-72	6.3±2.1		6.5±1.6		6.6±1.9		6.3±2.2		6.4±1.6	
73 ve üstü	6.8±2.0		6.8±1.8		7.4±1.8		7.1±2.1		7.0±1.6	
Eğitim Durumu										
Okur yazar değil	6.5±1.6	0.002 [†]	6.6±1.4	0.002 [†]	7.0±1.4	0.00 [†]	6.1±2.0	0.042 [†]	6.5±1.3	0.001 [†]
İlköğretim	6.4±2.3		6.6±1.9		6.7±2.2		6.2±2.4		6.4±1.9	
Lise	6.1±2.1		6.2±1.9		6.4±2.0		6.4±2.3		6.3±1.8	
Yüksek Öğrenim	4.7±2.8		5.0±3.0		4.8±2.8		4.9±2.8		4.8±2.8	
Medeni Durum										
Evlü	6.2±2.2	0.193 ^m	6.3±2.0	0.494 ^m	6.5±2.1	0.063 ^m	6.1±2.4	0.246 ^m	6.3±2.0	0.218 ^m
Bekar	5.6±2.5		6.0±2.5		5.8±2.5		5.6±2.4		2.0±2.5	
Ekonomik Durum										
Geliri Yeterli	5.7±2.8	0.020 [†]	6.1±2.6	0.169 [†]	5.9±2.6	0.001 [†]	5.1±2.5	0.00 [†]	5.7±2.4	0.00 [†]
Geliri Yetersiz	6.4±1.7		6.4±1.6		6.8±1.7		6.7±2.1		6.6±1.5	
Karnofsky Performans Skalası										
70	6.6±2.1	0.001 ^k	6.7±2.0	0.002 ^k	7.1±1.9	0.00 ^k	7.6±2.0	0.00 ^k	6.9±1.8	0.00 ^k
80	5.9±1.5		5.9±1.3		5.8±1.7		4.7±1.8		5.6±1.2	
90	5.1±2.6		5.5±2.2		5.1±2.4		4.5±2.4		5.0±2.1	
100	3.0±3.9		3.8±4.1		4.4±4.1		4.4±3.6		3.9±3.7	
Yaşadığı yer										
İl	5.5±2.6	0.002 [†]	5.7±2.4	0.002 [†]	5.8±2.4	0.001 [†]	5.5±2.6	0.012 [†]	5.6±2.2	0.001 [†]
İlçe	6.7±1.7		6.7±1.6		6.8±1.7		6.3±2.0		6.6±1.4	
Köy	6.3±2.1		6.5±1.9		7.0±2.1		6.7±2.3		6.6±1.9	

[†], t- test; ^k Kruskal Wallis testi; ^m, Mann Whitney U testi; ^a, Anova testi

Tablo 4. Hastaların Hastalık Özelliklerine Göre Yorgunluk Puan Ortalamalarının Dağılımı

Özellikler	Davranış/ Şiddet Alt Boyutu		Duygulanım Alt Boyutu		Duyusal Alt Boyut		Bilişsel/ Ruhsal Alt Boyut		Total Piper Boyutu	
	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P	$\bar{X} \pm SD$	P
Tanısı										
Mide Kanseri	6.1±1.5	0.002 ^a	6.1±1.5	0.012 ^a	6.4±1.7	0.00 ^a	6.1±2.0	0.00 ^a	6.2±1.3	0.00 ^a
Kolon Kanseri	5.7±2.8		6.0±2.6		5.9±2.6		5.1±2.5		5.6±2.4	
Özofagus Kanseri	7.1±1.8		7.1±1.8		7.7±1.5		7.9±1.5		7.4±1.5	
Hastalık süresi										
4-12 ay	6.0±2.1	0.047 ^a	6.1±2.0	0.019 ^a	6.3±2.0	0.020 ^a	6.0±2.3	0.337 ^a	6.1±1.9	0.332 ^a
13-28 ay	5.9±2.2		6.0±2.2		6.1±2.3		5.9±2.3		6.0±2.0	
29 ay ve üstü	6.9±2.3		7.1±1.9		7.3±2.1		6.5±2.6		6.9±1.9	
Tanımın bilme durumu										
Biliyor	5.7±2.6	0.016 [†]	6.0±2.3	0.038 [†]	6.0±2.3	0.005 [†]	5.5±2.5	0.001 [†]	5.8±2.1	0.002 [†]
Bilmiyor	6.5±1.9		6.5±1.8		6.8±2.0		6.5±2.2		6.6±1.7	
Hastalık evresi										
Evre 1	4.5±3.3	0.001 ^k	4.7±3.3	0.001 ^k	4.3±3.3	0.00 ^k	4.5±3.3	0.00 ^k	2.8±3.3	0.00 ^k
Evre 2	5.4±2.3		5.6±2.2		5.5±2.5		5.4±2.3		4.9±2.3	
Evre 3	6.2±2.1		6.3±1.8		6.6±1.8		6.2±2.1		6.2±2.1	
Evre 4	7.1±2.1		7.3±1.7		6.4±1.7		7.1±2.1		7.5±2.1	
Başka Hastalık varlığı										
Var	6.1±2.2	0.490 [†]	6.2±2.2	0.429 [†]	6.5±2.2	0.680 [†]	6.1±2.4	0.843 [†]	6.2±2.0	0.817 [†]
Yok	6.4±2.1		6.5±1.9		6.3±1.9		6.0±2.3		6.3±1.7	
Tedavinin Uygulanma Yeri										
Hastanede yatarak	6.3±2.0	0.248 [†]	6.4±1.6	0.206 [†]	6.7±1.9	0.055 [†]	6.2±2.2	0.173 [†]	6.4±1.6	0.128 [†]
Ayaktan	5.9±2.6		6.0±2.6		6.0±2.6		5.8±2.6		5.9±2.4	

[†], t- test; ^k Kruskal Wallis testi; ^a, Anova testi; [†], t- test; ^a, Anova testi; ^k, Kruskal Wallis testi. GYO, Günlük Yaşam Aktiviteleri; RT, Radyoterapi; KT, Kemoterap

Tablo 5. Hastaların Tanıları ile Yaşam Kalitesi Puan Ortalamalarının İncelenmesi

Yaşam Kalitesi Grunlar	Alt	Mide Kanseri	Kolon Kanseri	Özefagus Kanseri	P
		X±SD	X±SD	X±SD	
Genel İyilik Hali		49.2±21.5	53.6±26.6	40.9±18.1	0.008
Ekonomik Güçlük		63.3±27.8	54.1±34.3	63.23±31.5	0.00
Fonksiyonel Durum					
Fiziksel Sağlık Skoru		39.9 ±18.0	44.7±22.5	22.4±17.2	0.00
Rol Performansı		45.5±23.8	42.4±79.6	21.3±22.0	0.00
Emosyonel Durum		43.4±39.1	54.8±32.7	19.8±23.7	0.00
Bilişsel Durum		44.9±28.3	52.3±30.9	22.3±22.9	0.00
Sosyal Durum		41.2±29.4	51.7±31.8	21.9±25.0	0.00
Semptomlar					
Yorgunluk		55.4±21.9	51.7±26.9	74.8±20.3	0.00
Bulantı, Kusma		51.4±33.0	32.4±29.7	78.6±23.5	0.00
Ağrı		54.6±22.3	51.6±28.3	76.3±21.0	0.00
Solunum Güçlüğü		52.2±27.3	46.9±31.9	77.3±24.6	0.00
Uyuma Güçlüğü		56.6±25.2	55.1±31.2	74.0±25.4	0.00
İştah Kaybı		55.9±29.9	45.5±33.9	79.3±24.1	0.00
Konstipasyon		41.4±34.3	35.1±36.2	66.6±36.2	0.00
Diyare		46.6±33.4	47.3±36.5	57.3±39.2	0.199

*One Way ANOVA test

Tablo 6. Hastaların Sosyal Destek Sağlayan Kişi Varlığı ile Yaşam Kalitesi Puan Ortalamalarının İncelenmesi

Yaşam Kalitesi Boyutlar	Alt	Var	Yok	P
		X±SD	X±SD	
Genel İyilik Hali		51.6 ±22.2	37.8±25.8	0.001
Ekonomik Güçlük		59.8±31.5	78.8±26.6	0.00
Fonksiyonel Durum				
Fiziksel Fonksiyonlar		40.0±21.1	28.7±20.7	0.002
Rol Performansı		44.0±26.9	15.8±13.2	0.013
Emosyonel Durum		47.4±36.1	22.1±28.2	0.00
BilişselDurum		47.2±29.2	23.5±28.6	0.00
Sosyal Durum		45.6±30.8	21.1±26.8	0.00
Semptomlar				
Yorgunluk		55.2±23.3	71.5±30.2	0.00
Bulantı, Kusma		47.1±33.1	61.7±38.0	0.013
Ağrı		54.9±24.3	72.7± 30.6	0.00
Solunum Güçlüğü		53.2±30.5	65.8±31.1	0.018
Uyuma Güçlüğü		57.4±27.5	70.7±31.7	0.007
İştah Kaybı		54.1±32.2	69.1±33.6	0.008
Konstipasyon		34.4±35.6	67.4±37.6	0.00
Diyare		46.7±34.9	60.9±39.3	0.021

*Independent t test

TARTIŞMA

Doğu Karadeniz bölgesinde ülke içi ve dışı yoğun göçlerin olması nedeni ile bölgedeki GİS kanser sıklığı ve dağılımı iyi bilinmemektedir (Bakır vd.,2000). GİS kanserli hastaların yorgunluk ve yaşam kalitesini belirleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada, GİS kanserli hastaların yaşadıkları yorgunluk ve yaşam kalitesini etkileyen faktörler belirlenmiştir.

Çalışmamızda hastaların % 32.2'sinin 57-72 yaş grubunda olduğu ve yaş ortalamalarının 56.4 ± 15.8 olduğu saptanmıştır. GİS kanseri görülme sıklığı 40 yaşından sonra giderek artış göstermekte ve 56-75 yaş arasında pik yapmaktadır En belirgin nedeni ise, genç hastalarda semptomların çok belirgin olmaması, bulguların daha geç ortaya çıkması ve genellikle ileri yaşlarda tanı konmasıdır. Kanser hastalarıyla yapılan farklı çalışmalarda da çalışmamıza benzer sonuçlar elde edilmiştir (Akyavaş vd.,2005) Hastalarımızın %39,9 'u (93) kolon kanseri, % 38,6' sı (90) mide kanseri, % 21,5'i(50) özefagus kanseri tanısı almıştır. Haydaroğlu ve arkadaşları (2007) ile Erdem ve arkadaşlarının (2008) yapmış olduğu araştırmalarda da GİS kanserleri en sık gözlenen 2. kanser türü olarak tespit edilmiştir. Alıcı ve arkadaşlarının (2006) Van' da 1584 hasta ile yaptıkları çalışmada ise tüm kanserlerin %56.8' inin GİS kanseri olduğu ve bu değerlerin %19.6'sını mide, %19.2'sini özefagus, %7.3'ünü de kolorektal kanserler olarak dağılım gösterdiği belirtilmiştir. Hastaların evrelerine göre dağılımında hastaların yarıya yakınının evre 3'te olduğu görülmüştür. Akyavaş vd.,2005 çalışmasında da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Çalışmada hastaların yaşına göre yorgunluk düzeyleri puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$) ve hastaların yaş ile birlikte yorgunluklarının arttığı tespit edilmiştir. Bu durum hastaların, gelişmiş tanı ve yöntemler ile yaşam sürelerinin uzatılması, yaş ile birlikte nörolojik aktivite düzeyinin değişmesi ve bilişsel fonksiyonlarının etkilenmesiyle açıklanabilir. Curt vd (2000) çalışmasında benzer sonuç elde edilmiştir.

GİS kanserlerine bağlı yorgunluk nedenleri olarak birden çok faktör olabileceği belirtilmektedir (187). Hastalığın evresi de bu faktörlerden birini oluşturmaktadır. İstek'in(2008) kolorektal kanserli hastalarla yaptığı araştırma da ve Karakoç'un (2008) çalışmasında yorgunluk ile kanserin evresi arasında ilişki belirlenmemişken(184,191), Stone ve ark (2000), Can'ın (2001) çalışmalarında ileri evre kanseri olan hastalarda yorgunluğun daha çok görüldüğü tespit edilmiştir (264,276). Bizim çalışma grubumuzda ise farklı evrelerde olan hastaların yorgunluğa ilişkin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ve hastalığın evresi arttıkça yorgunluğun da arttığı belirlenmiştir. Bilici ve arkadaşları (2010) mide kanseri üzerine yaptıkları çalışmada evre ile sağkalım arasında negatif yönde bir ilişki belirlemiştir (129). Günümüzde kanserin erken tanı ve tedavi olanaklarının artması ile ölüm oranı azaltılmış yada geciktirilmiştir ancak bu durum kanserde ilerlemiş evrelerde birçok faktöre bağlı yorgunluk görülmesi bizimle paralellik göstermektedir.

Yaşam kalitesi ile ilgili yapılan pek çok çalışmada yaş ile arasında negatif ilişki olduğu bildirilmektedir (Enzinger ve Mayer,2003). Kızılcı'nın (1999) çalışmasında paralel sonuçlar elde edilmiştir. Yaşın artması ile rol performansının düşmesini, ileri yaş dönemindeki kişilerin yaşamdan beklentilerinin düşük yaş gruplarına göre daha az olmasına, ayrıca yaşla birlikte başta vücut direnci olmak üzere diğer bütün yaşamsal fonksiyonların azalmasına bağlı bir umutsuzluk geliştirmeleri ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Çeçan (2012), yaşlılardaki hücre ve hücre dışı değişikliklerin, fonksiyonlarda gerileme ve fiziksel görünümde değişikliğe, organ ve sistemlerin tam olarak fonksiyon görememesine, hücre yenilenmesinde yavaşlamaya ve vücudun homeostazisi sürdürme yeteneğinde azalmaya yol açtığını belirtmektedir. Yaşlı hastalar fizyolojik, farmakolojik, psikolojik ve sosyal yönden genç hastalardan farklı özelliklere sahiptir. Stres durumunda yaşlılar yeterli yanıt verememektedir. Yaş ile birlikte kanserin prognozunda kötüleşeceğinden yaşlı hastalarda semptomların görülmesi artmaktadır (Kocakuşak vd, 2011). Beşer ve Öz'ün (2003) çalışmasında da yaş artışı ile birlikte benzer semptomlarda anlamlılık tespit edilmiştir. Hastaların tanılarına göre yaşam kalitesi genel iyilik hali alt boyut ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Aynı zamanda özefagus kanserli hastaların yaşam kalitesinin, mide kanseri ve kolon kanserine göre düşük olduğu belirlenmiştir. Kotan ve arkadaşlarının (2001) özefagus kanserindeki cerrahi deneyimine yönelik çalışmasında da hastaların büyük bir kısmı ileri evrede belirlenmiştir. Dünya kanser raporu 2008 verilerine göre sağkalımı en düşük kanser türlerindenidir (Boyle ve Levin,2008). Bu yüzden bir çok semptomu bir arada içerir. Özefagus kanserinin yaşam kalitesini belirleyici çalışmalar literatürde sınırlı sayıdadır.

Hastaların yaşam kalite puanlarının hastalık evresine göre dağılımında, genel sağlık skoru, fonksiyonel boyut ve tüm semptomlar ile hastalığın evresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Hastalığın erken dönemde yakalanması tedavide değişiklik yapmaktadır ve semptomların kontrolü artırmaktadır böylece yaşam kalitesini olumlu yönde etkilemektedir. Hastaların KPS puanına göre yaşam kalitesi genel iyilik hali alt boyut ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş olup ($p < 0.05$), farklılığın 70

puan alan gruptan kaynaklandığı belirlenmiştir. KPS hastanın fonksiyonunu değerlendirdiğimiz önemli bir skaladır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

- GİS kanserli hastalarda yaşın yorgunluğu etkilediği ve yaşın artmasıyla birlikte yorgunluğun da arttığını,
- GİS kanserli hastalarda meslek grubunun yorgunluğu etkilediği ve özellikle işsiz, ekonomik özgürlüğü elinde olmayan hastaların yorgunluktan daha çok etkilendikleri,
- Hastalarda, eğitim durumunun yorgunluğu etkilediği, eğitim seviyesi yükselmesiyle yorgunlukla baş edebilmenin arttığını, kendini daha iyi ifade etmesiyle sorunlarına daha çabuk çözüm bulduklarını,
- Hastaların, gelir durumunun yorgunluğu etkilediği, geliri yetersiz olan hasta grubunun tanı için sağlık kuruluşuna geç ulaşması, tedavi olanaklarından daha geç faydalanmaları, düşük ekonomik şartların bireyler üzerinde fiziksel ve sosyal stres yaratması, uygun beslenememesi gibi nedenlerden dolayı daha yorgun oldukları,,
- Mide, özefagus, kolon kanserleri arasından en çok özefagus kanser hastalarının yorgun oldukları ve tanısını bilme ile yorgunluk arasında anlamlılık olduğu
Tanısını bilmeyen hastaların daha yorgun oldukları,
- Hastalığın evresi ile yorgunluk arasında çok anlamlı bir ilişki olduğu, evrenin ilerlemesiyle hastaların yorgunluğunun arttığını,
Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda şu öneriler getirilebilir;
- Hemşirelerin kanser hastalarında görülen yorgunluğu ve yorgunluğun yaşamaktivitelerine olan etki düzeyini izlemesi, kanser hastalarında yorgunluğun tedavi başlamadan önce, tedavi sürecinde ve tedavi sonrasında uygun aralıklarla değerlendirilmesi için araştırmaların yapılması,
- Hastalara uygulanan tedavi ve bakımın bireylerin yaşam kalitesini nasıl etkileyeceğini değerlendirebilecek çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

Tuncer. M. (2009) Kanser in ülkemiz ve dünyadaki önemi, hastalık yükü ve kanser kontrol politikaları. Türkiye’de kanser kontrolü, T.C.Sağlık Bakanlığı Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı, Ankara, s.5-7.

Boyle, P. ve Levin, B. (2008). Dünya Kanser Raporu, Uluslar Arası Kanser Kurumu, s. 344-374.

Türkdoğan, K. Testereci, H. Akman, N. Karaman, T. Kara, L. Tuncer, İ. Uygan, İ.(2003). Dietary nitrate and nitrite levels in an endemic upper gastrointestinal (esophageal and gastric) cancer region of Turkey. Turk J Gastroenterol. 14(1):50-53

Xie, J., Zhu, T., Lu, Q., Xu, X., Cai, Y. ve Xu, Z. (2020). Kemoterapi alan gastrointestinal kanser hastalarında ek kişisel bakım eğitiminin yaşam kalitesi ve yorgunluğa etkileri. BMC tamamlayıcı tıp ve terapiler , 20 (1), 15.

Pate, A, Lowery, J, Kilbourn, K, Blatchford, P. J, McNulty, M, Risendal, B. (2020). Quality of life and the negative impact of comorbidities in long-term colorectal cancer survivors: a population-based comparison. Journal of cancer survivorship: research and practice.

Bektaş, H. ve Akdemir, N. (2006). Kanserli bireylerin fonksiyonel durumlarının değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi. 26(5):488-489.

Piper, B.F., Dibble, S.L., Dodd, M.J., Weiss, M.C., Slaughter, R.E., Paul, S.M. (1998). The revised piper fatigue scale: Psychometric evaluation in women with breast cancer. *Oncol Nurs Forum*, 25:677-84.

Bakır, T. Özgür, O, Şiviloğlu, Ç. Erkul, S. Solak, M. Çelik, F.(2000). 80 yaş ve üzerindeki kişilerde mide kanseri. *Geriatric Dergisi*. 3(3): 98-101.

Akyağcı, S. Bağcıvan, E. Özgüç, H. Kırdak, T. Korun, N. (2005). Mide kanserinde prognostik faktörler. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 31(2): 113-118.

Dedeli, Ö. Fadiloğlu, Ç. Uslu, R. (2008). Kanserli bireylerin fonksiyonel durumları ve algıladıkları sosyal desteğin incelenmesi. *Türk Onkoloji Dergisi*, 23(3):132-139.

Alıcı ,S. İzmirli, M. Doğan, E. (2006). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi tıbbi onkoloji bilim dalına başvuran kanser hastalarının epidemiyolojik değerlendirilmesi. *Türk Onkoloji Dergisi*, 21(2):87-97.

Curt, G. Bretbart, W. Cella, D. Groopman, J. Horninig, S. Itri, L. Johnso, D. Miaskowski, C. Scherr, S. Portenoy, R. Vogelzang, N. (2000). Impact of cancer-related fatigue on the lives of patients: New findings from the fatigue coalition. *The Oncologist*, 5:353-360.

Enzinger, P. ve Mayer, R. (2003). Esophageal cancer. *M.D.N Engl J Med*. 349: 2241-2252.

Kızılcı, S. (1999). Kemoterapi alan kanserli hastalar ve yakınlarının yaşam kalitesini etkileyen faktörler. *Celal Bayar Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 3(2): 18-26.

Beser, N. ve Öz. F. (2003). Kemoterapi alan lenfomalı hastaların anksiyetede depresyon düzeyleri ve yaşam kalitesi. *Celal Bayar Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 7(1) : 47-58.

Kocakuşak, A. Yaşar, M. Güler, N. Görmüş, C. Aydm, S. Özer, E. Benek, S. (2011). Pamak S. Kolorektal kanserli 45 ve 45 yaş altı hastaların retrospektif değerlendirilmesi. *Haseki Tıp Bülteni*, 110-113

Kotan, Ç. Kilsı, E. Sönmez, R. Aslan, M. Aras, A. Arslantürk, H. Söylemez, Ö.(2001). Özofagus kanserinin cerrahi tedavisinde deneyimiz: 57 olgunun analizi. *Van Tıp Dergisi*. 8 (2): 54-60.

POSTER BİLDİRİLER

PREVENTIVE TREATMENT IN CONTACT WITH TUBERCULOSIS: WHAT HAPPENS WHEN THE PROPHYLAXIS IS NOT TAKEN?

Sema AYTAC¹ Özlem OVAYOLU²

¹Gaziantep Provincial Healthcare Directorate, Tuberculosis Control Dispensary No 2

²Gaziantep University, Health Sciences Faculty, Internal Diseases Nursing Department

ABSTRACT

Introduction: Tuberculosis (TB) is an infectious disease, which stems from the bacterium Mycobacterium Tuberculosis (MTB) commonly affecting the lungs (AC), and can be treated and prevented. The Contacted Person is the one who shares the same environment with the TB patient and who is exposed to TB bacillus. The Tuberculin Skin Test (TCT) and AC film are requested from the relatives of the patient, and sputum is taken if necessary in the contact screening in routine practice. If the TB disease is not detected after this screening process, the contact person is given protective (INH) treatment for six months.

Purpose: In this paper, the purpose was to examine a contacted patient whose mother had a smear (+) AC TB two years ago, and who developed a culture (+) AC TB in 2019.

The Case: The mother of a 22-year-old male patient was treated with anti-TB in our unit because of smear (+) AC TB. The INH 1×1 was started for the case after the contact scan, because TCT was 20mm, and TB was suspected in the AC film and sputum sample. However, the patient stopped the treatment without regular use of the prescribed preventive treatment and did not complete it for six months. In the examinations, the patient was firstly diagnosed with TB clinically and radiologically, and was referred to the Tuberculosis Control Dispensary (TCD), and anti-TB treatment was started. Culture examination was reported (+) in the sputum samples given by the patient before the treatment.

Result: It is estimated that the prevalence of TB is 3.1% among the contacts of TB patients, and that its incidence rises to its highest level in the first year after exposure. For this reason, after contact screening, it is very important to ensure that the contacted individuals use the preventive treatment for six months without interruption. As it is already known, nurses constitute the largest healthcare group in the TB control. According to the International Union of Nurses Code of Ethics, the duties of nurses include; improving health, preventing diseases, regaining health and alleviating pain. No matter in which field, nurses are involved in all processes for protecting and improving the health of the individual, family and community and improving the condition of diseases. In this respect, it is considered that it is vital for the prevention of the spread of TB by performing the necessary screening to treat TB patients and prevent the development of diseases in contacting people.

Keywords: Contact Screening, protective treatment, training patients, nursing

THE DETERMINATION OF LIFE QUALITY AND HOPELESSNESS LEVELS IN PATIENTS WITH HEART FAILURE

Serbüilent Salık¹ Seyhan Citlik-Saritas²

¹Arapgir Ali Özge Devlet Hastanesi, Malatya/Turkey.

²Inonu University, Faculty of Nursing, Medical Nursing Department, Malatya/ Turkey.

seyhancitlik@hotmail.com

ABSTRACT

Aim: This research has been carried out to determine the level of hopelessness and life quality of the patients with heart failure.

Material and Method: The research, illustrative and relational, was carried out between April 2018 and October 2019. The universe of the research includes İnönü University Turgut Özal Medical Hospital Cardiology Ward and 572 adult patients who consulted to cardiology service and diagnosed with heart failure at least 6 months ago. The sampling is made up of 188 patients determined by using sampling method of known universe. In order to reduce the error margin, it has been completed with 283 patients. While collecting the data, Patient Identification Questionnaire Form, The Minnesota Living With Heart Failure Questionnaire, Beck Hopelessness Scale have been used. During the statistical analyse of the data, in independent groups, t-tests, Mann-Whitney U Tests, ANOVA, Kruksal Wallis correlation and Tukey tests have been used.

Results: It has been observed that level of life quality and hopelessness at medium rate. Statistically there is a significant disparity between patients' MLHFQ score average and identifying characteristics (age, sex, marital status, education, occupation, income level) and disease characteristics (NYHA classification, BMI, disease diagnose time, number of stay in hospital, additional disease) ($p<0.05$). There is statistically considerable disparity between the patients' BHS score average and identifying characteristics (age, marital status, education, occupation) and disease characteristics (NHYA classification, diagnose time, number of stay in hospital) ($p<0.05$).

Conclusion: It has been observed that patients' quality of life and level of hopelessness affect each other negatively.

Key Words: Nursing, Heart Failure, Hopelessness, Quality of Life

METABOLIC SYNDROME AND ACUPRESS

Ayşe soylu¹, Dilek Soylu², Medet Korkmaz³, Ayşe Şahin⁴

1. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Kahramanmaraş, Türkiye.
2. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hemşireliği, Kayseri, Türkiye.
3. İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği, Malatya, Türkiye.
4. Harran Üniversitesi, Viran Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Şanlıurfa, Türkiye.

aysesoylu46@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Metabolic syndrome (MetS) is a systemic endocrinopathy, also called insulin resistance syndrome and Syndrome X, characterized by the presence of metabolic diseases such as abdominal obesity, glucose intolerance or diabetes mellitus, dyslipidemia, hypertension, and coronary artery diseases. Especially western societies are at risk due to technological developments, sedentary life and dietary habits. It was observed that the syndrome increased with age in both men and women, and in similar rates in urban (33.8%) and rural (33.9%) areas. In our country, the frequency of metabolic syndrome, which is higher than many countries in the world, is still increasing. In the 2012 follow-up of the Prospective Urban and Rural Epidemiology (PURE) study, it was stated that the prevalence of metabolic syndrome reached 49.9% (male: 46.9%; female: 51.7%) according to the criteria of the International Diabetes Federation. These results, indicating that one out of two people are at risk for diabetes and cardiovascular diseases, is an important indicator that the fight against chronic diseases should continue increasingly in our country. In addition to medical treatment, alternative treatment methods are also used in MetS treatment. One of these methods is acupressure. Acupressin, which is a noninvasive acupressure, is known to have a healing effect on homeostatic, autonomic, sedative, analgesic and motor functions by stimulating the release of endorphins, acetylcholine, dopamine, enkephalin. Result: Acupress is not invasive, it is easy to apply, it can be used in nursing care, and with a good counseling, patients can safely apply to themselves.

Key words: Metabolic syndrome; acupress; nursing.

DYSPNEA SEVERITY AND INFLUENCING FACTORS IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE

Aylin HELVACI^{1*}, Nur İZGÜ¹, Leyla ÖZDEMİR¹

1 Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, 06100, Ankara, Türkiye

ABSTRACT

Aim: The descriptive cross-sectional study was conducted with the aim of determining dyspnea severity and influencing factors in Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD).

Method: The study was conducted between 6 November and 15 December 2019 with 145 COPD patients who applied to internal medicine and chest disease clinics of two-university hospital. The data were collected using patient information form and Dyspnea-12 scale. Descriptive statistics (frequency, percentage, median, quartiles, mean and standard deviation), Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests were used to analyze the data.

Results: Median age of the participants was 66.0, most of them were male (74.5%) and diagnosed with stage 3 COPD (37.2%). In this study, dyspnea severity was higher in women, individuals with low income level and who did not work ($p<0.05$). As the cigarette pack/year increased, dyspnea severity augmented. The severity of dyspnea rose as the pulmonary function test parameters worsened. Additionally, as the COPD stage, number of exacerbations in the last year and long-term use of oxygen at home increased, dyspnea was deteriorated ($p<0.05$).

Conclusion: Based on the study findings, health professionals were recommended to consider socio-demographic characteristics along with disease related parameters when evaluating dyspnea severity in COPD.

Keywords: Dyspnea, Chronic Disease, Chronic Obstructive Pulmonary Disease, Symptom

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞI OLAN BİREYLERDE DİSPNE ŞİDDETİ VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

ÖZET

Amaç: Tanımlayıcı-kesitsel tasarımla yürütülen bu araştırma kronik obstrüktif akciğer hastalığında (KOAH) dispne şiddeti ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırma 6 Kasım-15 Aralık 2019 tarihleri arasında iki üniversite hastanesinin dahiliye ve göğüs hastalıkları birimine başvuran KOAH tanılı 145 hasta ile yürütülmüştür. Araştırma verileri hasta bilgi formu ve Dispne-12 ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlatıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortanca, çeyrekler) Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortancası 66,0 olup, çoğunluğunu erkek (%74,5) ve evre 3 KOAH tanısı ile izlenen (%37,2) bireyler oluşturmuştur. Bu çalışmada, dispne şiddetinin kadınlarda, gelir durumu düşük olan ve çalışmayan bireylerde daha yüksek olduğu ve sigara paket/yılı arttıkça dispne şiddetinin arttığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Buna ek olarak, solunum fonksiyon testi parametreleri kötüleştikçe, KOAH evresi ve son bir yıldaki alevlenme sayısı arttıkça dispne şiddetinin arttığı bulunmuştur.

Sonuç: Araştırma sonuçlarından hareketle, sağlık profesyonellerinin KOAH'ta dispne şiddetini değerlendirirken hastalıkla ilgili parametrelere ek olarak sosyo-demografik özellikleri de göz önünde bulundurmaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dispne, Kronik Hastalık, Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı, Semptom

Giriş

Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH), akciğerdeki inflamatuvar yanıt ile ilişkili bir kronik hastalıktır (Celli et al., 2015; GOLD, 2019). Dispne, KOAH tanılı bireylerde en sık görülen temel semptomlardan biridir ve görülme sıklığı %32,6-%70 arasında değişmektedir (Carette et al., 2019; Stephenson, Wertz, Gu, Patel, & Dalal, 2017). KOAH'lı hastalarda dispne gelişiminde hava yolu tıkanıklığının derecesi, solunum kas kuvveti, akciğer hiperinflasyonu gibi birçok faktör rol almaktadır. Akciğer kısıtlılığındaki artış ve hastalığın ilerlemesiyle şiddetlenen dispne, bireylerde KOAH alevlenmelerine, fiziksel kısıtlılığa, yorgunluğa, bağımlılık düzeyindeki artışa, stres, anksiyete ve depresyon gibi durumlara neden olmaktadır (Elbehairy et al., 2019). Hastaların üzerinde birçok olumsuz etkisi olan dispnenin sosyo-demografik ve hastalıkla ilişkili faktörlerden de etkilenebileceği unutulmaması gereken önemli bir konudur. Dispne şiddetinin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, hastalığın süresi, evresi, eşlik eden komorbid durumlar ve tekrarlı hastane yatışları gibi birçok faktörle ilişkili olduğu görülmektedir (Antoniou, 2010; Sharma & Sharma, 2019; Skoczyński et al., 2019)

Amaç

Bu araştırma KOAH tanılı bireylerde dispne şiddetini ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma tanımlayıcı tasarımıyla yürütülmüş ve gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Araştırma örnekleme, KOAH tanısı alan, iletişime girme sorunu olmayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler dahil edilmiştir. Araştırma iki üniversite hastanesinin dahiliye ve göğüs hastalıkları kliniklerinden 6 Kasım ve 15 Aralık 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmada toplam 145 hasta yer almaktadır.

Araştırma kriterlerini karşılayan bireylere araştırmanın amacı açıklanmış, bireylerin aydınlatılmış onamları alınmıştır. Sonrasında araştırmacılar tarafından "Hasta Bilgi Formu ve "Dispne-12 Ölçeği" doldurulmuştur.

Hasta Bilgi Formu: Hasta bilgi formunda, sosyo-demografik özellikler için yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, ekonomik durum, çalışma durumu, sigara içme durumu ve sigara paket/yılımı içeren 8 soru yer almıştır. Hastalıkla ilgili klinik özellikleri belirlemek için ise KOAH evresi, son bir yıldaki KOAH alevlenme sayısı, FEV1, zorlu vital kapasite (FVC) değeri, evde uzun süreli oksijen kullanımı ve eşlik eden komorbid durumları içeren toplam 6 soru yer almıştır.

Dispne-12 Ölçeği: Ölçek, dörtlü likert derecelendirmesine sahip toplam 12 maddeden oluşmaktadır (Yorke, Moosavi, Shuldham, & Jones, 2010). Ölçek, fiziksel ve duygusal alt boyutlardan oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan ise 0-36 arasında değişmektedir. Ölçek puanının artması dispne şiddetinin arttığını göstermektedir (Gok Metin & Helvacı, 2018).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 23.0 programında gerçekleştirilmiştir. Normal dağılıma uyan parametreler için ortalama ve standart sapma kullanılmış olup, normal dağılıma uymayan diğer parametreler için ise ortanca, birinci ve üçüncü çeyrek değerleri kullanılmıştır. Kategorik değişkenlerin değerlendirilmesinde ise sıklık dağılımları kullanılmıştır. Nicel veriler ile ölçek arasındaki korelasyonu değerlendirmede spearman korelasyon analizi, kategorik değişkenlere ile ölçek arasındaki farkı değerlendirmek için ise Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortancası 66,0 yıl olup, çoğunluğu erkekti (%74,5). Katılımcıların %92,4'ü herhangi bir işte çalışmadığını belirtmiştir. Hastaların %64,1 sigarayı bıraktığını ifade etmiştir. Hastaların KOAH tanı yılı süre ortancası 5,0 yıl olarak tespit edilmiş; hastaların %37,2'sinin Evre 3 KOAH tanısı vardı. Hastaların %26,9'unun evde uzun süreli oksijen tedavisi almaktadır.

Hastaların Dispne-12 Ölçeği toplam puan ortancasının 17,0 olduğu belirlenmiştir. Ölçek toplam puanı ortancası kadınlarda 19,0, erkeklerde ise 14,5 olarak belirlenmiş ve cinsiyete göre ölçek puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($Z=-1,990$, $p<0,05$). Çalışma durumuna göre ölçeğin toplam puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir değişim gösterdiği görülmüştür ($Z=-2,104$, $p>0,05$). Hastaların yaşı, eğitim durumu ve sigara içme durumuna göre ölçek puanları istatistiksel açıdan anlamlı bir değişim göstermemiştir ($p>0,05$). KOAH sınıflandırmasına göre ölçeğin fiziksel alt boyut puanı ortancasının istatistiksel açıdan anlamlı değişim gösterdiği bulunmuştur ($F=12,149$, $p<0,05$). Son bir yıldaki KOAH alevlenme sayısı ile ölçek toplam puanı arasında pozitif

yönde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,271$, $p<0,05$). Ölçeğin fiziksel, duygusal alt boyutları ve toplam puanlarına göre evde uzun süreli oksijen tedavisi kullanım durumlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. ($p<0,05$).

Sonuç

Bu araştırmada dispne şiddetinin kadınlarda, gelir durumu düşük olan ve çalışmayan bireylerde daha yüksek olduğu ve sigara paket yılı arttıkça dispne şiddetinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu araştırmada solunum fonksiyon testi parametreleri kötüleştikçe, KOAH evresi ve son bir yıldaki alevlenme sayısı arttıkça dispne şiddetinin de arttığı tespit edilmiştir. Dispne şiddetindeki artış ise hastalarda oksijen ihtiyacına neden olmakta ve evde uzun süreli oksijen kullanımını arttırmaktadır. Araştırma bulgularından hareketle, sağlık çalışanlarının KOAH'lı bireylerde dispne şiddetini değerlendirirken hastalık ve tedavi ile ilgili değişkenlere ek olarak dispne için risk oluşturabilecek sosyo-demografik değişkenleri de göz önünde bulundurmaları ve bu açıdan risk taşıyan bireylere yönelik bireyselleştirilmiş eğitim ve danışmanlık programları oluşturmaları önerilmiştir.

Kaynakça

- Antoniou, S. A. (2010). Descriptors of dyspnea in obstructive lung diseases. *Multidisciplinary respiratory medicine*, 5(3), 216-219.
- Carette, H., Zysman, M., Morelot-Panzini, C., Perrin, J., Gomez, E., Guillaumot, A., . . . Le Rouzic, O. (2019). Prevalence and management of chronic breathlessness in COPD in a tertiary care center. *BMC pulmonary medicine*, 19(95), 1-7.
- Celli, B. R., Decramer, M., Wedzicha, J. A., Wilson, K. C., Agustí, A., Criner, G. J., . . . Stockley, R. A. (2015). An official American Thoracic Society/European Respiratory Society statement: research questions in chronic obstructive pulmonary disease. *American journal of respiratory and critical care medicine*, 191(7), e4-e27.
- Elbehairy, A. F., O'Donnell, C. D., Abd Elhameed, A., Vincent, S. G., Milne, K. M., James, M. D., . . . Network, C. R. R. (2019). Low resting diffusion capacity, dyspnea, and exercise intolerance in chronic obstructive pulmonary disease. *Journal of Applied Physiology*, 127(4), 1107-1116.
- Gok Metin, Z., & Helvacı, A. (2018). Validity and Reliability of Turkish Version of the Dyspnea-12 Scale. *Journal of Hacettepe University Faculty of Nursing*, 5(2), 102-115.
- GOLD. (2019). Global Strategy for the Diagnosis, Management and Prevention of Chronic Obstructive Pulmonary Disease Report 2019.
- Sharma, S., & Sharma, P. (2019). Prevalence of dyspnea and its associated factors in patients with chronic obstructive pulmonary disease. *Indian Journal of Respiratory Care*, 8(1), 36-41.
- Skoczynski, S., Zejda, J., Brożek, G., Glinka, K., Waz, S., Kotulska, B., & Barczyk, A. (2019). Clinical importance of sex differences in dyspnea and its sex related determinants in asthma and COPD patients. *Advances in Medical Sciences*, 64(2), 303-308.
- Stephenson, J. J., Wertz, D., Gu, T., Patel, J., & Dalal, A. A. (2017). Clinical and economic burden of dyspnea and other COPD symptoms in a managed care setting. *International Journal of Chronic Obstructive Pulmonary Disease*, 12, 1947-1959.
- Yorke, J., Moosavi, S. H., Shuldham, C., & Jones, P. W. (2010). Quantification of dyspnoea using descriptors: development and initial testing of the Dyspnoea-12. *Thorax*, 65(1), 21-26.

THE EFFECT OF MUSIC THERAPY APPLIED DURING RADIATION THERAPY ON THE ANXIETY AND COMFORT LEVEL IN WOMEN WITH EARLY-STAGE BREAST CANCER: A RANDOMIZED CONTROLLED STUDY

Ezgi KARADAĞ¹, Özlem UĞUR^{1*}, Oğuz Çetinayak²

Bu çalışma; European Journal of Integrative Medicine dergisinde yayınlanmıştır.

1 Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Onkoloji Hemşireliği Anabilim Dalı

2 Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi

ABSTRACT

Introduction: Today, cancer is the second leading cause of death after cardiac diseases and is one of the most important health problems due to its prevalence and negative effects on quality of life. In the literature; it is stated that music therapy enables cancer patients to relieve and cope with the symptoms of chemotherapy, increase the comfort levels, and decrease the anxiety levels.

Objectives: In this study, it was aimed to examine the effect of music therapy applied during radiation therapy on anxiety and comfort level in women with early-stage breast cancer.

Methods: This randomized controlled study was conducted with 60 patients in a city located in the western part of Turkey. After the patients in both groups were informed about the study, they were administered a questionnaire, Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS), and Radiation Therapy Comfort Questionnaire (RTCQ). A music therapy intervention was applied to the patients in the experimental group during radiation therapy once a day for 5 weeks (five days a week) and then the same scales were applied again to evaluate the anxiety and comfort levels at the end of the 5th week. The patients in the intervention group were made listen to Bach's 19 Trio Sonatas via an MP3 player with headphones for 20-40 minutes. In order to conduct the study, a written approval was obtained from the Ethics Committee of Dokuz Eylul University (ethics committee no: 2017/26-39) and the patients were informed about the study within the scope of the Declaration of Helsinki and their written informed consents were received.

Results: When the HADS and RTCQ scores of the patients in the control and intervention groups before and after the intervention were compared, the differences in the change were found to be statistically significant in favor of the intervention group ($p < 0.05$).

Conclusions: Music therapy intervention might be an effective, non-invasive, cost-effective, cheap, easily applicable, and complementary application without any side effect that can be administered to women with breast cancer during radiation therapy.

Key Words: Music Therapy, anxiety, comfort level, breast cancer

HEALTH RELATED TO LUNG CANCER AND ITS SCREENINGS DEVELOPMENT STUDY OF HEALTH BELIEF MODEL SCALE

Melike DEMİR DOĞAN¹, Alime SÜL², Gülsüm AYNACI², Hatice ÇÜRÜK², Sedanur YEŞİLYURT²

¹ Doç. Dr, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

² 4. Sınıf lisans öğrencisi., Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Aim: It is thought that screening people's health beliefs will be beneficial for early diagnosis in terms of early diagnosis of lung cancer. For this reason, in this study, the validity and reliability study of the scale was made by adapting Champion's Health Belief Model Scale to lung cancer.

Methods: This study was planned as both a methodological study and a cross-sectional study. In the first stage, permissions related to the Scale were obtained and the Health Belief Model Scale of Champion was arranged in accordance with lung cancer. Expert opinion was consulted to determine whether the 30 items in the measuring tool are suitable for the purpose of measurement and whether they represent the area to be measured. In developing a meaningful and reliable measurement tool, it is recommended that the number of participants be taken as 5-10 people for each scale item applied, or at least five times the number of items. For this reason, 150 students, who are the students of Gümüşhane University Faculty of Health Sciences Nursing Department and who agreed to participate in the study, were reached between October and November 2019, and data were collected using a test-retest method with an interval of 2 weeks. Correlation between the two measurements was calculated using intra class correlation coefficient (ICC). Internal consistency reliability was evaluated by Cronbach's alpha coefficients. Structural validity was evaluated by confirmatory factor analysis.

Results: The validity reliability of the health belief model scale for lung cancer and screening was evaluated with the participation of 150 nursing students with the test-retest application. Correlation between the two measurements was calculated using intra class correlation coefficient (ICC) ($p < 0.001$). The scale consists of 30 questions and the Cronbach alpha value was found to be 0.760. The scale consists of 5 subgroups. The Cronbach alpha value of the trust-benefit perception sub-dimension was 0.779, the Cronbach alpha value of the sensitivity perception sub-dimension was 0.833, the Cronbach alpha value of the barrier perception sub-dimension was 0.737, the Cronbach alpha value of the sub-dimension of the perception of health motivation was 0.725.

Conclusion: The validity and reliability of the health belief model scale regarding lung cancer and its screenings were made and it was determined that the scale was a valid and reliable scale.

Key Words: Lung Cancer, Health Belief Model, Early Diagnosis

AKCİĞER KANSERİ VE TARAMALARINA İLİŞKİN SAĞLIK İNANÇ MODELİ ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Melike DEMİR DOĞAN¹, Alime SÜL², Gülsüm AYNACI², Hatice ÇÜRÜK², Sedanur YEŞİLYURT²

¹ Doç. Dr, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

² 4. Sınıf lisans öğrencisi., Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Amaç: Akciğer kanserinin erken tanısı açısından kişilerin sağlık inançlarının taranmasının kanserde erken tanı için yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada kanser taramalarına yönelik Champion'un Sağlık İnanç Modeli Ölçeğinin Akciğer kanserine uyarlaması yapılarak ölçeğin geçerlilik güvenilirlik çalışması yapıldı.

Yöntem: Bu çalışma hem metodolojik bir çalışma hem de kesitsel bir çalışma olarak planlandı. İlk aşamada Ölçek ile ilgili izinler alınmış ve Champion'un Sağlık İnanç Modeli Ölçeğini akciğer kanserine uygun olacak şekilde düzenlenmiştir. Ölçme aracında bulunan 30 maddenin, ölçme amacına uygun olup olmadığını, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğini saptamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Anlamlı ve güvenilir bir ölçüm aracı geliştirilmesinde katılımcı sayısının uygulanan her bir ölçek maddesi için 5-10 kişi olacak şekilde alınması ya da madde sayısından en az beş kat fazla olması önerilmektedir. Bu nedenle Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencisi olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 150 öğrenciye Ekim-Kasım 2019 tarihleri arasında ulaşılarak 2 hafta ara ile test tekrar test yöntemi kullanılarak veri toplanmıştır. İki ölçüm arasındaki korelasyon, intra class correlation coefficient (ICC) kullanılarak

hesaplanmıştır. İç tutarlılık güvenilirliği Cronbach'ın alfa katsayıları ile değerlendirildi. Yapısal geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi ile değerlendirildi.

Bulgular: Akciğer kanseri ve taramalarına ilişkin sağlık İnanç modeli ölçeğinin geçerlilik güvenilirliği 150 hemşirelik öğrencisinin katılımı ile test- tekrar test uygulamasıyla değerlendirildi. İki ölçüm arasındaki korelasyon, intra class correlation coefficient (ICC) kullanılarak hesaplandı ($p < 0.001$). Ölçek 30 sorudan oluşmakta olup Cronbach alpha değeri 0,760 olarak bulundu. Ölçek 5 alt gruptan oluşmaktadır. Güven-yarar algısı alt boyutunun Cronbach alpha değeri 0,795, duyarlılık algısı alt boyutunun Cronbach alpha değeri 0,833, engel algısı alt boyutunun Cronbach alpha değeri 0,737, sağlık motivasyonu algısı alt boyutunun Cronbach alpha değeri 0,700, ciddiyet algısı alt boyutunun Cronbach alpha değeri 0,725 olarak saptandı.

Sonuç: Akciğer kanseri ve taramalarına ilişkin sağlık İnanç modeli ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olup ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: Akciğer Kanseri, Sağlık İnanç Modeli, Erken Tanı

THE IMPORTANCE OF PALLIATIVE CARE IN CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE (COLLECTION)

Öğr. Gör. Adile Neşe

Gaziantep University Vocational School of Health Services

Introduction: Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) is characterised by airflow limitation, persistent symptoms and respiratory failure. Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) is a chronic respiratory disease affecting the adult population worldwide and causing significant mortality and morbidity. Patients with COPD have an incurable disease and have a significant burden of diverse symptoms, including dyspnoea and cough, and also pain, anxiety, depression, fatigue and many others. The burden of symptoms in COPD leads to a pronounced dysfunction and therefore a poor quality of life. In fact, studies comparing symptom burden and quality of life among patients with COPD to patients with cancer or those with other diseases often show that patients with COPD have an equal, or even higher, burden of symptoms. However, studies have shown that patients with COPD are less likely to receive palliative care services or hospice care than patients with cancer. Inadequate patient-health team communication related to advanced care planning or end-of-life care for patients with COPD, difficulty in predicting the course and beard of COPD are obstacles to timely referral and reception of palliative care. Palliative care is an interdisciplinary medical specialty focused on preventing and alleviating suffering and supporting the best possible quality of life for patients and their families who suffer from serious illnesses. The basic principles of palliative care are symptom management. Therefore, in order to provide palliative care; identifying care goals in line with the patient's values and preferences; ensuring consistent and continuous communication between the patient and all those caring for their care; psychosocial, moral and practical support should be provided to both patients and family caregivers, and necessary coordination in the fields of care is required.

Conclusions : Palliative care team has important responsibilities in the management of terminal period patients. COPD patients have an intense symptom burden, and these symptoms lead to a significant dysfunction, and therefore to a poor quality of life. It is very important to integrate palliative care early in the care of a patient with a terminal disease such as COPD. COPD patients should be included more in palliative care to improve the quality of life, physical symptoms and emotional state during the illness. For this reason, it is recommended to expand the scope of palliative care, to conduct studies to prioritize patient and family needs, and to establish patient management protocols.

Key Words: chronic obstructive pulmonary disease, palliative care

Kaynaklar

1. Smallwood, N., Currow, D., Booth, S., Spathis, A., Irving, L., Philip, J. (2018): Attitudes to specialist palliative care and advance care planning in people with COPD: a multi-national survey of palliative and respiratory medicine specialists. *BMC Palliat Care*. 15;17(1):115. doi: 10.1186/s12904-018-0371-8.
2. Choudhuri, A.H. (2012): Palliative Care for Patients with Chronic Obstructive Pulmonary Disease: Current Perspectives. *Indian Journal of Palliative Care* . Vol-18 / Issue-1
3. Diaz-Lobato, S., Smyth, D., Curtis, R. (2015): *Eur Respir J*; 46: 596–598 | DOI: 10.1183/13993003.00987-2015
4. Lilly EJ, Senderovich H. (2016): Palliative care in chronic obstructive pulmonary disease. *J Crit Care*. ;35:150-4. doi: 10.1016/j.jcrc.2016.05.019.

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞINDA Palyatif BAKIMIN ÖNEMİ (DERLEME)

Öğr. Gör. Adile Neşe

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Giriş: Kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH), hava akımı kısıtlaması, kalıcı semptomlar ve solunum yetmezliği ile karakterize bir hastalıktır. KOAH dünya çapında yetişkin önemli mortalite ve morbiditeye neden olan kronik bir solunum hastalığıdır. KOAH'lı hastalar tedavi edilmeleri zordur ve dispne ve öksürük gibi çeşitli semptomların yanı sıra ağrı, anksiyete, depresyon, yorgunluk gibi önemli semptom yüküne sahiptir. KOAH'ta semptomların yükü, belirgin bir işlev bozukluğuna ve dolayısıyla düşük bir yaşam kalitesine yol açar. KOAH'lı hastalar ile kanser hastaları veya diğer hastalıkları olan hastalar arasında semptom yükü ve yaşam kalitesi karşılaştırıldığında KOAH'lı hastaların eşit veya daha yüksek bir semptom yüküne sahip olmasına rağmen

KOAH hastalarının palyatif bakım alma olasılığının kanser hastalarından daha az olduğu görülmektedir. KOAH'lı hastalar için ileri bakım planlaması veya yaşam sonu bakımı ile ilgili hasta-sağlık ekibi iletişiminin yetersiz olması, KOAH seyri ve sakalımı tahmin etme zorluğu palyatif bakımın zamanında sevk edilmesi ve alınmasının önündeki engellerdir. Palyatif bakım, acı çekmeyi önlemeye ve hafifletmeye ve ciddi hastalıklarla karşılaşan hastalar ve aileleri için mümkün olan en iyi yaşam kalitesini desteklemeye odaklanan disiplinlerarası bir tıbbi uzmanlık alanıdır. Palyatif bakımın temel ilkeleri semptom yönetimidir. Bu nedenle palyatif bakımın verilebilmesi için; hastanın değerleri ve tercihlerine uygun bakım hedeflerinin belirlenmesi; hasta ile bakımıyla ilgilenen herkes arasında tutarlı ve sürekli iletişimin sağlanması; hem hastalara hem de ailede bakım verenlere psikososyal, manevi ve pratik desteğin sağlanması ve bakım alanlarında gerekli koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.

Sonuç: Palyatif bakım ekibinin son dönem hastaların yönetiminde önemli sorumlulukları bulunmaktadır. KOAH hastaları yoğun semptom yüküne sahiptir ve bu semptomlar belirgin bir işlev bozukluğuna, dolayısıyla düşük bir yaşam kalitesine yol açmaktadır. Palyatif bakımın KOAH gibi bir terminal hastalığı olan hastanın bakımına erken entegre edilmesi oldukça önemlidir. KOAH hastaların, hastalık süresince yaşam kalitesini, fiziksel semptomları ve emosyonel durumu iyileştirmek için palyatif bakım hizmetlerine daha fazla dahil edilmelidir. Bu nedenle palyatif bakımın kapsamını genişletmek, hasta ve aile gereksinimlerini ön plana alma amaçlı çalışmaların yapılması ve hasta yönetim protokollerinin saptanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: kronik obstrüktif akciğer hastalığı, palyatif bakım

ACİL SERVİSTE YATAN HASTALARIN DÜŞME RİSKLERİNİN BELİRLENMESİ

Yeşim Ahmedov¹, Anvar Ahmedov²

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Plastik, Rekonstruktif ve Estetik Cerrahi ABD, Kütahya

²İstanbul Okan Üniversitesi, Hemşirelikte Doktora Programı, Halk Sağlığı Hemşireliği, İstanbul

Giriş: Düşme, bireyin herhangi bir zorlayıcı kuvvet, baygınlık ya da inme olmadan, dikkatsizlik sonucu bulunduğu düzeyden daha aşağıdaki bir düzeyde hareketsiz bir hale gelmesi olarak tanımlanır (Işık 2006, Myers 2003).

Düşmeler hastanelerde kaza bildirim raporlarının yaklaşık %40'ını oluşturmakta, hastaların %3-4'ünde kırık, çıkık, laserasyon, intrakraniyal travma gibi büyük yaralanmalar oluşmakta, hatta mortaliteye yol açmaktadır (Degelau J ve ark. 2012, Kim EA ve ark. 2007, Özden D ve ark. 2012, Halfon P ve ark. 2001, Çapacı 2007).

Günümüzde sağlık sistemlerini en çok ilgilendiren konulardan biri hasta güvenliğinin sağlanmasıdır. Hasta güvenliği kavramı, sağlık hizmeti sürecinde oluşan riskleri belirleme, zararları önleme ve iyileştirmeleri kapsamaktadır (Sezgin 2007). Hasta güvenliği hedefleri kapsamında düşmelerin önlenmesine yönelik girişimler arasında hastanın kabulü ile başlayan tanılama aşamasında bir model, ölçek ya da skorlama sisteminden yararlanılarak düşme riskinin belirlenmesi yer almaktadır. Böylece gerekli bakım girişimleri ve koruyucu önlemlerin zamanında alınması ve hastanın zarar görmesinin engellenmesi hedeflenmektedir.

Amaç: Bu çalışmanın amacı acil serviste hastaların Hendrich II Düşme Riski Ölçeğine göre düşme risklerini tanımlamak ve ölçeğin düşmeyi belirlemedeki duyarlılığını değerlendirmektir.

Gereç ve yöntem: Bu prospektif kohort çalışması, acil serviste hastaların Hendrich II Düşme Riski Ölçeğine göre düşme risklerini ve düşmeyi belirlemedeki duyarlılığını değerlendirmek amacıyla yapıldı. Araştırma 1 Haziran 2012 - 30 Ağustos 2012 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Travma ve Acil Cerrahi Servisinde yapıldı. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Travma ve Acil Cerrahi Servisine başvuran hastalar çalışmanın evrenini oluşturdu. Travma ve Acil cerrahi servisine yılda yaklaşık 1200 hasta başvurusu olmaktadır. Çalışmaya, 1 Haziran 2012 - 30 Ağustos 2012 tarihleri arasında travma ve/veya acil cerrahi girişim nedeniyle müşahede altına alınan, 18 yaş ve üstünde olan, çalışmaya katılmaya onay veren 295 hasta ardışık olarak alındı. Çalışma süreci öncesi müşahede altına alınan veya düşen hastalar çalışma kapsamı dışında tutuldu. Araştırmanın yapıldığı poliklinik-müşahede ünitelerinde 12 saatlik vardiyalar halinde her vardiyada iki hemşire görev almaktadır. Aynı şekilde gündüz ve gece vardiyalarında dörder kişilik bir doktor ekibi görev yapmaktadır. Hastalar poliklinik bölümüne başvurup muayene olduktan sonra tetkikleri yapılarak acil cerrahi girişim gerektirip gerektirmedikleri değerlendirilir. Hastaların acil cerrahi girişim gerektirmeleri durumunda yakın izlem ve ameliyata hazırlıkları için poliklinik-müşahede odalarına alınır. Travma hastaları da aynı acil cerrahi girişim gerektiren hastalar gibi değerlendirildikten sonra, konsültan hekimler (nöroşirurji, ortopedi, plastik cerrahi vb.) onayı ile poliklinik-müşahede odalarında yakın takibe alınır. Hastalar poliklinik-müşahede bölümünde tanı ve durumlarına göre en çok 2 gün takip edildikten sonra servise (ya da ilgili birime) sevk edilirler. Bu çalışmada acil serviste poliklinik-müşahede odalarında izlem sırasında hastaların Hendrich II Düşme Riski Ölçeğine göre düşme riski değerlendirildi, düşmeleri önlemeye yönelik olarak alçak yataklar kullanılarak yatak kenarları kaldırıldı, hasta ve ailesine eğitim verildi, hasta yanında mutlaka bir yakını bırakılarak çağrı sistemi düzenlendi. Verilerin elde edilmesinde ilgili literatür ışığında hastaların sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik Bireysel Özellikler Formu, hastaların düşme risklerini değerlendirmeye yönelik olarak Hendrich II Düşme Riski Tanılama Ölçeği ve hastaların düşme risklerinin takip edilmesini sağlayan Hasta takip Formu kullanıldı.

Bireysel özellikler Formu: Bu form hastanın yaşı, cinsiyeti, akut hastalık, düşme öyküsü, kronik hastalık varlığı, mevcut kronik hastalıkları, sürekli ilaç kullanma durumu ve kullanılan ilaç türlerini ve alkol kullanımı ile ilgili sorulardan oluştu. Formda yer alan sorular müşahede odasına alınan ve çalışmaya katılmaya onay veren hasta/ailesinden görüşme yöntemi ve tıbbi kayıtlardan elde edildi.

Hendrich II Düşme Riski Ölçeği: Bu ölçek özel bir alana özgü olmayıp, tüm alanlardaki hastaların düşme riskini değerlendirmektedir. Düşme için risk faktörleri hakkında kapsamlı bir literatür üzerine temellenen model 1995 yılında Hendrich ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş (Hendrich 1995) ve 2003 yılında yeniden gözden geçirilerek ikinci versiyonu oluşturulmuştur (Hendrich 2003). Konfüzyon (4 puan), depresyon (2 puan), boşaltımda değişim (1 puan), baş dönmesi (1 puan), erkek cinsiyet (1 puan) gibi risk faktörlerini, antiplateletik (2

puan) ve benzodiazepin kullanma (1 puan) durumunu ve kalkıp yürüme testini (8 puan) içeren ölçekte alınabilecek en yüksek puan 20'dir. Toplam 5 ve üstü puan yüksek risk varlığını göstermektedir. Türkiye'de ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği Atay, San ve Aycan (2009) tarafından yapılmıştır (Atay ve ark. 2010). Müşahede odasına alınan hastanın ölçeğe ilişkin düşme riski gözlem ve görüşme yöntemiyle elde edildi. Ölçeğin uygulanması yaklaşık 5-7 dk sürdü.

HastaTakipFormu: İlgili literatürden yararlanılarak araştırmacı tarafından oluşturulan, hastaların acil cerrahi servisine kabul edildikleri andan başlayarak ilgili birimlere nakilleri sağlanıncaya kadar geçen sürede hasta düşme ve yaralanmalarını belirlemeye yönelik bu form toplam 10 maddeden oluştu.

Çalışma hakkında bilgilendirildikten ve çalışmaya katılmaya yazılı onay alınan hasta/ailesine Bireysel Özellikler Formu ve Hendrich II Düşme Riski Ölçeği yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulandı. Bireysel Özellikler Formu hasta/ailesine ilk gelişte, Hendrich II Düşme Riski Ölçeği Travma ve acil cerrahi servisi poliklinik-müşahede odalarına hastanın kabul edildiği ilk gün ve kaldığı süre boyunca her gün uygulandı. Her bir hastanın düşme ve yaralanma varlığı her gün Hasta Takip Formu ile izlendi.Çalışmadaki değişkenlerin analizi yapılırken normal dağılıma uygunluğu değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistik yöntemler (frekans, ortalama, medyan, standart sapma), normal dağılıma uymayan ya da nonparametrik verilerde iki grup farklarında ki-kare test ve Mann-Whitney U test kullanıldı. Ölçeklerin duyarlılık ve özgüllüğü ROC analizi ile değerlendirildi. Çalışma verileri SPSS 11,5 programı aracılığıyla değerlendirildi. Verilerin değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ kabul edildi. Çalışma için öncelikle İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Dekanlığı'ndan çalışmaya ilişkin yazılı kurum izni, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan yazılı izin alındı.

Bulgular: Bu çalışmada 18-89 yaş aralığında yer alan 295 katılımcının yaş ortalaması 47 (ortanca yaş 48), %57,6'sı kadındı. Katılımcıların %91,8'inin Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'ne göre düşme riskinin yüksek olduğu görüldü. Hastaların %42,7'si kronik bir hastalığa sahip olup, %43,4'ü sürekli ilaç kullandıklarını, %39 (n=115)'u son bir yılda en az bir kez düşüklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada çarpıcı bir bulgu olarak acil serviste müşahede altına alınan hastaların çoğunluğunun tanısının düşme olmasıdır (n=68; %23,1). Acil serviste izlem sırasında 295 katılımcıdan 63 (%21,4)'ünün düştüğü görüldü. Bu, düşme prevalansının her 1000 yatış gününde 0,214 olduğunu göstermektedir. Düşen hastaların %25,4'ünde düşmeye bağlı yaralanma görüldü. Düşme sonucu yaralanan hastaların %22,2 (n=14)'sinde abrazyon, laserasyon, hematoma gibi suture gerektirmeyen küçük yaralanmalar, %3,2 (n=2)'sinde ise baş bölgesinde yaralanma oluştu. Ciddi yaralanma oluşan hastalardan biri tuvalet gereksinimi için yataktan kalkarken düşen ve başını yatak kenarına çarpan, diğeri ise tuvalette düşen hastaydı. Bu iki hastaya tedavi gördüğü hastalık dışında tanılayıcı testler uygulandı ve radyolojik inceleme sonrası şüpheli alanlar nedeniyle nöroşirurji takibine alındılar.

Acil serviste izlem sırasında düşen hastaların bireysel özelliklerine bakıldığında; çoğunluğunun (n=19; %30,2) 46-59 yaş grubu, kadın cinsiyet (n=43; %68,3), düşme (n=8; %12,7) ve akut kolesistit tanısıyla acil servise başvuran, kronik bir hastalığı olan (n=40; %63,5) ve sürekli ilaç kullanan (n=41; %65,1) hastalar olduğu saptandı.

ROC analizi değerlendirme sonuçlarına göre Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'nin %95 güven aralığında Eğri Altındaki Alan (EAA) (area under the ROC curve; AUC) değeri 0.585-0.736 arasında yani kabul edilebilir düzeyde ayrıma sahip olduğu görüldü. Buna göre Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin düşme riskini 0,661 oranında ayırladığı saptandı. Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin yanlış pozitiflik oranı %90,9 olarak bulundu. ROC analizine göre Ölçek için yüksek düşme riski olarak bildirilen 5 ve üstü toplam puan (Hendrich 2003) kesim noktası (cutoff) olarak alındığında, Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin duyarlılığı %95,2 ve özgüllüğü %9,1 olarak bulundu.

Tartışma: Bu çalışmada düşen hastaların yaş ortalaması 47'dir (median 48). Literatürde düşme sıklığının yaşla birlikte arttığı (Kim EA ve ark. 2007, Çeçen D, Özbayır T 2011, Krauss M ve ark. 2004), düşen hastaların yaş ortalamasının düşmeyen hastalardan anlamlı olarak yüksek olduğu (Savcı C 2009), gençlere göre 65 yaş ve üzeri yaşlılarda düşmelerin daha fazla görüldüğü (Hitcho ve ark. 2004, Fischer ve ark. 2005, Kerzman ve ark. 2004, Karataş, Maral 2001) bildirilmektedir. Literatürde yaş artışı ile artan fiziksel yetersizliğin düşme riskini arttıran bir faktör olduğu, hastanelerde düşen hastaların yaş ortalamasının düşmeyen hastalardan anlamlı olarak yüksek olduğu bildirmektedir. Ayrıca 60-65 yaş grubunun yüksek risk, 80 yaş ve üzerinin çok daha yüksek risk oluşturduğu vurgulanmaktadır (Savcı 2009). Hastanelerde düşmeler sadece yaşlıları değil, acil servislere gelen genç hastaları da etkileyebilir. Bu çalışmada olduğu gibi, iki yıllık sürede acil serviste gözlem odasında düşen 56 hastada 57 düşme raporlarının incelendiği çalışmada da hastaların yaş ortalamasının 50 olduğu (medyan 48) bildirilmiş olup, bulgumuz bu çalışma sonucu ile benzerlik göstermektedir (Terrell ve ark. 2009).

Çalışmada düşen kadın hasta oranı (%68,3; n=43) erkeklerle (%31,7; n=20) göre daha fazla olmakla birlikte bu durumun istatistiksel anlamlı fark göstermemesi ($p=0,054$) katılımcıların çoğunun kadın cinsiyet olmasının bir sonucu olabilir. Literatürde nedeni tam olarak belirlenememesine karşın, erkeklerin daha fazla düştüğü ve

cinsiyetin risk faktörü olduğu belirtilmekte ve bu çalışmada kullanılan Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'nde olduğu gibi düşme riskini değerlendiren bazı model, ölçek ya da skorlama sisteminde erkek cinsiyet risk kriterleri arasında verilmektedir (Hendrich 2003). Bununla birlikte acil serviste hasta düşmelerine ilişkin yayınlanan önceki çalışmaların birinde erkeklerin (Terrell ve ark. 2009), diğerinde kadınların (Dukes ve ark. 1990) daha fazla düştüğü bildirilmektedir. Benzer şekilde diğer kliniklerdeki düşmelere ilişkin yapılan çalışmalarda da cinsiyete ilişkin tartışmalı sonuçlar bildirilmektedir (Hendrich 2003, Savcı C 2009, Çeçen, Özbayır 2011, Karataş, Maral 2001, Savcı ve ark. 2009, Bıyıklı 2006, Terrell 2009). Literatür göz önüne alındığında hastanelerde düşme sıklığı açısından cinsiyet faktörünün inceleneceği kapsamlı çalışmaların yapılmasına gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada kronik hastalığı olmayanlara (%36,5) göre kronik hastalığı olan (%63,5), sürekli ilaç kullanmayanlara (%34,9) göre sürekli ilaç kullanan hastaların (%65,1) daha fazla oranda düşükleri ve aralarında istatistiksel anlamlı fark olduğu bulundu ($p<0.05$). Önceki çalışmalarda sedatif/hipnotik, transkilizan ve benzodiazepin gibi santral sinir sistemine etki eden ilaçların (Poe ve ark. 2005, Hitcho 2005, Krauss 2004, Hendrich 2003), diyabetik ilaçların (Krauss 2004) düşme riski ile ilişkili olduğu, antiepileptik (Hendrich 2003), digoksin, beta-blokerler, antikoagülanlar (Hitcho 2004), diüretikler ve antihipertansifler (Poe ve ark. 2005)'in bilişsel durum ve dengeyi etkileyerek düşmeye neden olabileceği gösterilmiştir (Bıyıklı 2006). Eğer hastanın psikotropik veya antidiyabetik ilaç kullanımı söz konusu ise, kognitif bozukluğu veya kronik hastalığı varsa, ileri yaşta ise düşme riskinin önemli ölçüde arttığı belirtilmektedir (Degelau J 2012). Bu çalışmada da literatürle benzer şekilde (Krauss 2004, Poe ve ark. 2005, Hendrich 2003, Hitcho 2004) düşen hastaların %26,8'inin sürekli olarak antidiyabetik, %17,5'inin antihipertansif ilaç kullandıkları ve düşme öncesi %46'sının benzodiazepin, %17,5'inin antiepileptik ilaç aldıkları arttığı belirtilmektedir (Degelau J 2012)

Bu çalışmada yer alan hastaların %39,0'ı (n=115) son bir yılda düşme öyküsüne sahipti. Aynı zamanda son bir yılda düşen hastaların çoğunluğunun baş dönmesi %3,2 (n=37) nedeniyle, evde düştüğü ve bu durumu %25,2 (n=29) ile hastane ortamının takip ettiği ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada düşen hastaların yarısından fazlasının son 12 ayda bir veya birden fazla düşme öyküsü vardı (%50,8). Düşme öyküsü varlığı yeniden düşmelerin pozitif öngörüsüdür (Salgado ve ark. 2004, Yauk ve ark. 2005, Karataş, Maral 2001, Işık 2006). İzlemleri sırasında düşen hastaların yarıya yakınının (%49,5) daha önceden düşme öyküsünün bulunduğu bildirilmekte (Lovallo 2010 olup, bulgumuz önceki çalışma sonuçları ile uyum göstermektedir (Savcı 2009, Özden ve ark. 2012, Lovallo 2010),

Çalışmamızdan çıkan sonuca göre 295 hastanın Hendrich II düşme riski ölçeğine göre düşme riski ortalaması $8,2 \pm 2,9$ olup, hastaların %91,9'unun (n=271) yüksek riskli oldukları saptandı. Literatürde yaşlılar (65-85 yaş) üzerinde yapılan 121 kişinin dahil edildiği bir çalışmada, hastaların %38,0'ının (n= 46) Hendrich II düşme riski ölçeği puanlamasına göre yüksek risk taşıdığı gösterilmiştir (Çeçen ve Özbayır 2010). Başka bir çalışmaya göre, 20-81 yaş grubu 110 hastanın % 55,5'inin (n=61) yüksek risk taşıdığı tespit edilmiştir (Savcı 2009). Çalışmalardan elde edilen bu değişik bulguların sebebi, çalışmalara dahil edilen hasta sayısı, hastaların yaş grupları, hastaların bireysel özellikleri, çalışmaların yapıldığı klinikler gibi kriterlerin farklılığı olabilir.

Bu bilgilerle birlikte, çalışmamızda izlem sırasında düşerek yaralanan hastaların %87,5'inin (n=14) küçük yaralanmalara (çürük, yumuşak doku yaralanmaları, sütür gerektirmeyen yaralanmalar) maruz kaldığı, %12,5'inin (n=2) ciddi yaralanmalara (kalça, pelvis, radyus kırıkları, sütür gerektiren yaralanmalar, intraserebral hematoma) maruz kaldığı saptanmıştır. Ciddi yaralanmaya sahip hastalardan biri tuvalette düşen bir bayan hasta ile, yataktan yalnız kalkmaya çalışıp yere düşen ve başını yatak kenarına vuran bir bay hasta idi. İki hastada da baş bölgesinde sütür gerektiren ciddi yaralanma oluştu, ikisi de tedavi gördüğü hastalık dışında, radyolojik inceleme sonrası şüpheli alanlar sebebiyle nöroşirurji takibi altında müşahede edilmiştir.

Acil serviste hastaların düşme risklerinin incelendiği bu çalışmada, 295 katılımcıdan 271 (%91,8)'inin düşme riskinin yüksek olduğu ve 63 (%21,3)'ünün düştüğünün görülmesi düşme oranının her 1000 yatış gününde 0,214 olduğunu göstermektedir. Acil serviste hasta düşmelerine ilişkin yayınlanan önceki çalışmalardan birinde (1990) bu oran 0,16 (Dukes 1990), diğerinde (2009) 0,288 olduğu bildirilmiştir (Terrell 2009). Bulgumuz önceki çalışma sonucunu doğrulamaktadır (Terrell 2009, Dukes 1990).

ROC analizi değerlendirme sonuçlarına göre ölçeğin hastaların düşme riskini tanılamada kabul edilebilir düzeyde ayrıma sahip olduğunun bulunması (Hendrich II 0,661), ölçeğin acil serviste hastaların düşme risklerinin tanımlanmasında kullanılabileceğini göstermektedir. Ancak ölçek için bildirilen kesim noktasında (≥ 5 puan) ölçeğin duyarlılığı (Hendrich II %95,2) yüksek olmakla birlikte yanlış pozitiflik oranının da oldukça yüksek bulunması (Hendrich II %90,9) yani düşük ve yüksek riskli hastaları ayırt etme özelliğinin olmaması, bu kesim noktasında ölçeğintanısıl yeterliliğinin olmadığını göstermektedir. Çünkü bir testin tanısıl yeterliliği, testin değişik sağlık durumlarını ayırt etmede, o testin vermiş olduğu bilginin kalitesinin bir ölçüsü, sağlıklı hastalardan ayırt etme özelliğinin bir ölçütü olarak bildirilmektedir (Tomak L, Bek Y, 2010).

Acil serviste hasta düşmelerine ilişkin yayınlanan çalışmaların birinde, Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'nin düşen hastaların yaklaşık 1/3'ünden biraz fazlasını yüksek riskli olarak tanıladığı ve ölçeğin duyarlılığının (%37,7) düşük olduğu bildirilmiş ve acil serviste düşme riski yüksek hastaların tanılanmasında ölçeğin güvenilir olmadığı sonucuna varılmıştır (Terrell 2009). Bu çalışmada önceki çalışmadan farklı olarak ölçeğin duyarlılığının yüksek bulunması, önceki çalışmanın retrospektifkohort çalışması olması, yazarların da bildirdiği gibi hastalarının tıbbi durumlarına ve bazı düşme risk faktörlerine ilişkin kayıtların elde edilememiş olmasının bir sonucu olabilir. Diğer kliniklerde yapılan çalışmalarda Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'nin duyarlılığı %42-75, özgüllüğü %46-74 arasında geniş yelpazelerde bildirilmiş olup, bulgumuz bu çalışma sonuçları ile uyum göstermektedir (Özden 2012, Hendrich 2003, Hendrich 2007, Kim 2007, Livallo 2010). Klinik Sistemleri Geliştirme Enstitüsü'nün (Institute for Clinical Systems Improvement) akut bakım alanlarında düşmelerin önlenmesine yönelik 2012 raporunda, günümüzde geliştirilmiş ve geçerliliği gösterilmiş birçok düşme riskini tanılama aracı bulunmakla birlikte bu araçların güvenilirliğine ilişkin fikir birliği olmadığı, duyarlılık ve özgüllük açısından aslında bu araçlardan en iyisinin bile hastaların düşme riskinin ölçeğin tanıladığının çok daha altında ve düşmelerin ise tanılananın çok daha üstünde olduğu bildirilmektedir (Degelau 2012). Bu çalışmada da hastaların düşme riskinin ölçeğin tanıladığının çok daha altında, düşmelerin de ölçeğin tanıladığının çok daha üstünde olduğu görülmekte olup, bulgumuz literatürle uyumludur (Degelau 2012).

Sonuç ve öneriler: Çalışmamızda hastaların düşme riskinin ölçeğin tanıladığının çok daha altında, düşmelerin de ölçeğin tanıladığının çok daha üstünde olduğu görülmekte olduğu sonucuna varıldı. Sağlık hizmeti veren tüm kamu kurum ve kuruluşlarında hasta güvenliği çalışmalarının önemsenmesi, hasta güvenliğinin önemli parçası olan düşmelerin önlenmesine ilişkin protokollerin oluşturulmasıyla da var olan kurum politikalarının gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kaynaklar:

1. Işık AT, Cankurtaran M, Doruk H, Mas R (2006), Geriatrik Olgularda Düşmelerin Değerlendirilmesi. Turkish Journal of Geriatrics, 9 (1): 45-50.
2. Myers H. (2003). Hospital fall risk assessment tools: A critique of the literature. International Journal of Nursing Practice, 9: 223-235.
3. Degelau J, Belz M, Bungum L, Flavin PL, Harper C, Leys K, Lundquist L, Webb B. (2012). Institute for Clinical Systems Improvement. Prevention of Falls (AcuteCare). <http://bit.ly/Falls0412>.
4. Kim EA, Mordiffi SZ, Bee WH, Devi K, Evans D. (2007). Evaluation of three fall-risk assessment tools in an acute care setting. J Adv Nurs; 60(4):427-35.
5. Özden D, Karagözoğlu Ş, Kurukız S. (2012). Hastaların İki Ölçeğe Göre Düşme Riskinin Belirlenmesi ve Bu Ölçeklerin Düşmeyi Belirlemede Duyarlılığı. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 15:1
6. Halfon P, Egli Y, Melle GV, Vagnair A. (2001). Risk of falls hospitalized patient: a predictive model based on routinely available data. Journal of Clinical Epidemiology; 54(12): 1258-66.
7. Çapacı K, (2007). İnmede düşme ve kırıklar. Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi, 53 (Özel Sayı 1): 7-10.
8. Sezgin, B. (2007). Kalite Belgesi Alan Hastanelerde Çalışma Ortamı ve Hemşirelik Uygulamalarının Hasta ve Hemşire Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
9. Hendrich A, Nyhuis A, Kippenbrock T, Soja M E. (1995). Hospital falls: Development of a predictive model for clinical practice. Applied Nursing Research, 8 (3): 129-139.
10. Hendrich A, Bender PS, Nyhuis A. (2003). Validation of the Hendrich II Fall Risk Model: A large concurrent case/control study of hospitalized patients. Applied Nursing Research, 16 (1): 9-21.
11. Atay S, San AT, Aycan Ö. Hendrich II Düşme Riski Modeli'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Uluslar Arası Katılımlı 12 Ulusal Hemşirelik Kongresi, Kongre Özet Kitabı, Sivas, 2010, s.218.
12. Çeçen D, Özbayır T. (2010). Cerrahi Kliniklerinde Yatan Yaşlı Hastalarda Düşme Riskinin Belirlenmesi ve Düşmeyi Önlemeye Yönelik Girişimlerin Değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 27 (1) :11-23.
13. Krauss M, Evanoff B, Hitcho EB, Kinyungu A. Predictors of falling in elderly hospital patients. Archives of Gerontology and Geriatrics 2004;38:213-129.
14. Savcı C, Kaya H, Acaroğlu R, Kaya N, Bilir A, Kahraman H, Gökerler N. (2009). Noroloji ve Nöroşirürji kliniklerinde hastaların düşme riski ve alınan önlemlerin belirlenmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi; 2(3): 19-25.
15. Hitcho EB, Krauss MJ, Birge S, et al. (2004), Characteristics and circumstances of falls in a hospital setting: a prospective analysis. J Gen International Med, 19:732-9.

16. Fischer I, Krauss M, Dunagan W, Birge S, Hitcho EB, Johnson S, et al. (2005). Patterns and predictors of inpatient falls and fall-related injuries in a large academic hospitals. *Journal of Infection Control and Hospital Epidemiology*; 26(10):822-827.
17. Kerzman H, Chetrit A, Brin L, Toren O. (2004). Characteristis of falls in hospitalized patients. *Journal of Advanced Nursing*; 47(2):223-29.
18. Karataş GK, Maral I. (2001). Ankara-Gölbaşı ilçesinde geriatrikpopülasyonda 6 aylık dönemde düşme sıklığı ve düşme için risk faktörleri. *Türk Geriatri Dergisi*;4(4):152-8.
19. Tomak L, Bek Y. (2010). İşlem karakteristik eğrisi analizi ve eğri altında kalan alanların karşılaştırılması. *Deneyisel ve Klinik Tıp Dergisi*;27(2):58-65.
20. Gozum S, Aksayan S (2003). “Kulturlerarasıölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve Kulturlerarası karşılaştırma”, *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, Cilt 5, No.1, sayfa 3-14.
21. Terrell KM, Weaver CS, Giles BK, Ross MJ. ED (2009). Patient falls and resulting injuries. *Journal of EmergencyNursing*; 35(2):89-92.
22. Dukes IK, Grant MK, Pathakji GS. (1990). Accidents in the accident and emergency department. *Arch Emerg Med*; 7:112-7.
23. Bıyıklı K. (2006). Huzurevinde Yaşayan Bir Grup Yaşlıda Düşme ile İlgili Faktörler: Demografik Özellikler, Sağlık Sorunları ve Kullanılan İlaçlar. İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
24. Poe SS, Cvach MM, Gartrell DG, Radzik BR, Joy TL (2005). An evidance-based approach to fall risk assessment, prevention, andmanagement: lessons learned. *Journal of Nursing Quality*; 20(2):107-116.

Tablo 1. Hastaların Bireysel Özellikleri (N=295)

Değişkenler		N	%
Yaş (yıl) x ± SD		47,6 ± 18,0 (dağılım, 18-89)	
Yaş grupları	18-31 yaş	74	25.1
	32-45 yaş	58	19.7
	46-59 yaş	81	27.5
	≥ 60	82	27.8
Cinsiyet	Kadın	170	57.6
	Erkek	125	42.4
Tıbbi tanı	Düşme	68	23.1
	Akut kolesistit	34	11.5
	Apandisit	31	10.5
	Akut pankreatit	27	9.2
	Araç dışı trafik kazası	23	7.8
	İleus	23	7.8
	Araç içi trafik kazası	22	7.5
	Mide perforasyonu	15	5.1
	Mekanik ikter	14	4.7
	GİS kanama	12	4.1
	Bıçaklanma	11	3.7
	Üzerine cisim düşme	10	3.4
	Kurşunlanma	5	1.7
Kronik hastalık	Yok	169	57.3
	Var	126	42.7
Sürekli ilaç kullanımı	Yok	167	56.6
	Var	128	43.4
Son 1 yılda düşme öyküsü	Yok	180	61.0
	Var	115	39.0
Alkol kullanımı	Yok	228	77.3
	Var	67	22.7

Bu çalışmada 18-89 yaş aralığında yer alan 295 katılımcının yaş ortalaması 47 (ortanca yaş 48), %57,6'sı kadındı. Katılımcıların %91,8 (n=271)'inin Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'ne göre düşme riskinin yüksek olduğu görüldü. Hastaların %42,7 (n=126)'si kronik bir hastalığa sahip olup, % 43,4 (n=128)'i sürekli ilaç kullandıklarını, %39 (n=115)'u son bir yılda en az bir kez düştüklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada çarpıcı bir bulgu olarak acil serviste müşahede altına alınan hastaların çoğunluğunun tanısının düşme olmasıdır (n=68; %23,1).

Acil Serviste İzlem Sırasında Hastaların Düşme Durumları (N=295)

Değişkenler	n	%
Düşme		
Var	63	21.4
Yok	232	78.6
Yaralanma durumu		
Var	16	25.4
Yok	47	74.6
Yaralanma şekli		
Küçük yaralanma	14	22,2
Ciddi yaralanma	2	3,2

Acil serviste izlem sırasında 295 katılımcıdan 63 (%21.4)'ünün düştüğü görüldü. Bu, düşme prevalansının her 1000 yatış gününde 0,214 olduğunu göstermektedir. Düşen hastaların %25,4 (n=16)'ünde düşmeye bağlı yaralanma görüldü. Düşme sonucu yaralanan hastaların %22,2 (n=14)'sinde abrazyon, laserasyon, hematoma gibi suture gerektirmeyen küçük yaralanmalar, %3,2 (n=2)'sinde ise baş bölgesinde yaralanma oluştu. Ciddi yaralanma oluşan hastalardan biri tuvalet gereksinimi için yataktan kalkarken düşen ve başını yatak kenarına çarpan, diğeri ise tuvalette düşen hastaydı. Bu iki hastaya tedavi gördüğü hastalık dışında tanılayıcı testler uygulandı ve radyolojik inceleme sonrası şüpheli alanlar nedeniyle nöroşirurji takibine alındılar

Tablo 2. Hendrich II Düşme Riski Ölçeğine Göre Hastaların Düşme Riski (N=295)

Hendrich II Düşme Riski	N	%
x ± SD	8.4 ± 2.9 (dağılım, 2-16)	
Düşük risk (< 5)	24	8.1
Yüksek risk (≥ 5)	271	91.9

Tablo 2.'de de görüldüğü gibi 295 hastanın Hendrich II Düşme riski ölçeğine göre düşme riski ortalaması 8.2 ± 2.9 olup, hastaların %91.9 (n=271)'unun yüksek riskli oldukları saptandı. Düşen hastaların yaş ortalaması 47 (median 48 yaş), % 68,3 (n=43)'ü kadındı. Düşen hastaların %95,2 (n=60)'sini Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin yüksek riskli olarak tanıladığı saptandı. Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'nin düşük riskli olarak tanıladığı ancak düşen üç hastadan (n=4,8) birinde alkol intoksikasyonu vardı. Bu hastalardan biri epilepsi hastalığı, diğeri depresyon tanısı olan, antiepileptik ve antidepresan ilaç kullanan hastalardı.

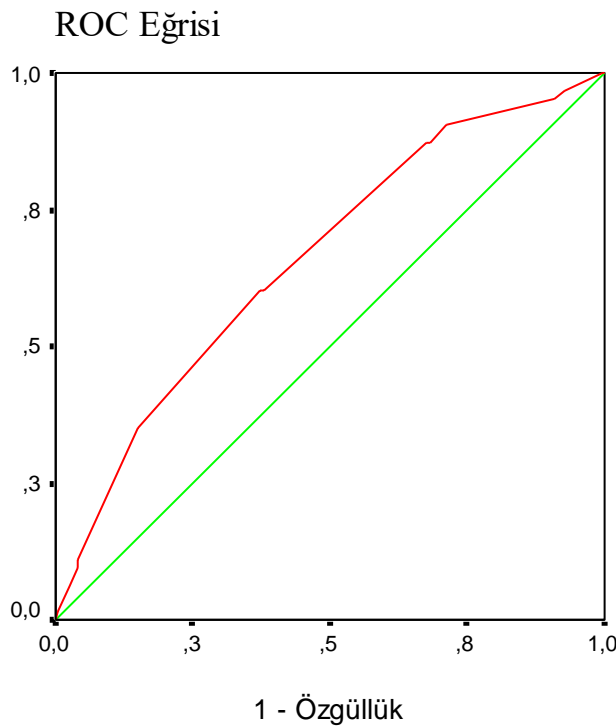
Tablo 3. Acil Serviste İzlem Sırasında Hastaların Düşme Durumları (N=295)

Değişkenler	n	%
-------------	---	---

Düşme		
Var	63	21.4
Yok	232	78.6
Yaralanma durumu		
Var	16	25.4
Yok	47	74.6
Yaralanma şekli		
Küçük yaralanma	14	22,2
Ciddi yaralanma	2	3,2

Acil serviste izlem sırasında 295 katılımcıdan 63 (%21.4)'ünün düştüğü görüldü (Tablo 3). Bu, düşme prevelansının her 1000 yatış gününde 0,214 olduğunu göstermektedir. Düşen hastaların %25,4 (n=16)'ünde düşmeye bağlı yaralanma görüldü. Düşme sonucu yaralanan hastaların %22,2 (n=14)'sinde abrazyon, laserasyon, hematoma gibi suture gerektirmeyen küçük yaralanmalar, %3,2 (n=2)'sinde ise baş bölgesinde yaralanma oluştu. Ciddi yaralanma oluşan hastalardan biri tuvalet gereksinimi için yataktan kalkarken düşen ve başını yatak kenarına çarpan, diğeri ise tuvalette düşen hastaydı. Bu iki hastaya tedavi gördüğü hastalık dışında tanılayıcı testler uygulandı ve radyolojik inceleme sonrası şüpheli alanlar nedeniyle nöroşirurji takibine alındılar.

Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin Duyarlılık ve Özgüllüğü

Grafik 1. ROC Analizine Göre Ölçeğin Duyarlılık ve Özgüllüğü

Tablo 4. ROC Analizinde Düşme Durumunu Öngörmeye Hendrich II Riski Ölçeğinin Kestirim Değeri ve Eğri Altındaki Alan (EAA) Değeri ve Toplam ≥ 5 Puan Kesim Noktasına Göre Duyarlılık ve Özgüllüğü

Kesim	Duyarlılık	Özgüllük	Eğri altındaki alan	SH	P
-------	------------	----------	---------------------	----	---

	Noktası		(%95 güven aralığı)				
Hendrich II	≥ 5	95,2	9,1	0.661 (0.585 - 0.736)		0.038	<0.001

ROC analizi değerlendirme sonuçlarına göre Hendrich II Düşme Riski Ölçeği'nin %95 güven aralığında Eğri Altındaki Alan (EAA) (area under the ROC curve; AUC) değeri 0.585-0.736 arasında yani kabul edilebilir düzeyde ayrıma sahip olduğu görüldü. Buna göre Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin düşme riskini 0,661 oranında ayırladığı saptandı (Grafik 1,Tablo 4).Ölçek için yüksek düşme riski olarak bildirilen 5 ve üstü toplam puan (Hendrich 2003) kesim noktası (cutoff) olarak alındığında, Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin duyarlılığı %95,2 ve özgüllüğü %9,1olarak bulundu (Tablo 4).

Tablo 5. Toplam ≥ 5 Puan Kesim Noktasına Göre Hastaların Düşme Riskleri ile Düşme Durumları

Ölçek (Kesim noktası)	Risk Sınıfı	Düştü		Düşmedi		Toplam	
		n	%	N	%	n	%
Hendrich II (≥ 5)	Yüksek risk	60	95,2	211	90,9	271	91,9
	Düşük risk	3	4,8	21	9,1	24	8,1
	Toplam	63	100	232	78,6	295	100

Duyarlılık kısaca "gerçekte hasta olanların testte alınan kesim noktasına göre de hasta olması", **özgüllük** "gerçekte sağlıklı olanların test sonucunda da sağlıklı bulunması"dır. En faydalı tanı testi doğru pozitiflik oranı yani duyarlılığı yüksek ve yanlış pozitiflik oranı düşük olan testtir(Tomak L, Bek Y, 2010).Tablo 5'de de görüldüğü gibi Hendrich II Düşme Riski Ölçeğinin yanlış pozitiflik oranı %90,9 olarak bulundu.

DETERMINATION OF NURSING STUDENTS 'LEVEL OF SPIRITUAL CARE AND ANXIETY

Ayşe Şahin¹, **Nermin Kılıç**², Hasret Yağmur Sevinç Akın¹, Seyhan Çıtlık Sarıtaş³

¹ Harran University Viransehir Health School Department of Nursing, Turkey

² Bingol University Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Turkey

³ Inonu University Faculty of Nursing Department of Internal Medicine, Nursing, Turkey

nermin4423.kilic@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Every person needs spiritual approach or spiritual care. Sometimes he expects this need to be met from his relatives, sometimes from his friends and most of the time from the medical staff Nurses' evaluation of all people from this perspective is important in planning nursing initiatives that will improve the health of the individual as a whole In addition, nurses' individual thinking system, spiritual needs and perception of care, their life expectancy, volunteering and sensitivity to the issue are also effective in care. A high level of spiritual well-being reduces the anxiety level of the individual.

Objective: The aim of this study was to determine the level of anxiety and anxiety of nursing students

Methods: This study was conducted descriptively with nursing students of Viranşehir School of Health in September 2019. The population of the study consisted of the students of Harran University Nursing Department of Viransehir School of Health and the sample of the study consisted of 152 first, second and third grade nursing volunteers. Ethics committee and institutional permission were obtained before the study. The data of the study; The sociodemographic questionnaire was collected with the validity-reliability of the Spirituality and Spiritual Care Rating Scale (MMBDÖ) and the State-Trait Anxiety Inventory (STAI FORM-I)

Results: 64.7% of the students who participated in the study did not receive education about spiritual care, 62.1% of them gave spiritual care to the patients, 77.8% knew that spiritual care and It was determined that 93.5% of them thought that spiritual care was necessary, their level of perception of spirituality and spiritual care was moderate and anxiety levels were high. There was no significant difference between the students' level of anxiety and anxiety scale, it was found that the anxiety score average of those who did not practice spiritual care was significantly higher than the average score of those who applied spiritual care, It was determined that the anxiety score average of those who do not know spiritual care is significantly higher than the average score of those who know spiritual care.

Conclusion: It is seen that students think that spiritual care is necessary, they are not educated about spirituality and spiritual care and their anxiety levels are high. In this respect, students can be given training about spirituality and spiritual care and practices that will control the anxiety level of the students.

Key words: Spiritual care, nursing, student, anxiety

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN MANEVİ BAKIM VE ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Ayşe Şahin¹, **Nermin Kılıç**², Hasret Yağmur Sevinç Akın¹, Seyhan Çıtlık Sarıtaş³

¹ Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Türkiye

² Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Türkiye

³ İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

nermin4423.kilic@gmail.com

ÖZET

Giriş: Her insan manevi yaklaşım ya da manevi bakıma gereksinim duyar. Kimi zaman yakınlarından kimi zaman arkadaşlarından ve çoğu zaman da sağlık personellerinden bu ihtiyacın karşılanmasını bekler. Hemşirelerin tüm insanları bu bakış açısıyla değerlendirmesi bireyin sağlığını bütüncül olarak geliştirecek hemşirelik girişimlerini planlamada önemlidir. Ayrıca hemşirenin bireysel düşünce sistemi, manevi gereksinimler ve bakımı algılaması, kendi yaşam umudu, gönüllülüğü ve konuya duyarlılığı da bakımda etkilidir. Manevi yönden yüksek düzeyde iyilik hali bireyin kaygı düzeyini azaltmaktadır.

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin manevi bakım ve anksiyete düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma Eylül 2019 tarihinde Viranşehir Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencileri ile tanımlayıcı olarak yapıldı çalışmanın evrenini, Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencileri, örneklemini ise çalışmaya katılmaya gönüllü hemşirelik birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 152 öğrenci oluşturdu. Araştırmaya başlamadan önce etik kurul ve kurum izni alındı. Çalışmanın verileri; sosyodemografik soru formu, geçerlik-güvenirligi yapılmış olan Maneviyat ve Manevi Bakım Dereceleme Ölçeği (MMBDÖ) ve Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri (STAI FORM- I) ile toplandı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %64.7'sinin manevi bakım hakkında eğitim almadığı, %62.1'inin hastalara manevi bakım verdikleri, %77.8'inin manevi bakımı bildiği ve %93.5'inin manevi bakımın gerekli olduğunu düşündükleri, maneviyat ve manevi bakımı algılama düzeylerinin orta seviyede, kaygı düzeylerinin ise yüksek olduğu belirlendi. Öğrencilerin manevi bakım eğitimi alma durumu ile kaygı ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı, manevi bakım uygulaması yapmayanların kaygı puan ortalamasının manevi bakım uygulaması yapanların puan ortalamasına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu, manevi bakımı bilmeyenlerin kaygı puan ortalamasının manevi bakımı bilenlerin puan ortalamasına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin manevi bakımın gerekli olduğunu düşündükleri, maneviyat ve manevi bakım ile ilgili eğitim almadıkları ve kaygı seviyelerinin yüksek olduğu görülmekte bu doğrultuda öğrencilerin kaygı seviyesini kontrol edecek uygulamalar ile maneviyat ve manevi bakım ile ilgili eğitim verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Manevi bakım, hemşirelik, öğrenci, kaygı

COMPLEMENTARY AND ALTERNATIVE TREATMENT METHODS USED IN THE TREATMENT OF UREMIC PRURITIC IN HEMODIALYSIS PATIENTS (REVIEW)

Ayşe Şahin¹, Seyhan Çıtlık Sarıtaş², Ayşe Soylu³

¹Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Türkiye

²İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

³Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Türkiye

sahinayse.2702@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Chronic kidney failure patients experience many problems that decrease the quality of life, such as chronic pain, itching, fatigue and sleep disturbance. Therefore, CRF patients resort to CAM methods, which are difficult to manage with traditional treatments, to deal with these problems. They stated that patients who received dialysis treatment preferred using TAT methods in 57% to 64.4% because they thought that they could alleviate the symptoms of comorbidity caused by disease or treatment. Considering the studies conducted, the prevalence of TAT methods worldwide varied between 9.8% and 76%, used by 38% of adults in the United States (USA), 51.8% of adults in the UK, and 68.9% of adults in Australia. It is stated that flour uses TAT methods. It has been determined that uremic itchy individuals apply to applications such as diet, herbal medicines containing menthol, massage, hypnosis, imagination, participation in social support groups, regular exercise, relaxation exercises, cold application, aromatherapy, thermal therapy, hydrotherapy, acupuncture and acupressor. **Conclusion:** Studies have shown that the use of complementary therapies alone or in combination with pharmacological methods is effective in controlling uremic itching due to hemodialysis.

Keywords: Complementary and alternative methods, hemodialysis patients, uremic pruritus

Kaynaklar

- 1.Erdoğan Z, Özcanlı AD, Çınar S. Kronik Böbrek Yetmezliğinde Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp Yöntemlerinin Kullanımı. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi. Archives Medical Review Journal 2014;23(4):773-790.
2. Nowack R, Balle C, Birnkammer F, Koch W, Sessler R & Birck R. (2009) Complementary and alternative medications consumed by renal patients in southern Germany. Journal of Renal Nutrition 19, 211–219.
- 3.Zyoud SH, Samah W. Al-Jabi, Sweileh WM, Tabeeb GH, Ayaseh NA, Sawafta MN, Khdeir RL, Mezyed DO, Daraghme DN. Awang R. Use of complementary and alternative medicines in haemodialysis patients: a cross-sectional study from Palestine. Complementary and Alternative Medicine (2016) 16:204. DOI 10.1186/s12906-016-1196-8)
- 4.Harris PE, Cooper KL, Relton C, Thomas KJ. Prevalence of complementary and alternative medicine (CAM) use by the general population: a systematic review and update. Int J Clin Pract. 2012;66:924–39.
5. Bahall M. Use of complementary and alternative medicine by patients with end-stage renal disease on haemodialysis in Trinidad: A descriptive study. Complementary and Alternative Medicine .2017;17:250.
6. Xue C.C.L, Zhang AL, Lin V, Da Costa C, Story DF. Complementary and Alternative Medicine Use İn Australia: A National Population-Based Survey. J Altern Complement Med. 2007;13:643–50.
7. Akça K N, Taşcı S. Hemodiyaliz Hastalarında Üremik Kaşıntı ve Akupresör Uygulaması. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2011;(4):1.

HEMODİYALİZ HASTALARINDA ÜREMİK KAŞINTI TEDAVİSİNDE KULLANILAN TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİ YÖNTEMLERİ (DERLEME)

¹Harran Üniversitesi Viranşehir Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, Türkiye

²İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

³Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Türkiye

sahinayse.2702@gmail.com

ÖZET

Giriş: KBY hastaları kronik ağrı, kaşıntı, yorgunluk ve uyku bozukluğu gibi yaşam kalitesini azaltan birçok sorun yaşarlar. Bu nedenle KBY hastaları geleneksel tedavilerle yönetilmesi zor olan, bu sorunlarla baş edebilmek için TAT yöntemlerine başvurmaktadırlar. Diyaliz tedavisi alan hastaların ise hastalık veya tedaviden kaynaklanan komorbidite semptomlarını hafifletebileceğini düşündükleri için %57 ile %64.4 oranında TAT yöntemlerini kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalara bakıldığında dünya genelinde TAT yöntemlerinin kullanım prevalansının %9.8 ile %76 arasında değiştiği, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki (ABD) yetişkinlerin % 38'i tarafından kullanıldığı, İngiltere'deki yetişkinlerin %51.8'inin, Avustralya'daki yetişkinlerin ise % 68.9'unun TAT yöntemlerini kullandıkları belirtilmektedir. Üremik kaşıntılı bireylerin diyet, mentol içeren bitkisel ilaçlar, masaj, hipnoz, hayal kurma, sosyal destek gruplarına katılım, düzenli egzersiz, gevşeme egzersizleri, soğuk uygulama, aromaterapi, termalterapi, hidroterapi, akupunktur ve akupresör gibi uygulamalara başvurdukları saptanmıştır. **Sonuç:** Yapılan çalışmalarda tamamlayıcı tedavilerin tek başına ya da farmakolojik yöntemlerle birlikte kullanılmasının hemodiyalize bağlı üremik kaşıntının kontrolünde etkili olduğu gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tamamlayıcı ve alternatif yöntemler, hemodiyaliz hastaları, üremik kaşıntı

SYSTEMIC LUPUS ERYTHEMATOSUS AND NURSING MANAGEMENT

Ayşe ÖZKARAMAN¹ Füsun UZGÖR¹

* Eskisehir Osmangazi University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department

ABSTRACT

This review article aims to provide information in the management of common nursing diagnoses in systemic lupus erythematosus (SLE) patients. SLE is a multisystemic autoimmune disease that can affect the skin, joints, mucosa, heart, lungs, kidneys and nervous system. The course of SLE is characterized by episodes of exacerbation and remission. In treatment of SLE, drug regimens is used to control the symptoms of the disease and reduce the risk of organ damage. Caused by disease and treatment, disruption in daily activities, loss of work and income may adversely affect the quality of life of patients. Pain, fatigue, cutaneous and joint symptoms and nursing diagnoses such as sleep pattern deterioration, changes in body appearance, anxiety and lack of information are frequently encountered among patients. In the management of these diagnoses, nurses provide training and counseling to patients on disease and its treatment, management of symptoms, nutrition, stress and environmental management. In addition, nurses frequently resort to independent nursing interventions such as cognitive-behavioral therapy, exercise, and massage

Keywords: systemic lupus erythematosus, disease management, nursing management, nursing diagnoses

References:

1. Bertsias, G. K., Ioannidis, J. P. A., Aringer, M., & Et Al. Eular Recommendations For The Management Of Systemic Lupus Erythematosus With Neuropsychiatric Manifestations: Report Of A Task Force Of The Eular Standing Committee For Clinical Affairs. *Ann Rheum Dis*, 2010; 69(12): 2074-2082.
2. Unterman, A., Nolte, J. E., Boaz, M., & Et Al. Neuropsychiatric Syndromes In Systemic Lupus Erythematosus: A Meta-Analysis. In *Semin Arthritis Rheum*, 2011; 41(1): 1-11.
3. Wallace D. Weisman M.H. Clinical Features Of Systemic Lupus Erythematosus. In Hochberg Mc, Gravallesse Em, Silman Aj, Smolen Js, Weinblatt Me, Weisman Mh (Editors), *Rheumatology*. Elsevier, Philadelphia, 7th Edition, 2019: 1103-1115.
4. Wheeler, T. Systemic Lupus Erythematosus: The Basics Of Nursing Care. *Bjn*, 2010; 19 (4): 249-253.
5. Wilkinson Jm, Barcus L. Pearson Hemşirelik Tanıları El Kitabı. Kapucu S, Akyar I, Korkmaz F (Çev. Editörleri). Ankara: Pelikan Yayınevi, 2018;Ss.274-279,599-604, 937-942.

COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TYPE 2 DIABETES EDUCATION: DISTANCE EDUCATION

Ali Kamil BAYRAKTAR¹, Özlem TEKİR², Hicran YILDIZ³

¹Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi Acil Servis, Balıkesir, TÜRKİYE

²İzmir Demokrasi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

³Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Bursa, TÜRKİYE

Introduction: Diabetes is a serious, chronic health problem that can last for a lifetime and lead to complications related to loss of organ and function. Diabetes should be effectively managed to increase lifetime and quality and to prevent and reduce complications. A key point of the management of diabetes is to inform individuals regarding the issues, which will enable them to cope with their illness.

Education in Diabetes Treatment: Education is an indispensable component of the management and treatment of diabetes. Education is essential to eliminate the risk of acute complications, to prevent chronic complications, and to reduce care costs. Access to information may be restricted due to reasons, such as patients' health status, living conditions, work conditions, and access to a health center. However, recent developing technological possibilities provide different solutions to educators in certain aspects such as educating and supporting patients and giving them quick access to data.

Use of Communication Technologies in Diabetes Education and Distance Education: For individuals with type 2 diabetes, distance education is considered to be an effective method to encourage self-empowerment, to follow the course of the disease, and to prevent complications. Moreover, providing regular care, knowledge and skill support to diabetic patients has an important place in improving disease-related health outcomes. Various communication technologies are used to provide this care and support. Web technology has an important place in distance management of individuals with diabetes, online information sharing, and distance education. Mobile phones are also used effectively in the education of individuals with diabetes and nurse-patient and doctor-patient communication. Thanks to smartphones, applications for diabetes education and follow-up provide many benefits to individuals with diabetes. Audio-visual education content can be delivered to people with diabetes through teleconference systems, smartphones, and web-based portals without regard to time or distance.

Conclusion: Distance education using communication technologies is an effective method in the education of individuals with Type 2 diabetes. Distance education has an important place in the management of diabetes in terms of both getting positive progress in the metabolic values of individuals and overcoming distance barriers, and reducing care costs.

Keywords: Diabetes educations, distance learning, communication technologies.

TİP 2 DİYABET EĞİTİMİNDE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ: UZAKTAN EĞİTİM

Ali Kamil BAYRAKTAR¹, Özlem TEKİR², Hicran YILDIZ³

¹Balıkesir Atatürk Şehir Hastanesi Acil Servis, Balıkesir, TÜRKİYE

²İzmir Demokrasi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İzmir, TÜRKİYE

³Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Bursa, TÜRKİYE

Giriş: Diyabet, yaşam boyu devam eden ve komplikasyonlarına bağlı organ ve işlev kayıplarına yol açabilen kronik ciddi bir sağlık sorunudur. Yaşam süresi ve kalitesinin artırılması, komplikasyonların önlenmesi ve azaltılabilmesi için diyabetin etkili bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Diyabet yönetiminin önemli noktalarından biri bireyin hastalığı ve hastalığı ile baş edebilmesini sağlayacak konular hakkında bilgilendirilmesidir.

Diyabet Tedavisinde Eğitim: Eğitim, diyabet yönetimi ve tedavisinin vazgeçilemez bileşenlerinden biridir. Akut komplikasyon riskinin ortadan kaldırılması, kronik komplikasyonların önlenmesi ve bakım maliyetlerinin azaltılması için eğitim şarttır. Bireyin sağlık durumu, yaşam koşulları, iş koşulları, sağlık merkezine ulaşım sorunu gibi nedenler dolayısıyla ihtiyaç duyulan bilgiye erişimi kısıtlanabilmektedir. Ancak son yıllarda gelişen teknolojik imkanlar, diyabetli bireyin eğitimi, desteklenmesi ve verilere hızlı bir şekilde ulaşma gibi konularda eğitimcilere farklı çözüm olanakları sağlamaktadır.

Diyabet Eğitiminde İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Uzaktan Eğitim: Tip 2 diyabetli bireylerde, kendini güçlendirmeye teşvik etmek, hastalığın seyrini takip etmek ve ilgili komplikasyonları önlemek için

uzaktan eğitim, etkili yöntemlerden biri olarak görülmektedir. Ayrıca diyabetli bireye düzenli bakım, bilgi ve beceri desteği sağlama, hastalığa bağlı sağlık sonuçlarının iyileştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu tür bakım ve desteği sağlamada çeşitli iletişim teknolojileri kullanılmaktadır. Web teknolojisi; diyabetli bireylerin uzaktan yönetimi, online bilgi paylaşımı, uzaktan eğitim sağlamada önemli yer tutmaktadır. Cep telefonları hemşire-hasta, doktor-hasta iletişiminin yanı sıra diyabetli bireylerin eğitiminde de etkin olarak kullanılmaktadır. Akıllı telefonlar sayesinde diyabet eğitimi ve takibi amaçlı uygulamalar, diyabetli bireylere birçok konuda fayda sağlamaktadır. İşitsel-görsel eğitim içeriği, zaman mesafe sorunu olmadan telekonferans sistemi, akıllı telefonlar, web tabanlı portallar aracılığı ile diyabetli bireylere ulaştırılabilmektedir.

Sonuç: İletişim teknolojileri aracılığı ile uzaktan eğitim Tip 2 diyabetli bireylerin eğitiminde etkili bir yöntemdir. Uzaktan eğitim, bireyin metabolik değerlerindeki olumlu ilerlemenin yanında, mesafe engellerinin aşılması ve bakım maliyetlerinin azaltılması gibi konularda da diyabet yönetiminde önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet Eğitimi, Uzaktan Eğitim, İletişim Teknolojileri

TİP 2 DİYABET EĞİTİMİNDE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ: UZAKTAN EĞİTİM

Giriş: Diyabet günümüzün en önemli sağlık sorunlarından biri olmakla birlikte dünyada ve ülkemizde görülme sıklığının giderek artması ile de toplumsal bir sorun haline almıştır (Coşansu, 2015). Diyabet yaşam boyu devam etmesi ve sonradan ortaya çıkan komplikasyonlarına bağlı organ ve işlev kayıplarına yol açması nedeniyle yaşam süresi ve kalitesini olumsuz yönde etkileyen kronik ciddi bir sağlık sorunudur (Enç & Öz, 2014; Erol, 2013; Olgun, 2012).

Yaşam süresi ve kalitesinin artırılması, komplikasyonların önlenmesi ve azaltılabilmesi için diyabetin etkili bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir (Gil vd., 2013; Malanda, Bot & Nijpels, 2013; Malanda vd., 2012; Chen, Creedy, Lin & Wollin, 2012). Diyabet yönetiminin önemli noktalarından biri kişinin hastalığı ve hastalığı ile baş edebilmesini sağlayacak konular hakkında bilgilendirilmesidir. (Eroğlu, 2017).

Diyabet tedavisinde eğitim: Eğitim, diyabet yönetimi ve tedavisinin vazgeçilemez bileşenlerinden biridir. (Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (TEMED), 2018).

Diyabetli bireylere verilen planlı eğitimlerin, olumlu yönde sağlıklı yaşam biçimi davranışları geliştirme, metabolik kontrol parametrelerinde iyileşme, diyabete karşı tutum ve diyabet öz yönetiminde pozitif yönde gelişme gibi birçok konuda katkı sağladığı görülmüştür (Akpınar, 2012; Kosti & Kanakari, 2012).Yapılan bir çalışmada diyabetli bireylerde özyönetim eğitiminin, vücut ağırlığı, glisemik kontrol ve diğer metabolik parametrelere etkisi incelenmiştir. Bu çalışmada, eğitim grubundaki bireylerin kontrol grubundaki bireylere göre, HbA1c düzeyi ve vücut ağırlıklarında anlamlı bir düşüş olduğu görülmüştür. Özyönetim eğitimi sonucunda metabolik değerlerde düzelme ile birlikte ateroskleroz ve kardiyovasküler hastalık riskinin azaltılabileceği belirtilmiştir (Yuan vd., 2014).

Eğitim verilemeyen ya da eğitimi reddeden, önerilen yaşam tarzı değişikliklerini uygulamayan bireyler, sık sık hastaneye yatış, düşük yaşam kalitesi ve ciddi hastalık komplikasyonları ile karşı karşıya kalmaktadır (Kirkman, Williams, Caffrey & Marrero, 2002). Yapılan araştırmalar, diyabetli bireye eğitim verilmediği durumlarda, majör komplikasyonların dört kat daha fazla ortaya çıktığını göstermiştir (Funnell vd., 2008).

Bireyin sağlık durumu, yaşam koşulları, sağlık merkezi ile arasındaki mesafe, iş koşulları gibi nedenler dolayısıyla ihtiyaç duyulan bilgiye erişim kısıtlanabilmektedir (Sezgin, 2013). Son yıllarda gelişen teknolojik imkanlar diyabetli bireyin eğitilmesi, desteklenmesi, verilere hızlı bir şekilde ulaşma ve sonuçlandırma gibi konularda eğitimcilerle farklı çözüm olanakları sağlamaktadır. İşitsel görsel sunular, web tabanlı eğitimler, cep telefonu mesajları gibi farklı birçok türde teknoloji diyabet eğitimleri için kullanılmakta ve etkin sonuçlar alınmaktadır (Baraz, Shahbazian, Miladinia & Zarea, 2015; Franssen, 2015; Maltinsky vd., 2013; Sezgin, 2013; Avdal, Kizilci & Demirel, 2011).

Diyabet Eğitiminde İletişim Teknolojilerinin Kullanımı

Günümüzde teknolojideki hızlı gelişme diyabet yönetiminde de farklı birçok araç ve yöntemin sağlık profesyonelleri ve hastalar tarafından kullanılır hale gelmesini sağlamıştır. Bilgisayarlı sistemlere geçişle birlikte başlayan süreç, istenildiği anda ulaşılabilen elektronik tıbbi kayıtlar, mesafe engelleri olmaksızın tıbbi hizmete erişimi sağlayan tele tıp uygulamaları, internet ve bilgi teknolojilerindeki gelişim ve akıllı telefon uygulamaları ile artık mobil sağlık (mHealth) teknolojisi olarak kendini göstermektedir (Unnikrishnan, Sharma, Mohan & Ranjani, 2018).

Tip 2 diyabetli bireylerde, kendini güçlendirmeye teşvik etmek, hastalığın seyrini takip etmek ve ilgili komplikasyonları önlemek için uzaktan eğitim, etkili yöntemlerden biri olarak görülmektedir (Zamanzade, Zarak, Maslakpak & Parizad, 2017). Uzaktan eğitim, metabolik olarak kaydedilen olumlu ilerlemenin yanında mesafe engellerinin aşılması ve bakım maliyetlerinin azaltılması gibi konularda da katkı sağlamaktadır (Zamanzade vd., 2017; Maltinsky vd., 2013; Zolfaghari, Mousavifar, Pedram & Haghani, 2012).

Diyabette düzenli bakım ve bilgi desteği sağlama, hastalığa bağlı sağlık sonuçlarının iyileştirilmesine yardımcı olur. İletişim teknolojileri bu tür bakım ve desteği sağlamada önemli yere sahiptir. İnternet teknolojisi, diyabetli bireyler, aileleri ve sağlık hizmeti sağlayıcıları arasında iletişim, destek ve eğitim içeriği sağlamada alternatif bir seçenektir. Diyabetli bireylerin uzaktan yönetimi; online bilgi paylaşımı, uzaktan eğitim sağlama gibi amaçlarla kullanılabilir (Da Silva, 2017). Web tabanlı verilen diyabet eğitimlerinin metabolik değişkenler, fiziksel aktivite, sağlıklı beslenme alışkanlığı geliştirme gibi yaşam biçimi üzerine olumlu etkileri olduğunu belirten birçok çalışma mevcuttur (Cha vd., 2017; Muller vd., 2017; Chau vd., 2012; Avdal vd., 2011).

Cep telefonları hemşire-hasta, doktor-hasta iletişiminin yanı sıra diyabetli bireylerin eğitiminde de etkin olarak kullanılmaktadır (Brown vd., 2016). Diyabetli bireylerin telefonlarına gönderilen hatırlatma mesajları aracılığı ile ilaç uyumu ve öz yönetimlerindeki etkinliği artırılabilir (Vervloet vd., 2014). Hastaların cep telefonlarına gönderilen eğitim içerikli mesajların kullanıldığı çalışmalarda, diyabetli bireylerin takibi, kendi kendine diyabet yönetimi, kan glukoz düzeylerinin kontrolü, bilişsel-sosyal hasta uyumu, metabolik kan değerlerinde iyileşme gibi farklı bir çok konuda olumlu sonuçlar alınmıştır (Nundy, Dick, Solomon & Peek, 2013; Sezgin & Çınar, 2013; Zolfaghari vd., 2012).

Cep telefonuna dayalı müdahalelerin HbA1c değerleri üzerine etkisinin incelendiği çalışmalarda farklı görüşler söz konusudur. Krishna ve arkadaşlarının (2009) istemik derleme çalışmasında ortalama on araştırmadan dokuzunda HbA1c seviyelerinde önemli iyileşme olduğu belirtilirken, Garabedian, Ross-Degnan ve Wharam'ın (2015) yaptığı benzer çalışmada ise mobil ve akıllı telefon teknolojisinin diyabet bakımı ve öz yönetiminde kullanıldığı farklı çalışmalar incelenmiş, bu teknolojinin yardımıyla yapılan bakım ve özyönetim müdahalelerinin HbA1c değerleri üzerine etkinliğinin belirlenmesi için daha çok araştırma yapılması gerektiğini belirtmiştir. Fortmann ve diğerlerinin (2017) 63 kişi olağan bakım grubu ve 63 kişi girişim grubu olmak üzere toplam 126 Tip 2 diyabetli bireyle yaptıkları çalışmada, bir mesajlaşma programı aracılığı ile girişim grubundaki katılımcılara 6 ay boyunca her gün, motivasyon, eğitim ve/veya harekete geçirme ifadesi içeren mesajlar gönderilmiş; girişimin sonunda açlık kan şekeri değerlerinde başlangıca göre 3. ayda 19.6 mg/dl, 6. ayda 22.7 mg/dl azalma, HbA1c değerlerinde ise başlangıca göre %1'lik bir düşüş rapor edilmiştir. Deacon ve diğerleri (2017) yaptıkları çalışmada kontrol grubuna standart bakım verirken çalışma grubuna standart bakıma ilave olarak telefonla takip ve bilgilendirme görüşmeleri yapılmış ve üç aylık takip sonrasında HbA1c düzeylerinde iki grupta da düşme olmasına rağmen gruplar arası anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Cep telefonları, sadece sesli aramalar ve kısa mesajlar aracılığı ile diyabet yönetiminde kullanılırken, akıllı telefon teknolojisine geçişle birlikte diyabet yönetimine daha çeşitli şekil ve amaçlarla kullanılabilir hale gelmiştir. Telefonda bulunan hareket sensörleri aracılığı fiziksel aktivitenin takibi (Arsand, Tata, Østengen, & Hartvigsen, 2010), retina fotoğraflama teknolojisi ile retinopati takibi (Ryan vd., 2015), bluetoothlu glikometreler ile ölçümlerin anlık olarak akıllı telefona oradan da sağlık personeline ulaşmasını sağlayan sistemler (Istepanian vd., 2009), diyabet eğitimi ve takibi amaçlı uygulamalar (Veazie vd., 2018) gibi yeni kullanım alanları diyabet araştırmalarının da konusu olmuştur.

Video temelli eğitim modelleri diyabet hastalarının uzaktan eğitiminde son zamanlarda kullanılmaya başlanmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Eğitim videolarının, telekonferans yoluyla uygulaması (Maltinsky vd., 2013), web tabanlı portallarda sunulması (Franssen, 2015; Dyson, Beatty & Matthews, 2010) ve akıllı telefonlar (Bell, Fonda, Walker, Schmidt & Vigersky, 2012) aracılığı ile ilgili bireylere ulaştırılması uzaktan video eğitimde kullanılabilir bazı seçeneklerdendir. Diyabet yönetiminde cep telefonlarına dayalı eğitim uygulamaları ile ilgili çalışmaların artmasına rağmen video içerikli eğitim modelinin kullanıldığı çalışma çok az sayıdadır. (Garabedian vd., 2015). Hansen, Perrild, Koefoed ve Zander'in (2017) bir endokrinolog ve hemşire işbirliği ile diyabetli birey güçlendirme ilkelerine dayalı uzaktan video konsültasyon temelli çalışmasında müdahale sonrasında HbA1c %0.69 azalma gösterdiğini belirtmiştir. Bell ve diğerleri (2012) 31 video mesaj grubu, 33 olağan bakım grubu şeklinde toplam 64 kişi ile yürüttükleri cep telefonlarına video eğitim mesajları gönderme temelli çalışmasında ilk üç aylık süreçte HbA1c'de ortalama %1.2 azalma gerçekleşmiştir. Dyson ve diğerleri (2010) Tip 2 diyabetli bireylerle yürüttüğü video eğitim çalışmasında da HbA1c'de altı ay takip sonrasında %0.7, LDL kolesterolde 0.5 mmol (19.3 mg/dl) düşüş bildirilmiştir. Tang ve diğerlerinin (2013) yaptığı uzaktan online video diyabet eğitim çalışmasında HbA1c'de ilk altı aylık süreçte %1.32, on iki ayın sonunda ise %1.14 azalma bildirilirken, LDL kolesterolde istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş bildirilmiştir.

Sonuç

İletişim teknolojileri aracılığı ile uzaktan eğitim Tip 2 diyabetli bireylerin eğitiminde etkili bir yöntemdir. İletişim araçları ile uzaktan eğitim, diyabetli bireylerin aile ve sosyal çevrelerinin de eğitimine katkı sağlayabilir ve diyabetli bireye yönelik sosyal desteğin artırılmasında bir araç olarak kullanılabilir. Uzaktan eğitim, bireyin metabolik değerlerindeki olumlu ilerlemenin yanında, zaman, mesafe engellerinin aşılması ve bakım maliyetlerinin azaltılması gibi konularda da diyabet yönetiminde önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet Eğitimi, Uzaktan Eğitim, İletişim Teknolojileri

Kaynakça

- Akpunar, D. (2012). Diyabet eğitiminin hastaların sağlık inancına, bilgi düzeyine ve diyabet yönetimine etkisi. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Arsand, E., Tatar, N., Østengen, G. & Hartvigsen, G. (2010). Mobile phone-based self-management tools for type 2 diabetes: the few touch application. *J Diabetes Sci Technol*, 4(2), 328–336.
- Avdal, EU., Kizilci, S. & Demirel, N. (2011). The effects of web-based diabetes education on diabetes care results: a randomized control study. *Comput Inform Nurs*, 29(2), 101-6.
- Baraz, S., Shahbazian, HB., Miladinia, M. & Zarea, K. (2015). Video training programs and the quality of life of patients with type II diabetes. *Jundishapur J Chronic Dis Care*, 4(4), 55-59.
- Bell, AM., Fonda, SJ., Walker, MS., Schmidt, V. & Vigersky, RA. (2012). Mobile phone-based video messages for diabetes self-care support. *J Diabetes Sci Technol*, 6(2), 310-319.
- Brown, DC., Brown, T., Creech, C., McFarland, M., Nair, A. & Whitlow, K. (2016). Can follow-up phone calls improve patients self-monitoring of blood glucose? *Journal of Clinical Nursing*, 26, 61–67.
- Cha, S., Lim, SY., Kim, KR., Lee EY., Kang, B., Choi, YH. et al. (2017). Community-based randomized controlled trial of diabetes prevention study for high risk individuals of type 2 diabetes: life style intervention using web-based system. *BMC Public Health*, 17, 87.
- Chau, JP., Chung, LC., Wong, RY., Loo, KM., Lo, SH., So, TT. et al. (2012). An evaluation of a web-based diabetes education program designed to enhance self-management among patients living with diabetes. *Comput Inform Nurs*, 30(12), 672-9.
- Chen, S., Creedy, D., Lin, HS. & Wollin, J. (2012). Effects of motivational interviewing intervention on self-management, psychological and glycemic outcomes in type 2 diabetes: a randomized controlled trial. *International Journal of Nursing Studies*, 49, 637-44.
- Coşansu, G. (2015). Diyabet: küresel bir salgın hastalık. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 31, 1-6.
- Da Silva E. (2017). Internet and information technology use in diabetes education. *Austin Diabetes Res*, 2(1), 1012.
- Deacon, BC., Brown, T., Creech, C., Farland, M., Nair, A. & Whitlow, K. (2017). Can follow-up phone calls improve patients self-monitoring of blood glucose? *J Clin Nurs*, 26(1-2), 61-67.
- Dyson, PA., Beatty, S. & Matthews DR. (2010). An assessment of lifestyle video education for people newly diagnosed with type 2 diabetes. *J Hum Nutr Diet*, 23(4), 353–359.
- Enç, N. & Öz, H. (2014). Endokrin ve Metabolizma. Nuray Enç (Ed.), İç Hastalıkları Hemşireliği içinde (s. 281-289). İstanbul: Nobel Matbaacılık.
- Eroğlu, N. (2017). Tip 2 diyabetli hastalarda eğitimin diyabet öz yönetim ve öz etkililiklerine etkisi. Doktora tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Erol, Ö. (2013). Endokrin Sistem Hastalıkları ve Bakım. Zehra Durna (Ed.). İç Hastalıkları Hemşireliği içinde (s. 239-240). İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık.
- Fortmann, AL., Gallo, LC., Garcia, MI., Taleb, M., Euyoque, JA., Clark, T. et al. (2017). Dulce digital: an mhealth sms-based intervention improves glycemic control in hispanics with type 2 diabetes. *Diabetes Care*, 40(10), 1349-1355.
- Franssen, B. (2015). Designing patient education with distance learning. A design-based study on the needs and requirements of type 2 diabetes patients for an online learning environment. Stockholm University, Solna.
- Funnell, MM., Brown, TL., Childs, BP., Haas Hosey, GM., Jensen, B., Maryniuk, M. et al. (2008). National standards for diabetes self-management education. *Diabetes Care*, 31(1), 97–104.
- Garabedian, LF., Ross-Degnan, D. & Wharam JF. (2015). Mobile phone and smartphone technologies for diabetes care and self-management. *Curr Diab Rep*, 15, 680-8.
- Gil, VL., Sil, AM., Aguilar, SL., Echevarria, ZS., Michaus, RF. & Torres, ALP. (2013). Perspective on type 2 diabetes mellitus in the Instituto Mexicano Del Seguro Social. *Revista Medica Del Instituto Mexicano Del Seguro Social*, 51, 58-67.
- Hansen, RC., Perrild, H., Koefoed, BG. & Zander, M. (2017). Video consultations as add-on to standard care among patients with type 2 diabetes not responding to standard regimens: a randomized controlled trial. *European Journal of Endocrinology*, 176, 727–736.
- Istepanian, RS., Zitouni, K., Harry, D., Moutosammy, N., Sungoor, A., Tang, B. et al. (2009). Evaluation of a mobile phone telemonitoring system for glycaemic control in patients with diabetes. *J Telemed Telecare*, 15(3), 125–128.
- Kirkman, MS., Williams, SR., Caffrey, HH. & Marrero, DG. (2002). Impact of a program to improve adherence to diabetes guidelines by primary care physicians. *Diabetes Care*, 25(11), 1946–51.
- Kosti, M. & Kanakari, M. (2012). Education and diabetes mellitus. *Health Science Journal*, 6(4), 654-662.
- Krishna, S., Boren, SA. & Balas, EA. (2009). Healthcare via cell phones: a systematic review. *Telemed J E Health*, 15(3), 231–240.
- Malanda, U., Bot, S. & Nijpels, G. (2013). Self-monitoring of blood glucose in noninsulin-using type 2 diabetic patients: It is time to face the evidence. *Diabetes Care*, 36, 176-8 94.
- Malanda, U., Welschen, L., Riphagen, I., Dekker, J., Nijpels, G. & Bot, S. (2012). Self-monitoring of blood glucose in patients with type 2 diabetes mellitus who are not using insulin. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 1, 55-57.

- Maltinsky, W., Hall, S., Grant, L., Simpson, K. & MacRury S. (2013). Pilot project and evaluation of delivering diabeteswork-based education using video conferencing. (Electronic Version). *Rural and Remote Health*, 13, 2053.
- Muller, I., Rowsell, A., Beth, SB., Hayter, V., Little, P., Ganahl, K. et al. (2017). Effects on engagement and health literacy outcomes of web-based material spromoting physical activity in people with diabetes: an international randomized trial. *J Med Internet Res*, 19(1), e21.
- Nundy, S., Dick, JJ., Solomon, CM., & Peek, EM. (2013). Developing a behavioral model for mobile phone-based diabetes interventions. *Patient Educ Couns.*, 90(1), 125–132.
- Olgun, N. (2012). Diyabet (tip 2) ve Bakım. Zehra Durna (Ed.). *Kronik Hastalıklar ve Bakım içinde* (s.291-300).İstanbul: Nobel Matbaacılık.
- Ryan, ME., Rajalakshmi, R., Prathiba, V., Anjana, RM., Ranjani, H., Narayan, KM. et al. (2015). Comparison among methods of retinopathy assessment (CAMRA) study: smartphone, nonmydriatic, and mydriatic photography. *Ophthalmology*, 122, 2038-43.
- Sezgin, H. & Çınar, S. (2013). Tip 2 diyabetli hastaların cep telefonu ile takibi: randomize kontrollü çalışma. *MÜSBED*, 3(4), 173-183
- Sezgin, H. (2013).Tip 2 diyabetli hastalara verilen diyabet eğitiminin ve telefon iletişimi ile takibinin metabolik değişkenlere etkisinin değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Tang, PC., Overhage, JM., Chan, AS., Brown, NL., Aghighi, B., Entwistle, MP. et al. (2013). Online disease management of diabetes: engaging and motivating patients online with enhanced resources-diabetes (EMPOWER-D), a randomized controlled trial. *J Am Med Inform Assoc*, 20(3), 526-34.
- Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (TEMED). (2018). Diabetes mellitus ve komplikasyonlarının tanı, tedavi ve izlem kılavuzu. http://temd.org.tr/admin/uploads/tbl_kilavuz/20180814161019-2018tbl_kilavuz6c373c6010.pdf. Erişim tarihi: 20.01.2019.
- Unnikrishnan, R., Sharma, N., Mohan, V. & Ranjani, H. (2018). Technology in themanagement of diabetes mellitus. *J Diabetol*, 9, 3-11.
- Veazie, S., Winchell, K., Gilbert, J., Paynter, R., Ivlev, I., Eden, K. et al. (2018). Mobile applications for self-management of diabetes. *Agencyfor Healthcare Research and Quality (US), Report No.: 18-EHC010-EF*.
- Vervloet, M., Dijk, L., Bakker, DH., Souverein, PC., Santen-Reestman, J., Vlijmen, B. et al. (2014). Short- and long-term effects of real-time medication monitoring with short message service (SMS) reminders for missed doses on there fill adherence of people withType 2 diabetes: evidence from a randomized controlled trial. *DiabetMed.*,31(7), 821-8.
- Yuan, C., Lai, CW., Chan, LW., Chow, M., Law, HK. & Ying M. (2014). Theeffect of diabetes self-management education on body weight, glycemic control and other metabolic markers in patents with type 2 diabetes mellitus. *Journal of Diabetes Research*. <https://doi.org/10.1155/2014/789761>
- Zamanzade, V., Zirak, M., Maslarpak, MH. & Parizad, N. (2017). Distance education and diabetes empowerment: A single-blind randomized control trial. *Diab Met Syndr.*,11(1), 247-251.
- Zolfaghari, M., Mousavifar, AS., Pedram, S. & Haghani, H. (2012). The impact of nurse short message services and telephone follow-ups on diabetic adherence: which one is more effective? *J Clin Nurs.*, 21(13-14), 1922-31.

NURSING CARE ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL OF A PATIENT WITH MORE THAN ONE CHRONIC DISEASE: A CASE REPORT

Deniz Özdemir¹ Özlem Canbolat²

¹Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıbbi Onkoloji KONYA

²Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Anabilim Dalı KONYA

Sunucu Yazar: Deniz Özdemir E-mail: dnzzzzdmr@gmail.com

Objective: Non-communicable diseases, also known as chronic diseases, are long-lasting and are the result of a combination of genetic, physiological, environmental, and behavioral factors. Three out of five global deaths are attributed to four major noncommunicable diseases (cardiovascular disease, cancer, chronic lung diseases and diabetes). HT, DM, COPD, Breast CA mortality and morbidity rates are important health problems. Nurses have the opportunity to spend more time and communicate with patients due to their applications. That is why nurses, which are indispensable in care practices, provide patient education, continuity in care and cooperation; communicates with patients, caregivers and the community; uses technology to increase the quality of care and supports patient compliance in long-term treatments, takes an active role in managing their illnesses by making individual education plans. In the study, the needs of the patient in more than one chronic disease were evaluated according to Gordon's Functional Health Patterns model, and in this context, it was carried out to plan nursing care.

Case: The patient was evaluated according to Gordon's Functional Health Patterns model in terms of 11 health function areas. 62-year-old female patient, who regularly used medicines and went to physician controls, had breathing difficulties, cough, sputum and increased chest pain six days before hospitalization. He applied to the nearest hospital with these symptoms. Nursing interventions that include acute pain, lack of information, risk of falling, nutritional imbalance, infection risk, constipation, activity intolerance, pressure injury, sleep pattern deterioration, hopelessness, deterioration in body image, anxiety, ineffective individual coping "nursing interventions including one-to-one interviews. A systemic nursing care plan was planned, implemented and the results were evaluated according to the model.

Conclusion: According to the Functional Health Patterns Model, the most problematic areas in patients with more than one chronic disease are: Perception of health and health management, Nutrition and metabolic status, Activity-exercise, Self-Perception concept. Functional Health Patterns Model It can be used as an easy and useful model in determining the care needs of individuals with more than one chronic disease and implementing nursing interventions. With the data obtained, it will provide nurses with the opportunity to develop and maintain practical nurse registration forms, where they can provide easier diagnosis-specific care.

Keywords: Chronic Diseases, Nursing Care, Gordon's Functional Health Patterns Model

A FALL CASE EXAMINED BY KOLCABA'S COMFORT THEORY (CASE REPORT)

Dilek TAS¹, Yasemin YILDIRIM², Fisun ŞENUZUN AYKAR², Çiçek FADİLOĞLU³

¹Uzman Hemşire, Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Bornova-İzmir, Türkiye

² Prof.Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Bornova-İzmir, Türkiye

³Prof.DrEge Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı (Emekli Öğretim Üyesi), İzmir.

ABSTRACT

Introduction: Models and theories guide nurses in the search for a scientific solution to the problems of patients. Regardless of the area, ensuring the comfort of patients has always been an integral part of nursing care. The comfort theory of Katharine Kolcaba aims to increase the comfort of the patient by eliminating the factors that cause the current discomfort to the patients on the holism roof. These factors can also be a pain, sound, noise and light.

Case: A 24-year-old male patient fell on a mountain trip on May 20, and 112 emergency ambulances were transported to the emergency room with the diagnosis of multiple trauma. As a result of advanced examinations in the emergency service, femur fracture was diagnosed. After all the treatments of the patient, who was taken to the emergency operation, on 30 May, he was taken home with a plaster on her leg. Nursing interventions of the patient were carried out during home visits based on Kolcaba's comfort theory.

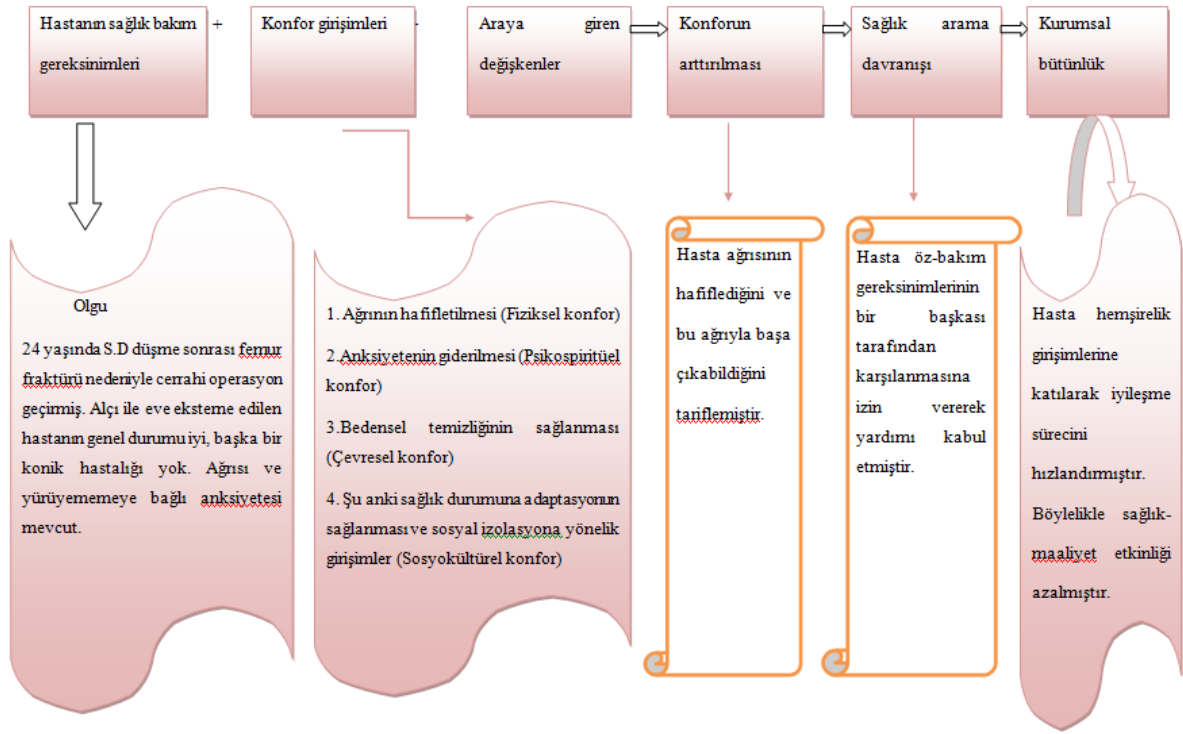
Conclusion: During the period when integrative comfort nursing care of the patient with a femur fracture at the age of 24 was undertaken, the comfort level of the patient increased and compliance with the temporary health barrier increased. . In particular, “pain”, which disrupted physical comfort, also provided significant relief. It should be taken into consideration that the researchers who will use this theory have all kinds of different maintenance needs.

Key words: Kolcaba; Comfort; Theory; Nursing intervention; Fall; Fracture

Tablo 1. Vakanın Konfor Gereksinimlerinin Taksonomik Yapısı

Gereksinim	Ferahlama	Rahatlama	Üstünlük
Fiziksel	<i>Fraktüre bağlı konforda bozulma: Ağrı</i> Rahat bir yatak ve ortamın sağlanması Fizyolojik ve/veya psikolojik iyilik hali için uygun pozisyon verilmesi	Ağrıya kontrolü için Farmakolojik ve non farmakolojik girişimler (dikkati başka yöne çekme, progresif gevşeme teknikleri vb) uygulandı.	Hastaya “ağrısına tahammül edebilmesini ve ağrısının geçeceği” düşüncesine inandırmak
Psikospritüel	<i>Prognozun süresine ilişkin belirsizliğe bağlı Anksiyete korku</i> Bu yaşanan sürecin normalliği ve iyileşme süreci konusunda farkındalığı sağlama	Hastayı aktif dinleme, emosyonel destek, olumlu konuşma ve düşünmesini sağlamak için girişimler uygulandı	Manevi destek alabileceği kişilerle iletişime geçilmesi sağlandı

Çevresel	<i>Bedensel temizliğin yapılamaması</i> Bu durumu açıkça konuşabilmesi ve cesaretlendirilmesi	Vücut silme banyosu yapılarak hastanın bedensel temizliği sağlandı	Bu temizliği yatakta annesinden yardım alarak kendisinin de yapabileceği inancının aşılması
Sosyokültürel	Fraktür nedeniyle işe gidememe ve arkadaşlarıyla görüşememeye bağlı <i>Sosyal izolasyon</i>	Evde keyifli vakit geçirebilecek aktivitelerin sağlanması hususunda bilgi verildi. Kitap okuması, sevdiği bir video oyununu oynaması ve sevdiği müzikleri dinlemesi sağlandı.	Sosyalizasyonunun artırılması ve varlığı ile hastaya yarar sağlayabilecek arkadaşlarının eve çağırılması hususunda öneride bulunuldu.

Şekil 1. Olgunun Kurama Dayalı Girişimleri

PATIENT CARE IN POSTPARTUM ATYPICAL HEMOLYTIC UREMIC SYNDROME: A CASE REPORT

Hafize Özdemir Alkanat¹, Mehmet Alkanat²

¹Giresun University, Faculty of Health Science, Nursing Department, Piraziz/Giresun

²Giresun University, Faculty of Medicine, Physiology Department, Giresun

Introduction

Pregnancy associated atypical haemolytic uremic syndrome (P-aHUS) is a rare, life-threatening condition. It's accompanied by thrombocytopenia, hypertension and acute renal failure.

Case Presentation: A 29-year old female, free of previous medical history. Her elder sister was diagnosed with P-aHUS following by her first labor in 2017. Similarly P-aHUS symptoms was presented in postpartum period in our patient. Her pregnancy had been uncomplicated and she attended routine antenatal clinic appointments including light thrombocytopenia and anemia (Hgb=8-9g/dL). She was admitted in March 2018 for a planned cesarean section. One week later she presented hypertensive crisis, anasarca edema, oliguria, hematuria and she was hospitalized. She was treated with antibiotic, diuretic, beta blocker, antihypertensive, corticosteroid, antiemetic and antiasid. It was also occurred tonic-clonic seizures twice in first week her inpatient stay and antiepileptic therapy is added to treatment. Daily plasma exchange was initiated on day 14 postpartum but there were no improvement in thrombocytopenia and signs of hemolysis. The patient was urgently vaccinated against meningococcus before being administered her first dose of anti-C5 eculizumab therapy. She was discharged on day 42 of her inpatient stay with nondialysis-dependent renal failure and without signs of hemolysis. And she is still going on receiving eculizumab monthly and antihypertensive, beta blocker and antiepileptic treatment. Our patient could not breastfeed and interact with her newborn baby because of her hospitalization and medication process. During our interview about her medical history she was upset sometimes. She did not want to remember that days and deleted photos about it. She has no more pregnancy plan because of morbidity risk. In these cases nursing care must be comprehensive in acute and discharge period. The patient should be handled thoroughly both internally (acute renal failure, hypertension, **electrolyte imbalance**, hemolysis, convulsion etc.), psychologically and in terms of obstetrics (ineffective maternal role, breastfeeding and mother-infant bonding etc.).

Conclusion :P-aHUS can occur during pregnancy, but most cases occur in the post-partum period (>75%), when inflammation, the release of fetal cells into the maternal circulation, infections, and hemorrhage may trigger systemic complement activation. It is thought that discussing care and treatment of this rarely seen case report will contribute to the literature.

Key words: hemolytic uremic syndrome; patient care; postpartum; pregnancy

References

- Ardissino G., Wally O.M., Maria B.G. et al., 2013. Eculizumab for atypical hemolytic uremic syndrome in pregnancy. *Obstet Gynecol* 122(2), 487-489.
- Dashe J.S., Ramin S.M., Cunningham F.G., 1998. The long-term consequences of thrombotic microangiopathy (thrombotic thrombocytopenic purpura and hemolytic uremic syndrome) in pregnancy. *Obstet Gynecol* 91(5), 662-668.
- Furlan M., Robles R., Galbusera M., 1998. Von Willebrand factor-cleaving protease in thrombotic thrombocytopenic purpura and the hemolytic-uremic syndrome. *N Engl J Med* 339, 1578-1584.
- Levy G.G., Nichols W.C., Lian E.C., 2001. Mutations in a member of the ADAMTS gene family cause thrombotic thrombocytopenic purpura. *Nature* 413 (6855), 488-494.
- Fakhouri F., Roumenina L., Provot F. Et al., 2010. Pregnancy-associated hemolytic uremic syndrome revisited in the era of complement gene mutations. *J Am Soc Nephrol* 21(5), 859-867.

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL ADJUSTMENT, SELF-ESTEEM AND SUCCESS LEVELS OF NURSING STUDENTS

Selman Çelik¹ Dilek GELİN² Sıdıka OĞUZ³ Gülay YILDIRIM⁴

Research Assistant, Yeditepe University Faculty of Health Sciences, Turkey¹

Marmara University Health Sciences Faculty Ph.D. Student, Turkey^{2,4}

Marmara University Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Turkey³

Introduction: Self-esteem or self-esteem; The individual's ability to see himself as talented, valuable and successful determines his self-esteem level. Students with low self-esteem can perceive themselves as worthless, inadequate, weak, helpless and unsuccessful. Students with social discord may also lose their self-esteem, which affects their level of success (Kong et. al, 2012; Altunay ve Öz, 2006).

Objectives: In this study, determining the social adaptation status, self-esteem and achievement level of nursing undergraduate students, It is aimed to examine the relationship between students' social adjustment status, self-esteem and academic achievement levels.

Study design: Our study, which is a descriptive cross-sectional pattern, consists of 1056 nursing students who study at a public university. The nursing department, which reads the sample of the study in the same institution, consists of 386 participants who have voluntarily agreed to participate in the first, second, third and fourth year students. Data: It was collected through face-to-face interview method by using Social Cohesion Self-Assessment Scale (SCSAS), Rosenberg Self-Esteem Scale and by questioning students' gender, age, class and academic achievement grades. In data analysis, one-way analysis of variance (anova), Independent Samples T-Test, Chi-Square Independence Test was taken at 95% confidence interval, α value for significance level was taken as 0.05 and $p < 0.05$ level was accepted as an indicator of significant difference. Institutional approval of the study was obtained.

Results: 68.7% of the students participating in the study are women and 33.2% of them consist of second grades. It was determined that the average age of the students was 20.6 ± 1.8 , the mean score of success was 2.75 ± 4.6 , the average of social adaptation self-rating scale was 38.6 ± 7.4 and the Rosenberg self-esteem scale mean score was 2.07 ± 1.7 . It was found that 69.4% ($n = 268$) of the 386 students participating in our study had good social cohesion, self-esteem status was 49.7% high, 40.4% medium and 12.2% low.

In general, it was determined that the participants had moderate and high self-esteem. When the mean scores of social cohesion self-assessment scale (SAC) were compared with the class, the mean scores of the first and third grades were lower than the second and fourth grades, and a significant relationship was determined between the groups ($p < 0.001$). When the Rosenberg self-esteem scale score average and the class were compared, it was found that the self-esteem level of the first and third grade students was lower than the second and fourth grade students and there was a significant relationship between the groups ($p < 0.001$). Comparing SCSAS score mean by gender, male students were found to have worse social adjustment than female students ($p < 0.001$). When the Rosenberg self-esteem scale mean scores by gender were compared, it was found that men had lower self-esteem than women ($p < 0.001$).

When the score of success and SCSAS are compared; It was determined that students with good social cohesion had a high success score ($p < 0.001$). When the success score and self-esteem status were compared, it was determined that the students with high self-esteem had a high success score ($p < 0.01$).

It was determined that there was a strong negative relationship between SCSAS and Rosenberg self-esteem scale ($r = -0,572$; $p < 0,001$). It was determined that students with good social cohesion have high self-esteem and students with poor social cohesion have low self-esteem.

Conclusion: It was concluded that more than half of the students who participated in our study had good social cohesion and their self-esteem was moderate and high. It was determined that the social adjustment of the first and third grades is worse and the self-esteem levels are lower than the other grades. It was determined that male students had worse social harmony and lower self-esteem than female students. According to our results, it was determined that students with good social cohesion and high self-esteem had higher success scores. Students with good social cohesion were also found to have high self-esteem. In this study, it is important to support students' participation in social groups in order to increase their level of success and self-esteem accordingly. In addition, in our study, it is recommended to conduct larger and more qualitative studies on this subject.

Keywords: Nursing, social adjustment, self-esteem, academic success

NURSING CARE OF THE COPD PATIENT ACCORDING TO OREM'S THEORY OF SELF-CARE DEFICIENCY: CASE REPORT

Arzu Uslu, Özlem Canbolat²

¹⁻²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Konya, Türkiye

ABSTRACT

COPD is a progressive chronic disease that progresses with exacerbations that cause significant mortality and morbidity. This disease causes physical, psychosocial and emotional deficiencies along with respiratory distress. It also restricts the patient's life activities. In this case, nurses, who are important members of the healthcare team, strengthen the self-management of the individual. Self-care must be carried out on the basis of self-management. Orem self-care defines the life of the individual as actions taken by patient's to maintain his health and well-being. According to Orem's Self Care Theory, the individual should take care of patient's self and take responsibility for care. The individual needs a nursing process for self-care needs that are universal, developmental and devoid of health. In the nursing process, professional nursing care is provided with evidence-based nursing interventions according to the problems determined specific to the patient. This article was made to interpret the patient with COPD within the framework of Orem's Theory of Self-Care Deficiency and to create an evidence-based nursing care plan with NANDA nursing diagnoses and NOC classification. In our case, after collecting the data, the basic situational factors, self-care, self-care force, therapeutic self-care needs, lack of self-care, and nursing system were evaluated within the framework of Orem's Self-Care Deficiency Theory. While interpreting the therapeutic self-care needs of the patient, the data were classified as universal self-care needs, developmental self-care needs, and deviation from health self-care needs. Many nursing diagnoses were determined according to the needs of the patient. Among these, ineffective airway cleaning, sleep pattern deterioration and lack of self-care in deviating from the bathroom were diagnosed as nursing. A care plan has been created for these nursing diagnoses. Professional care has been provided with evidence-based nursing interventions using the NIC, NOC classification. It was found that the patient with COPD had dyspnea and had difficulty in self-care. As a result of the implementation of planned nursing interventions, it was determined that the patient's self-management increased. As a result; according to Orem's Theory of Self-Care Deficiency, the data of the patient with COPD were systematically evaluated. This theory has been found to be useful in interpreting patient data.

Keywords: COPD, Orem, Self care theory, Nursing, Nursing process

IS ACUPRESSURE ADMINISTRATION AN EFFECTIVE METHOD IN DIABETES MANAGEMENT?

Meltem SUNGUR¹, Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ²

¹Dicle University, Atatürk School of Health, meltem_sungur4633@hotmail.com

²Dicle University, Atatürk School of Health, har_da@hotmail.com

meltem_sungur4633@hotmail.com

Introduction: Diabetes Mellitus is a metabolic disease in which either the insulin hormone is deficient or the use of this hormone is impaired or both are observed. Diabetes in the world and Turkey, the remarkable increase in the incidence of day by day and is one of the chronic diseases that reduce quality of life. According to the figures published by the International Diabetes Federation (IDF) in 2015, there are approximately 415 million (8.8%) diabetes patients in the population between 20-79 years of the world and 642 million; It is predicted that it will reach in 2035. According to the Prevalence of Disease Study-II (TURDEP-II) data, the prevalence of diabetes in adult population of Turkish population increased from 7.2% to 13.7%. Acupressure is one of the complementary methods used in diabetes management. There are a limited number of studies on the use of acupressure in diabetes. More randomized controlled trials are recommended to investigate the effect of acupressure on people with diabetes.

Key words: diabetes mellitus, acupressure.

THE EFFECTS OF SELF EFFICACY AND SELF-CARE ON METABOLIC CONTROL INDICATORS IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS PATIENTS

Aysun CAN¹, Sevilay HINTISTAN²

^{1,2}Karadeniz Technical University, Health Science Faculty, Nursing Department, Trabzon, Turkiye
aysunakcakaya@ktu.edu.tr/ aysun.akcakaya@gmail.com

Introduction: It is important that self-efficacy and self-care notions should be adopted as the effective management of diabetes. It is thought that individuals' primary role in managing their illnesses also have a positive effect on the metabolic indicators such as HbA1c, pre-post prandial blood glucose in Type 2 diabetes patients.

Objective: The study aimed to determine the effects of self-efficacy and self-care on metabolic control indicators in type 2 diabetes patients.

Method: The descriptive study population was composed of patients who received inpatient treatment in the endocrinology clinic of a university hospital. The sample of the study consisted of 123 patients who have the study criteria. The data of the study were obtained by face to face interview. "Patient Information Form", "Self Efficacy Type 2 Scale", "Diabetes Self Care Scale" were used to collect the data. In the evaluation of data were used frequency, percentage, t-test, one-way analysis of variance, Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests and correlation analysis.

Results: The mean age of the patients participating in the study was 55.9±13.8. In this study 70.7% of the patients are women, 81.3% are married, 57.7% are primary school graduates, 64.2% are housewives, 69.9% have been diagnosed with diabetes for more than 6 years, 67.5% have diabetes patients in their families. Patients' mean preprandial blood glucose average was 139.5±52.9, postprandial blood glucose was 212.4±81.5, HbA1c 10.2±2.3. The average of their Self Efficacy Scale score average is 68.0±9.3 and the Self Care Scale score is 121.8±13.3. There is no correlation between the two scales. But a negative correlation was found between the HbA1c and self-care scale, postprandial blood glucose and self-efficacy score average, and preprandial blood glucose and both scales. No significant relationship was found between total cholesterol, triglyceride levels, and blood pressure and scale scores.

Conclusion: Health care services can be planned more rationally and effectively on the care of patients to improve their metabolic control indicators with determining the self-efficacy and self-care scales of patients in type 2 diabetes.

Key words: Diabetes Mellitus, self-care, self-efficacy

USING THE ART THERAPY WITH CANCER PATIENTS

Aysun CAN¹, Sevilay HINTISTAN²

^{1,2}Karadeniz Technical University, Health Science Faculty, Nursing Department, Trabzon, Turkiye
aysunakakaya@ktu.edu.tr/aysun.akcakaya@gmail.com

Introduction: Art therapy is a type of complementary medicine that combines with the psychological aspect of the creative process, especially the emotional characteristics of different art materials, and traditional psychotherapeutic theories and techniques.

Art Therapy and Its Use in the Field of Health: The art treatment process is a type of therapy that requires the collaboration of an art educator and the therapist. The discovery of art therapy dates back to the 1940s, and its professionalization was begun in the 1960s. Although studies involving the use of art therapy in the field of health have increased in recent years even if the use of art in the recovery from an illness is not with the name of “treatment with art”, but it is based on ancient times. Besides physical traumas experienced by patients in the process of illness and treatment, it includes using applications in all areas of art such as painting, music, theater and in dealing with psychosocial difficulties. The use of art therapy has been increasing in recent years in some diseases such as cancer, which have very different psychological effects on the individual. It is thought that art therapy methods should be used in the emotional crisis that develops after the diagnosis of the disease.

Cancer and Art Therapy: It is known that beneficial results are achieved in patients with complementary methods such as music therapy, and massage. Art therapy can be used for physical and psychological relaxation, such as facing cancer, relieving pain. Also, it is used to help patients or their families increase awareness of self, to cope with symptoms, and to adapt to stressful and traumatic experiences. In a study using various art therapy methods in cancer patients, it was found that statistically significant reductions in eight of nine symptoms excluding nausea measured by the symptom scale. At the same time in the same study, the patients' global distress score decreased after art therapy. Another study that using art therapy sessions with painting with water-based paints, cancer patients' depression scores was founded lower than before.

Conclusion: The art therapy is worthy of further study in the treatment of cancer patients with physical and psychosocial symptoms during chemotherapy treatment.

Keywords: Art therapy, cancer patient, oncology.

HEALTH PERCEPTIONS AND OBESITY AWARENESS OF NURSING STUDENTS

Özlem Özdemir¹, Zülfiye Bıkmaz¹, Gönül Akgün²

¹ Kırklareli University, School of Health, Department of Health Management, Kayalı Campus, Turkey

² Kırklareli University, School of Health, Department of Midwifery, Kayalı Campus, Turkey

ozlem_18082006@hotmail.com

ABSTRACT

Introduction: The beliefs of the individual regarding their own health are defined with the concept of health perception. Obesity is an important health problem, and it affects human health negatively. A positive health perception has a significant place in improvement of health behaviors and prevention of obesity.

Objective: This study aimed to determine the health perceptions and obesity awareness levels of nursing students, as well as the influential factors.

Method: A student information form, the Health Perception Scale and the Obesity Awareness Scale were used as the data collection instruments. The data were analyzed by using descriptive statistics, reliability analysis, tests on the significance of difference between two groups and among multiple groups and correlation analysis.

Findings: The study included 242 students. The mean age of the participants was 20.94±2.53, 72.7% them were women, their mean Grade Point Average(GPA) was 2.87±0.53, and their mean body mass index (BMI) was 21.97±3.36. 76.0% of the participants stated that they received information on obesity and diseases caused by obesity in their classes. They listed the diseases that they thought developed due to obesity as: diabetes(94.6%), MI(70.7%), cholesterol (87.6%), herniated disk (46.3%) and hypertension(73.6%). 25.2% of the participants had an obesity-related disease, and these diseases were seen in the families of 53.3%. While 6.2% defined themselves as obese, it was determined based on BMI that 3.3% were obese, and 9.1% were pre-obese. The mean score of the Obesity Awareness Scale was found as 3.14±0.36, and the mean score of the Health Perception Scale was found as 38.48±6.65. There were differences in the Health Perception Scale and Obesity Awareness Scale scores of the participants based on their class year, presence of an obese individual in the family, status of thinking they were eating healthy, status of thinking they were active in daily life, having experience of previous dieting, having a tendency to think they were gaining weight whatever they were doing and status of thinking that a male body should look like a triangle. GPA was positively related to the Obesity Awareness Scale and the obesity awareness dimension, BMI was negatively related to the self-awareness scores, age and physical activity were positively related.

Conclusion: It was determined that the students' obesity awareness was good, and their health perceptions were moderate. It is recommended to increase the health perceptions of students.

Keywords: Health perception, obesity awareness, nurse, student

A THERAPEUTIC VACCINE: HOPE THERAPY

Nermin Kılıç¹, Serap Parlar Kılıç²

¹ Bingöl University Faculty of Health Sciences Department of Nursing, Turkey

² Inonu University Faculty of Nursing Department of Internal Medicine, Nursing, Turkey

nermin4423.kilic@gmail.com

ABSTRACT

Introduction: Hope is one of the basic psychological needs of man and it is an inner force that enables patients to have a more distant perspective than their current situation. It helps individuals adapt to the disease and its effects, reduce their mental pain, improve their quality of life and improve their physiological, emotional, mental and social health.

Hope Therapy

Finding some methods to meet the needs of patients is part of the process of dealing with the disease and needs to be taken into account while meeting the physical needs of the patients. Therefore, the most useful option in helping patients tolerate the disease crisis and meeting the needs of the patient is the group of interventions that take into account not only physical and medical treatments, but also psychological and social treatments such as hope therapy.

Hope therapy is a solution-oriented therapy and is of great importance as it relies on individuals' abilities with a positive psychological approach rather than focusing on obstacles and human weaknesses. The focus of hope therapy is not to alleviate specific symptoms, but to increase patients' hope levels. Hope therapy, designed to increase hopeful thinking and improve target tracking activities, focuses on actively pursuing goals, unlike problem-oriented treatments, such as ways to prevent problems or eliminate symptoms.

Nurses are in a profession group that spends more time with patients. It also plays an auxiliary role in the diagnosis and treatment of emotional problems of patients. Nurses working with chronic patients, as well as dealing with the physical problems of the patients, also interact with the whole person (related to their physical, mental and social aspects). In addition, nurses play numerous and effective roles in complementary medical interventions, which are among the education and practices related to the promotion of health of individuals, and these non-medical interventions represent the art of nursing and provide a deep communication between the nurse and the patient.

Conclusion: Easy-to-teach and low-cost therapies, which are not pathology-oriented, such as hope therapy, that focus on the internal needs of people, should be considered especially in patients with chronic disease. Therapeutic approaches based on psychological concepts such as hope therapy can be an effective way to achieve clinical nursing goals. It may also be recommended to carry out supportive sessions after the completion of hope therapy sessions to maintain the therapeutic effects of therapy in the long term.

Keywords: Hope therapy, nurse, patient.

BİR TERAPÖTİK AŞI: UMUT TERAPİSİ

Nermin Kılıç¹, Serap Parlar Kılıç²

¹ Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Türkiye

² İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

ÖZET

Giriş: Umut, insanın temel psikolojik ihtiyaçlarından biridir ve hastaların mevcut durumlarından daha uzak bir perspektife sahip olmalarını sağlayan içsel bir güçtür. Bireylerin hastalığa ve hastalığın etkilerine adapte olmasına, zihinsel acılarını azaltmasına, yaşam kalitelerini arttırmasına ve fizyolojik, emosyonel, mental ve sosyal sağlıklarını geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Umut Terapisi

Hastaların ihtiyaçlarını karşılamak için bazı yöntemlerin bulunması hastalıkla başa çıkma sürecinin bir parçasıdır ve hastaların fiziksel ihtiyaçlarını karşılarırken, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin de dikkate alınması gerekir. Bu nedenle, hem hastalık tedavisi açısından hastaların hastalık krizini tolere etmelerine yardımcı olmada hem de hastanın ihtiyaçlarını karşılamada en faydalı seçenek, yalnızca fiziksel ve tıbbi tedavileri değil, aynı zamanda umut terapisi gibi psikolojik ve sosyal tedavileri de dikkate alan müdahaleler grubudur.

Umut terapisi, çözüm odaklı bir terapidir ve engellere ve insanın zayıf yönlerine odaklanmak yerine pozitif bir psikolojik yaklaşımla bireylerin yeteneklerine odaklanmaya dayandığından büyük önem taşımaktadır. Umut terapisinin odak noktası, spesifik semptomları hafifletmek değil, hastaların umut seviyelerini arttırmaktır. Umutlu düşünceyi arttırmak ve hedef takip etkinliklerini geliştirmek için tasarlanan umut terapisi, problemleri önleme veya semptomları ortadan kaldırma yolları gibi probleme yönelik tedavilerin aksine, aktif olarak hedefleri izlemeye odaklanır.

Hemşireler hastalarla daha fazla zaman geçiren bir meslek grubu içerisinde yer almaktadır. Ayrıca hastaların emosyonel sorunlarının tanı ve tedavisinde yardımcı rol oynamaktadır. Kronik hastalarla çalışan hemşireler, hastaların fiziksel problemleriyle uğraşmalarının yanı sıra, bireyin bütünüyle de (fiziksel, mental ve sosyal yönleriyle ilgili) etkileşim halindedir. Ayrıca hemşireler, bireylerin sağlığının teşviğiyle ilgili eğitim ve uygulamaları arasında yer alan tamamlayıcı tıpla ilgili müdahalelerde sayısız ve etkin rol oynamaktadır ve bu tıbbi olmayan girişimler hemşirelik sanatını temsil ederek hemşire ve hasta arasında derin bir iletişim sağlamaktadır.

Sonuç: Umut terapisi gibi patoloji odaklı olmayan, insanların içsel gereksinimlerine odaklanan, öğretmesi kolay ve düşük maliyetli terapiler, özellikle kronik hastalığı olan hastalarda göz önünde bulundurulmalıdır. Umut terapisi gibi psikolojik kavramlara dayanan terapötik yaklaşımlar klinik hemşirelik hedeflerine ulaşmada etkili bir yol olabilir. Ayrıca terapinin terapötik etkilerini uzun vadede sürdürmek için, umut terapisi seanslarının tamamlanmasından sonra destekleyici seansların yapılması da önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Umut terapisi, hemşire, hasta.

PARKINSON AND RHEUMATOID ARTHRITIS CASE REPORT WITH IN NEUMAN'S SYSTEMS MODEL (CASE REPORT)

Halise TAŞKIN DUMAN¹ Yasemin YILDIRIM² Çiçek FADİLOĞLU³ Fisun ŞENUZUN AYKAR⁴

¹Mugla Sıtkı Kocman University Fethiye Faculty of Health Sciences Fethiye/Mugla, Turkey

^{2,3,4}Ege University Faculty of Nursing Bornova/Izmir, Turkey

halisetaskinduman@gmail.com

Introduction: The use of conceptual models in nursing provides a critical perspective on nursing care, providing an effective basis for patient patient by providing basic scientific concepts and principles. In Parkinson's disease; tremor, bradykinesia and akinesia, with rheumatoid arthritis; joint pain, limitation of movement, rigidity, etc., individuals are forced to continue their lives as semi-dependent or dependent. Nurses identify the patients and their relatives and care diagnoses and carry out the care process so that they can carry out their daily life activities optimally and survive. Various theories and models can be used in the implementation of the care process. One of these models is 'Neuman's Systems Model'. According to Neuman, the aim of your nursing is to ensure that the individual is in balance and that he is in harmony. In this study, a case of Parkinson's disease and rheumatoid arthritis is reviewed in the 'Systems Model Theory'.

Results: 68-year-old woman with Parkinson's disease and rheumatoid arthritis is a semi-addicted patient with chronic pain, tremor, edema in the lower extremities and limitation of movement. The data of the patient were collected according to 'Systems Model' and the personal, interpersonal and non-personal stressors were identified. Nursing diagnoses were determined in the direction of the collected data and this diagnostic care process was applied. The patient's resistance lines were supported during the maintenance process.

Conclusions: It is important to identify the individual in the model and ensure the continuity of the system by supporting the determined resistance lines. The patient system is defined using 'Systems Model' in the case. The stress sources of the patient were determined and weaknesses were detected in the resistance lines and these lines were tried to be strengthened with the nursing process applied to the patient (primer, secondary, and tertiary protection). By using this model; physical, psychological, socio-cultural requirements of the event were met.

Key Words: Systems Model Theory, Care Process, Nursing.

NURSING CARE FOR STIFF PERSON SYNDROME PATIENT ACCORDING TO GORDON'S FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL

Berna Kurt, Sevgisun Kapucu¹

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi
sevgisunkapucu@gmail.com

ABSTRACT

Stiff Person Syndrome; it is thought to be caused by antibodies produced against glutamic acid decarboxylase enzyme that progresses with rigidity in the proximal muscles, axial-extremity, sponm episodes in agonist-antagonist muscles, sudden myoclonic jumps and tonic activities that can last for a few seconds. The complaints of the patient AK appeared in the form of a contraction in the left arm, then, in turn, the contraction and immobility in the right arm and back region, while the contractions had severe pain at the same time, the severity of the contractions increased and it has become difficult to do daily tasks without help. It was case. The patient thought that these symptoms were due to not using his medication, so he applied to FTR thinking that he might have a neck hernia, but when he did not get results, he had EMG in the outer center and Glutamic Decarboxylase enzyme was examined and GAD was high. In this case report, a rare Stiff Person patient, who was hospitalized in the internal medicine clinic, was presented in line with the nursing care plan with a holistic approach by taking advantage of Gordon's functional health patterns. According to this phenomenon; diseases such as involvement in the muscles of the disease, sudden spasms and rigidity, pain and immobility in the extremities, difficulties in doing their own work and indicating that their children help him, stating that he has difficulties in body hygiene, pain and fear of the future, long sleep at night and without holes. For the problems detected; " Body image deterioration ", " Physical movement deterioration ", " Pain ", " Less than necessary nutrition ", " Sleep pattern deterioration " " Lack of self-care " and " Risk of functional incontinence " diagnoses have been addressed. To reduce the urinary incontinence of the patient, bladder training was given, kegel exercises that provided the emptying of the bladder and strengthening the muscles of the pelvis were taught, the physical environment was improved and safety in performing self-care, in baths and clothing, relaxation techniques such as progressive relaxation and breathing exercises were directed to the patient. information was given and application was made, information was provided to reduce tension and distension in the stomach, and the patient was taught energy-saving techniques and methods for their activities. As a result, with this case, systematic and holistic evaluation of stiff person syndrome, which is very rare, has been provided and applications are thought to contribute to the clinic.

Key words: Stiff Person Syndrome, care plan, nursing care

STİFF PERSON SENDROMLU HASTAYA GORDON'UN FONKSİYONEL SAĞLIK ÖRÜNTÜLERİ MODELİ DOĞRULTUSUNDA HEMŞİRELİK BAKIMI

ÖZET: Stiff Person Sendromu (Kati İnsan Sendromu); proksimal kaslarda rijidite, aksiyel-ekstremitte, agonist-antagonist kaslarda spazm epizotları, ani myoklonik sıçramalar ve birkaç saniye sürebilen tonik aktiviteler ile seyreden glutamik asit dekarboksilaz enzimine karşı üretilen antikorlardan kaynaklandığı düşünülen otoimmün bir hastalıktır. Hasta A.K.'nin şikayetleri sol kolda kasılma şeklinde ortaya çıkmış daha sonra sırayla sağ kol ve sırt bölgesinde kasılma olmuş ve hareketsiz kalmış, kasılmaları olurken aynı anda şiddetli ağrıları da olmuş hareket etmekle kasılmaların şiddeti artmış ve günlük işleri yapmakta zorlanır hale gelmiş, kişisel ihtiyaçlarını yardımsız yapamayacak durumdaymış. Hasta başta ilacını kullanmadığı için bu belirtilerin olduğunu düşünmüş bu nedenle FTR'ye boyun fitiği olabileceğini düşünerek başvurmuş fakat sonuç alamayınca dış merkezde EMG yaptırmış ve Glutamik Dekarboksilaz enzimine bakılmış ve GAD yüksek çıkmış. Bu olgu sunumunda dâhiliye kliniğinde yatmakta olan ve nadir görülen bir Stiff Person hastasının Gordon'un fonksiyonel sağlık örüntüleri modelinden yararlanılarak bütüncül yaklaşımla hemşirelik bakım planı doğrultusunda sunulmuştur. Bu olguya göre; hastalığa bağlı kaslarda tutulumlar, ani spazmlar ve rijidite durumu, ekstremitelerinde ağrı ve hareketsizlik, kendi işlerini yapmakta zorlandığını ve çocuklarının kendisine yardım ettiğinin belirtmesi, vücut hijyeninde zorluk yaşadığını belirtmesi, ağrı ve gelecek korkusu, geceleri uzun ve deliksiz uykuya dalamama durumu gibi sorunlar saptanmıştır. Saptanan sorunlara yönelik; "Beden imgesinde bozulma", "Fiziksel harekette bozulma", "Ağrı", "Gereksinimden az beslenme", "Uyku örüntüsünde bozulma" "Öz bakım eksikliği" ve "Fonksiyonel inkontinans riski" tanıları ele alınmıştır ve buna yönelik girişimler planlanmıştır. Hastanın idrar kaçırılmalarının azaltmak için mesane eğitimi verildi, mesanenin tamamen boşalmasını sağlayan ve pelvis kaslarını güçlendiren kegel egzersizleri öğretildi, öz bakımı gerçekleştirilmedi, banyo ve giyinme gibi ortamlarda fiziksel ortamın iyileştirmesi ve güvenliği sağlandı, profesyonele yönlendirildi, progresif gevşeme ve nefes egzersizleri gibi relaksasyon teknikleri hakkında hastaya bilgi verildi ve uygulama yapıldı, midede

gerginlik ve distansiyonun azaltılması amacıyla bilgilendirme yapıldı, hastaya aktiviteleri için enerjisini koruma teknik ve yöntemleri öğretildi. Sonuç olarak bu vaka ile oldukça nadir görülen stiff person sendromunun sistematik ve bütüncül değerlendirilmesi sağlanmıştır ve uygulamaların kliniğe katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stiff person sendromu, bakım planı, hemşirelik bakımı

MULTIPLE SCLEROSIS AND SELF-MANAGEMENT

Ayfer Günes¹ Özgül Erol² Serap Ünsar³

(1): Trakya Universty, Health Center For Medical Research And Practice, Department Of Neurology, Edirne, Turkey

(2): Trakya Universty, Faculty Of Health Sciences, Department Of Nursing, Edirne, Turkey

(3): Trakya Universty, Faculty Of Health Sciences, Department Of Nursing, Edirne, Turkey

ayfergunesberen@gmail.com

ABSTRACT

Multiple Sclerosis (MS) is a chronic progressive neurodegenerative disease characterized by inflammation, demyelination and axon damage (1,2,3). MS is an autoimmune disorder that may be associated with various motor, cognitive and psychiatric symptoms, as well as neurological problems (4). MS, which ranks first among the diseases causing disability without a trauma case in young adults, affects 2,5 million people worldwide (3,5,6). It is estimated that in Turkey MS affects one out of 2000 to 2500 people; The incidence and prevalence are also estimated to be lower than Europe and higher than Asian and Middle Eastern countries (3). Symptoms and signs of MS varies from a patient to patient and even from an attack to attack in the same patient (7). In accordance with the affected area in the brain, symptoms in many areas such as motor, sensory, visual, sexual, cognitive, cerebellum, bladder/intestine affect the individual (6,7). Fatigue, along with being the most common symptom of multiple sclerosis, is the most difficult symptom to manage. Fatigue causes impaired quality of life and difficulties in maintaining daily life activities for people diagnosed with MS (8). It was reported that %50 of the individuals with MS could not walk without assistance and %25 of them became wheelchair dependent within 15 years after being diagnosed. Muscle loss, pain, impaired skin integrity, spasms, constipation and psychosocial problems such as depression, and decreased self-esteem may occur rapidly in MS patients due to immobility (9). After fatigue and physical inactivity, the third most problematic symptom in the individuals with MS is bladder and intestinal problems. It is known that bladder and intestinal problems decrease the life quality and increase the needed care (10). Self management is described as "the ability of the individual to manage the symptoms that occur due to a chronic condition, the change of life style and the outcome of the disease in order to improve and protect the health and to ensure the psychological well-being "(11,12). Self-management is a potential approach that can reduce symptoms associated with MS. Self-management in MS patients is reflected as becoming self-confidence to control the disease and gaining skills for performing personal care. Numerous studies have shown that there is a positive relationship between self-management in MS and an increase in the quality of life, a decrease in disability, relief of symptoms, and lower treatment costs (11,13,14). Learning self-management skills which are used in daily life can facilitate the adaptation to the disease and reduce the risk of secondary complications. Nurses have important duties and responsibilities for helping patients to learn, develop and use their self-management skills in their daily lives. Nurses knowing effective interventional strategies and contributing to the development of these strategies in order to provide the necessary self-management support to MS patients to sustain their daily lives, will facilitate receiving positive results in disease management (15).

Key word: Multiple Sclerosis, Self-Management, Nurse

MULTİPL SKLEROZ VE ÖZ-YÖNETİM

Ayfer Günes^{1*} Özgül Erol^{2*} Serap Ünsar^{3*}

(1): Trakya Üniversitesi, Tıbbi Araştırma ve Uygulama Sağlık Merkezi, Nöroloji Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye

(2): Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Edirne, Türkiye

(3): Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Edirne, Türkiye

ayfergunesberen@gmail.com

Multipl Skleroz (MS), inflamasyon, demiyelizasyon ve akson hasarı ile karakterize, kronik, ilerleyici nörodejeneratif bir hastalıktır (1,2,3). MS çeşitli motor, bilişsel ve psikiyatrik semptomların yanı sıra nörolojik sorunlarla ilişkili olabilen otoimmün bir bozukluktur (4). Genç erişkinlerde travma olmaksızın engelliliğe yol açan hastalıklar arasında birinci sırada yer alan MS dünya çapında 2,5 milyon kişiyi etkilemektedir (3,5,6). Ülkemizde MS'in 2000-2500 kişide bir görüldüğü; insidans ve prevalansın Avrupa'dan düşük, Asya ve Orta

Doğu ülkelerinden yüksek olduğu tahmin edilmektedir (3). MS hastadan hastaya ve hatta aynı hastada ataktan atağa farklı belirti ve bulgular göstermektedir (7). Tutulan bölgeye göre: motor, duyuşsal, görsel, cinsel, bilişsel, serebellumdan kaynaklı, mesane/ barsak gibi bir çok bölgede görülen bulgular bireyi etkiler (6,7). Yorgunluk, multipl sklerozun en yaygın ve yönetimi zor bir semptomudur. MS tanısı olan birçok birey için yorgunluk, günlük yaşam aktivitelerinin sürdürmede güçlükler ve yaşam kalitesinin bozulmasına neden olmaktadır (8). MS'li bireylerin tanıdan sonraki 15 yıl içinde, % 50'sinin yardımsız yürüyemediği ve zaman içinde % 25'inin tekerlekli sandalyeye bağımlı hale geldiği bildirilmiştir. Hareketsizliğe bağılı MS hastalarında kas kaybı, ağrı, cilt bütünlüğünde bozulma, spazmlar, kabızlık, depresyon ve benlik saygısında azalma gibi psikososyal problemler hızla ortaya çıkabilmektedir (9). MS'li bireylerde görülen yorgunluk ve hareketsizlik sonrası en sorunlu üçüncü semptom ise mesane ve bağırsak sorunlarıdır. Mesane ve bağırsak sorunlarının bakım yükünü arttırdığı yaşam kalitesini düşürdüğü bilinmektedir (10). Öz-yönetim: 'bireyin kronik bir duruma bağılı olarak ortaya çıkan semptomları, sağlığı iyileştirilmesi, geliştirilmesi, korunması ve psikolojik iyilik halinin sağlanması için hastalığın sonuçlarını ve yaşam tarzı değışikliklerini yönetme yeteneğı" şeklinde tanımlanmaktadır (11,12). Öz-yönetim, MS ile ilişkili semptomları azaltabilecek potansiyel bir yaklaşımdır. MS hastalarında öz-yönetim, hastalığı kontrol etmek için özgüvenin sağlanması ve kişisel bakım davranışlarının gerçekleştirilmesine yönelik beceri kazanılması olarak yansıtılmaktadır. Çok sayıda çalışma, MS'de öz-yönetim ile yaşam kalitesinde artış, sakatlık oranında azalma, semptomlarda hafifleme ya da giderilme ve daha düşük tedavi maliyetleri arasında pozitif yönde ilişki olduğunu göstermiştir (11,13,14). Günlük yaşamda uygulanan kendini yönetme becerilerini öğrenmek, hastalığa adaptasyonu kolaylaştırabilmekte ve ikincil komplikasyon riskini azaltabilmektedir. Hastaların öz yönetim becerilerini öğrenmeleri, geliştirebilmeleri ve günlük yaşamlarında kullanabilmeleri için hemşirelere önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Hemşirelerin de MS hastalarına günlük yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli öz yönetim desteğini sağlamak üzere etkili girişimsel stratejileri bilmeleri ve bu stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlamları hastalığın yönetiminde olumlu sonuçların elde edilmesini kolaylaştıracaktır (15).

KAYNAKÇA

1. Polat C.,Tülek Z., Kürtüncü M., Eraksoy M., Multipl Skleroz İzlem Ölçeğı Türkçe Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Arch Neuropsychiatry 2017; 54: 131-136
2. Özer S., Olgu Senaryolarıyla İç Hastalıkları Hemşireliğı, İstanbul Tıp Kitabevleri, 1.Baskı, İstanbul, 2019, S: 331-337
3. Akdemir N., Birol L., İç Hastalıkları Ve Hemşirelik Bakımı, Akademisyen Kitabevi, 5. Baskı, Ankara, 2019, S: 1140-1144
4. Hemmatpoor B.,Gholami A., et al., TheEffect of Life Skills Training on the Self-Management of Patients with MultipleSclerosis, Journal of Medicineand Life Vol. 11, Issue 4, October-December 2018, pp. 387-393
5. Salimzadeh Z.,Damanabi S., Kalankesh L. R., Ferdousi R., Mobile Applications forMultipleSclerosis: a Focus on Self-Management, Acta InformMed. 2019 Mar 27(1): 12-18
6. Dilek F., Bitek D. E., Erol Ö., Ünsar S., Multipl Skleroz' da Üç Semptom Ve Hemşirelik Yönetimi: Yorgunluk, Mesane Problemleri, Cinsellik, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2019; 22(4): 297-302
7. Enç N., İç hastalıkları Hemşireliğı, Nobel Tıp Kitabevleri, 2. Baskı, İstanbul, 2017, S: 308-313
8. Kessel K. V.,Wouldes T., Moss-Morris R., A New Zealand pilot randomized controlled trial of a web-basedinter active self-managementprogramme (MSInvigor8) with and without email support for thetreatment of multiple sclerosis fatigue, Clinical Rehabilitation 2016, Vol. 30(5) 454 -462
9. J. A. Freeman, W. Hendrie et al.,Standingup in multiplesclerosis (SUMS): protocolfor a multi-centrer and omised controlled trial evaluating the clinicaland costeffectiveness of a home-based self-management standing frame programme in peoplewithprogressivemultiplesclerosis, BMC Neurology (2016) 16:62
10. Dibley L.,Coggrave M., McClurg D., Woodward S., Norton C., "It'sjusthorrible": a qualitativestudy of patients' andcarers' experiences of boweldysfunction in multiplesclerosis, J Neurol (2017) 264:1354-1361
11. KiddT., N Carey N., et al., A systematicreview of theeffectiveness of self-managementinterventions in peoplewithmultiplesclerosis at improvingdepression, anxietyandquality of life, PLOS ONE October 11, 2017

12. Taştan A., Multiple Skleroz Hastalarında Öz Bakım Gücünün Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (YL Tez)., Samsun, 2019
13. Wilski M, Tasiemski T. Illness perception, treatment beliefs, self-esteem, and self-efficacy as correlates of self-management in multiple sclerosis, *Acta Neurol Scand* 2016; 133: 338–345
14. Daniali S. S., Shahnazi H., , Kazemi S., Marzbani E., The Effect Of Educational Intervention On Knowledge And Self-Efficacy For Pain Control In Patients With Multiple Sclerosis, *Mater Sociomed.* 2016 Aug; 28(4): 283-287
15. Hemmatpoor B., Gholami A., et al., The Effect of Life Skills Training on the Self-Management of Patients with Multiple Sclerosis, *Journal of Medicine and Life* Vol. 11, Issue 4, October-December 2018, pp. 387–393

EXAMINATION OF NURSING DIAGNOSES OF SECOND YEAR NURSING STUDENTS FOR ONCOLOGY PATIENTS IN CLINICAL PRACTICES

Kamile KIRCA¹, Elif SÖZERİ ÖZTÜRK², Sevinç KUTLUTÜRKAN³

¹Kırıkkale University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department

²Gazi University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department

³Ankara University, Faculty of Nursing

Introduction: Nursing diagnosis is the main guiding element in the planning of care. Nursing diagnoses created within the concept of holistic care contribute to increase the quality of care.

Objective: This study was carried out to examine the nursing diagnoses that take place in the care planning prepared by the second year nursing students for oncology patients during clinical practices.

Methods: This study is descriptive and cross-sectional. It was conducted with the second grade nursing students (n=101) who studied at the nursing department of the faculty of health sciences in a university in the 2019-2020 academic year and took the course of internal medicine nursing. The sample of the study consisted of the students who care for oncology patients during clinical practice, who plan to care for patients over the age of 18 and who have been given care for at least two days, agree to participate in the research and deliver their reports (n=34). The data were collected by the data collection form used by the students in patient care and the examination of the nursing care plan prepared by the students. In the evaluation of the data, the nursing care plan was evaluated by using the diagnosis list in which the NANDA diagnoses were given to the students. The number of nursing diagnoses determined in the care plans of the students and how often the diagnoses were made were evaluated using the SPSS 22.0 package program in terms of numbers and percentages.

Results: The average age of the patients was 62.55 ± 13.29. 55.8% of the patients are treated in the palliative care unit and 38.2% are monitored with the diagnosis of colorectal cancer. Students determined 25 different nursing diagnoses, 120 of which were 34 cases. The most common diagnoses were; risk of infection (52.9%), constipation (29.4%), impaired oral mucous membrane (29.4%), pain (26.5%), under-nutrition (26.5%), lack of information (20.6%), risk of falling (20.6%) and skin integrity deterioration (20.6%).

Conclusion: In this study, it was determined that the students needed to be supported in analyzing the data so as to provide a holistic evaluation of the patient. It is recommended that nursing students, who will be the future health professionals, improve the diagnostic process by increasing the case discussions before clinical practice.

Keywords: Nursing student, oncology patients, care plan

HEMŞİRELİK İKİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KLİNİK UYGULAMA SÜRECİNDE ONKOLOJİ HASTALARINA YÖNELİK HEMŞİRELİK TANILARININ İNCELENMESİ

Kamile KIRCA¹, Elif SÖZERİ ÖZTÜRK², Sevinç KUTLUTÜRKAN²

¹Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Hemşirelik tanısı, bakımın planlanmasında yol gösterici ana unsurdur. Holistik bakım anlayışı içerisinde oluşturulan hemşirelik tanıları bakımın kalitesinin artmasına katkı sağlar.

Amaç: Bu çalışma hemşirelik ikinci sınıf öğrencilerinin klinik uygulamalar sırasında onkoloji hastaları için hazırladıkları bakım planlamasında yer alan hemşirelik tanılarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde 2019-2020 eğitim öğretim döneminde öğrenim gören ve iç hastalıkları hemşireliği dersi alan ikinci sınıf hemşirelik öğrencileriyle (n=101) yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise klinik uygulama sırasında onkoloji hastalarına bakım veren, 18 yaşından büyük ve en az iki gün bakım verilen hastalara bakım planı yapan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve raporlarını teslim eden öğrenciler oluşturdu (n=34). Veri toplama araçları; öğrenci tanıtıcı bilgiler formu ve bakım planlarıdır. Verilerin analizinde NANDA (North American Nursing Diagnosis Association) tanı listesi doğrultusunda hemşirelik tanıları incelendi. Öğrencilerin bakım planlarında

belirlenen hemşirelik tanı sayısı ve tanıların ne sıklıkta konulduğu, sayı ve yüzde olarak SPSS 22.0 paket programı kullanılarak değerlendirildi.

Bulgular: Hastaların yaş ortalaması 62.55 ± 13.29 'dur. Hastaların %55.8'i palyatif bakım ünitesinde tedavi görmektedir ve %38.2'si kolorektal kanser tanısıyla izlenmektedir. Öğrenciler 34 vakada toplam 120 olmak üzere 25 farklı hemşirelik tanısı belirlemiştir. En sık saptanan tanıları; enfeksiyon riski (%52.9), konstipasyon (%29.4), oral mukoz membranda bozulma (%29.4), ağrı (%26.5), beden gereksiniminden az beslenme (%26.5), bilgi eksikliği (%20.6), düşme riski (%20.6) ve deri bütünlüğünde bozulmadır (%20.6).

Sonuç: Bu çalışmada öğrencilerin verileri, hastanın bütüncül değerlendirilmesine sağlayacak şekilde analiz etmede desteklenmeye gereksinimleri olduğu belirlenmiştir. Geleceğin sağlık profesyonelleri olacak hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama öncesinde örnek vaka tartışmalarının artırılarak tanılama sürecinin geliştirilmesi önerilir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik öğrencisi, onkoloji hastaları, bakım planı

References

1. Birol L. Hemşirelik süreci: Hemşirelik bakımında sistematik yaklaşım. 9. Baskı, İzmir: Etki Matbaacılık;2009.p.158-70.
2. Craven R, Hirnle C. Jensen S. Fundamentals of nursing, human health and function. 7th international ed. Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams&Wilkins;2013.p.199-207.
3. Karadakovan A, Yeşilbalkan ÖÜ. Öğrencilerin nörolojik hastalarda saptadıkları NANDA hemşirelik tanılarının incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2004;7(3):1-7.
4. Erdemir F. Hemşirelik tanıları el kitabı. 13. Basım. Ankara, Türkiye: Nobel Tıp Kitabevi;2012
5. Can G, Erol O. Nursing students' perceptions about nursing care plans: A Turkish perspective. Int J Nurs Pract. 2012;18(1):12-19.

CRYOTHERAPY INTERVENTIONS TO REDUCE NAIL CHANGES FROM TAXANE-BASED CHEMOTHERAPY

Elif SÖZERİ ÖZTÜRK¹, Kamile KIRCA², Sevinç KUTLUTÜRKAN³

¹ Gazi University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department

² Kırıkkale University, Faculty of Health Sciences, Nursing Department

³ Ankara University, Faculty of Nursing

Introduction: Taxane-based chemotherapy are often used in the treatment of patients with solid tumors. One of the most important side effects of treatment is nail changes (Peyton et al. 2019). The rate of nail changes in patients with breast cancer who take taxane-based chemotherapy is 40-60% (Ishiguro et al. 2012). Although the physiopathology of nail changes due to taxane-based chemotherapy is not fully known; It has been stated that the cumulative dose and weekly administration of taxanes may cause an increase in the incidence of nail toxicity. These changes may be temporary or permanent in some patients. Changes such as nail loss, thickening of the nails, discoloration, bleeding, pain and discomfort affect the daily activities of patients negatively (Can et al. 2012).

Nail Change Management in Patients Receiving Chemotherapy: Self-care measures are especially important in the management of nail replacement in patients receiving chemotherapy. In recent years, the use of cryotherapy has increased in patients who take the taxane-based chemotherapy. In a study of patients receiving docetaxel, frozen gel gloves during infusion were worn on the right hand for 15 minutes before chemotherapy and 60 minutes during chemotherapy treatment and 15 minutes after chemotherapy, they did not practice this to the left hand. (Scotte et al., 2005). In another study, cryotherapy was made to the feet. In this study, it was determined that cryotherapy is an effective application in preventing nail changes (Scotte et al., 2008). In the study conducted by Can et al. (2012) with the application of frozen gloves/socks during one hour taxane treatment, there was no statistically significant difference between the intervention and control groups in the incidence of nail toxicity and the duration of nail changes (Can et al. 2012). In the systematic review, it was suggested that stronger studies should be carried out in a larger sample for the effectiveness of cryotherapy in the management of nail change in cancer patients receiving taxane-based chemotherapy (Pertion et al., 2019)

Conclusion: As a result; Increasing the studies will contribute to the improvement of the quality of care in order to shed light on the evidence-based studies on the effectiveness of cryotherapy in the management of nail change developing in patients taking the taxane-based chemotherapy.

Key words: Taxane, chemotherapy, cancer, nail changes, cryotherapy

TAKSAN GRUBU İLAÇ ALAN KANSER HASTALARINDA TIRNAK DEĞİŞİKLİĞİNİN YÖNETİMİNDE SOĞUK UYGULAMA

Elif SÖZERİ ÖZTÜRK¹, Kamile KIRCA², Sevinç KUTLUTÜRKAN¹

¹ Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

² Kırıkkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

Giriş: Taksan grubu kemoterapi ilaçları solid tümörlü kanserli hastaların tedavisinde sıklıkla kullanılır. Tedavinin en önemli yan etkilerinden biri tırnak değişiklikleridir (Peyton ve ark. 2019). Taksan grubu ilaç alan meme kanserli hastalarda tırnak değişiklikleri görülme oranı %40-60'dır (Ishiguro ve ark. 2012). Taksan grubu ilaçlara bağlı tırnak değişikliklerinin fizyopatolojisinde tam olarak bilinmemekle birlikte; kümülatif dozun ve taksanların haftalık verilmesinin tırnak toksisitesi insidansında artışa neden olabileceğini belirtilmiştir. Bu değişiklikler geçici olabileceği gibi bazı hastalarda kalıcı da olabilir. Tırnak kaybı, tırnaklarda kalınlaşma, renk değişikliği, kanama, ağrı ve rahatsızlık hissi gibi değişiklikler hastaların günlük yaşam aktivitelerini olumsuz etkilemektedir (Can ve ark. 2012).

Kemoterapi Alan Hastalarda Tırnak Değişikliği Yönetimi: Kemoterapi alan hastalarda tırnak değişikliğinin yönetiminde özellikle öz bakım önlemlerinin alınması önemlidir. Son yıllarda taksan grubu ilaç alan hastalarda soğuk uygulamanın kullanımı artmıştır. Scotte ve ark. (2005) dosetaksel alan hastalarda yapılan çalışmada, infüzyon sırasında dondurulmuş jel eldivenleri sağ ele kemoterapi öncesi 15 dakika kemoterapi tedavisi sırasında 60 dakika ve kemoterapi sonrası 15 dakika giymelerini sağlayarak, sol ele bu uygulamayı yapmamışlardır. Bu çalışma sonucunda jel eldiven ile soğuk uygulama yapılan eldeki tırnak değişikliklerinin, diğer ele göre anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur (Scotte ve ark., 2005). Yapılan başka bir çalışmada soğuk uygulama ayaklara yapılmıştır. Bu çalışmada da soğuk uygulamanın tırnak değişikliklerini önlemede etkili bir uygulama olduğu belirlenmiştir (Scotte ve ark., 2008). Can ve arkadaşlarının (2012) bir saatlik taksan tedavi sırasında

dondurulmuş eldiven/çorap uygulamasıyla yaptıkları çalışmada, müdahale ve kontrol grupları arasında tırnak toksisitesi insidansında ve tırnak değişikliklerinin ortaya çıkma süresinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (Can ve ark. 2012). Perton ve ark. (2019) yılında yaptıkları sistematik derlemede taksan grubu ilaç alan kanser hastalarında tırnak değişikliğinin yönetiminde soğuk uygulamanın etkinliğine yönelik daha büyük örneklemede, daha güçlü çalışmalar yapılmasını önermiştir.

Sonuç: Sonuç olarak; taksan grubu ilaç alan hastalarda gelişen tırnak değişikliğinin yönetiminde soğuk uygulamanın etkinliğine yönelik kanıt temelli çalışmalara ışık tutmak açısından çalışmaların artırılması bakım kalitesinin yükseltilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar kelimeler: Taksan, ilaç, kanser, tırnak değişikliği, soğuk uygulama

References

- Can G, Aydiner A, Cavdar I (2012) Taxane-induced nail changes: predictors and efficacy of the use of frozen gloves and socks in the prevention of nail toxicity. *Euro J Oncol Nurs* 16:270–275
- Ishiguro H, Takashima S, Yoshimura K, Yano I, Yamamoto T, Niimi M et al (2012) Degree of freezing does not affect efficacy of frozen gloves for prevention of docetaxel-induced nail toxicity in breast cancer patients. *Supp Care Canc* 20(9):2017–2024
- Scotte F, Tourani JM, Banu E, Peyromaure M, Levy E, Marsan S et al (2005) Multicenter study of a frozen glove to prevent docetaxel-induced onycholysis and cutaneous toxicity of the hand. *J Clin Oncol* 23:4424–4429

DETERMINATION OF THE EFFECTS OF NUTRITION LITERACY ON FUNCTIONAL FOOD CONSUMPTION IN NURSING STUDENTS

Hicran YILDIZ¹, Derya AKÇA¹, Yasemin KARACAN¹, Aysel ÖZDEMİR¹

Bursa Uludag University Faculty of Health Sciences, Nursing Department, Bursa, Turkey

Introduction: Technological development increasing the education of consumers and facilitating access to information, improving living standards have also changed the expectations of consumers from the market in the world and in our country.¹ Health risks from food have directed the consumer to the consumption of products that are more reliable and create added value besides nutrition.² Functional Foods are foods or food ingredients that provide additional benefits on human physiology and metabolic functions, beyond meeting the body's need for essential nutrients, thereby being effective in preventing diseases and achieving a healthier life.² Conscious consumption of these foods is important for preventing negative situations that may arise.³ Knowledge, attitude, skills and behaviors about food and nutrition may affect food selection, consumption and nutrition pattern. In the information era, individuals need to have knowledge, skills, attitudes and behaviors in various subjects such as media, health, information and communication technologies, ecology, finance, food and nutrition. This has led to the emergence of the concept of nutritional literacy.⁴ Nutritional literacy is important for consumers to understand, critically evaluate food, nutritional elements, nutritional groups and various nutritional information related to nutrition, and to apply this information by making the right decisions regarding healthy food selection and consumption.

Objective: The present study was carried out with to determine determination of the effects of nutrition literacy on functional food consumption in nursing students

Material and Method: The University of the descriptive study was composed of all the students of the nursing department of a faculty of health sciences, and totally 242 samples whose sample agreed to participate in the study. This study, the questionnaire form, which was created by the researchers in line with the literature and that includes sociodemographic features. It was carried out to psychometric testing of the "Adolescent Nutrition Literacy Scale (Total = 22-110 points), through the validity and reliability of the tool by Seçer et al. and the validity and reliability of tool "Adolescent Nutrition Literacy Scale (Total = 22-110 points)" by Türkmen et al. Finally, the tool was analyzed using percentage, averages, t test and Oneway Anova test, SPSS software version 22.00.

The universe of the descriptive study was composed of all students of a school of health sciences nursing department, and a sample of 242 students who agreed to participate in the study among these students. In the study, the questionnaire form, which was created by the researchers in line with the literature and that includes sociodemographic features, reliability validity Seçer et al. The reliability validity of Türkmen et al. "Adolescent Nutrition Literacy Scale (Total = 22-110 points)" was used. The data were evaluated in SPSS 22.00 program using percentage, means, Mann Whitney U test, Kruskal Wallis test and spearman correlation test.

Results: In this study, Majority of the students whose in the age group of 20.33 ± 1.69 and 84.3% of the students whose average age is are women. Most of them had Anatolian High School education (66.1%) and only 32.6% of them study in the third grade. Somebody of them stay in the dormitory (48.3%). Their s mother is primary school (35.5%) and the father is high school graduate (31%). The family's income status is defined as equivalent to income and expense (81%). The students did not receive training on functional foods (16.9%) and nutrition literacy (7.4%). Students want to receive education on these topics (60.7%). Students is an average of 64.70 ± 7.50 for 'Attitude Scale towards Functional Foods and the Nutrition Literacy Scale score is an average of 68.81 ± 7.23 . It was determined that gender and high school graduate affect the attitude towards functional foods in students ($p < 0.05$).

Conclusion: Students' level of knowledge about functional foods and nutritional literacy is not at the desired level. Nutritional literacy score does not affect the attitude score towards functional foods. In order to increase the awareness of students on this subject, it was suggested to organize trainings for students and to include more of these topics in the lessons.

Keywords: Nutrition literacy, functional food, student

References

1. Aktaş, N., & Özdoğan, Y. (2016). Gıda ve beslenme okuryazarlığı. *Harran Tarım Ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 20(2), 146-153.
2. Keser, A., & Çıracıoğlu, E. D. (2015). Sağlık ve Beslenme Okuryazarlığı. *Yıldırım, F ve Keser, A., Ankara Üniversitesi Yayın*, (455).

3. Dayısoylu, K. S., Gezginç, Y., & Cingöz, A. (2014). Fonksiyonel gıda mı, fonksiyonel bileşen mi? Gıdalarda fonksiyonellik. *Gıda Dergisi*, 39(1).
4. Hacıoğlu, G., & Kurt, G. (2012). Tüketicilerin Fonksiyonel Gıdalara Yönelik Farkındalığı, Kabulü ve Tutumları: İzmir İli Örneği. *Business & Economics Research Journal*, 3(1).
5. Arıca, Ş. Ç., Güreş, N., & Arslan, S. Tüketicilerin Sağlıklı Beslenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 99-110.

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE BESLENME OKUR YAZARLIĞININ, FONKSİYONEL GIDA TÜKETİMİNE ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Hicran Yıldız¹, Derya Akça¹, Yasemin Karacan¹, Aysel Özdemir¹

Bursa Uludağ üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bursa, Türkiye

Giriş

Dünyada ve ülkemizde görülen teknolojik gelişim, tüketicilerin eğitiminin artması ve bilgiye erişimin kolaylaşması, yaşam standartlarının iyileşmesi tüketicilerin pazardan beklentileri de değiştirmiştir.¹ Gıdalardan kaynaklanan sağlık riskleri tüketiciyi daha güvenilir ve beslenmenin dışında artı değer yaratan ürünlerin tüketimine yönlendirmiştir.² Fonksiyonel Gıdalar, vücudun temel besin öğelerine olan ihtiyacı karşılamanın ötesinde insan fizyolojisi ve metabolik fonksiyonları üzerinde ilave faydalar sağlayan, böylelikle hastalıklardan korunmada ve daha sağlıklı bir yaşama ulaşmada etkinlik gösteren gıdalar veya gıda bileşenleridir. Bu gıdaların bilinçli bir şekilde tüketimi ortaya çıkabilecek olumsuz durumların önlenmesi açısından önemlidir.³ Gıda ve beslenme konusunda sahip olunan bilgi, tutum, beceri ve davranışlar besin seçimi, tüketimini ve beslenme örüntüsünü etkileyebilmektedir. Bilişim çağında, medya, sağlık, bilgi ve iletişim teknolojileri, ekoloji, finans, gıda ve beslenme gibi çeşitli konularda bireylerin bilgi, beceri, tutum ve davranışlara sahip olmaları gerekmektedir. Bu durum beslenme okuryazarlığı kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur.⁴ Beslenme okuryazarlığı, tüketicilerin besin, besin öğesi, besin grupları ve beslenme ile ilişkili çeşitli bilgileri anlayabilmeleri, eleştirel olarak değerlendirebilmeleri ve bu bilgileri sağlıklı besin seçimi ve tüketimine yönelik doğru kararlar alarak uygulamaları açısından önemlidir.⁵

Amaç: Hemşirelik öğrencilerinde beslenme okur yazarlığının fonksiyonel gıda tüketimine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki çalışmanın evrenini bir sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü öğrencilerinin tamamı, örneklemini ise bu öğrenciler arasından araştırmaya katılmayı kabul eden 242 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan ve sosyodemografik özellikleri içeren anket formu, güvenilirlik geçerliliği Seçer ve ark. tarafından yapılan "Tüketicilerin Fonksiyonel Gıdalara Yönelik Tutumları Ölçeği" (Toplam=23-115 puan) ile güvenilirlik geçerliliği Türkmen ve ark. tarafından yapılan "Adolesan Beslenme Okuryazarlığı Ölçeği (Toplam= 22-110 puan)" kullanılmıştır. Veriler, SPSS 22.00 programında, yüzdellik, ortalamalar, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis testi ve spearman Korelasyon testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Yaş ortalamaları 20,33±1,69 olan öğrencilerin %84,3'ü kadındır. %66,1'i Anadolu Lisesi mezunudur. %32,6'sı 3. sınıfta öğrenim görmektedir. %48,3'ü yurttan kalmaktadır. %35,5'inin annesi ilköğretim, %31'inin babası lise mezunudur. %81'i ailesinin gelir durumunu gelir gidere denk olarak tanımlanmıştır. Öğrencilerin %16,9'u fonksiyonel gıdalar ve %7,4'ü beslenme okuryazarlığı konusunda eğitim almamıştır. Öğrencilerin %60,7'si bu konularda eğitim almak istemektedir. Öğrencilerin Fonksiyonel Gıdalara Yönelik Tutum Ölçeği puanı ortalama 64,70±7,50 ve Beslenme Okur Yazarlığı Ölçeği puanı ortalama 68,81±7,23'tür. Öğrencilerde fonksiyonel gıdalara yönelik tutum ile beslenme okuryazarlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Öğrencilerde, cinsiyet, mezun olduğu lisenin fonksiyonel gıdalara karşı tutumu etkilediği saptanmıştır (p<0,05).

Sonuç: Öğrencilerin fonksiyonel gıdalar ve beslenme okuryazarlığı konusundaki bilgi düzeyi istendik seviyede değildir. Beslenme okuryazarlığı puanı fonksiyonel gıdalara yönelik tutum puanını etkilememektedir. Öğrencilerin bu konudaki farkındalığını arttırmak amacıyla öğrencilere yönelik eğitimler düzenlenmesi, derslerde bu konulara daha fazla yer verilmesi önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Beslenme okur-yazarlığı, fonksiyonel gıda, öğrenci

Kaynaklar

1. Aktaş, N., & Özdoğan, Y. (2016). Gıda ve beslenme okuryazarlığı. *Harran Tarım Ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 20(2), 146-153.
2. Keser, A., & Çıracıoğlu, E. D. (2015). Sağlık ve Beslenme Okuryazarlığı. *Yıldırım, F ve Keser, A., Ankara Üniversitesi Yayın*, (455).
3. Dayısoylu, K. S., Gezgınç, Y., & Cingöz, A. (2014). Fonksiyonel gıda mı, fonksiyonel bileşen mi? Gıdalarda fonksiyonellik. *Gıda Dergisi*, 39(1).
4. Hacıoğlu, G., & Kurt, G. (2012). Tüketicilerin Fonksiyonel Gıdalara Yönelik Farkındalığı, Kabulü ve Tutumları: İzmir İli Örneği. *Business & Economics Research Journal*, 3(1).
5. Arıca, Ş. Ç., Güreş, N., & Arslan, S. Tüketicilerin Sağlıklı Beslenmeye Yönelik Tutumlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 99-110.

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BLOOD GLUCOSE LEVELS AND MORTALITY IN PATIENTS WITH OVER 65 YEARS-OLD TYPE 2 DIABETES MELLITUS FOLLOWED IN INTENSIVE CARE UNIT

Aslı Tok Özen¹, Selma Çoban², Bayram Göktaş³ and Serkan Yılmaz⁴

¹Ankara University, Haymana Vocational School, Yenimahalle Ankara Street Haymana Ankara, Turkey

²Mardin Provincial Health Directorate, Vali Ozan Street No: 104 Mardin, Turkey

³Ankara University, Faculty of Health Sciences, Fatih Street No: 197/A Keçiören Ankara, Turkey

⁴Ankara University, Faculty of Nursing, Plevne Street No: 5 Aktaş Altındağ Ankara, Turkey

Introduction: Along with the increase in the elderly population, the rate of patients with diabetes also increases. It is known that elderly patients come to general intensive care and internal medicine intensive care units with general condition disorder and complications related to diabetes mellitus. In the literature, different findings are attract attention in studies where blood glucose levels, complication and survival rates of patient with diabetes in intensive care unit are defined.

Aim: This study was planned to evaluate the relationship between blood glucose level and mortality in patients over 65 years of age, diagnosed with type 2 diabetes mellitus.

Method: In this study, 61 patients over 65 years old who applied to the internal medicine intensive care unit of an Education and Research Hospital in Ankara were evaluated. Within the scope of the study, patients were followed up for 10 days in intensive care unit. Average and standart deviation calculations were made for blood glucose values in patients and T test was used to investigate the difference between blood glucose values and survival. The data were analyzed using SPSS 11.5 program.

Results: It was determined that 59% of the patients included in the study were women and 51,7% were over 75 years old. Within the scope of the study, patients were followed up for 10 days in intensive care unit. During this period, 31,7% of the patients were transferred to another clinic in the hospital, 23,4% were discharged to their home / nursing home, and 45% of them died in intensive care unit. In the study, no statistically significant difference was found between daily blood glucose or mean blood glucose levels and survival in patients in the study.

Conclusion: In studies where the effect of blood glucose on complication and survival rates in patients with diabetes is defined, the results differ from each other. This situation is reported to be related to the fact that the targeted blood glucose values are not clear for the follow-up of patients with diabetes in intensive care units. In this study, no significant difference was found between blood glucose values and survival. This can be explained by the changes in blood glucose values in a narrow range of 180-220 mg/dl on average. It can be suggested that the study should be carried out by prolonging the follow-up period in a larger population.

Keywords: Elderyl Patients, Tip 2 Diabetes Mellitus, İntensive Care Unit, Blood Glucose Levels, Mortality

Table. Comparison of mean blood glucose levels and survival rates

	Patients who is living		Patients who died		t/p ¹
	n	Mean±sd	n	Mean±sd	
Mean blood glucose levels	33	198,98±40,60	27	192,65±43,81	0,580/0,564

¹T test

Table 2. Comparison of blood glucose levels and survival rates

	Patients who is living		Patients who died		
	n	Mean±sd	n	Mean±sd	
Blood glucose levels	1 st day	33	222,61±89,253	27	218,15±87,168
	2 nd day	32	214,38±81,210	26	195,04±65,796
	3 rd day	29	204,17±74,983	25	169,92±44,779
	4 th day	27	180,00±54,889	20	180,45±63,990
	5 th day	25	189,84±48,337	18	193,61±75,481
	6 th day	21	200,67±63,386	15	190,47±50,883
	7 th day	19	183,21±56,487	13	188,77±47,011
	8 th day	15	199,00±71,317	12	219,25±73,067
	9 th day	13	188,69±58,851	9	211,11±64,246
	10 th day	12	209,58±73,758	9	179,67±62,274

References

- 1) Aygencel, G., Türkoğlu M., Savaş, G., Toruner, F.B., Arslan, M. 2011. Glisemik kontrolün yoğun bakım mortalitesi üzerine etkisi effect of glycemic control on intensive care mortality. Yoğun Bakım Dergisi 2011 (1), 1-7.
- 2) Egi, M., Bellomo, R., Stachowski, E., French, C.J., Hart, G. 2006. Variability of blood glucose concentration and short-term mortality in critically ill patients. Anesthesiology, 105, 244-52.
- 3) Finney, S.J., Zekveld, C., Elia, A., Evans, T.W. 2003. Glucose control and mortality in critically ill patients. JAMA 290 (15), 2041-2047.
- 4) Huang, E.S., Laiteerapong, N., Liu, J.Y., John, P.M., Moffet, H.H., Karter, A.J. 2014. Rates of complications and mortality in older patients with diabetes mellitus. the diabetes and aging study. JAMA Intern Med 174 (2), 251-258.

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE İZLENEN 65 YAŞ ÜSTÜ TİP 2 DİYABETES MELLİTUSLU HASTALARDA KAN GLUKOZU SEVİYELERİ İLE MORTALİTE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aslı Tok Özen¹, Selma Çoban², Bayram Göktaş³ and Serkan Yılmaz⁴

¹Ankara Üniversitesi, Haymana Meslek Yüksekokulu, Yenimahalle Ankara Caddesi Haymana Ankara, Türkiye

²Mardin İl Sağlık Müdürlüğü, Vali Ozan Caddesi No: 104 Mardin, Türkiye

³Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fatih Caddesi No: 197/A Keçiören Ankara, Türkiye ⁴Ankara Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Plevne Caddesi No: 5 Aktaş Altındağ Ankara, Türkiye

Giriş: Yaşlı nüfus oranındaki artış ile birlikte diyabetli hastaların oranında da artış görülmektedir. Yaşlı hastaların genel yoğun bakım ve dahiliye yoğun bakım ünitelerine genel durum bozukluğu ve diabetes mellitusa bağlı komplikasyonlarla geldikleri bilinmektedir. Literatürde yoğun bakımda izlenen diyabetli hastalarda kan glukozu seviyeleri ile komplikasyon ve sağ kalım oranlarının tanımlandığı çalışmalarda farklı bulgular dikkati çekmektedir.

Amaç: Bu çalışma yoğun bakımda 65 yaş üstü tip 2 diyabetes mellitus tanısı ile izlenen hastalarda kan glukozu seviyesi ile mortalite arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışmada Ankara'da bir Eğitim Araştırma Hastanesinin iç hastalıkları yoğun bakım ünitesine başvuran 65yaş üstü 61 hasta değerlendirmeye alındı. Çalışma kapsamında yoğun bakımda hastalar 10 gün süre ile izlenmiştir. Hastalarda kan glukozu değerleri için ortalama ve standart sapma hesaplamaları yapılmış ve sağ kalım arasındaki farklılığın araştırılması için T testi uygulanmıştır. Veriler SPSS 11.5 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışma kapsamına alınan hastaların %59'unun kadın, %51,7'sinin 75 yaşın üzeri olduğu belirlenmiştir. Çalışma kapsamında yoğun bakımda hastalar 10 gün süre ile izlenmiştir. Bu süre içerisinde hastaların %31,7'si hastane içinde başka bir kliniğe nakledilmiş, %23,4'ü evine/huzurevine taburcu olmuş, %45'inde ise yoğun bakımda ünitesinde ölüm gerçekleşmiştir. Çalışma kapsamındaki hastalarda günlük kan glukozu ya da ortalama kan glukozu seviyeleri ile sağ kalım arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Sonuç: Kan glukozunun diyabetli hastalarda komplikasyon ve sağ kalım oranları üzerine etkisinin tanımlandığı çalışmalarda sonuçlar birbirinden farklılık göstermektedir. Bu durumun genel olarak yoğun bakımlarda diyabetli hastaların izlemi için hedeflenen kan glukozu değerlerinin net olmaması ile ilişkili olduğu bildirilmektedir. Bu çalışmada da kan glukozu değerleri ile sağ kalım arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bu durum kan glukozu değerlerinin ortalama 180-220 mg/dl seviyesinde dar bir aralıkta değişmesi ile açıklanabilir. Çalışmanın daha geniş bir popülasyonda izlem süresinin uzatılarak yapılması ve önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı Hastalar, Tip 2 Diabetes Mellitus, Yoğun Bakım, Kan Glukozu Seviyesi, Mortalite

Tablo 1. Ortalama kan glukozu değerleri ile sağ kalım oranlarının karşılaştırılması

	Yaşayan hastalar		Ölen hastalar		t/p ¹
	n	Ort±sd	n	Ort±sd	
Ortalama kan glukozu değerleri	33	198,98±40,60	27	192,65±43,81	0,580/0,564

¹T testi

Tablo 2. Kan glukozu değerleri ve sağ kalım oranlarının karşılaştırılması

	Yaşayan hastalar		Ölen hastalar	
	n	Ort±sd	n	Ort±sd
1. gün	33	222,61±89,253	27	218,15±87,168
2. gün	32	214,38±81,210	26	195,04±65,796
3. gün	29	204,17±74,983	25	169,92±44,779
4. gün	27	180,00±54,889	20	180,45±63,990
5. gün	25	189,84±48,337	18	193,61±75,481
6. gün	21	200,67±63,386	15	190,47±50,883
7. gün	19	183,21±56,487	13	188,77±47,011
8. gün	15	199,00±71,317	12	219,25±73,067
9. gün	13	188,69±58,851	9	211,11±64,246
10. gün	12	209,58±73,758	9	179,67±62,274

Kaynaklar

- 1) Aygencel, G., Türkoğlu M., Savaş, G., Toruner, F.B., Arslan, M. 2011. Glisemik kontrolün yoğun bakım mortalitesi üzerine etkisi effect of glycemc control on intensive care mortality. Yoğun Bakım Dergisi 2011 (1), 1-7.
- 2) Egi, M., Bellomo, R., Stachowski, E., French, C.J., Hart, G. 2006. Variability of blood glucose concentration and short-term mortality in critically ill patients. Anesthesiology, 105, 244-52.
- 3) Finney, S.J., Zekveld, C., Elia, A., Evans, T.W. 2003. Glucose control and mortality in critically ill patients. JAMA 290 (15), 2041-2047.
- 4) Huang, E.S., Laiteerapong, N., Liu, J.Y., John, P.M., Moffet, H.H., Karter, A.J. 2014. Rates of complications and mortality in older patients with diabetes mellitus. the diabetes and aging study. JAMA Intern Med 174 (2), 251-258.

EVALUATE THE EFFECTS OF EDUCATION GIVEN BY NURSES ON RATIONAL DRUG USE AND HEALTH LITERACY OF PATIENTS RECEIVING HYPERTENSION TREATMENT

Vahide ÇAKMAK¹ Sezgi ÇINAR PAKYÜZ²

¹Demirci 3 Nolu Aile Sağlığı Merkezi, Demirci Manisa, Türkiye
sezcinar@hotmail.com

²Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Uncubozköy Kampüsü, Türkiye

ABSTRACT

Aim: The aim of this study was to evaluate the effects of education given by nurses on rational drug use and health literacy of patients receiving hypertension treatment.

Method: This experimental research conducted between January 1, 2018 and January 1, 2019, in Family Health Center. The sample; the study-included patients with hypertension who applied to Family Health Center and met the sample selection criteria. A total of 100 hypertensive patients, 50 for the intervention group and 50 for the control group; the sample was selected by block randomization selection method. The data was collected twice with three months intervals with The patient identification form, the Rational Drug Use Scale (RDUS) and the Adult Health Literacy Scale (AHLS). At the first interview, patients in the intervention group were trained while the control group was not trained. Independent Samples t, Mann Whitney U, Paired Samples t, Wilcoxon Signed Ranks and chi square test were used for statistical analysis of within group and between groups.

Results: The mean age of the intervention group was 55.38 ± 7.07 years and 68.0% was female. The mean age of the control group was 55.12 ± 6.88 years and 64.0% was female. The total score of AHLS (13.28 ± 4.10) and RDUS (50.70 ± 7.82) and the subscale scores increased positively. After the training given to the intervention group, there was a decrease in blood pressure, and an increase in the number of patients who limit salt use and diet. The variables related to drug use, it was determined that there was a significant increase in the regular use of medicines and significant decrease in taking medications from a non-prescription pharmacy, and the use of medicines with the advice of neighbors / relatives.

Conclusion: It was concluded that the training given by the nurse positively increased the use of rational drug use and health literacy in hypertension patients.

Key Words: Rational drug use; provided for patients by nurse; hypertension; health literacy.

MASKED HYPERTENSION AND THE ROLE OF THE NURSE

Serap Ünsar¹, Özlem Özdemir²

¹Trakya University, Faculty of Health Sciences, Department of Internal Medicine Nursing, Edirne, Turkey.

²Kırklareli University, School of Health, Department of Health Management, Kayalı Campus, Turkey

serapunsar@klu.edu.tr

ABSTRACT

Masked hypertension is defined as the clinical case where the blood pressure values measured in the clinical environment are normal (systolic <140 mmHg, diastolic <90 mmHg) but the 24-hour ambulatory blood pressure measurements are high (systolic >140 mmHg, diastolic >90 mmHg) (1, 2).

In studies, the prevalence of masked hypertension in adults have been reported in the range of 9-35% (3). A study in Japan reported the prevalence of masked hypertension as 16.6%. Verberg et al.(4) reported the prevalence of masked hypertension as 7% in children and 19% in adults. In the study, it was reported in a 10-year follow up that, in comparison to normotensive individuals, cardiovascular disease mortality increased by 1.88 times, and the risk of stroke increased by 2.17 times in those with masked hypertension. In diagnosis of masked hypertension, ambulatory blood pressure measurements are important (5).

In hypertension, which is a multifactorial disease that requires a highly professional approach, the role of nurses aims to promote and improve health. Nursing practices aim to focus on education and lifestyle changes regarding the disease, personal care, and consequently, a better control of blood pressure and adaptation to the recommended treatment (6).

Conclusion: As masked hypertension is a clinical condition that has high morbidity and mortality which leads to organ damage, it is highly important to diagnose and treat it early. Nurses need to look out for masked hypertension in patients with kidney diseases, diabetic patients and those with high risk of cardiovascular complications. In masked hypertension, one of the primary goals of nurses should be to prevent or reduce target organ damage in the early and late periods.

Keywords: Masked, hypertension, nurse, role

References

- 1.Pickering TG, Davidson K, Gering W, Schwartz JE. Masked hypertension. *Hypertension* 2002;40:795-792.
2. Aksu F, Keleş N, Yılmaz Y, Demircioğlu K, Çalışkan M. Maskeli Hipertansiyon. *Medeniyet Medical Journal* 2016;31(2),122-127.
3. Seleenta C, Hogan BE, Linden W. How often do office blood pressure measurement fail to identify true hypertension? An exploration of white- coat normotension. *Arch Fam Med* 2000;9(6):533-540.
4. Verberk W.J, Alphons G.H. Kessels, Peter W. de Leeuw, Prevalence, Causes, and Consequences of Masked Hypertension: A Meta-analysis, *American Journal of Hypertension* 2008;21(9),969-975

5. Ohkubo T, Kikuya M, Metoki H, et al. Prognosis of “masked” hypertension and “white-coat” hypertension detected by 24-h ambulatory blood pressure monitoring: 10-year follow-up from the Ohasama study. *J Am Coll Cardiol* 2005;46:508-15.

6. Agena FS, Giane Pierin CA, Geraldo AM. Home blood pressure monitoring: updates and the nurse's role. *Rev. esc. enferm.* 2011;45(1), 258-263.

COMPLEMENTARY THERAPIES IN RHEUMATOLOGICAL DISEASES

Uzm Hemşire Berna CAFER¹ Doç. Dr. Esra OKSEL²

¹İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Araştırma Hastanesi

²Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

ABSTRACT

INTRODUCTION: The use of complementary therapies in chronic diseases is a frequently encountered picture today. As a result of the failure of the treatments to reduce some symptoms or cause new symptoms to appear, it has provided the basis for patients to use a complementary method in addition to medical treatment. The patients' use of these methods increased the need for healthcare professionals to be informed about complementary therapies. Studies have shown that patients have high rates of complementary therapy use. (1,2). It is the responsibility of healthcare professionals to direct individuals towards correct and appropriate methods in complementary therapies, which are seen to be used frequently. The correct and appropriate method; It should positively affect patients' disease activities, help relieve symptoms and be supportive. Patients should know that complementary therapy applications cannot be used as a substitute for medical treatment and should be made aware of the use of these methods. (3). In rheumatological diseases, individuals are in the process of coping with the course of the disease, the side effects of treatments, and experience impaired quality of life, inability to perform daily life activities, disruption of treatment and even discontinuation. (4). This situation may cause patients to resort to different methods and practices. In studies conducted with people with a history of rheumatology; more than half of each disease group has a history of complementary therapy use. The reasons for use are often listed as pain, stress management and improvement of their functional status.

OBJECTIVE: In this review, complementary therapy practices with patients with rheumatologic diseases were examined.

METHODS: In this review, rheumatoid arthritis, ankylosing spondylitis, scleroderma, and systemic lupus erythematosus English and Turkish language articles in the related databases were examined.

RESULTS: As a result of the literature review, 33 articles were examined. The methods used include acupuncture, yoga, massage, tai chi, ayurveda, aquaterapi, ozone therapy, balneotherapy, aromatherapy, homeopathy, herbal therapy, pet therapy, and electric field therapy.

CONCLUSION: The nurse is a team member who can communicate well with healthy, sick individuals and their families, and can observe their psychological, social and economic problems. In this context, it is necessary for nurses to raise awareness about the prevalence of complementary therapies in the community and to have knowledge and awareness about these practices. (3).

Keywords: Nurses, Complementary Therapies, Rheumatology

RESOURCES

1. Ulusoy, H., Güçer, T. K., Murat, A. K. S. U., Arslan, Ş., Habiboğlu, A., Akgöl, G., ... & Özgöçmen, S. (2012). The use of complementary and alternative medicine in Turkish patients with rheumatic diseases. *Archives of Rheumatology*, 27(1), 031-037.
2. Karadağ A. Romatizmal Hastalıklarda Alternatif Tıp ve Tamamlayıcı Tedavi Yöntemleri (Tez). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi, 2012
3. Turan, N., Öztürk, A., & Kaya, N. (2010). Hemşirelikte yeni bir sorumluluk alanı: Tamamlayıcı terapi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(1), 93-8.
4. Lipsky Pe. Romatoid Artrit. İçinde: Soy M (Çeviri Editörü). Fauci As, Langford Ca (Editörler). *Harrison Romatoloji*, 5. Baskı. İstanbul, Nobel Tıp Kitapevleri, 2007: 85-103
5. Khorshid, L., & Yapucu, Ü. (2005). Tamamlayıcı Tedavilerde Hemşirenin Rolü. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 124-130

USE OF A NURSING CARE MODEL IN PALLIATIVE CARE: HUMAN CARE MODEL (REVIEW)

Ahmet Seven

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Afşin Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik
ahmetseven@ksu.edu.tr

Nursing care models have been developed to provide standardization in patient care, to increase systematic/critical thinking skills, to make the use of common language widespread and to provide professional professionalization. Different nursing care models that are used to improve the quality of patient care are available in the application areas. One of these models that guide the patient care is Jean Watson's Human Care Model (HCM). The model has been structured on three basic concepts, including "interpersonal care relationship", "care status and the moment of care" and "improvement processes". The HCM is based on providing quality care to the patient and maintaining effective communication with the patient. The use of HCM in the care of patients is effective in reducing the symptoms of patients with chronic diseases and improving their well-being and quality of life.

The World Health Organization (WHO) has defined palliative care as an approach that improves the quality of life of patients and their families facing the problems associated with life-threatening illness, through the prevention and relief of suffering, by means of early identification and impeccable assessment and treatment of pain and other problems, physical, psychosocial and spiritual. Palliative care is aimed at improving the quality of life of patients with chronic illness threatening life. Patients receiving palliative care are generally advanced cancer patients. Palliative care patients have many symptoms that affect their quality of life. Good symptom controls are needed to improve the quality of life of cancer patients in need of palliative care, and other patients. The care based on HCM reduce the symptoms of patients with chronic diseases and is effective in improving the patients' spiritual well-being and quality of life. Summary, The HCM is suitable for palliative care patients.

Key words: nursing, nursing model, palliative care, watson

MALNUTRITION AND NURSING APPROACH IN INDIVIDUALS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE

Gizem ÖZBUDAK¹, Öznur USTA YEŞİLBALKAN², ASIYE AKYOL²

¹ Ege University Institute Of Health Sciences, Department Of Internal Medicine Nursing, Izmir, ² Ege University Faculty Of Nursing, Department Of Internal Medicine Nursing, Izmir.

Introduction

Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) is a common, preventable and treatable disease characterized by persistent airflow limitation and respiratory symptoms due to airway and / or alveolar abnormalities, often caused by severe exposure to harmful particles or gases.

COPD and Malnutrition

In individuals with COPD, in addition to impaired lung function, due to symptoms-induced issues, health-related quality of life deteriorates, and malnutrition occurs in about one third of patients. Malnutrition is a nutritional deficiency characterized by loss of protein, fat, vitamins and/or minerals that causes changes in the body structure and results in loss of function. The prevalence of malnutrition in individuals with COPD is reported to vary between 20% and 50% depending on the severity of the disease.

Consequences of Malnutrition

Unintended weight loss in patients with COPD is reported to be an independent risk factor related to poor prognosis, length of stay in hospital, and mortality. One-year mortality rate in patients with low BMI is reported to be four times higher than that in overweight or obese patients.

Nursing Management

Nurses who play a vital role in the care of individuals with COPD should be able to identify patients at risk for malnutrition, to identify patients with malnutrition, and to apply a care plan for a balanced and adequate diet.

According to the Malnutrition Universal Screening Tool(MUST), of people with COPD, those who are not underweight, whose weight is steady or increased, who do not have unintended weight loss, and whose appetite or food intake is not decreased are in the low-risk group, those who have experienced unintended weight loss, loss of appetite or decreased appetite in the past 3-6 months due to COPD or another cause are in the moderate risk group, and those who were underweight and/or have experienced unintended weight loss, have experienced loss of appetite, decreased appetite, decreased food intake in the past 3-6 months are in the high risk group.

For those in the risk groups, dietary recommendations, nutritional recommendations, physical activity-related recommendations, and attempts including tips on how to deal with general symptoms of COPD, such as dry mouth, taste changes, and shortness of breath have been identified. In addition, patients at high-risk are recommended to add oral dietary supplements to their diets.

Conclusion

Management of malnutrition requires nutritional screening and early intervention. Among the responsibilities of nurses are to identify malnourished patients or patients at risk of malnutrition, to plan and implement appropriate interventions for proper nutritional behaviors, to evaluate the results of these interventions and to inform patients and their relatives on these issues.

Keywords: COPD, Malnutrition, Nursing

EVALUATION OF PHYSICAL ACTIVITY EFFECTIVENESS IN INDIVIDUALS WITH OBESE TYPE 2 DIABETES: A SYSTEMATIC REVIEW OF RANDOMIZED CONTROLLED TRIALS (SYSTEMATIC REVIEW)

Merve Yüksel¹, Hicran Bektaş¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye

merveyuksel@akdeniz.edu.tr

ABSTRACT

Background: Physical activity has positive effects on diabetes management and metabolic variables in individuals with type 2 diabetes.

Aim: This systematic review aims to evaluate the effectiveness of physical activity in individuals with obese type 2 diabetes.

Method: Literature review has been done in “Scopus, Web of Science, CINAHL, Pubmed, Medline, Ulakbim National Database, Cochrane Library, Ovid” databases using the keywords “obesity, type 2 diabetes mellitus, physical activity, exercise, nursing, randomized controlled trial” and 2589 articles were obtained in the database. The studies with low bias risk were included. Cochrane systematic review handbook was used in the review. Six randomized controlled trials that meet the inclusion criteria and have a low risk of bias are included.

Results: In the included studies; physical activity methods such as structured physical exercise program, moderate versus mild aerobic exercise training, resistance training, home based resistance training have been used. The effects of physical activity methods on glycosylated hemoglobin (HbA1c), insulin resistance (HOMA-IR), fasting plasma glucose, body mass index (BMI), lipid profile, systolic and diastolic blood pressure, visceral and subcutaneous adipose tissue, maximum oxygen consumption (VO₂max) were evaluated. Physical activity methods in individuals with obese type 2 diabetes; significantly decrease fasting plasma glucose, HOMA-IR, BMI, systolic and diastolic blood pressure, total cholesterol, triglyceride and LDL-cholesterol levels, visceral and subcutaneous adipose tissue; it was determined to increase the maximum oxygen consumption (p <0.005). In four of the included studies, it was reported that physical activity significantly decreased HbA1c, while the two studies reported no significant difference at HbA1c level.

Conclusion: Physical activity methods used in individuals with obese type 2 diabetes accelerate their metabolic recovery by helping individuals to achieve optimal glycemic control. It is recommended that nurses' following the current guidelines to encourage individuals with type 2 diabetes to engage in physical activity and nurses help individuals to make physical activity a lifestyle by consulting.

Key words: Nursing, hypoglycemia, fear of hypoglycemia, adherence to treatment, type 2 diabetes

OBEZ TİP 2 DİYABETLİ BİREYLERDE FİZİKSEL AKTİVİTE ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: RANOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMALARIN SİSTEMATİK DERLEMESİ (SİSTEMATİK DERLEME)

Merve Yüksel¹, Hicran Bektaş¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Antalya, Türkiye

merveyuksel@akdeniz.edu.tr

ÖZET

Giriş: Tip 2 diyabetli bireylerde fiziksel aktivitenin diyabet yönetimi ve metabolik değişkenler üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır.

Amaç: Bu sistematik derlemenin amacı, obez tip 2 diyabetli bireylerde fiziksel aktivitenin etkinliğinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Literatür taraması yıl sınırlaması yapılmaksızın Pubmed, CINAHL, Web of Science, Cochrane Library, Scopus, Ulakbim Ulusal Veri Tabanı, Medline, Ovid veri tabanlarında “obezite, tip 2 diyabetes mellitus, fiziksel aktivite, egzersiz, hemşirelik, randomize kontrollü çalışma” Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeleri kullanılarak yapılmıştır. Bu sistematik derleme Cochrane sistematik derleme kılavuzu doğrultusunda hazırlanmış ve toplam 2589 makaleye ulaşılmıştır. Çalışmaya dahil edilme kriterlerine uyan ve yanlılık riski düşük olan altı randomize kontrollü çalışma dahil edilmiştir.

Bulgular: Dahil edilen çalışmalarda; yönlendirilmiş ve yapılandırılmış fiziksel aktivite programları, hafif ve orta dereceli aerobik egzersizler, kuvvet antrenmanları, ev tabanlı kuvvet antrenmanları gibi fiziksel aktivite yöntemleri kullanılmıştır. Fiziksel aktivite yöntemlerinin glikozile hemoglobin (HbA1c), insülin direnci (HOMA-IR), açlık plazma glikozu, beden kitle indeksi (BKİ), lipid profili, sistolik ve diyastolik kan basıncı, viseral ve subkutan adipoz doku, maksimum oksijen tüketimi (VO2max) üzerine etkisi değerlendirilmiştir. Obez tip 2 diyabetli bireylerde fiziksel aktivite yöntemlerinin; açlık plazma glikozu, HOMA-IR, BKİ, sistolik ve diyastolik kan basıncı, toplam kolesterol, trigliserid ve LDL-kolesterol düzeylerini, viseral ve subkutan adipoz doku miktarını önemli ölçüde azalttığı; maksimum oksijen tüketimini artırdığı belirlenmiştir (p<0.005). Dahil edilen çalışmalardan dördünde fiziksel aktivitenin HbA1c’yi önemli ölçüde azalttığı bildirilirken, ikisinde HbA1c düzeyinde önemli bir fark gözlenmediği belirtilmiştir.

Sonuç: Obez tip 2 diyabetli bireylerde kullanılan fiziksel aktivite yöntemleri, bireylerin optimal glisemik kontrolünü sağlamaya yardımcı olarak metabolik iyileşmelerini hızlandırmaktadır. Hemşirelerin güncel kılavuzları takip ederek tip 2 diyabetli bireyleri fiziksel aktivite yapmaya teşvik etmeleri ve danışmanlık yaparak bireylerin fiziksel aktiviteyi yaşam biçimi haline getirmelerine yardımcı olmaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, hemşirelik, obezite, tip 2 diyabetes mellitus

NURSING CARE OF ORAL MUCOSITIS IN A PATIENT WITH THE DIAGNOSIS OF COLON CARCINOMA: (CASE REPORT)

Pınar KARACAN¹, Burçe ŞAHİNSOY¹

¹ Akdeniz University Hospital, Department of Medical Oncology Nurse

Introduction: Disruption in the oral mucosa is defined as oral mucositis leading to erythema and ulcerative lesions. Oral mucositis is an ulcerative and inflammatory process observed in cancer patients receiving chemotherapy and radiotherapy . It is defined as the destruction of mucous membranes in the oral cavity and gastrointestinal tract. Mucositis occurs about a week after intravenous administration of chemotherapies and usually heals after 21 days . Although there are various grading systems for oral mucositis, the grading recommended by the World Health Organization is frequently used. According to this grading, oral mucositis is a four-phase dysfunction, including the initial inflammatory / vascular phase (Stage I), epithelial phase (Stage II), ulcerative / bacteriological phase (Stage III) and healing phase (Stage IV) . The MASCC / ISOO evidence-based practice guideline states that supportive care for mucositis has three main components in cancer patients. These include basic oral care, oral care protocols, and palliative care in pain management with patient education. The components of basic oral care include tooth brushing, flossing, gargling using sterile water and 0.9% sodium chloride mouthwash or sodium bicarbonate . While there is not enough evidence in the evidence-based practice guidelines that any of these ingredients directly prevent or treat mucositis, it is stated that all of these are essential components of oral mucositis care.

Case: A 75-year-old woman was diagnosed as colon carcinoma in 2014, and adjuvant therapy was given with 8 courses of Xelox. She has not received chemotherapy since 2016. The patient applied to the oncology clinic on January 27, 2020 to receive chemotherapy again. On 31 January 2020, she was admitted to the oncology clinic. She received Paclitaxel treatment once, on February 4, 2020. One week later, a grade 2 oral mucositis was observed in the patient's oral examination. The patient underwent mechanical oral cleaning with a mouthwash of 0.9% sodium chloride for 10 days, 3 times a day.

Result : In this case, it was found that the grade 2 oral mucositis due to chemotherapy regressed to grade one by regular cleaning with 0.9% sodium chloride 3 times a day and for 10 days. Regular oral cleaning with 0.9% sodium chloride is recommended in the treatment of oral mucositis.

Keywords: Cancer,Oral Mucotisis,Nursing

NURSING STUDENTS' KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARDS PRESSURE INJURY PREVENTION

Hava Kara¹, Fatma Arıkan^{1,2} Ali Kahyaoğlu³

¹ Hemşirelik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Akdeniz Üniversitesi

² Hemşirelik Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi

³ Hemşirelik Fakültesi 4. Sınıf Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi

Introduction: Although pressure wounds can be prevented, it is a common clinical problem in many hospitals around the world. It causes an increase in morbidity and mortality rates and health care costs. Insufficient information and negative attitudes about the pressure wound practically affect the care of the pressure wound. It has been reported to be an obstacle to the use of evidence-based guidelines in clinical practice. At the end of basic nursing education, student nurses should have sufficient knowledge and skills to prevent, evaluate and treat for pressure wounds

Purpose: The aim of the study is to evaluate the nurses' knowledge and attitudes towards preventing pressure wounds.

Methods: This descriptive research was carried out with 359 student nurses at Akdeniz University Faculty of Nursing, learning in the second, third and fourth grade. It was used in the collection of research data the Student Nurse Diagnosis Form (including the socio-demographic characteristics of the students and their education on pressure wounds), ressure Ulcer Knowledge Assessment Instrument (PUKAT) and the Attitude Toward Pressure Ulcer Prevention (APuP). The data in the study were analyzed using SPSS Statistics 23 program. Descriptive statistical methods (frequency, percentage, mean, standard deviation), t test and variance analysis, Spearman Correlation analysis were used.

Funding: The average age of 359 nursing students participating in the study was found 20.96 ± 1.36 . 8.6% of the students never encountered a patient with a pressure wound. 81.6% of the students replied to the question "by whom the pressure sore care is performed" in practice. They reported the pressure wound dressing to the observation status, 30.6% of them never and 60.7% of them 1-4 times. 90.8% of the students answered "no" to the question "To obtain information from different sources other than the lecture notes about pressure wound". The answer to the question of "finding yourself self-sufficient in the care of tomorrow" was 19.5% "yes". In addition, 25.6% of the students answered yes to "reflecting the theoretical education about pressure wound to the care". The students stated that they found themselves sufficient to care for 19.5% pressure wounds. It was determined that the average of the student nurses' Pressure Ulcer Knowledge score was 9.31 ± 0.12 and the PI attitude mean score was 42.25 ± 2.40 .

Conclusion: It has been determined that student nurses have low knowledge and attitudes towards preventing pressure ulcers. It is recommended to develop new strategies for the training of nurses who have awareness and competence in pressure wound care in undergraduate nursing education.

Key words: nursing students, pressure wound, knowledge, attitude

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN BASINÇ YARASINI ÖNLEMENE İLİŞKİN BİLGİLERİ VE TUTUMLARI

Hava Kara¹, Fatma Arıkan^{1,2} Ali Kahyaoğlu³

¹ Hemşirelik Uygulama ve Araştırma Merkezi, Akdeniz Üniversitesi

² Hemşirelik Fakültesi, Akdeniz Üniversitesi

³ Hemşirelik Fakültesi 4. Sınıf Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi

Özet

Giriş: Basınç yarası önlenelirdir rağmen, dünyadaki birçok hastanede yaygın klinik bir sorundur. Morbidite ve mortalite oranlarında ve sağlık bakım maliyetlerinde artışa neden olur. Basınç yarasına hakkında yetersiz bilgi ve olumsuz tutumların, uygulamada basınç yarasının bakımını olumsuz etkilediği ve klinik uygulamada kanıtla yönelik kılavuzların kullanımının önünde engel olduğu da bildirilmiştir. Temel hemşirelik eğitiminin sonunda öğrenci hemşirelerin, basınç yarasının oluşmasını önleme, değerlendirme ve tedavi etmek için yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekir.

Amaç: Araştırmanın amacı öğrenci hemşirelerin basınç yarasını önlemeye ilişkin bilgileri ve tutumlarını değerlendirmektir.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırma, Akdeniz Üniversitesinde Hemşirelik fakültesinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim öğren 359 öğrenci hemşire ile yürütülmüştür. Araştırma verilerinin toplanmasında Öğrenci Hemşire Tanılama Formu (öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ve basınç yarasına ilişkin eğitimlerini içerir), Basınç Ülseri Önlemede Bilgi Değerlendirme Ölçeği (BÜÖBDÖ) ve Basınç Ülserlerini Önlemeye Yönelik Tutum Ölçeği (BÜÖYTÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmadaki veriler SPSS Statistics 23 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel metotlar (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma), t testi ve Varyans analizi, Spearman Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan 359 hemşirelik öğrencisinin yaş ortalaması 20.96 ± 1.36 bulunmuştur. Öğrencilerin % 8.6'sı basınç yarasına sahip hasta ile hiç karşılaşmamıştır. Öğrencilerin %81.6'sı uygulamada basınç yarası bakımının kimin tarafından yapıldığı sorusuna hemşire yanıtını verdi. Basınç yarası pansumanına katılma durumlarını % 30.6'sı hiç, % 60.7'si 1-4 kez olarak bildirmişlerdir. "Basınç yarası ile ilgili ders notları dışında farklı kaynaklardan bilgi edinme" sorusuna Öğrencilerin %90.8'i "hayır" yanıtını vermiştir. "Basınç yarasının bakımı konusunda kendini yeterli bulma" sorusuna %19.5 "evet" yanıtını vermiştir. Ayrıca öğrencilerin %25.6 "basınç yarası ile ilgili teorik eğitimi bakıma yansıtma" durumlarına evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin %19.5 basınç yarasının bakımı konusunda kendini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci hemşirelerin BÜÖBDÖ puan ortalaması 9.31 ± 0.12 olarak belirlenmiştir. BÜÖYTÖ puan ortalaması 42.25 ± 2.40 saptanmıştır.

Sonuç: Öğrenci hemşirelerin basınç ülserlerini önlemeye yönelik bilgi ve tutumlarının düşük olduğu saptanmıştır. Lisans düzeyindeki hemşirelik eğitiminde basınç yarası bakımı konusunda farkındalığı ve yeterliliği olan hemşirelerin yetiştirilmesi için yeni stratejiler geliştirilmesi önerilir.

Anahtar kelimeler: hemşirelik öğrencisi, basınç yarası, bilgi, tutum

NURSING CARE ACCORDING TO GORDON FUNCTIONAL HEALTH PATTERNS MODEL OF AML PATIENT FOLLOWED IN ANESTHESIA INTENSIVE CARE UNIT: A CASE STUDY

Gülsüm Yıldız¹, Dilek Büyükkaya Besen²

Dokuz Eylül University Graduate School of Health Sciences Department of Nursing Internal Medicine nursing
PhD Program Izmir/ Turkey

Dokuz Eylül University Faculty of Nursing Department of Internal Medicine Nursing, Izmir / Turkey

gulsumkahraman1990@hotmail.com.tr

ABSTRACT

Acute Myeloid Leukemia (AML) is a malignant disease that occurs when hematological cells lose their ability to mature and grow uncontrollably and accumulate in the blood, bone marrow and other tissues. AML is the most common type of leukemia in the adult age group. One of the clinical course and treatment-related complications of AML is acute respiratory failure. Acute respiratory failure is a rare but high mortality complication. Acute respiratory failure is also the most important and common reason for accepting intensive care in patients with acute leukemia. Intensive care units; It is a department where various levels of organ deficiencies and symptoms are managed in acute and chronic disease processes, and all treatments and care are provided for prolonging the patient's life span and increasing quality of life. Patients who are monitored in intensive care are generally provided with artificial airway respiratory support. Intensive care units are units where the risk of infection is very high in terms of physical structure, interventions and treatments applied. Intensive care is a major source of stress for patients who are conscious and supported by mechanical ventilation. This case, which is accepted in intensive care unit, is 51 years old, male, married and has two children. The patient applied to the hospital with complaints of weakness about two weeks ago, was diagnosed with AML, and chemotherapy was started. The patient was intubated as a result of respiratory distress and anesthesia was accepted for intensive care. Nursing care plan was created by evaluating this case, which was followed up in intensive care unit, according to Gordon's Functional Health Patterns Model. According to the Functional Health Patterns Model; Infection Risk, Bleeding Risk, Nutrition Change: Less Nutrition Than Body Requirement, Changes in Oral Mucous Membrane, Liquid Volume Deficiency Risk, Skin Integrity Risk, Hyperthermia, Diarrhea, Activity Intolerance Risk, Fall Risk, Disability in Physical Mobility, Fatigue, Individual Care. - Nursing interventions have been applied in line with the diagnoses of Bathing - Hygiene, Insomnia, Pain, Anxiety, and Disruption in Verbal Communication.

Keywords; Acute Myeloid Leukemia, Intensive Care, Nursing Care

NURSING CARE PLAN FOR THE PATIENT WITH CONGESTIVE HEART FAILURE ACCORDING TO DOROTHEA ELIZABETH OREM' S SELF-CARE DEFICIT THEORY

Yasemin ÖZYER¹ Safive YANMIS²

¹ Sinop University, Durağan Vocational School, Medical Services and Techniques Department, First and Emergency Aid Program, Sinop, Turkey

²Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, Internal Medicine Nursing, Erzincan, Turkey

Sunucu Yazar E-mail: safiveyanmis61@gmail.com

ABSTRACT

Congestive Heart Failure (CHF) is a disease that has a high mortality and morbidity rate, decreases the oxygen rate to meet the metabolic needs of the tissues of the heart and causes cardiac, functional or structural disorders. Nurses have important effects in the care, treatment, patient education and discharge process of patients with heart failure. In this process, it is important for nurses to combine self-care with the curative care given to the patient. In this case report, a 66-year-old patient OY, who was diagnosed as Congestive Heart Failure, was handled in accordance with the self-care theory of Doroty Orem, and nursing care was planned. The usage of the nursing Theory and models in the areas of education, management, application of nursing provides a basis and guides to these areas by providing an institutional framework. Self-care deficit theory is one of the most preferred models in nursing practices. According to Orem, nurses should be able to meet the needs of the individual in case of lack of self-care, optimize the self-care capabilities of the individual, and in cases where patients cannot eliminate the lack of self-care, patients should undertake care needs. In this case report, a care plan was created according to the "Self Care Deficiency Nursing Theory" of a patient with the diagnosis of "Congestive Heart Failure".

Keywords: Congestive Heart Failure, Self-Care Deficit Theory, Nursing Theory, Self care, Nursing process.

KONJESTİF KALP YETMEZLİĞİ TANISI ALAN BİREYİN OREM'İN ÖZ BAKIM EKSİKLİĞİ KURAMI DOĞRULTUSUNDA HEMŞİRELİK BAKIMININ PLANLANMASI: BİR OLGU SUNUMU

Yasemin ÖZYER¹ , Safive YANMIS²

¹ Sinop Üniversitesi, Durağan Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım programı, Sinop, Türkiye.

²Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Erzincan, Türkiye.

Sunucu Yazar E mail: safiveyanmis61@gmail.com

ÖZET

Konjestif Kalp Yetmezliği (KKY), mortalite ve morbidite oranı yüksek, kalbin dokuların metabolik ihtiyaçlarını karşılayacak ölçüde oksijen oranının azalmasına neden olan, kardiyak, işlevsel veya yapısal bozukluklara yol açan bir hastalıktır. Hemşireler kalp yetmezliği bulunan hastaların bakımında, tedavisinde, hasta eğitiminde ve taburculuk sürecinde önemli etkilere sahiptir. Bu süreçte hemşirelerin hasta bireye verilen iyileştirici bakım ile birlikte, öz bakımı birleştirmesi önem kazanmaktadır. Bu olgu sunumunda, Konjestif Kalp Yetmezliği tanısı alan, 66 yaşında hasta ÖY Doroty Orem' in Öz bakım kuramı doğrultusunda ele alınarak hemşirelik bakımı planlanmıştır. Hemşirelik kuram ve modellerinin hemşireliğin eğitim, yönetim, uygulama ve araştırma

alanlarında kullanılması, bu alanlara kavramsal bir çerçeve sunarak temel oluşturmakta ve rehberlik etmektedir. Öz bakım eksikliği kuramı da hemşirelik uygulamalarında en fazla tercih edilen modellerden bir tanesidir. Orem'e göre hemşireler, öz bakım eksikliği durumunda bireyin gereksinimlerini karşılayabilmeli, bireyin öz bakım yeteneklerini optimum seviyeye getirebilmeli ve öz bakım yetersizliğini ortadan kaldıramadığı durumlarda, bakım gereksinimlerini kendisi üstlenmelidir. Bu olgu sunumunda "Konjestif Kalp Yetmezliği" tanısı olan bir hastanın "Öz Bakım Eksikliği Hemşirelik Kuramı"na göre bakım planı oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kalp yetmezliği, Hemşirelik, Öz Bakım Eksikliği Hemşirelik Kuramı, Öz bakım, Hemşirelik süreci.

KONUŞMACI ÖZETLERİ

WEARABLE ELECTRONICS

Zümrüt BAHADIR ÜNAL

Ege University, Department of Textile Engineering, İzmir, Turkey
zumrut.bahadir.unal@ege.edu.tr

ABSTRACT

With the developing technology, the chips used in computers have become smaller; It has begun to be integrated into phones, watches, wristbands and even clothing. Thanks to the wireless communication of chips and sensors with each other and the ability to perform versatile operations both quickly and accurately, designers have implemented their innovative ideas in different areas.

The clothing and fashion industry is also one of the sectors affected by today's digital age. In recent years, the use of technology in clothes has created the concept of wearable electronics. Wearable electronics are products that have been developed to make life easier and some electronics to be carried easily and comfortably. Microchips and sensors can be designed by being embedded in clothing as well as using conductive textile surfaces. The information received from the sensors placed in the garment can be connected to a smart phone or computer according to the defined data intervals.

These products find application opportunities in many fields such as military, health and sports. It can be used in the military to determine the possible injury situation and the location of the injured soldier. The use of wearable technologies in people in need of care, especially in diseases that require follow-up at home, provides convenience for the patient and the attendants who take care of his / her care. Measuring the patient's temperature, pulse, and respiration values at regular intervals day and night enables rapid intervention when measuring a value other than standard data. It is possible to measure many physical parameters such as heart rate and step count in people who do sports, .

Wearable technology develops more and more every day and exists in the market and products within the wearable technology are starting to become a part of daily life. In this paper, the usage areas of wearable technologies were investigated and explained with examples.

Keywords: Wearable technology, physical parameter, comfort, patient follow-up.

GIYİLEBİLİR ELEKTRONİKLER

ÖZET

Gelişen teknolojiyle birlikte bilgisayarlarda kullanılan çipler iyice küçülmüş; telefonlara, saatlere, bileklıklere ve hatta giysilere entegre olmaya başlamıştır. Çiplerin ve sensörlerin birbirleri ile olan iletişimlerini kablosuz olarak yapmaya başlamaları ve çok yönlü işlemleri hem hızlı hem de doğru bir şekilde gerçekleştirebilmeleri sayesinde tasarımcılar, yenilikçi fikirlerini farklı alanlarda hayata geçirmişlerdir.

Giyim ve moda sektörü de, günümüz dijital çağından etkilenmiş olan sektörlerden bir tanesidir. Son yıllarda teknolojinin giysilerde kullanılmaya başlanması, giyilebilir elektronik kavramını oluşturmuştur. **Giyilebilir elektronikler, hayatı kolaylaştırmak, bazı elektroniklerin kolay ve rahat taşınmasını sağlamak için geliştirilmiş ürünlerdir.** Mikroçip ve sensörler, giysi içine gömülerek tasarlanabileceği gibi iletken tekstil yüzeylerinden de yararlanılabilmektedir. Giysi içine yerleştirilen sensörlerden gelen bilgiler ise tanımlanan veri aralıklarına göre akıllı telefona ya da bilgisayara bağlanarak sinyal verebilmektedir.

Bu ürünler, askeriye, sağlık ve spor gibi birçok alanda uygulama imkânı bulmaktadır. Askeriyede olası yaralanma durumunun ve yaralanan askerin yerinin tespitinde kullanılabilmektedir. Bakıma muhtaç kişilerde, özellikle evde takip gerektiren rahatsızlıklarda giyilebilir teknolojilerden yararlanılması, hasta ve onun bakımıyla ilgilenen refakatçiler için kolaylık sağlamaktadır. Gece ve gündüz hastanın ateş, nabız, solunum değerlerinin düzenli aralıklarla ölçülmesi, standart verilerin dışında bir değer ölçüldüğünde hızlı bir şekilde müdahale edilmesine olanak sağlamaktadır. Spor yapan kişilerde ise nabız ve adım sayısı gibi birçok fiziksel parametrenin ölçülmesi mümkün olmaktadır.

Giyilebilir teknoloji, her geçen gün daha da gelişerek pazarda var olmakta ve giyilebilir teknoloji dâhilindeki ürünler, artık gündelik hayatın bir parçası haline gelmeye başlamaktadır. Bu bildiride giyilebilir teknolojilerin kullanım alanları araştırılmış ve örneklerle açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Giyilebilir teknoloji, fiziksel parametre, konfor, hasta takibi.*

2nd INTERNATIONAL INTERNAL MEDICINE NURSING CONGRESS

Abstracts Book

www.ichastalikalarihemsireligi2020.com

17-19 December 2020

FERHAT EBRET
ferhat@dalyatur.com

Tel: +90 232 464 88 30
Fax: +90 232 464 88 31

ONLINE
CONGRESS